

A KOMMUNISTA
INTERNACIONÁLÉ
VÁLOGATOTT
DOKUMENTUMAI

AZ MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PÁRTTÖRTÉNETI INTÉZETE

MSZMP POLITIKAI FŐISKOLA

A KOMMUNISTA
INTERNACIONÁLÉ
VÁLOGATOTT
DOKUMENTUMAI

VÁLOGATTA, SZERKESZTETTE
ÉS A FORDÍTÁST ELLENŐRIZTE:

CSONKA RÓZSA
HARSÁNYI IVÁN
SZÉKELY GÁBOR

LEKTORÁLTA:
ZSILÁK ANDRÁS

ISBN 963 09 0199 4

HUNGARIAN TRANSLATION

© HOLLÓS ALFRÉD, URAI LÁSZLÓNÉ,

ZALAI EDVIN, 1975.

Dokumentumkötetünk annak a növekvő érdeklődésnek a kielégítéséhez kíván hozzájárulni, amely a nemzetközi kommunista mozgalom két világháború közötti története iránt tapasztalható. Könyvünk mindenekelőtt a tudományos szocializmus és a munkásmozgalom története kutatóinak és oktatóinak, valamint a párt- és az állami oktatás e tudományágakat tanulmányozó hallgatóinak nyújthat segítséget. Azokra is számít, akik századunk munkásmozgalmának történetével a szervezett oktatás keretein kívül óhajtanak megismerkedni, vagy a mai kommunista mozgalom politikájának tanulmányozása során annak történeti forrásaihoz szeretnének visszanyúlni. A kötet kapcsolódik a Kossuth Könyvkiadónál 1971-ben megjelent, „A Kommunista Internacionálé története” c. monográfiához, forrásanyagot nyújtva annak mélyebb tanulmányozásához. A „Lenin a Kommunista Internacionáléről” c. gyűjtemény (Kossuth Könyvkiadó 1969) után ezzel a kommunista mozgalom két világháború közötti nemzetközi központjának sok újabb fontos dokumentuma válik hozzáférhetővé a szélesebb olvasóközönség számára.

A válogatáskor a szerkesztők arra törekedtek, hogy a közölt dokumentumok a Komintern tevékenységének minden szakaszát reprezentálják, ezáltal — a terjedelem szabta korlátok között — minél teljesebb képet nyújtsanak a szervezet tevékenységének, stratégiájának és taktikájának fejlődési folyamatáról. Egy-két kivétellel mellőzniük kellett viszont azoknak a határozatoknak közlését, amelyek ma is hozzáférhető magyar nyelvű kiadványokban már napvilágot láttak. Ezek jegyzékét a kötet végén található felsorolás tartalmazza.

A Kommunista Internacionálé dokumentumai még e szerényebb válogatásban is nagyszabású képet rajzolnak az 1919 márciusában megalakított szervezet kiterjedt tevékenységéről, nemkülönben arról a hatalmas, a kortársi történelem szinte minden apró rezdülését a szeizmográf érzékenységevel rögzítő elemző munkáról, amelyet a Komintern központi szervei napról napra folytattak. A határozatok tanulmányozásakor az olvasót megragadja a munkásosztály erejébe és a szocialista

forradalom végső győzelmébe vetett szilárd hit, amely a szervezet tevékenységének valamennyi mozzanatát áthatotta.

A kommunista világmozgalom gyülekező erői már a Komintern megalakítása előtt tisztában voltak azzal, hogy az Októberi Forradalommal a világtörténelem fordulóponthoz érkezett: az emberiség fejlődésében megkezdődött a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet; s hogy Októbert a forradalmak egész sora követi majd, amelyeket objektíve a tőkés társadalmi rendszer kieleződő ellentmondásai váltanak ki. Minthogy az első világháború után a tőkés társadalom alaptermészetében nem állt be változás, a kommunisták akkor sem kételkedtek újabb megrázkódtatásainak bekövetkeztében, amikor a forradalmak első hulláma 1923 körül elült, noha nehéz volt megmondani, mikor és milyen körülmények között alakul ki újabb, a forradalmaknak kedvező helyzet.

Egyszersmind azt is tudták — Lenin nemegyszer leírta —, hogy a forradalom csak tudatosan cselekvő embertömegek műve lehet, s ezért érett, objektív forradalmi helyzetek is kiaknázatlanok maradnak, ha a fordulatban érdekelt osztályerők felkészületlennek bizonyulnak. Ezért kísérték olyan aprólékos figyelemmel a kapitalista fejlődés rendellenességei és feszültségei mellett a forradalmi tudat kialakulásának minden, mégoly apró jelét is.

Mivel a Kominternnek megalakulása után hamarosan be kellett töltenie egy kiterjedt világmozgalom operatív szervezeti központjának szerepét is, helyzetfelmérései, elemzései és a belőlük levont következtetések rendszerint az eseményekkel egyidőben vagy röviddel utánuk születtek. Így szükségképpen nélkülözniük kellett az idő rostáját, amelyen a kevésbé tartós tények kihullanak, és amely így többé-kevésbé felállítja az események fontossági rendjét, kedvezőbb feltételeket teremtve az elemzéshez. Mindezek következtében egyes időszakokban a Kommunista Internacionálé közelebbinek vagy legalábbis közvetlenebbnek értékelte a proletárforradalom lehetőségét, mint amilyenek az a valóságban bizonyult. Az elhúzódozó, sok tényezőjű folyamat olyan pontjain, mint az 1923-tól bekövetkező tőkés stabilizáció, majd annak 1928 utáni felborulása, éles viták bontakoztak ki arról, hogyan hatnak ezek a változások a forradalmi perspektívára, mit jelentenek annak szempontjából.

A Komintern szekcióinak és központi szerveinek elemző tevékenységére magától értetődően nyomta rá bélyegét az a tény, hogy stratégiájukat és taktikájukat csupán egyetlen nemzetközi forradalmi fellendülési időszak, az 1917 és 1923 közötti évek — igaz, nagyon gazdag — tapasztalataira építhették. A KI platformjának hatalmas pozitívuma, a korszak egészében forradalmi jellegének egyértelmű felismerése többször párosult az e körülményből eredő számítási hibákkal. Kezdetben a tőkés rendszer 1929-ben kezdődő újabb megrázkódtatását is az 1917—1923-as forradalmi hullám többé-kevésbé analóg megismétlődésének fogták fel. A fasizmus németországi hatalomrajutásának megrázkódtatására volt szükség ahhoz, hogy a mozgalom fő politikai vonala alkalmazkodjék a nem-háborús körülmények között, de a fasizmus és a háborús veszély árnyékában kibontakozó újfajta

forradalmi lehetőségekhez, hogy utóbb az általa vezetett tömegek harca mégis egy háborús válság feltételei között nyissa meg a szocializmust világrendszerre szélesítő újabb forradalmak útját.

A korszak jellegének értékelésével függött össze a munkásmozgalom reformista és centrista szárnyának kommunista megítélése is a két világháború közötti időszak nagy részében. A szociáldemokrácia mértékadó osztagai és vezetői ugyanis félreértették a korszak lényegét: a kapitalista tulajdonviszonyok és a tőkés gazdálkodás formaváltozásaiból a rendszer alapvető módosulásának lehetőségére következtettek. Ennélfogva a forradalmakat, mihelyt túllépték a polgári demokratikus kereteket, időelőttinek, elsietettnek nyilvánították. Ennek jegyében jónéhány országban közreműködtek a burzsoázia 1918 után megingott politikai hatalmának megszilárdításában, egyes országokban pedig főszerepet játszottak ebben. A jobboldali vezetők nem csupán elutasították a forradalom és a társadalomépítés szovjet tapasztalatait, de gyakran közvetlenül is részt vállaltak a győztes forradalom országa elleni politikai vagy akár fegyveres harcban. Annak a felfogásuknak, amely a parlamentáris módszereket szinte egyedüli harci eszköznek tekintette, a munkásosztály forradalmi tendenciáit pedig igyekezett visszafogni, része volt abban, hogy a munkásosztály tehetetlenné vált olyan helyzetekben, amikor csak nagyarányú szervezett, harcos tömegmegmozdulásokkal védhette volna meg pozícióit, például a támadó német és osztrák fasizmus ellen. Állami posztokra került szociáldemokrata funkcionáriusok a forradalmi szellemű munkásokkal szemben nemegyszer alkalmazták a polgári állam kényszerítő eszközeit. Voltak a korszakban világosabban látó szocialista vezetők és teoretikusok is, akiknek a különböző helyzetekre vonatkozó találó meglátásait szorgos kutatómunkával össze lehet — és össze is kell — gyűjteni, mivel tevékenységük végeredményben fontos része a forradalmi munkásmozgalom történetének. Eszméik azonban a két világháború között sohasem váltak uralkodóvá, még kevésbé általánossá sem a szociáldemokrácia nemzetközi szerveiben, sem pedig legfontosabb pártjainak többségében. Ennek tükrében alakította ki ítéletét a szociáldemokratizmusról a kommunista mozgalom — az a mozgalom, amelynek már születésére is az 1914-es megdöbbenő szociálsoviniszta árulás elleni küzdelem nyomta rá a bélyegét. Ez az ítélet figyelemreméltó kettősséget mutat: míg az értékelések a szociáldemokráciát helyenként burzsoá politikai áramlatnak kezelik, a követelmények, amelyeket vele szemben felállítanak, csak munkásmozgalmi áramlattal szemben támaszthatók. Az árulás vádjának is csak így van értelme: tisztán polgári áramlatnak nem róható fel bűnéül, ha nem a munkásérdekek szerint cselekszik. Ebben a kettősségben a szociáldemokratizmus ideológiájának és a szociáldemokráciának mint tömegeket befolyásoló munkásmozgalmi áramlatnak a kettőssége tükröződik. Ez az oka annak is, hogy a kommunista mozgalom, amely sohasem mondott le az együttműködésről a szociáldemokrata tömegekkel, a reformista vezetők merev akcióegység-ellenes magatartásába ütközve egyes időszakokban a nélkülük megteremtendő egységfront — sok esetben nem realizálható — taktikájához folyamodott.

Hasonló okokkal magyarázhatók a kötet lapjain helyenként megtalálható, a reformista pártokra vagy vezetőkre vonatkozó elnagyolt, egyoldalú értékelések, olykor megbélyegző jelzők — amelyeknek ellenkező előjelű megfelelőit különben könnyen megtalálhatjuk a korszak szociáldemokrata dokumentumaiban. Előfordulnak igaztalan minősítések, különösen a baloldali vagy a centrista szociáldemokratákkal kapcsolatban. Hibáznánk azonban, ha minden éles, elítélő megállapítást ebbe a kategóriába sorolnánk. Történtek esetek, amelyekre a legsúlyosabb jelzők is joggal alkalmazhatók voltak, akiknek szolgálatait pl. a Hitler-fasizmus később kényelmes nyugdíjjal honorálta (Noske, Zörgiebel). Akadnak olyanok is, akikre a dokumentum megjelenésének időpontjában illettek annak megállapításai, későbbi életútjuk során azonban komoly önvizsgálat alapján merőben más, a munkáosztály egységét előmozdító álláspontra helyezkedtek (Bauer, Breitscheid). Mindez egy olyan történelmi mozgalom harcának terméke, olykor mellékterméke volt, amelynek az egyes országokban működő osztagai munkájukat nehéz körülmények között, sokszor részben vagy teljesen a föld alá szorítva végezték.

A Kommunista Internacionálé világpárt volt, amely a kongresszusokon választott központi szervekből, a különböző országokban működő szekciókból (pártokból), a hozzá csatlakozó forradalmi tömegszervezetekből (Kommunista Ifjúsági Internacionálé, Profintern, Paraszt Internacionálé, Nemzetközi Munkássegély stb.) és különböző szimpatizáns szervezetekből állt. Munkáját a különböző szakaszokban a központi irányítás és a helyi kezdeményezés más-más arányú összekapcsolása jellemezte. Egészében véve a Komintern történetének derekától — ha nem is ellentmondásmentesen — az utóbbi tényező szerepe növekedett. Ez természetesen következett abból, hogy a *szekciók* jelentős tömegeket mozgató, önálló elemzést folytató *pártokká* lettek. E pártok részben nem szorultak már rá az operatív központi irányításra, részben pedig a feladatok erős differenciálódása miatt egyetlen központból nem is lehetett őket többé hatékonyan irányítani. A második világháború sajátos feltételeiből eredő egyéb meggondolások mellett igazában ez indította 1943-ban a Komintern központi szerveit és számos párt KI-képviselését arra, hogy kezdeményezzék a szervezet feloszlását.

A Kommunisták Magyarországi Pártja részt vett a Komintern megalapításában, és képviselője jelen volt annak feloszlásakor is. Mai utóda, az MSZMP, magának vallja a Komintern eszmei-politikai örökségét és azon az állásponton van, hogy — noha a kommunista mozgalomnak ma nincs nemzetközi szervezeti központja — a különböző országok kommunistái tevékenységükért most is egyaránt felelősséget viselnek mind saját népükkel, mind pedig a nemzetközi munkáosztállyal szemben. Ezt a Kominternben kialakult és megvalósult internacionalista szellemet igyekszik továbbadni az azóta felnőtt új kommunista nemzedékeknek. E célt is kívánja szolgálni ez a válogatás.

A gyűjteményben közölt dokumentumok nagy többségét nem a különböző nyelveken kiadott, sok szövegproblémát tartalmazó eredeti jegyzőkönyvek, hanem az ezek felülvizsgálatával és összehasonlításával készült kritikai kiadások, a „V. I. Lenin i Kommuniszticeszkij Internacional” c. kötet (Moszkva 1970), illetve a Kun Béla szerkesztette „Kommuniszticeszkij Internacional v dokumentah 1919—1932” c. gyűjtemény (Moszkva 1933) alapján közöljük. Az 1932 után megjelent dokumentumok szövegét, amelyeknek kritikai feldolgozására még nem került sor, eredeti jegyzőkönyvekből, korabeli KI-kiadványokból, illetve folyóiratokból vettük át.

Az 1940 májusa és 1943 májusa közötti időszakból nem állnak rendelkezésünkre nyilvánosságra hozott határozatok. A Komintern politikai irányvonalának alakulását ebben a szakaszban a Kommuniszticeszkij Internacionalnak, a KI hivatalos központi folyóiratának néhány — függelékben közölt — szerkesztőségi cikkével kívánjuk bemutatni. Ezek a cikkek a Végrehajtó Bizottság megbízásából készültek és annak jóváhagyásával láttak napvilágot.

A szövegmagyarázó jegyzetek készítésekor a szerkesztők abból indultak ki, hogy a tárgykörben magas színvonalú magyar nyelvű kézikönyvek állnak rendelkezésre. Ezért a kötetben szereplő személyek életrajzi adatait sem közöljük. A konkrét történelmi eseményekre vagy személyekre utaló megállapítások nagy részének az olvasó utánanézhethet a Munkásmozgalomtörténeti Lexikonban (Kossuth Könyvkiadó 1972), a Diplomáciai és Nemzetközi Jogi Lexikonban (Akadémiai Kiadó 1967), a Fejlődő Országok Lexikonában (Akadémiai Kiadó 1973), illetve az NDK-ban készült, magyar nyelvre lefordított Világtörténelmi Kisenciklopédiában (Kossuth Könyvkiadó 1973). Jegyzetekkel láttuk el viszont az olyan utalásokat, amelyek értelmezése az adott dokumentum megértéséhez szükséges, és tisztázásuk hosszabb utánjárást kívánna.

A szerkesztők

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚT KÖVETŐ
FORRADALMI FELLENDÜLÉS
IDŐSZAKA

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ

I. KONGRESSZUSA

(1919. MÁRCIUS 2—6.)

[1]

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ PLATFORMJA

A kapitalista világrendszer méhében rejlő ellentmondások kolosszális erővel törtek ki egy óriási robbanásban — a nagy imperialista világháborúban.

A kapitalizmus megpróbálta anarchiáját a termelés megszervezésével leküzdeni. Számos konkurráló vállalkozó helyett óriási kapitalista társaságok keletkeztek (szindikátusok, kartellek, trösztök); a banktőke egyesült az ipari tőkével; az egész gazdasági életet a finánckapitalista oligarchia vetette uralma alá, s hatalma révén, szervezetein keresztül kizárólagos uralomra jutott. A szabad konkurrencia helyébe a monopólium lépett. Az egyéni kapitalista társult kapitalista lett. Az őrült anarchiát szervezettség váltotta fel.

Miközben azonban a kapitalista termelési mód anarchiáját egyes országokban kapitalista szervezettség váltotta fel, az ellentétek, a konkurrenciaharc, az anarchia a világ gazdaságban mind élesebb lett. A nagy, szervezett rablóállamok egymás közti harca vaskövetkezetességgel óriási imperialista világháborúhoz vezetett. A profitéhség a világkapitalizmust harcra kényszerítette az új piacokért, az új tőkekihelyezési övezetekért, az új nyersanyagforrásokért, a gyarmati rabszolgák olcsó munkaerejéért. Az imperialista államok, amelyek az egész világot felosztották maguk közt, s az afrikai, ázsiai, ausztráliai, amerikai proletárok és parasztok számlálatlan millióit igavonó barmokká változtatták, előbb vagy utóbb kénytelenek voltak egy hatalmas összeütközésben a tőke valóságos anarchikus természetét kimutatni. Így jött létre a legnagyobb gonosztett — a rabló világháború.

A kapitalizmus megpróbált felülkerekedni ellentmondásos *szociális struktúráján* is. A polgári társadalom — osztálytársadalom. A legnagyobb „civilizált” államok tőkéje leplezni akarta a szociális ellentéteket. A tőke megvesztegette saját bér-rabszolgáit a kirabolt gyarmati népek rovására, megteremtette az érdekközösséget a kizsákmányoltak között az elnyomott gyarmatokkal szemben — a sárga, a fekete és a rézbőrű gyarmati népekkel szemben; az európai és az amerikai munkásságot imperialista „hazájához” kötötte.

Az állandó megvesztegetésnek ezek a módszerei azonban, amelyekkel a munkásosztály patriotizmusát és szellemi leigázását megteremtették, a háború révén viszájukra fordultak. A fizikai megsemmisülés, a proletariátus teljes rabságba döntése, az óriási elnyomás, az elnyomorodás és elfajulás, a világéhínség — ez volt az utolsó jutalom az osztálybékéért, amely összeomlott. Az imperialista háború polgárháborúvá változott.

Új korszak született — a kapitalizmus rothadásának, első felbomlásának a korszaka, *a proletariátus kommunista forradalmának a korszaka*.

Az imperialista rendszer csődbe jut. Erjedés a gyarmatokon, erjedés a korábban függő kis nemzetek körében, a proletariátus felkelései, győztes proletárforradalmak egyes országokban, az imperialista hadseregek felbomlása, az uralkodó osztályok teljes kudarca népek sorsának további intézése terén — ezek a világ jelenlegi képének jellemző vonásai.

Az emberiséget, amelynek egész kultúrája ma romokban hever, a teljes megsemmisülés fenyegeti. Csak egy erő van, amely megmentheti, és ez az erő a proletariátus. A régi kapitalista „rend” már nem létezik többé, nem maradhat fenn. A kapitalista termelési mód végső következménye a káosz. És ezt a káoszt csak a legnagyobb termelő osztály győzheti le — a munkásosztály. Valóságos rendet, kommunista rendet kell teremtenie. Meg kell törnie a tőke uralmát, lehetetlenné kell tennie a háborút, meg kell semmisítenie az államhatárokat, és az egész világot egy, a maga céljaiért dolgozó közösséggé kell változtatnia, meg kell valósítania a népek felszabadítását és testvériségét.

Ez ellen fegyverkezik a világtőke a végső harcra. A „Népszövetség” és a pacifista szölamok leple alatt utolsó erejét feszíti meg, hogy a kapitalista rendszer magától széthulló részeit újból összetákolhassa és erejét a feltartóztathatatlanul növekvő proletárforradalom ellen irányítsa.

A tőkésosztálynak erre az új, hatalmas összeesküvésére a proletariátusnak a politikai hatalom meghódításával kell válaszolnia, ezt a hatalmat osztályellenségei ellen kell fordítania, és mint a gazdasági átváltozás emelőjét, működésbe kell hoznia. A világ proletariátusának végleges győzelme jelenti majd a felszabadult emberiség valódi történelmének kezdetét.

1. A POLITIKAI HATALOM MEGHÓDÍTÁSA

A politikai hatalom meghódítása a proletariátus által a burzsoázia politikai uralmának megsemmisítését jelenti. A polgárság legerősebb hatalmi eszköze a burzsoá junker tisztek, a rendőrség és csendőrség, a börtönőrök, bírák, papok és állami tisztviselők stb. vezette burzsoá államapparátus a maga kapitalista hadseregével. A politikai hatalom megszerzése nem csupán a minisztériumokban eredményez személycserét, hanem a következőket jelenti: az ellenséges államapparátus megsemmisítése, az igazi erő meghódítása, a burzsoázia, az ellenforradalmi tisztek

és a fehérgárda lefegyverzése, a proletariátus, a forradalmár katonák, a vörös munkásgárda felfegyverzése, az összes polgári bírák eltávolítása és a proletár törvénykezés megszervezése, a reakciós állami tisztviselők uralmának megszüntetése és a proletariátus új közigazgatási szerveinek megteremtése. A proletariátus győzelme az ellenséges hatalom felbomlasztásával, a proletárhatalom megszervezésével valósul meg, és a polgári államapparátus szétzúzását, a proletár államapparátus létrehozását kell hogy jelentse. Csak amikor a proletariátus már a győzelmet kivívta, a burzsoázia ellenállását megtörte, hasznosíthatja a maga számára az új rend régi ellenségeit, amennyiben őket saját ellenőrzése alá helyezi és fokozatosan a kommunista építőmunkára neveli.

2. A DEMOKRÁCIA ÉS A DIKTATÚRA

A proletárállam, ugyanúgy, mint minden más állam, elnyomó apparátus, de ez az apparátus most a munkásosztály ellenségei ellen irányul. Célja, hogy megtörje és lehetetlenné tegye a kizsákmányolók ellenállását, akik a kétségbeesett harcban minden eszközt felhasználnak, hogy a forradalmat vérbe fojtsák. Másrésről a proletariátus diktatúrája, amely a proletariátusnak nyíltan előnyös helyzetet biztosít a társadalomban, átmeneti intézmény.

Abban a mértékben, ahogy a burzsoázia ellenállása megtört, kisajátítása végbe ment, és lassanként dolgozó réteggé válik, eltűnik a proletárdiktatúra, az állam elhal, és vele együtt az osztályokra tagolt társadalom.

Az úgynevezett demokrácia, azaz a polgári demokrácia nem egyéb, mint a burzsoázia leplezett diktatúrája. A sokat dicsért általános „népakarat” éppoly kevésbé létezik, mint az egységes nép. A valóságban osztályok léteznek, ellentétes, összeegyeztethetetlen akaratukkal. Minthogy azonban a burzsoázia jelentéktelen kisebbség, szüksége van erre a fikcióra, a nemzeti „népakarat” színlelésére, hogy ezen a jól hangzó címen uralmát a dolgozó osztályok felett megszilárdíthassa és a saját osztályakaratát rájuk erőszakolja. Ezzel szemben a proletariátus, mint a népesség túlnyomó többsége, egészen nyíltan gyakorolja tömegszervezeteinek, tanácsainak osztályuralmát, hogy a burzsoázia előjogait megszüntesse és biztosítsa az osztály nélküli kommunista társadalmi rendre való átmenetet.

A polgári demokráciában a fő súly a jogok és a szabadságjogok tisztán formális kinyilatkoztatásán nyugszik; ezek a jogok azonban éppen a dolgozó nép, a proletárok és félproletárok számára, akik nem rendelkeznek anyagi eszközökkel, elérhetetlenek, míg a burzsoázia felhasználja anyagi eszközeit arra, hogy sajtója és szervezetei révén a népnek hazudjon és azt becsapja. Ezzel szemben a tanácsrendszer, az államhatalomnak ez az új típusa, arra helyezi a fő súlyt, hogy a proletariátusnak megadja a lehetőséget jogainak és szabadságjogainak megvalósítására. A tanácshatalom a legszebb palotákat, házakat, nyomdákat, papírkészleteket stb.

odaadja a népnek, annak sajtója, gyűlései és egyesületei részére, és csak így válik lehetségessé valóban a proletárdemokrácia.

A polgári demokrácia parlamenti rendszerével csupán szavakban biztosítja a tömegek részvételét az államigazgatásban. A valóságban a tömegeket és szervezeteiket a tényleges hatalomtól és a valóságos államigazgatástól teljesen távol tartja. A tanácsrendszerben a tömegek szervezetei igazgatnak, és ezeken keresztül a tömeg maga vezeti az államot, mert a tanácsok a munkások mind nagyobb tömegét vonják be az államigazgatásba; csak így válik lassanként az egész dolgozó nép a valódi államigazgatás részesévé. A tanácsrendszer tehát a proletariátus tömegszervezeteire támaszkodik, magukra a tanácsokra, a forradalmi szakszervezetekre stb.

A polgári demokrácia és a parlamenti rendszer a törvényhozó és a végrehajtó hatalom szétválasztása, a képviselők visszahívási jogának mellőzésével élesen elválasztja a tömegeket az államtól. Ezzel szemben a visszahívási jog, a törvényhozó és a végrehajtó hatalom egyesítése, a tanácsoknak az a képessége, hogy munkaközösségekké váljanak, egyesíti a tömegeket a közigazgatási szervekkel. Ezt az egyesítést az is előmozdítja, hogy a tanácsrendszerben maguk a választások nem mesterségesen kialakított területi körzetek szerint, hanem termelőegységek szerint történnek.

Így valósítja meg a tanácsrendszer az igazi proletárdemokráciát, a demokráciát a proletariátus számára és a proletariátuson belül, a burzsoázia ellen. Az ipari proletariátus ebben a rendszerben előnyben részesül mint vezető, legjobban szervezett, politikailag legérettebb osztály, amelynek vezetése mellett a félproletárok és a vidéki kisparasztnak fokozatosan felemelkednek. Az ipari proletariátusnak ezeket az átmeneti előnyeit fel kell használnia arra, hogy a vagyontalan falusi kispolgári tömegeket kivonja a helyi nagyparasztnak és a burzsoázia befolyása alól, szervezze és a kommunista építés munkásaivá nevelje őket.

3. A BURZSOÁZIA KISAJÁTÍTÁSA ÉS A TERMELÉS SZOCIALIZÁLÁSA

A kapitalista rend és a kapitalista munkafegyelem megszüntetése az adott osztályviszonyok között lehetetlenné teszi a termelés helyreállítását a régi alapokon. A munkások bérharcai — még ha sikeresek is — nem hozzák meg életszínvonaluk remélt növekedését, mert a fogyasztási cikkek ugrásszerűen emelkedő ára minden eredményt illuzórikussá tesz. A munkások életszínvonalát csak akkor lehet emelni, ha nem a burzsoázia, hanem maga a proletariátus uralkodik a termelés felett. Valamennyi országban bérharcok folynak, amelyekben világosan kifejezésre jut a munkások kétségbeejtő helyzete; e bérharcok elemi erejükkel és általánosodó tendenciájukkal lehetetlenné teszik a kapitalista termelés folytatását. Ahhoz, hogy

a gazdasági élet termelőerői növekedjenek, hogy a burzsoázia ellenállását, amely a régi társadalom haldoklását meghosszabbítja és ezzel a gazdasági élet teljes összeomlásának veszélyét idézi fel, minél gyorsabban meg lehessen törni, a proletárdiktatúrának végre kell hajtania a nagyburzsoázia és a nagybirtokosok kisajátítását, s a termelési és a közlekedési eszközöket a proletárállam társadalmi tulajdonába kell venni.

A kommunizmus most a kapitalizmus romjaiból születik, a történelem nem mutat más kivezető utat az emberiség számára. Az opportunisták, akik a kapitalista gazdaság újjáépítésének utópisztikus követelésével lépnek fel, hogy a szocializálást elhalasszák, csak elnyújtják a felbomlás folyamatát, és a teljes pusztulás közvetlen veszélyét idézik fel. Ilyen időben a kommunista forradalom a legjobb és az egyedüli eszköz, amellyel a legfontosabb társadalmi termelőerő, a proletariátus, és vele együtt a társadalom megmentheti önmagát.

A proletárdiktatúra semmiképp sem jelenti a termelési és a szállító eszközök valaminő felosztását. Fordítva, az a célja, hogy a termelőerőket még jobban központosítsa és az egész termelést egységes terv alá rendelje.

Az egész gazdasági élet szocializálása terén első lépésként a következőket kell végrehajtani: a termelést vezető nagybankok apparátusának szocializálása; az összes államkapitalista gazdasági szervek kézbe vétele az államhatalomnak a proletariátus által való megragadása révén; az összes kommunális vállalatok átvétele; a szindikalizált és trösztösített termelési ágazatoknak, valamint azoknak a termelési ágazatoknak a szocializálása, ahol ezt a tőke koncentrációja és centralizációja technikailag lehetővé teszi; a földbirtokok szocializálása és társadalmilag vezetett mezőgazdasági üzemekké való átalakítása.

Ami a kisüzemeket illeti, a proletariátusnak ezeket, nagyságukat tekintetbe véve, fokozatosan egyesítenie kell.

Mindezek mellett kifejezetten hangsúlyozandó, hogy a kistulajdont semmiképpen sem kell kisajátítani, és hogy azokat a kistulajdonosokat, akik nem zsákmányolnak ki idegen munkaerőt, semmiféle erőszakos rendszabálynak nem szabad alávetni. Ezt a réteget fokozatosan kell bevonni a szocialista szervezetek hatáskörébe a példa, a gyakorlat révén, amelynek során nyilvánvalóvá válnak a kisparaszságot és a városi kispolgárságot az uzsoratóke és a nagybirtokosok, valamint az adóteher stb. alól (különösen az államadósságok eltörlése révén) felszabadító új rend előnyei.

A proletárdiktatúra feladatait gazdasági téren csak abban a mértékben lehet megoldani, amennyire a proletariátus képes lesz megteremteni a termelés központosított igazgatási szerveit és megvalósítani a munkásigazgatást. Emellett a proletariátusnak szükségszerűen fel kell használnia saját tömegszervezetei közül azokat, amelyek a legszorosabban összenőttek a termelés folyamatával.

Az elosztás területén a proletárdiktatúrának a kereskedelmet a termékek helyes elosztásával kell helyettesítenie; ezen az úton a következő rendszabályokat kell

kiemelni: a nagykereskedelmi vállalatok szocializálása, az összes polgári-állami, valamint közületi elosztó apparátusoknak a proletariátus által való átvétele; ellenőrzés a nagy szövetkezeti egyesületek felett, amelyeknek szervezete az átmeneti időszakban még nagy gazdasági szerepet fog játszani; ezeknek a szervezeteknek fokozatos központosítása és egy egységes egészszé való átalakítása, hogy a termékek elosztása ésszerűen történjék.

Mind a termelés, mind az elosztás területén be kell vonni a munkába az összes szakképzett technikusokat és specialistákat, ha politikai ellenállásuk megtört, és képesek a már nem tőkés, hanem új termelési rendszerbe beilleszkedni.

A proletariátus nem fogja őket elnyomni, hanem igazában először adja meg számukra a lehetőséget, hogy a legintenzívebb alkotó munkát végezhessek. A proletárdiktatúra a fizikai és a szellemi munkának a kapitalizmus által előidézett kettéválását együttműködésükkel helyettesíti, és ezen a módon a tudományt és a munkát egyesíti.

A gyárak, a bányák, a birtokok stb. kisajátítása mellett a proletariátusnak meg kell szüntetnie a népnél a kapitalista háztulajdonosok által való kizsákmányolását is, a nagy házakat át kell adnia a helyi munkástanácsok kezébe, a munkásságot a polgári házakba kell áttelepítenie és így tovább.

A nagy átalakító periódus folyamán a tanács hatalomnak állandóan mind központosítottabb formában kell felépítenie az egész közigazgatási apparátust, másrészt a dolgozó nép mind szélesebb rétegeit kell a közvetlen igazgatásba bevonnia.

4. A GYŐZELEMHEZ VEZETŐ ÚT

A forradalmi korszak megköveteli a proletariátustól olyan harci eszközök alkalmazását, amelyek egész energiáját igénybe veszik, nevezetesen a tömegakciók módszerét; ennek logikus következménye az, hogy a proletariátus nyílt harcba, közvetlen összeütközésbe kerül a polgári államgépezettel. Ennek a célnak kell alárendelni az összes többi módszereket, mint például a polgári parlamentarizmus forradalmi felhasználását.

Az ilyen sikeres harc előfeltétele az elkülönülés nemcsak a tőke közvetlen lakáitól és a kommunista forradalom hóhéraitól, amely szerepben a jobboldali szociáldemokraták lépnek fel, hanem a „centrumtól” (a kautskystáktól) is, amely a válságos pillanatokban elhagyja a proletariátust, hogy annak nyílt ellenségeivel kacérkodjék.

Másrészről szükség van a forradalmi munkásmozgalom azon elemeivel kötendő szövetségre, amelyek bár korábban nem tartoztak a szociáldemokrata párthoz, most azonban egészében véve a tanácsformát felöltő proletárdiktatúra álláspontjára helyezkednek, mint például a szindikalizmus bizonyos elemei.

A forradalmi mozgalom fellendülése az összes országban, az a veszély, hogy a kapitalista államok szövetsége megfojtja ezt a forradalmat, a szociáláruló pártok

egyesülési kísérletei (a „sárga” Internacionálé megalakítása Bernben),¹ hogy a wilsoni Ligának² szolgálatot tegyenek, végül az összes proletár akció koordinálásának abszolút szükségessége — mindennek egy valóban forradalmi és valóban proletár Kommunista Internacionálé megalapítására kell vezetnie.

Az az Internacionálé, amely képes az úgynevezett nemzeti érdekeket a nemzetközi forradalom érdekeinek alárendelni, ezáltal a különböző országok proletariátusának kölcsönös segítségét valósítja meg, mert gazdasági és más természetű kölcsönös segítség nélkül a proletariátus nem képes az új társadalmat megszervezni. Másrészt a „sárga”, szociálpatrióta Internacionáléval ellentétben a nemzetközi proletár kommunizmus támogatni fogja a kizsákmányolt gyarmati népeket az imperializmus elleni harcaikban, hogy ezzel előmozdítsa az imperialista világrendszer végleges összeomlását.

A kapitalista gonosztevők a világháború elején azt állították, hogy csak a közös hazát védik. A német imperializmus azonban Oroszországban, Ukrajnában és Finnországban elkövetett véres cselekedeteivel csakhamar kimutatta valóságos rablótermészetét. Jelenleg az antantállamok leleplezik még a lakosság legelmaradottabb rétegei előtt is önmagukat mint világrablók és a proletariátus gyilkosai, A német burzsoáziával és szociálpatriótákkal együtt, ajkukon a békéről hangoztatott hazug frázisokkal, hadigépezetük és elbutított, barbár gyarmati katonáik segítségével megfojtják az európai proletariátus forradalmát. A polgári kannibálok fehérterrorja leírhatatlan. A munkásosztály áldozatai megszámlálhatatlanok. Legjobb vezetőit vesztette el: Liebknechtet, Luxemburgot.

A proletariátusnak védekeznie kell, védekezni mindenáron! A Kommunista Internacionálé felhívja a világ egész proletariátusát erre az utolsó harcra. Fegyvert fegyver ellen! Erőszakot erőszak ellen!

Le a tőke imperialista összeesküvésével!

Éljen a proletártanácsok nemzetközi köztársasága!

Elfogadva: 1919. március 4.

V. I. Lenyin i Kommunizshtyicseskij Internacional. Izdatyelsztvo Polityicseszkoy Lityeraturi. Moszkva 1970. (A továbbiakban: V. I. Lenyin i Kommunizshtyicseskij Internacional.) 129—134. old.

¹ 1919. február 3—10. között ülésezett Bernben a nemzetközi munkás- és szocialista konferencia, amelyen a jobboldali reformista, opportunisták munkásszervezetek létrehozták a Berni, illetve II. Internacionálé néven is ismertté vált Munkás- és Szocialista Internacionálét.

² A Népszövetségről van szó.

NÉHÁNY KOMMUNISTA PÁRT KÉPVISELŐINEK A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ AZONNALI MEGALAPÍTÁSÁRA TETT JAVASLATA

Német-Ausztria Kommunista Pártja, Svédország Baloldali Szociáldemokrata Pártja, a Balkáni Forradalmi Szociáldemokrata Föderáció és a Kommunisták Magyarországi Pártja képviselői javasolják Kommunista Internacionálé megalapítását.

I. A proletariátus diktatúrájáért indított harc megköveteli az ezen az alapon álló összes kommunista elemek egységes, zárt és nemzetközi szervezetét.

II. Megalapítása annál is inkább kötelesség, mert pillanatnyilag Bernben és esetleg később más helyeken megkísérlik a régi opportunistáknak Internacionálét visszaállítani, és a proletariátus összes homályos, bizonytalanokodó elemeit újból összegyűjteni. Éppen ezért éles választóvonalat kell húzni a forradalmi proletár és a szociáláruló elemek közé.

III. Ha a Moszkvában üléselő konferencia a III. Internacionálét nem alapítaná meg, az a benyomás keletkezne, hogy a kommunista pártok nem egységesek, ami helyzetünket gyengítené, és valamennyi országban növelné a zavart a proletariátus határozatlan elemei körében.

IV. A III. Internacionálé megalapítása tehát feltétlen történelmi parancs, és a Moszkvában üléselő nemzetközi kommunista konferenciának azt valóra kell váltania.

Elfogadva: 1919. március 4.

Kommunistyicseskij Internacional v dokumentah. Partizdat. Moszkva 1933. (A továbbiakban: Kommunistyicseskij Internacional v dokumentah) 84—85. old.

HATÁROZAT A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ MEGALAPÍTÁSÁRÓL

A nemzetközi kommunista konferencia elhatározza, hogy megalakul mint III. Internacionálé, és magát Kommunista Internacionálénak nevezi. A szavazati arány változatlan marad. Az összes pártok, szervezetek és csoportok megtartják azt a jogukat, hogy nyolc hónapon belül véglegesen nyilatkozzanak a III. Internacionáléba való belépésükről.

Elfogadva: 1919. március 4.

V. I. Lenyin i Kommuniztyicseszkij International. 135. old.

HATÁROZAT A „SZOCIALISTA” ÁRAMLATOKHOZ ÉS A BERNI KONFERENCIÁHOZ VALÓ VISZONYRÓL

I

Már 1907-ben, a stuttgarti nemzetközi szocialista kongresszuson, amikor a II. Internacionálé a gyarmati politika és az imperialista háborúk kérdéséhez nyúlt, kitűnt, hogy a II. Internacionálénak több mint a fele és vezetőinek zöme ezekben a kérdésekben sokkal közelebb áll a burzsoázia nézeteihez, mint Marx és Engels kommunista álláspontjához.

A stuttgarti kongresszus mégis Leninnek és Rosa Luxemburnak, a forradalmi szárny képviselőinek a következő módosító javaslatát fogadta el:

„Ha a háború mégis kitörne, a szocialistáknak az a kötelességük, hogy síkra szálljanak annak gyors befejezéséért, és minden erejükkel igyekezzenek a *háború okozta gazdasági és politikai válságot a néptömegek politikai felrázására és a tőkés osztályuralom bukásának meggyorsítására kihasználni.*”

A bázeli kongresszuson, amelyet 1912 novemberében, a Balkán-háború idején hívtak össze, a II. Internacionálé kijelentette:

„Ne felejtsek el a kormányok... hogy a német—francia háborúnak a kommün forradalmi kirobbanása volt a következménye, hogy az orosz—japán háború mozgásba hozta Oroszország népeinek forradalmi erőit... A proletárok gaztettnek

tartanak, ha a tőkések profitjai, az uralkodóházak becsvágya kedvéért és a titkos diplomáciai szerződések nagyobb dicsőségére fegyvert emelnének egymásra.”

*

Még 1914. július végén és augusztus elején, 24 órával a háború kitörése előtt, a II. Internacionálé vezetői, a hozzá tartozó pártok irányadó szervei és intézményei változtatlanul elítélték a közelgő háborút mint a burzsoázia legnagyobb büntetését.

A II. Internacionálé vezető pártjainak azokra a napokra vonatkozó nyilatkozatai szolgálhatnak leginkább vádiratul a II. Internacionálé vezérei ellen.

*

Az imperialista tömegmészárlás csatamezőin eldőrdült első lövéssel a II. Internacionálé vezető pártjai elárulták a munkásosztályt, és a „honvédelem” köntösébe bújva mindegyikük a „saját” burzsoáziája oldalára állt át. Scheidemann és Ebert Németországban, Thomas és Renaudel Franciaországban, Henderson és Hyndman Angliában, Vandervelde és de Brouckère Belgiumban, Renner és Pernerstorfer Ausztriában, Plehanov és Rubanovics Oroszországban, Branting és pártja Svédországban, Gompers és elvbarátai Amerikában, Mussolini és cinkosai Olaszországban arra szólították fel a proletariátust, hogy kössön „polgárbékét” „saját” országa burzsoáziájával, mondjon le a háború elleni háborúról, vagyis gyakorlatilag váljon az imperialisták ágyútöltelékévé.

Ez volt az a pillanat, amikor a II. Internacionálé végleg csődbe jutott, és elveszett.

*

A leggazdagabb országok burzsoáziájának, a gazdasági fejlődés általános me-
nete.folytán, módja nyílt arra, hogy óriási profitjaiból kis alamizsnákkal megvesz-
tegesse és elcsábítsa a munkásosztály legfelső rétegét, a munkásarisztokráciát. A szocializmus kispolgári „útítársai” csak úgy özönlöttek a hivatalos szociáldemokrata pártok soraiba, és politikájuk irányvonalát mindinkább a burzsoáziához idomították. A békés parlamentáris munkásmozgalom vezetőiből, a szakszervezetek vezéreiből, a szociáldemokrácia tollforgatóiból, szerkesztőiből és hivatalnokaiból a munkásarisztokráciának egész kasztja alakult ki, amely önző csoportérdekeket követett, és valójában ellenségesen szemben állt a szocializmussal.

Mindeme körülmények folytán a hivatalos szociáldemokrácia antiszocialista és sovíniszta párttá fajult el.

Már a II. Internacionálé kebelében *három fő irányzat* bontakozott ki. A háború folyamán az európai proletárforradalom kezdetéig teljesen világosan kirajzolódtak e három irányzat körvonalai:

1. *A szociálsovíniszta áramlat* (a „többség” áramlata). Ennek legtipikusabb kép-

viselői a német szociáldemokraták, akik a Kommunista Internacionálé vezetőinek, Karl Liebknechtnek és Rosa Luxemburnak a gyilkosaivá váltak, s most megsztják a hatalmat a német burzsoáziával.

A szociálsoviniszták a legteljesebb mértékben a proletariátus osztályellenségeinek bizonyultak, és a háború „likvidálásának” azt a programját követik, amelyet a burzsoázia sugall nekik: az adók fő terhének a dolgozó tömegekre való áthárítása, a magántulajdon sérthetlensége, a hadseregnek a burzsoázia kezében való meghagyása, a mindenütt alakuló munkástanácsok feloszlatása, a politikai hatalomnak a burzsoázia kezében való meghagyása — egyszóval polgári „demokrácia” a szocializmussal szemben.

Bármilyen erélyes harcot folytattak is a kommunisták a „többségi szociáldemokraták” ellen, a munkások mégsem ébredtek teljesen tudatára annak a veszélynek, amely ezeknek az árulóknak a részéről a nemzetközi proletariátust fenyegeti. Éppen ezért a nemzetközi proletárforradalom egyik legfontosabb feladata az, hogy az összes dolgozókkal észrevétesse a szociálsoviniszták júdás művét, és fegyverrel a kézben ártalmatlanná tegye ezt az ellenforradalmi pártot.

2. A „centrum”-áramlat (szociálpacifisták, kautskysták, függetlenek). Ez az áramlat már a háború előtt kezdett kibontakozni, mégpedig főképpen Németországban. A háború elején nagy vonásaiban csaknem teljesen megegyezett a szociálsovinisztákkal. A „centrum” vezető teoretikusa, Kautsky, a mellett a politika mellett tört lándzsát, amelyet a német és a francia szociálsoviniszták követtek. Az Internacionálé csupán „békebeli eszköz”, „harc a békéért”, „osztályharc a béke viszonyai között” — ez volt Kautsky jelszava.

A „centrum” a háború eleje óta a szociálsovinisztákkal való egység talaján állott. Liebknecht és Luxemburg meggyilkolása után a „centrum” továbbra is ugyanazt az egységet prédikálta, vagyis a kommunista munkások egységét a kommunista vezetők, Liebknecht és Rosa Luxemburg gyilkosaival.

A „centrum” (Kautsky, Victor Adler, Turati, MacDonald) már a háború elején „kölcönös amnesztiát” prédikált, amely egyrészt Németország és Ausztria, másrészt Franciaország és Anglia szociálsoviniszta pártjainak vezéreire terjedt volna ki. Ezt az amnesztiát a „centrum” még ma, a háború befejezése után is hirdeti, s ezzel gátolja a munkásokat abban, hogy világosan lássák a II. Internacionálé összeomlásának okait.

A „centrum” kiküldte képviselőit Bernbe, a kompromisszum-párti szocialisták nemzetközi konferenciájára, s ezzel megkönnyítette Scheidemann-nak és Renaudel-nak a munkások félrevezetését.

A forradalmi elemeket okvetlenül el kell szakítani a „centrumtól”, márpedig ez csak a „centrum” vezetőinek kíméletlen bírálataival és leleplezésével érhető el. A „centrummal” való szervezeti szakítás elengedhetetlen történelmi szükségszerűség. Minden egyes országban a kommunistákra hárul az a feladat, hogy mozgalmuk fejlettségi fokának megfelelően meghatározzák ennek a szakításnak az időpontját.

3. *A kommunisták.* A II. Internacionálénak azon a kongresszusán, amelyen védelmére keltek a háborúra és a proletariátus feladataira vonatkozó kommunista-marxista nézeteknek (Stuttgart, 1907 — Lenin—Luxemburg határozati javaslata), ez az irányzat kisebbségben maradt.

A radikális baloldali csoport (később Spartakus-csoport) Németországban, a bolsevikok pártja Oroszországban, a „tribunisták” Hollandiában, az ifjúsági csoport Svédországban, az Ifjúsági Internacionálé balszárnya hozta létre az országok egész sorában — ez volt az első magva az új Internacionálénak.

A munkásosztály érdekeihez híven ez az irányzat a háború kezdete óta ezt a jelszót hirdette: „Az imperialista háborút polgárháborúvá kell változtatni.”

S ez az irányzat most megalakította a III. Internacionálét.

II

Az 1919. februári berni szocialista konferencia nem volt más, mint kísérlet a II. Internacionálé holttestének életre keltésére.

A berni konferencia összetétele világosan mutatja, hogy a világ forradalmi proletariátusának semmi köze ehhez a konferenciához.

Oroszország győztes proletariátusa, Németország hős proletariátusa, az olasz proletariátus, Ausztria és Magyarország proletariátusának kommunista része, a svájci proletariátus, Bulgária, Románia, Szerbia munkásosztálya, Svédország, Norvégia, Finnország baloldali munkáspártjai, az ukrán, a lett, a lengyel proletariátus, Anglia szervezett proletariátusának színe-java, a nemzetközi ifjúság és a nők Internacionáléja tüntetőleg visszautasította a szociálpatrióták berni konferenciáján való részvételt.

A berni konferenciának azok a résztvevői, akik bizonyos fokig még kapcsolatot tartanak korunk igazi munkásmozgalmával, ellenzéki csoportot alakítottak, s legalább a fő kérdésben, az orosz forradalom megítélésében, szembeszálltak a szociálpatrióták mesterkedéseivel. Egy francia elvtársnak, Lorient-nak a berni konferencia többségét mint a burzsoázia szekértolóját ostromozó nyilatkozata tükrözi az egész világ osztályöntudatos munkásainak tényleges véleményét.

Az úgynevezett „felelősség” kérdésében a berni konferencia sehogy sem jut túl a burzsoá ideológia keretein. A német és a francia szociálpatrióták ugyanazokat a vádakokat emelték egymás ellen, amelyeket a német és a francia burzsoázia egymás fejéhez vágott. A berni konferencia belevesztett az érintett polgári miniszterek egyik vagy másik háború előtti lépésére vonatkozó kicsinyes részletekbe, és sehogy sem akarta belátni, hogy mindkét koalíciónak a kapitalizmusát, finánciókáját s azok szociálpatrióta lakóit terheli a fő felelősség a háborúért. A berni szociálpatrióta többség ki akarta deríteni, kik a háború fő bűnösei. Csak a tükörbe kellett volna pillantaniuk, s valamennyien felismerhették volna magukban a bűnöst.

Az, amit a berni konferencia a területi igények kérdésében leszögezett, tele van

kétértelműséggel. S éppen ez a kétértelműség az, ami a burzsoáziának kell. Az imperialista burzsoázia legreakciósabb képviselője, Clemenceau úr, elismerte a berni szociálpatrióta konferenciának az imperialista burzsoáziánál szerzett érdemeit, amikor fogadta a berni konferencia küldöttségét, és felajánlotta neki, hogy vegyen részt az imperialista párizsi konferencia valamennyi illetékes bizottságának munkájában.

A gyarmati kérdéssel kapcsolatban világosan kifejezésre jutott, hogy a berni konferencia azoknak a liberális burzsoá gyarmatpolitikuskoknak a nyomdokain halad, akik jogosnak találják, hogy az imperialista burzsoázia kizsákmányolja és leigazza a gyarmatokat, s éppen csak arra törekszenek, hogy ezt a politikát humanista, emberbaráti frázisokkal kendőzzék. A német szociálpatrióták azt követelték, hogy a német gyarmatok továbbra is a német birodalom kebelében maradjanak, vagyis hogy a német tőke továbbra is kizsákmányolhassa az illető gyarmatokat. Az itt napvilágra került nézeteltérések azt tanúsítják, hogy az antant szociálpatriótái ugyancsak a rabszolgatartók álláspontját képviselik, és magától értetődőnek tartják, hogy a hazai tőke továbbra is leigazza a francia, illetve angol gyarmatokat. A berni konferencia ezzel azt mutatja, hogy az „El a gyarmatoktól!” jelszó már teljesen feledésbe merült.

A „Népszövetség” megítélésében a berni konferencia megmutatta, hogy azoknak a polgári elemeknek az uszályába került, akik semmitől sem riadnak vissza, hogy megfojthassák a világszerte növekvő proletárforradalmat. A berni konferenciára, helyett, hogy lerántotta volna a leplet a szövetségesek párizsi konferenciájának üzelmeiről, a népekkel és gazdasági területekkel való kufárkodásról, még segédkezet is nyújtott ennek a konferenciának, teljesen ennek eszközévé süllyedt le.

A konferencia szolgalelkűsége, az a tény, hogy a munkavédelmi törvényhozás kérdésének megoldását egy Párizsban megrendezendő burzsoá kormánykonferenciára bízta, arról tanúskodik, hogy a szociálpatrióták tudatosan a kapitalista bér-rabság fenntartása mellett foglaltak állást, és készek a munkásosztályt jelentéktelen reformokkal leszerelni.

Azokat a burzsoázia politikája által sugalmazott kísérleteket, hogy a berni konferenciát olyan határozat elfogadására bírják, amelynek értelmében az Oroszország ellen indított esetleges fegyveres intervenció a II. Internacionálé támogatására találna, csak az ellenzék erőfeszítései hiúsították meg. A berni ellenzéknek a nyílt sovíniszta elemek fölött aratott győzelme, ha csak közvetve is, bizonyították arra, hogy Nyugat-Európa proletariátusa szimpatizál az orosz proletárforradalommal és kész harcolni az imperialista burzsoázia ellen.

Az, hogy a burzsoáziának ezek a lakájai mennyire félnek a munkástanácsok elkerülhetetlen terjedésétől, már abból is kitűnik, milyen gyáván kerülnek, hogy ezzel a világtörténelmi jelenséggel akár csak a legcsekélyebb mértékben is foglalkozzanak.

A munkásküldöttek tanácsainak megalakulása a legfontosabb jelenség a Párizsi

Kommün óta. A berni konferencia e kérdés mellőzésével félreérthetetlen tanújelét adta szellemi szegénységének, elméleti csődjének.

A Kommunista Internacionálé kongresszusa azt az „Internacionálét”, amelynek megalakításával a berni konferencia kísérletezik, „sárga”, sztrájktrő Inter-nacionálénak tekinti, amely nem más, mint a burzsoázia eszköze, s az is marad.

A kongresszus felszólítja valamennyi ország munkásait, indítsanak erélyes harcot ez ellen a „sárga” Internacionálé ellen, és óvják a proletariátus nagy tömegeit ettől a hazug és csaló Internacionálétól.

Elfogadva: 1919. március 6.

V. I. Lenyin i Kommunysztyicseskij Inter-nacional. 136—139. old.

[5]

HATÁROZAT A NEMZETKÖZI HELYZETRŐL ÉS AZ ANTANT POLITIKÁJÁRÓL

A világháború tapasztalatai fényt derítettek a polgári „demokráciák” imperialista politikájára mint a nagyhatalmak olyan harci politikájára, amely azt a célt szolgálja, hogy felosszák a világot és megszilárdítsák a fináncióknak a kizsákmányolt és elnyomott tömegek fölötti gazdasági és politikai diktatúráját. Az emberek millióinak elpusztítása és megcsónkítása, a proletariátus megrágalmazása és rabságba döntése, a burzsoázia felső rétegeinek hihetetlen meggazdagodása a hadiszállításokon, kölcsönökön stb., a katonai reakció diadala valamennyi országban — mindez lassan-lassan szertefoszlatta a honvédelem, a polgár béke és a demokrácia illúzióit. A „békepolitika” feltárja valamennyi ország imperialistáinak igazi törekvéseit és végigviszi ezt a leleplezést.

A BRESZT-LITOVSZKI BÉKE ÉS A NÉMET IMPERIALIZMUS LELEPLEZÉSE

A breszt-litovszki és később a bukaresti béke feltárta a központi hatalmak imperializmusának ragadozó és reakciós jellegét. A győzők hadisarcokat és annexiókat kényszerítettek ki a védtelen Oroszországtól. A népek önrendelkezési jogának *elvét* egy annexiós politika leplévé tették: vazallus államokat hoztak létre, amelyeknek reakciós kormányai a rablópolitikát támogatták, és elnyomták a dolgozó tömegek forradalmi mozgalmát. A német imperializmus, amely a nem-

zetközi harcban nem aratott teljes győzelmet, abban az időben nem tárhatta fel teljesen őszintén igazi szándékait. Kénytelen volt Oroszországgal látszólag békében élni és reakciós rablópolitikáját képmutató frázisokkal takargatni.

Az antanthatalmak ellenben, mihelyt kivívták a világgyőzelmet, levetették az álarcot, és ország-világ előtt felfedték a nemzetközi imperializmus igazi arcát.

AZ ANTANT GYŐZELME ÉS AZ ÁLLAMCSOPORTOSULÁSOK

Az antant győzelme a világ úgynevezett civilizált országait a következő csoportokba osztotta: az első csoportot a kapitalista világ urai, a diadalmaskodó imperialista nagyhatalmak (Anglia, Amerika, Franciaország, Japán, Olaszország) alkotják. Velük szemben ott állnak a legyőzött imperializmus országai, amelyeket a háború megtört és a proletárforradalom kibontakozása alapjaiban megrendített (Németország, Ausztria—Magyarország és egykori vazallusai). Az antanthatalmak vazallus államai alkotják a harmadik csoportot. Ezek kis tőkésállamok, amelyek az antant oldalán részt vettek a háborúban (Belgium, Szerbia, Portugália stb.), valamint a nemrég alakított „nemzeti” köztársaságok és ütközőállamok (Csehszlovák Köztársaság, Lengyelország, orosz *fehérgárdista* köztársaságok stb.). A semleges államok, helyzetüket tekintve, mindinkább a vazallus államokhoz állnak közel, de olyan erős politikai és gazdasági nyomás nehezedik rájuk, hogy olykor szinte a legyőzött államok helyzetébe kerülnek. Az orosz szocialista köztársaság munkás-paraszt állam, amely a tőkés világon kívül áll, és hallatlanul nagy szociális veszélyt jelent a győztes imperializmus számára, mert azzal fenyegeti, hogy a világforradalom rohama romba dönti győzelmének összes eredményeit.

AZ ANTANTIMPERIALIZMUS „BÉKEPOLITIKÁJA” ÉS ANNAK ÖNLELEPLEZÉSE

A világot uraló öt nagyhatalom „békepolitikája” általánosságában nézve a szüntelen önleleplezés politikája.

A „demokratikus külpolitikát” dicsőítő valamennyi frázis ellenére ez nem más, mint annak a *titkos diplomáciának* a teljes diadala, amely a pénzügyi trösztök meghatalmazottainak egyezményei útján, valamennyi ország dolgozó millióinak háta mögött és azok rovására dönt a világ sorsa fölött. Kivétel nélkül minden lényeges kérdésben az öt nagyhatalom párizsi bizottsága határoz, zárt ajtók mögött, a legyőzöttek, a semlegesek, sőt a vazallus államok képviselőinek távollétében.

Lloyd George, Clemenceau, Sonnino és mások beszédeikben nyíltan hirdetik és meg is okolják az *annexió* és a *hadisarc* szükségességét.

Bármilyen sok hazug frázis hangzik is el a „leszerelésért folyó háborúról”, nyíl-

tan kimondják, hogy szükség van *további fegyverkezésre*, kiváltképpen a brit tengeri hatalom fenntartására, mert ez a „tengerek szabadságának védelmét” szolgálja.

A népek önrendelkezési jogának az antant által proklamált elvét nyilvánosan sárba tiporják, s helyett az uralkodó államok és azok vazallusai *felosztják* egymás között a *vitás területeket*.

Elzász-Lotaringiát a lakosság megkérdezése nélkül Franciaországhoz csatolták; Írország, Egyiptom, India meg van fosztva az önrendelkezés jogától; a délszláv államot és a Csehszlovák Köztársaságot fegyveres erő alkalmazásával alapították; az európai és az ázsiai Törökország felosztása körül szemérmetlenül alkudoznak; gyakorlatilag máris megkezdődött a német gyarmatok felosztása stb. stb.

A *hadisarc* politikáját olyan nagy arányokban üzik, hogy teljesen *kifosztják* a legyőzötteket. Az antantországok, amellet hogy sokmilliárdos számlákat nyújtanak be a legyőzötteknek, amellet hogy megfosztják őket összes hadieszközektől, mozdonyaikat, vasúti kocsijaikat, hajóikat, mezőgazdasági gépeiket, aranykészleteiket stb. stb. is elviszik. Ehhez hozzájárul még az is, hogy a hadifoglyokat a győztesek rabszolgáivá teszik. Tárgyalások folynak olyan javaslatok körül, amelyek értelmében a német munkásokra kényszermunkát rónának. A szövetséges hatalmaknak az a szándékuk, hogy a német munkásokat az antanttólke éhező és nyomorgó rabszolgáivá tegyék.

A legvadabb *nemzeti gyűlölködés* politikája jut kifejezésre abban a szüntelen uszításban, amelyet az antantsajtó és a megszálló hatóságok a legyőzött nemzetek ellen folytatnak, valamint az éhségblokádban, amely Németország és Ausztria népeit pusztulásra kárkoztatja. Ez a politika arra vezet, hogy az antant segítő-társai — a cseh és a lengyel sovíniszták — pogromokat rendeznek a németek ellen, meg olyan zsidópogromokat, amelyek az orosz cárizmus minden „hőstettét” túl-szárnalják.

Az antant „demokratikus” államai *szélsőségesen reakciós* politikát folytatnak.

A reakció diadalmaskodik magukban az antantországokban, amelyek közül Franciaország a III. Napóleon korabeli legrosszabb időkhöz tért vissza. Ugyanez történik az egész kapitalista világban, amely az antant befolyása alatt áll. A szövetségesek elfojtják a forradalmat Németország, Magyarország, Bulgária és más országok megszállt vidékein, az élelmiszer-szállítások elvonásával fenyegetőzve a forradalmi munkások ellen uszítják a legyőzött országok opportunistá burzsoá kormányait. A szövetségesek kijelentették, hogy *elsüllyesztenek* minden német hajót, amely fel merésznél húzni a forradalom vörös lobogóját; visszautasították a német tanácsok elismerését. Németország megszállt vidékein beszüntették a nyolcórás munkanapot. Már nem is szólva a semleges országok reakciós politikájának támogatásáról és a vazallus államok ilyen irányú politikájának ösztönzéséről (Paderewski-rezsim Lengyelországban), a szövetségesek a forradalmi Oroszország ellen uszítják ezeknek az országoknak (Finnország, Lengyelország, Svédország stb.) reakciós elemeit, és a német fegyveres erők beavatkozását sürgetik.

A kapitalista világot uraló nagyhatalmak között, noha imperialista politikájuk alapvonalai azonosak, mélyreható ellentétek egész sora mutatkozik.

Az ellentétek főképpen az amerikai fináncsőke békeprogramja (az úgynevezett Wilson-program) köré csoportosulnak. Ennek a programnak legfontosabb pontjai: a „tengerek szabadsága”, a „Népszövetség” és a „gyarmatok internacionalizálása”. A „tengerek szabadságának” jelszava — minden hamis lepeltől megfosztva — gyakorlatilag nem jelent egyebet, mint egyes nagyhatalmak (elsősorban Anglia) katonai-tengeri uralmának megszüntetését és valamennyi tengeri út megnyitását az amerikai kereskedelem előtt. A „Népszövetség” egyet jelent azzal, hogy az európai nagyhatalmakat (elsősorban Franciaországot) megfosztják attól a jótól, hogy a gyenge államokat és népeket közvetlenül alárendeljék vagy magukhoz kössék. A „gyarmatok internacionalizálása” ugyanezt a szabályt állítja fel a gyarmati területeket illetően.

Ez a program a következő tényekből fakad: az amerikai tőke nem rendelkezik a világ legnagyobb hajóhadával, nincsen módja arra, hogy Európában közvetlen annexiókat hajtson végre, s ezért arra törekszik, hogy a kereskedelmi forgalom és a tőkebefektetések révén zsákmányolja ki a gyenge államokat és népeket. Ezért az amerikai tőke a többi hatalmat rá akarja kényszeríteni arra, hogy alakítsák meg az államtrösztök szindikátusát, hogy „igazságosan” osszák el köztük a világ kizsákmányolásában való részesedést, és hogy az államtrösztök közötti harcot tisztán gazdasági harccá változtassák. A gazdasági kizsákmányolás területén a rendkívül fejlett amerikai fináncsőke tényleges hegemoniát fog kivívni, s ezáltal biztosíthatja majd magának a világ fölötti gazdasági és politikai uralmat.

A „tengerek szabadsága” szöges ellentétben áll Anglia, Japán, s részben Olaszország (Adriai-tenger) érdekeivel. A „Népszövetség” és a „gyarmatok internacionalizálása” határozottan ellentmond Franciaország és Japán érdekeinek — és csekélyebb mértékben valamennyi más imperialista hatalom érdekeinek. Franciaországban, ahol a fináncsőke túlnyomórészt uzsoratókévé alakult, ahol az ipar gyengén fejlett és a termelőerőket a háború teljesen elpusztította, az imperialisták politikája a legszélsőségesebb eszközök igénybevételével, mint amilyen Németország barbár kifosztása, a vazallus államok közvetlen leigázása és kegyetlen kizsákmányolása (egy dunai szövetség, egy délszláv állam terve), valamint az orosz cárizmus által a francia Shylocknál csinált adósságok erőszakos kicsikarása, törekszik a kapitalista rendszer fenntartására. Franciaország, Olaszország (és más formában Japán is) mint kontinentális hatalom, ezen kívül a közvetlen hódítások politikáját is alkalmazhatja.

Az Amerika érdekeit keresztező nagyhatalmak ugyanakkor egymással is ellentétben állnak. Anglia fél attól, hogy Franciaország a kontinensen megerősödik, érdekei Kisázsiaiban és Afrikában ellentmondanak Franciaország érdekeinek.

Olaszország érdekei a Balkán félszigeten és Tirolban állnak ellentétben a francia érdekekkel. Japán a csendes-óceáni szigetekért viaskodik angol Ausztráliával stb.

CSOPORTOSULÁSOK ÉS IRÁNYZATOK AZ ANTANTON BELÜL

Ezek a nagyhatalmak között fennálló ellentétek az antanton belül különféle csoportosulásokra nyújtanak lehetőséget. Eddig két fő kombináció rajzolódott ki: a *francia—angol—japán* kombináció, amely Amerika és Olaszország ellen irányul, és az *angol—amerikai*, amely a többi nagyhatalom ellen lép fel.

Az első kombináció 1919. január elejéig dominált, míg Wilson elnök le nem mondott az angol tengeri uralom likvidálását sürgető követeléséről. A forradalmi munkás- és katonamozgalom fellendülése Angliában, amely a különböző országok imperialistái közötti megegyezést, az orosz kaland beszüntetését és a békeszerződés mielőbbi megkötését sürgeti, erősíti Angliának az utóbbi kombinációhoz való hajlamát. Ez a tendencia 1919 januárja óta válik dominálóvá. Az angol—amerikai blokk szembeáll Franciaországnak Németország kifosztásában élvezett elsőbbségével és e kifosztás túlzott intenzitásával. Bizonyos korlátokat szab Franciaország, Olaszország és Japán túlzott annexiós követeléseinek. Megakadályozza azt, hogy az újonnan alakult vazallus államok közvetlen alárendeltjei legyenek ezeknek a hatalmaknak. Az orosz kérdésben az angol—amerikai kombináció békésebb álláspontot foglal el: szabad kezet akar a világ felosztásának megvalósításában, az európai forradalmak elfojtásában, hogy ezt követően az orosz forradalmat is elnyomja.

Ez a két kombináció a legjelentősebb nagyhatalmaknál tapasztalható két irányzatnak felel meg: a szélsőségesen annexiósnak és a mérsékeltbbnek, amelyek közül az utóbbi kombinációt Wilson és Lloyd George támogatja.

A „NÉPSZÖVETSÉG”

A magának az antantnak a kebelén belül felmerült kibékíthetetlen ellentétek folytán a Népszövetség — ha papíron létre is jön — nem lesz egyéb, mint a tőkések szent szövetsége a munkásforradalom elfojtására. A „Népszövetség” propagálása a legjobb eszköz a munkásosztály forradalmi tudatának megzavarására. A forradalmi munkásköztársaságok internacionáléjának jelszava helyébe kiadják olyan látszólagos demokráciák nemzetközi egyesülésének a jelszavát, amelyek a proletariátusnak a polgári osztályokkal kötött koalíciója révén jöttek létre.

A „Népszövetség” hamis jelszó, amelynek segítségével a szociálárulók, a nemzetközi tőke megbízásából, megosztják a proletariátus erőit és előmozdítják az imperialista ellenforradalmat.

A világ valamennyi országa forradalmi proletariátusának engesztelhetetlen har-

cot kell vívnia a wilsoni „Népszövetség” eszméje ellen, és tiltakoznia kell a rablásnak, a kizsákmányolásnak és az imperialista ellenforradalomnak e szövetségébe való belépés ellen.

A LEGYŐZÖTT ORSZÁGOK KÜL- ÉS BELPOLITIKÁJA

Az osztrák és a német imperializmus katonai szétzúzása és belső összeomlása a forradalom első időszakában a polgári-szociálopportunista rezsim uralmához vezetett ezekben az országokban. A demokrácia és a szocializmus cégére mögött Németország szociálárulói a burzsoázia gazdasági uralmának és politikai diktatúrájának védelmén és restaurációján buzgólkodtak. Külpolitikájukban a német imperializmus helyreállítására törekedtek, követelvén a gyarmatok visszaszolgáltatását és Németországnak a rabló „Népszövetségbe” való felvételét. A német-országi fehérgárdista bandák erősödésével és az antant táborában végbemenő bomlási folyamat előrehaladásával a burzsoázia és a szociálárulók nagyhatalmi törekvései is erősödnek. Ezzel egyidejűleg a polgári-megalkuvó kormányok a proletariátus nemzetközi szolidaritását is aláássák, s elszakítják a német munkásokat más nemzetiségű munkátestvéreiktől, teljesítve ezzel a szövetségesek ellenforradalmi megbízatásait és — kiváltképpen az antant kedvéért — az orosz munkásforradalom ellen uszítva a német munkásokat. Ausztria és Magyarország burzsoáziájának és polgári megalkuvóinak a politikája nem egyéb, mint haloványabb másolata a németországi polgári-opportunista blokk politikájának.

AZ ANTANT VAZALLUS ÁLLAMAI

A vazallus államokban és az antant által újonnan alakított köztársaságokban (Csehország, Jugoszlávia; ide sorolandó továbbá Lengyelország, Finnország stb. is) az antant politikája arra irányul, hogy az uralkodó osztályokra és a szociálnacionalistákra támaszkodva egy nemzeti ellenforradalmi mozgalom központjait létrehozza. Ez a mozgalom a legyőzöttek ellen irányulna, egyensúlyban tartaná és az antantnak rendelné alá az újonnan alakult államok erőit, gáncsolná az új „nemzeti” köztársaságok méhében kifejlődött forradalmi mozgalmakat, és végül fehérgárdákat hozna létre a nemzetközi, kiváltképpen az orosz forradalom elleni harchoz.

Ami Belgiumot, Görögországot és az antanttal szövetségben álló többi kis országot illeti, az ő politikájukat teljesen a nagy rablók politikája határozza meg, akiknek alá vannak rendelve, és akikhez segítségért esedeznek kisebb annexiók és háborús jóvátételek érdekében.

A semleges államok az antantimperializmus kiváltságokat nem élvező vazallusainak a helyzetébe kerülnek, s velük kapcsolatban az antant enyhébb formában ugyanazokat a módszereket alkalmazza, mint a legyőzöttek viszonylatában. A kedvezőbb helyzetben levő semleges államok különféle követelményeket támasztanak az antant ellenségeivel szemben (Dánia igénye Flensburgra, svájci javaslat a Rajna internacionalizálására stb.). Egyben végrehajtják az antant ellenforradalmi megbízatásait (az orosz követségek kiutasítása, fehérgárdák toborzása a skandináv államokban stb.). Más semleges államokat pedig a területi feldarabolás veszélye fenyeget (tervezet a holland Limburg-vidék Belgiumhoz csatolására és a Schelde torkolatának internacionalizálására).

AZ ANTANT ÉS SZOVJET-OROSZORSZÁG

Szovjet-Oroszországgal kapcsolatban mutatkozik meg a legvilágosabban az antantimperializmus rabló, embergyűlölő és reakciós jellege. Az októberi forradalom kitörésének pillanatától az antanthatalmak Oroszország ellenforradalmi pártjainak és kormányainak az oldalára álltak. A polgári ellenforradalmárok segítségével annektálták Szibériát, az Urált, az Európai-Oroszország partvidékét, a Kaukázust és Turkesztán egy részét. Az annektált területekről nyersanyagokat (fa, nyersolaj, mangánérc stb.) hurcolnak el. A csehszlovák zsoldos bandák segítségével elrabolták az orosz birodalom aranykészletét. Lockhart angol diplomata vezetésével angol és francia kémek hidak felrobbantására, vasútvonalak szétrombolására készülnek, és kísérleteket tesznek az élelmiszer-ellátás megzavarására. Az antant támogatja, pénzzel, fegyverrel és haderővel segíti az olyan reakciós tábornokokat, mint Gyenyikin, Kolcsak és Krasznov, akik Rosztovban, Juzovkában, Novorosszijszkban, Omszkban és másutt ezrével akasztatták fel és lövették halomra a munkásokat és parasztokat.

Clemenceau és Pichon beszédeiben az antant nyíltan meghirdette a forradalmi munkás-paraszt köztársaság „gazdasági bekerítésének”, vagyis kiéheztetésének és megsemmisítésének elvét, s „technikai támogatást” ígért Gyenyikinnek, Kolcsaknak és Krasznovnak.

Az antant visszautasította a Szovjetköztársaságok ismételt békeajánlatait.

1919. január 23-án az antanthatalmak, amelyek körében átmenetileg a mérsékeltbb irányzat kerekedett felül, azt a javaslatot tették valamennyi orosz kormánynak, hogy küldjék el képviselőiket a Herceg-szigetekre. Ebben a javaslatban kétségtelenül volt bizonyos provokációs szándék is a szovjet kormánnyal szemben. Noha az antant február 4-én a szovjet kormánytól beleegyező választ kapott, amelyben az utóbbi még területi engedményekre, hadisarcra és koncessziókra is késznek mutatkozott, csak hogy az orosz munkásokat és parasztokat megszába-

dítsa az antant által rájuk kényszerített háborútól, az antant Szovjet-Oroszországnak ezt a békeajánlatát is válasz nélkül hagyta.

Ez azt bizonyítja, hogy az antantimperialisták soraiban szilárd az annexiós-reakciós irányzat. Az antant imperialistái újabb annexiókkal és ellenforradalmi támadásokkal fenyegetik a szocialista köztársaságot.

Az antant „békepolitikája” végérvényesen leleplezi a Nyugat nemzetközi proletariátusa előtt az antant imperializmusát és az imperializmust általában. Ez a politika egyben azt is bebizonyítja, hogy az imperialista kormányok képtelenek igazságos és tartós béke megkötésére, s hogy a fináncsőke nem tudja helyreállítani a szétrombolt nemzetgazdaságot. A fináncsőke uralmának fennmaradása vagy a civilizált társadalom teljes pusztulására, vagy pedig a kizsákmányolás, az elnyomás, a politikai reakció, a fegyverkezési politika fokozódására és végül egy újabb pusztító háborúra vezetne.

Elfogadva: 1919. március 6.

Kommunyisztjicseszkij Internacional v dokumentah. 77—82. old.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ

II. KONGRESSZUSA

(1920. JÚLIUS 19—AUGUSZTUS 7.)

[6]

HATÁROZAT

A KOMMUNISTA PÁRTOK SZEREPÉRŐL A PROLETÁRFORRADALOMBAN

A világ proletariátusa döntő harcok küszöbén áll. A közvetlen polgárháborúk korában élünk. Közeleg a döntés órája. Csaknem valamennyi országban, ahol számottevő munkásmozgalom van, a munkásosztálynak a legközelebbi jövőben elkeseredett fegyveres harcokban kell részt vennie.

A munkásosztálynak most nagyobb szüksége van egy összeforrott szervezetre, mint valaha. Fáradhatatlanul készülnie kell a közeledő döntő harcra, és egyetlen órát sem szabad elvesztenie a hátralevő drága időből.

Ha a munkásosztálynak a Párizsi Kommün idején (1871) bár nem nagy, de összeforrott, kommunista pártja lett volna, a francia proletariátus első hősie felkelése nagyobb erővel nyilvánult volna meg, s a hibák és fogyatékok ezreit sikerült volna elkerülni.

Az a harc, amelymost a megváltozott történelmi helyzetben a proletariátusra vár, sokkal nagyobb befolyással lesz a munkásosztály történelmi sorsára, mint az 1871-es. Ebből kiindulva a Kommunista Internacionálé II. világkongresszusa a következőkre hívja fel az egész világ forradalmi munkásainak figyelmét:

1. A kommunista párt a munkásosztálynak egy részét alkotja, mégpedig leghaladóbb, legosztályöntudatosabb és ezért legforradalmibb részét. A kommunista párt a legjobb, legosztályöntudatosabb, legönzetlenebb, legszélesebb látókörű munkások kiválogatása útján jön létre. A kommunista pártnak nincsenek a munkásosztály érdekeitől eltérő érdekei. A kommunista párt abban különbözik a munkások egész tömegétől, hogy áttekinti a munkásosztály egész történelmi útját, és ennek az útnak minden fordulójánál nem egyes csoportoknak, egyes szakmáknak az érdekei, hanem a munkásosztály egészének az érdekei mellett száll síkra. A kommunista párt az a szervezeti-politikai eszköz, amelynek segítségével a munkásosztály leghaladóbb része a proletariátus és félproletariátus egész tömegét a helyes útra viszi.

2. Amíg a proletariátus meg nem szerzi az államhatalmat, amíg egyszer s min-

denkorra nem biztosítja uralmát és lehetetlenné nem teszi a burzsoá restaurációt, addig a kommunista párt azt az általános szabályt követi, hogy szervezetében a munkásoknak csak egy kis részét tömöríti. A hatalom megszerzése előtt és az átmeneti időszakban a kommunista párt kedvező körülmények között osztatlan szellemi és politikai befolyást gyakorolhat a lakosság összes proletár és félproletár rétegeire, de nem veheti fel azokat soraiba. Csak amikor a proletárdiktatúra már megfosztotta a burzsoáziát a befolyásolás olyan hatalmas eszközeitől, mint a sajtó, az iskola, a parlament, az egyház, a közigazgatási apparátus stb., csak amikor már mindenki előtt nyilvánvalóvá válik a polgári rend végleges bukása, csak akkor léphet majd be valamennyi vagy csaknem valamennyi munkás a kommunista párt soraiba.

3. A párt fogalmát a legszigorúbban meg kell különböztetni az osztály fogalmától. A németországi, angliai és más országbeli munkások keresztény és liberális szakszervezeteinek tagjai kétségtelenül a munkásosztálynak egy részét alkotják. A munkásoknak azok a kisebb-nagyobb körei, amelyek még mindig a Scheidemannokat, Gompersket és társaikat követik, kétségtelenül a munkásosztály egy részét alkotják. Bizonyos történelmi körülmények között a munkásosztályon belül igen nagy számban lehetnek különféle reakciós csoportok. A kommunista pártnak nem az a feladata, hogy a munkásosztálynak ezekhez az elmaradott részeihez alkalmazkodjék, hanem az, hogy az egész munkásosztályt kommunista élcsapatának színvonalára emelje. Ennek a két fogalomnak — a pártnak és az osztálynak — az összekeverése a súlyosabb hibákhoz, teljes zűrzavarhoz vezet. Világos például, hogy a munkáspártnak az imperialista háború idején mindenáron szembe kellett szállnia a munkásosztály egy bizonyos részének hangulatával vagy előítéleteivel, és védelmeznie kellett a proletariátus történelmi érdekeit, amelyek megkövetelték, hogy a proletárpárt hadat üzenjen a háborúnak.

1914-ben, az imperialista háború kitörésekor például valamennyi ország szociáláruló pártjai, amelyek „saját” országuk burzsoáziáját támogatták, minduntalan arra hivatkoztak, hogy ez a munkásosztály akarata. S itt megfeledkeztek arról, hogy ha valóban így lett volna is, a proletárpártnak az lett volna a feladata, hogy ilyen helyzetben szembeszálljon a munkások többségének hangulatával, és minde- nek ellenére képviselje a proletariátus történelmi érdekeit. Így például a XX. század elején az akkori orosz mensevikek (az úgynevezett „ökonómisták”) azzal az indoklással vetették el a cárizmus elleni politikai harcot, hogy a munkásosztály a maga egészében még nem érett meg a politikai harcra.

Ugyanígy Németországban a jobboldali függetlenek minden következetlenségük-nél a tömegek akaratára hivatkoznak, és nem értik meg, hogy a párt éppen arra való, hogy a tömegek élén haladjon és megmutassa nekik az utat.

4. A Kommunista Internacionálénak szilárd meggyőződése, hogy a II. Internacionálé régi „szociáldemokrata” pártjainak csődjét semmiképpen sem szabad úgy feltüntetni, mintha ez általában a proletárpártok összeomlása lett volna.

A proletariátus diktatúrájáért vívott közvetlen harc korszakában kiforrálódott a proletariátusnak egy új pártja — a kommunista párt.

5. A Kommunista Internacionálé a legerélyesebben visszautasítja azt a felfogást, amely szerint a proletariátus akkor is véghez viheti forradalmát, ha nincsen önálló politikai pártja. Minden osztályharc politikai harc. Ennek a harcnak, amely elkerülhetetlenül polgárháborúba csap át, a politikai hatalom kivívása a célja. Ám a politikai hatalom kivívására, megszervezésére és gyakorlására csak egyik vagy másik politikai párt képes. A proletariátusnak vezetőként szüksége van egy szervezett és kipróbált pártra, amely pontosan meghatározott célokat követ, s amelynek mind a bel-, mind a külpolitika területén a legközelebbi időkre konkrét akcióprogramja van, mert csak így érhető el az, hogy a politikai hatalom megragadása ne véletlenszerű epizód legyen, hanem kiindulópontja a hosszan tartó kommunista építésnek.

Éppen ez az osztályharc teszi szükségessé a proletármozgalom különböző formái (szakszervezetek, szövetkezetek, gyári-üzemi bizottságok, népművelési munka, választások stb.) általános vezetésének egyetlen központban való összefogását is. Ilyen általános irányító központ csakis egy politikai párt lehet. Ha elutasítjuk azt, hogy politikai pártot hozzunk létre, azt erősítsük és annak alávéssük magunkat, ez éppen annyi, mintha lemondanánk a proletariátus különböző küzdőtereken működő harci osztagainak egységes vezetéséről. Végül pedig a proletariátus osztályharca megköveteli a koncentrált agitációt, amely egy egységes álláspontból megvilágítja a harc különböző szakaszait, és a proletariátus figyelmét minden adott pillanatban az egész osztály meghatározott feladataira összpontosítja. Központi politikai apparátus nélkül, vagyis politikai párt nélkül ez nem valósítható meg. Éppen ezért a forradalmi szindikalistáknak és a Világ Ipari Munkásai (IWW)³ híveinek egy önálló munkáspárt szükségessége ellen kifejtett propagandája objektíve csak a burzsoáziát és az ellenforradalmár „szociáldemokratákat” segíti. A szindikalisták és az industrialisták propagandát fejtenek ki a kommunista párt ellen, amelyet egyes-egyedül a szakszervezetekkel vagy valamilyen formátlan „általános” munkásszövetséggel szeretnének helyettesíteni, s ebben a tekintetben közel kerülnek a nyilvánvaló opportunistákhoz. Az 1905-ös forradalom veresége után az orosz mensevikek éveken át egy úgynevezett munkáskongresszus mellett szálltak síkra, amely helyettesítette volna a munkásosztály forradalmi pártját; Angliában és Amerikában a legkülönbözőbb „sárga” „munkáspártiak”, akik valójában határozottan burzsoá politikát folytatnak, a munkások körében formátlan munkásszövetségek vagy elmosódott, kizárólag parlamentáris egyesülések mellett kardoskodnak, de nem törekednek egy igazi politikai párt létrehozására. A forradalmi szindikalisták és industrialisták harcolni kívánnak a burzsoázia diktatúrája ellen,

³ 1905-ben alakult amerikai munkásszervezet; nagy szerepe volt a szakszervezeti mozgalom baloldali erőinek egyesítésében. Anarcho-szindikalista jellege, valamint a politikai harctól való elzárkózása miatt azonban idővel elsovadt.

de nem tudják, hogyan is fogjanak hozzá. Nem veszik észre, hogy a munkásosztály önálló politikai párt nélkül olyan, mint egy fej nélküli test.

A forradalmi szindikalizmus és industrializmus haladás a II. Internacionálé régi, dohos, ellenforradalmi ideológiájához képest. De a forradalmi marxizmushoz, vagyis a kommunizmushoz viszonyítva a szindikalizmus és az industrializmus nem egyéb, mint visszafelé tett lépés. A németországi „baloldali” kommunisták⁴ (áprilisban megtartott alapító kongresszusukon a programnyilatkozatban) kijelentették, hogy létrehoznak ugyan egy pártot, de „nem a szó hagyományos értelmében vett pártot”, ami nem más, mint szellemi kapituláció a szindikalizmus és az industrializmus reakciós nézetei előtt.

A munkásosztály nem arathat teljes győzelmet a burzsoázia fölött, ha csak az általános sztrájkot és a „keresztbe font karok” taktikáját alkalmazza. A proletariátusnak a fegyveres felkeléshez kell nyúlnia. Aki ennek tudatára ébredt, annak meg kell értenie azt is, hogy ebből elkerülhetetlenül a szervezett politikai párt szükségessége adódik, és hogy alaktalan munkásszervezetek erre a célra nem alkalmasak.

A forradalmi szindikalisták gyakran beszélnek az elszánt, forradalmár kisebbség nagy jelentőségéről. De hiszen a gyakorlatban a munkásosztálynak egy ilyen elszánt, forradalmár kisebbsége, egy kommunista kisebbség, amely cselekedni kíván, amelynek programja van, amely a tömegek szervezését tűzi ki feladatául, nem is volna egyéb, mint *egy kommunista párt*.

6. A valóban kommunista párt legfontosabb feladata az, hogy szoros kapcsolatot tartson fenn a proletariátus legszélesebb tömegeivel.

Ennek elérése érdekében a kommunistáknak olyan szervezetekben is dolgozniuk kell, amelyek nem pártszervezetek ugyan, de nagy munkástömegeket ölelnek fel. Ilyen szervezetek például a hadirokkantak szervezetei a különböző országokban, az „El a kezekkel Oroszországtól!”-bizottságok Angliában, a proletár lakásbérlet szervezetei stb. Különösen fontos példa erre az oroszországi munkások és parasztok úgynevezett párton kívüli konferenciája. Csaknem minden városban, minden munkásnegyedben, minden faluban rendeznek ilyen konferenciát. E konferenciák küldötteinek megválasztásában az elmaradott munkástömegek legszélesebb körei vesznek részt. Az ilyen konferenciákon a legaktuálisabb kérdéseket tárgyalják meg, például az élelmezési problémát, a lakáskérdést, a közoktatás kérdését, a katonai helyzetet, az időszerű politikai feladatokat stb. A kommunisták minden erejükkel azon vannak, hogy befolyásuk alá vonják ezeket a párton kívüli konferenciákat, és ezt teljes sikerrel végzik a párt érdekeinek megfelelően.

A kommunisták e tömegszervezeteken belül a rendszeres szervező és nevelő munkát tekintik legfontosabb feladatuknak. Ám ha az osztályöntudatos kommunista munkások sikeresen el akarják végezni ezt a munkát, ha a forradalmi proletariátus ellenségeit meg akarják gátolni abban, hogy ezeket az átfogó munkásszervezeteket

⁴ Németország Kommunista Munkáspártjáról van szó.

a maguk uralma alá vonják, létre kell hozniuk a maguk önálló, fegyvelmezett kommunista pártját, amely szervezett erőként lép fel, és képes arra, hogy az események minden fordulatánál, a mozgalom minden formájában a kommunizmus általános érdekeit képviselje.

7. A kommunisták semmiképpen sem félnek a munkások párton kívüli tömegszervezeteitől, bizonyos körülmények között még akkor sem, ha azok határozottan reakciós, feketeszázás⁵ jellegűek („sárga” szakszervezetek, keresztény szakszervezetek stb.). A kommunista párt állandó munkát végez ezekben a szervezetekben, és fáradhatatlanul igyekszik bebizonyítani a munkásoknak, hogy a párton kívüliség eszméjét mint elvet a burzsoázia és lakásai hintették el szándékosan a munkások körében, hogy a proletárokat eltérítsék a szocializmusért folytatott szervezett harctól.

8. A munkásmozgalomnak három formára (pártra, szakszervezetekre és szövetségekre) való régi, „klasszikus” felosztása már nyilvánvalóan elavult. Az oroszországi proletárforradalom megteremtette a proletárdiktatúra fő formáját: a tanácsokat (a szovjetekeket). A legközelebbi jövőben kialakul majd a következő osztályozás: 1. párt, 2. tanácsok és 3. termelő szövetségek. Ám a proletariátus pártjának, vagyis a kommunista pártnak szüntelenül és tervszerűen irányítania kell a munkát mind a tanácsokban, mind pedig a forradalmi termelő szövetségekben. A munkásosztály szervezett élcsapata, a kommunista párt, egyformán képviseli mindazokat az érdekeket, amelyekért a munkásosztály mind a gazdasági, mind pedig a politikai és kulturális harcban síkraszáll. A kommunista párt legyen a lelke mind a termelő szövetségeknek, mind a munkástanácsoknak és a proletárszervezetek valamennyi többi formájának.

A tanács-formának mint a proletárdiktatúra történelmileg adott fő formájának a létrejötte a legcsekélyebb mértékben sem csökkenti a kommunista párt vezető szerepét a proletárforradalomban. Amikor a német „baloldali” kommunisták (lásd pártjuk felhívását „A német proletariátushoz”, kelt 1920. április 14-én, aláírás: „Németország Kommunista Munkáspártja”) kijelentik, hogy „a párt is egyre inkább alkalmazkodik a tanácsok gondolatához és proletár jelleget ölt” („Kommunistische Arbeiter-Zeitung”, 54. sz.), ez csupán annak a téves elképzelésnek a fejtegetése, amely szerint a kommunista pártnak *fel kell oldódnia* a tanácsokban, mintha a tanácsok *pótolhatnák* a kommunista pártot.

Ez az eszme teljesen hamis és reakciós.

Az orosz forradalom történetében egy egész időszakot értünk meg, amelyben a tanácsok (a szovjeteke) a proletárpárt ellen léptek fel, és a burzsoázia ügynökeinek politikáját támogatták. Ugyanezt figyelhettük meg Németországban is. S ez más országokban is előfordulhat.

Ám éppen ellenkezőleg, ahhoz, hogy a tanácsok betölthessék történelmi misz-

⁵ Feketeszázak — a cári rendőrség és a monarchista szervezetek ellenforradalmi terrorbandái Oroszországban.

szíjójukat, erős kommunista pártra van szükség, amely nemcsak egyszerűen „alkalmazkodik” a tanácsokhoz, hanem képes arra, hogy azok politikáját *döntően* befolyásolja; amely rá tudja bírni a tanácsokat arra, hogy mondjanak le a burzsoáziához és a fehér szociáldemokráciához való „alkalmazkodásról”; amely a tanácsok kommunista frakciói révén a kommunista pártot a tanácsok *vezető* pártjává tudja tenni.

Aki a kommunista pártnak a tanácsokhoz való „alkalmazkodást” ajánlja, aki ebben az alkalmazkodásban a párt „proletár jellegének” erősödését látja, az igen rossz szolgálatot tesz mind a pártnak, mind a tanácsoknak, s nem érti meg sem a pártnak, sem a tanácsoknak a jelentőségét. A tanácsok gondolata annál gyorsabban fog majd győzelemre jutni, minél inkább sikerül minden országban a lehetőségekhez mérten erős pártot létrehozni. A tanácsok gondolatát ma szóban sok „független”, sőt jobboldali szocialista is elismeri. Ám ezeket az elemeket csak akkor gátolhatjuk meg a tanácsok gondolatának meghamisításában, ha van egy erős kommunista pártunk, amely képes arra, hogy a tanácsok politikáját meghatározza és irányítsa.

9. A munkásosztálynak nemcsak a hatalom kivívásáig és nemcsak a hatalom kivívása közben van szüksége a kommunista pártra, hanem akkor is, amikor a hatalom már az ő kezébe ment át. Az oroszországi kommunista pártnak, egy hatalmas országban három éve hatalmon levő pártnak a története azt mutatja, hogy a munkásosztály hatalomra jutása után a kommunista párt szerepe semmivel sem csökkent, sőt ellenkezőleg, mérhetetlenül megnövekedett.

10. Közvetlenül azután, hogy a proletariátus kivívta a hatalmat, pártja még, akárcsak korábban, a munkásosztálynak csupán egy része marad. De ez a munkásosztálynak éppen az a része, amely a győzelmet megszervezte. A kommunista párt abban a harcában, amelyet nemcsak a burzsoázia ellen, hanem a proletariátus körében a burzsoázia ügynökeinek szerepét betöltő „szocialisták” ellen is vívott, a munkásosztály legállhatatosabb, legszélesebb látókörű, leghaladóbb harcosait vette fel soraiba; ez a folyamat Oroszországban két évtizeden át, s Németországban is több éven át tartott. Csak a munkásosztály legderekből részének egy ilyen összeforrott szervezete vezetésével küzdhetők le mindazok a nehézségek, amelyekkel a proletárdiktatúra már a győzelem másnapján szembe találja magát. Egy új, proletár Vörös Hadsereg megalakítása, a polgári államapparátus tényleges megsemmisítése, az egyes munkáscsoportok céltörekvései elleni harc, a lokálpatriotizmus elleni harc, új utak egyengetése új munkafegyelem kialakítása során — mindezek a területeken a döntő szó a kommunista párté, amelynek tagjai eleven példájukkal vezetik a munkásosztály többségét.

11. A proletariátus politikai pártja csak az osztályok teljes megszüntetése után válik szükségtelenné. Lehetséges, hogy a kommunizmus e végleges győzelméhez elvezető úton a proletárszervezetek jelenlegi három fő formája (párt, tanácsok, termelő szövetségek) megváltozik majd, és fokozatosan kikristályosodik a munkásszervezetnek egy egységes típusa. De a kommunista párt csak akkor fog teljesen

feloldódni a munkásosztályban, amikor a kommunizmus már nem lesz harci cél, és amikor az egész munkásosztály kommunistává vált.

12. A Kommunista Internacionálé II. kongresszusának nemcsak a kommunista párt történelmi misszióját mint olyat kell megerősítenie, hanem — legalább nagy vonásokban — azt is meg kell mondania a nemzetközi proletariátusnak, hogy milyen kommunista pártra van szükségünk.

13. A Kommunista Internacionálénak az a nézete, hogy a kommunista pártot, különösen a proletárdiktatúra korszakában, a szigorú proletár centralizmus elve szerint kell felépíteni. A kommunista pártnak, hogy a kiobbant hosszan tartó és elkeseredett polgárháborúban sikeresen vezethesse a munkásosztályt, a saját soraiban is szigorú katonai rendet kell bevezetnie. Az oroszországi kommunista párt, amely a polgárháborúban három éven át vezette a munkásosztályt, tapasztalataival igazolja, hogy a legszigorúbb fegyelem nélkül, a teljes centralizmus nélkül és az összes pártszervezeteknek a vezető pártközpont iránt tanúsított teljes elvtársi bizalma nélkül a munkások győzelme lehetetlen.

14. A kommunista pártot a demokratikus centralizmus elve szerint kell felépíteni. A demokratikus centralizmus fő elve az, hogy a felsőbb pártsejteket az alsóbbak választják, hogy a fölérendelt pártszervek utasításai feltétlenül kötelezőek a nekik alárendelt pártszervek számára, és hogy van egy erős pártközpont, amelynek illetékessége a két pártkongresszus közötti időszakban valamennyi vezető elvtárs számára vitán felül áll.

15. Az európai és amerikai kommunista pártok egész sora kénytelen — a burzsoázia által a kommunisták ellen bevezetett ostromállapot következtében — illegálisan dolgozni. Nem szabad szem elől téveszteni, hogy ilyen körülmények között sokszor nincs más megoldás, mint eltekinteni a választhatóság elvének érvényesítésétől, és a vezető pártszerveket a kooptálás jogával felruházni, ahogy annak idején Oroszországban történt. Az ostromállapotra való tekintettel a kommunista pártnak nincs módja arra, hogy minden komoly kérdésben demokratikus referendumot rendezzen a párttagok között (ahogy azt az amerikai kommunisták egy része javasolja), sőt kénytelen a maga vezető központját feljogosítani arra, hogy kellő pillanatban valamennyi párttag nevében fontos határozatokat hozzon.

16. Az egyes helyi pártszervezetek széles körű „autonómiájának” propagálása ma csak gyengíti a kommunista párt sorait, aláássa akcióképességét, és a kispolgári, anarchista, széthúzó tendenciák malmára hajtja a vizet.

17. Azokban az országokban, amelyekben a burzsoázia vagy az ellenforradalmi szociáldemokrácia még hatalmon van, a kommunista pártoknak meg kell tanulniuk a legális munkának az illegálissal való tervszerű összekapcsolását, mégpedig úgy, hogy a legális munkát az illegális párt állandóan ellenőrizze. Mind a központi, mind a helyi állami intézmények kommunista frakcióit fenntartás nélkül alá kell rendelni a párt egészének, függetlenül attól, hogy a párt egésze az adott pillanatban legális vagy illegális. Azokat a képviselőket, akik ilyen vagy amolyan formában nem vetik alá magukat a pártnak, ki kell űzni a kommunisták soraiból.

A legális sajtót (újságok, kiadó) feltétlenül, teljesen a párt egészének és központi bizottságának kell alárendelni. Ebben a tekintetben nem tűrhető meg semmiféle engedmény.

18. A kommunista párt egész szervező munkájának arra kell irányulnia, hogy mindenütt, ahol proletárok és félproletárok élnek, bármilyen kicsiny is a számuk, *kommunista sejteket* hozzanak létre. Minden munkástanácsban, minden szakszervezetben, minden szövetkezetben, minden műhelyben, minden lakóbizottságban, minden állami intézményben, mindenütt, ahol akár csak hárman is vannak, akik a kommunizmussal szimpatizálnak, nyomban kommunista sejtet kell alapítani. Csak a kommunisták szervezeti egybeforrottsága teszi lehetővé a munkásosztály élcsapata számára, hogy az egész munkásosztályt vezesse. A párton kívüli szervezetekben dolgozó összes kommunista sejteket okvetlenül a párt egészének kell alárendelni, teljesen függetlenül attól, hogy a párt az adott pillanatban legálisan vagy illegálisan működik. A különböző kommunista sejteket szigorúan hierarchikus rendben, a lehető legpontosabban meghatározott rendszer szerint kell koordinálni.

19. A kommunista párt csaknem mindenütt *városi* pártként, a főképpen városban lakó ipari munkások pártjaként jön létre. Ahhoz, hogy a munkásosztály minél könnyebben és minél hamarabb győzelemre jusson, az szükséges, hogy a kommunista párt ne csak a városokban, hanem falun is befolyásra tegyen szert. A kommunista pártnak a falusi munkások, a kis- és középparasztok körében propaganda-munkát és szervező tevékenységet kell kifejtenie. A kommunista pártnak különösen nagy gondot kell fordítania falusi kommunista sejtek szervezésére.

*

A proletariátus nemzetközi szervezete csak akkor lehet erős, ha mindazokban az országokban, amelyekben kommunisták élnek és harcolnak, a kommunista párt szerepére vonatkozólag fentebb kifejtett elvek érvényesülnek. A Kommunista Internacionálé meghívja mindazokat a szakszervezeteket, amelyek elfogadják a III. Internacionálé alapelveit és hajlandók szakítani a „sárga” Internacionáléval, hogy vegyenek részt kongresszusain. A Kommunista Internacionálé megszervezi a kommunizmus talaján álló vörös szakszervezetek nemzetközi szekcióját. A Kommunista Internacionálé együttműködik majd mindazokkal a párton kívüli munkásszervezetekkel, amelyek komoly forradalmi harcot vívnak a burzsoázia ellen. Ugyanakkor azonban a Kommunista Internacionálé mindig fel fogja hívni az egész világ proletárjainak figyelmét a következőkre:

1. a kommunista párt a munkásosztály felszabadításának fő és alapvető eszköze. Most már elengedhetetlen, hogy minden országban ne csak kommunista csoportunk vagy áramlatunk, hanem kommunista pártunk legyen;

2. minden országban csak egy, egységes kommunista párt működhet;

3. a kommunista pártot a legszigorúbb centralizmus elve szerint kell felépíteni, s polgárháború idején katonai fegyelmet kell bevezetni soraiban;

4. mindenütt, ahol akár csak tíz proletár vagy félproletár van, a kommunista pártnak sejttel kell rendelkeznie;

5. minden párton kívüli szervezetben kell egy kommunista sejtnek lennie, amely teljesen alá van rendelve a párt egészének;

6. a kommunista pártnak, rendíthetetlenül kitartva a kommunizmus programja és forradalmi taktikája mellett, mindenkor szoros kapcsolatban kell állnia a nagy munkásszervezetekkel, és kerülnie kell mind a szektarianizmust, mind az elvtelenséget.

Elfogadva: 1920. július 24.

V. I. Lenyin i Kommunysztyicseskij International. 190—198. old.

[7]

KIEGÉSZÍTŐ TÉZISEK A NEMZETI ÉS GYARMATI KÉRDÉSRŐL

1. Az egyik legfontosabb kérdés, amely a III. Internacionálé II. kongresszusának napirendjén szerepel, a Kommunista Internacionálé és a Kínához és Indiához hasonló kapitalista rendszerű, politikailag elnyomott országok forradalmi mozgalma közötti viszony pontos meghatározása. A világforradalom története olyan szakaszhoz ért, amelyben elengedhetetlen ennek a kölcsönös viszonnak a helyes értelmezése. A nagy európai háború és következményei világosan megmutatták, hogy a nem európai elnyomott országok néptömegeit a világkapitalizmus centralizációja folytán szoros kapcsolatok fűzik az európai proletármozgalomhoz, ami megmutatkozott például abban, hogy a háború idején gyarmati csapatokat és egész munkáshadseregeket küldtek a frontra stb.

2. Az egyik legfőbb forrás, amelyből az európai kapitalizmus erejét meríti, a gyarmati birtokok és a függő országok. A hatalmas gyarmati piacok és a korlátlan gyarmati kizsákmányolás nélkül Európa kapitalista hatalmai nem tudnák biztosítani létüket. Anglia — az imperializmus támasza — már egy évszázada túltermeléstől szenved. A nagy kiterjedésű gyarmati birtokok nélkül, amelyekre oly nagy szüksége van mint árupiacokra, és amelyek ugyanakkor nyersanyagszállítókul is szolgálnak, Anglia kapitalista rendszere már réges-rég összeroskadt volna saját súlya alatt. Az angol imperializmus, amely rabságban tartja Ázsia és Afrika lakosainak százmillióit, egyben a brit proletariátust is alárendeli a burzsoáziának.

3. A gyarmatokról származó extraprofit a modern kapitalizmus eszközeinek fő

forrása, és míg az extraprofitoknak e forrásai közül az utolsó is ki nem apad, az európai munkásosztálynak nem lesz könnyű megdöntenie a kapitalista rendszert. A kapitalista országok a gyarmatok emberi munkaereje és természeti kincsei extenzív és intenzív kizsákmányolásának lehetőségét kihasználva, nem minden eredmény nélkül igyekeznek kilábalni mai válságos helyzetükből. A gyarmati lakosság kizsákmányolása módot ad az európai imperializmusnak arra, hogy mindenféle könyöradományokban és kompenzációkban részesítse Európa munkásarisztokráciáját. Ugyanakkor, amikor az európai imperializmus egyrészt a gyarmati országok olcsóbb munkaerejével termelt áruk kontinensre importálásával igyekszik leszállítani a proletariátus létminimumát, másrészt kész feláldozni otthoni extraprofitját, csak hogy megtarthassa a gyarmatok kizsákmányolásából eredő extraprofitot.

4. A gyarmatok különválása és a hazai proletárforradalom megdönti majd Európában a kapitalista rendszert. Következésképpen a Kommunista Internacionálnak ki kell terjesztenie tevékenységi területét. A Kommunista Internacionálnak kapcsolatot kell létesítenie azokkal a forradalmi erőkkel, amelyek ma a politikailag és gazdaságilag elnyomott országokban az imperializmus megdöntésére törekednek. A világforradalom teljes sikeréhez e két erő együttműködésére van szükség.

5. A Kommunista Internacionálé a nemzetközi forradalmi proletariátus koncentrált akarata. Missziója az egész világ munkásosztályának szervezése a kapitalizmus megdöntése és a kommunizmus megvalósítása céljából. A III. Internacionálé harcos szervezet, amelynek egyesítenie kell a világ valamennyi országának forradalmi erőit. Az elvtelen politikusok maroknyi csoportjának vezetése alatt álló, a burzsoá kultúrával teljesen áthatott II. Internacionálé nem tulajdonított kellő fontosságot a gyarmati kérdésnek. Számára Európa jelentette a világot. Nem volt képes annak a szükségszerűségnek a felismerésére, hogy koordinálni kell Európának és a többi kontinens országainak forradalmi mozgalmát. A II. Internacionálé tagjai, ahelyett hogy anyagi és erkölcsi segítséget nyújtottak volna a gyarmatok forradalmi mozgalmának, maguk is imperialistákká váltak.

6. A külföldi imperializmus, amely ráerőszakolta hatalmát a keleti népekre, meggátolta, hogy társadalmi és gazdasági fejlődésük az európai és amerikai népek fejlődésével azonos módon menjen végbe. Az imperialista politika következményeképpen, amely megakadályozta a gyarmatok iparának fejlődését, ezeken a területeken a szó szoros értelmében csak nemrég jött létre a proletariátus. A szétszórt helyi kisipart megsemmisítették, hogy helyet biztosítsanak az európai országok centralizált iparának; a lakosság óriási többsége kénytelen volt visszatérni a földhöz, hogy mezőgazdasági termékeket és nyersanyagokat termeljen az export számára. Másfelől az figyelhető meg, hogy a föld gyors ütemben a tőkés nagybirtokosok és a kincstár kezében összpontosul, ami jelentősen fokozza a föld nélküli parasztok számának növekedését. A gyarmatok lakosságának óriási többségét a tudatlanság állapotában tartják. E politika következtében a tiltakozás szelleme,

amely potenciálisan benne él a néptömegekben, csak kisszámú képzett középréteg révén jut kifejezésre.

A külföldi uralom gátolja a társadalmi erők szabad fejlődését, éppen ezért a forradalomhoz vezető úton első lépésként a külföld hatalmát kell megdönteni. A külföldi uralom megdöntéséért vívott harc támogatása tehát nem jelenti a hazai burzsoázia nacionalista törekvéseinek elfogadását, csupán azt jelenti, hogy a gyarmatok proletariátusa előtt meg kell nyitni a felszabadulás útját.

7. Két mozgalom figyelhető meg, amelyek napról napra mind jobban eltávolodnak egymástól. Az egyik a polgári demokratikus nacionalista mozgalom, amelynek programja a politikai függetlenség kivívása a kapitalista rendszer fenntartása mellett; a másik a nincstelen és elmaradott parasztok és munkások harca mindenmű kizsákmányolás felszámolásáért. Az előbbi mozgalom igyekszik ellenőrzése alá vonni az utóbbit, mégpedig elég gyakran sikerrel; a Kommunista Internacionálnak harcolnia kell az efféle ellenőrzés ellen, és elő kell mozdítania a gyarmati munkástömegek osztályöntudatának fejlődését. A gyarmatokon tehát a forradalom első lépéseként meg kell dönteni a külföldi kapitalizmust. Ám a legfőbb és legelső feladat a parasztok és munkások kommunista szervezetének létrehozása, hogy a parasztokat és a munkásokat el lehessen vezetni a forradalomhoz és a tanácsköztársaság megalapításához. Ily módon az elmaradott országok néptömegei nem a kapitalista fejlődésen keresztül jutnak majd el a kommunizmushoz, hanem az élenjáró országok osztályöntudatos proletariátusának vezetésével.

8. A gyarmatokon a felszabadító mozgalom igazi erői már nem csupán a polgári demokrata nacionalisták szűk körére korlátozódnak. A gyarmatok többségén máris vannak szervezett forradalmi pártok, amelyek a munkástömegekkel szoros kapcsolatot tartva végzik munkájukat. A kommunista pártnak e pártok és csoportok útján kell kapcsolatba lépnie a gyarmatok forradalmi mozgalmával, mert ezek alkotják a munkásosztály élcsapatát. Ezek jelenleg nem nagy létszámúak, de kifejezik a néptömegek akaratát, s elvezetik őket a forradalomhoz. A különböző imperialista országok kommunista pártjainak szorosan együtt kell működniük a gyarmati proletárpártokkal, s ezek révén anyagi és erkölcsi támogatásban kell részesíteniük a forradalmi mozgalmat általában.

9. A gyarmatokon a forradalom az első időszakban nem lesz kommunista forradalom, de ha ezt kezdettől fogva a kommunista élcsapat vezeti, akkor a forradalmi tömegek kijutnak a helyes útra, s a forradalmi tapasztalatok fokozatos gyűjtésével elérik majd a kitűzött célt. Úgy tűnik, hogy sok keleti országban súlyos hiba volna, ha az agrárkérdést tisztán kommunista elvek alapján próbálnák megoldani. A forradalomnak a gyarmatokon, fejlődésének első szakaszában kispolgári-reformista követeléseket, nevezetesen a földosztást stb. magában foglaló programot kell követni. Ebből azonban nem az következik, hogy a forradalom vezetését a gyarmatokon a polgári demokratákra szabad bízni. Ellenkezőleg, a proletárpártoknak erőteljesen és következetesen propagálniuk kell a kommunista eszmét, és az első adandó alkalommal meg kell alakítaniuk a munkás- és paraszt-

tanácsokat. Ezeknek a tanácsoknak a fejlett kapitalista országok tanácsköztársaságaival vállvetve azon kell munkálkodniuk, hogy az egész világon végérvényesen megdöntsék a kapitalista rendszert.

Elfogadva: 1920. július 29.

V. I. Lenyin i Kommuniztyicseszkij International. 202—204. old.

[8]

A KOMMUNISTA PÁRTOK ÉS A PARLAMENTARIZMUS

I. AZ ÚJ KORSZAK ÉS AZ ÚJ PARLAMENTARIZMUS

A szocialista pártoknak a parlamentarizmust illetően kezdetben, még az I. Internacionálé időszakában, az volt az álláspontjuk, hogy a polgári parlamenteket felhasználják agitációs céljaikra. A parlamentben való részvétel kérdését abból a szempontból vizsgálták, hogy mennyire fejlett a proletariátus osztályöntudata, vagyis osztálygyűlölete az uralkodó osztállyal szemben. Ez az állásfoglalás nem az elmélet hatására, hanem a politikai fejlődés befolyása alatt változott. A termelők fejlődésével és a kapitalista kizsákmányolás területének kiszélesedésével hosszabb időre stabilizálódott a kapitalizmus, és vele együtt a parlamentáris államok is stabilizálódtak.

Ennek az volt a következménye, hogy a szocialista pártok parlamenti taktikája a polgári parlament organikus törvényhozói munkájához alkalmazkodott, és hogy egyre nagyobb jelentőségre tett szert a kapitalizmus keretei között a reformokért vívott harc, hogy a szociáldemokrácia úgynevezett minimális programja jutott túlsúlyra, és a maximális program egy igen távoli végcél szónoki formulájává vált. Ezen a talajon fejlődtek ki az olyan jelenségek, mint a parlamenti karrierizmus, a korrupció, a munkásosztály legelemibb érdekeinek nyílt vagy burkolt elárulása.

A III. Internacionálénak a parlamentarizmusra vonatkozó álláspontját nem valami új doktrína, hanem a parlamentarizmus szerepének megváltozása határozta meg. Az elmúlt korszakban a parlament, a fejlődő kapitalizmus eszközeként, bizonyos értelemben történelmileg haladó tevékenységet fejtett ki. A mai viszonyok között, a zabolátlan imperializmus korában ellenben az imperialista dűlés, fosztogatás, erőszakoskodás, rablás és rombolás hatására a parlament a hazugság, a csalás, az erőszak és a bénító fecsegés eszközévé lett. A minden tervszerűséget, tartósságot és rendszerességet nélkülöző parlamenti reformok a dolgozó tömegek szempontjából elvesztik minden gyakorlati jelentőségüket.

Az egész polgári társadalommal egyetemben a parlamentarizmus is elveszti stabilitását. Az organikus korszakról a kritikaira való teljes áttérés megteremtí

az alapot ahhoz, hogy a proletariátus a parlamentarizmus terén új taktikára térjen át. Az orosz munkáspárt (a bolsevikok pártja) például már az elmúlt korszakban kialakította a forradalmi parlamentarizmus lényegét, mivel Oroszország 1905 óta elvesztette politikai és társadalmi egyensúlyát, és a rohamok és megrázkódtatások időszakába lépett.

Amikor egyes szocialisták, akik a kommunizmus felé hajlanak, arra utalnak, hogy országukban még nem érkezett el a forradalom pillanata, és nem hajlandók szakítani a parlamentarista opportunistákkal, a lényeget tekintve abból a tudatos értékelésből indulnak ki, hogy a küszbönálló korszak az imperialista társadalom viszonylagos stabilitásának korszaka, és úgy vélik, hogy ezen az alapon a reformokért vívott harcban a Turatikkal és Longuet-ekkel való koalíció gyakorlati eredményekkel járhat.

A kommunizmusnak a mai korszak jellegének elméleti értékeléséből kell kiindulnia (a kapitalizmus csúcspontja, annak imperialista tagadása és önmegsemmisítése, a polgárháború szüntelen terebélyesedése stb.). Az egyes országokban a politikai viszonyok és csoportosulások mások és mások lehetnek. A mag azonban mindenütt egy és ugyanaz. A mi szempontunkból itt a proletariátus felkelésének közvetlen politikai és technikai előkészítéséről van szó, a polgári államhatalom szétzúzása és egy új, proletár államhatalom létrehozása céljából.

Jelenleg a parlament a kommunisták számára semmiképpen sem lehet a reformokért, a munkásosztály helyzetének megjavításáért vívott harc színtere, mint ahogy az elmúlt időszak bizonyos pillanataiban az volt. A politikai élet súlypontja teljesen és végérvényesen a parlamenten kívülre került. Másrészt a burzsoázia nemcsak a dolgozó tömegekhez való viszonya folytán, hanem a polgári osztályon belül kialakult bonyolult viszonyok következtében is kénytelen rendszabályainak egy részét ilyen vagy amolyan módon a parlament révén végrehajtani, ahol a különböző klikkek a hatalom felett alkudoznak, erős oldalukat kinyilvánítják, gyenge oldalukat elárulják, leleplezik magukat stb.

A munkásosztálynak ennél fogva közvetlen történelmi feladata, hogy ezt az eszközt kiragadja az uralkodó osztály kezéből, összetörje, megsemmisítse, s helyébe új, proletár hatalmi szerveket állítson. Ugyanakkor a munkásosztály forradalmi törzskara nagyon is érdekelt abban, hogy a burzsoázia parlamenti intézményeiben emberei legyenek, akik megkönnyítik majd a szétzúzás feladatát. Ebből teljesen világosan kitűnik az a radikális különbség, amely a parlamentbe forradalmi célokkal belépő kommunisták taktikája és a szocialisták parlamentarista taktikája között fennáll. Az utóbbi a mostani rezsim viszonylagos szilárdságának, meghatározhatatlan tartamának a feltételezéséből indul ki. Feladatának azt tekinti, hogy minden úton-módon reformokat érjen el, és érdeke, hogy a tömegek minden vívmányt megfelelőképpen, a szocialista parlamentarizmus (Turati, Longuet és társaik) érdemeként értékeljék.

Az alkalmazkodás régi parlamentarizmusa helyébe új parlamentarizmus lép,

amely minden parlamentarizmus megsemmisítésének egyik eszköze. A régi parlamentáris taktika visszataszító hagyományai mindenestre a parlamentarizmus elvi ellenségeinek táborába visznek egyes forradalmi elemeket (Világ Ipari Munkásai, forradalmi szindikalisták, Németország Kommunista Munkáspártja). Ezeket figyelembe véve a Kommunista Internacionálé II. kongresszusa a következő téziseket fogadja el.

II. A KOMMUNIZMUS, A PROLETARIÁTUS DIKTATÚRÁJÁÉRT FOLYÓ HARC ÉS A POLGÁRI PARLAMENTEK FELHASZNÁLÁSA

1. A parlamentarizmus mint államrendszer, a burzsoázia „demokratikus” uralkodási formájává vált; a burzsoáziának a fejlődés bizonyos fokán szüksége van egy olyan népképviselőnek a fikciójára, amely külsőleg holmi osztályok fölötti „népakarat” szervezetének tűnik, alapjában véve azonban az uralkodó tőke kezében az elnyomás és leigázás eszköze.

2. A parlamentarizmus az *államrend* meghatározott formája. Éppen ezért semmiképpen sem lehet egyik formája a kommunista társadalomnak, amely nem ismer sem osztályokat, sem osztályharcot, sem bármilyen államhatalmat.

3. A parlamentarizmus nem alkalmas arra sem, hogy a proletár államigazgatás formája legyen a burzsoázia diktatúrájából a proletariátus diktatúrájába való átmenet időszakában. A polgárháborúba átcsapó, éleződő osztályharc pillanatában a proletariátusnak a maga állami szervezeteit okvetlenül *harci szervezetekként* kell felépítenie, amelyekbe nem engedik be a korábbi uralkodó osztályok képviselőit; a proletariátus számára ebben a szakaszban az *általános népakaratnak* mindennemű fikciója egyenesen káros; a proletariátusnak nincsen szüksége a hatalomnak semmiféle parlamentáris elosztására, ez az ő szempontjából ártalmas; a proletárdiktatúra formája a tanácsköztársaság.

4. A polgári parlamenteket, a polgári államgépezetnek ezeket a fontos részeit nem lehet tartósan meghódítani éppúgy, mint ahogy a proletariátus a polgári államot mint olyat sem hódíthatja meg. A proletariátus feladata az, hogy szétrobantsa, lerombolja a burzsoázia államgépezetét s vele együtt a parlamenti intézményeket, függetlenül attól, hogy ezek republikánus vagy alkotmányos-monarchista intézmények-e.

5. Ugyanez áll a burzsoázia községi intézményeire. Elméletileg helytelen őket az állami szervekkel szembeállítani, hiszen ugyanolyan szervei a burzsoázia államgépezetének; a forradalmi proletariátusnak ezeket is szét kell rombolnia és a munkásküldöttek helyi tanácsaival pótolnia.

6. A kommunizmus ily módon elveti a parlamentarizmust mint a jövő társadalmi rendszerének formáját, elveti mint a proletariátus osztálydiktatúrájának formáját, tagadja azt a lehetőséget, hogy a parlamentet tartósan meg lehet hódítani,

s azt a feladatot tűzi maga elé, hogy szétzúzza a parlamentarizmust. *Éppen ezért csak arról lehet szó, hogy a polgári állami intézményeket csupán önmaguk szétzúzása céljából használja fel.* Így és csakis így vethető fel a kérdés.

*

7. Minden osztályharc politikai harc, mert végső soron osztályharc a hatalomért. Minden olyan sztrájk, amely az egész országra kiterjed, veszélyezteti a polgári államot, és ezáltal politikai jelleget ölt. Ha meg akarjuk dönteni a burzsoáziát és szét akarjuk zúzni államát, ez azt jelenti, hogy politikai harcot kell folytatnunk. Ha a kormányzásra és a burzsoázia ellenállásának letörésére egy *proletár osztály-apparátust* hozunk létre — bármilyen formájú apparátus is legyen —, ez a politikai hatalom meghódítását jelenti.

8. Következésképpen a politikai harc kérdése nem azonos értelmű a parlamentarizmushoz való viszony kérdésével. Ez a proletár osztályharc általános kérdése, amely átfogja a kisebb részharcoktól a kapitalista rend egészének a megdöntéséért vívott harcig vezető utat.

9. A proletariátus legfontosabb harci módszere a burzsoáziával szemben, vagyis annak államhatalmával szemben mindenekelőtt a tömegakciók módszere. Ezeket a tömegakciókat a proletariátus forradalmi tömegszervezetei (szakszervezetek, pártok, tanácsok) egy zárt, fegyelmezett, centralizált kommunista párt általános vezetése alatt szervezik és irányítják. A polgárháború háború. Ebben a háborúban a proletariátusnak szüksége van a maga bátor politikai tisztikarára, a maga erős politikai vezérkarára, amely valamennyi harci területen az összes műveleteket irányítja.

10. A tömegharc a kibontakozó és egyre élesebb formákat öltő akciók egész rendszere, logikusan vezet a kapitalista állam elleni felkeléshez. Ebben a polgárháborúvá fejlődő tömegharcban a proletariátus vezető pártjának általában biztosítania kell a maga számára az összes lehetséges legális hadállásokat, ezeket forradalmi tevékenysége kiegészítő támaszpontjaivá kell tennie, alárendelve e hadállásokat a fő hadműveleteknek, a tömegharc hadműveleteinek.

11. Ilyen kiegészítő támaszpont a polgári parlament szónoki emelvénye. A parlamenti harcban való részvétel ellen semmiképpen sem lehet azt az érvet felhozni, hogy a parlament a polgári állam intézménye. A kommunista párt nem azért lép be ebbe az intézménybe, hogy ott organikus munkát végezzen, hanem hogy a parlamentből is segítse a tömegeket a burzsoázia államgépezetének és magának a parlamentnek a szétrobbantásában. (Példa erre Liebknecht tevékenysége Németországban, a bolsevikok tevékenysége a cári Dumában, a Demokratikus Tanácskozásban, a Kerenszkij-féle Előparlamentben, az Alkotmányozó Gyűlésben, a városi dumákban, és végül a bolgár kommunisták tevékenysége.)

12. A parlamentben folytatott ilyen munka célja elsősorban a forradalmi agitáció a parlament szónoki emelvényéről, az ellenség leleplezése, a tömegek eszmei

összefogása, amelyek, különösen az elmaradott területeken, még a demokratikus illúziók rabjai, és reménykedéssel tekintenek a parlamenti szószerk felé; ezt a munkát teljes egészében a parlamenten kívül folyó tömegharc céljainak és feladatainak kell alárendelni.

A választási harcban való részvétel és a parlamenti szószerkéről elhangzó forradalmi propaganda különösen fontos a munkásosztály ama rétegeinek politikai megnyerése szempontjából, amelyek eddig, mint például a falusi dolgozó tömegek, távol álltak a politikai élettől.

13. Abban az esetben, ha a kommunisták többségre jutnak a községi intézményekben, az a feladatuk, hogy:

a) forradalmi ellenzéket alkossanak a polgári központi hatalommal szemben;
b) mindent elkövessenek a szegényebb lakosság megsegítése érdekében (gazdasági rendszabályok, a fegyveres munkásmilícia megszervezése vagy ennek megkísérlése stb.);

c) minden alkalommal mutassanak rá azokra a korlátokra, amelyeket a polgári államhatalom minden valóban jelentős átalakulás útjába állít;

d) ezen az alapon határozott forradalmi propagandát folytassanak, nem riadva vissza az államhatalommal való konfliktusoktól;

e) bizonyos körülmények között a községi igazgatást a munkásküldöttek helyi tanácsaival váltsák fel.

Ily módon a kommunistáknak a községi intézményekben végzett munkája a kapitalista állam szétbomlasztását célzó általános munka részét kell hogy alkossa.

14. Magának a választási kampánynak ne a minél nagyobb számú parlamenti mandátum hajszolása legyen a célja, hanem a tömegek forradalmi mozgósítása a proletárforradalom jelszavaival. A választási harcban részt kell vennie a párttagság egész tömegének, nem csupán a párt elitjének. Mindazokat a tömegakciókat (sztrájkok, tüntetések, mozgolódások a katonák és a matrózok soraiban stb.), amelyek az adott pillanatban éppen végbemennek, ki kell használni, és ezekhez szorosan kapcsolódva kell dolgozni. Valamennyi proletár tömegszervezetet be kell vonni az aktív munkába.

15. Mindezeknek, valamint az egy külön utasításban felsorolt feltételeknek a figyelembevétele esetén a parlamenti tevékenység szöges ellentéte annak a szennyes zugpolitikának, amelyet a szociáldemokrata pártok valamennyi országban folytatnak, hogy ezt a „demokratikus” intézményt támogassák vagy a legjobb esetben „meghódítsák”. A kommunista párt a parlamentarizmusnak kizárólag forradalmi felhasználását helyeselheti, Karl Liebknecht és a bolsevikok szellemében.

*

16. Az az elvi antiparlamentarizmus tehát, amely a választásokon való részvétel elutasításában és a forradalmi parlamenti tevékenység teljes és kategorikus elvetésében nyilvánul meg, naiv és gyerekes doktrína, s nem állja ki a kritikát. Olyan

doktrína ez, amelynek oka helyell-közzel a zugpolitikus parlamentaristáktól való egészséges undorodásban lelhető fel, de amely ugyanakkor nem látja a forradalmi parlamentarizmus lehetőségeit. Emellett ez a doktrína gyakran összefügg azzal a párt szerepére vonatkozó teljesen hamis elképzeléssel, amely szerint a kommunista párt nem a munkások centralizált rohamcsapata, hanem egymással laza kapcsolatban álló csoportok decentralizált rendszere.

17. Másrészt a parlamenti tevékenység elvi elismeréséből korántsem következik még az, hogy az adott választásokon, az adott parlamenti üléseken minden *körülmények között* részt kell venni. Ez számos sajátos feltételtől függ. Bizonyos körülmények között szükségessé válhat a parlamentből való kiválás. Így jártak el a bolsevikok, amikor kiléptek az Előparlamentből, hogy azt szétrobbantsák, minden erejétől megfosszák és élesen szembeállítsák a Petrográdi Szovjettel, amelyre a küszöbönálló felkelés vezetése várt; így jártak el az Alkotmányozó Gyűlés szétkergetésének napján, a politikai események súlypontját a szovjetek III. kongresszusára helyezve. Más körülmények között szükségessé válhat a választások bojkottálása és az egész polgári államapparátussal együtt a polgári parlamenti klikk közvetlen erőszakos eltávolítása, vagy a választásokon való részvétel a parlament egyidejű bojkottálása mellett stb.

18. Ily módon a kommunista párt, mely általános szabályként elismeri egyrészt a központi parlamentek és a helyi önkormányzati szervek választásain való részvétel, másrészt az ezekben az intézményekben folytatott munka szükségességét, mindenkor az adott pillanat sajátos vonásainak értékeléséből kiindulva kell hogy konkrétan megoldja a kérdést. A választások vagy a parlament bojkottálása, illetve a parlament elhagyása főként akkor engedhető meg, ha a hatalomért folytatott fegyveres harcra a közvetlen áttérés előfeltételei már létrejöttek.

19. Ugyanakkor mindig szem előtt kell tartani, hogy ennek a kérdésnek relatíve nincs nagy jelentősége. Minthogy a súlypont az államhatalomért vívott *parlamenten kívüli* harcon van, magától értetődik, hogy a proletárdiktatúrának és a diktatúráért vívott *tömegharcnak* a kérdése nem helyezhető egy sorba a parlamenti rendszer felhasználásának részletkérdésével.

20. Éppen ezért a Kommunista Internacionálé a legnyomatékosabban hangsúlyozza, hogy súlyos hibának tartaná, ha a kommunista pártokon belül ebben a kérdésben és csakis emiatt szakadás vagy szakadásra irányuló kísérlet történne. A kongresszus mindazokat, akik a forradalmi proletariátus centralizált, a munkáosztály valamennyi tömegszervezetére befolyást gyakorló pártja vezette proletárdiktatúráért folytatott tömegharc alapján állnak, felhívja arra, hogy törekedjenek a kommunista elemek teljes egységére, még ha vannak is közöttük esetleg nézeteltérések a polgári parlamentet illetően.

A valóban forradalmi parlamenti taktika tényleges megvalósításának biztosítására a következőket kell tenni:

1. A kommunista pártoknak a maguk egészében és központi bizottságuknak *már az előkészítés időszakában*, vagyis a parlamenti választások előtt gondoskodniuk kell a parlamenti frakció magas színvonalú személyi összetételéről. A kommunista parlamenti frakció egész tevékenységéért a párt központi bizottságát kell felelőssé tenni; teljesen egyértelműen fel kell hatalmazni arra, hogy bármelyik szervezetnek bármelyik jelöltjét elvesse, ha nincs meg a garancia arra, hogy ez a jelölt a parlamentben valóban kommunista politikát fog folytatni.

A kommunista pártoknak szakítaniuk kell azzal a régi szociáldemokrata szokással, hogy képviselőkké kizárólag úgynevezett „tapasztalt” parlamenti embereket, főképpen ügyvédek stb. jelöljenek. Általában *munkásokat* kell jelölni, nem riadva vissza attól, hogy ezek többnyire egyszerű párttagok, különösebb parlamenti tapasztalatok nélkül. A kommunista pártnak kíméletlenül le kell lepleznie azokat a törtetőket, akik azért dörgölöznek hozzá, hogy bejussanak a parlamentbe. A pártok központi bizottságainak csak olyan emberek jelölését szabad jóváhagyniuk, akik sokéves munkájukkal bebizonyították a munkásosztály ügye iránti feltétlen hűségüket.

2. A választások után a parlamenti frakció szervezését teljes mértékben a kommunista párt központi bizottságának kell ellátnia, teljesen függetlenül attól, hogy a párt egésze az adott pillanatban legális vagy illegális. A kommunista parlamenti frakció elnökét és elnökségét a párt Központi Bizottságának kell jóváhagynia, s a parlamenti frakcióban felszólalási joggal felruházott állandó képviselővel kell rendelkeznie. A parlamenti frakció valamennyi fontos politikai kérdésben köteles kérni a párt központi bizottságának előzetes direktíváit. A központi bizottságnak joga és kötelessége a kommunisták minden jelentősebb parlamenti akciója előtt a frakció szónokát kijelölni vagy a felszólalás jogától megfosztani, a szónoktól előzőleg beszédének téziseit vagy magát a beszédet jóváhagyás céljából bekérni stb. Minden jelöltnek, aki a kommunisták választási listáján szerepel, hivatalosan, írásban köteleznie kell magát arra, hogy a párt Központi Bizottságának első felszólítására lemond mandátumáról, mert a párt csak így tudja szükség esetén a parlamentből való kiválásra vonatkozó határozatát szervezeten végrehajtani.

3. Mindazokban az országokban, amelyekben máris mindenféle reformista, félreformista és egyszerűen karrierista elemek furakodtak be a kommunisták parlamenti frakciójába (s ez már néhány országban megtörtént), a kommunista párt Központi Bizottsága köteles a frakció tagjai sorában alapos tisztogatást végrehajtani abból az elvből kiindulva, hogy a munkásosztály ügye szempontjából sokkal üdvösebb, ha egy kicsiny, de valóban kommunista frakciója van, mint ha egy nagy létszámú, de nem következetesen kommunista politikát folytató frakcióval rendelkezik.

4. A központi bizottság határozata alapján a kommunista képviselő köteles a legális munkát az illegálissal összekapcsolni. Azokban az országokban, amelyekben a kommunista képviselők a polgári törvényekkel szemben bizonyos immunitást élveznek, ezt az immunitást a párt illegális szervezetének és propagandájának támogatására kell felhasználni.

5. A kommunista képviselők összes parlamenti akcióikat a párt parlamenten kívüli munkájának kell alárendeljék. A pártnak és központi bizottságának az utasítására rendszeresen demonstratív törvénytervezeteket kell benyújtaniuk, amelyek nem azzal a céllal készültek, hogy a polgári többség elfogadja őket, hanem azért, hogy a propagandát, az agitációt és a szervezkedést szolgálják.

6. A munkások utcai tüntetéseinél és más forradalmi akcióinál a kommunista képviselő köteles a munkástömegek élén menetelni, jól látható helyen.

7. A kommunista képviselőknek, a párt ellenőrzésével, minden rendelkezésükre álló eszközzel írásbeli és egyéb kapcsolatot kell kiépíteniük a forradalmi munkásokkal, parasztokkal és más dolgozókkal, és semmilyen körülmények között sem szabad választóikkal önző kapcsolatokat hajszolniuk, ahogy azt a szociáldemokrata képviselők teszik. *A kommunista képviselőknek mindenkor a kommunista szervezet rendelkezésére kell állniuk az országban folyó bármilyen propaganda jellegű munka elvégzésére.*

8. Egyetlen kommunista parlamenti képviselőnek sem szabad egy pillanatra sem szem elől tévesztenie, hogy nem olyan „törvényhozó”, akinek igyekeznie kell megegyezésre jutni a többi törvényhozóval, hanem a párt agitátora, akit az ellenséges táborba küldtek, hogy ott a párt határozatait végrehajtsa. A kommunista képviselő nem a választók szétszórt tömegének tartozik felelősséggel, hanem legális vagy illegális kommunista pártjának.

9. A kommunista képviselőnek a parlamentben olyan stílusban kell beszélnie, hogy minden egyszerű munkás, minden paraszt, minden mosónő, minden pásztor megértse, hogy beszédét a párt röpirat formájában kiadhassa és a legeldugottabb zugokban is terjeszthesse.

10. Az egyszerű kommunista munkásoknak minden feszélyezettség nélkül fel kell szólalniuk a polgári parlamentekben, és nem szabad átengedniük az elsőbbséget az úgynevezett tapasztalt képviselőknek még akkor sem, ha az illető munkás újonc a parlamenti munkában. Szükség esetén a munkásképviselők fel is olvashatják beszédüket, hogy azt később a sajtóban vagy rölapokon ki lehessen nyomtatni.

11. A kommunista képviselőknek a burzsoázia és nyílt segítőitársai leleplezésén túl arra is fel kell használniuk a parlament szónoki emelvényét, hogy lerántsák a leplet a szociálpatriótákról, a reformistákról, a „centrum” ingadozó politikusairól és a kommunizmus más ellenségeiről, s széles körben propagálják a III. Internacionálé eszméit.

12. Még ha az egész parlamentnek csak egy-két kommunista képviselője van is, ezeknek kötelességük egész magatartásukkal kihívni a kapitalizmust, és sohasem

szabad elfelejteniük, hogy kommunistának méltán csak az nevezheti magát, aki nem csupán szavakban, hanem tettekben is engesztelhetetlen ellensége a polgári társadalmi rendnek és e rend szociálpatrióta lakájainak.

Elfogadva: 1920. augusztus 2.

V. I. Lenin i Kommuniztyicseszkiy Internacional. 213—220. old.

[9]

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ SZERVEZETI SZABÁLYZATA

1864-ben alakult meg Londonban a Nemzetközi Munkásszövetség — az I. Internacionálé. A Nemzetközi Munkásszövetség szervezeti szabályzatában leszögezi: „hogy a munkásosztály felszabadítását magának a munkásosztálynak kell kivívnia;

hogy a munkásosztály felszabadításáért folyó harc nem osztálykiváltságokért és monopóliumokért, hanem egyenlő jogokért és kötelességekért, minden osztályuralom megszüntetéséért vívott harcot jelent;

hogy a szolgaság minden formájának, minden társadalmi nyomorúságnak, a szellemi elkorcsosodásnak és a politikai függésnek alapja a munkás gazdasági alávetettsége azoknak, akik monopolizálják a munkaeszközöket, azaz az élet forrásait;

hogy ezért a munkásosztály gazdasági felszabadítása a nagy cél, amelynek minden politikai mozgalmat mint eszközt alá kell rendelni;

hogy az összes erőfeszítések, amelyek e nagy célra irányultak, azért hiúsultak meg eddig, mert hiányzott az összetartás minden egyes országban a sokfajta munkaág között, és mert nem volt testvéri szövetség a különböző országok munkásosztályai között;

hogy a munka felszabadítása nem helyi vagy nemzeti, hanem társadalmi kérdés, amely valamennyi országra kiterjed, ahol modern társadalom áll fenn, és amelynek megoldása a leghaladottabb országok — gyakorlati és elméleti — együttműködésétől függ;

hogy a munkásosztály mostani újjáéledése Európa haladott ipari országaiban, bár új reményt kelt, egyszersmind ünnepélyes figyelmeztetés is, hogy ne essenek vissza a régi hibákba, s azt követeli, hogy multhatatlanul egyesítsék a még mindig össze nem hangolt mozgalmakat...”⁶

A II. Internacionálé, amelyet 1889-ben Párizsban alapítottak, az I. Internacionálé ügyének folytatására kötelezte magát. 1914-ben, a világmészárlás kezdetével

⁶ Részlet a Nemzetközi Munkásszövetség ideiglenes szervezeti szabályzatából. *Marx—Engels Művei*. 16. köt. Budapest 1964. 12. old.

azonban teljesen összeomlott. Összeomlott, mert az opportunizmus aláásta, és mert szétbomlasztotta sorait a burzsoáziához átpártolt vezetőinek árulása.

A III., Kommunista Internacionálé, amelyet 1919 márciusában az Oroszországi Szocialista Föderatív Szovjet Köztársaság fővárosában, Moszkvában alapítottak, ország-világ előtt kijelenti, hogy vállalja a Nemzetközi Munkásszövetség által megkezdett nagy mű folytatását és végigvitelét.

A Kommunista Internacionálé az 1914—1918-as imperialista háború után alakult, amelyben a különböző országok imperialista burzsoáziája 20 millió embert áldozott fel.

— Gondolj az imperialista háborúra! — Ez az első, amivel a Kommunista Internacionálé minden dolgozóhoz fordul, bárhol él is, bármilyen nyelven beszél is. — Gondolj arra, hogy az imperialisták maroknyi csoportja a kapitalista rend fennállásának köszönhetette, hogy négy éven át rákényszeríthette a különböző országok munkásait egymás mézárására! Gondolj arra, hogy a burzsoázia háborúja a legszörnyűbb éhínségbe és a legborzalmasabb nyomorba taszította Európát és az egész világot! Gondolj arra, hogy ha nem döntjük meg a kapitalizmust, az ilyen rablőháborúk nemcsak lehetségesek, hanem elkerülhetetlenek!

A Kommunista Internacionálé azt tűzi ki céljául, hogy minden eszközzel, még fegyverrel is harcol a nemzetközi burzsoázia megdöntéséért és egy nemzetközi tanácsköztársaságnak mint az állam teljes megsemmisítéséhez elvezető átmeneti foknak a megeremtéséért. A Kommunista Internacionálé a proletariátus diktatúráját tartja az egyetlen eszköznek, amely lehetővé teszi az emberiség számára, hogy megszabaduljon a kapitalizmus borzalmaitól. S a Kommunista Internacionálé a tanács hatalmat tekinti a proletárdiktatúra történelmileg adott formájának.

Az imperialista háború különösen szorosan kapcsolta össze az egyes országok proletárjainak sorsát valamennyi többi ország proletárjainak sorsával. Az imperialista háború újra megerősítette azt, amit az I. Internacionálé szervezeti szabályzatában leszögez: a munkások felszabadítása nem helyi, nem is nemzeti, hanem nemzetközi feladat.

A Kommunista Internacionálé egyszer s mindenkorra szakít a II. Internacionálé hagyományaival, amely számára tulajdonképpen csak fehér bőrű emberek léteztek. A Kommunista Internacionálé az egész világ dolgozóinak felszabadítását tűzi ki feladatául. A Kommunista Internacionálé soraiban testvéri egységbe tömörülnek fehér, sárga, fekete bőrű emberek — az egész világ dolgozói.

A Kommunista Internacionálé fenntartás nélkül támogatja Oroszország nagy proletárforradalmának, a világtörténelem első győztes szocialista forradalmának a vívmányait, s arra hívja fel az egész világ proletárjait, hogy ugyanazon az úton haladjanak. A Kommunista Internacionálé arra kötelezi magát, hogy támogatni fog minden tanácsköztársaságot, bárhol létesül is.

A Kommunista Internacionálé tudja: a mielőbbi győzelem megköveteli, hogy a kapitalizmus megsemmisítéséért és a kommunizmus létrehozásáért küzdő munkásszövetségnek szigorúan centralizált szervezete legyen. A Kommunista Inter-

nacionálénak gyakorlatilag és ténylegesen az egész világra kiterjedő egységes kommunista pártot kell alkotnia, amelynek önálló szekciói az egyes országokban működő pártok. A Kommunista Internacionálé szervezeti apparátusának biztosítania kell minden ország munkásainak a lehetőséget arra, hogy minden helyzetben megkapják a lehető legnagyobb segítséget a többi ország szervezett proletárjaitól.

Ebből a célból a Kommunista Internacionálé megerősíti a szervezeti szabályzat következő pontjait:

1. §. Az új nemzetközi munkásegyesülés azért alakult, hogy megszervezze a különböző országok proletárjainak olyan *együtműködését*, amelynek *egyetlen* célja: a kapitalizmus megdöntése, a proletariátus diktatúrájának bevezetése és a nemzetközi tanácsköztársaság létrehozása; ez véglegesen megszünteti az osztályokat és megvalósítja a szocializmust, a kommunista társadalom első fokát.

2. §. Az új nemzetközi munkásegyesülés elnevezése *Kommunista Internacionálé*.

3. §. A Kommunista Internacionáléhoz tartozó valamennyi pártnak a neve: ilyen meg ilyen ország Kommunista Pártja (a Kommunista Internacionálé szekciója).

4. §. A Kommunista Internacionálé legfelsőbb fóruma az összes hozzá tartozó pártok és szervezetek világkongresszusa. A világkongresszus rendszeresen évente egyszer ül össze. Csak a világkongresszusnak van joga a Kommunista Internacionálé programjának módosítására. A világkongresszus tárgyalja meg és dönti el a programnak és a taktikának azokat a legfontosabb kérdéseit, amelyek a Kommunista Internacionálé tevékenységével függnek össze. Az egyes pártok vagy szervezetek szavazatainak számát a világkongresszus külön határozata állapítja meg.

5. §. A világkongresszus megválasztja a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságát, amely a Kommunista Internacionálé vezető szerve a Kommunista Internacionálé világkongresszusai közötti időszakokban. A Végrehajtó Bizottság csak a világkongresszusnak felelős.

6. §. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának székhelyét mindenkor a Kommunista Internacionálé világkongresszusa határozza meg.

7. §. A Kommunista Internacionálé rendkívüli kongresszusa vagy a Végrehajtó Bizottság döntése alapján, vagy pedig ama pártok felének a kérelmére hívható össze, amelyek a legutóbbi világkongresszus idején a Kommunista Internacionáléhoz tartoztak.

8. §. A Végrehajtó Bizottság munkájának zöme annak az országnak a pártjára hárul, ahol a világkongresszus határozata értelmében a Végrehajtó Bizottság székhelye van.

Az illető ország pártja öt, szavazati joggal felruházott képviselőt küld a Végrehajtó Bizottságba. Ezenkívül az a 10—13 legjelentősebb kommunista párt küld egy-egy szavazati joggal felruházott képviselőt, amelyek jegyzékét a rendes világkongresszus hagyja jóvá. A Kommunista Internacionálé több szervezetének és pártjának jogában áll, hogy egy-egy tanácskozási joggal felruházott képviselőt delegáljon a Végrehajtó Bizottságba.

9. §. A Végrehajtó Bizottság vezeti a Kommunista Internacionálé egész mun-

káját a két kongresszus közötti időszakban, legalább négy nyelven megjeleníteni a Kommunista Internacionálé hasonló című központi lapját, megfelelő felhívásokat bocsát ki a Kommunista Internacionálé nevében, s ennek valamennyi szervezetére és pártjára nézve kötelező irányelveket ad ki. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának jogában áll, hogy az Internacionáléhoz tartozó pártoktól megkövetelje a nemzetközi fegyelmet megsértő csoportok és személyek kizárását, valamint hogy a Kommunista Internacionáléből kizárja azokat a pártokat, amelyek megszegik a világkongresszus határozatait. Ezeknek a pártoknak joguk van arra, hogy fellebbezést nyújtsanak be a világkongresszushoz. Szükség esetén a Végrehajtó Bizottság az egyes országokban technikai és egyéb segédiródkat szervez, amelyek teljesen neki vannak alárendelve. A Végrehajtó Bizottság képviselői az illető ország központi bizottságával szoros kapcsolatban látják el politikai feladataikat.

10. §. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának joga van tanácskozási joggal olyan szervezeteknek és pártoknak a képviselőit is bevonni tevékenységébe, amelyek nem tartoznak ugyan a Kommunista Internacionáléhoz, de szimpatizálnak vele vagy közelállnak hozzá.

11. §. Mindazoknak a pártoknak és szervezeteknek a szervei, amelyek a Kommunista Internacionáléhoz tartoznak, illetve a vele szimpatizálók közé számítanak, kötelesek a Kommunista Internacionálé és a Végrehajtó Bizottság minden hivatalos határozatát kinyomatni.

12. §. Európa és Amerika általános helyzete arra kényszeríti a világ kommunistáit, hogy a legális szervezetek mellett illegális kommunista szervezeteket hozzanak létre. A Végrehajtó Bizottságnak kötelessége gondoskodni arról, hogy ezt gyakorlatilag mindenütt végrehajtsák.

13. §. Szabály szerint a Kommunista Internacionáléhoz tartozó egyes pártok a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága révén tartják fenn egymással a politikai kapcsolatot. Sürgős esetekben ez a kapcsolat közvetlenül is létrehozható, de erről egyidejűleg értesíteni kell a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságát.

14. §. A kommunizmus talaján álló, nemzetközi méretekben a Kommunista Internacionálé vezetésével tömörült szakszervezetek a Kommunista Internacionálé szakszervezeti szekcióját alkotják. Ezek a szakszervezetek az illető ország kommunista pártja révén küldik ki képviselőiket a Kommunista Internacionálé világkongresszusára. A Kommunista Internacionálé szakszervezeti szekciója tanácskozási joggal egy képviselőt delegál a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságába. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának jogában áll, hogy tanácskozási joggal egy képviselőt küldjön ki a Kommunista Internacionálé szakszervezeti szekciójába.

15. §. A Kommunista Ifjúsági Internacionálé a Kommunista Internacionálé teljes jogú tagja, és a Végrehajtó Bizottságnak van alárendelve. A Kommunista Ifjúsági Internacionálé Végrehajtó Bizottsága tanácskozási joggal egy képviselőt

delegál a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságába, s az utóbbinak is jogában áll, hogy tanácskozási joggal egy képviselőt küldjön ki az előbbibe.

16. §. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága megerősíti a kommunista nőmozgalom nemzetközi titkárát, és megszervezi a Kommunista Internacionálé női szekcióját.

17. §. A Kommunista Internacionálé minden tagja az egyik országból egy másikba való átköltözése esetén testvéri támogatást kap a Kommunista Internacionálé ottani tagjaitól.

Elfogadva: 1920. augusztus 4.

V. I. Lenyin i Kommunizsztatyicseskij International. 227—231. old.

[10]

MIKOR ÉS MILYEN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT LEHET LÉTREHOZNI A MUNKÁSKÜLDÖTTEK TANÁCSAIT?

1. Munkásküldöttek tanácsai, a szovjetek, Oroszországban jöttek létre először 1905-ben, olyan időben, amikor nagyon fellendült az orosz munkások forradalmi mozgalma. A munkásküldöttek Petrográdi Szovjetje már 1905-ben megtette az első ösztönös lépéseket a hatalom kivívása útján. És a Petrográdi Szovjet ebben az időszakban csak olyan mértékben volt erős, amilyen mértékben megvolt a reménye a politikai hatalom kivívására. Mihelyt a cári ellenforradalom megerősödött és a munkásmozgalom lassanként hanyatlani kezdett, a tanácsok rövid ideig tartó betegeskedés után teljesen elhaltak.

2. Amikor 1916-ban, egy újabb nagyarányú forradalmi fellendülés megindulása-kor, Oroszországban felvetődött a munkástanácsok azonnali megszervezésének gondolata, a bolsevik párt óva intette a munkásokat a tanácsok azonnali megalkotásától, és utalt arra, hogy munkástanácsokat csak akkor lesz majd célszerű létrehozni, amikor a forradalom már megindult és a közvetlen hatalmi harc napirendre került.

3. Az 1917-es forradalom kitörésekor a munkásküldöttek tanácsai Oroszországban nyomban *munkás- és katonaküldöttek* tanácsaivá alakultak át, befolyásuk alá vonták a nép nagy tömegeit, és rögtön óriási tekintélyre tettek szert, mert a tényleges hatalom az ő oldalukon és az ő kezükben volt. Amikor azonban a liberális burzsoázia felocsúdott az első forradalmi csapások meglepetéséből, és a szociál-árulók, a szociálforradalmárok és mensevikek az orosz burzsoázia segítségére siettek a hatalom megragadásában, a tanácsok veszítettek jelentőségükből. Csak az 1917. júliusi események és Kornyilov ellenforradalmi hadjáratának megghiúsulása után, amikor a nép nagy tömegei megmozdultak és a megalkuvó, ellenforra-

dalmi polgári kormány megbuktatása napirendre került, csak ekkor indultak újra virágzásnak a munkástanácsok, és csakhamar döntő befolyásra tettek szert az országban.⁷

4. A német és az osztrák forradalom története ugyanezt mutatja. Amikor nagy munkástömegek keltek fel, amikor a forradalmi hullám magasra csapott és elmosta a Hohenzollernek és a Habsburgok monarchiájának bástyáit, Németországban és Ausztriában nyomban létrejöttek a munkás- és katonatanácsok. Az első időkben a tényleges hatalom az ő oldalukon volt, s a tanácsok a legjobb úton haladtak afelé, hogy tényleges hatalommá váljanak. Amikor azonban a történelmi körülmények egész sora folytán a hatalom a burzsoázia és az ellenforradalmi szociáldemokraták kezébe került, a tanácsok sorvadni kezdtek, majd teljesen megszűntek. A kudarcba fulladt Kapp—Lüttwitz-féle ellenforradalmi puccs napjaiban a tanácsok Németországban egészen rövid időre újra feléledtek, de mihelyt a harc ismét a burzsoázia és a szociálárulók győzelmével ért véget, az éledező tanácsok újra elsorvadtak.

5. A felsorolt tények azt mutatják, hogy tanácsok alakításához bizonyos feltételek szükségesek. Munkástanácsokat csak a következő három feltétel megléte esetén szabad szervezni és munkás- és katonaküldöttek tanácsaivá átalakítani:

a) ha a munkások és munkásnők, a katonák és általában a dolgozó lakosság legszélesebb köreiben tömeges forradalmi fellendülés tapasztalható;

b) ha a gazdasági és politikai válság annyira kiéleződik, hogy a hatalom lassan-ként kicsúszik a korábbi kormány kezéből;

c) ha a munkások jelentős rétegeinek soraiban és főleg a kommunista párt sorai-ban megérett már a komoly készség arra, hogy döntő, rendszeres s tervszerű harcot indítsanak a hatalomért.

6. Ha ezek a feltételek nincsenek meg, a kommunistáknak megvan a lehetőségük, és kötelességük is, hogy a tanácsok eszméjét rendszeresen és kitartóan *propagálják*, a tömegek körében népszerűsítsék, s a lakosság legszélesebb rétegeinek bebizonyítsák, hogy a tanács az állam legcélszerűbb átmeneti formája a teljes kommunizmus felé vezető úton. *De közvetlenül hozzáfogni tanácsok megszervezéséhez* a fentebb felsorolt feltételek nélkül lehetetlen.

7. A németországi szociálárulóknak az a kísérlete, hogy a tanácsokat beleillesz-szék az általános polgári demokratikus alkotmányrendszerbe, ténylegesen nem más, mint a munkásügy elárulása és a munkások félrevezetése. Igazi tanácsok csak a polgári demokráciát felváltó, azt szétzúzó és munkásdiktatúrával helyettesítő államszervezet formájaként lehetségesek.

8. A „függetlenek” jobboldali vezéreinek (Hilferding, Kautsky és mások) arra

⁷ Az Ideiglenes Kormány a háborús politika és a frontokon elszenvedett súlyos katonai vereségek hatására 1917 júliusában kibontakozott ösztönös és előkészítetlen tömegmozgalmat fegyveresen számolta fel. Az összecsapások különösen Petrográdon voltak véresek (július 6—7). Az ellenforradalom támadása, a tömegmozgalmak felszámolását követően, a bolsevik párt ellen fordult.

irányuló propagandája, hogy bebizonyítsák a *tanácsrendszernek* a polgári nemzetgyűléssel való összeegyeztethetőségét, nem más, mint annak a jele, hogy egyáltalán nem értették meg a proletárforradalom fejlődéstörvényeit, vagy pedig tudatosan félre akarják vezetni a munkásosztályt. A tanácsok a *proletariátus* diktatúráját jelentik. A nemzetgyűlés a burzsoázia diktatúráját jelenti. Lehetetlen a munkások diktatúráját a *burzsoázia* diktatúrájával egyesíteni és kibékíteni.

9. A németországi baloldali Független Szociáldemokrata Párt egyes képviselőinek propagandája, akik a tanácsrendszer kiagyalt, papiros ízű, a polgárháború tényleges menetével semmilyen összefüggésben nem levő tervével ajándékozzák meg a munkásokat, nem más, mint afféle leckéztetés, amellyel elterelik a munkásokat a hatalomért vívandó tényleges harc napi feladataitól.

10. Egyes kommunista csoportoknak azok a kísérletei, hogy Franciaországban, Olaszországban, Amerikában és Angliában olyan tanácsokat hozzanak létre, amelyek nem ölelnek fel nagy munkástömegeket és így nem indíthatnak közvetlen harcot a hatalomért, csak ártanak a tanácsforradalom igazi előmunkálatainak. Az ilyen mesterséges, meglegházi tanácsok a legjobb esetben is csak a tanácshatalom mellett propagandát kifejtő kis társaságokká válhatnak, a legrosszabb esetben azonban a legszélesebb néprétegek szemében lejáratják a tanácshatalom eszméjét.

11. Különleges helyzet alakul ki Német-Ausztriában, ahol a munkásosztálynak sikerült olyan munkástanácsokat létrehoznia és fenntartania, amelyek a munkások *nagy tömegeit* ölelik fel. Ez arra a helyzetre emlékeztet, amely Oroszországban az 1917. február és október közötti időszakban alakult ki. A munkástanácsok Ausztriában jelentős politikai tényezőnek tekinthetők, és az új hatalom magvát alkotják.

Magától értetődik, hogy a kommunistáknak *ilyen körülmények között* részt kell venniük a munkástanácsokban. Segíteniük kell a munkástanácsokat abban, hogy behatolhassanak az ország társadalmi, gazdasági és politikai életének minden területére; a munkástanácsokban kommunista frakciókat kell alakítaniuk, és minden lehető módon elő kell mozdítaniuk e tanácsok fejlődését.

12. A tanácsok forradalom nélkül nem képzelhetők el: proletárforradalom nélkül óhatatlanul a tanácsok paródiájává változnak. A valóban tömegeket felölelő tanácsok a proletariátus diktatúrájának történelmileg adott formáját alkotják. A tanácshatalom valamennyi őszinte és komoly hívének csínján kell bánnia a tapácsonk eszméjével, a tömegek körében szüntelenül propagálniuk kell ezt az eszmét, de a tanácsok megvalósításához csak akkor szabad hozzáfogniuk, amikor a fentebb felsorolt feltételek adva vannak.

Elfogadva: 1920. augusztus 5.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ

III. KONGRESSZUSA

(1921. JÚNIUS 22—JÚLIUS 12.)

[11]

TÉZISEK A NEMZETKÖZI HELYZETRŐL ÉS A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ FELADATAIRÓL

I. A KÉRDÉS LÉNYEGE

1. A forradalmi mozgalmat az imperialista háború vége felé és a háború utáni időkben a történelemben egyedülálló lendület jellemezte. 1917 márciusában megdöntik a cárizmust. 1917 májusa óta Angliában viharos sztrájkmozgalmaknak vagyunk tanúi. 1917 novemberében az orosz proletariátus kézbe veszi az államhatalmat. 1918 novemberében összeomlik a német birodalom és az Osztrák—Magyar Monarchia. A sztrájkmozgalom magával ragad egy sor európai országot, és a rákövetkező évben különösen hatalmas méreteket ölt. 1919 márciusában megalakul a Magyarországi Tanácsköztársaság. Az év végén az Egyesült Államokat a kohó- és bányamunkások viharos sztrájkjai rázkódtatják meg. Németországban az 1919. januári és márciusi harcok után, a Kapp-puccs napjaiban, 1920 márciusában, a tetőfokára hág a mozgalom. Olaszországban az ipari és a falusi proletariátus egyre hatalmasabbá váló mozgalma 1920 szeptemberében arra vezet, hogy a munkások birtokukba veszik a gyárakat, a műhelyeket és a földbirtokokat. A cseh proletariátus 1920 decemberében a politikai tömegsztrájk fegyveréhez nyúl. 1921 márciusában felkelnek Közép-Németország munkásai, és Anglia bányászai megkezdik hatalmas sztrájkjukat.

Különösen nagy arányokban és különösen éles formában jelentkezik a mozgalom a hadviselő országokban, s ezek közül is a legyőzöttekben. De ez a mozgalom a semleges országokra is átcsap. Ázsiában és Afrikában ébredszik vagy erősödik a gyarmati népek millióinak forradalmi elégedetlensége.

Ám a hatalmas hullám nem mosta el sem a világkapitalizmust, sem az európai kapitalizmust.

2. A Kommunista Internacionálé II. és III. kongresszusa között eltelt évben a munkásosztály több felkelése és harca részleges vereséggel végződött. (A Vörös

Hadsereg offenzívája Varsó ellen 1920 augusztusában, az olasz proletariátus mozgalmá 1920 szeptemberében, a német munkások felkelése 1921 márciusában.)

A forradalmi mozgalom háború utáni első szakasza, amelyet spontán és hatalmas ütőerő, a módszerek és célok kialakulatlansága és az uralkodó osztályok hallatlan pánikja jellemzett, lényegében, úgy látszik, lezárult. A burzsoáziának mint osztálynak az önbizalma és állami szerveinek külső ellenállóképessége kétségtelenül megerősödött. A páni félelem a kommunizmustól, ha nem is tűnt el, de mindenesetre gyengült. A burzsoázia vezetői még kérkednek is államappatárusuk erejével, és minden országban offenzívába lendültek a munkástömegek ellen mind a gazdasági, mind a politikai fronton.

3. Ennélfogva a Kommunista Internacionálé önmaga és az egész munkásosztály előtt felveti a kérdést: milyen mértékben felel meg a tényleges erőviszonyoknak a burzsoázia új politikai beállítottsága? Csakugyan közel van már a burzsoázia ahhoz, hogy ismét helyreállítsa a háború által felborított szociális egyensúlyt? Van-e alapja annak a feltevésnek, hogy a politikai megrázkódtatásoknak és az osztályharcoknak a helyébe a kapitalizmus helyreállításának és fejlődésének egy újabb, hosszan tartó időszaka lép? Nem következik-e ebből az, hogy felül kell vizsgálni a Kommunista Internacionálé programját vagy taktikáját?

II. A HÁBORÚ, A SPEKULÁCIÓ FELLENDÜLÉSE, A VÁLSÁG ÉS EURÓPA ORSZÁGAI

4. A háborút megelőző két évtized különösen hatalmas arányú kapitalista fejlődés korszaka volt. A fellendülés időszakait az jellemezte, hogy hosszú ideig tartottak és nagyon intenzívek voltak, a pangás időszakait pedig az, hogy nem tartottak sokáig. Általában határozottan felfelé ívelt a görbe — a kapitalista nemzetek gazdagodtak.

A világ sorsának irányítói, akik a világpiacot a trösztök, a kártek és a konszernek révén igen pontosan megfigyelték, tisztában voltak azzal, hogy a gyorsan növekvő termelés szükségképpen beleütközik majd a kapitalista világpiac felvevőképességének határaiba, s ezért kísérletet tettek arra, hogy erőszakos beavatkozással kiszabaduljanak szorongatott helyzetükből. A világháború véres válságának kellett a gazdasági pangás fenyegető időszakai helyébe lépnie — ugyanazzal az eredménnyel: a termelőerők tömeges megsemmisítésével.

Ám a háború a rendkívül pusztító erejű módszereket előre nem látott hosszú időn át alkalmazta. Végül is nemcsak a gazdaságilag „felesleges” termelőerőket pusztította el, hanem Európa egész termelési apparátusát is gyengítette, megingatta és aláasta. Ugyanakkor hatalmas mértékben előmozdította az Egyesült Államok kapitalista fejlődését és Japán lázas fellendülését. A világgazdaság súlypontja Európából Amerikába helyeződött át.

5. Az a korszak, amelyben vége szakadt a négy évig tartó mérsárlásnak, amikor

sor került a leszerelésre és a hadiállapotból a békeállapotra való áttérésre, ezzel együtt az elmaradhatatlan válságra mint a háború okozta kimerültség és káosz következményére, a burzsoázia számára — teljes joggal — a legveszélyesebb időszaknak tűnt. És valóban, a háború sújtotta országok a háborút követő két évben a proletariátus hatalmas mozgalmainak színterei voltak.

Az egyik fő oka annak, hogy a burzsoázia mégis megtartotta uralkodó pozícióját, az a tény volt, hogy néhány hónappal a háború után nem az elkerülhetetlennek látszó válság, hanem gazdasági fellendülés következett be. Ez mintegy másfél évig tartott. Az ipar szinte teljesen felszívta a leszerelt munkásokat. Bár a munkabérek a fogyasztási cikkek árának emelkedését általában nem tudták utolérni, mégis szüntelenül növekedtek, gazdasági vívmányok illúzióját keltve.

Éppen az 1919—1920-as évek nagy konjunktúrája, amely a háború utáni akut felszámolási időszakot enyhítette (azt ti., hogy a fegyvergyártás lecsökkent, s milliók szereltek le. — *A szerk.*) volt az, amely a burzsoázia önbizalmát módfelett növelte és azt a gondolatot keltette, hogy a kapitalista fejlődésben talán egy új, organikus időszak áll be.

Csakhogy a lényeket tekintve az 1919—1920-as évek fellendülése nem a kapitalista gazdaság háború utáni helyreállításának kezdete volt, hanem csak a háború előidézte prosperitás talmi virágának továbbélése.

6. Az imperialista háború olyan időszakban tört ki, amikor a válság, amely akkor (1913-ban) is Amerikából indult ki, Európára is áterjedt. Az ipari ciklus normális fejlődését megakasztotta a háború, amely maga is az egyik leghatalmasabb gazdasági tényezővé vált. A háború szinte korlátlan piacot teremtett az ipar vezető ágai számára, amelyek a legteljesebb mértékben biztosítva voltak mindenféle konkurrencia ellen. Komoly vevőiknek semmi sem volt elég. A termelési eszközök termelését a pusztítóeszközök termelése váltotta fel. Az egyéni fogyasztás tárgyait egyre magasabb áron fogyasztotta millió és millió ember, aki nem termelt, hanem pusztított. Ez a folyamat a pusztulást jelenti, ám a tőkés társadalom végsőig kiéleződött ellentétei folytán a meggazdagodás látszatát és formáját öltötte. Az állam az egyik kölcsönt a másik után bocsátotta ki, elárasztotta a piacot papírpénzzel, s a milliókban való számolásról milliárdokban való számolásra tért át. A gépeket és az épületeket elhasználták, de nem újították fel. A földet rosszul művelték. A városi építkezéseket és az utépítéseket leállították. Ugyanakkor szüntelenül nőtt az állampapírok, a bankjegyek, a kincstári jegyek és értékpapírok összege. A fiktív tőke olyan mértékben növekedett, ahogyan a termelő tőke pusztult. A hitelrendszer az áruforgalom eszközéből a nemzeti vagyon háborús mozgósítását szolgáló eszközzé vált, amely még az eljövendő nemzedékekre is súlyos terheket fog róni.

A válság katasztrofális veszélyétől való félelmében a kapitalista állam a háború után éppúgy járt el, mint a háború alatt: újabb pénzkibocsátás, új kölcsönök, a legfontosabb árak szabályozása, a nyereség biztosítása, kenyérpótlék és a fizeté-

seket és munkabérek kiegészítő másfajta állami támogatások, mindezek felett pedig katonai cenzúra és katonai diktatúra.

7. E folyamattal egyidőben a hadműveletek befejezése és a nemzetközi kapcsolatok helyreállítása — amely bár korlátozott mértékben valósult meg — lehetővé tette, hogy a világ valamennyi részén kereslet jöjjön létre a legkülönbözőbb áruk iránt. A háborúból óriási mennyiségben maradtak vissza el nem használt javak. A hadiszállítók és a spekulánsok a kezükben levő pénzt ott fektették be, ahol az pillanatnyilag éppen a legnagyobb profittal kecsegtetett. Ezért lendült fel olyan nagy mértékben a kereskedelem, míg az ipari termelés vezető ágai közül — az árak hallatlan emelkedése és a fantasztikus osztalékok mellett — egyikben sem érték el a háború előtti idők színvonalát.

8. A gazdasági rendszer további szervezett rombolása (a fiktív tőke növekedése, a valuta csökkenése, a gazdasági sebek begyógyításának helyébe lépő spekuláció) árán a polgári kormányoknak sikerült a bankokkal és az ipari trösztökkel egyetemben a gazdasági válság kitörését addig elodáztatni, amíg a leszerelés és a háború következményei által kiváltott politikai válság már elmúlóban volt. A burzsoázia, amely így egy kis lélegzethez jutott, elhitette magával, hogy a válság veszélye korlátlanul hosszú időre eltolódott. Rendkívül nagy optimizmus kapott lábra. Úgy látszott, mintha a helyreállítás szükségessége az ipar, a kereskedelem és kiváltképpen a spekuláció felvirágzásának egy több éves időszakát nyitná meg. Az 1920-as év azonban szertefoszlatta ezeket a reményeket. 1920 márciusában pénzügyi válság, majd kereskedelmi és végül ipari válság kezdődött, mégpedig először Japánban, azután áprilisban az Egyesült Államokban (már januárban enyhe áresés indult meg), s így áterjedt Angliára, Franciaországra és Olaszországra (áprilisban), valamint Európa semleges országaira; gyengébb formában megmutatkozott Németországban is, és 1920 második felében már felölelte a kapitalista fejlődés útját járó világ egészét.

9. Ily módon az *1920. évi válság* — s ez az egyik legfontosabb körülmény, amely lehetővé teszi a nemzetközi helyzet helyes értelmezését — nem a „normális” ipari ciklusnak egy szokásos szakasza, hanem *mélyreható reakció a háború időszakának és a háború utáni két évnek pusztulásán és kimerültségen alapuló fiktív fellendülésére.*

A fellendülés és a válság normális egymásutánisága az ipari fejlődés emelkedő görbéjén ment végbe. Az utóbbi hét évben Európa termelése nem emelkedett, ellenkezőleg, jelentősen csökkent.

A gazdaság alapjainak lerombolódása szükségképpen hatással lesz az egész felépítményre. Európa gazdaságának a következő évek folyamán korlátozódnia és szűkülnie kell, hogy bizonyos belső koordinációt lehessen elérni. A termelőerők fejlődési görbéje alábbereszkedik majd mostani fiktív magasságáról. Egy fellendülés ilyen esetben csak rövid ideig tart, főképpen spekulatív jellegű lehet. A válságoknak hosszan tartóknak és súlyosaknak kell lenniük. Európa jelenlegi válsága az elégtelen termelés válsága. Ez az elszegényedés reakciója a régi kapitalista

nagy lábon élés, az ezen az alapon történő termelés és kereskedelem törekvésével szemben.

10. *Anglia* Európának az az országa, amely gazdaságilag a legerősebb, és amely a legkevesebbet szenvedett a háborútól. Mindamellett még itt sem lehet szó arról, hogy a háború után helyreállt volna a kapitalista egyensúly. Igaz, hogy Anglia — mindenre kiterjedő szervezettsége és győztesként elfoglalt pozíciója révén — a háború után elért bizonyos eredményeket a *kereskedelem* és a *pénzügy* terén: megjavította kereskedelmi mérlegét, felemelte a font sterling árfolyamát, és bizonyos fiktív többletet ért el a költségvetésben. Az ipar azonban Angliában a háború után hanyatlott, nem pedig fejlődött. A munka termelékenysége — éppúgy, mint a nemzeti jövedelem — jelentősen alacsonyabb, mint a háború előtt. A legfőbb iparág, a széntermelés helyzete egyre romlik, és ez más iparágakat is magával ragad. Az egyre tartó sztrájkmozgalom nem oka, hanem következménye az angol gazdaság hanyatlásának.

11. *Franciaországot, Belgiumot, Olaszországot* a háború gazdaságilag jóvátehetetlenül tönkretette. Az a kísérlet, hogy Franciaország gazdaságát Németország költségére helyreállítsák, nem más, mint diplomáciai zsarolással párosuló durva rablás, Németország további pusztítása (szén, gépek, állatok, arany) anélkül, hogy Franciaországot ez megmentené. A kontinentális Európa összgazdaságának ez a kísérlet súlyos károkat okoz; Franciaország sokkal kevesebbet kap, mint amennyit Németország veszít, jóllehet Franciaország parasztjai erejük túlfeszítésével a végigpusztított területek nagy részét újra mezőgazdasági művelés alá vették. Noha bizonyos iparágak (a vegyi hadiipar) a háború idején újonnan fejlődésnek indultak, Franciaország mégis a gazdasági csőd felé rohan. Az államadósságok és az állami kiadások (militarizmus) rendkívül magasra szöktek. A legutóbbi felledülés végére a francia valuta értékének 60 százalékát elvesztette. A francia gazdaság helyreállítását gátolják a háború súlyos emberveszteségei, amelyekkel az amúgy is stagnáló népszaporulat nem tudott lépést tartani. Bizonyos eltérésekkel ugyanez áll Olaszországra és Belgiumra is.

12. A felledülés illuzórikus jellege a legvilágosabban *Németországban* mutatkozik meg. Miközben az árak másfél év alatt a hétszeresükre emelkedtek, az ország termelékenysége szüntelenül tovább csökkent. Németországnak azért, hogy a háború után látszólag eredményesen részt vett a nemzetközi árucserében, kétszeresen súlyos árat kell fizetnie: a nemzeti tőke eltékozlásával, a termelési, közlekedési és hitelapparátus szétrombolásával és a munkásosztály életszínvonalának további csökkenésével. A német exportőrök nyereségei, általános gazdasági szemszögből nézve, tiszta veszteségként jelentkeznek. Export formájában nem történik más, mint Németországnak olcsó árakon való kiárúsítása. A kapitalista körök az egyre kisebbé váló nemzeti vagyonnak egyre nagyobb részét biztosítják maguknak. A német munkások Európa kulijaivá válnak.

13. Mint ahogy a *semleges kis államok* vélt önállósága politikailag csak a nagyhatalmak közötti antagonisztikus ellentétek révén maradt fenn, ugyanígy ezek

az államok gazdaságilag is ama világpiac pórusaiban élnek, amelynek alapvető jellegét a háború előtt Anglia, Németország, az Egyesült Államok és Franciaország határozta meg. A háború alatt Európa semleges kisországai óriási profitokat harácsoltak össze. Ám a hadviselő európai államok tönkremenése a semleges országok gazdasági bomlását is magával hozta. Adósságaik nőttek, valutáik árfolyama csökkent. A válság egyik csapást a másik után mérte rájuk.

III. AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK, JAPÁN, A GYARMATI ORSZÁGOK ÉS SZOVJET-OROSZORSZÁG

14. Európához viszonyítva az *Egyesült Államok* fejlődése a háború idején éppen az ellenkező képet mutatta. Az Egyesült Államok lényegében afféle hadiszállítóként vett részt a háborúban; ez nem gyakorolt rá közvetlen romboló hatást. A háborúnak a közlekedésre, a mezőgazdaságra stb. gyakorolt közvetett hatása is sokkal gyengébb volt, mint Angliában, nem is szólva Franciaországról vagy Németországról. Másrészt az Egyesült Államok a legnagyobb mértékben kihasználta az európai konkurencia kikapcsolódását, illetve jelentős gyengülését, és sok fontos iparágban (ásványolaj, hajógyártás, autóipar, szénbányászat) az amerikaiak számára is váratlan fejlődést tett meg. Nemcsak az amerikai gabona, hanem még az amerikai szén is függő helyzetben tartja ma Európa legtöbb országát.

Amerika a háború előtt még főképpen mezőgazdasági termékeket és nyersanyagot exportált (a kivitelnek több mint kétharmadát), ma viszont főleg ipari gyártmányokat exportál (a kivitel 60 százalékát). Amerika a háború előtt adós volt, most pedig az egész világ hitelezőjévé vált. A világ aranykészletének mintegy fele az Egyesült Államokban halmozódott fel, s továbbra is áramlik oda az arany. A háború előtt a font sterling játszott a világpiacon vezető szerepet, most viszont a dollár.

15. Ám az amerikai kapitalizmus is kizökkent az egyensúlyból. Amerika jelentős ipari fellendülése a nemzetközi helyzetben uralkodó sajátos viszonyok különös találkozásán alapul: az európai konkurencia kikapcsolódásának és főleg az európai hadipiac keresletének. Ha a szétrombolt Európa a háború után sem lesz képes a világpiacon Amerika konkurrensként régi pozícióját visszaszerezni, úgy Amerika piacaként is csak egy kis részét nyerheti vissza korábbi jelentőségének. Ugyanakkor az Egyesült Államok hasonlíthatatlanul nagyobb mértékben lett exportáló ország, mint a háború előtt. A háború idején túlfejlesztett termelési apparátust piachiány miatt nem lehet teljes mértékben kihasználni; egyes iparágak így idényiparokká válnak, amelyek az évnek csak egy részében tudnak a munkásoknak munkaalkalmat biztosítani. Az Egyesült Államokban dúló válság egy mélyreható és tartós gazdasági bomlás kezdete, amely összefügg az európai háború következményeivel. Ez az eredménye a korábbi világméretű munkamegosztás mélyreható felbomlásának.

16. *Japán* szintén a világpiacon való terjeszkedésre használta fel a háborút. Ám fejlődése, amely hasonlíthatatlanul korlátozottabb, mint az Egyesült Államoké, sok iparágban amolyan melegházi fejlődésre emlékeztet. Termelőerői elégségesnek bizonyultak ahhoz, hogy Japán konkurrensnek hiányában uralma alá kerítsen egy piacot, de ahhoz már nem voltak elégségesek, hogy hatalmasabb kapitalista országokkal vívott harcban meg is tartsa azt. Ebből adódik az az éles válság, amely éppen Japánból indult el.

17. *A tengeren túli országok*, amelyek nyersanyagot exportáltak, köztük a tisztán *gyarmati országok* is (Dél-Amerika országai, Kanada, Ausztrália, Kína, India, Egyiptom stb.), a maguk részéről a hazai ipar fejlesztésére használták ki a nemzetközi kapcsolatok megszakadását. A világválság ezeket az országokat is magával ragadta. Ezen országok nemzeti iparának fejlődése viszont másfelől újabb kereskedelmi nehézségeket támaszt Angliának és egész Európának.

18. Ha nemcsak európai viszonylatban, hanem az egész világpiacon viszonylatában vizsgáljuk a termelést, a kereskedelmet és a hitelt, akkor semmi alapot nem találunk egy stabil egyensúly kezdődő helyreállításának megállapítására.

Európa gazdasági hanyatlása tovább tart, az európai gazdaság alapjainak megrendülése azonban csak a következő években érezteti majd teljes mértékben a hatását.

A világpiacon szétzilálódott. Európának szüksége van Amerika termékeire, de nem tud értük semmiféle csereértéket adni. Európa vérszegénységben szenved, Amerika meg hipertrófiában. Az aranyvaluta, a világpénz megsemmisült. Az európai országok valutájának elértéktelenedése (amely 99 százalékig terjed) a leg súlyosabb akadályokat gördíti a világpiacon az árucseré útjába. A valutaárfolyamok szűnni nem akaró hirtelen ingadozásai a tőkés termelést pusztá spekulációvá változtatják. A világpiacon egyetemes ekvivalens nélkül marad.

Az aranyvalutát Európában csak a kivitel növelésével és a behozatal csökkentésével lehetne helyreállítani. De éppen ez az, amire a szétrombolt Európa nem képes, Amerika pedig a maga részéről a védővámok felemelésével védekezik az európai tisztességtelen verseny ellen.

Európa továbbra is tébolyda. A legtöbb állam különféle kiviteli és behozatali tilalmakat rendel el, a többszörösükre emeli a védővámokat. Anglia is bevezeti a védővámot. Antantbeli, különösen francia spekulánsoknak egy bandája tartja kezében a német exportot és Németország egész gazdasági életét. Az egykori osztrák—magyar területet rengeteg vámkorlát szeli át. A békeszerződések hálója egyre kuszább és kuszább.

19. *Oroszországnak* mint az iparcikkek elhelyezési piacának és mint áruszállító-
nak a kiesése nagymértékben hozzájárult a világ gazdasági egyensúly felborulásához.

Oroszország visszatérése a világpiacon a legközelebbi jövőben nem tud nagy változásokat előidézni. Oroszország kapitalista szervezete termelési eszközök tekintetében a legszorosabban függött a világ iparától. A háború idején a függőség az antantországoktól még erőteljesebbé vált. A blokád egy csapásra szétépte

ezeket a létfontosságú kötelékeket. Arról szó sem lehetett, hogy egy szétrombolt és végigpusztított országban, egy hároméves polgárháború alatt új iparágakat szervezzenek, amelyek nélkül viszont a régi iparágak elkerülhetetlenül pusztulásra voltak kárhoztatva, minthogy felszereléseik egyre jobban elhasználódtak. Ehhez hozzájárult még az is, hogy a legjobb, többnyire szakképzett proletár elemeket százezerszámra be kellett hívni a Vörös Hadseregbe. Az adott történelmi körülmények között — a blokádra, a szüntelenül folytatódó harcokra, az örökbe kapott pusztulásra való tekintettel — egyetlen más rendszer sem lett volna képes arra, hogy fenntartsa az ország gazdasági életét és megteremtse a feltételeket ennek centralizált irányításához. Azonban kétségtelen, hogy a világimperializmus elleni harcért a gazdaság alapvető ágainak egy részében a termelőerők további kimerítésével kellett fizetni. Csak most, amikor már gyengül a blokád, és amikor megfelelő átmeneti formákban helyreállnak a város és a falu közötti kapcsolatok, csak most nyílik a szovjethatalomnak lehetősége arra, hogy fokozatosan, egyre szilárdabban centralizált vezetéssel biztosítsa az ország gazdasági felemelkedését.

IV. A TÁRSADALMI ELLENTMONDÁSOK KIÉLEZŐDÉSE

20. A háború, amely a termelőerőknek a történelemben még soha nem látott pusztulását eredményezte, nem gátolta a társadalmi differenciálódás folyamatát; ellenkezőleg, a nagy közbülső osztályoknak, köztük az új középrétegnek (alkalmazottak, tisztviselők stb.) proletarizálódása és a vagyonnak kis klikkek (konsernek, trösztök stb.) kezében való koncentrációja az utóbbi hét évben óriási mértékben fokozódott a legtöbbet szenvedett országokban. A Stinnes-kérdés⁸ a német gazdasági élet fő kérdésévé vált.

Valamennyi áru árának emelkedése és valamennyi hadviselő európai állam valutájának ezzel egyidejű katasztrofális zuhanása egymagában véve még nem jelentette a nemzeti jövedelemnek a munkásosztály, a tisztviselők, az alkalmazottak, a kis járadékosok és általában valamennyi többé-kevésbé fix jövedelmű kategória javára történő újbóli felosztását.

Így tehát, ha Európa az anyagi erőforrások tekintetében évtizedekre vissza is hanyatlott, a társadalmi ellentétek kiéleződésének folyamata nemcsak hogy nem állt meg és nem mérséklődött, sőt ellenkezőleg, rendkívül nagy mértékben meggyorsult. Ez az alapvető tény elegendő ahhoz, hogy feladjuk a demokratikus alapokon való tartós békés fejlődés minden reményét; *a fokozódó differenciálódás, a stinnesizálás az egyik oldalon, a proletarizálódás és pauperizálódás a másikon a gazdasági hanyatlás talaján megfeszített, görcsös, elkeseredett jelleget kölcsönöz az osztályharcnak.*

⁸ A Stinnes nagyiparos nevével fémjelzett monopolizációs törekvésekről van szó.

A jelenlegi válság éppen a tekintetben csak folytatja a háborúnak és a háború utáni spekulációs konjunktúrának a munkáját.

21. A mezőgazdasági termékek árainak emelkedése, a falu általános gazdagodásának látszatát keltve, a gazdag parasztok jövedelmét és vagyonát valóban gyarapította. A parasztoknak sikerült a nagy mennyiségben felhalmozott papírpénzzel kifizetni azokat az adósságokat, amelyeket teljes értékű valutában csináltak. Ám a mezőgazdaság nemcsak a jelzálogok kiváltásával szokott foglalkozni. A földárak óriási emelkedése ellenére, az élelmiszer-monopólium gátlás nélküli kihasználása ellenére, a nagybirtokosok és zsírosparasztok meggazdagodása ellenére világosan felismerhető Európa mezőgazdaságának hanyatlása (gyakori visszatérés a külterjesebb gazdálkodási formákra, a szántóföldek rétté változtatása, jóság nélküli gazdaság, háromnyomásos gazdálkodás). Ezt a hanyatlást is munkaerőhiány, az állatállomány csökkenése, műtrágyahiány, az iparcikkek drágulása idézte elő, Közép- és Kelet-Európában pedig a termelés tervszerű csökkentése folytán úgy jelentkezett, mint reakció az államhatalomnak arra a kísérletére, hogy a mezőgazdasági termékek fölötti rendelkezést magához ragadja. A nagy- és részben a középparasztok is erős politikai és gazdasági szervezeteket hoznak létre, hogy védekezzenek az újjáépítés terhei ellen, és arra használják ki a burzsoázia szorongatott helyzetét, hogy a proletariátussal szemben nyújtott támogatás fejében az államnak egyoldalú paraszti vám- és adópolitikát diktáljanak, gátolva ezzel a kapitalista újjáépítést. Viszály támad a falusi és a városi burzsoázia között, s ez gyengíti a polgári osztály erejét.

Ezzel egyidejűleg a szegényebb parasztok nagy része proletarizálódik és pauperizálódik, a falu az elégedetlenség fészkevé válik, a falusi proletariátus osztályöntudata megerősödik.

Másrészt viszont Európa általános elnyomorodása, képtelensége arra, hogy kellő mennyiségben amerikai gabonát vásároljon, az óceánon túl a farmgazdaság súlyos válságát idézte elő. Nemcsak Európában tapasztaljuk a parasztok és a kisebb farmerek gazdaságának hanyatlását, hanem az Egyesült Államokban, Kanadában, Argentínában, Ausztráliában és Dél-Afrikában is.

22. Az állami és magánalkalmazottak helyzete a pénz vásárlóerejének csökkenése folytán rendszerint erősebben romlik, mint a proletariátusé. A biztos életkörülményeikből kikököntetett alsóbb és középtisztviselők rétegében politikai zavargások kezdődnek, s ez aláássa annak az államapparátusnak a szilárdságát, amelynek e tisztviselők szolgálatában állnak. Az „új középréteg”, amely a reformisták megítélése szerint a konzervativizmus támaszaként szerepel, az átmeneti időszakban inkább forradalmi tényezőnek tekinthető.

23. A kapitalista Európa világméreteken végérvényesen elvesztette gazdasági uralkodó pozícióit, azt a hatalmat, amelyen Európában az osztályok viszonylagos egyensúlya alapult. Az európai államoknak (Angliának s részben Franciaországnak) a korábbi helyzet visszaállítására tett erőfeszítései fokozzák a káoszt és a bizonytalanságot.

24. Míg Európában a vagyon koncentrációja az általános elszegényedés talaján ment végbe, az Egyesült Államokban a koncentráció és az osztályellentétek kiéleződése a lázas tőkés gazdagodás talaján öltött hatalmas méreteket. A világpiac általános bizonytalansága folytán a konjunktúrában végbemenő jelentős változások amerikai talajon az osztályharcnak rendkívül feszült és forradalmi jelleget kölcsönöznek. A történelemben eddig példa nélkül álló tőkés fellendülés időszakát óhatatlanul a forradalmi harc heves fellángolása fogja követni.

25. A munkások és parasztok kivándorlása a tengerentúlra a kapitalista rendszer számára mindig biztonsági szelepként szolgált Európában. A kivándorlás a hosszabban tartó pangási időszakokban és az összeomlott forradalmi mozgalmak után fokozódott leginkább. Ma azonban Amerika és Ausztrália egyre nagyobb akadályokat gördít a bevándorlók útjába. Az emigráció biztonsági szelepe lezárult.

A kapitalizmusnak a Keleten, különösen Indiában és Kínában végbemenő erőteljes fejlődése új szociális talajt teremtett a forradalmi harchoz. Ezeknek az országoknak a burzsoáziája szorosan a külföldi tőke mellé állt, s annak fontos eszköze lett. A külföldi imperializmus ellen vívott harca — egy igen gyenge konkurensnek a harca — meghasonlás-jellegű és gyengécske volt. A hazai proletariátus fejlődése is megbénítja a kapitalista burzsoázia nemzeti-forradalmi tendenciáit, ugyanakkor a népes paraszttömegek a proletariátus kommunista élcsapatában forradalmi vezetőre találnak.

A külföldi imperializmus nemzeti-katonai elnyomásának, a külföldi és a hazai burzsoázia kizsákmányolásának és a feudális szolgaság maradványainak a találkozására kitűnő feltételeket teremt ahhoz, hogy a gyarmatok fiatal proletariátusa gyors ütemben fejlődjön és a nagy paraszti tömegek forradalmi mozgalmának élére álljon.

Az Indiában és más gyarmatokon folyó forradalmi népmozgalom most ugyanolyan lényeges része lett a világforradalomnak, mint az Ó- és az Újvilág kapitalista országaiban a proletariátus felkelései.

V. A NEMZETKÖZI VISZONYOK

27. A világgazdaság általános helyzete — elsősorban Európa hanyatlása — nagy gazdasági nehézségekkel és megrázkódtatásokkal együtt járó hosszabb időszakok, általános és részleges válságok lehetőségét rejtje magában. A nemzetközi viszonyok, a háború és a versailles-i béke eredményeképpen, még súlyosabbá teszik a helyzetet.

Míg az imperializmus abból fakadt, hogy a termelőerők a nemzeti határok megszüntetését és egy egységes európai és világgazdasági terület létrehozását sürgették, addig az ellenséges imperialista erők összeütközése azt eredményezte, hogy Közép- és Kelet-Európában egy sor új határ jött létre, új vámhivatalokkal és új hadseregekkel. Állami-gazdasági tekintetben Európa visszahanyatlott a középkorba.

A kimerült és végigpusztított föld ma egy olyan hadsereget táplál, amely másfél-szer akkora, mint 1914-ben, a „fegyveres béke” csúcspontja idején.

28. Franciaország politikája, amely az európai kontinensen vezető szerepet tölt be, két tendenciából tevődik össze: egy uzsorás vak dühéből, aki fizetéseképtelen adósának megfojtásától sem riad vissza, és annak a rabló nagyiparosnak a kapzsiságából, aki — a Saar- és a Ruhr-vidék, valamint Felső-Szilézia szénmedencéi segítségével — a csődbe jutott *finánc*imperializmus helyébe meg akarja teremteni a feltételeket az *ipari* imperializmushoz.

Ez a második tendencia azonban Anglia ellen irányul. Anglia politikájának célja a német szén különválasztása a francia ércről, márpedig e kettőnek az egyesülése Európa újjáépítésének egyik legfontosabb feltétele.

29. A brit birodalom most, úgy tűnik, hatalmas csúcspontján áll. Megtartotta régi birtokait, és újakat szerzett. Ám éppen a mai kor mutatja, hogy Anglia világhatalmi pozíciója ellentmondásban áll tényleges gazdasági hanyatlásával. Németországot, amelynek kapitalizmusa technikai és szervezési tekintetben mindenkit megelőzve messze előrehaladt, fegyveres erővel eltiporták. Ám az Egyesült Államokban, amely gazdaságilag uralma alá hajtotta Amerika mindkét részét, egy Németországnál veszedelmesebb győztes ellenség emelte fel a fejét. Az Egyesült Államokban az ásványolaj-termelés a világfogyasztás 65—70 százaléka, márpedig az olajtól függ az autó- és traktorpark, a tengeri és a légiflotta. Anglia évszázados monopóliuma a szénpiacon végleg összeomlott. Amerika foglalta el az első helyet, európai exportja fenyegető méretekben növekszik. A kereskedelmi hajózás terén az Egyesült Államok csaknem utolérte Angliát. Az Egyesült Államok nem hajlandó tovább tűrni Anglia atlanti kábelmonopóliumát⁹. Az iparban Anglia védelembe ment át, és a németek tisztességtelen versenye elleni harc ürügyén védővámokkal bástyázta körül magát az Egyesült Államokkal szemben. Míg a jelentős részben elavult egységekből álló angol hadiflotta fejlődése megakadt, a Harding-kormány átvette Wilson hajóépítési programját, amely a legközelebbi két-három éven belül biztosítja majd az amerikaiak túlsúlyát.

Ily módon Anglia, Németországon aratott győzelme ellenére, vagy automatikusan háttérbe szorul és másodrendű állammá válik, vagy kénytelen lesz már a legközelebbi jövőben a korábbi években gyűjtött erejét az Egyesült Államokkal vívott élethalálharcban kipróbálni.

Éppen ezért Anglia erősíti Japánnal való szövetségét és arra törekszik, hogy engedményekkel megszerezze Franciaország segítségét vagy legalábbis semlegességét.

Franciaország nemzetközi jelentőségének növekedése Európában a legutóbbi évben nem Franciaország erősödésének, hanem Anglia gyengülésének eredménye.

Németország májusi kapitulációja a jóvátétel kérdésében nem jelent kevesebbet, mint Anglia átmeneti győzelmét; ugyanakkor Közép-Európa számára a további

⁹ Az amerikai és az európai földrészt összekötő, angol kézben levő telefonkábelről van szó.

gazdasági hanyatlás előfeltételeit is magában rejtí, nem zárva ki azt, hogy Franciaország a legközelebbi jövőben megszállja a Ruhr-vidéket.

30. Japán és az Egyesült Államok kibékíthetetlen ellentéte, amelyet átmenetileg elkendőzött mindkettőjüknek a Németország elleni háborúban való részvétele, most gyors ütemben kibontakozik. Japán a háború révén közelebb jutott az amerikai partokhoz, biztosítva magának a stratégiaiilag fontos Csendes-óceáni szigeteket.

A rohamosan fejlődő japán ipar válsága ismét kiélezte a kivándorlási problémát; a sűrűn lakott, természeti kincsekben szegény Japán kénytelen vagy árukat, vagy embereket exportálni. Mindkét esetben összeütközik az Egyesült Államokkal: Kaliforniában, Kínában és a kis Yap-szigeteken.

Japán költségvetésének több mint a felét a hadseregére és a hajóhadra költi. Anglia és Amerika harcában Japán a tengeren azt a szerepet tölti majd be, amely a Németország elleni háborúban a szárazföldön Franciaországnak jutott. Japán jelenleg kihasználja az Anglia és Amerika közötti ellentétet, de ezeknek az óriásoknak a világalomért vívott végső harcában majd ő húzza a rövidebbet.

31. A legutóbbi nagy háború, okait és fő résztvevőit tekintve, *európai* háború volt. A harc középpontjában Anglia és Németország kibékíthetetlen ellentéte állott. Az Egyesült Államok hadba lépése csak kiszélesítette ennek a harcnak a kereteit, de fő iránya változatlan maradt: az európai konfliktust az egész világ eszközeivel oldották meg. A háború, amely a maga módján kiegyenlítette az Anglia és Németország közötti ellentétet, és így az Egyesült Államok és Németország közötti ellentétet is, nemcsak hogy nem oldotta meg az Egyesült Államok és Anglia kölcsönös viszonyának kérdését, hanem első ízben a világpolitika alapvető kérdéseként vetette azt fel, míg az Egyesült Államok és Japán kölcsönös viszonyának kérdését háttérbe szorította. Az utóbbi háború tehát európai előjátéka volt egy igazi világháborúnak, amelynek az *imperialista elsőség* kérdését kell majd eldöntenie.

32. Ám ez a világpolitikának csak az egyik tengelye, mert van egy másik is. Az Oroszországi Szovjet Föderáció és a III. Internacionálé a legutóbbi háború eredményeként jött létre. A nemzetközi forradalmi erők csoportosulása elvileg minden imperialista csoportosulás ellen irányul. Az Anglia és Franciaország közötti szövetség fennmaradása vagy felbomlása a proletariátus érdekei és a béke biztosítása szempontjából ugyanolyan jellegű, mint az angol—japán egyezmény felújítása vagy fel nem újítása, az Egyesült Államoknak a Népszövetségbe való belépése vagy be nem lépése; a proletariátus semmiféle garanciát nem láthat a kapitalista államok átmeneti, csaló, rabló, hitszegő csoportosulásaiban, hiszen ezeknek az államoknak a politikája egyre inkább az angol—amerikai kibékíthetetlen ellentét körül forog, azt szítja, és ennek véres kitörését készíti elő.

A néhány kapitalista ország és Szovjet-Oroszország között létrejött békeszerződések és kereskedelmi egyezmények nem jelentik azt, hogy a világ burzsoáziája feladta a Szovjet Köztársaság szétrombolásának gondolatát. Átmenetileg talán csak a módszerei és a formái változtak ennek a harcnak. A Távol-Keleten végbe-

ment átalakulás talán a fegyveres intervenciók egy újabb szakaszának kezdetét jelzi már.

Teljesen nyilvánvaló, hogy minél lassabban fejlődik a nemzetközi proletariátus forradalmi mozgalma, annál inkább rákényszerítik majd a nemzetközi gazdasági és politikai ellentétek a burzsoáziát arra, hogy világméretekben egy újabb véres döntéssel kísérletezzon. Ez esetben a „kapitalista egyensúly” helyreállítását az újabb háború után olyan gazdasági elszegényedés és kulturális elvadulás közepette kellene megkísérelni, amelyhez képest Európa jelenlegi helyzete a legtökéletesebb jólétnek számít.

33. Tekintet nélkül arra, hogy a legutóbbi háború tapasztalatai szörnyű bizonyossággal szolgáltak annak igazolására, hogy a „háború rossz üzlet” — ezt az igazságot a burzsoázia is éppúgy elismerte, mint a szociálpacifisták —, mégis nagy ütemben folyik az újabb háború gazdasági, politikai, szellemi és technikai előkészítése. A humanitárius, forradalomellenes pacifizmus tulajdonképpen a militarizmus cinkosa.

A legkülönbözőbb árnyalatú szociáldemokraták és az amszterdami szakszervezeti vezetők, akik a nemzetközi proletariátust a háború következtében kialakult gazdasági, nemzetközi jogi és állami szabályok betartására próbálják rábeszélni, ezáltal az imperialista burzsoázia pótolhatatlan segítőitársai lettek annak az újabb háborúnak az előkészítésében, amely az emberi civilizáció végleges elpusztításával fenyeget.

VI. A MUNKÁSOSZTÁLY A HÁBORÚ UTÁN

34. A kapitalizmus helyreállítása a fentebb vázolt alapokon lényegében így veti fel a kérdést: vajon az új, hasonlíthatatlanul nehezebb viszonyok között hajlandó lesz-e a munkásosztály meghozni azokat az áldozatokat, amelyek szükségesek ahhoz, hogy helyreállítsák éppen az ő szolgásgának, egy, a háború előtti-nél sokkal koncentráltabb és sokkal szörnyűbb szolgásgának stabil feltételeit?

Az európai gazdasági újjáépítéshez a háborúban szétrombolt termelőapparátus pótlására, intenzív tőkeképződésre volna szükség. Ez csak akkor lehetséges, ha a proletariátus hajlandó erősen leszorított életszínvonal mellett többet dolgozni. Ezt követelik a tőkésék, ezt tanácsolják a proletariátusnak a „sárga” Internacionálé áruló vezetői: először segítse újból felépíteni a kapitalizmust, aztán harcoljon a munkások helyzetének megjavításáért. Csakhogy Európa proletariátusa erre az áldozatra nem kapható; életszínvonalának emelését követeli, ami jelenleg szöges ellentétben áll a kapitalizmus keretei között kínálkozó objektív lehetőségekkel. Ez az oka a szűnni nem akaró sztrájkoknak és felkeléseknek, annak, hogy Európában lehetetlen helyreállítani a gazdaságot. A valuta megszilárdítása sok európai állam (Németország, Franciaország, Olaszország, Ausztria, Magyarország, Lengyelország, a Balkán-országok) szempontjából elsősorban azt jelenti, hogy le kell rázniuk az elviselhetetlen kötelezettségeket, vagyis hogy be kell jelenteniük

a csődöt; ez viszont mérhetetlenül fokozná valamennyi osztálynak a nemzeti jövedelem újrafelosztásáért vívott harcát. A valuta megszilárdítása továbbá egyértelmű az állami kiadásoknak a tömegek rovására való csökkentésével (a munkabéreknek és a közszükségleti cikkek árainak rendezéséről való lemondással), az olcsó külföldi közszükségleti cikkek behozatalának lezárásával és a kivitelnek a termelési költségek csökkentése útján való növelésével, vagyis elsősorban ismét csak a munkások fokozottabb kizsákmányolásával. A kapitalista egyensúly helyreállítását célzó minden komolyabb rendszabály még jobban megingatja az amúgy is megbomlott osztályegyensúlyt, és ez újabb hajtóereje a forradalmi harcnak. Az tehát, hogy a kapitalizmus új életre kelhet-e vagy sem, eleven erők harcának, az osztályok és a pártok harcának a kérdése. Ha a két fő osztály — a burzsoázia és a proletariátus — közül az utóbbi feladná a forradalmi harcot, a burzsoázia végső soron kétségtelenül kialakítana egy új kapitalista egyensúlyt — az anyagi és szellemi hanyatlás egyensúlyát — újabb válságok, újabb háborúk, egész országok további elszegényedése, a dolgozók milliós tömegeinek újabb pusztulása révén.

Az ilyen jóslatra azonban a nemzetközi proletariátus egész magatartása nem szolgáltat semmi alapot.

35. *A restség, a konzervativizmus elemei*, a hagyományok, amelyek felörlődnek a társadalom anyagi építésében, nagyrészt elvesztették már hatalmukat a dolgozó tömegek tudata felett. Ha a szociáldemokrácia és a trade-unionok a múltból örökölt szervezeti gépezetük révén meg is őrizték ez ideig a proletariátus jelentős részére gyakorolt befolyásukat, ez a befolyás mégis erősen megingott már. A háború nemcsak a proletariátus hangulatában, hanem összetételében is nagy változásokat idézett elő, s ezek teljesen összeegyeztethetetlenek a háború előtti idők kényelmes szervezeti előrehaladásával.

a) A proletariátus élén a legtöbb országban még mindig a rendkívül megnövekedett munkásbürokrácia foglalja el a vezető pozíciókat, amely ezer meg ezer szállal a kapitalista állam intézményeihez és szerveihez kapcsolódva, azokkal szorosán összeforrvá alakította ki uralkodási módszereit és szokásait.

b) Ott van továbbá a munkásoknak a termelésben a jobb helyeket elfoglaló része, amely adminisztratív állásokat tölt be vagy szeretne betölteni, s a leghűségesebb támasza a munkásbürokráciának.

c) A főképpen a szakmunkások idősebb nemzedékéből rekrutálódott szociáldemokraták és a szakszervezeti vezetők, akiket évtizedes harc kapcsol össze szervezetükkel, nem tudják rászánni magukat arra, hogy szakítsanak a szervezettel, annak árulása ellenére sem. A szakképzett munkásokat azonban sok üzemben máris háttérbe szorították a szakképzetlen munkások, akiknek legnagyobb része nő.

d) A munkások milliói, akik közvetlenül kijárták a háború iskoláját, akik hozzászoktak a fegyverforgatáshoz, és zömükben készek a fegyvert az osztály-

ellenség ellen fordítani, de csak abban az esetben, ha megvan a siker elengedhetetlen előfeltétele, a komoly előkészítés és a szilárd vezetés.

e) A háború idején az iparba új munkások és főleg munkásnők millióit vonták be, akik nemcsak kispolgári előítéleteket vittek magukkal a proletariátusba, hanem a jobb életkörülményekre való türelmetlen igényüket is.

f) Fiatal munkások és munkásnők milliói jelentkeznek, akik a háború és a forradalom viharában nőttek fel, akik a legfogékonyabbak a kommunizmus tanításai iránt, és égnek a tettvágytól.

g) Végül ott a munkanélküliek óriási serege, amely részben deklasszált és félig deklasszált elemekből áll, s amely a maga dagályában és apályában a legvilágosabban fejezi ki a kapitalista gazdaság hanyatlási folyamatát és állandóan fenyegeti a polgári rendet.

A proletariátusnak ezeket az eredetüket és jellegüket tekintve oly különböző rétegeit nem lehetett és nem lehet egyidejűleg és egyformán bekapcsolni a háború után kibontakozó mozgalomba. Ebből adódnak a forradalmi harc ingadozásai, dagályai és apályai, támadásai és visszavonulásai. A proletártömegek óriási többségét azonban hamar összeforrasztotta régi illúzióik szertefoszlása, a szörnyű létbizonytalanság, a trösztökké tömörült tőke mindenhatósága és a militarizált állam vérengző módszerei. Ez a sokmilliós tömeg szilárd, világos vezetés alatt áll, világos akcióprogramot követ, és ezzel megteremti az előfeltételeket ahhoz, hogy a szorosan tömörült, centralizált kommunista párt döntő szerepet játszhasson.

36. A munkásosztály helyzete a háború idején kétségtelenül romlott. A munkásoknak csak egyes csoportjai jutottak előbbre. Az olyan családoknak, amelyekben több családtag kereseti lehetőséghez jutott a háború idején, sikerült életszínvonalukat fenntartani, sőt javítani is. Általában véve azonban a munkabérek nem tartottak lépést a drágulással.

Közép-Európában a proletariátus a háború kitörése óta egyre nagyobb nélkülözésekre volt kárhoztatva. Az antant szárazföldi országaiban az életszínvonal csökkenése a legutóbbi időkgig nem nagyon érződött. Angliában a proletariátus a háború utolsó szakaszában erélyes harccal akasztotta meg a létfeltételek romlásának folyamatát. Az Egyesült Államokban a munkásság egyes rétegeinek helyzete javult, más rétegek fenntartották régi életszínvonalukat, vagy pedig bizonyos romlás állt be életkörülményeikben.

A válság az egész világ proletariátusát hihetetlen erővel sújtotta. A munkanélkülieknek és a nem teljes munkaidővel dolgozóknak a száma a kapitalizmus történetében még soha nem növekedett ekkorára.

Az egyéni életfeltételekben beállt éles változások nemcsak a munka termelékenységére voltak gátló hatással, hanem a legfontosabb területen — a termelésben — az osztályegyensúly helyreállítását is lehetetlenné tették. Az életkörülmények bizonytalansága, amely a nemzetgazdasági és világgazdasági feltételek általános bizonytalanságát tükrözi, ma a forradalmi fejlődés egyik legfontosabb tényezője.

37. A háború nem végződött közvetlenül proletárforradalommal. Ezt a tényt a burzsoázia, bizonyos fokig joggal, a maga nagy győzelmének könyveli el.

Ám kispolgári értetlenség kell ahhoz, hogy valaki a Kommunista Internacionálé programjának csődjét lássa abban a tényben, hogy az európai proletariátus a háború alatt vagy közvetlenül a háború után nem döntötte meg a burzsoáziát. A Kommunista Internacionálé nem arra törekszik politikájával, hogy egy dogmatikusan előre meghatározott időpontban, valamilyen kijelölt határidőre végrehajtsa a proletárforradalmat. A forradalom nem más, mint eleven erők harca az adott történelmi talajon. Az a körülmény, hogy a háború következtében az egész világon megbomlott a kapitalista egyensúly, kedvező harci feltételeket teremt a társadalmi forradalom erői számára. A Kommunista Internacionálé minden erőfeszítése ennek a helyzetnek a teljes kihasználására irányult és irányul ma is.

A Kommunista Internacionálé és a két szociáldemokrata csoportosulás¹⁰ között az ellentét nem abban rejlik, mintha mi a forradalmat egy meghatározott időponthoz kötnénk, míg ők elvetik az utópizmust és a puccsizmust. Az ellentét abban áll, hogy a szociáldemokraták a forradalom tényleges fejlődését gátolják, amikor mind a kormányban, mind pedig ellenzékben minden erejükkel a kapitalista állam egyensúlyának helyreállítását mozdítták elő, míg a kommunisták minden utat, minden módszert és minden lehetőséget arra használnak fel, hogy a kapitalista államot megdöntsék és a proletariátus diktatúrája segítségével megsemmisítsék.

A háború utáni két és fél év alatt a különböző országok proletariátusa több energiáról, harci készségről, önfeláldozásról tett tanúbizonyságot, mint amennyi egy győzelmes forradalomhoz szükséges lenne, ha a munkásság élén erős, centralizált, cselekvőképes internacionalista kommunista párt állna. Ám a történelmi körülmények folytán a háború idején és közvetlenül utána a munkásság élén a II. Internacionálé szervezetei állottak, s ez mindig felbecsülhetetlen értékű politikai eszköz volt a burzsoázia kezében, s mindmáig az is maradt.

38. Németországban 1918 végén és 1919 elején a hatalom ténylegesen a munkások kezében volt. Ám a szociáldemokraták, a többségi szocialisták, a függetlenek és a szakszervezetek egész apparátusukat, egész hagyományos befolyásukat arra használják fel, hogy ezt a hatalmat a burzsoáziának játsszák át.

Olaszországban a proletariátus viharos forradalmi mozgalma másfél év alatt egyre jobban kicsapott medréből, és csak a szocialista párt kispolgári jellemtelen-

¹⁰ A jobboldali Munkás- és Szocialista Internacionálé létrejöttét (lásd az 1. jegyzetet) követően, 1921 februárjában a centrista irányzat Bécsben megalakította a Szocialista Pártok Nemzetközi Munkaközösségét; e szervezet Bécsi vagy Két és feles Internacionálé néven vált közzismertté.

sége, a parlamenti frakció áruló politikája a szakszervezeti vezetők gyáva opportunizmusára tette lehetővé a burzsoáziának, hogy ismét helyreállítsa apparátusát, mozgósítsa a maga fehérgárdáját és támadásba induljon a proletariátus ellen, amelyet átmenetileg elbátortalanított régi vezető szerveinek csődje.

Az utóbbi év hatalmas sztrájkmozgalmát Angliában újra meg újra letörte az állam kíméletlenül bevetett katonai ereje és a trade-unionok vezéreinek emiatt támadt félelme. Ha ezek a vezérek híven kitartottak volna a munkásosztály ügye mellett, a trade-unionok gépezetét hibái ellenére is fel lehetett volna használni forradalmi harcokra. A „hármasszövetség”¹¹ legutóbbi válsága megadta a lehetőséget a forradalmi leszámolásra a burzsoáziával, de a szakszervezeti vezetők konzervativizmusa, gyávasága és árulása meggátolta ezt. Ha az angol trade-unionok gépezete ma a szocializmus érdekében fele akkora munkát végezne, mint amekkorát a tőke érdekében végez, az angol proletariátus a legcsekélyebb áldozatok árán magához ragadná a hatalmat, és hozzáláthatna az ország gazdaságának tervszerű átalakításához.

Az elmondottak kisebb-nagyobb mértékben valamennyi kapitalista országra érvényesek.

39. Nem vitás, hogy a proletariátusnak a hatalomért vívott nyílt, forradalmi harca ma sok országban lelassult. De nem is lehetett arra számítani, hogy a forradalmi offenzíva a háború után, amennyiben nem vezetett nyomban győzelemre, szüntelenül tovább fejlődik. A politikai mozgalomnak is vannak ciklusai, fellendülései és hanyatlásai. Az ellenség nem marad tétlen — az is harcol. Ha a proletariátus támadása nem végződik győzelemmel, a burzsoázia az első adandó alkalommal ellentámadásba megy át. Egyes, könnyen meghódított pozíciók elvesztése átmeneti depressziót vált ki a proletariátus soraiban. Vitathatatlan azonban, hogy a kapitalista fejlődés görbéje általában véve az időnként bekövetkező felemelkedések után csökken, a forradalom görbéje viszont minden ingadozása ellenére felfelé ível.

Minthogy a kapitalizmus helyreállításának előfeltétele a kizsákmányolás hatalmas arányú fokozása, emberek millióinak megsemmisítése, további milliók életszínvonalának a létminimum alá szorítása, a proletariátus állandó létbizonytalansága — ez a munkásokat újabb meg újabb lázadásra, szüntelen sztrájkokra és felkelésekre kényszeríti. Ilyen nyomás alatt, ezekben a harcokban nő a tömegeknek a kapitalista társadalom megdöntésére irányuló elszántsága.

40. A proletariátus jelenlegi védelmi harcainak vezetése, kiszélesítése, elmélyítése, egyesítése és — a fejlődés menetének megfelelően — *döntő politikai harcokká történő fejlesztése* továbbra is a kommunista pártok alapvető feladata a jelenlegi

¹¹ Az angol bányászok, vasutasok és szállítómunkások szövetségeinek egyesülése, mely 1915 decemberében alakult. 1921-ben, a szövetség vezetőinek megalkuvó politikája következtében, vereséget szenvedett a bányászok április—júniusi hatalmas sztrájkja, s ennek hatására a szervezet felbomlott.

válságban. Ha ellenben ez a fejlődési ütem lelassulna, és a jelenlegi gazdasági válságot több vagy kevesebb országban a fellendülés időszaka követné, ez a tény még semmiképpen sem jelentené a „szervezett” korszak beálltát.

Amíg a kapitalizmus fennmarad, a ciklikus ingadozások elkerülhetetlenek. Ezek agg korában is végigkísérik, mint ahogy végigkísérték ifjúságában és meglett korában.

A proletariátus, ha a jelenlegi válság folyamán a tőke rohama történetesen visszaszorítaná, kedvezőbb konjunktúra beálltával nyomban támadásba menne át. Gazdasági támadó harca, amely ez esetben elkerülhetetlenül azt tűzné ki jelszavául, hogy meg kell torolni a háborús korszak minden csalását, a válság korszakának minden rablását és minden megaláztatását, éppúgy a nyílt polgárháborúvá válás tendenciáját hordozná, mint a jelenlegi védelmi háború.

41. Akár gyorsabb, akár lassúbb ütemben fejlődik majd a forradalmi mozgalom a következő időszakban, a kommunista pártnak mindkét esetben *akciópártnak* kell maradnia. A kommunista párt a harcoló tömegek élén áll, harci jelszavait világosan és szabatosan megfogalmazza, leleplezve a szociáldemokrácia engedékeny, mindig kompromisszumra biztató jelszavait. A kommunista párt, bárhogy alakul is a harc menete, mindig arra törekszik, hogy szervezetileg megszilárdítsa új támaszpontjait, hogy a tömegeket hozzászoktassa az aktív manőverezéshez, hogy új módszereket sajátítson el, amelyek számolnak az ellenség erőivel való nyílt összecsapás lehetőségével. A kommunista párt minden harci szünetet a korábbi harci szakaszok tanulságainak levonására használ fel, s ugyanakkor arra törekszik, hogy az osztályösszecsapásokat elmélyítse és kiszélesítse, ezeket országos és nemzetközi méretekben a célok és az akciók egysége révén összekapcsolja, és ily módon a proletariátus élén haladva megtörjön minden ellenállást a proletariátus diktatúrájához és a szociális forradalomhoz vezető úton.

Elfogadva: 1921. július 4.

V. I. Lenyin i Kommuniztyicseszkij Internacional. 298—313. old.

[12]

TÉZISEK A TAKTIKÁRÓL

I. A KÉRDÉS FELVÁZOLÁSA

„Az új nemzetközi munkásegyesülés azért alakult, hogy megszervezze a különböző országok proletárjainak olyan *együtműködését*, amelynek *egyetlen* célja: a kapitalizmus megdöntése, a proletariátus diktatúrájának bevezetése és a nemzetközi tanácsköztársaság létrehozása; ez véglegesen megszünteti az osztályokat

és megvalósítja a szocializmust, a kommunista társadalom első fokát.”¹² A Kommunista Internacionálé céljainak ez az Internacionálé szervezeti szabályzatában lefektetett meghatározása *világosan körülhatárol minden megoldandó taktikai kérdést*. E kérdések proletárdiktatúráért vívott harcunk taktikai kérdései. Milyen eszközökkel lehet megnyerni a munkásosztály többségét a kommunizmus alapelveinek, és milyen eszközökkel lehet a proletariátus társadalmilag döntő részét a harcba vinni a kommunizmus megvalósításáért; milyen legyen a viszonyunk a proletarizálódott kispolgári rétegekhez; milyen úton-módon lehet a burzsoá hatalom szerveit a leghamarább szétbomlasztani és szétzúzni, s a diktatúráért folyó nemzetközi harcot végérvényesen megvívni — így foglalhatók össze ezek a kérdések. Magának a diktatúrának mint a győzelemhez vezető egyetlen útnak a kérdéseit a vita nem öleli fel. A világforradalom fejlődése a napnál is világosabban megmutatta, hogy az adott történelmi helyzetben nincs más választás: vagy kapitalista diktatúra, vagy proletárdiktatúra. A Kommunista Internacionálé III. kongresszusa olyan helyzetben veszi újból vizsgálat alá a taktikai kérdéseket, amikor több országban forradalmi irányban kiéleződött a helyzet, és amikor egy sereg kommunista tömegpárt jött létre; ámbár ezek közül egy sem vezeti még ténylegesen a munkásosztály többségét valóban forradalmi harcban.

II. ÚJ HARCOK ELŐTT

A világforradalom, vagyis a kapitalizmus bomlása és a proletariátus forradalmi erőgyűjtése, támadó és győzelmes hatalommá való szervezkedése a forradalmi harcok *hosszabb időszakát* veszi majd igénybe. Minthogy az egyes országokban nem egyforma élességgel jelentkeztek az ellentétek, minthogy különbségek mutatkoztak ezek társadalmi struktúrájában és a leküzdendő akadályokban, mint-hogy Nyugat-Európa és Észak-Amerika fejlett kapitalista országaiban magas fokot ért el a burzsoázia szervezettsége, a világháború nem hozhatta magával a világforradalom azonnali győzelmét. A kommunistáknak tehát igazuk volt, amikor még a háború idején kijelentették, hogy az *imperializmus időszaka a társadalmi forradalmak* korszakába megy át, vagyis egy olyan korszakba, amelyben napirenden lesznek az egyes kapitalista államokon belül dúló polgárháborúk, valamint, egyrészt az egyes kapitalista államok egymás közötti, másrészt a proletárállamok és kizsákmányolt gyarmati népek és a kapitalista államok közötti háborúk. A világforradalom nem egyenes vonalban előrehaladó folyamat; a kapitalizmus krónikus bomlásának, a mindennapi forradalmi munkának az időszakai mindig kiéleződnek és akut válságokban csúcsosodnak ki. A világforradalom menetét még vontatottabbá tette az a tény, hogy az erős munkásszervezetek és munkáspártok, nevezetesen a *szociáldemokrata pártok és szakszervezetek*, amelyeket

¹² Idézet a Kommunista Internacionálé szervezeti szabályzatából. (Lásd e kötet 55. oldalán.)

a proletariátus alakított a burzsoázia elleni harcának vezetésére, a háború idején a proletariátus ellenforradalmi tartalmú befolyásolásának, megbéklyózásának a szerveivé váltak, és a háború után is megtartották ezt a szerepüket. Ez megkönnyítette a világ burzsoáziája számára a *leszerelési időszak* válságának leküzdését, azt, hogy az 1919—1920-as év *gazdasági látszatfellendülése* idején a munkásságban új reményeket ébresszen, megcsillantva előtte azt a lehetőséget, hogy a kapitalizmus keretei között javulhat a helyzete. Ez volt az oka annak, hogy az 1919-es megmozdulások kudarccal végződtek, és hogy 1919—1920-ban lelassultak a forradalmi mozgalmak. A *világgazdasági válság*, amely 1920-ban következett be és az egész világra kiterjedt, mindenütt növelve a *munkanélküliséget*, bebizonyítja a nemzetközi proletariátusnak, hogy a burzsoázia képtelen a világot újra felépíteni. Valamennyi *világpolitikai ellentét* kiéleződése, Franciaország zsákmányszerző hadjárata Németország ellen, a fegyverkezési versenyhez vezető angol—amerikai és amerikai—japán ellentét megmutatja, hogy az elhaló kapitalista világ újból világháború felé tántorog. A Népszövetség egyelőre még arra sem alkalmas, hogy a győztes országok nemzetközi trösztjeként a legyőzött konkurrenszeknek és a gyarmati népeknek az angol—amerikai konkurrencia által való kizsákmányolását szolgálja. Az az illúzió, amellyel a nemzetközi szociáldemokrácia és a szakszervezeti bürokrácia a munkástömegeket visszatartotta a forradalmi harctól, az az illúzió, hogy lemondva a politikai hatalomnak forradalmi harccal való kivívásáról lépésről lépésre megszerezhetik a gazdasági hatalmat és elérhetik az önkormányzatot, mindinkább szertefoszlik. *Németországban* véget értek a szocializálási komédiák, amelyek segítségével a Scheidemann—Noske-kormány 1919 márciusában megpróbálta visszatartani a munkásságot a rohamtól. A szocializálás frázisa átadta helyét a tényleges *stínesizálásnak*, vagyis annak a folyamatnak, amelynek során a német ipart egy tőkés diktátornak és a vele kapcsolatban álló klikkeknek rendelik alá. A szociáldemokrata Severing vezette porosz kormánynak a közép-németországi bányászok ellen indított támadása volt a bevezetője annak az általános támadó hadműveletnek, amelyet a német burzsoázia a német munkásság béreinek leszorítása céljából folytatott. *Angliában* minden államosítási terv kútba esett. A Sankey-bizottság államosítási tervének megvalósítása helyett a kormány katonai behívásokkal támogatta az angol bányászok elbocsátását. A *francia* kormány csak egy Németország elleni rablóhadjárattal odázhathatja el gazdasági csődjét.¹³ A gazdaság bármilyen tervszerű felépítésére még csak nem is gondol. Sőt, még a szétrombolt Észak-Franciaország helyreállítása is, amennyiben egyáltalán hozzáfognak, csak a magántőkések gazdagodását szolgálja. *Olaszországban* a burzsoázia, a fasiszták fehérbandáinak támogatásával, támadásba indult a munkásosztály ellen. A polgári demokráciának mindenütt még jobban meg kellett

¹³ 1921. március 8-án francia—belga csapatok szállták meg Düsseldorfot, Duisburgot és a Ruhr-vidéket, mivel Németország nem fizette a versailles-i szerződésben megállapított jóvátételt.

mutatnia igazi arcát — a polgári demokrácia régi államaiban éppúgy, mint az újakban, amelyek az imperialista összeomlásból nőttek ki. A fehérgárdák, az angol kormány diktatórikus teljhatalma a bányászsztrájkkal szemben; a fasiszták és a Királyi Gárda Olaszországban, a pinkertonok,¹⁴ a szocialista képviselők kitaszítása a parlamentekből, a lincsbíráskodás az Egyesült Államokban, a fehér rémuralom Lengyelországban, Jugoszláviában, Romániában, Lettországon és Észtországban; a fehér rémuralom legalizálása Finnországban és Magyarországon, valamint a Balkán-országokban, a kommunistaellenes törvények Svájcban, Franciaországban stb. A burzsoázia mindenütt a munkásosztály nyakába próbálja varrni a felfokozott gazdasági anarchia következményeit, meghosszabbítva a munkanapot és csökkentve a béreket. S mindenütt a segítségére sietnek a szociáldemokrácia és az Amszterdami Szakszervezeti Internacionálé¹⁵ vezetői, akik azonban csak elodázhathatják, de nem gátolhatják meg a munkástömegek ébredését és újabb harcait, az újabb forradalmi hullám közeledtét. Már is tanúi vagyunk annak, hogy a német *proletariátus ellentámadásra* készül, hogy az angol *bányamunkások* a trade-unionista vezeték árulása ellenére hetekig hősiességgel küzdenek a bányatóke ellen. Tanúi vagyunk annak, hogy azok után a tanulságok után, amelyeket a Serrati-csoport halogatási politikájából levontak, az olasz proletariátus első soraiban fokozódik a harci kedv, amint ez az Olasz Kommunista Párt megalakulásában kifejezésre jutott. Tanúi vagyunk annak, hogy Franciaországban a szakadás után, a szociálpatrióták és a centristák kiválása után, a Szocialista Párt a kommunista agitációról, a propagandáról mindinkább az imperialista rablás elleni *tömegtüntetésekre* tér át. Tanúi vagyunk Csehszlovákiában a *decemberi politikai sztrájk*nak, amelyben az egységes vezetés teljes hiánya ellenére egymillió munkás vett részt, s ezt követően a cseh kommunista párt — mint tömegpárt — megalakulásának. Lengyelországban februárban a kommunista párt vezetésével vasutassztrájk és ehhez csatlakozva egy általános sztrájk zajlott le, s azt látjuk, hogy a szociálpatrióta Lengyel Szocialista Párt egyre inkább bomlik. Nem a világforradalom lanygulása, nem hullámainak lecsendesedése várható; ellenkezőleg, a legvalószínűbb az, hogy az adott körülmények között közvetlenül kiéleződnek majd a társadalmi ellentétek és a társadalmi harcok.

¹⁴ Hírhedt amerikai magánnyomozó ügynökség tagjai, akik részt vettek munkásellenes terrorakciók, provokációk és sztrájkktörések szervezésében.

¹⁵ A Nemzetközi Szakszervezeti Szövetségről van szó, amelyet a reformista szakszervezetek 1919. július 2-tól augusztus 2-ig ülésező amszterdami konferenciáján hoztak létre. Amszterdami, illetve a kommunista irodalomban „sárga” Internacionálé elnevezéssel is jelölték. 1945 decemberében szűnt meg.

A munkásosztály többségére való döntő befolyás megszerzése, túlnyomó részeinek a harcba való bevonása jelenleg a Kommunista Internacionálé legfontosabb feladata. Mert ténylegesen bármennyire forradalmi is a gazdasági és politikai helyzet, bármilyen hirtelen állhat is be forradalmi válság (akár valamilyen nagy sztrájk, gyarmati felkelés, újabb háború vagy esetleg éles parlamenti válság stb. formájában), a munkásosztály többsége még nem áll a kommunizmus befolyása alatt, kiváltképpen nem az olyan országokban, amelyekben a finánc-tőke erős hatalma talaján az imperializmus által korrumpált munkások nagy rétege létezik (például Angliában és Amerikában), és amelyekben még csak most kezdődött az igazi forradalmi tömegpropaganda. A Kommunista Internacionálé megalakulásának pillanatától világosan és egyértelműen nem kicsiny, kizárólag propagandával és agitációval tömegbefolyásra törekvő kommunista szektákat akart szervezni, hanem *nagy, a munkástömegek harcában közvetlenül részt vevő, e harcot kommunista szellemben vezető, harcedzett, forradalmi kommunista tömegpártok alakítását* tűzte ki céljául.

A Kommunista Internacionálé már fennállásának első évében visszautasította a szektás tendenciákat, felszólítva a kebelébe tartozó pártokat — bármilyen kicsinyek is legyenek — a szakszervezetek munkájába történő bekapcsolódásra azzal a céllal, hogy belülről küzdjék le a szakszervezetek reakciós bürokráciáját, s változtassák a szakszervezeteket a proletariátus forradalmi tömegszervezeteivé, harci szerveivé. A Kommunista Internacionálé már fennállásának első évében arra szólította fel a kommunista pártokat, hogy ne zárkózzanak be propaganda-körökbe, hanem ragadjanak meg minden lehetőséget, amelyet a burzsoá államrend az agitációhoz és a proletariátus szervezéséhez nyújt: a sajtószabadságot, az egyesülési szabadságot és a polgári parlamenti intézményeket — bármilyen cse-nevészek is azok —, s tegyék a kommunizmus fegyverévé, szószékévé, gyülekező-helyévé. A Kommunista Internacionálé II. kongresszusán a szakszervezeti kérdéssel és a parlamentarizmus kihasználásával kapcsolatban hozott határozatban nyíltan elítélte a szektás tendenciákat.

A kommunista pártok kétéves harcának tapasztalatai teljes mértékben igazolták a Kommunista Internacionálé álláspontjának helyességét. A Kommunista Internacionálé politikájával több országban elérte azt, hogy a *forradalmi munkások nemcsak a nyílt reformistákkal, hanem a centristákkal is szakítottak.* Azáltal, hogy a centristák egy *Két és feles Internacionálét* alakítottak, amely az Amszterdami Szakszervezeti Internacionálé talaján nyíltan egyesült a Scheidemannokkal, Jouhaux-kkal és Hendersonokkal, sokkal áttekinthetőbbé vált a hadszíntér a proletár tömegek számára, s ez csak megkönnyítette az eljövendő harcokat. A *német kommunizmus, a Kommunista Internacionálé taktikája* eredményeképpen (forra-

dalmi munkások a szakszervezetekben, Nyílt levél¹⁶ stb.) politikai irányzatból — amilyenként az 1919. januári és márciusi harcokban részt vett — nagy, forradalmi tömegpárttá lett. A szakszervezetekben olyan befolyásra tett szert, hogy a szakszervezeti bürokrácia, a kommunista szakszervezeti munkások forradalmi hatásától való félelmében, kénytelen volt számos kommunistát a szakszervezetekből kizárni, magára vállalva a szakszervezeti szakadás ódiúmat. *Csehszlovákiában* a kommunistáknak sikerült a politikailag szervezett munkások többségét a maguk oldalára állítani. *Lengyelországban* a kommunista párt, a szakszervezetekben végzett munkája eredményeképpen, meg tudta oldani azt, hogy a pártszervezeteit teljes illegalitásba kényszerítő, hallatlan üldözések ellenére nem csak kapcsolatban maradjon a tömegekkel, hanem a tömegek harcában azok vezetőjeként is fellépjen. *Franciaországban* a kommunisták megnyerték a Szocialista Párt többségét. *Angliában* a kommunista csoportok konszolidációs folyamata a Kommunista Internacionálé taktikai irányelveinek talaján megy végbe, s a kommunisták növekvő befolyása folytán a szociálárulók kénytelenek kísérleteket tenni arra, hogy a kommunisták számára lehetetlenné tegyék a Labour Partyba való belépést. *A szektás kommunista csoportok ellenben (például Németország Kommunista Munkáspártja stb.) a maguk útján a legcsekélyebb eredményeket sem tudták elérni.* Teljes hajótörést szenvedett az az elmélet, amely szerint a kommunizmust csupán propagandával és agitációval, külön kommunista szakszervezetek alakításával kell erősíteni. Ezen az úton haladva sehol sem sikerült csak valamelyest is befolyással bíró kommunista pártot létrehozni.

IV. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ BELSŐ HELYZETE

A kommunista tömegpártok alakításának útján a Kommunista Internacionálé nem érte el mindenütt a kellő eredményeket. Sőt, a győztes kapitalizmus két legfontosabb országában ebben az irányban még jóformán semmi sem történt.

Az Amerikai Egyesült Államokban, ahol történelmi okoknál fogva a háború előtt sem volt semmiféle nagyobb arányú forradalmi munkásmozgalom, a kommunisták még mindig egy kommunista mag kialakításának és a munkástömegekkel való összekapcsolásának legelső, legegyszerűbb feladata előtt állnak. Ehhez a munkához most igen kedvező talajt teremt a gazdasági válság, amely ötmillió munkást tett munkanélkülivé. Az amerikai tőke, tudva, hogy a munkásmozgalom radikalizálódásának és a munkásmozgalomban érvényesülő kommunista befolyás erősödésének veszélye fenyegeti, kísérleteket tesz arra, hogy a fiatal kommunista mozgalmat barbár üldözésekkel szétzúzza és megsemmisítse, hogy illegalitásba

¹⁶ A Nyílt levél Németország Egyesült Kommunista Pártja 1921. január 8-án megjelent dokumentuma, amelyben a párt felszólította Németország valamennyi munkásszervezetét, hogy egységben harcoljanak a munkásosztály mindennapi követeléseiert és a reakció ellen.

kényszerítse, ahol az — számításai szerint — a tömegektől elszakadva óhatatlanul elkorcsosodik és elsatnyul. A Kommunista Internacionálé felhívja az Egyesült Államok Kommunista Pártjának figyelmét arra, hogy az illegális szervezet csak a legaktívabb kommunista erők gyűjtéséhez, neveléséhez szolgálhat talajul, s emellett minden eszközzel meg kell kísérelnie, hogy illegális szervezeteiből kapcsolatot teremtsen a munkásság forrongó nagy tömegeihez, hogy köteles megtalálni azokat a formákat, amelyekkel ezeket a tömegeket a társadalmi küzdőtéren politikailag egyesítheti az amerikai tőke elleni harcra.

Az angol kommunista mozgalomnak sem sikerült még tömegpárttá válnia, noha erőit egységes kommunista pártban tömörítette.

Az a körülmény, hogy az angol gazdasági élet nem jut ki a dezorganizáltságból, hogy hallatlan mértékben kiéleződött a sztrájkmozgalom, hogy a nép nagy tömegei egyre elégedetlenebbek a Lloyd George-rendszerrel, hogy a Munkás Párt és a Liberális Párt a következő parlamenti választásokon esetleg győzelemre juthat, új forradalmi távlatokat nyitott meg Anglia fejlődésében, és rendkívül nagy jelentőségű kérdések elé állítja az angol kommunistákat.

Nagy-Britannia Kommunista Pártjának legfőbb feladata az, hogy a tömegek pártjává váljon. Az angol kommunistáknak egyre szilárdabban a ténylegesen létező és fejlődő tömegmozgalom talajára kell állniuk, számolva annak konkrét sajátosságaival, s a munkások egyes követeléseit vagy részköveteléseit kell fāradhatatlan és erőteljes agitációjuk és propagandájuk kiindulópontjává tenniük.

A hatalmas sztrájkmozgalom a munkások százezreinek és millióinak szemében próbára teszi a trade-unionista gépezetek és vezetők képességeit, megbízhatóságát, állhatatosságát és lelkiismeretességét. Ilyen körülmények között döntő jelentőségre tesz szert a kommunisták szakszervezeti munkája. Semmiféle kívülről jövő pártkritika nem lehet megközelítőleg sem olyan hatással a tömegekre, mint a kommunista szakszervezeti sejtek állhatatos mindennapi munkája, amelynek célja leleplezni és diszkreditálni a trade-unionok árulóit és nyárspolgárait, akik Angliában még inkább a tőke politikai játékszerai, mint bármely más országban.

Míg más országokban a tömegpártokká vált kommunista pártoknak az a feladatuk, hogy jelentős mértékben magukhoz ragadják a kezdeményezést, Angliában a kommunista pártnak az a feladata, hogy a tényleges fejlődő tömegakciók talaján az embereknek saját tapasztalataik alapján szemléltesse és bebizonyítsa, hogy a kommunisták helyesen és bátran kifejezésre tudják juttatni érdekeiket, szükségleteiket és érzelmeiket.

Közép- és Nyugat-Európa kommunista tömegpártjai éppen most alakítják ki a forradalmi agitáció és propaganda megfelelő módszereit, most alakítják ki a harcuk jellegének megfelelő szervezési módszereket, most térnek át a kommunista propagandáról és agitációról az akcióra. Ezt a folyamatot gátolja az a tény, hogy a munkások forradalmasodása és a kommunizmus táborába való átállása egy sor országban olyan vezérek vezetése alatt ment végbe, akik nem küzdöttek le a centrista tendenciákat, akik nem képesek valóban a néphez szóló kommunista agitációt

és propagandát folytatni, vagy éppenséggel félnek ettől, mert tudják, hogy ez a propaganda és agitáció a pártokat forradalmi harcba vinné.

Ezek a centrista tendenciák *Olaszországban* pártszakadáshoz vezettek. A Serrati köré csoportosuló párt- és szakszervezeti vezetők, ahelyett hogy a munkásosztály spontán mozgalmait, fokozódó aktivitását a hatalomért való tudatos harccá alakították volna át, amelyhez Olaszországban megérték a feltételek, inkább elsorvasztották ezeket a mozgalmakat. A kommunizmus számukra nem volt a munkástömegek felrázásának és egyesítésének, harcra mozgósításuknak az eszköze. S mivel féltek a harctól, fel kellett hígítaniuk és centrista mederbe kellett terelniük a kommunista propagandát és agitációt. Ily módon erősítették az olyan reformisták befolyását, mint Turati és Treves a pártban, és D'Aragona a szakszervezetekben. Minthogy sem szavakban, sem tettekben nem különböztek a reformistáktól, nem is óhajtottak szakítani velük. Inkább a kommunistákkal szakítottak. A Serrati-féle irányzat politikája, amely az egyik oldalon a reformistákat erősítette, a másik oldalon azzal a veszéllyel fenyegetett, hogy befolyáshoz jutnak az anarchisták és a szindikalisták, és hogy magában a pártban antiparlamentáris, szavakban radikális tendenciák ütik fel a fejüket. Az a körülmény, hogy a livornói szakadás után az Olasz Kommunista Párt megalakításával valamennyi valóban kommunista elemet egyetlen pártban tömörítettek a Kommunista Internacionálé II. kongresszusán hozott határozatok talaján, Olaszországban tömegezővé teszi majd a kommunizmust, ha az Olasz Kommunista Párt, szüntelenül, állhatatosan harcolva a serratizmus opportunistá politikája ellen, képes lesz arra, hogy a szakszervezetekben, a fasiszták ellenforradalmi szervezeteiben, a sztrájkok során kapcsolatot teremtsen a proletariátus tömegeivel, mozgalmait egybeolvassza, spontán akcióikat gondosan előkészített harccá változtassa.

Franciaországban, ahol a „nemzeti védelem” sovíniszta mérge, majd a győzelmi mámor erősebb volt, mint bármely más országban, a háborúval szembeni reakció lassabban fejlődött ki, mint a többi országban. Az orosz forradalom, valamint a kapitalista országokban lezajlott forradalmi harcok morális befolyása alatt, és a vezetői által elárult francia *proletariátus* első harcainak tapasztalatai alapján, a Francia Szocialista Párt zömében a kommunizmus irányában fejlődött, mielőtt még az események alakulása döntés elé állította volna a forradalmi akció kérdésében. Ezt a helyzetet a Francia Kommunista Párt annál jobban és annál teljesebben tudja majd kihasználni, minél határozottabban távolítja el kebeléből — kiváltképpen a vezető körökből — a nacionálpacifista, parlamentáris-reformista ideológia még túlságosan erős csökevényeit. A pártnak nemcsak a múlthoz, hanem a jelenhez képest is nagyobb mértékben kell közelednie a tömegekhez, azok legelnyomottabb városi és falusi rétegeihez, világosan és teljesen kifejezésre juttatva e tömegek bajait és igényeit. Parlamenti harcában a pártnak a leghatározottabban szakítania kell a francia parlamentarizmusnak azokkal a képmutató formaságaival és hazug udvariassági formáival, amelyeket a burzsoázia tudatosan fenntartott, hogy megfélemlítse és hipnotizálja a munkásosztály tömegeit. A kommunista párt parla-

menti képviselőinek arra kell törekedniük, hogy pártjuk szigorú ellenőrzése alatt leleplezzék a nacionalista demokratizmust és annak hagyományos forradalmiságát, és minden kérdést az osztályérdekek és az elkeseredett osztályharc kérdéseként vessenek fel.

Az agitációnak a gyakorlatban sokkal koncentráltabb és erőteljesebb jelleget kell öltenie. Nem szabad a napi politika alakulós és változó helyzeteibe és kombinációiba belebonyolódnia. Minden eseményből, kicsiből és nagyból, forradalmi tanulságokat kell levonnia, és ezeket a legelmaradottabb munkástömegekkel is meg kell értetnie. Csak ilyen, valóban forradalmár magatartással érheti el a kommunista párt azt, hogy ne egyszerűen ama radikális, longuet-ista blokk balszárnyának tűnjön, amely egyre nagyobb eréllyel és egyre több eredménnyel ajánlja fel szolgálatait a burzsoá társadalomnak, hogy azt megvédje a Franciaországban elkerülhetetlenül közeledő megrázkódtatásoktól. Függetlenül attól, hogy ezek a határozottan forradalmi eredmények előbb vagy utóbb következnek-e be, egy fegyelmet, forradalmi akarattól áthatott kommunista párt most, az előkészítés korszakában is megtalálja a lehetőséget arra, hogy a munkástömegeket gazdasági és politikai talajon mozgósítsa, és harcuknak szélesebb és világosabb jelleget kölcsönözzön.

Azok a türelmetlen és politikailag tapasztalatlan forradalmárok, akik részletkérdéseknél és részfeladatoknál a legradikálisabb módszereket akarják alkalmazni, amelyek lényegüket tekintve a proletariátus döntő forradalmi felkelésének módszerei (az a javaslat, hogy a 19 éves korosztályt szólítsák fel a mozgósítás teljesítésének megtagadására), kísérleteikkel, amennyiben ezeket alkalmaznák, hosszú időre megghiúsítanák a proletariátusnak a hatalom megragadására való igazán forradalmi felkészítését.

A Francia Kommunista Pártnak, akárcsak a többi ország kommunista pártjainak, az a feladata, hogy elvesse ezeket a rendkívül veszedelmes módszereket. Ez a kötelesség azonban semmiképpen sem készítheti tétlenségre a pártot, sőt ellenkezőleg.

A párt szorosabb kapcsolata a tömegekkel mindenekelőtt a szakszervezetekkel létesített szorosabb kapcsolatot jelent. A pártnak nem az a feladata, hogy a szakszervezeteket külsőleg, mechanikusan a pártnak alárendelje és a munkájuk jellege által megkövetelt autonómiától megfosssa, hanem az, hogy a valóban forradalmi, a kommunista párt által egyesített és a vezetése alatt álló elemek a szakszervezetek keretei között szabjanak e szervezetek munkájának olyan irányt, amely megfelel a hatalomért harcoló proletariátus általános érdekeinek. Erre való tekintettel a Francia Kommunista Pártnak az a kötelessége, hogy baráti formában, de határozottan és világosan megbírálja azokat az anarcho-szindikalista tendenciákat, amelyek elvetik a proletariátus diktatúráját, és tagadják a centralizált vezető szervezetben, a kommunista pártban egyesített élcsapat létjogosultságát. Ugyanúgy meg kell bírálania a pártnak azokat a szindikalista átmeneti tendenciákat is, amelyek-

nek képviselői a háború előtt nyolc évvel kidolgozott Amiens-i Charta¹⁷ mögött elsáncolva magukat, ma sem hajlandók világos és nyílt választ adni a háború utáni új időszak alapvető kérdéseire.

A politikálással szemben táplált gyűlölet, amely a francia szindikalizmusban megnyilvánul, elsősorban a hagyományos „szocialista” parlamenti képviselőkkel szemben érzett jogos gyűlölet.

A kommunista párt tisztán forradalmi jellege megteremti a lehetőséget arra, hogy valamennyi forradalmi elemnek bebizonyítsuk, mennyire szükséges a politikai csoportosulás ahhoz, hogy a munkásosztály kivívja a hatalmat. A forradalmi szindikalista szervezet egygyólvadása a kommunista szervezettel elengedhetetlen feltétele a francia proletariátus minden komoly harcának. A forradalmi szindikalistáknak mind az elhamarkodott akciókra való hajlamát, mind pedig elvi kialakulatlanságát és szervezeti szeparatizmusát csak akkor lehet leküzdeni, ha maga a párt — mint fentebb mondtuk — a mindennapi élet és harc minden kérdésének valóban forradalmi kezelése alapján Franciaország munkástömegei számára hatalmas vonzási központtá válik.

Csehszlovákiában a dolgozó tömegek nagy része két és fél év alatt megszabadult a reformista és nacionalista illúzióktól. A múlt év szeptemberében a szociáldemokrata munkások többsége szakított reformista vezéreivel.¹⁸ Decemberben Csehszlovákia három és fél millió ipari munkásából már körülbelül egymillió forradalmi tömegakcióval szállt szembe a csehszlovák tőkés kormánnyal. Ez év májusában 350 000 taggal megalakult Csehszlovákia Kommunista Pártja is, a már korábban létrejött Német-cseh Kommunista Párt mellett, amely 60 000 tagot számlál. A kommunisták így nemcsak Csehszlovákia proletariátusának nagy részét alkotják, hanem összalakosságának jelentős részét is. A csehszlovák pártnak most az a feladata, hogy igazi kommunista agitációval további munkástömegeket vonjon be, hogy a régi és az új tagokat világos és következetes kommunista propagandával képezze, hogy Csehszlovákia soknemzetiségű munkásságának egyesítésével kialakítsa a proletariátus zárt frontját a nacionalizmussal, a csehszlovákiai burzsoázia e fő eszközével szemben, s hogy a proletariátus ily módon kialakított erejét a kapitalizmus elnyomó törekvései és a kormány elleni harcokban tovább erősítse és legyőzhetetlen hatalommá változtassa. Csehszlovákia Kommunista Pártja annál hamarabb birkózik majd meg ezzel a feladattal, minél világosabban és határozottabban küzd le minden centrista hagyományt és nézetet, és minél inkább folytat majd olyan politikát, amely a nagy tömegeket forradalmi szellemben felvilágosítja,

¹⁷ A francia Általános Munkaszövetség (CGT) 1906 októberében elfogadott dokumentuma, amely bár osztályharcos alapon állt, anarcho-szindikalista jellege következtében a munkásság megmozdulásait a gazdasági harcra kívánta korlátozni.

¹⁸ 1920. szeptember 25—28-i kongresszusán a Csehszlovák Szociáldemokrata Munkáspárt marxista többsége, a jobboldal ellenállását megtörve, önálló pártot hozott létre Csehszlovák Szociáldemokrata Munkáspárt (baloldal) néven, és megbízta az újonnan választott Központi Bizottságot, hogy kezdejen tárgyalásokat a Kommunista Internacionáléval az egyesülésről.

egységesen összeforrasztja, és így alkalmas lesz akcióik előkészítésére és győzelmes végrehajtására. A kongresszus határozatilag kimondja, hogy Csehszlovákia Kommunista Pártjának és a Német-cseh Kommunista Pártnak egyesítenie kell szervezeteit, és azokat a Végrehajtó Bizottság által megállapítandó határidőre össze kell olvasztania.

Németország Egyesült Kommunista Pártja, amely a Spartakus Szövetség és a baloldali független munkástömegek (ti. Németország Független Szociáldemokrata Pártjának baloldala. — *A szerk.*) egyesüléséből alakult, noha máris tömegpárt, az előtt a nagy feladat előtt áll, hogy fokozza és erősítse a népre gyakorolt befolyását, hogy megnyerje a proletár tömegszervezeteket, a szakszervezeteket, hogy letorjósítsa a szociáldemokrata párt- és szakszervezeti bürokrácia befolyását, és a proletariátus eljövendő harcaiban a tömegmozgalom vezetője legyen. Ez a fő feladata megköveteli tőle, hogy egész agitációs és szervező munkájával a munkásság rokonszenvének megnyerésére törekedjen, mert e nélkül, figyelembe véve a német tőke erejét, Németországban lehetetlen a kommunizmus győzelme. Ezt a feladatot a párt eddig sem az agitáció méreteit, sem tartalmát illetően nem teljesítette. Ahhoz sem értett, hogy következetesen egyengesse azt az utat, amelyre a Nyílt levéllel rálépett, vagyis hogy a proletariátus gyakorlati érdekeit szembeállítsa a szociáldemokrata pártok és a szakszervezeti bürokrácia áruló politikájával. Sajtója még túlságosan is olyan, mint egy egyesület, nem pedig mint egy harci szerv és harci szervezet sajtója. A benne kifejezésre jutott, végérvényesen még le nem küzdött centrista tendenciák egyrészt ahhoz vezettek, hogy a párt, szembetalálva magát a harcra, hirtelen, kellő előkészítés nélkül indult a küzdelembe, s nem tartotta kellőképpen szem előtt a nem kommunista tömegekkel való szellemi kapcsolat szükségességét. Azok az akciófeladatok, amelyek elé a német gazdasági élet felbomlása, a tőkének a munkásosztály életszínvonalára ellen indított támadása állítja majd hamarosan Németország Egyesült Kommunista Pártját, csak akkor oldhatók meg, ha a párt az agitáció, a szervezés feladatait nem állítja szembe az akció, a tett feladataival, hanem szervezeteiben szüntelenül ébren tartja a harci készenlét szellemét, ha agitációját valóban népszerűvé teszi, ha szervezeteit úgy építi fel, hogy azok szoros kapcsolatban a tömegekkel, képessé váljanak a harci helyzet gondos mérlegelésére és a harcok alapos előkészítésére.

A Kommunista Internacionálé pártjai akkor válnak majd forradalmi tömegpártokká, ha soraikban leküzdik az opportunizmus maradványait és hagyományait azáltal, hogy igyekeznek a harcoló munkástömegekkel szoros kapcsolatokat teremteni, feladataikat a proletariátus gyakorlati harcaiból meríteni, hogy ezekben a harcokban éppúgy visszautasítják az áthidalhatatlan ellentétek elhallgatására és elkenésére irányuló opportunisták politikát, mint ahogy elvetik azokat a forradalmi frázisokat is, amelyek nem teszik lehetővé a reális erőviszonyoknak, a harc nehézségeinek áttekintését.

A kommunista pártok a régi szociáldemokrata pártokban végbement szakadás eredményeképpen keletkeztek. A szakadás abból fakadt, hogy ezek a pártok a há-

borúban elárulták a proletariátus érdekeit, és a háború a burzsoáziával kötött szövetségekkel vagy gyáva, minden harc elől kitérő politikával továbbra is elárulják ezeket az érdekeket. A kommunista pártok jelszavai és alapelvei képezik az egyetlen alapot, amelyen a munkástömegek újra egyesülhetnek, mert a proletárharc szükségleteit fejezik ki. S minthogy ez a helyzet, most a szociáldemokrata és a centrista pártok és irányzatok azok, amelyek a proletariátus bomlasztását és megosztását jelentik, míg a kommunista pártok a munkásosztály egyesülésének hordozói. Németországban a centristák voltak azok, akik különváltak pártjuk többségétől, amikor az a kommunizmus zászlaja alá állt. A kommunizmus egyesítő hatásától való félelmükben Németország szociáldemokratái és független szociáldemokratái, a szociáldemokrata szakszervezeti bürokráciával egyetemben visszautasították azt, hogy a kommunistákkal együtt közös akciókban vegyenek részt, még ha a proletariátus legegyszerűbb érdekeiről volt is szó. Csehszlovákiában a szociáldemokraták voltak azok, akik a régi pártot szétrobbantották, amikor a kommunizmus győzelmének közeledtét látták. Franciaországban a longuet-isták különváltak a francia szocialista munkások többségétől, míg a kommunista párt a szocialista és a szindikalista munkások egyesítésére törekedett. Angliában a reformisták és a centristák azok, akik a kommunista befolyástól való félelmükben kirekesztik a kommunistákat a Labour Partyból, és minduntalan szabotálják a munkások összefogását a tőkések elleni harcban. A kommunista pártok képviselik tehát a proletariátus egyesülését az érdekeiért folyó harc talaján, s ezt a szerepüket felismerve, új erők sereglenek majd hozzájuk.

V. RÉSZKÖVETELÉSEK ÉS AZ ÉRTÜK FOLYTATOTT HARC

A kommunista pártok csak a harcban fejlődhetnek. Még a legkisebb kommunista pártoknak sem szabad csupán propagandára és agitációra szorítkozniuk. A proletariátus valamennyi tömegszervezetében azt az élcsapatot kell alkotniuk, amely a gyakorlati harci javaslatok megfogalmazásával, a proletariátus létfontosságú szükségleteiért való harc sürgetésével megmutatja az elmaradott, ingadozó tömegeknek, hogyan kell harcolni, s ily módon leleplezni a tömegek előtt a nem kommunista pártok áruló jellegét. A kommunisták csak akkor nyerhetnek meg valóban nagy proletártömegeket a diktatúráért vívandó harchoz, ha a proletariátus gyakorlati harcainak élére tudnak állni, ha előmozdítják ezt a harcot.

A kommunista pártok egész agitációját és propagandáját, egész munkáját annak a tudatnak kell eltöltenie, hogy a kapitalizmus talaján nem lehetséges a proletár tömegek helyzetének tartós javulása, hogy csak a burzsoázia megdöntése, a kapitalista állam szétzúzása ad módot arra, hogy hozzáfogjunk a munkásosztály helyzetének megjavításához, a kapitalizmus által szétrombolt nemzetgazdaság újjáépítéséhez. *Ez azonban nem jelenti azt, hogy a proletariátus lemond az időszerű,*

halaszthatatlan, létszükségleteiért vívott harcáról mindaddig, amíg saját diktatúrája révén képes lesz azok kielégítésének biztosítására.

A szociáldemokrácia tudatosan becsapja a dolgozó tömegeket most is, a kapitalizmus összeomlásának és felbomlásának időszakában, amikor a kapitalizmus már a jóllakott rabszolgák életmódját sem tudja biztosítani a munkásoknak, s a csődbe jutott kapitalizmus talaján, annak keretei között *a békés eszközökkel végrehajtandó reformok* régi szociáldemokrata programját tűzi ki. A kapitalizmus, hanyatlásának időszakában, képtelen a munkásoknak emberhez méltó életkörülményeket biztosítani, ám valamennyi ország szociáldemokratái, reformistái mégis nap nap után bebizonyítják, hogy nem hajlandók semmiféle harcot sem folytatni, még a programjukban kitűzött legszerényebb követelésekért sem. A nép ugyanilyen becsapása a legfontosabb iparágak *társadalmasításának vagy államosításának a követelése*, ahogy azt a *centrista pártok* teszik. A centristák nemcsak hogy félrevezették a tömegeket, elhitetvén velük, hogy a közösség elragadhatja a legfontosabb iparágakat a tőkétől a burzsoázia legyőzése nélkül is, hanem a legközelebbi szükségletekért vívott igazi, eleven harctól is megpróbálták elvonni a munkásokat, azt a reményt keltve bennük, hogy fokozatosan birtokukba vehetik egyik iparágat a másik után, s hogy azután hozzáláthatnak a gazdaság „tervszerű” felépítéséhez. Így visszajutottak a kapitalizmus megreformálásának *szociáldemokrata minimális programjához*, amely nyilvánvaló ellenforradalmi csalássá változott.

Jóllehet az államosítási program kitűzésekor — például a szénipar esetében — a centristák egy részénél bizonyos szerepe van ama lassalleánus gondolatnak, hogy a proletariátus minden energiáját egyetlenegy követelésre kell összpontosítani, olyan forradalmi akció rugójává téve azt, amely fejlődésében a hatalomért vívott harchoz vezetne, itt most csak élettelen tervezgetéssel van dolgunk: a munkáosztály most minden kapitalista országban oly sok szörnyű bajtól szenved, hogy lehetetlen e nyomasztó terhek, lesújtó csapások ellen vívott harcot egy doktrinér módon kiagyalt tárgyra összpontosítani. Éppen ellenkezőleg, a tömegek *minden* szükségletét a forradalmi harcok kiindulópontjává kell tenni, s ezek a harcok *együttesen* alkotják a társadalmi forradalom hatalmas folyamatát.

A kommunista pártok ezekben a harcokban nem tűznek ki olyan *minimális programot*, amely a kapitalizmus talaján annak roskadozó épületét erősítené és megjavítaná. Ennek az épületnek a lerombolása a végső céljuk, az aktuális feladatuk. E feladat teljesítése érdekében azonban a kommunista pártoknak olyan részfeladatokat kell kitűzniük, amelyeknek megoldása a munkáosztály azonnali, halaszthatatlan szükséglete, s ezekért a követelésekért síkra kell szállniuk a tömegharc folyamán, függetlenül attól, hogy a tőkésosztály profitgazdaságával összeegyeztethetők-e, vagy sem. A kommunista pártoknak nem szabad figyelemmel lenniük sem a kapitalista ipar élet- és konkurrenciakiépességére, sem a kapitalista pénzgazdaság teherbírására, csak azt kell szem előtt tartaniuk, hogy mi a határa annak a nyomornak, amelyet a proletariátus már nem bír elviselni, és amelyet nem is szabad elviselnie. Ha a követelések megfelelnek a proletártömegek eleven

szükségleteinek, ha a tömegeknek az az érzésük, hogy e követelések teljesítése nélkül nem élhetnek, akkor az ilyen követelésekért vívott harcok a hatalomért való harc kiindulópontjává válnak. A reformisták és a centristák minimális programja helyett a Kommunista Internacionálé harcot indít a proletariátus konkrét szükségleteiért, a követeléseknek egy olyan rendszeréért, amely szétbomlasztja a burzsoázia hatalmát: szervezi a proletariátust, mindegyik követelés egy-egy szakaszát alkotja a proletárdiktatúráért vívott harcnak, és mindegyik önmagában véve a legszélesebb rétegek szükségleteit fejezi ki, ha ezek a tömegek nem is állnak tudatosan a proletariátus diktatúrájának talaján. Amilyen mértékben az e követelésekért vívott harc egyre nagyobb tömegeket ragad magával és mozgósít, amilyen mértékben ez a harc a tömegek létszükségeit szembeállítja a kapitalista társadalom létszükségeivel, a munkásosztály is mindinkább tudatára ébred annak, hogy ha élni akar, a kapitalizmusnak meg kell halnia. S ez a tudat az alapja a diktatúráért való harc akarásának. A kommunista pártoknak az a feladatuk, hogy konkrét követelések jelszavával kiszélesítsék, elmélyítsék és összekapcsolják a kibontakozó harcokat. Minden részleges akció, amelyet a dolgozó tömegek egy-egy részkövetelés teljesítése érdekében indítanak, minden komoly gazdasági sztrájk egyben a burzsoáziát is mozgósítja, amely mint osztály, a vállalkozók fenyegetett része mellé áll, hogy lehetetlenné tegye a proletariátus bármilyen, akár csak részleges győzelmét is („technikai segítség”,¹⁹ polgári sztrájktrörök az angol vasutasztrájkban, fasiszták). A burzsoázia egész államapparátusát a munkások elleni harcra mozgósítja (a munkások militarizálása Franciaországban és Lengyelországban, kivételes állapot a bányászsztrájk idején Angliában). A részkövetelésekért harcoló munkások automatikusan rákényszerülnek az egész burzsoázia és államapparátusa elleni harcra. Amilyen mértékben a részkövetelésekért vívott harcok, a munkások egyes csoportjainak részleges harcai az egész munkásosztálynak a kapitalizmus ellen vívott általános harcává terebélyesednek, a kommunista pártnak is *módosítania kell jelszavait*, az ellenség közvetlen megdöntésének jelszaváig általánosítva azokat. Részköveteléseik kitűzésénél a kommunista pártoknak arra kell ügyelniük, hogy ezek a legnagyobb tömegek szükségleteiben gyökerező követelések ne csak harcba vigyék a tömegeket, hanem lényegében *szervezzék* is azokat. Valamennyi konkrét jelszót, amely a munkástömegek gazdasági szükségleteiből fakad, a *termelés ellenőrzéséért* vívandó harc medrébe kell terelni, de úgy, hogy ez ne a nemzetgazdaságnak a kapitalista rendszer keretei között való bürokratikus megszervezését célozza, hanem a gyári-üzemi tanácsoknak és a forradalmi szakszervezeteknek a kapitalizmus ellen vívott harcát. Csak az ilyen szervezetek kiépítésével, csak ezeknek iparágak és ipari központok szerinti összekapcsolásával lehet a munkástömegek harcát szervezetileg egyesíteni, csak így lehet szembe szegülni a szociáldemokratákkal és a szakszervezeti vezérekkel, akik a tömegek megosztására törekednek. A gyári-üzemi tanácsok csak akkor teljesíthetik ezt

¹⁹ 1919—1923 között tevékenykedő sztrájktrör szervezet Németországban.

a feladatot, ha a legnagyobb munkástömegek közös gazdasági céljaiért vívott harcban jönnek létre, ha kapcsolatot teremtenek a proletariátus valamennyi forradalmi része között: a kommunista párt, a forradalmi munkások és a forradalmi fejlődésben levő szakszervezetek között. Az ilyen részkövetelések támasztásával szemben felhozott minden ellenvetés, a reformizmus vádjának hangoztatása az ilyen részleges harcokkal szemben ugyanazt a képtelenséget mutatja a forradalmi akciók eleven feltételeinek megértésére, mint amely akkor is kifejezésre jutott, amikor egyes kommunista csoportok ellenezték a szakszervezetekben való részvételt és a parlamentarizmus felhasználását. Nem az a feladat, hogy a proletariátust csupán a végső cél elérésére szólítsuk fel, hanem azt, hogy fokozzuk gyakorlati harcát, mert csak ez vezetheti el a végső célokért megvívandó harchoz. Hogy a részkövetelések ellen felhozott érvek mennyire alaptalanok és mennyire nem egyeztethetők össze a forradalmi élet szükségleteivel, ezt a legjobban az a tény bizonyítja, hogy még az úgynevezett baloldali kommunisták által a tiszta elmélet mentsváráként létrehozott kis szervezetek is kénytelenek voltak részköveteléseket támasztani, ha egyáltalán meg akarták kísérelni a körjük tömörülőknél nagyobb munkástömegeknek a harcba való bevonását, vagy ha hajlandók voltak részt venni nagyobb néptömegek harcában, hogy befolyást gyakorolhassanak rájuk. A mostani korszak forradalmi lényege éppen az, hogy a munkástömegek legszerényebb életkörülményei is összeegyeztethetetlenek a kapitalista társadalom létével, hogy a legszerényebb követelésekért vívott harc is a kommunizmusért vívott harccá terebélyesedik.

Míg a tőkések a munkanélküliek egyre növekvő seregét arra használják fel, hogy velük nyomást gyakoroljanak a szervezett munkásokra a munkabérek leszorítása végett, a szociáldemokraták, a függetlenek és a szakszervezeti vezetők gyáván távol tartják magukat a munkanélküliektől; ezeket csupán az állami és szakszervezeti segélyezés objektumának tekintik, politikailag meg lumpenproletároknak minősítik. A kommunistáknak tisztában kell lenniük azzal, hogy a mai körülmények között a munkanélküliek serege óriási jelentőségű forradalmi tényező. Magukra kell vállalniuk ennek a seregnek a vezetését, a szakszervezetekre gyakorolt nyomása révén meg kell gyorsítaniuk a szakszervezetek megújulását és elsősorban az áruló vezetőktől való megszabadulását. A kommunista párt azért, hogy a munkanélkülieket a szocialista átalakulásért vívott harcban egyesíti a proletariátus élcsapatával, visszatartja majd a munkanélküliek közül a legforradalmibb és legtürelmetlenebb elemeket az elszigetelt, kétségbeesésből fakadó tettektől, és az egész tömeget képessé teszi arra, hogy kedvező körülmények között tevékenyen támogassa a munkásság egy csoportjának támadását, hogy azt az adott konfliktus kereteit túllépve továbbfejlessze, és ezt a konfliktust egy döntő offenzíva kiindulópontjává tegye úgy, hogy az egész tömeg az ipar tartalékseregéből a forradalom tevékeny hadseregévé váljon.

Amikor a kommunista pártok oly nagy energiával foglalkoznak ezzel a munkásréteggel, amikor leszállnak a munkásosztály alsóbb szféráiba, nem az egyik mun-

kásrétegnek az érdekeit képviselik a másikéval szemben, hanem a munkásosztály egészének az érdekei mellett szállnak síkra, amelyeket az ellenforradalmi vezérek a munkásarisztokrácia pillanatnyi érdekei kedvéért elárulnak. Minél nagyobb a munkanélküliek, csökkentett munkaidővel dolgozók stb. rétege, annál inkább válik az ő érdekük a munkásosztály egyetemes érdekévé, annál inkább kell majd a munkásarisztokrácia átmeneti érdekeit ezeknek az egyetemes érdekeknek alárendelni. Az a felfogás, amely a munkásarisztokrácia érdekeire támaszkodik, hogy azt ellenségesen szembefordítsa a munkanélküliekkel, vagy hogy a munkanélkülieket cserbenhagyja, szakadást idéz elő a munkásosztályban, és hatását tekintve ellenforradalmi felfogás. A kommunista párt, mint a munkásosztály egyetemes érdekeinek képviselője, nem szorítkozhat ezeknek az egyetemes érdekeknek a felismerésére és a propagandában való érvényesítésére. Ezt az érdeket csak akkor képviselheti hathatósan, ha adott esetben a legjobban elnyomott és elnyomorodott munkásságnak a zömét is harcba viszi a munkásarisztokrácia ellenállásának letörésére.

VI. A HARC ELŐKÉSZÍTÉSE

Az átmeneti időszak jellege arra kötelez minden kommunista pártot, hogy a végsőig fokozza harcckészségét. Minden megmozdulás a hatalomért vívott harcba torkollhat. A párt harcckészsége csak abban az esetben erősödhet, ha a párt egész agitációját a kapitalista társadalom elleni szenvedélyes támadássá fejleszti, ha ért ahhoz, hogy ebben a harcban kapcsolatot teremtsen a nép nagy tömegeivel, ha arra a meggyőződésre tudja juttatni őket, hogy egy valóban a hatalomért küzdő élcsapat vezetése alatt állnak. A kommunista párt sajtószerveinek, felhívásainak nem a kommunizmus helyességét elméletileg bizonyító egyesületi szerveknek, hanem a proletárforradalom ébresztő kiáltásainak kell lenniük. A kommunisták parlamenti tevékenységének nem az ellenséggel való vitát, nem az ellenség meggyőzését kell szolgálnia, hanem a kíméletlen, kérlelhetetlen leleplezést, a burzsoázia ügynökeinek leleplezését, a munkástömegek harci kedvének ébresztését és a félproletár kispolgári néprétegeknek a proletariátus mellé állítását. Szervező munkánk sem a szakszervezetekben, sem a pártszervezetekben nem szolgálhatja csupán a mechanikus építést, soraink tisztán számszerű gyarapítását — azt az eljövendő harcok tudatának is át kell hatnia. Abban a pillanatban, amikor meglesznek az előfeltételek a nagyobb arányú harci akciókhoz, a párt csak akkor teljesítheti feladatát, ha minden életmegnyilvánulásában és minden szervezeti formájában maga a megtestesült harci akarát.

Ott, ahol a kommunista párt tömeget alkot, ahol pártszervezeteinek keretein túlmenően a munkások nagy tömegeire is kiterjeszti hatását, az a kötelessége, hogy a munkásokat tettekkel harcra ébressze. Nagy tömegpártok nem elégedhetnek meg azzal, hogy más pártok csődjét bírálják, követeléseikkel a kommunista követeléseket állítják szembe. Mint tömegpártokat, csakis őket terheli a felelősség

a forradalom fejlődéséért. Ahol a munkások helyzete egyre elviselhetetlenebbé válik, a kommunista pártoknak mindent el kell követniük, hogy mozgósítsák őket az érdekeikért vívandó harcra. Minthogy Nyugat-Európában és Amerikában a dolgozók szakszervezetekbe és politikai pártokba vannak szervezve, s így ott egyelőre csak igen ritka esetekben lehet spontán megmozdulásokra számítani, a kommunista pártoknak kötelességük kísérletet tenni arra, hogy a szakszervezetekre gyakorolt befolyásuk érvényesítésével, a munkástömegekre támaszkodó más pártokra gyakorolt nyomásuk fokozásával kibontakoztassák a harcot a proletariátus legaktuálisabb érdekeiért. Abban az esetben, ha nem kommunista pártokat is rákényszerítenek tömegeik erre a harcra, a kommunistáknak az a feladatuk, hogy a munkástömegeket előkészítsék a nem kommunista pártoknak a harc egy következő szakaszában várható esetleges árulására, hogy a helyzetet, amennyire csak lehet, tovább élvezve és az eseményeket tovább hajtva, szükség esetén képessé váljanak a harc önálló folytatására. (Vö. Németország Egyesült Kommunista Pártjának Nyílt levelével, amely példaképpül szolgálhat arra, hogyan kell ilyen akciókat indítani.) Ha a kommunista pártnak a szakszervezetekben, a sajtóban kifejtett nyomása nem elegendő ahhoz, hogy a proletariátust egységes frontban harcba vigye, akkor a pártnak kötelessége megkísérelni, hogy a munkástömegek nagy részeit önállóan mozgósítsa.

A proletariátus létérdekeinek védelmét célzó ilyen önálló politika, amelyet a proletariátus legaktívabb, legosztályöntudatosabb része folytat, akkor vezet majd eredményre, akkor rázza majd fel az elmaradott tömegeket, ha a harc céljai a konkrét helyzetből nőnek ki, ha ezek érthetők a nagy tömegek számára, ha bennük a maguk céljait is látják, bár nem képesek arra, hogy harcoljanak értük.

A kommunista pártnak azonban nem szabad a proletariátust fenyegető veszélyek *elhárítására*, a munkástömegekre lesújtó csapások elhárítására korlátoznia tevékenységét. A kommunista párt a világforradalom időszakában lényegében a tőkés társadalom elleni támadásnak, e társadalom megrohamozásának a pártja; kötelessége minden védelmi harcot, ha az mélyül és szélesedik, *a tőkés társadalom elleni támadássá kiszélesíteni*. Kötelessége emellett mindent megtenni, hogy a munkástömegeket közvetlenül elvezesse ehhez a támadáshoz, ahol csak megvannak ehhez a feltételek. Aki elvben ellenzi a tőkés társadalom elleni támadás politikáját, az vét a kommunizmus alaptételei ellen.

Ennek *feltétele* elsősorban az, hogy *magának a burzsoáziának a táborában, nemzeti és nemzetközi méretekben kiéleződjön a harc*. Ha a burzsoázia táborában a harcok olyan méreteket öltöttek, hogy feljogosítanak arra a reményre: a munkásosztály az ellenség megosztott és szétforgácsolt erőivel találja szembe magát, a pártnak *meg kell ragadnia a kezdeményezést*, hogy a tömegeket gondos politikai és lehetőleg szervezeti előkészítés után harcba vigye.

A széles frontú támadások második feltétele az, hogy *a munkásosztály döntő rétegeiben nagyarányú erjedés menjen végbe*, amely feljogosít arra a reményre, hogy a munkásosztály kész lesz egységfrontban a tőkés kormány ellen harcolni.

Mint ahogy a kommunista pártnak a mozgalom szélesedése esetén fokoznia kell a harci jelszavakat, ugyanúgy kötelessége az is, hogy a mozgalom hanyatlása esetén a küzdő tömegeket minél rendezettebben és egységesebben kivonja a harcból. Hogy a kommunista párt védelmi vagy támadó harcokat folytat-e, az mindig a *konkrét körülményektől* függ. A legfontosabb az, hogy a harc készség szelleme töltse el, és hogy a harcban leküzdje a centrista passzivitást, amely még a párt propagandáját is szükségszerűen félreformista vizekre viszi. Az állandó harc készségnek ez a szelleme legyen a kommunista tömegpártok ismérve, mégpedig nemcsak azért, mert mint *tömegpártokra rájuk hárul a harc kötelessége*, hanem *az egész mai helyzet* miatt is, amely a kapitalizmus felbomlását és a tömegek fokozódó elnyomorodását mutatja. *Le kell rövidítenünk a bomlás időszakát*, ha nem akarjuk, hogy elpusztuljanak a kommunizmus összes anyagi alapjai és felőrlődjön a munkástömegek energiája.

VII. A MÁRCIUSI AKCIÓ TANULSÁGAI

A márciusi akció olyan harc volt, amelyet a kormánynak a közép-németországi proletariátus ellen indított támadása rákényszerített Németország Egyesült Kommunista Pártjára.

A párt e harcban — megalakulása utáni első nagy harcában — egy sor hibát követett el, amelyek közül a legsúlyosabb az volt, hogy nem domborította ki eléggé világosan a harc védelmi jellegét, hanem támadásra mozgósító felhívásával lehetőséget adott a proletariátus lelkiismeretlen ellenségeinek, a burzsoáziának, a szociáldemokrata pártnak és a függetleneknek, hogy Németország Egyesült Kommunista Pártját a proletariátus előtt mint „puccsok” szövögetőjét denunciólja. Ezt a hibát a párthoz tartozó több elvtárs még csak fokozta azzal, hogy az offenzívát nyilvánította a párt fő harci módszerének a jelenlegi helyzetben. Ezzel a hibával szembeszálltak a párt hivatalos szerveinek képviselői, például elnöke, Brandler elvtárs.

A Kommunista Internacionálé III. kongresszusa Németország Egyesült Kommunista Pártjának márciusi akcióját előrelépésként értékeli. A márciusi akció a proletárok százazreinek hősie harca volt a burzsoázia ellen. Németország Egyesült Kommunista Pártja bátran élére állt a közép-németországi munkások védelmének, bebizonyította, hogy valóban Németország forradalmi proletariátusának pártja. A kongresszus azon a véleményen van, hogy Németország Egyesült Kommunista Pártja még eredményesebben tudja végrehajtani tömegakcióit, ha a jövőben a harci jelszavakat jobban hozzáidomítja a tényelees helyzethez, ha a körülményeket a lehető leggondosabban tanulmányozza és az akciókat összehangoltabban hatja végre.

Németország Egyesült Kommunista Pártjának a harc lehetőségeinek gondos mérlegelése érdekében a legnagyobb tekintettel kell lennie a tényekre és azokra

a megfontolásokra, amelyek az akciók nehézségeire utalnak, a legnagyobb körültekintéssel kell megvizsgálnia e megfontolások megalapozottságát.

Amint azonban a pártszervek határozatot hoznak valamilyen akció végrehajtására, valamennyi elvtársnak alkalmazkodnia kell a párt határozataihoz, s végre kell hajtania ezeket az akciókat. Az akciók bírálatához csak azok befejeződése után szabad hozzáfogni, s csak a pártszervezetekben és a pártszervekben szabad bírálni, figyelembe véve a helyzetet, ahogyan a párt az osztályellenséggel szemben áll.

Minthogy Levi megszegte a pártfegyelemnek ezeket a magától értetődő követelményeit és a pártbírálat feltételeit, a kongresszus jóváhagyja kizárását a pártból, és megengedhetetlennek tartja a Kommunista Internacionálé tagjainak vele való bármينemű politikai együttműködését.

VIII. A KÖZVETLEN HARC FORMÁI ÉS MÓDSZEREI

A harc formái, módszerei, méretei, éppúgy mint a támadás vagy a védelem kérdése, bizonyos feltételektől függnék, amelyeket nem lehet önkényesen létrehozni. A forradalom eddigi tapasztalatai a részakciók különféle formáira mutatnak:

1. A munkásság egyes rétegeinek részakciói (a bányászok, a vasutasok stb. akciói Németországban, Angliában; a mezőgazdasági munkások akciói stb.);

2. Az egész munkásság részakciói korlátozott célok érdekében (a Kapp-puccs napjaiban végrehajtott akció, az angol bányászok akciója az angol kormánynak az orosz—lengyel háborúba való katonai beavatkozása ellen).

Ezek a részharckok helyileg egész vidékekre, egész országokra vagy akár több országra is kiterjednek.

A harcnak mindezek a formái a forradalom során az egyes országokban többször is váltakoznak. A kommunista párt természetesen a területileg korlátozott részakciókról sem mondhat le, mindamellett arra kell törekednie, hogy a proletariátus minden nagyobb arányú helyi harcát általános küzdelemmé változtassa. Mint ahogy kötelessége egy-egy iparág munkásainak védelmére lehetőleg a teljes munkásosztályt felvonultatni, ugyanúgy kötelessége az is, hogy a helyi harcot folytató munkások védelmére lehetőleg a többi ipari központ munkásait is mozgósítsa. A forradalom tapasztalatai azt mutatják, hogy minél nagyobb a harci terület, annál több a remény a győzelemre. A burzsoázia a kibontakozó világforradalom elleni harcában egyrészt a fehérgárdista szervezetekre, másrészt a munkások szétforgácsolódásának tényére, a proletárfront rendkívül lassú kialakulásának tényére támaszkodik. Minél nagyobbak a proletariátusnak a harcban részt vevő tömegei, minél nagyobb a harci terület, az ellenség annál inkább arra kényszerül, hogy erőit elossza és szétforgácsolja. Még ha a munkásosztály azon részei, amelyek a proletariátus szorongatott helyzetbe került részének a segítségére sietnek, pillanatnyilag nem is képesek arra, hogy egész erejük bevetésével azt támogassák, már a puszt

felvonulásuk is arra kényszeríti a tőkéseket, hogy katonai erőiket elosszák, mert nem tudhatják, hogy a proletariátus másik részének a harcban való részvétele milyen méreteket ölt és mennyire intenzív.

Az elmúlt években, amikor a tőkének a munka ellen indított támadása egyre arcátlanabbá vált, valamennyi országban azt tapasztaltuk, hogy a burzsoázia, nem lévén megelégedve állami szerveinek normális munkájával, legális és féllegális, de állami védelem alatt álló fehérgárdista szervezeteket hozott létre, amelyek minden nagyobb gazdasági összetűzésnél döntő szerepet játszanak.

Németországban ilyen szervezet az Orgesch,²⁰ amelyet a kormány támogat, s amely a legkülönbözőbb árnyalatú pártokat öleli fel, Stinnestől Scheidemannig.

Olaszországban a fasiszták azok, akiknek rabló hőstettei a burzsoázia hangulatában hirtelen változást idéztek elő, és teljesen megváltozott politikai erőviszonyok látszatát keltik.

Angliában Lloyd George kormánya — a sztrájkveszély láttán — az önkéntesekhez fordult, akiknek a feladata a tulajdonnak, a „munka szabadságának” a védelme, hol a sztrájkolók helyettesítése, hol pedig szervezeteik szétzúzása útján.

Franciaországban a „Le Temps” című vezető félhivatalos lap, nyilván a Mille-rand-klikk sugallatára, érélyes propagandát folytat a már meglevő ún. polgári ligák²¹ fejlesztése és a fasizmus módszereinek francia talajra való átültetése érdekében.

A sztrájektörők és gyilkosok szervezetei, amelyek az amerikai szabadság rendszerét már korábban is kiegészítették, most a háború salakjából összetoborzott Amerikai Légióban vezető szervre találtak.

A burzsoázia erejével kérkedik és büszke szilárdságára, ám vezető kormányférfiai nagyon jól tudják, hogy most éppen csak lélegzethez jutottak, és hogy a mai viszonyok között minden óriás sztrájkban benne rejlik az a tendencia, hogy polgárháborúvá és a hatalomért vívott közvetlen harccá változzon.

A proletariátusnak a tőke támadása ellen vívott harcában a kommunistáknak nemcsak az a kötelességük, hogy az első sorokban haladjanak és a harcolókkal megértessék a forradalom alapvető feladatait, hanem kötelességük az is, hogy az üzemekben és a szakszervezetekben a legjobb és legaktívabb elemekre támaszkodva megalakítsák a maguk munkáscsapatát és védelmi szervezeteit, amelyek ellenállást tanúsíthatnának a fasisztákkal szemben, és a burzsoázia aranyifjúságát leszoktat-hatnák a sztrájkolók üldözéséről.

Az ellenforradalmi rohamcsapatok rendkívüli jelentőségére való tekintettel a kommunista pártnak, főleg szakszervezeti sejtjei révén, különösen nagy figyelmet kell fordítania erre a kérdésre, alapos felderítő és összekötő-szolgálatot kell

²⁰ 1920 márciusában Bajorországban alakult ellenforradalmi, fegyveres szervezet. 1921 júniusában megszűnt, tagjai később bekapcsolódtak a fasiszta mozgalomba.

²¹ 1919—1920-ban Franciaországban tevékenykedő reakciós szervezetek; felléptek a munkások megmozdulásai ellen, részt vettek sztrájkok letörésében.

szerveznie, állandó megfigyelés alatt kell tartania a fehérgárdisták harci szerveit és erőit, törzseiket, fegyverraktáraikat, a rendőrséggel, a sajtóval és a politikai pártokkal való kapcsolataikat, és jó előre ki kell dolgoznia a védelem és az ellen-támadás összes szükséges részleteit.

A kommunista pártnak szóval és tettel tudatosítania kell a proletariátus leg-szélesebb rétegeiben, hogy minden gazdasági vagy politikai konfliktus — a körül-mények megfelelő összejátszása esetén — polgárháborúvá fejlődhet, amelynek során a proletariátusnak magához kell ragadnia a hatalmat.

A kommunista pártnak a fehér terrorcselekmények és a fehér jogtiprás tombo-lásának a figyelembevételével kell ébren tartania a proletariátusban azt a gondo-latot, hogy megmozdulása idején nem szabad engednie az ellenségnek, amikor az elnézésre apellál, hanem szervezett népbíráskodással kifejezésre kell juttatnia a pro-letár igazságosságot, és le kell számolnia a proletariátus kínzóival. Olyan pillana-tokban azonban, amikor a proletariátus még csak felzárkózik, amikor az a feladat, hogy a proletariátust agitációval, politikai kampányokkal, sztrájkokkal mozgósít-suk, a fegyverhasználatnak és a szabotázs-cselekményeknek csak akkor van értel-mük, ha az a céljuk, hogy a harcoló proletárok ellen kivezényelt csapatok szállít-ását megakadályozzák vagy az ellenséget a közvetlen harcban fontos pozícióktól fosszák meg. Az egyéni terrorcselekmények, bármennyira a forradalmi felháboro-dást bizonyító szimptómáknak tekinthetők is, bármennyire helyeselendők is, ami-kor a burzsoázia és szociáldemokrata lakájai lincsbíráskodásai ellen irányulnak, semmiképpen sem alkalmasak a proletár szervezettség és harckészség fokozására, minthogy a tömegekben azt az illúziót keltik, hogy egyeseknek a hőstettei helyet-tesíthetik a proletariátus forradalmi harcát.

IX. A DOLGOZÓ KÖZÉPRÉTEGEKHEZ VALÓ VISZONY

Nyugat-Európában a proletariátus mellett nincs még egy olyan jelentős osztály, amely a világforradalom döntő tényezője lehetne, mint ahogy az Oroszországban volt, ahol a parasztság a háború és a falun uralkodó éhínség következtében a mun-kásosztály mellett már eleve döntő forradalmi harci tényezőként jelentkezett. Ám Nyugat-Európában is az a helyzet, hogy egyre elviselhetetlenebbek az életkörülményei a *parasztság bizonyos részeinek, a városi kispolgárság nagy részének, az úgynevezett új középrendnek, az alkalmazottaknak* stb. A drágulás, a lakásínség, a létbizonytalanság nyomására erjedés indul meg ezekben a tömegekben, mindez felrázza őket politikai passzivitásukból, bevonja őket a forradalom és az ellenforradalom harcába. Az imperializmus csődje a legyőzött országokban, a pacifizmus és a szociálreformista törekvések csődje a győztes országokban a középrétegeknek ezt a részét vagy a nyílt ellenforradalom táborába, vagy a forradalom táborába kergeti. A kommunista párt köteles ezeket a rétegeket szüntelenül figyelemmel kísé-
rni. A kisparasztságnak a kommunizmus eszméi számára való megnyerése

a mezőgazdasági munkások megnyerésével és szervezésével együtt az egyik legfőbb feltétele a proletárdiktatúra győzelmének, mert így lehetőségünk nyílik arra, hogy a forradalmat az ipari központokból elvigyük falura, és fontos támaszpontokat hozzunk létre az élelmezési kérdésnek, a forradalom létkérdésének megoldásához. A kereskedők, a műszaki alkalmazottak, a kis- és középtisztviselők, valamint az értelmiségiek csak valamelyest is szélesebb köreinek a megnyerése megkönnyítené a proletárdiktatúrának, hogy a kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenet idején elsajátítsa a gazdasági és állanigazgatás technikai és szervezési kérdéseit. Ez megbontaná az ellenség sorait, és a közvéleményben véget vetne a proletariátus elszigeteltségének. A kommunista pártoknak a legnagyobb mértékben figyelemmel kell kísérniük a kispolgári rétegekben végbemenő erjedést, s ezt megfelelő módon ki kell használniuk, még ha ezek a rétegek nem is mentesek kispolgári illúzióktól. Az értelmiségiek és az alkalmazottak ilyen illúzióktól megszabadult részeit be kell vonniuk a proletárfrontba, és az erjedő kispolgári tömegek megnyerésére kell felhasználniuk őket.

A gazdasági bomlás és az állam pénzügyeinek ezzel kapcsolatos ziláltsága magát a burzsoáziát kényszeríti rá arra, hogy egyre nagyobb nyomorba taszítsa saját államapparátusát, a kis- és középtisztviselők rétegeit. E rétegek gazdasági megmozdulásai közvetlenül a burzsoá állam egész épületeit támadják, s ha újra meg újra sikerül is őket átmenetileg lecsillapítani, a burzsoá állam egyre kevésbé tudja fenntartani ezt a szervezeti alapját, mint ahogy a tőke sem tudja kizsákmányoló rendszerének fenntartása mellett biztosítani a bémunkások fizikai létét. A kommunista pártok, miközben minden erejükkel és az állam pénzügyeire való tekintet nélkül törődnek a kis- és középtisztviselők gazdasági szükségleteivel, hathatósan előkészítik a burzsoá állami berendezések szétzúzását, előkészítik a proletár államépítés elemeit.

X. AZ AKCIÓK NEMZETKÖZI KOORDINÁLÁSA

Hogy a Kommunista Internacionálé erőit képessé tegyük a nemzetközi ellenforradalom frontjának áttörésére, hogy közelebb hozzuk a forradalom győzelmét, minden erőnkből a forradalmi harc egységes nemzetközi vezetésére kell törekednünk. A Kommunista Internacionálé arra kötelezi valamennyi kommunista pártot, hogy a harcban a leghathatósabban támogassák egymást. A kibontakozó gazdasági harcok megkövetelik, hogy valamennyi ország proletariátusa, ha erre csak valami lehetőség is kínálkozik, haladéktalanul közbelépjen. A kommunistáknak a szakszervezetekben olyan irányban kell hatniuk, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel ne csak a sztrájktrőrök kivételét akadályozzák, hanem általában lehetetlenné tegyék az exportot is az olyan országokba, amelyekben a proletariátus fontos osztagai harcban állnak. Olyan esetekben, amikor valamely ország kapitalista kormánya erőszakos rendszabályokhoz folyamodik egy másik országgal szemben, annak kifosztása és leigázása céljából, a kommunista pártok nem elégedhetnek

meg a tiltakozásokkal, hanem kötelességük mindent elkövetni, hogy kormányuk zsákmányszerző hadjáratát megakadályozzák. A Kommunista Internacionálé III. kongresszusa üdvözlí a *francia kommunisták* tüntetéseit mint a francia tőke ellenforradalmi, rabló szerepe elleni akcióik fokozódásának kezdetét. A kongresszus emlékezteti őket kötelességükre, arra, hogy minden erejükkel igyekezniük kell elérni azt, hogy a megszállt területen a francia katonák tudatára ébredjenek a francia tőke zsandáraiként betöltött szerepüknek, és tiltakozzanak a rájuk háruló szégyenletes feladatok ellen. A Francia Kommunista Párt köteles megértetni a francia néppel, hogy kígyót melenget keblén, amikor eltűri, hogy francia megszálló csapatokat alakítsanak s nacionalista eszmékkel mérgezzék őket, hiszen a megszállt területeken olyan csapatokat képeznek ki, amelyek aztán készek lesznek arra, hogy a francia munkásosztály forradalmi megmozdulásait vérbe fojtsák. Külön feladatok elé állítja a Francia Kommunista Pártot az, hogy néger csapatokat tartanak Franciaország földjén és a megszállt területeken. Ez lehetővé teszi a francia pártnak, hogy közeledjen a gyarmati rabszolgákhoz és megmagyarázza nekik, hogy kínzóikat és kizsákmányolóikat szolgálják; lehetővé teszi, hogy a párt ezeket a négeket felszólítsa a gyarmatosítók rendszere elleni harcra, s az ő révükön kapcsolatba kerüljön a francia gyarmati népekkel.

Németország Egyesült Kommunista Pártja akciói során meg kell hogy magyarázza a német proletariátusnak: az antanttőkés kizsákmányolás elleni harc lehetetlen annak a német kapitalista kormánynak a megdöntése nélkül, amely rengeteget kiabál ugyan az antant ellen, de ugyanakkor az antanttőke vérszomjas porkoláb-jává és kerítőjévé szegődött. Németország Egyesült Kommunista Pártjának a német kormány ellen vívott erélyes, kíméletlen harcával kell bebizonyítania, hogy nem kivezető utat keres a csődbe jutott német imperializmusnak, hanem ellenkezőleg, el akarja takarítani földjéről annak romjait, mert csak így nyílik lehetőség arra, hogy Franciaország proletár tömegeiben fokozottabb készség mutakozzon a francia imperializmus elleni harcra. A Kommunista Internacionálé, amely az antanttőke nagyhangú kártérítési igényét a nemzetközi proletariátus előtt mint a legyőzött országok elleni rablóhadjáratot bélyegzi meg, s ezzel párhuzamosan a *longuetisták* és a német függetlenek ama fáradozásait, hogy megtalálják ennek a rablásnak a munkástömegek számára legkevésbé fájdalmas formáit, az antanttőzsdé cápái előtt gyáva kapitulációként elítéli — megmutatja a francia és a német proletariátusnak az igazi utat: a feldúlt vidékek helyreállításának, az özvegyek és árvák kártérítésének egyetlen útját, s felhívja mindkét ország proletárjait arra, hogy közös erővel harcoljanak kizsákmányolóik ellen. A német munkásosztály csak akkor lehet segítségére az orosz munkásosztálynak nehéz harcában, ha győzelmével közelebb hozza az agrár Oroszország és az ipari Németország egyesülését. Mindazokban az országokban, amelyeknek csapatai *Törökország* leigázásában és feldarabolásában részt vesznek, a kommunista pártoknak az a kötelességük, hogy minden eszközzel ezeknek a csapatoknak a forradalmasításán munkálkodjanak. A *Balkán-országok* kommunista pártjainak is az a kötelességük, hogy tömegpártjaik minden

erejének megfeszítésével kiéptítsék a Balkáni Kommunista Föderációt, elvágvá a nacionalizmus útját, s közelebb hozzák a győzelem pillanatát. A kommunista pártok győzelme Bulgáriában és Jugoszláviában — amely magával hozná a szégyenletes Horthy-rendszer összeomlását és megkönnyítené a román bojárság likvidálását — kiszélesítené a legfejlettebb szomszédos államok forradalmának mezőgazdasági bázisát. *A minden nehézséggel dacoló Szovjet-Oroszország* támogatása továbbra is valamennyi ország kommunistáinak legfőbb feladata. Nemcsak hogy nekik maguknak a legerélyesebben szembe kell szállniuk a Szovjet-Oroszország elleni mindennemű támadással, hanem a legnagyobb eréllyel harcolniuk kell mindazoknak az akadályoknak az eltávolításáért is, amelyeket a kapitalista államok a világpiaccal és a más népekkel való kapcsolatában Szovjet-Oroszország útjába állítanak. Csak ha Szovjet-Oroszországnak sikerül gazdaságát helyreállítania, a hároméves imperialista háború és a hároméves polgárháború okozta szörnyű inséget enyhítenie, csak ha sikerül néptömegeinek munkaképességét emelnie — csak akkor lesz majd képes arra, hogy a Nyugat győzelmes proletárállamait a jövőben élelmiszerrel és nyersanyaggal segítse, és az amerikai tőke fojtogató karjai közül kimentse.

A Kommunista Internacionálé világpolitikai feladata nem abban rejlik, hogy egyes különleges alkalmakból tüntetéseket rendezzen, hanem abban, hogy *egyre szorosabbra fűzze a kommunisták nemzetközi kapcsolatait*, fokozza zárt frontban, közös erővel vívott szakadatlan harcukat. Hogy ennek a frontnak melyik szakaszán sikerül majd a proletariátusnak az áttörés: a kapitalista Németországban-e, ahol a proletariátus a német és az antantburzsoázia legerősebb nyomása alatt áll, s ahol a proletariátusnak nem is maradt már más választása, mint a halál vagy a győzelem, avagy esetleg az agrár Délkeleten vagy Olaszországban, ahol oly nagy arányokat öltött a burzsoázia bomlása — ezt nem lehet előre megmondani. Éppen ezért a Kommunista Internacionálénak az a kötelessége, hogy a proletariátus világharcfrontjának minden szakaszán a végsőig fokozza az erőfeszítéseket, a kommunista pártoknak pedig az, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel támogassák a Kommunista Internacionálé minden szekciójának döntő harcait. Ennek elsősorban úgy kell végbemennie, hogy amikor az egyik országban komoly ellentétek támadnak, a többi országban a kommunista pártoknak ki kell éleznüik és napfényre kell hozniuk összes konfliktusaikat.

XI. A II. ÉS A KÉT ÉS FELES INTERNACIONÁLÉ SZÉTHULLÁSA

A Kommunista Internacionálé fennállásának harmadik évében tanúi lehettünk *a szociáldemokrata pártok és a reformista szakszervezeti vezetés további hanyatlásának*, teljes lelepleződésüknek.

Ugyanakkor ebben az esztendőben tettek többszöri kísérletet arra, hogy szervezettel összefogjanak és támadásba induljanak a Kommunista Internacionálé ellen.

Angliában a Labour Party és a szakszervezetek vezetői a szénbányászok sztrájkja idején bebizonyították, hogy egyetlen feladatuknak a kialakuló proletárfront tudatos szétrombolását, a tőkéseknek a munkásokkal szembeni megvédését tekintik. A hármass szövetség összeomlása bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy a reformista szakszervezeti vezetők még a kapitalizmus keretei között sem hajlandók harcolni a munkásság helyzetének megjavításaért. *Németországban* a szociáldemokrata párt a kormányból való kiválása után bebizonyította, hogy még az olyan agitatív ellenzéki ségre is képtelen, amelyet a régi szociáldemokrácia a háború előtt űzött. Minden ellenzéki gesztusánál csakis arra ügyelt, hogy a munkásosztályt valahogy harcra ne készítse. Noha a szociáldemokrácia a birodalomban állítólag ellenzékben volt, Poroszországban megszervezte a fehérgárdáknak a közép-németországi bányamunkások elleni hadjáratát, hogy azokat — bevallottan — fegyveres harcra provokálja, mielőtt még felállhatnának a kommunista harci sorok. Látva a német burzsoázia kapitulációját, látva azt a nyilvánvaló ténnyt, hogy a burzsoázia az antant által diktált feltételeket csak akkor teljesítheti, ha a proletariátus életkörülményeit teljesen elviselhetetlen színvonalra süllyeszti, a német szociáldemokrácia ismét belépett a kormányba, hogy megkönnyítse a burzsoáziának a német proletárok rabszolgasorba döntését.

Csehszlovákiában a szociáldemokrácia katonaságot és rendőrséget mozgósított, hogy a kommunista munkásoktól elragadja a birtokukban levő épületeket és intézményeket. A *Lengyel Szocialista Párt* hazug taktikájával segíti Pilsudskit a Szovjet-Oroszország elleni hadjáratra való mozgósításban. Segíti a kormányt a kommunisták ezreinek börtönbe vetésében, s ugyanakkor igyekszik a kommunistákat a szakszervezetekből is kiebrudalni, ahol minden üldöztetésük ellenére nagy tömegeket gyűjtenek maguk köré. A *belga* szociáldemokraták részt vesznek abban a kormányban, amely közreműködik a német nép teljes leigázásában. Ugyanilyen világosan tűnik ki a *Két és feles Internacionálé centrista pártjairól és csoportjairól is*, hogy az ellenforradalom pártjai. A *német függetlenek* ridegen visszautasítják a kommunista pártnak azt az ajánlatát, hogy elvi ellentétek dacára folytassanak közös harcot a munkásosztály helyzetének romlása ellen. A márciusi küzdelmek idején a közép-németországi munkásokkal szemben határozottan a fehérgárdista kormány oldalára álltak, hogy később, miután a fehérterror győzelmét maguk is elősegítették, miután a proletariátus élharcosait mint rablókat, fosztogatókat és lumpenproletárokat a burzsoá nyilvánosság előtt denunciálták, képmutatóan a fehérterror miatt siránkozzanak. Jóllehet a hallei kongresszuson még Szovjet-Oroszország támogatására kötelezték magukat, sajtójukban rágalomhadjáratot indítottak az orosz szovjetköztársaság ellen. Egy sorba álltak az egész orosz ellenforradalommal, Vrangellel, Miljukovval és Burcevvvel, támogatva a szovjetköztársaság elleni kronstadti lázadást, amely a nemzetközi ellenforradalomnak Szovjet-Oroszországgal szemben folytatott taktikájában új irányvonal kezdetét jelentette: Oroszország kommunista pártjának megdöntésével szétzúzni a szovjetköztársaság lelkét, szívét, csontvázát és idegrendszerét, hogy ezután könnyűszerrel el lehessen takarítani a tete-

met. A német függetlenekkel együtt a *francia longuet-isták* is csatlakoznak ehhez a hadjáratához, és így nyíltan a francia ellenforradalom mellé állnak, amely ennek az Oroszország ellen követett új taktikának a kezdeményezője, amint az minden kétséget kizáróan bebizonyosodott. Olaszországban Serrati és D'Aragona centrista csoportjainak politikája, a mindennemű harc előli kitérés politikája újból felbátorította a burzsoáziát, és lehetővé tette számára, hogy a fasiszták fehér bandái segítségével Olaszország egész politikai életét uralja.

Ámbár a centrum és a szociáldemokrácia pártjai csak frázisaikban különböznek egymástól, a két csoportnak egy internacionáléban való egyesülésére egyelőre még nem került sor. Sőt, a centristák pártjai ez év februárjában egy külön nemzetközi szövetségbe tömörültek, amelynek külön politikai platformja és szabályzata van. Ez a Két és feles Internacionálé próbál papíron a demokrácia és a proletárdiktatúra között pendlizni, ámbár a gyakorlatban minden országban buzgón segíti a tőkésosztályt a munkásosztályon belüli megkülönböztetés szellemének táplálásával, sőt, látva a világburzsoázia rombolásait, látva, hogy az antant győztes kapitalista államai a világ egy részét leigázták, még terveket is terjeszt a burzsoázia elé arra vonatkozólag, hogyan hajthatná végre kizsákmányolási terveit anélkül, hogy a néptömegek forradalmi energiái elszabadulnának. A Két és feles Internacionálé csak abban különbözik a II. Internacionálétól, hogy a tőke hatalmától való közös félelem mellett, amely a reformistákat a centristákkal egyesíti, még attól is fél, hogy álláspontjának világos megfogalmazásával az egyelőre még felvilágosulatlan, de forradalmi érzületű tömegeknél befolyásának utolsó maradványait is elveszti. A reformisták és a centristák lényegbeli politikai egyezése abban jut kifejezésre, hogy közösen *támogatják az Amszterdami Szakszervezeti Internacionálét*, a világ burzsoáziájának ezt az utolsó mentsvárát. Minthogy a centristák mindenütt, ahol a szakszervezetek az ő befolyásuk alatt állnak, a reformistákkal és a szakszervezeti bürokráciával egyesülnek a kommunisták elleni harcra, minthogy a szakszervezetek forradalmasítására tett kísérletekre a kommunisták kizárásával, a szakszervezetek kettészakításával válaszolnak, teljesen nyilvánvaló, hogy ők is, éppúgy, mint a szociáldemokraták, a proletárharc elszánt ellenségei és az ellenforradalom szálláscsinálói.

A Kommunista Internacionálének a jövőben is a legerélyesebben kell harcolnia nemcsak a II. Internacionálé és az Amszterdami Szakszervezeti Internacionálé ellen, hanem *a Két és feles Internacionálé ellen is*. A Kommunista Internacionálé a burzsoáziának ezeket az ügynökeket csak úgy foszthatja meg a munkásosztályra gyakorolt befolyásuktól, hogy kérlelhetetlen harcot vív ellenük, s ezzel nap nap után megmutatja a tömegeknek, hogy a szociáldemokraták és a centristák nemcsak a kapitalizmus megszüntetéséért nem hajlandók harcba szállni, hanem még a munkásosztály legegyszerűbb, leghalaszthatatlanabb szükségleteiért sem kívánnak küzdeni. A Kommunista Internacionálé ezt a harcot *csak* akkor vívhatja meg sikerrel, ha saját soraiban csírájában elfojt minden centrista tendenciát és hangulatot, s ha mindennapi gyakorlatával bebizonyítja, hogy a *kommunista tettek*, nem pedig

a kommunista frázisnak és elméletnek az internacionáléja. A Kommunista Internacionálé a nemzetközi proletariátus egyetlen szervezete, amelyet alapelvei képessé tesznek arra, hogy vezesse a munkásosztály kapitalizmus ellen vívott harcát. Belső zártságát, nemzetközi vezetését, akcióját úgy kell fokoznia, hogy valóban teljesítse azokat a célokat, amelyeket alapszabályzatában kitűz: „megszervezze a különböző országok proletárijainak olyan együttműködését, amelynek *egyetlen* célja: a kapitalizmus megdöntése, a proletariátus diktatúrájának bevezetése és a nemzetközi tanácsköztársaság létrehozása. . .”

Elfogadva: 1921. július 12.

V. I. Lenyin i Kommuniztyicseszkij International. 333—354. old.

[13]

TÉZISEK A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉRÓL ÉS A VÖRÖS SZAKSZERVEZETI INTERNACIONÁLÉRÓL²²

HARC AZ AMSZTERDAMI „SÁRGÁ” SZAKSZERVEZETI INTERNACIONÁLÉ ELLEN

I

A burzsoázia nemcsak pusztá erőszakkal tartja rabszolgasorban a munkásosztályt, hanem a család rendkívül kifinomult módszerei segítségével is. Az iskola, az egyház, a parlament, a művészet, az irodalom, a napisajtó mind hatalmas eszközök, amelyekkel a burzsoázia igyekszik rászédni a munkástömegeket, igyekszik saját eszméit bevinni a proletariátus soraiba.

Az uralkodó osztályok által a munkástömegekben már elplántált eszmék közé tartozik a szakszervezetek semlegességének, politikamentességének, pártatlanságának az eszméje is.

A legújabb kori történelem utóbbi évtizedeiben és főleg az imperialista háború befejezése óta a szakszervezetek egész Európában és Amerikában a proletariátus legkiterjedtebb szervezetei lettek, s egyes országokban a szó legszorosabb értelmében az egész munkásosztályt felölelik. A burzsoázia nagyon is tisztában van azzal,

²² A forradalmi szakszervezetek nemzetközi szövetsége, a Vörös Szakszervezeti Internacionálé, 1921. július 3—19-e között tartotta alakuló kongresszusát. A harmincas évek közepétől; a Kommunista Internacionálé egységfront-népfrontpolitikáját követve, felszólította egyes tagszervezeteit egységes nemzeti szakszervezeti központok létrehozására, majd 1937-ben beszüntette tevékenységét.

hogy a kapitalista rendszer legközelebbi jövője attól függ, mennyire sikerül majd a szakszervezeteknek kiszabadulniuk az ő befolyása alól. Az egész nemzetközi burzsoázia és cinkosai, a szociáldemokraták, ezért tesznek olyan lázas erőfeszítéseket annak érdekében, hogy a szakszervezeteket mindenáron a burzsoá-szociáldemokrata eszmék befolyása alatt tartsák.

A burzsoázia nem szólíthatja fel nyíltan a munkásszakszervezeteket a polgári pártok támogatására, ezért arra szólítja fel őket, hogy ne támogassanak egyetlen pártot sem, valójában arra célozva, hogy a szakszervezeteknek nem szabad támogatniuk a kommunizmus pártját.

A szakszervezetek semlegességének vagy politikamentességének hirdetése már nagy múltra tekint vissza. Évtizedeken át próbálták ezt a burzsoá eszmét Anglia, Németország, Amerika és más országok dolgozóinak fejébe verni a papi-keresztény szakszervezetek képviselői éppúgy, mint a polgári Hirsch—Duncker-féle szakszervezetek²³ vezérei, a békés, régi angol trade-unionok vezérei éppúgy, mint a német, úgynevezett szabad szakszervezetek emberei, valamint a szindikalizmus számos képviselője. Legien, Gompers, Jouhaux, Sidney Webb évtizedeken át a „semlegességet” hirdette a szakszervezeteknek. Valójában azonban a szakszervezetek sohasem voltak semlegesek, és nem is lehettek azok a legjobb akarattal sem. A szakszervezetek semlegessége, amellett, hogy káros a munkásosztály szempontjából, nem is valósítható meg. A munka és a tőke között folyó harcban a munkások egyetlen tömegszervezete sem maradhat semleges. Következésképpen a szakszervezetek sem lehetnek semlegesek a polgári pártokhoz és a proletariátus pártjához való viszonyukban. A burzsoázia vezetői teljesen tisztában vannak ezzel. De ahogy a burzsoázia szempontjából elengedhetetlen a tömegeknek a túlvilágba vetett hite, éppúgy elengedhetetlen számára az a hitük is, hogy a szakszervezeteknek politikamenteseknek és a kommunisták munkáspártjával szemben semlegeseknek kell maradniuk. A burzsoáziának ahhoz, hogy fenntartsa uralmát és a munkásokból kisajtolhassa az értéktöbbletet, nemcsak a papokra, a rendőrökre, a tábornokokra, a rendőrspiclikre van szüksége, hanem szakszervezeti bürokratákra, a „munkásvezérekre” is, akik a szakszervezeteknek a semlegességet és a politikai harcoktól való tartózkodást prédikálják.

A semlegesség eszméjének hamis voltát a leghaladóbb európai és amerikai proletárok már az imperialista háború előtt egyre világosabban felismerték. S minél jobban kiéleződtek az osztályellentétek, annál nyilvánvalóbbá vált ennek az eszmének a hamis volta. Amikor megkezdődött az imperialista öldöklés, a szakszervezetek régi vezetői kénytelenek voltak ledobni a semlegesség álarcát és nyíltan a „saját” burzsoáziájuk oldalára állni.

Az imperialista háború idején azok a szociáldemokraták és szindikalisták, akik a szakszervezeteknek éveken át a politikában való részvétel kerülését prédikálták,

²³ 1868-ban alakult német szakszervezetek, amelyek a munkáltatók és a munkások békés megegyezését hirdették.

valójában a burzsoá pártok legalávalóbb véres politikájának a szolgálatába állították a szakszervezeteket: a szakszervezeti „semlegesség” tegnapi hirdetői ma bizonyos politikai pártok leplezetlen ügynökeinek szerepében léptek a színre, s ezek nem a munkásosztály pártjai, hanem a burzsoázia pártjai voltak.

Az imperialista háború befejeztével ugyanezek a szociáldemokrata és szindikalista szakszervezeti vezeték próbálták újra a szakszervezetek politikamentességének és semlegességének álarcát felölteni. Minthogy a háború kényszerhelyzete elmúlt, a burzsoázia ügynökei szeretnének az új körülményekhez alkalmazkodni, és a munkásokat a forradalom útjáról ismét arra az útra terelni, amely egyes-egyedül a burzsoáziának előnyös.

A gazdasági életet és a politikát mindig eltéphetetlen kötelekek kötik össze egymással. Ez az összefüggés különösen erős a maihoz hasonló korszakokban. Nincs a politikai életnek egyetlen olyan fontos kérdése sem, amely a munkáspárt mellett ne érdekelné a proletár szakszervezeteket is; és fordítva: nincsen egyetlen olyan fontos gazdasági kérdés sem, amely a szakszervezetek mellett ne érdekelné a munkáspártot is. Amikor Franciaországban az imperialista kormány a Ruhr-medence megszállása és általában Németország porba tiprása céljából elrendeli egyes korszályok mozgósítását, vajon kijelentheti-e egy valóban proletár francia szakszervezet, hogy ez a tisztán politikai kérdés a szakszervezeteket nem érdekli? Vajon ebben a kérdésben semlegesnek vagy politikamentesnek nyilváníthatja-e magát egy forradalmi francia szindikátus? Vagy pedig, amikor Angliában megindult egy olyan tisztán gazdasági mozgalom, mint a mostani szénbányászsztrájk, vajon azt mondhatja-e a kommunista párt, hogy ez a kérdés nem érdekli, és hogy ez kizárólag a szakszervezetek hatáskörébe tartozik? Olyan időkben, amikor sok millió munkanélkülinek a nyomor és a koldussors elleni harca napirendre került, amikor a proletariátus lakásínségének enyhítése céljából fel kell vetni burzsoá lakások lefoglalásának a kérdését, amikor a munkások egyre nagyobb és nagyobb tömegeit a gyakorlati élet rákényszeríti arra, hogy a proletariátus felfegyverzésének kérdésével foglalkozzanak, amikor a munkások hol az egyik, hol a másik országban gyárak és ipartelepek elfoglalását szervezik meg — ilyen időkben az az állítás, hogy a szakszervezeteknek nem szabad beavatkozniuk a politikai harcba, és hogy valamennyi párttal szemben semlegeseknek kell maradniuk, gyakorlatilag átállást jelent a burzsoázia oldalára.

Bármilyen bő is a jegyzéke az európai és az amerikai politikai pártoknak, ezek a pártok lényegük szerint mindhárom csoportba oszthatók: 1. a burzsoázia pártjai, 2. a kispolgárság pártjai (ide elsősorban a szociáldemokraták tartoznak) és 3. a proletariátus pártja. Azok a szakszervezetek, amelyek politikamenteseknek és a pártok felsorolt három csoportjával szemben semlegeseknek nyilvánítják magukat, valójában a kispolgárság és a burzsoázia pártjait támogatják.

Az amszterdami Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség az a szervezet, amelyben a II. Internacionálé és a Két és feles Internacionálé találkozott és kezet nyújtott egymásnak. Az egész nemzetközi burzsoázia bizakodva és reménykedve tekint erre a szervezetre. Az amszterdami Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség alapeszméje a szakszervezetek semlegességének eszméje. Nem véletlen, hogy a burzsoázia és lakájai, a szociáldemokraták és a jobboldali szindikalisták, ezzel a jelszóval a nyugat-európai és az amerikai munkások nagy tömegeinek tömörítésére készülnek. Míg a politikus II. Internacionálé, amely nyíltan a burzsoáziához pártolt át, teljesen összeomlott, az amszterdami Nemzetközi Szakszervezeti Szövetségnek, amely most ismét a semlegesség eszméjével akar takarózni, még vannak bizonyos sikerei. A semlegesség lobogója alatt vállalja a burzsoázia legnehezebb és legpiszkosabb megbízatásait: az angliai szénbányászsztrájk elfojtását (ezt a feladatot az ismert H. Thomas teljesíti, aki egyidejűleg a II. Internacionálé elnöke és az amszterdami „sárga” Szakszervezeti Szövetség egyik legismertebb vezére), a munkabérek leszorítását, az imperialista német burzsoázia bűneire hivatkozva a német munkások szervezett kifosztását.

Leipart és Grossmann, Wissel és Bauer, Robert Schmidt és J. H. Thomas, Albert Thomas és Jouhaux, Daszyński és Zuławski — valamennyien felosztották most egymás között a szerepeket: azok, akik régebben szakszervezeti vezetők voltak, most mint miniszterek, biztosok és más segítőtársak a polgári kormány szolgálatában állanak, a többiek pedig, akik teljesen egy húron pendülnek velük, az Amszterdami Szakszervezeti Internacionálé élén állnak, és semlegességet prédikálnak a politikai harcban a szakszervezetekben tömörülő munkásoknak.

Az amszterdami Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség jelenleg fő támasza a nemzetközi tőkének. Aki nem értette meg teljesen, milyen fontos a szakszervezetek politikamentességének és semlegességének hamis eszméje elleni küzdelem, az nem harcolhat sikerrel a kapitalista erődtítmény ellen. Hogy kidolgozhassuk az Amszterdami „sárga” Internacionálé elleni harc célszerű módszereit, mindenekelőtt meg kell állapítani és világosan körül kell határolni az egyes országokban a párt és a szakszervezetek közötti kölcsönös viszonyt.

III

A kommunista párt a proletariátus élcsapata, amely világosan felismerte, milyen úton-módon szabadítható meg a proletariátus a kapitalista járomtól, és amely ezért tudatosan magáévá tette a kommunista programot.

A szakszervezetek elsősorban a proletariátus tömegszervezetei, amelyek mindinkább egy-egy termelési ág összes munkásait felölelő szervezetekké fejlődnek, és nemcsak a tudatos kommunistákat tömörítik, hanem a proletariátus középrétegeit,

sőt teljesen elmaradott rétegeit is, melyek csak lépésről lépésre, az életben szerzett tapasztalataik alapján sajátítják el a kommunizmust. A szakszervezetek sok tekintetben más-más szerepet töltenek be a proletariátusnak a hatalom kivívásáért folytatott harcait megelőző időszakban, a hatalomért vívott harcok időszakában és a hatalom megragadása utáni időszakban, de mind a hatalom kivívása előtt, mind pedig aközben és azután, a szakszervezetek tágabb, nagyobb tömegeket felölelő, általánosabb szervezetek, mint a párt, és a párthoz viszonyítva bizonyos fókig olyan szerepet kell betölteniük, mint a perifériának a központhoz viszonyítva. A hatalom kivívása előtt a valóban proletár, forradalmi szakszervezetek főképpen gazdasági talajon szervezik a munkásokat helyzetük olyan javulásának kivívása céljából, amely a kapitalizmus végleges megdöntése előtt is lehetséges; fő figyelmük ellenben a kapitalizmus ellen és a proletárforradalomért vívandó politikai tömegharc szervezésére irányul. A proletárforradalom idején a valóban forradalmi szakszervezetek a párttal egyetemben szervezik a tömegeket a kapitalizmus erőideinek közvetlen megrohamozására, és átveszik a szocialista forradalom szervezésének fő munkáját. Miután a proletariátus kivívta és biztosította magának a hatalmat, a szakszervezetek munkája főképpen a gazdasági szervezés területére helyeződik át; a szakszervezetek szinte teljes egészében a gazdaság szocialista alapokon történő átszervezésére fordítják erejüket, s így valóban a kommunizmus gyakorlati iskoláivá válnak. A szakszervezeteknek e harc mindhárom szakaszában támogatniuk kell a proletár élcsapatot, a kommunista pártot, amely valamennyi szakaszban vezeti a proletariátus harcát. Ennek elérésére a kommunistáknak és a kommunistákkal szimpatizáló elemeknek a szakszervezetek keretein belül meg kell szervezniük a maguk kommunista sejtjét, amely teljes mértékben a kommunista pártnak van alárendelve.

A szakszervezeteken belüli kommunista sejtek alakítására irányuló taktika, melyet a Kommunista Internacionálé II. világkongresszusa fogalmazott meg, az eltelt év folyamán jól bevált, s Németországban, Angliában, Franciaországban, Olaszországban és egy sereg más országban jelentős eredményeket hoz. Az a körülmény, hogy például Németországban a kevésbé kipróbált és politikailag nem eléggé tapasztalt munkások jelentős körei — akik a szabad szakszervezetekben való részvételtől már nem remélnek közvetlen előnyt — az utóbbi időben otthagyták a szabad szociáldemokrata szakszervezeteket, semmiképpen sem változtathatja meg a Kommunista Internacionálénak azt az elvi álláspontját, melyet a kommunistáknak a szakszervezeti mozgalomban való részvételével kapcsolatban elfoglalt. A kommunisták feladata megmagyarázni a proletároknak: menekvésük útja nem abban van, hogy kiválnak a régi szakszervezetekből és szervezetlenek maradnak, hanem abban, hogy a szakszervezetekből kiűzik a reformizmus szellemét és az áruló reformista vezéreket, s így a szakszervezeteket a forradalmi proletariátus igazi támaszaivá változtatják.

A következő időszakban a kommunistáknak az a fő feladatuk, hogy kitartó, erélyes, szívós munkával valamennyi szakszervezetben megnyerjék a munkások többségét, semmiképpen sem csüggedve el a szakszervezetekben ma uralkodó reakciós hangulat láttán, hanem arra törekedve, hogy a mindennapi harcokban való legaktívabb részvétellel minden ellenállás dacára mégis megnyerjék a szakszervezeteket a kommunizmus számára.

Minden kommunista párt erejének legjobb mércéje a szakszervezetekben a munkásság tömegeire gyakorolt tényleges befolyás. *A pártnak értenie kell ahhoz, hogy a szakszervezetek fölötti kicsinyes gyámkodás nélkül döntő befolyást gyakoroljon a szakszervezetekre.* A pártnak csak az ott működő kommunista sejt van alárendelve, nem pedig maga a szakszervezet. A párt csak a kommunista sejt által, a szakszervezetben kifejtett állandó, önfeláldozó és megfontolt tevékenység révén biztosíthatja magának, hogy a szakszervezet mint egész, örömmel és készségesen elfogadja javaslatait.

Franciaországban a szakszervezetekben ma egészséges erjedési folyamat megy végbe. A munkásosztály végre felocsúdik a munkásmozgalom válságából, s megtanulja ostromozni azt az árulást, amelyet a reformista szocialisták és szindikalisták elkövettek.

A forradalmi szindikalisták Franciaországban részben ma még tele vannak előítéletekkel a politikai harccal, a politikai proletárpárt eszméjével szemben. A semlegesség eszméjét magasztalják, ahogy az az ismert 1906. évi Amiens-i Chartában kifejezésre jutott. A forradalmi szindikalisták e részének helytelen álláspontja a legnagyobb veszélyeket rejt magában a mozgalom szempontjából. Ha ez az irányzat többséghez jutna, nem is tudná, mit kezdjen ezzel a többséggel, és így tehetetlen lenne a tőke ügynökeivel, a Jouhaux-kkal és Dumoulinekkel szemben.

A forradalmi szindikalistáknak Franciaországban addig nem lesz szilárd irányvonalkuk, míg magának a kommunista pártnak sincs szilárd irányvonala. A Francia Kommunista Pártnak baráti együttműködésre kell törekednie a forradalmi szindikalizmus legjobb elemeivel, azonban e kapcsolatban a pártnak elsősorban saját tagjaira kell támaszkodnia, s mindenütt, ahol akár csak három kommunista is van, kommunista sejtet kell alakítania. A pártnak nyomban felvilágosító kampányt kell indítania a semlegesség eszméje ellen. A legbarátságosabb módon, de egyben a leghatározottabban rá kell mutatnia arra, ami a forradalmi szindikalizmus álláspontjában hibás. Csak ezen az úton haladva lehet Franciaországban a szakszervezeti mozgalmat forradalmasítani és a pártnak a szakszervezeti mozgalommal való szoros együttműködését helyreállítani.

Olaszországban sajátos helyzettel állunk szemben. Itt a szakszervezeti tagok zöme forradalmi érzelmű, a Munkásszövetség vezetősége viszont megrögzött reformistákból és centristákból áll, akiknek a szíve Amszterdam felé húz. Az olasz kommunistáknak az a legelső feladatuk, hogy a szakszervezetekben alulról felfelé

szívós és kitartó mindennapi harcot szervezzenek, rendszeres és szívós munkával igyekezzenek leleplezni az előbb említett vezetőség áruló és határozatlan álláspontját, s elszakítani tőle az összes szakszervezeteket.

A forradalmi szindikalista elemekkel szemben Olaszországban a kommunistáknak általában ugyanazok a feladatai, mint Franciaországban.

Spanyolországban van egy erős, forradalmi, de még nem teljesen céltudatos szakszervezeti mozgalmunk, és egyben egy még fiatal és viszonylag gyenge kommunista pártunk. Adandó alkalommal a pártnak mindent meg kell kísérelnie, hogy a szakszervezetekben megvesse a lábát, tanácsokkal és tettekkel kell segítenie a szakszervezeteket, felvilágosító munkát kell végeznie a szakszervezeti mozgalomban, baráti viszonyt kell kialakítania ezzel a mozgalommal, és vele közösen kell az egész harcot szerveznie.

Angliában nagy jelentőségű fejlődési folyamatok mennek végbe a szakszervezeti mozgalomban; gyorsan forradalmasodik. A tömegmozgalom fejlődik. A régi szakszervezeti vezetőket gyors ütemben félreállítják. A pártnak minden erejét meg kell feszítenie, hogy ezekben a nagy szakszervezetekben (szénbányászok stb.) szilárdan megvesse a lábát. Minden párttagnak tevékenykednie kell valamelyik szakszervezetben, és buzgó, kitartó, energikus munkával érvényesítenie kell a kommunizmus befolyását. Mindent el kell követni a tömegkapcsolatok erősítése érdekében.

Amerikában, valamivel lassabban, ugyanez a folyamat megy végbe. A kommunistáknak semmilyen körülmények között sem szabad egyszerűen kiválniuk a reakciós Munkaszövetség soraiból. Ellenkezőleg, minden úton-módon igyekezniük kell behatolni a régi szakszervezetekbe, hogy azokat forradalmasítsák. A Világ Ipari Munkásai szervezet legjobbjaival együtt kell működniük, de ez az együttműködés nem zárhatja ki a felvilágosító harcot e szervezet előítéletei ellen.

Japánban nagyarányú spontán szakszervezeti mozgalom bontakozik ki, amelynek egyelőre még nincsen világosan kialakult vezetősége. A kommunista elemek fő feladata Japánban az, hogy ezt a mozgalmat támogassák és marxista befolyást gyakoroljanak rá.

Csehszlovákiában a munkásosztály többsége pártunkat támogatja, de a szakszervezeti mozgalom nagyrészt továbbra is szociálpatrióták és centristák kezén van, s emellett nemzeti szempontok szerint is meg van bontva. Ez a forradalmi érzelmű szakszervezeti tagság gyenge szervezettségének és nem világos állásfoglalásának az eredménye. A pártnak mindent el kell követnie, hogy véget vessen ennek a helyzetnek, és hogy az egész szakszervezeti mozgalmat kommunista vezetés alá vonja. Ez feltétlenül megköveteli, hogy sejteket és egy valamennyi nemzet számára közös szakszervezeti központot alakítsanak. Minden erőből a nemzetiségek szerint megbontott szövetségek egyesítésére kell törekedni.

Ausztriában és Belgiumban a szociálpatriótáknak sikerült a szakszervezeti mozgalmat szilárdan és ravaszul kézben tartaniuk. A harc fő területe ezekben az országokban a szakszervezeti mozgalom. A kommunistáknak éppen ezért erre a feladatra kell a legnagyobb figyelmet fordítaniuk.

Norvégiában a pártnak, amelyet a munkások többsége támogat, erősebben a kezébe kell vennie a szakszervezeti mozgalmat, és el kell távolítania a vezető posztokról a centrista elemeket.

Svédországban a pártnak nemcsak a reformizmus ellen kell harcolnia, hanem a szocializmus kispolgári áramlatai ellen is, mégpedig minden erejének megfeszítésével.

Németországban a párt a legjobb úton halad afelé, hogy fokozatosan megnyerje a szakszervezeteket. Semmiképpen sem szabad engedményeket tenni a „Ki a szakszervezetekből” jelszó híveinek. Ez a szociálpatrióták támogatását jelentené. A kommunisták kirekesztésére tett kísérletek ellen szívós, kitartó harcot kell vívni, és minden erővel igyekezni kell a szakszervezetekben a többség megszerzésére.

V

Ezek a megfontolások határozzák meg azt a kölcsönös viszonyt, amelyet egyrészt a Kommunista Internacionálé, másrészt a Vörös Szakszervezeti Internacionálé között ki kell építeni.

A Kommunista Internacionálénak nemcsak a proletariátus szoros értelemben vett politikai harcát kell irányítani, hanem egész felszabadító harcát is, bármilyen formát öltön az. A Kommunista Internacionálé nem lehet egyszerűen az egyes kommunista pártok Központi Bizottságainak összessége. A Kommunista Internacionálénak ösztönöznie és egyesítenie kell valamennyi proletárszervezet, mind a tisztán politikai, mind pedig a szakszervezeti, szövetkezeti, tanács- és a felvilágosító szervezetek harcát és munkáját.

A Vörös Szakszervezeti Internacionálé, ellentétben a „sárga” Amszterdami Internacionáléval, semmiképpen sem helyezkedhet a politikamentesség vagy a semlegesség álláspontjára. Egy olyan szervezet, amely a II., a Két és feles és a III. Internacionáléval szemben semleges kívánná maradni, óhatatlanul sakkfigurává válna a burzsoázia kezében. A Vörös Szakszervezeti Internacionálé akcióprogramja, melyet a továbbiakban ismertetünk majd, és amelyet a Kommunista Internacionálé a vörös szakszervezetek I. kongresszusa elé fog terjesztani,²⁴ valójában csak a kommunista pártoknál, csak a Kommunista Internacionálénál talál majd támogatásra. A vörös szakszervezetek, ha hathatósan forradalmasítani akarják az egyes országokban a szakszervezeti mozgalmat, ha becsületesen, határozottan teljesíteni óhajtják a szakszervezetek új forradalmi feladatait, már csak ezért is kénytelenek lesznek az illető ország kommunista pártjával karöltve és a legszorosabban együttműködve dolgozni, és a Vörös Szakszervezeti Internacionálét minden egyes lépésnél összhangba hozni a Kommunista Internacionálé munkájával.

²⁴ A forradalmi szakszervezetek és iparági szövetségek I. nemzetközi kongresszusáról van szó, amelyen megalakították a Vörös Szakszervezeti Internacionálét.

Az olyan előítéletek, mint a semlegesség, a politikamentesség és a függetlenség a párttól, amelyeknek Franciaország, Spanyolország, Olaszország és néhány más ország egyes becsületes forradalmi szindikalistái is rabjai, nem tekinthetők másnak, mint a burzsoá eszmék előtt lerótt adónak. A vörös szakszervezetek nem győzhetik le a „sárga” Amszterdamot, következésképpen a kapitalizmust sem, ha nem szakítanak egyszer s mindenkorra a függetlenség és a semlegesség burzsoá eszméjével. Az erőmegtakarítás és a csapások legjobb összpontosítása szempontjából a legideálisabb helyzetnek egy olyan egységes internacionálé megalakítása tekinthető, amely soraiban egyesíti majd mind a politikai pártokat, mind pedig a munkásszervezetek egyéb formáit. Nem kétséges, hogy az ilyen típusú szervezeté a jövő. A mostani átmeneti időszakban azonban, amikor az egyes országokban oly változatos és tarka képet mutatnak a szakszervezetek, elengedhetetlen, hogy a vörös szakszervezetek, amelyek alapjában véve a Kommunista Internacionálé platformján állnak, de a Kommunista Internacionáléban szabott feltételeknél kevesebb megkötöttséggel vesznek fel tagokat, egy önálló nemzetközi szövetséget alakítsanak.

Az ezeken az alapokon megszervezendő Vörös Szakszervezeti Internacionálé megígéri a Kommunista Internacionálé III. kongresszusának, hogy a Kommunista Internacionálé és a Vörös Szakszervezeti Internacionálé közötti kapcsolat szorosabbra fűzése céljából támogatni fogja, s azt javasolja, hogy a Kommunista Internacionálé három taggal képviseltesse magát a Vörös Szakszervezeti Internacionálé Végrehajtó Bizottságában és fordítva.

A vörös szakszervezetek akcióprogramja a Kommunista Internacionálé véleménye szerint nagyjából a következő lehetne:

AKCIÓPROGRAM

1. A súlyos gazdasági válság, amely az egész világra kiterjed, a nagykereskedelmi árak katasztrofális esése, a túltermelés a tényleges áruéhség mellett, a burzsoázia agresszív politikája a munkásosztály ellen, a munkabérek csökkentésére és a munkások fejlődésének évtizedekkel való visszavetésére tett makacs kísérletek, a tömegek ebből fakadó, egyre fokozódó elkeseredése az egyik oldalon és a szakszervezetek tehetetlensége a másikon — mindez új feladatok elé állítja valamennyi ország forradalmi szakszervezeteit. A kapitalizmus felbomlása a gazdasági harc új módszereit teszi szükségessé: a szakszervezeteknek támadó gazdasági politikát kell folytatniuk, hogy visszaverjék a tőke támadását, és a régi hadállások megszilárdítása után maguk menjenek át támadásba.

2. A szakszervezeti taktika alapja: a forradalmi tömegek és szervezeteik közvetlen akciója a tőke ellen. A munkások valamennyi vívmánya egyenes arányban áll a tömegek közvetlen akcióival és az általuk gyakorolt forradalmi nyomással. Közvetlen akción a munkások által a vállalkozókra és az államra gyakorolt közvetlen

nyomás valamennyi fajtája értendő, nevezetesen a bojkott, a sztrájk, az utcai akció, a tüntetés, a vállalatok birtokbavétele, a vállalat árucikkeinek kivitelével való erőszakos szembehelyezkedés, a fegyveres felkelés és más forradalmi akciók, amelyek alkalmasak arra, hogy a munkásosztályt a szocializmusért vívandó harchoz egyessé tegyék. A forradalmi szakszervezetek feladata tehát abban rejlik, hogy a közvetlen akciót olyan eszközzé tegyék, amely a munkástömegeket a szociális forradalomért és a proletárdiktatúráért vívandó harcra neveli és előkészíti.

3. A harc legutóbbi évei különösen szemléltetően mutatták, mennyire gyengék a szakszervezetek. Az a körülmény, hogy egy vállalat munkásai több szakszervezethez tartoznak, gyengíti őket a harcban. Hogy a harcot teljes erővel folytatni lehessen, a tisztán szakmai struktúráról a szakszervezeteknek iparágak szerinti szervezésére kell áttérni. „Egy vállalatnál egy szövetség” — ez legyen a szakszervezet-építés jelszava. A szakszervezetek egy szövetséggé egyesítésének forradalmi úton kell végbemennie úgy, hogy ezt a kérdést a gyárakban közvetlenül a szövetség tagjai elé, továbbá a kerületi és tartományi konferenciák, valamint az országos kongresszus elé terjesztik.

4. Minden gyárnak és minden műhelynek a forradalom egy-egy erődjévé, bástyájává kell válnia. A szövetség egyszerű tagjainak egymás közötti és a szövetséggel kialakult kapcsolatának régi formáját (pénztáros, elnök, bizalmi és mások) gyári-üzemi bizottságokkal kell felváltani. A gyári-üzemi bizottságokat az illető vállalat valamennyi munkásának kell megválasztania, politikai meggyőződésre való tekintet nélkül. A Vörös Szakszervezeti Internacionálé híveinek az a feladatuk, hogy vállalatuk valamennyi munkását bevonják vezető szervük megválasztásába. A leghatározottabban el kell ítélni minden olyan kísérletet, amely a gyári-üzemi bizottságok választásait kizárólag elvbarátok gyűléseire korlátozza, csak egyetlen párt irányvonalát engedi érvényesülni, és a pártönkívüliek nagy tömegeit kirekeszti a választásokból. Egy ily módon választott szerv pártsejt volna, nem pedig gyári-üzemi bizottság. A munkások forradalmi részének sejtjei révén, akcióbizottságai révén, végül saját tagjai révén befolyást kell gyakorolnia a közgyűlésre, az általa választott gyári-üzemi bizottságra.

5. Az első követelmény, amelyet a gyári-üzemi bizottságokkal szemben támasztani kell, az, hogy a vállalat költségére gondoskodjanak a munkanélküliség folytán elbocsátott munkásokról. Semmi körülmények között sem tűrhető meg, hogy a munkások az utcára kerüljenek, s hogy a vállalat ne viselje ennek semmilyen következményét. A vállalkozót kötelezni kell a munkanélküli teljes munkabérének megfizetésére. E platform alapján nem a munkanélkülieket, hanem főképpen az egyes üzemek munkásait kell szervezni, felvilágosítva őket arról, hogy a munkanélküliség a kapitalista rendszer keretei között nem számolható fel, és hogy a munkanélküliség ellen a legjobb eszköz a társadalmi forradalom és a proletariátus diktatúrája.

6. A vállalatok bezárása és a munkanapok számának csökkentése ma a burzsoázia kezében a legfontosabb eszköz arra, hogy a munkásokat alacsonyabb

munkabérre, hosszabb munkaidőre és a kollektív szerződések érvénytelenítésére kényszerítse. A munkáskizárás egyre világosabban az egyesült vállalkozók „közvetlen akciójának” formáját ölti a szervezett munkástömegekkel szemben. Éppen ezért harcolni kell a vállalatok bezárása ellen, s a munkásoknak követelniük kell, hogy vizsgálják ki a gyárak bezárásának okait. Erre a célra speciális ellenőrző bizottságokat kell alakítani, s ezek felügyelete alá kell helyezni a nyersanyag- és a tüzelőanyag-készleteket, a rendeléseket; ezeknek a bizottságoknak emellett meg kell vizsgálniuk, milyen nyersanyagkészletek szükségesek a termeléshez, s milyen pénztartalékaik vannak a vállalatoknak bankletétekben. A külön e célra választott ellenőrző bizottságoknak a legnagyobb gonddal meg kell vizsgálniuk az illető vállalatnak más vállalatokhoz való viszonyát, s itt a munkások egyik gyakorlati feladata az üzleti titok megszüntetése.

7. A vállalatok tömeges bezárása ellen, amelynek célja a munkabérek csökkentése és a munkakörülmények rontása, az egyik legjobb harci eszköz az, ha a munkások birtokukba veszik a gyárat, és a vállalkozó akarata ellenére folytatják a termelést. Minthogy áruéhség tapasztalható, folytatni kell a termelést, s ezért a munkásoknak nem szabad megengedniük a gyárak szándékos bezárását. A helyi viszonyoktól, a termelési feltételektől, a politikai helyzettől, a társadalmi harc feszültségétől függően a birtokbavétel a tőkére gyakorolt nyomás más eszközeivel is támogatható és támogatandó. A vállalat birtokbavétele esetén az igazgatást a gyáriüzemi bizottságnak, valamint a szövetség egy külön e célra választott képviselőjének kell átvennie.

8. A gazdasági harcnak az a jelszava, hogy a háború előtti időkhöz viszonyítva fel kell emelni a munkabért és meg kell javítani a munkakörülményeket. A leghatározottabban, forradalmi eszközökkel vissza kell verni minden olyan kísérletet, hogy a munkafeltételeket a háború előtti idők színvonalára süllyesszék le. Most a munkakörülmények javításával kell ellensúlyozni a háborút követő időszakot, amelyet a munkásosztály elnyomorodása jellemezett. A tőkéseknek a külföldi konkurenciára való hivatkozását semmiképpen sem szabad tekintetbe venni: a forradalmi szakszervezeteknek a munkabérrel és a munkakörülmények javításával kapcsolatos kérdéseket nem a különböző nemzetek rablói közötti konkurrencia szemszögéből kell vizsgálniuk, hanem a munkaerő fenntartása és védelme szempontjából.

9. Ha a tőkések a bérek leszorításának taktikájához folyamodnának és gazdasági válság törne ki az országban, a forradalmi szakszervezeteknek az lenne a feladatuk, hogy az egyes termelési ágakban egymás után megakadályozzák a munkabérek csökkentését, vagyis, hogy ne hagyják magukat több csoporttá szétforgácsolni. E harcba először a közszükségleteket kielégítő vállalatok munkásait kell bevonni (szénbányászokat, vasutasokat, az erőművek munkásait, gázgyári munkásokat stb.), hogy a tőke támadása elleni küzdelem a gazdasági organizmust, a legfontosabb ideggócokat fogja át. Itt szükségesnek és célszerűnek mutatkozik az

ellenállás valamennyi fajának alkalmazása, egyes részsztrájkoktól egészen valamely jelentős termelési ág országos méretű általános sztrájkjáig.

10. A szakszervezeteknek olyan nemzetközi amunkbeszüntetések előkészítését és megszerveztetését kell feladatul kitűzniük, amelyek egy bizonyos termelési ágat ölelnek fel. A széntermelésnek vagy a közlekedésnek nemzetközi méretekben való leállítása fontos harci eszköz valamennyi ország burzsoáziájának reakciós támadásai ellen.

A szakszervezeteknek figyelemmel kell kísérniük a világkonjunktúrát, hogy támadásukhoz a legalkalmasabb pillanatot válasszák meg, s közben egy percre sem szabad szem elől téveszteniük, hogy egy nemzetközi támadás, bármilyen jellegű is, csak akkor lehetséges, ha vannak valóban forradalmi nemzetközi szakszervezetek, amelyeknek semmi közük a „sárga” Amszterdami Internacionáléhoz.

11. A forradalmi mozgalomnak a legélesebben és a leghatározottabban szembe kell szállnia a kollektív szerződések abszolút értékébe vetett hittel, amelyet valamennyi ország opportunistái terjesztenek. A kollektív szerződés nem egyéb, mint fegyverszünet. A vállalkozók mindig felrúgják a kollektív szerződést, mihelyt erre a legcsekélyebb lehetőség kínálkozik. A kollektív szerződés iránt tanúsított vallásos hit azt tanúsítja, hogy a munkásosztály vezéreit velejükig áthatja a burzsoázia ideológiája. A forradalmi szakszervezeteknek nem kell elvetniük a kollektív szerződést, de világosan kell látniuk reális értékét, és mindig szem előtt kell tartaniuk azt, hogy ez a szerződés milyen módszerekkel bontható fel, amikor a munkásosztály érdekei úgy kívánják.

12. A munkásszervezeteknek az egyéni és kollektív vállalkozók elleni harcot az országos és a helyi viszonyok figyelembevételével, a munkásosztály felszabadító harcának valamennyi tapasztalatát felhasználva kell megvívnia. Éppen ezért minden jelentős sztrájkot nemcsak a munkásoknak kell alaposan előkészíteniük, hanem a sztrájk kitörésével egy időben speciális kádereket is ki kell küldeni a sztrájk-törők elleni harcra és a burzsoá kormány által támogatott fehérgárdista szervezetek különböző provokációival szembeni ellenállásra. Németország „technikai segítség”-szervezete, Franciaország és Anglia egykori tisztekből és altisztekből álló fehérgárdista szervezetei azt tűzték ki célul, hogy minden munkásakciót dezorganizáljanak, megsemmisítsenek, mégpedig nemcsak a sztrájkolók pótlásával, hanem a munkásmozgalom vezetőinek anyagi tönkretételével és megölésével is. Ilyen körülmények között létszükségletté válik a különleges sztrájkvédelmi és önvédelmi csoportok megalakítása.

13. Az újonnan alakított harci szervezeteknek nemcsak a vállalkozók és a sztrájk-törő szervezetek támadásaival szemben kell védekezniük, hanem magukra kell vállalniuk a kezdeményezést olyan akciókban is, mint a gyárat megillető összes javak visszatartása és a gyártmányok vállalatokba és gyárakba történő kivitelének megakadályozása. Ebben a tekintetben egészen különleges szerep hárul a közlekedés dolgozóira: nekik kell az áruk ki- és beszállítását leállítaniuk, s ez valamennyi helyi munkás egyöntetű támogatásával meg is valósítható.

14. A munkásosztály egész gazdasági harcának a legközelebbi jövőben a „Munkásellenőrzést a termelésben!” pártjelszót kell zászlajára tűznie, úgy hogy ez az ellenőrzés megvalósuljon, mielőtt még a kormány és az uralkodó osztályok valamilyen ellenőrzést pótló intézményt létrehozhatnának. Elszánt harcot kell indítani az uralkodó osztályok és a reformisták minden olyan kísérlete ellen, amely paritásos munkaközösségek és paritásos ellenőrző bizottságok alakítását célozza, s a legszigorúbban végre kell hajtani az üzemek ellenőrzését, hogy bizonyos eredményeket el lehessen érni. A forradalmi szakszervezeteknek a legelszántabban fel kell lépniük azokkal a szocialista szemfényvesztésekkel és csibészségekkel szemben, amelyekkel a régi szakszervezetek vezetői foglalkoztak az uralkodó osztályok segédletével. Bármennyit fecsegnek is ezek az urak a békés szocializálásról, ez mind csak azt a célt szolgálja, hogy a munkásokat eltérítsék a forradalmi akcióktól és a társadalmi forradalomtól.

15. Hogy elvonják a munkásokat közvetlen feladataiktól és kispolgári tendenciákat ébresszenek bennük, a munkások nyereségrészesedését, vagyis a munkások által teremtett értéktöbblet egy jelentéktelen részének visszaszolgáltatását propagálják. Ezt a munkásokat demoralizáló jelszót a legélesebb és a legkíméletlenebb módon kell bírálni. (Nem a nyereségben való részesedés, hanem „a kapitalista nyereség megsemmisítése” — ez az osztályharcos forradalmi szakszervezetek jelszava.)

16. A munkásosztály harci erejének megbénítására, illetve letörésére a burzsoá államok, létfontosságú iparágak védelme ürügyén, egyes üzemek vagy teljes iparágak ideiglenes militarizálásához folyamodtak. Az állítólagos gazdasági megrázódtatások megelőzésére, azaz a tőke védelmére kötelező döntőbíróságokat, egyeztető bizottságokat hoztak létre. A tőke érdekében, hogy a háború terheit teljesen a dolgozók vállára hárítsák, bevezették az adó közvetlen levonását a munkabérből, s így a vállalkozó töltötte be az adóbehajtó szerepét. A szakszervezeteknek a legerélyesebben harcba kell indulniuk ez ellen az állami, de csak a kapitalista osztályt szolgáló rendszabály ellen.

17. A munkafeltételek megjavításaért, az életszínvonal emeléseért és a munkásellenőrzés bevezetéseért harcolva mindig szem előtt kell tartanunk, hogy ezek a problémák a kapitalista viszonyok között semmiképpen sem oldhatók meg, s ezért a forradalmi szakszervezeti szövetségeknek lépésről lépésre meg kell fosztaniuk az uralkodó osztályokat kiváltságaiktól, arra kényszerítve őket, hogy szociális törvényeket hozzanak; a munkástömegekkel meg kell értetniük, hogy a szociális kérdés csak a kapitalizmus megsemmisítése és a proletárdiktatúra bevezetése útján oldható meg. Ezért a munkások egyetlen részakciójának, egyetlen részsztrájkjának, egyetlen, mégoly jelentéktelen konfliktusának sem szabad nyomtalanul elmúlnia. A forradalmi szakszervezeteknek általánosítaniuk kell ezeket az összecsapásokat, és munkástömegeikkel meg kell értetniük a társadalmi forradalom és a proletárdiktatúra elkerülhetetlenségét.

18. A gazdasági harc egyben politikai harc is, azaz általános osztályharc. Maga

a harc, ha az országban mégoly széles munkásrétegeket ölel is fel, csak akkor lehet valóban forradalmi és csak akkor lehet a lehető legnagyobb hasznára a munkáosztály egészének, ha a forradalmi szakszervezeti szövetségek vállvetve, a legszorosabban együttműködve és egységben haladnak az ország kommunista pártjával. A munkások osztályharcának szétválasztása két, egymástól független részre — elméleti és gyakorlati harcra — a jelenlegi forradalmi pillanatban rendkívül káros. Minden akció megköveteli az erők maximális összpontosítását, de ez csak akkor képzelhető el, ha a munkáosztály, annak összes kommunista és forradalmi elemei a legnagyobb mértékben mozgósítják forradalmi energiáikat. A kommunista párt és a vörös forradalmi osztályszövetségek megosztott akciói már eleve kudarcra és vereségre vannak kárhóztatva. Éppen ezért a kommunista párt akcióegysége és a szakszervezetekkel kiépített kapcsolata előfeltétele a kapitalizmus elleni harc sikerének.

Elfogadva: 1921. július 12.

V. I. Lenyin i Kommunysztyicseszkij Internacional. 379—390. old.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ KIBŐVÍTETT VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK I. PLÉNUMA (1922. FEBRUÁR 21—MÁRCIUS 4.)

[14]

HATÁROZAT A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ RÉSZVÉTELÉRŐL A VILÁG ÖSSZES MUNKÁSSZERVEZETEINEK TERVEZETT KONFERENCIÁJÁN

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának kibővített plénuma, miután megismerkedett a Szocialista Pártok bécsi Munkaközösségének javaslatával, a Kommunista Internacionálé pártjainak részvétele mellett foglal állást.²⁵

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának kibővített plénuma emellett azt javasolja, hogy vonják be az összes szakszervezeteket, valamint azok országos és nemzetközi szövetségeit is: a Vörös Szakszervezeti Internacionálét, az egész Amszterdami Szakszervezeti Internacionálét, a francia Egységes Általános Munkásszövetséget, az Olasz Szakszervezeti Uniót,²⁶ az Amerikai Munkásszövetséget és egyes független szakszervezeteket. A Kommunista Internacionálé szükségesnek tartja, hogy a világkonferencia munkájába bevonják a szindikalisták, az anarchisták, a Világ Ipari Munkásai, a Shop Stewards, az üzemi tanácsok stb. legfontosabb szervezeteit is. A nemzetközi konferenciának a világ valamennyi munkásszervezete igazi, sokoldalú képviselőjének kell lennie. A munkásszervezetek világkonferenciájának egyetlenegy nagy feladatot kell maga elé tűznie: azt, hogy megszervezi a munkásosztály védelmi harcát a nemzetközi tőkével szemben.

Az egész világ tőkései szisztematikus támadást indítottak a munkások ellen. Mindenütt csökkentik a munkabéreket, meghosszabbítják a munkaidőt, nő a munkanélküliek nyomora, növekszenek az adók, fokozódik a drágulás.

A világimperializmus kihasználja a munkásosztály megosztottságát, és kísérletet tesz arra, hogy a világmészárlás pénzügyi és gazdasági következményeinek terheit a munkásosztályra hárítsa át.

Az imperialista politika, amely a háború után azonnal újból megindult és Versailles-ban jutott a legkirívóbban kifejezésre, új táborokra osztotta a világot: olyan

²⁵ A Szocialista Pártok Nemzetközi Munkaközösségének 1922. január 19-i javaslatáról van szó, amelyben indítványozták egy munkás-világkongresszus, és ennek előkészítésére egy konferencia összehívását. A konferenciára 1922 áprilisában került sor. (Lásd a 36. sz. jegyzetet.)

²⁶ 1912-ben létrehozott anarcho-szindikalista szakszervezet.

imperialista szövetségek létrehozását kísérli meg, amelyek újabb háborúk kirobbanásához kell hogy vezessenek; Washington és Genova²⁷ a világimperializmus újabb rablóhadjáratának szakaszai, újabb háborúk melegágyai.

Még az olyan szervezetek vezetői is, mint a Nemzetközi Szállítómunkás Szövetség (amely Amszterdamhoz csatlakozott) és a Nemzetközi Vasmunkás Egyesülés (amely szintén Amszterdamhoz csatlakozott) riadtan jelezték, hogy csakugyan van ilyen veszély.

Ilyen körülmények között az összes munkásoknak haladéktalanul össze kell fogniuk létérdekeik megvédésére. Aki ilyen körülmények között nem hajlandó részt venni valamennyi dolgozó egységfrontjában, ezzel azt bizonyítja, hogy valójában a burzsoáziának a munkások elleni egységfrontját támogatja.

A Kommunista Internacionálé azt javasolja, hogy a küszöbönálló nemzetközi konferencián csak olyan kérdéseket tárgyaljanak meg, amelyek a munkástömegek közvetlen, gyakorlati, közös akcióját érintik. A nemzetközi konferencia napirendjének teljes egészében arra kell irányulnia, hogy a munkástömegek akciójában biztosítsa az egységet, amely az elvi-politikai nézeteltérések ellenére is azonnal elérhető.

A munkások tisztában vannak ezeknek a nézeteltéréseknek mélyreható okaival, túlnyomó többségükben mégis a munkásosztály akcióegységét követelik leg-sürgősebb és legközvetlenebb gyakorlati érdekeik megvédelmezésére. A munkástömegeknek ez az egészséges követelése teljesen megegyezik a Kommunista Internacionálé álláspontjával.

A Kommunista Internacionálé továbbra is érvényesnek tekinti azokat a megá-lapításokat, amelyek a proletariátus feladataira vonatkoznak a jelenlegi forradalmi időszakban; akárcsak korábban, most is a proletárdiktatúrában és a tanácsrendszerben látja a kapitalista világanarchia felszámolásának döntő eszközét. Ugyanakkor tudja, hogy a végső harchoz a munkástömegeknek a kapitalista osztályok támadása elleni egyesült harcán keresztül vezet az út, és ezért kész részt venni a nemzetközi munkáskonferencián, amelynek a proletariátus egységes akcióit kell szolgálnia.

A Kommunista Internacionálé tudomásul veszi a bécsi egyesülésnek a konferencia napirendjére tett javaslatát: „A tőke támadása elleni védelem és a reakció elleni harc” — és javasolja, hogy a napirendet egészítsék ki a következő kérdésekkel:

1. Az új imperialista háború elleni harc előkészítése (lásd az Amszterdami Internacionáléhoz csatlakozott szakszervezeti egyesülések határozatát);
2. Segítség az Oroszországi Szovjet Köztársaság gazdaságának helyreállításához (lásd az Amszterdami Internacionálé felhívását, nevezetesen az éhezők segítségéről);
3. Az elpusztított területek helyreállítása és az imperialista versailles-i szerződés.

²⁷ A washingtoni (1921. november 12—1922. február 6.) és a genovai (1922. április 10—május 19.) konferenciáról van szó.

A Végrehajtó Bizottság kibővített ülése annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy figyelembe véve a nemzetközi helyzetet, a munkásszervezetek nemzetközi konferenciáját feltétlenül a kormányok genovai gazdasági konferenciájával egy időben rendezzék meg, mint ahogyan azt Stauning javaslatára a II. Internacionáléhoz tartozó Dánia Szociáldemokrata Pártja kérte.

A fejlődés menete az egész világon arra mutat, hogy a kommunista eszmék győzedelmeskedni fognak a munkásosztály soraiban. Minél gyorsabban egyesülnek a munkások hatalmas tömegei létérdekeik védelmére, annál gyorsabban következnek be a kommunizmus győzelmei.

Elfogadva: 1922. március 4.

V. I. Lenyin i Kommuniszticeszkij Internacional, 419—421. old.

[15]

HATÁROZAT AZ EGYSÉGFONT TAKTIKÁJÁRÓL

Beható vita után, melynek során tisztázódtak a nézeteltérések, és bebizonyosodott, hogy az egységfront taktikája, ahogy azt a Végrehajtó Bizottság javasolta, a legcsekélyebb mértékben sem fedi el az ellentétet a reformizmussal, hanem folytatja és tovább fejleszti a III. kongresszus és a szekciók által követett taktikát, a Végrehajtó Bizottság kibővített plénuma jóváhagyja az egységfrontra vonatkozó decemberi téziseket.²⁸ Azzal bízva meg az Elnökséget, hogy valamennyi fontosabb szekció küldöttségével együtt határozzák meg a legközelebbi gyakorlati lépéseket, amelyeket az érdekelt országokban az elfogadott taktika végrehajtására azonnal meg kell tenni, s amelyek természetesen alkalmazkodnak az egyes országok viszonyaihoz.

Elfogadva: 1922. március 4.

V. I. Lenyin i Kommuniszticeszkij Internacional, 421. old.

²⁸ A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága 1921 decemberében tartott ülésén elfogadott „Tézisek a munkások egységfrontjáról és a II., a Két és feles és az Amszterdami Internacionáléhoz tartozó munkásokhoz, valamint az anarcho-szindikalista szervezeteket támogató munkásokhoz való viszonyról” című dokumentumról van szó. (Szövegét közli: A Szovjetunió Kommunista Pártja kongresszusainak, konferenciáinak és központi bizottsági plénumainak határozatai. I. rész. Szikra 1954. „A Komintern Végrehajtó Bizottságának tézisei.” 675—686. old.)

TÉZISEK A HÁBORÚS VESZÉLY ÉS A HÁBORÚ ELLENI HARCRÓL

1. Az 1914—1918-as imperialista háború és az azt követően — Versailles-ban, Trianonban, St. Germainben, Sèvres-ben és Neuillyben — kötött békeszerződések az európai tőkés nagyhatalmak közötti világgazdasági és világpolitikai ellentéteket nem szüntették meg. Ezek továbbra is érvényesülnek abban a harcban, amely az európai piacon és a világpiacra a hatalmi pozíciókért és az uralomért folyik, éppen csak megváltozott formában és megváltozott körülmények között. A régi ellentétek mellett a nagy európai imperialista államok között új világgazdasági és világpolitikai ellentétek jelentkeztek. Anglia, az Egyesült Államok és Japán között gyors ütemben egyre nagyobb ellentétek érlelődnek, s ezek kifejlődéséhez nagymértékben hozzájárult a legutóbbi háború is. Éles formában jelentkeznek a nemzeti ellentétek az európai gyarmattartó hatalmak és az uralmuk alá hajtott vagy általuk fenyegetett népek között. Szovjet-Oroszországot kirekesztették a világpiacról és a világgazdaságból a blokáddal és azokkal a háborúkkal, amelyekkel a világ imperialistái meg szeretnék volna dönteni a világ egyetlen olyan államát, ahol a parasztok és a munkások a politikai hatalmat kiragadták a burzsoázia kezéből. Az a tény, hogy az Osztrák—Magyar Monarchia romjain nemzeti államok keletkeztek, hogy Nyugat-Európa és Oroszország között elhatároló államokat hoztak létre, rendkívül megszorította a vámkorlátokat, amelyek feltartóztatják a termelőerők szabad kibontakozását.

2. Azáltal, hogy az antant a német imperializmust katonailag szétzúzta, Németországot gazdaságilag és politikailag gúzsba kötötte, Anglia a világhatalomért és a világ kizsákmányolásáért vívott küzdelemben egy időre megszabadult háború előtti legfőkélmertesebb ellenfelétől. A francia imperializmus Franciaország gazdasági zűlétségét és az állam fokozódó pénzülségét azzal próbálta megszüntetni, hogy a végsőkig kiszípolozta a neki kiszolgáltató Németországot. Németország kíméletlen kifosztása, a háború más következményeivel együtt — a pénz elértéktelenedése, az infláció stb. —, olyan mérvű elszegényedéshez vezet, amely nem teszi lehetővé, hogy a német piac angol árukat vásároljon, holott ez előfeltétele az angol gazdaság létének és virágzásának. Ugyanakkor, az említett körülmények között, az antant által Németországra kényszerített nyomasztó jóvátételi terhek együtt járnak azzal, hogy az angol piacot és a világpiacot elárasztják a rendkívül olcsó német áruk, amelyeknek konkurrenciája ellen nem nyújt védelmet a legmagasabb vámkorlát és a legszigorúbb dömpingellenes törvény sem. Németország világ-gazdasági és világpolitikai gyengítése nem jelenti Anglia igazi erősödését, sőt inkább ezt az országot is gyengíti és veszélyezteti. Annál is inkább, mert a folyamat a francia imperializmus hatalmának jelentős kiszélesedésével és megszilárdulásával párhuzamosan megy végbe.

3. Franciaország gazdasági fejlődése a háború kimenetele eredményeképpen újabb hatalmas lökést kapott. Franciaország Európa legjelentősebb vasérclelőhelyeivel rendelkezik, mint ahogy Németországnak még mindig a legtöbb szene van a kontinensen. A vasérc és a szén kiaknázási lehetőségeinek egyesítése — akár hódítás, akár szerződés útján kerülne rá sor — halálos csapás lenne Anglia európai és Európán kívüli gazdasági és politikai pozícióira egyaránt. Ám Franciaország az ilyen egyesülés nélkül is — a német jóvátételi szénre támaszkodva — gyors ütemben egy kölcsönöket adó, járadékos államból olyan állammá alakul át, amelyben a fináncsőke uralma alatt felvirágzik a nehézipar; a fináncsőke pedig biztosított produktív munkalehetőségekre és zárt kizsákmányolási területekre törekszik. Csehszlovákia és Lengyelország szénvidékein, Kelet-Galícia és Románia olajmezőin Franciaország egyre nagyobb jelentőségű konkurrensé Angliának. Franciaország a kisantanttal, Lengyelországgal és a peremállamokkal kiépített gazdasági, politikai és katonai kapcsolataira támaszkodva ebben a térségben nemcsak a gazdasági és politikai életből szorítja ki az angol befolyást, hanem ami ennél is fontosabb, Anglia költségére biztosítja magának a Balkán, Szovjet-Oroszország és Kisázsia „kiaknázását”, vagyis kizsákmányolását.

A Boszporuszon és a Dardanellákon, Észak-Afrikában, Elő-Ázsiában és Közép-Ázsiában a francia és az angol imperializmus közötti világgazdasági és világpolitikai ellentétek egyre világosabban jelentkeznek, és egyre több konfliktust idéznek elő. Franciaország marokkói és szíriai pozíciója, Törökországgal kötött ankarai egyezménye, és ennek az egyezménynek a mohamedán világra gyakorolt befolyása miatt Anglia nemcsak eddigi és majdani kelet-európai, afrikai és ázsiai kizsákmányolási területeit látja veszélyeztetettnek, hanem még inkább az összeköttetést Indiával. Minél tartósabban és hevesebben támadják ebben a térségben a nemzeti és társadalmi mozgalmak a brit gyarmati uralmat, annál fontosabb Anglia számára, hogy a Dardanellák és a Szuezi-csatorna fölötti uralma, valamint egy tőle függő és általa vezetett arab birodalom révén, mezopotámiai, perzsiai és afganisztáni hatalmi pozíciói révén biztosítsa magának ezt az összeköttetést. E világgazdasági és világpolitikai gondok nyomására igyekszik Anglia Olaszországot és Görögországot a francia imperializmus rovására erősíteni, ezért sürgeti Olaszországot a fegyverkezésre, amely korlátozná Franciaország hatalmi pozícióit a Földközi-tengeren. Szovjet-Oroszországnak a világgazdaságba történő várható beilleszkedése kapcsán Anglia és Franciaország eszeveszett küzdelmet vív az elsőbbségért a nagy köztársaság természeti kincseinek kiaknázásában, proletárjai és parasztjai munkaerejének kizsákmányolásában.

4. Anglia világpiacon uralma a négyéves imperialista mérsárlás alatt az Egyesült Államok kezébe ment át. Az Egyesült Államok, amely egykor nyersanyagot és élelmiszert szállított Európának s átvette annak iparcikkeit, most készáruk gyártójává vált. Észak- és Dél-Amerika piacain helyettesítette és kiszorította az európai árukat, s Kínában, az angol gyarmatokon, de magában Európában is egyre erőteljesebben nyomult előre. Az Egyesült Államok termelése, amely korábban a meny-

nyiséggel kívánta győzelmét biztosítani minőségi termeléssé vált. Az Egyesült Államok iparának rendelkezésére álló technikai-termelési apparátus magas fokú fejlettsége — más körülményektől eltekintve — nagy fölényt biztosít számára az angol termeléssel szemben. Ugyanakkor az Egyesült Államok adós országból Európa hitelezőjévé vált. Birtokában van a világ aranykészletének oroszlánrésze. Anglia az európai piacokon is alig tud helytállni az Egyesült Államok konkurrenciájával szemben. Úgy látszik, képtelen arra, hogy Észak- és Dél-Amerikában, a Csendes-óceán partvidékein és a csendes-óceáni szigetvilágban hatalmi pozícióit visszahódítsa, illetve uralmi szféráját kiszélesítse.

Az imperialista háború idején Japán is kifejlesztette a maga iparát, és ezzel kiszélesítette világgazdasági és világpolitikai hatalmi területét. Az Egyesült Államok vetélytársaként megjelent a dél-amerikai piacokon, és megvetette a lábát a Csendes-óceáni-szigeteken. Kínától elvette a gazdag Santung tartományt, birtokába vette Mandzsúriát, hódítva előrenyomult Kelet-Szibériában, és kinyújtotta csápjait Mongólia felé. Növekvő imperializmusa legélesebben az Egyesült Államok ellen irányul, fenyegetve annak pozícióit a Csendes-óceánon, a csendes-óceáni szigetvilágban, és keresztezve Kína kizsákmányolására irányuló törekvéseit. Anglia belenyugodott ebbe a fejlődésbe, mert azt remélte, hogy ez gátat vet az amerikai imperializmusnak. Japánnal kötött szövetségének biztosítania kellett volna Dél-Kína feletti uralmát és a terület kiaknázását; a „Mennyei Birodalom” északi részét egyelőre a japán rablóknak szándékozta átengedni.

Anglia, hogy a háború idején biztosítsa magának gyarmatai és domíniumai kellő pénzügyi és katonai támogatását, kénytelen volt beleszólási jogot biztosítani nekik a külpolitika alakításában. Ez erősen megkötötte kezét az Egyesült Államokkal és Japánnal való viszonyában. Kanadát gazdaságilag, politikailag és kulturálisan sokkal szorosabb kötelékek fűzték az Egyesült Államokhoz, mint az anyaországhoz. Az Ausztráliai Szövetség éles ellentétben állott Japán imperialista terjeszkedési vágyaival, pedig Japán valamikor — s titokban minden bizonnyal még ma is — szövetségese volt Angliának az Egyesült Államokkal szemben. A zömében paraszti angol Dél-Afrikának semmi oka sincs arra, hogy Angliát háborús viszályaiban támogassa. Az Egyesült Államok ugyan, ipari fölényére támaszkodva, egyre eredményesebben helyt tud állni Japán gazdasági konkurrenciájával szemben, de politikai természetű okok és különösen Kína „kiaknázásának” szempontjai kiélezik az ellentétet az amerikai és a japán imperializmus között.

5. A kapitalista nagyhatalmak négyéves pusztító és rablóhadjárata az angol gyarmatokon, valamint azokon a területeken, amelyeknek gyarmatosítása és kizsákmányolása számba jöhetett, szenvedélyes forradalmi mozgalmakat idézett elő. Ezek a mozgalmak az orosz forradalom példájából és Szovjet-Oroszország létéből merítenek bátorságot és erőt. E mozgalmak elsősorban nacionalista és vallási jellegűek, de társadalmi forradalmi harcokkal is kapcsolatosak. Bár Írországot Nagy-Britanniával szövetségi kapcsolatban álló köztársasággá kiáltották ki, Írországbán folytatódnak a véres harcok, amelyeknek áthidalhatatlan gazdasági

és szociális ellentétek szolgálnak talajul. Egyiptom felett ott leng a nemzeti lázadás lobogója, amelyet Zaglul pasa bontott ki. Indiában az angol uralom elleni nemzeti felháborodással szemben a legkeményebb kényszerrendszabályok is ugyanolyan hasznavehetetleneknek bizonyultak, mint az engedmények. Az egymást követő sztrájkok azt mutatják, hogy a nemzeti ellentétek mellett, és azokkal együtt, a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak között osztályharc is dúl. Az Atlanti-óceántól a Himalájáig, sőt egészen Kínáig a legnagyobb feszültség és erjedés tapasztalható a mohamedánok körében. Bármennyire eltér is egymástól, bármilyen különböző formákban jut is kifejezésre Ázsia és Afrika népeinek ez a forrongása, együttesen a kapitalista államok ellen irányul, s ezeknek az államoknak a világhatalomért és a világ kizsákmányolásáért folytatott viaskodása következtében egyre inkább fokozódik.

6. Bármilyen kibékíthetetlen érdekellentétek vannak is a nagy tőkésállamok között, Szovjet-Oroszországgal szemben egységesek; fegyverkeznek és harcra készen állnak, hogy azt megdöntsék. Az imperialista államok nem elégszenek meg azokkal az engedményekkel, amelyeket Szovjet-Oroszország történelmi kényszerhelyzetének iszonyatos nyomása alatt, a többi ország proletariátusától cserbenhagyva, a külföldi tőkéseknek nyújtott. Ezek arra törekszenek, hogy a végsőig kiszípolyozzák az óriás birodalmat, hogy rablógazdálkodást folytassanak természeti kincseivel és munkaerejével úgy, hogy ezt a szovjethatalom törvényei ne gátolhassák meg. Mindenekelőtt azonban arra törekszenek, hogy magát a szovjethatalmat semmisítsék meg. Szovjet-Oroszország nyomatókos figyelmeztetés valamennyi ország munkásai számára, hogy meg kell ragadniuk az államhatalmat, be kell vezetniük a diktatúrát és gyökerestül ki kell irtaniuk a kapitalizmust. Szovjet-Oroszország erős támaszt nyújt mindazokhoz a harcokhoz, amelyeket a kizsákmányoltak és elnyomottak a kizsákmányolók és elnyomók ellen vívnak, s ami a legfontosabb: anyaországa és védőbástyája a proletár világforradalomnak.

A világ tőkései, a nemzetközi ellenforradalom számára mindeddig a francia imperializmus volt a fegyver Szovjet-Oroszországgal szemben. Franciaország megszámlálhatatlan milliárdokat költött arra, hogy Oroszországban és Oroszországon kívül ellenforradalmi összeesküvéseket szőjön, hogy a cári tábornokok pusztító hadjárait és a szomszédos államokból indított nacionalista rablótámadásokat felfegyverezze és pénzelve. A Vörös Hadsereg azonban leverte a Franciaország által pénzelt ellenforradalmi seregeket, s ez — főleg a Vrangel-féle hadjárat kudarca — megmutatta ennek a politikának teljes tarthatatlanságát. Franciaország oroszországi politikájában fordulat állt be. Minthogy azonban Franciaországnak az a célja, hogy békés úton is hatalmas összegeket csikarjon ki Szovjet-Oroszországtól a francia hitelezők számára, a francia imperializmus Franciaország dolgozó tömegeinek vagyonát továbbra is arra fogja pazarolni, hogy kitartsa a kisantant és a szomszédos államok, elsősorban Lengyelország militarizmusát. Diplomatai és tábornokai mindenesetre Finnországtól Romániáig az egész vonalon újabb katonai támadásokra készülnek Szovjet-Oroszország ellen. Franciaországnak módjában

áll, hogy szövetségei támogatására löszert, hadfelszerelést és harc képes csapatokat küldjön a frontra. Németország „semlegessége” nem akadály a szállítások útjában. E „semlegesség” átalakulhat együttműködéssé, alkalomadtán még háborús részvétellel is, minthogy a német polgári kormány — akár Wirth áll az élén, akár más — gyenge az antanttal szemben, gyűlöli a proletár- és parasztállamot, és fél a proletárforradalomtól. Ludendorff és társai lesik a pillanatot, amikor a francia imperializmus kegyelméből harcba indulhatnak majd a bolsevizmus ellen. Jóllehet Szovjet-Oroszországnak nincs semmiféle imperialista törekvése és minden erejét az építésre kell fordítania, mégsem szabad leszerelnie. A proletárforradalom érdekében készen kell állnia a harcra.

7. A világ — kivált a kapitalista világ — még három évvel az imperialista megszárlás befejeződése és két évvel a békekötés után is telve van gyúlékony anyaggal, s ebből egy újabb imperialista háború lobbanhat lángra, hatalmasabb méretű, szörnyűbb, rombolóbb, iszonyatosabb annál, amely 1914—1918-ban, vért és szennyet fröcskölve, a rettegő emberiségre zúdult. A kapitalista államok súlyosabb fegyverzetet cipelnek, mint a háború előtti időkben. Az egyes országokban az államnak, a társadalomnak még korántsem áll rendelkezésére elegendő eszköz ahhoz, hogy csak valamelyest is begyógyítsa az iszonyatos sebeket, amelyeket a legutóbbi háború a dolgozó tömegeken ejtett, hogy helyreállítsa azt, ami a háborúban elpusztult. S a polgári kormányok az alkotó nép vagyonát máris a szárazföldi, tengeri és légi háborúhoz szükséges hallatlan méretű fegyverkezésre pocsékolják. Már maga ez a fegyverkezés is fokozza és egyre élesebbé teszi a mindenfelől fenyegető háborús veszélyt. Minthogy a proletár világforradalom az orosz forradalom első vakmerő rohama után vontatottan fejlődik tovább, a nagy kapitalista országokban a burzsoáziának megvan a lehetősége arra, hogy a düledező gazdaságot és a megingott államot kapitalista alapokon próbálja helyreállítani. Ám a kapitalista profitgazdaság, a polgári rend helyreállítása magában foglalja azt is, hogy fennmaradnak mindazok a gazdasági, politikai és társadalmi, nemzeti és nemzetközi ellentétek és ellentmondások, amelyek a kapitalista fejlődés elért fokán elkerülhetetlenül óriási méretű, szörnyű jellegű és elképzelhetetlen következményekkel járó világháborúkhöz vezetnek. Sőt, ezeket az ellentéteket és ellentmondásokat még jobban fokozta és kiélezte mind maga a háború és valamennyi következménye, mind pedig a burzsoáziának az a törekvése, hogy a proletariátus barbár kizsákmányolásával és leigázásával fenntartsa és megszilárdítsa a kapitalizmust.

A kapitalizmus teremtette hatalmas termelőerőknek és termelési eszközöknek a mozgása már nem szorítható a polgári nemzeti államok szűk határai közé. Ezeknek érvényesülési területként az egész világra van szükségük. Minthogy fennmaradt a termelési eszközök magántulajdona és így az egyes tőkéseknek és tőkéscsoportoknak a nyereszkesedési vágya mint a termelés ösztönző ereje, minthogy ennek következményeképpen fennmaradt a kapitalista gazdaság anarchiája, minthogy a gazdasági életben és az államban a nehézipar és a finánc-tőke tölt be uralkodó szerepet — a hallatlan méretű fegyverkezés, az állandó háborús veszély s végül az emberek

millióit elpusztító és megcsonkító, virágzó kultúrterületeket sivatagokká változtató világháborúk a hanyatló kapitalizmus elkerülhetetlen, tipikus jellemzői. A kapitalista imperializmusnak a világháború felé hajtó erőivel szemben a polgári társadalomban nem érvényesülhetnek a békeszerető törekvések.

8. Mindazok a találkozók és tanácskozások, amelyeket a háború befejeződése óta miniszterek, diplomaták, parlamenti képviselők, pénzemberek, békeharcosok stb. tartottak, nem háríthatták el a világháborúk fenyegető veszélyét. A Népszövetség, a forradalmi proletárszolidaritás e groteszk karikatúrája, figyelmeztetőül szolgálhatna a legfanatikusabb illúzióhajhászoknak is. A kapitalista államok egyetlen szövetsége sem képes a békét garantálni: ezek a szövetségek háborús veszélyt és háborús készülődést jelentenek. A washingtoni leszerelési konferencia a legfrissebb bizonyíték arra, hogy a kapitalista világnak nincs meg sem a képessége, sem az akarata arra, hogy az emberiségnek a békét biztosítsa. A Kína és Kelet-Szibéria kapitalista kiszipolyozására kötött négy-, illetve öthatalmi egyezmény ellenére a legcsekélyebb mértékben sem sikerült megoldani a „kelet-ázsiai kérdéseket”, s ez a legközelebbi jövőben a szövetségeseket arra kényszerítheti, hogy véres háborúkat vívjanak egymással és azokkal a népekkel, amelyeket a kapitalista kultúra áldásaival akarnak boldogítani. A tengeri haderők csökkentésére vonatkozólag született döntés nem egyéb, mint a leszerelési gondolat megcsúfolása: teljesen elutasították a szárazföldi és a légi háború bárminemű korlátozását. E háború a tudomány és a technika vívmányaként minden bizonnyal az emberéletek és emberi alkotások elpusztításának legszörnyűbb formája lesz. Szappanbuborékként pukkantak szét azoknak a naiv és okulni képtelen embereknek a reményei, akik abban bíztak, hogy a washingtoni konferencia biztosítja majd a békét, és előmozdítja Európa gazdasági és politikai építését.

9. A küszöbönálló genovai gazdasági konferenciától azt várják, hogy a kapitalizmus világtörténelmi sorsát — világháború vagy proletár világforradalom — valamilyen új kiindulópontot választva elkerülhetővé tegye. Európa nagy kapitalista államainak át kell hidalniuk világ gazdasági és világpolitikai ellentéteket, erőiket egységesen, tervszerűen meg kell szervezniük, nemzetközileg össze kell fogniuk a gazdasági építés érdekében. Miután az elszegényedett Európa burzsoáziája és tanácstalan kormányai erre az ügyre vonatkozólag megegyezésre jutottak, azt remélik, hogy a gazdaságában szinte megfulladó Amerika a rendelkezésükre bocsátja majd a szükséges óriási eszközöket.

A konferencia egybehívása nem más, mint annak bevallása, hogy a versailles-i béke és a hozzá hasonló békeszerződések tarthatatlanok, nem szolgálhatnak Európa újjáépítésének alapjául, hanem eszközök annak további szétzilálására és elnyomóritására. A konferencia egybehívása nem más, mint annak bevallása, hogy a burzsoázia az egyes országokban képtelen a háborúból fakadó gazdasági káosz helyett rendet és stabilitást teremteni, s a romokból egy új, magasabb rendű életet felépíteni. Így bebizonyosodik, hogy ez a gigászi feladat Európa és Amerika egyesült burzsoáziájának erőit is meghaladja. Ez a feladat csak akkor oldható majd meg,

amikor a forradalmi proletariátus megdönti a burzsoázia uralmát. A proletariátus, azáltal, hogy önmagát kiszabadítja a kapitalizmus jármából és az emberi munkát felszabadítja a kizsákmányolás és a szolgaság alól, gyakorlatilag az összes dologi termelőerőket is megszabadítja a kapitalista profitgazdaság által felállított korlátoktól, megeremti az előfeltételeket egy tökéletesebb társadalom felépítéséhez.

A Kommunista Internacionálé III. világkongresszusának téziseiben²⁹ vázolt világ gazdasági és világpolitikai helyzet lényegében nem változott. Igaz, hogy az Egyesült Államokban és másutt egyes iparágakban a gazdasági konjunktúra látszólag kissé növekszik. Az egész helyzet azonban azt igazolja, hogy a kapitalista gazdaság fejlődése hanyatlásnak indult és a vége felé közeledik. A tervezett gazdasági konferencia ezen az ingatag és laza talajon akarja Európa kapitalista gazdaságának alapjáig megrendített épületét fenntartani, megerősíteni, kijavítani. Annyi ez, mint a kör négyszögesítése: kielégíteni a francia imperializmusnak a német gazdaság kifosztására támasztott igényét, s ugyanakkor biztosítani a német gazdaság megfelelő teljesítő képességét, hogy Németország az angol áruk kifizetődő elhelyezési piacául szolgálhasson, és hogy az angol ipar biztosítva legyen a németek tisztességtelen konkurrenciájával szemben. A francia és az angol kapitalizmus közötti érdekellentétek kiegyenlítésének költségeit a német proletároknak és valamennyi ország kizsákmányoltjainak sorsközössége folytán az egész világ proletárjai fogják viselni. A nemzetközi burzsoázia elképzelései és vágyai szerint ezeket a költségeket elsősorban annak az államnak kellene viselnie, amelyben a munkások és parasztok megragadták a hatalmat, vagyis Szovjet-Oroszországnak. Vajon Szovjet-Oroszország gazdasági újjáépítésében a tőkéseknek egyetlenegy nemzetközi mammutszindikátusa vesz-e majd részt, vagy néhány, esetleg sok nagy társaság? Úgy látszik, ez itt a kérdés. Rablók vetik így fel a kérdést, akik azon egyezkednek, hogyan fosszák ki áldozatukat, és hogyan osszák fel egymás között a zsákmányt.

A konferencia előkészítése, a szakértők jelentései, a diplomaták sugdosása, a miniszterek beszédei, a „befolyásos körök” találgatása és ármánykodása, a tárgyalások újabb meg újabb elnapolása — mindez nagyszerűen rávilágít a kapitalista világot marcangoló kiengesztelhetetlen érdekellentétekre és érdeköszeütközésekre. Jóllehet valamennyi ország burzsoáziáját eltölti az az egységes akarat, hogy Szovjet-Oroszországot a nemzetközi tőkés kizsákmányolás gyarmati területévé változtassák, napról napra világosabban nyomulnak előtérbe azok az ellentétek, amelyek a kitervelt kiuzsorázási üzletnél Franciaország, Anglia, az Egyesült Államok és Németország tőkései között felmerülnek. Az a harc, amelyet a francia és az angol kormány az orosz kérdésben folytat, valamint Németország kormányának magatartása, egyértelmű kifejezése ezeknek az ellentéteknek. Oroszországgal szemben folytatott politikájukban Németország nem volt más, mint az antant

²⁹ Lásd e kötet 60—74. oldalán.

árnyéka, most pedig, amikor „Szovjet-Oroszország újjáépítésének” kérdése merül fel, angol vazallusként lép a színre, mégpedig annak ellenére, hogy Németország kapitalista érdekei önálló politikát követelnek meg.

Bármilyen bizonytalan is a konferencia kimenetele, annyi már ma is nyilvánvaló: Németország lesz az, amelyről az antantimperialisták tárgyalni fognak. Németország még a versailles-i szerződés felülvizsgálatának kérdését sem meri majd felvetni, holott teljesen kézenfekvő, hogy ennek felülvizsgálata nélkül az európai gazdaság felépítése kapitalista alapokon sem lehetséges. Szovjet-Oroszországgal ellenben az antantimperialisták kénytelenek lesznek tárgyalásokba bocsátkozni. Ebben a tényben az a hatalom jut kifejezésre, amelyre Szovjet-Oroszország, gazdaságának siralmas állapota ellenére, a proletárforradalom eredményeképpen szert tett. Ez a forradalom, amely a szovjetrendszer védelmére létrehozta a Vörös Hadsereget, a szovjethatalmat is meg fogja erősíteni, hogy gazdasági téren is elháríthassa majd a világkapitalizmus rohamát. A szovjet kormánynak mint a nemzetközi gazdasági konferencia résztvevőjének de facto elismerése, ha nem is ismerik el de jure, ki fogja mélyíteni az ellentéteket a kapitalista államok között. Amennyire nem lehet kérdéses, hogy Európa felépítését illetően Genovában létrejön közöttük valamilyen megegyezés, annyira bizonyos, hogy ott a kapitalizmus legfeljebb lélegzethez jut, de nem menekülhet meg. Világháborúk vagy proletárforradalmak? Ez a kérdés az ottani tanácskozások és határozatok után is a történelem napi-rendjén marad.

10. A polgári pacifizmus és antimilitarizmus, amely a háború előtti időkben kis köröknek minden befolyást nélkülöző ideológiája volt, az adott történelmi körülmények között gyakorlati jelentőségre tehetne szert. Ha megvalósulna, ez volna az utolsó kísérlet arra, hogy a kapitalizmust fenntartsák, mégpedig a társadalmi erők nemzetközi összefogása és megszervezése alapján. Végső soron azonban ez a kísérlet is csalódást okozna, melléfogásnak bizonyulna. Kapitalista talajon még a nemzetközi szervezés eredményeképpen kiszélesített termelési terület is szűknek bizonyulna a kifejlődött termelőerők érvényesüléséhez. Ezek szétfeszíténék a kereteket, és hatalmas válságot robbantanának ki.

Minden kísérlet, még a csupán pacifista célok érdekében tett bizonytalan lépések is sikertelenek lesznek. Az egyes országok tőkéscsoportjai között, az egyes győztes államok és a kiszipolyozott, legyőzött országok között feszülő kibékíthetetlen ellentétek miatt kudarcra van ítélve. A pacifizmus minden gyakorlati alkalmazása megmutatja majd a proletariátus, a kispolgárság és a középburzsóázia nagy tömegeinek, hogy a burzsóázia megmentésére tett utolsó kísérlet egyben az utolsó önámítás is volt. Az imperializmus kapitalista valóság, a polgári pacifizmus kapitalista illúzió. A kapitalizmus ellentmondásainak, bajainak és gátlásainak leküzdésére a pacifizmus éppoly képtelen, mint a polgári szociális reform. Ám ez viszályt és bizonytalanságot kelt a burzsóázia, a közép- és kispolgárság soraiban, s ezzel gyengíti a proletariátus osztályellenségét. A burzsóáziának ezt a lehetséges gyengülését a kommunistáknak ki kell használniuk: a burzsóázia pacifista nekirugasz-

kódásai láttán harcba kell vinniük a munkásosztályt, hogy a munkások e harcban világosan felismerjék, mennyire képtelen a polgárság fokozatosan felülkerekedő értelmé és békeszeretete leküzdeni a militarizmust és az imperializmust. Ebben a harcban tisztázódik és megszilárdul majd az emberek nagy tömegének meggyőződése, hogy a militarizmus és az imperializmus, a fegyverkezés és a háború nem szűnik meg mindaddig, míg a proletariátus a legerélyesebben meg nem vívja osztályharcát, míg forradalom útján meg nem dönti a kapitalizmust. Ez a meggyőződés meggátolja majd a proletariátus forradalmi harci energiájának gyengülését, és elejét veszi annak a veszélynek, amely a polgári pacifizmus propagandájával függ össze. Mert súlyos veszélyt jelentene a proletár felszabadító harc szempontjából az, ha a munkásosztály az ilyen propaganda befolyása alatt leszerelne, ahelyett hogy a legnagyobb eréllyel tovább fegyverkezik és tovább harcol. Érzélgős pacifista remények ködében nem oldódhat fel az a világos felismerés, hogy a burzsoáziának az uralkodásra és a kizsákmányolásra az élet termelőerőivel és a halál termelőerőivel való rendelkezés adja meg a lehetőséget. A proletariátusnak mindkettőt birtokába kell kerítenie, hogy megszabadulhasson a kizsákmányolástól és a szolgaságtól. Minthogy szabadságától fegyverek erejével fosztják meg, fegyverek erejével kell azt kivívnia és védenie. Éppúgy, mint a politikai hatalmi apparátust, a katonai hatalmi apparátust is ki kell ragadnia a vagyonosok kezéből, s azt a saját érdekeinek és történelmi feladatainak megfelelően kell átalakítania és használnia.

11. A felsorolt tények és érvek alapján a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának kibővített ülése leszögezi: a fenyegető háborúkkal szemben az egyetlen hathatós védelem a proletárforradalom, amely megdönti a kapitalizmust, ezzel biztosítja a társadalmi gazdaság újjáépítését, s így megszünteti mind az osztályok közötti ellentéteket, mind pedig az egyes államok közötti érdekellentéteket. 36 nemzet jelenlevő képviselői éppen ezért arra kötelezik valamennyi ország kommunista pártjait, hogy a háborúk elhárítása céljából készítsék elő ideológiailag és szervezetileg a legélesebb forradalmi osztályharcot. E cél elérésének eszközeként számításba jöhet:

1. A dolgozó tömegek, különösen az ifjúság tervszerű felvilágosítása a háborúk okairól, jellegéről stb.
2. A külpolitikára, a fegyverkezésre stb. vonatkozó összes kérdések és döntések ismertetése a nagy tömegekkel.
3. Jól megszervezett legális és illegális felvilágosító propaganda a katonaság körében és mindenfajta fegyveres alakulatnál.
4. A proletariátus azon eltökéltségének erősítése, hogy egy kirobbanó imperialista háború esetén minden lehető módon és mindenáron akadályozza a hadianyag- és csapatszállításokat.
5. A legnagyobb tömegek ama forradalmi akaratának erősítése, hogy egy imperialista háború kirobbanása esetén minden más rendelkezésre álló eszközzel is szembeszegüljenek a háborúval: utcai tüntetésekkel, általános sztrájkokkal és fegyveres felkeléssel.

6. Legális és illegális szervek létrehozása e feladatok megvalósítása érdekében.
7. Olyan legális és illegális szervek és intézmények létrehozása amelyek biztosítják az egymással legélesebben szemben álló országok kommunistáinak egy-
séges és erélyes nemzetközi együttműködését.

A kormányok genovai nemzetközi gazdasági konferenciájára való tekintettel a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának kibővített ülése felhívja valamennyi ország dolgozóit és kizsákmányoltjait, hogy zárt frontban hatalmas tüntetésekkel állítsák szembe akarataikat a nemzetközi burzsoáziának a gazdaság újjáépítésére tett zavart kísérleteivel. Az ő bőrükről és a Szovjet-Oroszország sorsáról folyó alkudozásra és kufárkodásra a tömegeknek egyöntetű követelésekkel kell válaszolniuk:

1. Helyezzék hatályon kívül mindazokat a szerződéseket, amelyeket az 1914—1918-as imperialista háború befejezésekor kötöttek.
2. Korlátozzanak mindennemű fegyverkezést.
3. A háború, a jóvátétel és az újjáépítés terheit hárítsák át kizárólag a burzsoáziára.
4. El a kezekkel Szovjet-Oroszországtól, állítsák helyre vele a normális politikai kapcsolatokat.
5. Mind magánvállalkozás útján, mind pedig az állam révén támogassák a legmesszebb menően Szovjet-Oroszország gazdasági építését.

Elfogadva: 1922. március 4.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ

IV. KONGRESSZUSA

(1922. NOVEMBER 5—DECEMBER 5.)

[17]

AZ AGRÁR-AKCIÓPROGRAM TERVEZETE

ÚTMUTATÓ A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ II. KONGRESSZUSA AGRÁRTÉZISEINEK ALKALMAZÁSÁHOZ³⁰

A II. kongresszuson kidolgozott agrártézisekben már leszögeztük a falusi dolgozó tömegekhez fűződő viszonyunk alapelveit. A tőke offenzívájának jelenlegi szakaszában az agrárkérdés fokozott jelentőségre tesz szert.

A IV. kongresszus valamennyi pártot felszólítja, hogy minden erejükkel igyekezzenek megnyerni a falusi dolgozó tömegeket, s ehhez a munkához a következő irányelveket adja meg:

1. A falusi proletárok és szegényparasztok nagy tömegét, akiknek nincs elegendő földjük és ezért részben bér munkára kényszerülnek, vagy akiket valamilyen módon kizsákmányol a nagybirtok vagy a tőke, csak proletárforradalom szabadíthatja ki jelenlegi szolgaságából és mentheti meg örökre a kapitalizmusban elkerülhetetlen háborúktól; egy olyan forradalom, amely a földbirtokosok földjét és minden más termelési eszközét kártérítés nélkül elkobozza és a munkások rendelkezésére bocsátja, amely a nagybirtokosok és tőkések állama helyébe a proletárok és dolgozó parasztok tanácsállamát állítja, és ily módon egyengeti a kommunizmushoz vezető utat.

2. A nagybirtokosok és tőkések állama elleni harcban a dolgozó szegényparasztok és a kisbérlők természetes fegyvertársai a mezőgazdasági és az ipari proletariátusnak. Forradalmi mozgalmuk csatlakozása a városi és falusi proletárok harcához jelentős mértékben előmozdítja a burzsoá állam bukását. Míg a városi proletariátus a hatalmat ragadja magához és a burzsoázia termelési eszközeit

³⁰ Az 1920. augusztus 4-én elfogadott „Határozat az agrárkérdésről” című dokumentumról van szó. (Magyarul lásd: Az agrárkérdésről szóló tézisek tervezete. *Lenin Művei*. 31. köt. Szikra 1951. 146—159. old., továbbá lásd e kötet 31., 37. sz. jegyzetét.)

sajátítja ki, a falusi proletárok és szegényparasztok a földet foglalják el, elűzik a földbirtokosokat, és véget vetnek falun a földbirtokosok és a burzsoázia uralmának.

3. Hogy a mezőgazdasági munkásokon kívül a szegényparasztokat (a törpebirtokosokat, a kisbérloket és a kisparasztok egy részét) is megnyerjük a forradalom ügyének, a középparasztokat pedig jóindulatú semlegességre bírjuk, az utóbbi rétegeket ki kell ragadnunk a nagybirtokosokkal szövetséges zsírosparasztok befolyása és vezetése alól. Fel kell ismerniük, hogy érdekeik nem a zsírosparasztok, hanem a proletariátus érdekeivel esnek egybe, s így arra a meggyőződésre kell jutniuk, hogy csak a proletariátus forradalmi pártja, a kommunista párt lehet a vezérük a harcban. Ha meg akarjuk gyorsítani a szegényparasztok kiszabadulását a nagybirtokosok és a zsírosparasztok vezetése alól, ehhez nem elegendő programokat kitűznünk vagy propagandát kifejtenünk: a kommunista pártnak e rétegek érdekében folytatott szüntelen akciókkal be kell bizonyítania, hogy valóban valamennyi dolgozónak és elnyomottnak a pártja.

4. A kommunista párt ezért az élére áll minden olyan harcnak, amelyet a falusi dolgozó tömegek az uralkodó osztályok ellen vívnak. E rétegeknek a kapitalizmus keretei között támasztott mindennapos követeléseikhez kapcsolódva a kommunista párt egyesíti a falusi dolgozók szétforgácsolt erőit, fokozza harckészségüket, az ipari proletariátus erőinek bevetésével támogatja ezt a harcot, és így egyre újabb, a forradalomhoz közelebb vivő célokat tűz ki. Az ipari munkásokkal közösen folytatott harc, az a tény, hogy az ipari munkások a kommunista párt vezetésével harcolnak a falusi munkások és a szegényparasztok érdekeiért, ez utóbbiakat meggyőzi majd arról, hogy egyrészt csak a kommunista pártnak vannak őszinte szándékai velük, míg az összes többi pártok — a parasztpártok éppugy, mint a szociáldemokrata pártok — demagóg frázisaik ellenére, csak be akarják csapni őket, s valójában a nagybirtokosok és tőkések szolgálatában állnak; másrészt, hogy a kapitalizmus keretei között a munkások és szegényparasztok helyzetének végleges megjavítása lehetetlen.

5. Konkrét harci követeléseinket aszerint kell kialakítanunk, hogy a munkások, a szegényparasztok és a középparasztok milyen formában fűggenek a földbirtokosoktól és a tőkésektől, milyen formákban nyomják el őket és melyek az egyes rétegek érdekei.

Az elnyomott, bennszülött parasztsággal rendelkező gyarmati országokban a nemzeti felszabadító harcot vagy az egész lakosság közös erővel folytatja, mint például Törökországban: ez esetben az elnyomott parasztságnak a földbirtokosok elleni harca közvetlenül a felszabadító harc győzelme után kezdődik; vagy pedig, ha a feudális földesurak szövetségben állnak az imperialista rablókkal (például Indiában), az elnyomott parasztok társadalmi harca egybeesik a nemzeti felszabadító harccal.

Azokon a területeken, ahol falun még erős feudális csökevények maradtak fenn, ahol a polgári forradalom még nem teljesítette feladatait, ahol a nagybirtokhoz

még feudális kiváltságok is kapcsolódnak, a földért vívott harc során — amelynek itt döntő jelentősége van — félre kell söpörni az útból ezeket a kiváltságokat.

6. Mindazokban az országokban, amelyekben van igazi mezőgazdasági proletariátus, ez a réteg falun a forradalmi mozgalom legfontosabb tényezője. A kommunista párt, a mezőgazdasági proletariátust harcaiban hátba támadó szociáldemokratákkal ellentétben, támogatja, szervezi és fokozza mindazokat a harcokat, amelyeket a mezőgazdasági proletariátus gazdasági, társadalmi és politikai helyzetének javítása érdekében folytat.

A kommunista párt, hogy meggyorsítsa a falusi proletariátus forradalmasodását és felkészítse a harcra a proletariátus diktatúrájáért, amely egyedüli lehetőség a kizsákmányolás felszámolására, támogatja a mezőgazdasági proletariátust abban a küzdelmében, amelyet a reálbérek emeléséért, a munka-, a lakás- és a kulturális körülmények megjavításáért, a teljes gyülekezési, egyesületi, szakszervezeti szabadságért, a sztrájk- és sajtószabadságért folytat, valamint más jogokért: évi átlagban a nyolcórás munkanapért, a balesetbiztosításért, az öregségi biztosításért, a gyermekek bér munkájának betiltásáért, a szakoktatás kiépítéséért stb. — legalább a proletariátusával egyenlő jogokat biztosító szociális törvényhozássért.

7. A kommunista párt mindaddig, amíg a társadalmi forradalommal végérvényesen meg nem szabadítja a parasztokat a szolgaságtól, harcol az ellen, hogy a tőke bármilyen formában kizsákmányolja a szegény- és középparasztokat, hogy a kölcsön- és uzsoratóke kizsákmányolja és adós szolgaságba döntse a szegény-parasztokat, hogy kizsákmányolja őket a kereskedelmi és a spekulációs tőke, amely alacsony árakon vásárolja fel a szegényparasztok terményfeleslegeit, hogy azután drága áron eladja azokat a városi proletariátusnak. A kommunista párt ennek az élősd, spekulációs tőkének a kikapcsolásáért, a kisparasztok szervezetkezeti és a városi proletariátus fogyasztási szervezetkezeti közötti közvetlen kapcsolatért harcol.

A párt harcol az ellen, hogy az *ipari tőke* kizsákmányolja a szegényparaszttságot, monopolhelyzetének kihasználásával magasan tartsa az iparcikkek árait.

Ezért követeljük, hogy a szegényparasztokat olcsóbb áron lássák el termelési eszközökkel (műtrágyával, gépekkel stb.). Ebben árellenőrzéssel közre kell működniük az üzemi tanácsoknak.

A kommunista párt harcol az ellen is, hogy a közlekedés magánmonopóliuma kizsákmányolja a szegényparasztokat, amint az az angolszász országokban történik; hogy a kapitalista állam kizsákmányolja a szegényparasztokat, adórendszereiben egyoldalúan terhelve meg őket a nagybirtokosokkal szemben.

Követeljük a teljes adómentességet a szegényparasztok számára.

8. Azokban az országokban, amelyek nem gyarmatok, a földínségben szenvedő lakosság legsúlyosabb kizsákmányolását a nagybirtokosok föld-magántulajdona okozza. A törpebirtokos parasztok, hogy munkaerejüket teljesen kihasználják és egyáltalában fenntarthassák magukat, kénytelenek éhbérért a nagybirtokosoknak dolgozni, vagy magas áron földet bérelni vagy vásárolni, ami által a földbirtokosok

a dolgozó parasztnak munkabérének egy részét elrabolják és bezsebelik. A föld-
ínség arra kényszeríti a törpebirtokos parasztokat, hogy modern formában vállal-
ják a középkori szolgaságot. A kommunista párt ennél fogva a föld és a felszerelések
elkobzásáért harcol, hogy azoknak a rendelkezésére bocsáthassa, akik ténylegesen
megművelik a földet. Amíg a proletárforradalom ezt ki nem vívja, a kommunista
párt támogatja a szegényparasztok harcát olyan követelésekért, mint

a) a részes bérlők életkörülményeinek javítása a birtokosoknak jutó rész csökkentése révén;

b) a kisbirtokok bérleti díjának csökkentése, a bérlő által eszközölt javítások
megtérítése a bérleti szerződés lejártakor stb. A mezőgazdasági munkások kom-
munista vezetés alatt álló szakszervezetei például oly módon támogatják a kis-
haszonbérlőket ebben a harcukban, hogy nem dolgoznak olyan földeken, amelyeket
a földbirtokos bérleti viszályok folytán elvett a kishaszonbérlőtől stb.;

c) föld, jószág és más termelési eszközök juttatása minden törpebirtokos parasztnak
olyan feltételekkel, amelyek felemelkedésüket biztosítják; de semmiképpen
sem nadrágszíjparcellák juttatása, amelyek tulajdonosaikat a földhöz láncolják
és arra kényszerítik, hogy éhbérért munkát vállaljanak a szomszéd nagybirtokos-
nál vagy zsírosparasztnál, hanem olyan nagyságú parcellák juttatása, illetve a meg-
levőknek olyan nagyságúra történő kiegészítése, amely biztosítja a család eltartás-
át. S itt különösképpen figyelembe kell venni a mezőgazdasági munkások érdekeit.

9. Az uralkodó osztályok kísérleteket tesznek arra, hogy polgári agrárreform-
mal, a parasztság vezető elemeinek földhöz juttatásával tompítsák az agrármoz-
galom forradalmi életét. Ezzel sikerül is a forradalmi mozgalom átmeneti apályát
elérniük. Ám minden agrárreform a kapitalizmus korlátaiba ütközik; földet csak
térítés ellenében osztanak, és csak azoknak, akik már rendelkeznek termelési
eszközökkel annak megműveléséhez. A tisztán proletár és félproletár elemeknek
egy polgári agrárreform a világon semmit nem nyújthat. Azok a súlyos feltételek,
amelyeket polgári földosztás esetén óhatatlanul a földhözjuttatott nyakába varr-
nak, és amelyek így valójában nem a földhözjuttatottak helyzetének javulásához,
hanem adós szolgaságukhoz vezetnek, alapul szolgálnak a forradalmi mozgalom
további kibontakozásához, és azoknak az ellentéteknek a kiéleződéséhez, amelyek
egyrészt a gazdag parasztnak, másrészt meg a szegényparasztok, valamint a földhöz
nem jutó és a nagybirtokok felosztása folytán munkalehetőségüket elvesztő mező-
gazdasági munkások között támadnak.

10. A falusi dolgozókat végérvényesen csak a proletárforradalom szabadíthatja
fel, amely a nagybirtokosok földjét felszereléssel együtt kártérítés nélkül elkobozza,
a dolgozó parasztnak földjéhez azonban nem nyúl, inkább megszabadítja őket
minden teherrel: bérleti díjtól, jelzálogkölcstől, feudális korláttól stb., s minden
lehető módon támogatja őket.

A nagybirtokosoktól elkobzott föld további megművelését illetően maguk
a dolgozók döntenek majd.

E kérdésre vonatkozólag a II. kongresszus tézisei megállapítják: „Ami a vezető

tőkésországokat illeti, a Kommunista Internacionálé helyesnek tartja, hogy ezekben a mezőgazdasági nagyüzemek *túlnyomórészt* megmaradjanak, s hogy az oroszországi »szovjetgazdaságok« típusa szerint vezessék azokat. Éppúgy célszerű lesz a kollektív gazdaságok (szövetkezetek, kommunák) alakításának a támogatása is. . .

A mezőgazdasági nagyüzemek fenntartása óvja a legjobban a mezőgazdasági lakosság forradalmi rétegének, a nincstelen mezőgazdasági munkásoknak és a félproletár parcellatulajdonosoknak az érdekeit, akik főképpen a nagyüzemekben végzett bér munkával keresték meg a létfenntartásukhoz szükséges eszközöket. Emellett a nagyüzemek államosítása legalább részben függetleníti a városi lakosságot az élelmezés kérdésében a parasztságtól. . .

Másfelől ott, ahol a középkori állapotok, a hűbéri rendszer maradványai a kizsákmányolás különleges formáihoz vezetnek, ahol fennmaradtak a szolgáltatások vagy a feles bérlet rendszere vagy más ehhez hasonló intézmények, bizonyos körülmények között esetleg szükség mutatkozhat arra, hogy a nagybirtokok földjének egy részét a parasztoknak adják át. . .

Azokban az országokban és azokon a vidékeken, ahol a mezőgazdasági nagyüzem viszonylag kis szerepet játszik, ellenben nagy számban vannak kisparaszti tulajdonosok, akiknek minden vágyuk, hogy földhöz jussanak, a nagybirtokosok földjének felosztása lesz majd a legbiztosabb eszköz a parasztság megnyeréséhez a forradalom számára, s a nagyüzemek fenntartása itt a városok ellátása szempontjából sem különösebben nagy jelentőségű.

Mindenesetre, ahol a nagybirtok felosztására kerül sor, ott elsősorban a mezőgazdasági proletárok érdekeit kell szem előtt tartani.”³¹

Szervezeti tekintetben mindazoknak a kommunistáknak, akik a mezőgazdaságban vagy a vele kapcsolatban álló ipari üzemekben dolgoznak, be kell lépniük a mezőgazdasági munkások szervezeteibe, s ott maguk köré kell gyűjteniük és irányítaniuk kell a forradalmi elemeket, hogy ezt a szervezetet a forradalom eszközévé tegyék. Ahol szakszervezetek nincsenek, a kommunistáknak kezdeményezniük kell ilyenek alakítását. A „sárga”, a fasiszta és a keresztény szervezetekben szívós felvilágosító munkát kell végezniük, hogy az ilyen ellenforradalmi szövetségeket szétbomlasszák. Fel kell hívniuk az ipari proletariátust arra, hogy támogassa a mezőgazdasági munkások harcait, a mezőgazdasági munkásokat pedig arra, hogy csatlakozzanak a gyári-üzemi bizottságok mozgalmához.

Mínthogy a szegényparasztoknak a forradalmi mozgalom szempontjából óriási jelentőségük van, a kommunistáknak elengedhetetlen feladatuk, hogy belépjenek a kisparasztok szervezeteibe, hogy azokat forradalmasítsák, hogy véget vessenek a bér munkások és a földszegény parasztok látszólagos érdekellentéteinek, amelye-

³¹ Lenin tervezete és az elfogadott határozat szövege az itt idézett résznél eltér egymástól. (Vö. *Lenin Művei*. 31. köt. 154—155. old., illetve V. I. Lenin in *Kommunistische Internationale*. 224—225. old.)

ket a nagybirtokosok és zsirosparasztok felngyítanak és elötérbe tolnak, s hogy ezeknek a szervezeteknek a mozgalmát és akcióit szoros kapcsolatba hozzák a falusi és a városi proletariátus szervezeteinek akcióival.

Csakis a város és a falu valamennyi forradalmi erőinek egyesítése teszi lehetővé, hogy a tőke támadásával szemben sikeres ellenállást tanúsítsunk és a védelemből kiindulva kivívjuk a végleges győzelmet.

Elfogadva: 1922. november 30.

V. I. Lenyin i Kommunizsztatjeszkij Internacional. 448—452. old.

[18]

HATÁROZAT A KOMMUNISTA IFJÚSÁGI INTERNACIONÁLÉRÓL

I. A Kommunista Internacionálé III. kongresszusának határozata szellemében a Kommunista Ifjúsági Internacionálé II. világkongresszusa³² úgy határozott, hogy a kommunista ifjúsági szervezeteket alárendelik a kommunista pártoknak, és hogy a kommunista ifjúsági szervezeteket szűk körű, zárt, tisztán politikai élcsapat-szervezetekből a munkásifjúság tömegszervezeteivé változtatják, amelyek a munkásosztály harcának keretei között és a kommunista párt politikai vezetésével a munkásifjúság érdekeinek képviseletét tűzi ki feladatául *minden* területen. A kommunista ifjúsági szervezeteknek változatlanul politikai szervezeteknek kell maradniuk, és tevékenységük alapját továbbra is a politikai harcban való részvételnek kell alkotnia. A munkásifjúság aktuális gazdasági követeléseikért és a polgári militarizmus ellen vívott harcot nyilvánították a munkásifjúság széles tömegei felrázásának és megnyerésének legfontosabb közvetlen eszközévé. Megkövetelték a szervezeti munkaformáknak és a szövetségi tevékenységnek az új feladatokhoz alkalmazkodó átalakítását. Különösképpen hangsúlyozták annak szükségességét, hogy a szervezeteken belül meginduljon a tervszerű, kommunista oktatás, a szervezeteken kívül álló ifjak körében pedig a tömegoktatást célzó felvilágosító munka.

A II. világkongresszus határozatainak végrehajtása, amely szükségszerűen csak hosszan tartó és szívós munkával biztosítható, olyan nehézségekbe ütközött, mint a kitűzött feladatok újszerűsége a legtöbb szövetség számára, továbbá a gazdasági válság (elszegényedés, munkanélküliség), amely kezdveztlen kihatással volt a tagszámszámra, valamint a reakció támadása, amely sok szövetséget illegálitásba kényszerített és összezsugorított. A forradalmi fellendülés átmeneti apálya és az egész munkásság forradalmi hangulatának lanyhulása a munkásifjúságra is kihatott,

³² A kongresszus 1921. július 9—23-án ülésezett Moszkvában.

hangulata a politikai érdeklődés csökkenése irányában változott. Ugyanakkor a burzsoázia és a szociáldemokrácia fokozottabb erőfeszítéseket tett a dolgozó fiatalok szervezkedésének befolyásolására. A kommunista ifjúsági szervezetek a Kommunista Ifjúsági Internacionálé II. kongresszusa óta mindenütt alávetették magukat a kommunista pártoknak, mindamellett a párt és az ifjúság kölcsönös viszonya általában még nem felel meg teljesen a nemzetközi kongresszusokon hozott határozatok szellemének. Itt elsősorban arról van szó, hogy a párt *nem* támogatja még kellőképpen az ifjúsági szövetség munkáját. A Kommunista Ifjúsági Internacionálénak az elmúlt 15 hónap alatt tett erőfeszítései eredményeképpen már sikerült a legtöbb kommunista ifjúsági szervezetben megtenni *a legfontosabb gyakorlati lépéseket a szervezetnek a II. világkongresszus határozatai szellemében történő átalakítására*, s így megteremteni a legfontosabb előfeltételeket ahhoz, hogy ez a szervezet tömegszervezetté váljon. Emellett a kommunista ifjúsági szervezetek egy sor országban, a munkásifjúság gazdasági és politikai harci követelése mellett kifejtett *propagandájukkal* már elindultak azon az úton, amelyen haladva a továbbiakban nagy tömegeket vonhatnak majd befolyásuk alá, *s már egy sor kampányt, sőt konkrét harci akciót is szerveztek és végrehajtottak.*

Mindamellett a kommunista ifjúsági szervezeteknek eddig még nem sikerült tömegszervezetekké válniuk abban az értelemben, hogy a taglétszám emelése mellett szervesen egybe is olvadjanak a tömegekkel, azokat *szüntelenül* befolyásuk alatt tartsák és vezessék, s ebből e szervezetek számára fontos feladatok adódnak a jövőt illetően.

2. A *tőke támadása* a dolgozó ifjúságot is teljes erejével sújtotta. A bérek csökkentése, a munkaidő meghosszabbítása, a munkanélküliség, az ipari kizsákmányolás nem csupán olyan mértékben érinti őket, mint a felnőtt munkásokat, az ő esetükben még súlyosabb formákat ölt és kedvezőtlen kísérőjelenségekkel jár együtt. Emellett a dolgozó ifjúságot fel is használják a felnőtt munkásság ellen a bérek leszorítására, a sztrájkok letörésére, a munkanélküliség növelésére. Ezt a munkásság egésze szempontjából végzetes viszonyt még ki is élezi áruló magatartásával a reformista szakszervezeti bürokrácia, amely figyelmen kívül hagyja vagy éppenséggel fel is áldozza a dolgozó ifjúság érdekeit, és az ifjúmunkások tömegeit távol tartja a felnőtt munkások harcaitól. Sőt, gyakran megtagadják tőlük a felvételt a szakszervezetekbe. A polgári militarizmus erősödésével a fiatal munkások és parasztok szenvedései is növekednek, hiszen a kapitalizmus kényszerzubbonyába kényszerítik őket, hogy ágyútöltelékül szolgáljanak majd az eljövendő imperialista háborúban. Különös erővel sújt le a reakció az európai ifjúságra is, s sok helyütt megfosztja attól a jogtól, hogy kommunista ifjúsági szervezeteket alakítson, még ott is, ahol vannak kommunista pártok. Mindkét szociáldemokrata Ifjúsági Internacionálé³³ eddig tétlenül nézte a dolgozó ifjúság szükségleteit, és arra törekedett,

³³ Az 1921 februárjában létrehozott centrista Szocialista Ifjúsági Szervezetek Nemzetközi Munkaközösségéről és az 1921 májusában alakult jobboldali szociáldemokrata Ifjúmunkás Internacionáléről van szó.

hogy közös blokkal gátat vessen annak az óhajnak, amely a felnőtt munkások és valamennyi ifjómunkás harcának egyesítésére irányult. E blokkalakításnak nemcsak az volt a célja, hogy a munkásifjúság szenvedő tömegeit távol tartsa a harctól és az egész munkásifjúság egységfrontjától. Ez közvetlenül is a Kommunista Internacionálé ellen irányult, és a szociáldemokrata ifjúsági internacionálék küszöbönálló egybeolvadásához vezetett el.

A Kommunista Internacionálé kijelenti, hogy elengedhetetlen szükség van a fiatal és a felnőtt munkások közötti egységfrontra, és arra hívja fel a kommunista pártokat és a világ összes dolgozóit, hogy a tőke támadása, a polgári militarizmus és a reakció elleni harcban erőteljesen támogassák a dolgozó ifjúság követeléseit.

A Kommunista Internacionálé üdvözlí és teljes mértékben támogatja azt a harcot, amelyet a *Kommunista Ifjúsági Internacionálé* vív a dolgozó ifjúság létérdekéiért, egységfrontjáért, s az egész munkásosztály egységfrontja nevében a fiatal és a felnőtt munkásság közötti egységfrontért. A tőke támadásai, amelyek azzal fenyegetnek, hogy a munkásifjúságot a legszörnyűbb nyomorba taszítják, a militarizmus és a reakció tehetetlen áldozataivá teszik, az egész munkásosztály sziklaszilárd és egységes ellenállásába kell hogy ütközzenek.

3. A kommunista ifjúsági mozgalomnak, hogy megbirkózhasson azzal a munkával és azzal a sok feladattal, amely a tömegek megnyerése és nevelése során reá hárul, arra van szüksége, hogy a kommunista pártoknál *gondoskodó megértésre* és tevékeny támogatásra találjon.

A pártnak és az ifjúságnak az élet minden területén kialakított szoros együttműködésével, valamint a kommunista ifjúsági szervezetnek a párt politikai életébe való állandó bevonásával a *kommunista ifjúsági mozgalomban ébren kell tartani a politikai érdeklődést és a politikai aktivitást*; ez ugyanis a kommunista párt harcában és munkájában a Kommunista Internacionálé határozatainak végrehajtása szempontjából elengedhetetlen, és alapja egy egészséges ifjúsági kommunista mozgalomnak. A kommunista pártok *szervezeti* segítséget kell nyújtsanak a kommunista ifjúságnak. Fiatal párttagokat kell megbízniuk azzal, hogy végezzenek munkát a munkásifjúság körében, és azokon a helyeken, ahol működnek pártszervezetek, fiatal párttagok átadásával és propagandamunkával elő kell mozdítaniuk ifjúsági szervezetek alakulását. Minthogy a kommunista ifjúsági szervezetnek most már az a feladata, hogy tevékenységét főleg a tömegmunkára összpontosítsa, a kommunista pártnak elsősorban a kommunista ifjúság üzemi szerveinek (sejtek és frakciók) és szakszervezeti frakcióinak alakulását és azok tevékenységét kell támogatnia. A párt és az ifjúság összes szerveinek (sejtek, helyi csoportok, gyári-üzemi bizottságok, központi bizottságok, kongresszusok, frakciók stb.) ki kell cserélniük képviselőiket.

A kommunista ifjúsági szervezeteknek gazdasági propagandájuk erősítésével, a munkásifjúság életével és problémáival való állandó konkrét foglalkozással, a munkásifjúság érdekeinek állandó képviselete révén gyökereket kell ereszteníük, és mozgósítaniuk kell a fiatal munkásokat a felnőtt munkássággal közösen

vívott harcra. Ezért a kommunista pártoknak erőteljesen támogatniuk kell a kommunista ifjúság gazdasági munkáját az üzemi, iskolai és szakszervezeti frakciókban, s így biztosítaniuk kell a szakszervezetekben a kommunista ifjúsági szervezet és a kommunista párt tagjainak szoros együttműködését. A szakszervezetekben a párttagok feladata elsősorban az, hogy gondoskodjanak arról: a fiatal munkásokat és tanoncokat a szakszervezetekben egyenjogú tagokként kezeljék, hogy mérsekeljék tagsági díjaikat, hogy a szakszervezetek harcukban a munkásifjúság követeléseit is képviseljék és a tarifaegyezményeknél stb. ezeket is figyelembe vegyék. A kommunista pártnak emellett azzal is kell serkentenie a kommunista ifjúsági szervezet gazdasági, szakszervezeti munkáját, hogy propagandát fejt ki érdekében és tevékenyen támogatja akcióit, a maga mindennapi harcának célkitűzései közé véve fel annak követeléseit is.

Tekintettel az imperialista háború veszélyének fokozódására és a reakció erősödésére, a kommunista pártnak a legnagyobb mértékben támogatnia kell a kommunista ifjúsági szervezet antimilitarista harcát, s ebben gyakorlatilag tevékeny vezető szerepet kell betöltenie. A kommunista ifjúsági szervezeteknek a párt szolgálatában, a munkásosztálynak a reakcióval szembeni védelmében a legbuzgóbb harcosoknak kell lenniük.

A kommunista nevelőmunka a kommunista ifjúsági szervezet széles körű tömegszervezetté történő átalakítása folytán nagy jelentőségre tesz szert. A tömegek megnyerése után ugyanis különösen nagy szükség mutatkozik majd azok kommunista oktatására és nevelésére. A kommunista ifjúsági szervezetnek önállóan kell megszerveznie és tervszerűen végrehajtania oktatási munkáját. A pártnak ebben meg kell adnia a kellő támogatást azáltal, hogy az ifjúsági szervezet rendelkezésére bocsátja a szükséges oktatókat és oktatási anyagot, hogy segítséget nyújt a kommunista ifjúság iskoláinak és tanfolyamainak megszervezésében, hogy a kommunista ifjúság képviselőinek helyet biztosít a pártiskolákon, s hogy a fiatalok írásait felveszi a pártkiadó kiadási tervébe.

A kongresszus szükségesnek tartja, hogy a pártsajtó az eddiginél fokozottabb mértékben támogassa a kommunista ifjúsági szervezeteket, helyet biztosítva rendszeresen megjelenő ifjúsági mellékeleteknek és ifjúsági rovatoknak, valamint a lap többi anyagában bővebben foglalkozva a munkásifjúság életével és harcával.

A polgári világ, amelynek erőfeszítéseit megtöri a felnőtt munkásság és a forradalmi munkásifjúság osztályöntudata, főleg a munkásosztály gyermekeinek megmetéyezésére és elidegenítésére törekszik. Éppen ezért nagy jelentősége van a *kommunista gyermekcsoportok* támogatásának. E csoportokat az ifjúsági szervezeteknek kell alárendelni, vezetése alá helyezni, míg a párt káderek kiküldésével és a gyermekközpontokban való részvétellel támogatja ezt a munkát. A különböző országokban a kommunista ifjúsági szervezetek kommunista gyermeklapok, könyvek kiadását kezdték meg. Ezt a munkát a pártnak mindenütt ösztönöznie kell.

Különösen szorosan kell együttműködnie a pártnak és a kommunista ifjúság-

nak azokban az országokban, amelyekben a reakció a kommunista mozgalmat *illegalitásba* kényszerítette.

A Kommunista Internacionálé IV. kongresszusa, hangsúlyozva a munkásifjúság tömegeinek megnyerésére irányuló munka fontosságát, különös jelentőségét tulajdonít ma a Kommunista Ifjúsági Internacionálénak, és üdvözli mint legenergikusabb mai fegyvertársát és jövőbeli tartalékát.

Elfogadva: 1922. december 2.

V. I. Lenyin i Kommunysztyicseszkiy Internacionál. 455—458. old.

[19]

NYÍLT LEVÉL A II. INTERNACIONÁLÉHOZ
ÉS A BÉCSI MUNKÁSEGYESÜLÉSHEZ,
VALAMENNYI ORSZÁG SZAKSZERVEZETEIHEZ,
VALAMINT A SZAKSZERVEZETEK ÉS SZÖVETKEZETEK
HÁGAI NEMZETKÖZI KONFERENCIÁJÁHOZ³⁴

A IV. KONGRESSZUS JELSZAVA: EGYSEGFRONT!

A Kommunista Internacionálé IV. kongresszusa, amelyen Európa, Amerika, Ázsia és Ausztrália hatvankét³⁵ pártja képviseltette magát, a leghatározottabb formában megerősíti azt, amit a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának kibővített pléniumai már két ízben határozatilag kimondtak, hogy valamennyi kommunista párt kötelessége minden erejével arra törekedni, hogy szoros egységfrontba tömörülve visszaverjék a világkapitalizmusnak a munkásosztály hadállásai ellen intézett offenzíváját. A kommunista pártok legfelsőbb szerve tehát jóváhagyta azt, ami az elmúlt évben munkánk tartalma és célja volt, és ugyanazt a jelszót adta ki további tevékenységünkre vonatkozólag is: harc a világproletariátus egységfrontjáért, harc minden proletár egyesüléséért a közös védekezésre, a politikai irányvonaltól és nézetektől függetlenül.

A Kommunista Internacionálé már tavasszal azzal a javaslattal fordult a II.

³⁴ A hágai nemzetközi békekongresszusról van szó, amelyet szociáldemokrata pártok, szakszervezetek és polgári pacifista szervezetek részvételével 1922. december 10—15-e között rendeztek meg. A kongresszuson elutasították a szovjet szakszervezetek egységfrontjavaslatát, s pacifista határozatokat fogadtak el.

³⁵ Téves adat. A kongresszuson 58 ország 58 kommunista pártja, valamint nyolc más munkásszervezet vett részt. (Vö. A Kommunista Internacionálé története. Kossuth Könyvkiadó 1971. 151. old.)

Internacionáléhoz és a bécsi munkásegyesüléshez, hogy a munkás-világkongresszuson szervezzék meg ezt a közös harcot a nyolcórás munkanap megőrzéséért, a munkabér csökkentése ellen, a szakszervezetek vívmányainak megsemmisítése ellen, az újabb fegyverkezés ellen, az új háború veszélye ellen. A három Végrehajtó Bizottság berlini konferenciáján³⁶ a Kommunista Internacionálé képviselői megindokolták ezt a javaslatot. A II. Internacionálé pártjai elutasították. A munkás-világkongresszus összehívásának első feltételül azt szabták, hogy a szovjet kormány szüntesse be harcát azok ellen, a pártok ellen, amelyek arra szólítják fel az orosz proletárokat, hogy mondjanak le a forradalom legfontosabb vívmányairól, mondjanak le a gyárak birtoklásáról és adják vissza a hatalmat a burzsoáziának; másodszor azt a feltételt szabták, hogy a kommunisták szüntessék be az eszméikért folytatott harcot a szakszervezetekben, szüntessék be a harcot a szakszervezetek vezetőségének azon része ellen, amely, noha nyilvánvalóan fokozni kell a munkásosztály harcát a burzsoázia ellen, e harc enyhítése mellett száll síkra. A Kommunista Internacionálé kénytelen volt visszautasítani ezeket a feltételeket, mert elfogadásuk megsemmisítette volna az egységfront bármiféle értelmét és jelentőségét.

Mi a proletár-egységfront mellett vagyunk azért, hogy erősítsük, nem pedig hogy gyengítsük a proletariátus harckészségét és erejét a nemzetközi burzsoázia elleni harcban.

A TŐKE TÁMADÁSÁNAK HAT HÓNAPJA

Fél esztendő telt el azóta, hogy visszautasították a proletariátus egységfrontjának megalakítására és védelmi harcának megszervezésére tett javaslatunkat. Ebben a fél esztendőben a burzsoázia támadása továbbfolytatódott minden országban.

Angliában a burzsoázia agresszív elemei kerekedtek felül. Véget vetettek Lloyd George azon kísérleteinek, hogy a békeszeretetről és Európa helyreállítására való törekvésről szóló frázisokkal álcázza az angol tőke agresszív politikáját. A Konzervatív Párt, amely most osztatlanul birtokolja a hatalmat, kiadta jelszavait: „Nyugalom és rend”, „Az állam be nem avatkozása a gazdasági életbe”, azaz teljes cselekvési szabadság a burzsoáziának a proletárok elnyomására. Első lépésük az volt, hogy megpróbálták hatályon kívül helyezni a létminimumot. Bonar Law még csak meg sem hallgatta a munkanélkülieket.

A francia kormány alig négy évvel a mészárlás befejeződése után parancsot adott, hogy lőjenek Le Havre sztrájkoló munkásaira. A kormány nyíltan támadja a nyolcórás munkanapot.

Németországban a szociáldemokrácia és a burzsoázia koalíciós kormánya proklamálta, hogy a márka stabilizálásának egyetlen eszköze a többletmunka kipréselése

³⁶ A Kommunista Internacionálé, a jobboldali Munkás- és Szocialista Internacionálé, valamint a centrista Szocialista Pártok Nemzetközi Munkaközössége közös konferenciájára 1922. április 2—5. között került sor Berlinben. A munkás-világkongresszus összehívásáról, elsősorban a jobboldal ellenállása következtében, nem jött létre megállapodás.

a kimerült proletár tömegekből. Nyíltan proklamálta, hogy megszünteti a gazdaság szabályozásának legutolsó maradványait is, azaz cselekvési szabadságot biztosított a legféltetlenebb spekulációnak. Cuno új kormánya az iparmágnások kormánya, a vas- és szénmágnások nyílt diktatúrájának előhírnöke. Olyan nyilvánvalóan a nagytőkét képviseli, olyan nyíltan fordul a munkásosztály legelemibb érdekei ellen, hogy a szociáldemokrácia kénytelen volt megtagadni, hogy belépjen ebbe a kormányba. A szélsőséges ellenforradalom Bajorországban fegyveres támadásra készül a novemberi forradalom legutolsó maradványa, a köztársaság ellen. Lelkesíti ebben a törekvésében az olasz fasizmus győzelme, amely a demokratikus polgárság legcsekélyebb ellenállása nélkül kikiáltotta a fegyverek diktatúráját, a semmivel tette egyenlővé a parlamentet, s a burzsoázia uralmának megszilárdítását tűzte ki célul, arra kényszerítve a munkásosztályt, hogy teljesen és maradéktalanul bocsássa önmagát, vérét és verejtékét a tőke rendelkezésére.

Csehszlovákiában a tőkések naponta ezrével dobják az utcára a munkásokat. Nő a munkanélküliség, a tőkések tömeges elbocsátásokat hirdetve igyekeznek csökkenteni a munkások munkabérét.

Austriát az antant tőkénének gyarmatává tették. Ausztria pénzügyeinek megjavítása csak az osztrák munkásosztály rovására mehet végbe, a munkások és az állami kistisztviselők éhberének rovására. Az antant tőkénének képviselői szabadon rendelkezhetnek a néptömegek életével és halálával.

Az Amerikai Egyesült Államokban a vállalkozók megkísérlik szétzúzni a szakszervezeteket, megpróbálják megfosztani a munkásokat attól a joguktól, hogy egy gyár összes munkásai egy és ugyanazon szakszervezetbe tartozzanak. A tőkének, mondják, szüksége van hatalmas trösztökre, és senki ne merészeljen meginni egy pohár tejet, ha nem fizeti meg az adót a trösztnek, de a munkásosztály csak legyen a homokhoz hasonlatos, melyet a legkisebb szél is szerteszór.

Dél-Amerikában a hóhér szerepét Smuts tábornok, a nemzetközi liberalizmus díszé és büszkesége tölti be. Smuts tábornok, ez a Népszövetségből való pacifista, nemcsak halomra löveti a sztrájkoló munkásokat, hanem nyolc hónappal azután, hogy kormánya kiprovokálta a dél-afrikai bányászok harcát, akasztófára küldi a bányászok élharcosait.

ÚJ HÁBORÚK FELÉ

Ezek a tények fokmérői annak, hogyan támadnak egyre inkább a munkásosztály legfontosabb, legelemibb érdekeire. De a tőke támadása nemcsak a proletariátus fokozódó kizsákmányolására vezet; ismét teljesen világosan felmerül egy új, imperialista világháború veszélye. Mind ez ideig egyetlen tőkésállam sem kezdett hozzá a washingtoni konferencián a tengeri fegyverzet korlátozásáról hozott határozat megvalósításához. Egyetlenegy hadihajót sem változtattak még ócskavassá. Nem szüntették meg új hadihajók építését.

Szovjet-Oroszország kormányának a leszerelésre vagy legalábbis a szárazföldi

fegyverzet csökkentésére tett javaslatát Genovában valamennyi tőkés hatalom elutasította. A Népszövetség még akkor sem tudna bármit is tenni ezen a téren, ha akarna: határozatainak egyhangúaknak kell lenniük, s a határozatokat ratifikálniuk kell a leszerelést ellenző kormányoknak.

Európa még jobban fel van fegyverezve, mint a háború előtt volt. És ez év szeptemberében, a keleti válság idején, az egész világ meglátta, mit jelent ez. Csak az mentette meg Európát az új háborútól, hogy a török kormány lemondott arról a jogáról, hogy elfoglalja fővárosát és átkeljen a Dardanellákon, lemondott önrendelkezési jogáról. Az angol trade-unionok és az angol Munkás Párt azzal vádolták Lloyd George-ot, hogy új háborút készít elő, olyan háborút, amely nem korlátozódik a Balkán félszigetre. De ki meri azt állítani, hogy az angol konzervatív kormány kevésbé energikusan fogja védelmezni az angol kapitalizmus rablóérdekeit, mint Lloyd George kormánya? A szovjet kormánynak nagy nehezen sikerült elérnie, hogy Lengyelország, Lettország, Észtország és Finnország képviselői Moszkvában konferenciára gyűljenek össze a fegyverkezés csökkentése érdekében. Románia nem képviseltette magát a konferencián, mert a román bojárok azt követelték, hogy a konferencián való részvételük fejében adják át nekik az orosz terület egy darabját: Besszarábiát és az ott élő parasztságot. A Kommunista Internacionálé IV. kongresszusának befejeződésekor a moszkvai konferencia még nem ért véget. De az antant vazallus államainak megnyilvánulásából világos, hogy nem akarják a fegyverkezés csökkentését. Ez azt jelenti, hogy az a nagy háború, amely 12 millió ember életébe került, nem volt az utolsó háború. A burzsoázia új háborút készít elő.

A Kommunista Internacionálé IV. kongresszusa azt kérdi a II. Internacionálé és a bécsi munkásegyesülés munkásaitól, az egész világ szakszervezetekbe tömörült munkásainak millióitól, vezetőiktől, a hágai konferenciától: csak nem akartok tétlenül várni és nézni, hogyan törlik el a nyolcórás munkanapot, helyzetetek javulásának első feltételét? Hogy hogyan csökken a legrégebb ipari országok munkásainak életszínvonala a kínai kulik életszínvonalára? Hogyan semmisítik meg a munkásosztály legelemibb szabadságjogait, amelyek segítségével békés úton remélték lerázni a tőkés igát? Hogyan teremtik meg a kapitalizmus diktatúráját? Csak nem akartok tétlenül várni és tanúi lenni annak, hogy a minden béklyótól megszabadult győztes tőke diktátori módon új háborút szít, amelyben ismét véretek fogjátok ontani a tőke érdekében?

A Kommunista Internacionálé IV. kongresszusa javasolja a hozzá csatlakozott összes pártoknak, a vele rokonszenvező szakszervezeteknek, hogy minden országban, minden államban tegyék fel ezt a kérdést minden munkáspártnak, és szólítsák fel őket közös harcra a nyolcórás munkanap törvényben kimondott vagy gyakorlati eltörlése ellen, a munkabér csökkentése ellen, a munkásmozgalom jogainak eltörlése ellen, az új fegyverkezések ellen, az új háború veszélye ellen — a nyolcórás munkanapért, a munkások létminimumáért, a munkásosztály szervezetének teljes szabadságáért, a leszerelésért és a népek közötti békéért.

A Kommunista Internacionálé IV. kongresszusa azzal a világos kérdéssel fordul a II. Internacionáléhoz és a bécsi munkásegyesüléshez, hogy most, miután politikájuk még rosszabbá tette a munkásosztály helyzetét, részt kívánnak-e venni a nemzetközi proletariátus egységfrontjának megteremtésében a munkásosztály leg-
elemibb jogaiért és legelemibb érdekeiért vívott harc céljából?

Azzal a kérdéssel fordul az Amszterdami Internacionáléhoz, hogy szándékában áll-e véget vetni a szakszervezetek szétszakítására irányuló politikájának és a kommunisták kizárásának, szándékában áll-e segíteni abban, hogy a proletárokat harcba vigyük az egységfront jeszavával?

A Kommunista Internacionálé IV. kongresszusa azzal a kérdéssel fordul a szakszervezetek és szövetkezetek hágai konferenciájához — amely olyan időpontban kezd ülésezni, amikor az antant tőkései Lausanne-ban, a versailles-i béke összeomlása után, újabb versailles-i békét kényszerítenek a török kormányra, s ezzel új háborúkhöz készítik elő a talajt —, hogy szándékában áll-e velünk együtt, a támadó munkásosztály segítségével megmutatni a burzsoáziának, hogy a nemzetközi proletariátust többé nem lehet ellenállás nélkül újra vágóhídra vinni?

Mint a berlini konferencián már elmondottuk, a Kommunista Internacionálé nem követeli a II. Internacionálé és a bécsi munkásegyesülés pártjaitól, az amszterdami szakszervezeti vezetőktől, hogy harcoljanak a proletariátus diktatúrájáért, ami nekünk mindig is célunk volt és az is marad. De megkérdezzük tőlük, akarnak-e harcolni a tőke diktatúrája ellen, ki akarják-e használni legalább a demokrácia maradványait, hogy megszervezzék az ellenállást a tőke győzelmével szemben, amely a világot egyetlen tömegsírrá változtatta, s amely most ismét tömegsírokat és proletárfjúságunk számára?

A Kommunista Internacionálé elmondta a magáét. Kiadta pártjainak a harci jelszavakat:

„A proletariátus egységfrontjáért!”

„A termelés ellenőrzéséért!”

„A nyolcórás munkanapért!”

„A proletariátus létminimumáért!”

„A proletariátus közös feladatai alapján egyesített munkáspártokból alakított kormányért, amely a munkásosztály legközelebbi érdekeiért vívott harc eszköze!”

Most a II. Internacionáléé, a bécsi munkásegyesülésé, a szakszervezetek Amszterdami Internacionáléjé és a hágai kongresszusuké a szó!

Moszkva, 1922. december 4.

*A Kommunista Internacionálé
IV. kongresszusa*

V. I. Lenyin i Kommuniztyicseszkij International. 487—491. old.

TÉZISEK A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ TAKTIKÁJÁRÓL

1. A III. KONGRESSZUS HATÁROZATAINAK MEGERŐSÍTÉSE

A IV. világkongresszus mindenekelőtt megállapítja, hogy a III. világkongresszus határozatait:

1. a gazdasági világválságról és a Kommunista Internacionálé feladatairól, valamint

2. a Kommunista Internacionálé taktikájáról az események menete és a munkásmozgalom fejlődése a III. és a IV. kongresszus közötti időszakban teljes mértékben igazolta.

2. A KAPITALIZMUS HANYATLÁSÁNAK IDŐSZAKA

A nemzetközi gazdasági helyzet felmérése alapján a III. kongresszus teljes bizonyossággal megállapíthatta, hogy a kapitalizmus, miután teljesítette misszióját a termelőerők fejlődésében, kibékíthetetlen ellentmondásba került nemcsak a jelenlegi történelmi fejlődés szükségleteivel, hanem a legelemibb emberi létfeltételekkel is. A legutóbbi imperialista háborúban tükröződött ez az alapvető ellentmondás, amelyet a háború még jobban kiélezett, s amely a legsúlyosabb megrázkódtatásoknak tette ki a termelési és forgalmi viszonyokat. Az önmagát túlélő kapitalizmus abba a szakaszba lépett, amelyben fékevesztett erői megbénítják és megsemmisítik azokat az előremutató gazdasági vívmányokat, amelyeket a proletariátus még a kapitalista szolgaság béklyóiban elért.

A kapitalista gazdaság széthullásának általános képén mit sem változtat az az elmaradhatatlan konjunktúraingadozás, amely a kapitalista rendszert mind felendülésénél, mind pedig hanyatlásánál jellemzi. A polgári és a szociáldemokrata közgazdászok azon kísérletei, hogy az 1921 második felében az Egyesült Államokban — és sokkal csekélyebb mértékben Japánban és Angliában, de részben Franciaországban és más országokban is — beállt konjunktúrajavulást a kapitalista egyensúly helyreállításának jeleként magyarázzák, részben annak tudható be, hogy meg akarják hamisítani a tényeket, részben pedig annak, hogy a tőke e lakájai nem ismerik eléggé a helyzetet. A III. kongresszus, amely még a jelenlegi ipari felélénkülés előtt ülésezett, előre látta, hogy ez a felélénkülés előbb-utóbb elkerülhetetlenül bekövetkezik, és már akkor igen határozottan úgy értékelte azt, mint egy kisebb eltérést a kapitalista gazdaság fokozódó felbomlásának általános vonalától. Már most is világosan látható, hogy ha az ipar jelenlegi felélénkülése nem lesz képes helyreállítani a kapitalista egyensúlyt vagy akár csak a háború okozta táton-

gó sebeket begyógyítani, a következő ciklikus válság, amelynek hatása szükségképpen egybeesik a kapitalista bomlás fő vonalával, fokozza majd az utóbbinak minden megnyilvánulását, és ezzel rendkívül kiélezi a forradalmi helyzetet.

A kapitalizmus halála napjáig ciklikus ingadozásokon megy át. Csak a proletariátus hatalomra jutása és a szocialista világforradalom szabadíthatja meg az emberiséget a mai kapitalizmus fennállásából fakadó katasztrófáktól.

Az, ami ma a kapitalizmusban végbemegy, nem más, mint saját pusztulása. *A kapitalizmus összeomlása elkerülhetetlen.*

3. A NEMZETKÖZI POLITIKAI HELYZET

A nemzetközi politikai helyzet is tükrözi a kapitalizmus fokozódó bomlását.

A jóvátétel kérdése még mindig nem oldódott meg. Miközben az antantállamok egyik konferenciát a másik után tartják, Németország gazdasági bomlása egyre folytatódik, s egész Közép-Európában a kapitalizmus létét fenyegeti.

Németország gazdasági helyzetének katasztrofális romlása vagy a jóvátételről való lemondásra kényszeríti majd az antantot, ami tovább fokozná Franciaország gazdasági és politikai válságát, vagy pedig a kontinensen egy német—francia ipari blokk kialakulásához vezet, ami rontaná Anglia gazdasági helyzetét és a világpiaccon elfoglalt pozícióját, s politikailag szembeállítaná egymással Angliát és a kontinenst.

A *Közel-Keleten* az antant politikája teljes csődbe jutott. A sèvres-i békét a török szuronyok széttépték. A görög—török háború és az azt követő események kézzelfoghatóan megmutatták, mennyire ingatag a mostani politikai egyensúly. Világosan láthatóvá vált egy újabb imperialista világháború kísértete. Az imperialista Franciaországot, amely, hogy konkuráljon Angliával, segítséget nyújtott az antant közös Közel-Kelet-művének halomra döntésében, tőkés érdekei most ismét visszakergetik a kapitalizmusnak a Kelet népeivel szembeni közös frontjába. Ezzel azonban a kapitalista Franciaország újra csak azt bizonyítja be a Közel-Kelet népeinek, hogy az elnyomás elleni védelmi harcukat csak Szovjet-Oroszország oldalán, az egész világ forradalmi proletariátusának támogatásával folytathatják.

A *Távol-Keleten* a győztes antantállamok azzal kísérleteztek, hogy a versailles-i békét Washingtonban felülvizsgálják. De csak azt sikerült elérniük, hogy egy kis lélegzethez jutottak, a legközelebbi évekre csökkentve a fegyverzet egyik fajtájának, nevezetesen a nagy hadihajóknak a számát. Ebben a kérdésben mindamellett semmiféle megoldást nem találtak. Amerika és Japán között a harc tovább tart, s továbbra is szítja a polgárháborút Kínában. A Csendes-óceán partvidéke változatlanul nagy konfliktusok tűzfészke.

Az indiai, egyiptomi, írországi és törökországi *nemzeti felszabadító mozgalom* azt mutatja, hogy a gyarmati és félgyarmati országok az imperialista hatalmak elleni növekvő forradalmi mozgalom tűzfészkei és a forradalmi erők kimeríthetetlen

len tartalékai, amelyek az adott helyzetben a polgári világrend egész léte ellen hatnak.

A *versailles-i béke* gyakorlatilag semmivé válik. Amellett, hogy ez a szerződés nem tölti be szerepét a kapitalista államok általános megegyezésének létrehozásában, nem vezet az imperializmus leépítéséhez — újabb ellentéteket, újabb imperialista csoportosulásokat és újabb fegyverkezést hoz magával. Európa újjáépítése az adott körülmények között lehetetlen. A kapitalista Amerika nem hajlandó áldozatokat hozni az európai kapitalista gazdaság újjáépítéséért, dögkeselyűként lesi a bomlást Európában, s Európa az ő prédája lesz. Amerika leigazza a kapitalista Európát, ha az európai munkásosztály saját kezébe nem ragadja a politikai hatalmat, ha nem lát hozzá a világháború romjainak eltakarításához és nem kezdi meg az európai szövetséges tanácsköztársaság felépítését.

Az egyik kis országban, a mai *Ausztriában* végbement legutóbbi események nagy jelentőségű tünetként foghatók fel Európa politikai helyzete szempontjából. Az egész nevezetes demokráciát, amelyre a Két és feles Internacionálé vezetői annyira büszkék voltak, amelynek védelme ürügyül szolgált nekik a munkásérdekek elárulásához, s amelynek oltalmazását a legjobboldalibb monarchistákra, keresztényszocialistákra és nagy-németekre is rábízták, akiknek e demokrácia csak eszközül szolgált hatalmuk helyreállításában — ezt az egész demokráciát az antant-imperializmusnak az osztrák burzsoázia által üdvörléssel fogadott diktátumára Genfben egyetlen tollvonással megsemmisítették, és az antant egy egyszerű meghatalmazottjának leplezetlen diktatúrájával helyettesítették. Gyakorlatilag még a polgári parlamentet is kikapcsolták; helyét az antantbankárok által odaállított parancsnok foglalta el. A szociáldemokraták rövid, demagóg látszatellenállás után kapituláltak, és önként segítséget nyújtottak a szégyenletes egyezmény megvalósításához. Még arra is hajlandónak mutatkoztak, hogy alig leplezett formában ismét bekapcsolódjanak a koalícióba, hogy a lehetőségekhez képest megakadályozzák a proletariátus ellenállását.

Ezek a kis Ausztriában végbement események, akárcsak a legutóbbi olaszországi fasiszta puccs, villámként világították meg az egész helyzet bizonytalanságát, és mindennél jobban bebizonyították, hogy a demokrácia csak látszólagos tákolmány, amely valójában a burzsoázia leplezett diktatúráját jelenti, s hogy a burzsoázia, ahol az célszerűnek látszik, a fehérgárdista-terrorista reakció brutális formáját állítja ennek helyébe.

Ez alatt az idő alatt *Szovjet-Oroszország*, az egyetlen ország, amelyben a proletariátus legyőzte a burzsoáziát és az ellenség rohamaival szemben öt éve tartja a hatalmát, hallatlan mértékben megszilárdította nemzetközi politikai helyzetét. Genovában és Hágában az antanttökök arra próbálták rákényszeríteni az orosz szovjetköztársaságot, hogy mondjon le az ipar államosításáról, és olyan adósságokat próbáltak a nyakába varrni, amelyek ténylegesen az antant gyarmatává változtatták volna. Szovjet-Oroszország proletárállama azonban elég erős volt ahhoz, hogy szembeálljon ezekkel az igényekkel. A kapitalista államok felbomló rend-

szerében a Berezinától Vlagyivosztokig és Murmanszktól az örményországi hegyekig terjedő Szovjet-Oroszország egyre növekvő hatalmi tényezőként jelentkezik Európában, a Közel- és a Távolszeleken. Bármennyire igyekezett is a kapitalista világ pénzügyi blokáddal megfojtani, Szovjet-Oroszország mégis hozzá tud fogni gazdaságának újjáépítéséhez. Erre a célra éppúgy ki fogja használni saját gazdasági erőforrásait, mint a kapitalista hatalmak között folyó konkurenciaharcot, amely arra kényszeríti őket, hogy különtárgyalásokat folytassanak vele. A föld egyhatod része a tanácsok hatalma alatt áll. Az oroszországi szovjetköztársaságnak már pusztán léte is állandóan gyengíti a polgári társadalmat, és fontos tényezője a világforradalomnak. Minél inkább sikerül Szovjet-Oroszországnak gazdaságilag lábra állnia és megerősödni, annál hatalmasabb mértékben növekszik majd a nemzetközi politika e kiemelkedő forradalmi tényezőjének hatása.

4. A TŐKE TÁMADÁSA

Mínthogy a proletariátus Oroszországot kivéve egyetlen országban sem használta ki a kapitalizmusnak a háború okozta gyengeségét arra, hogy döntő csapást mérjen rá, a burzsoázia — a szociáldemokraták segítségével — le tudta verni a harcra kész forradalmi munkásokat, újból meg tudta szilárdítani a maga politikai és gazdasági hatalmát, s újabb támadást tudott indítani a proletariátus ellen. A burzsoázia kizárólag a munkásosztály számlájára hajtotta végre azokat a kísérleteit, amelyek a világháború viharai után a nemzetközi árutermelés és áruelosztás rendezését célozták.

A tőkének a munkásosztály vívmányai ellen indított, világméretekben szisztematikusan szervezett támadása végigsöpört valamennyi országon. Az új erőre kapott tőke mindenütt kíméletlenül leszállítja a munkások reálbérét, meghosszabbítja a munkanapot, megnyirbálja az üzemekben a munkásság amúgy is csekély jogait, a gyenge valutával rendelkező országokban pedig éppen a pénz elértéktelenedését kihasználva kényszerítik rá a koldusszegény munkásokat a gazdasági életben keletkezett károk megfizetésére stb.

A tőke támadása, amely az utóbbi években óriási méreteket öltött, valamennyi országban védelmi harcokra kényszeríti a munkásságot, s a legfontosabb termelési ágak munkásainak ezrei meg ezrei felvették a harcot. A gazdasági életben döntő szerepet játszó munkások (vasutasok, bányászok, vasmunkások, állami és közszolgálati munkások) egyre újabb csoportjai kapcsolódnak be a harcba. Ezeknek a sztrájkoknak a többsége eddig nem járt semmiféle közvetlen eredménnyel. Ám ez a harc a korábban elmaradott munkások újabb hatalmas seregeit mérhetetlen haragra gerjeszti a tőkések és az őket védő államhatalom ellen. Ezek a proletariátusra rákényszerített harcok szétrombolják a vállalkozókkal való együttműködésnek a szociálreformisták és a szakszervezeti bürokraták által folytatott politikáját. Ezek a harcok még a proletariátus legelmaradottabb rétegeinek is megmutatják, milyen

nyilvánvaló összefüggés van a gazdaság és a politika között. Ma minden nagy sztrájk nagy politikai eseménnyé válik. Ugyanakkor megmutatkozott az is, hogy a II. Internacionálé pártjai és az amszterdami szakszervezetek vezetői nemcsak hogy segítséget nem nyújtottak a súlyos védelmi harcokban álló munkástömegeknek, hanem egyenesen cserben is hagyták, a vállalkozóknak és a polgári kormányoknak kiszolgáltatták őket.

A kommunista pártok egyik feladata éppen az, hogy ezt a szűnni nem akaró, hallatlan árulást pellengérre állítsák és a munkásság mindennapos harcán illusztrálják. Valamennyi ország kommunista pártjának kötelessége, hogy a gyakran ki-robbanó gazdasági sztrájkokat kiszélesítse, elmélyítse, és azokat, ha lehet, politikai sztrájkokká és harcokká változtassa. Magától értetődő kötelessége a kommunista pártoknak, hogy a proletár tömegek védelmi harcait, forradalmi eszmélését és harci kedvét oly mértékben erősítse, hogy ezek kellőképpen megerősödve, a védelemből támadásba mehessenek át.

A proletariátus és a burzsoázia közötti ellentét rendszeres kiéleződése egyik elmaradhatatlan következménye e harcok kiszélesedésének. A helyzet objektíve nézve forradalmi helyzet marad, s ma még a legcsekélyebb ok is nagy forradalmi harcok kiindulópontjául szolgálhat.

5. A NEMZETKÖZI FASIZMUS

A tőke gazdasági téren indított támadása a legszorosabban összefügg a burzsoáziának a munkásság elleni politikai támadásával. A legkirívóbb formában ez a nemzetközi fasizmusban jelentkezik. Minthogy a fokozódó elnyomorodás egyre erősebb forradalmasító hatással van a tömegekre, és a hivatalnokokkal egyetemben a középrétegre is kiterjed, megingatja az uralkodó osztályt abban a meggyőződésében, hogy a bürokráciában egy teljes mértékben engedelmes és céljának megfelelő eszköz áll rendelkezésére, és így a burzsoázia számára már nem bizonyulnak elégségesnek az elnyomás legális módszerei. Ezért arra tér át, hogy mindenütt különleges fegyvereket hozzon létre, amelyek éppen a proletariátus forradalmi törekvései ellen irányulnak, és mindinkább azt a célt szolgálják, hogy brutális erővel leverjék a munkásságnak minden olyan kísérletét, amely helyzetének javítását tűzi ki céljául.

Az olasz fasizmusnak — a „klasszikus” fasizmusnak, amely most egy időre az egész országot meghódította — az a jellemző vonása, hogy nemcsak szűkebb, állig felfegyverzett ellenforradalmi harci szervezeteket alakít, hanem arra is kísérletet tesz, hogy szociális demagógiával bázist teremtsen magának a tömegekben, a parasztságban, a kispolgárságban, sőt a munkásság bizonyos részében is, s ebben a törekvésében reakciós céljai érdekében ügyesen kihasználja azt a csalódást, amelyet az úgynevezett demokrácia okozott. A fasizmus veszélye ma sok országban megvan: Csehszlovákiában, Magyarországon, csaknem valamennyi

Balkán-országban, Lengyelországban, Németországban (Bajorországban), Ausztriában, Amerikában, sőt még Norvégiában is. Ilyen vagy amolyan formában tere lehet a fasizmusnak még az olyan országokban is, mint Franciaország és Anglia.

A kommunista pártoknak az a legfontosabb feladatuk, hogy megszervezzék az ellenállást a nemzetközi fasizmussal szemben, hogy az egész munkásság élére álljanak a fasiszta bandák elleni harcban, és ezen a téren is a legerélyesebben érvényesítsék az egységfront taktikáját; *s itt feltétlenül szükség van az illegális szervezetek módszereire.*

Az esztelen fasiszta szervezkedés azonban a burzsoázia utolsó kártyája is a játékban. Ugyanakkor a fehérharcosok nyílt uralma a polgári demokrácia alapjai ellen is irányul. A dolgozók meggyőződnek arról, hogy a burzsoázia csak a proletariátus fölötti leplezetlen diktatúrával tarthatja fenn uralmát.

6. ÚJ PACIFISTA ILLÚZIÓK LEHETŐSÉGE

Ami a jelen pillanatban a nemzetközi politikai helyzetet jellemzi, az a fasizmus, az ostromállapot és a munkásság elleni fehérterror magasra csapó hulláma. Ez azonban nem zárja ki annak lehetőségét, hogy belátható időn belül igen fontos országokban a nyílt polgári reakciót fel ne váltsa egy „demokratikus-pacifista” korszak. Angliában (a Labour Party erősödése a legutóbbi választásokon), Franciaországban (az úgynevezett baloldali blokk elkerülhetetlenül bekövetkező időszaka) egy ilyen „demokratikus-pacifista” átmeneti időszak beállta valószínűnek látszik, s ez újra felélesztheti a pacifista reményeket a polgári és szociáldemokrata Németországban. A nyílt polgári reakció uralmának jelenlegi időszaka és a forradalmi proletariátusnak a burzsoázia fölötti teljes győzelme között különböző szakaszok lesznek, s mindenféle átmeneti epizódok lehetségesek. A Kommunista Internacionálénak és valamennyi szekciójának ezt az eshetőséget is szem előtt kell tartania; érteniük kell ahhoz, hogy *minden* helyzetben megvédjék a forradalmi pozíciókat.

7. A MUNKÁSMOZGALOM BELSŐ HELYZETE

Ugyanakkor, amikor a tőke támadása folytán a munkásosztály védelembe kényszerült, egyre közelednek egymáshoz és végül összeolvadnak a „centrum” pártjai (függetlenek) és a nyílt szociálárulók (szociáldemokraták). A forradalmi fellendülés időszakában, a tömeghangulat nyomása alatt, még a centristák is a proletariátus diktatúrája mellett nyilatkoztak, és keresték az utat a III. Internacionáléhoz. A forradalmi hullámverés csendesedésével, amely csak átmeneti ugyan, a centristák is visszatértek a szociáldemokraták táborába, amelyből lélekben nem is szakadtak ki soha. Ők, akik a forradalmi tömegharcok idején mindig várakozó és ingadozó álláspontot foglaltak el, most, a védelmi harcokban csődöt

mondanak és visszatérnek a II. Internacionálé táborába, amely mindig tudatosan ellenforradalmár volt. A centrista pártok és az egész centrista Két és feles Internacionálé széthullóban van. A forradalmi munkások legjobbjai, akik átmenetileg a centrizmus táborában álltak, idővel a Kommunistá Internacionáléhoz pártolnak majd át. Helyenként ez az átmenet már meg is kezdődött (Olaszország). A centrista vezeték túlnyomó többsége viszont — amely most Noskéval, Mussolinival stb. lép kapcsolatba — elkeseredett ellenforradalmárrá fog válni.

Objektíve a II. és a Két és feles Internacionálé összeolvadása a forradalmi munkásmozgalom szempontjából csak hasznos lehet. Ezzel eltűnik egy másik, a kommunista táboron kívül álló forradalmi párt fikciója. A munkáosztályban már csak két csoportosulás viaskodik majd a munkások többségeért: a II. Internacionálé, amely a munkásságon belül a burzsoázia befolyását testesíti meg, és a III. Internacionálé, amely magasba emelte a szocialista forradalom és a proletárdiktatúra lobogóját.

8. SZAKADÁS A SZAKSZERVEZETI SZÖVETSÉGEK BEN ÉS A KOMMUNISTÁK ELLENI FEHÉRTERROR ELŐKÉSZÍTÉSE

A II. és a Két és feles Internacionálé pártjainak egyesülése kétségtelenül azt a célt szolgálta, hogy „kedvező légkört” teremtsenek a kommunisták elleni rendszeres hadjáratához.

Ennek a hadjáratnak része az, hogy az Amszterdami Internacionálé vezetői tervszerűen szakadást idéznek elő a szakszervezetek soraiban. Az amszterdamiak visszariadnak attól, hogy bármiképpen harcoljanak a tőke offenzívája ellen, sőt folytatják a vállalkozókkal való munkaközösség politikáját. Hogy a kommunisták meg ne zavarják a vállalkozókkal való szövetségüket, kísérletet tesznek arra, hogy a szakszervezetekben tervszerűen kikapcsolják a kommunisták befolyását. Mint-hogy azonban a kommunisták ennek ellenére sok országban már meg is szerezték a többséget a szakszervezetekben, vagy a legjobb úton vannak afelé, hogy ezt megszerezzék, az amszterdamiak a kizárástól, sőt a szakszervezetek formális kettészakításától sem riadnak vissza. Semmi sem gyengíti annyira a tőke támadásával szembeni proletár ellenállás erejét, mint a szakszervezetekben végbemenő szakadás. Ezt a szakszervezetek reformista vezetői is nagyon jól tudják; minthogy azonban érzik, hogy mindinkább kicsúszik lábuk alól a talaj, és hogy csődjük elkerülhetetlenül közeleg, sürgősen igyekeznek kettészakítani a szakszervezeteket, a proletár osztályharc e pótolhatatlan szerveit, arra számítva, hogy a kommunisták így a régi szakszervezeteknek már csak a romjait kaphatják majd örököül. Ennél gyalázatosabb árulást a munkáosztály 1914 augusztusa óta még nem látott.

Ilyen körülmények között teljes egészében érvényben marad a III. világkongresszusnak az a megállapítása, amely szerint „a munkásosztály többségét kommunista befolyás alá kell vonni, és ennek az osztálynak a döntő részét harcba kell vinni”.

Ma még inkább, mint a III. kongresszus idején, érvényes az a helyzetelemzés, hogy a polgári társadalom mai ingatag egyensúlya mellett egy nagy sztrájk, egy gyarmati felkelés, egy újabb háború vagy akár csak egy parlamenti válság következtében is egészen hirtelen a legélesebb válság robbanhat ki. Éppen ezért hallatlan mértékben megnő a jelentősége a „szubjektív” tényezőnek, vagyis az öntudat, a harci kedv, a munkásosztály és élcsapata szervezettségi fokának.

Megnyerni Amerika és Európa munkásosztályának többségét — ez változatlanul a Kommunista Internacionálé központi feladata.

A gyarmati és félgyarmati országokban a Kommunista Internacionálénak két-féle feladata van:

1. Létrehozni a proletariátus közös érdekeit képviselő kommunista pártok magvát;

2. Minden erővel támogatni az imperializmus ellen irányuló nemzeti forradalmi mozgalmat, ennek a mozgalomnak az élcsapatává válni, és a nemzeti mozgalmon belül feléleszteni és fokozni a szociális mozgalmat.

10. AZ EGYSÉGFRONT TAKTIKÁJA

Mindebből következik az egységfront taktikájának szükségessége. A III. kongresszus jelszava — „Be a tömegekbe!” — ma érvényesebb, mint valaha. Több országban csak most indul a harc a proletár-egységfront létrehozásáért, csak most kezdjük leküzdeni az egységfront taktikájának nehézségeit is. A legjobb példa erre Franciaország, ahol az események menete e taktika alkalmazásának szükségességéről még azokat is meggyőzte, akik nem is olyan régen elvi ellenfelei voltak ennek a taktikának. A Kommunista Internacionálé megköveteli valamennyi kommunista párttól és csoporttól, hogy a legszigorúbban hajtsák végre az egységfront taktikáját, mert a jelen időszakban csak ez mutatja meg a biztos utat a dolgozók többségének megnyeréséhez.

A reformistáknak most szükségük van a szakadásra, a kommunistáknak viszont az az érdekük, hogy a munkásosztály összes erői összefogjanak a kapitalizmus ellen.

Az egységfront taktikája azt jelenti, hogy a kommunista élcsapat jó példával jár elől a munkások nagy tömegeinek a legsürgősebb létérdekeikért vívott mindennapos harcában. Ebben a harcban a munkások még arra is készek, hogy a szociáldemokraták és az amszterdamiak áruló vezéreivel tárgyaljanak. A II. Inter-

nacionálénak azokat a kísérleteit, hogy az egységfrontot valamennyi „munkáspárt” szervezeti összeolvadásaként tüntesse fel, természetesen a leghatározottabban vissza kell utasítani. Azok a próbálkozások, hogy az egységfront leple alatt magukba olvasszák a baloldali munkásszervezeteket (a szociáldemokraták és a függetlenek „összeolvadása” Németországban), valójában nem jelentenek mást, mint hogy a szociáldemokrata vezérek a munkástömegek újabb részeit akarják kiszolgáltatni a burzsoáziának.

Az önálló kommunista pártok léte és azok teljes akciószabadsága a burzsoáziával és az ellenforradalmi szociáldemokráciával szemben — ez a proletariátus legfontosabb történelmi vívmánya, amelyről a kommunisták semmilyen körülmények között sem mondhatnak le. Csak a kommunista pártok harcolnak az egész proletariátus érdekeiért.

Az egységfront taktikája nem jelent semmiféle úgynevezett választási kombinációt sem, amelyhez a felső körök ilyen vagy amolyan parlamenti célokért folyamodni szoktak.

Az egységfront taktikája a kommunisták ajánlata arra, hogy a más pártokhoz és csoportokhoz tartozó összes munkással és valamennyi párton kívüli munkással közös harcot vívjanak, hogy így a burzsoáziával szemben megvédjék a munkáosztály legegységesebb léteirőit. A legkisebb napi követelésekért vívott harc a forradalmi képzés forrása, mert a harci tapasztalatok győzik majd meg a dolgozókat a forradalom elkerülhetetlenségéről és a kommunizmus jelentőségéről.

Az egységfront megvalósítása során különösen fontos feladat az, hogy ne csak agitációs, hanem *szervezeti* eredményeket is elérjünk. Egyetlen olyan alkalmat sem szalaszthatunk el, amikor a munkások tömegében szervezeti támaszpontokat (gyári-üzemi bizottságokat, ellenőrző bizottságokat a munkáspártok tagjainak és pártönkívülieknek a bevonásával, akcióbizottságokat stb.) hozhatunk létre.

Az egységfront taktikájában változatlanul a munkástömegek agitációs és szervezeti összefogása a legfontosabb. Az egységfronttaktika igazi sikere „alulról”, a munkástömegek sűrűjéből biztosított. Ám a kommunisták eközben nem mondhatnak le arról, hogy bizonyos körülmények között az ellenséges munkáspártok vezetőivel is tárgyalásokat folytassanak. A tárgyalások menetéről azonban a tömegeket állandóan és pontosan tájékoztatni kell. A kommunista párt agitációjának önállóságát a vezető körökkel folytatott tárgyalások során sem szabad semmiképpen sem korlátozni.

Magától értetődik, hogy az egységfront taktikáját a konkrét feltételektől függően, a különböző országokban különböző formában kell alkalmazni. De azokban a vezető kapitalista országokban, amelyekben megérték az objektív feltételek a szocialista forradalomhoz, és amelyekben a szociáldemokrata pártok — ellenforradalmi vezérektől irányítva — tudatosan a munkásság megosztására törekcszenek, az egységfront taktikája lesz egy új korszak számára a döntő taktika.

Általános propagandisztikus jelszóként a munkáskormány (esetleg munkáspárt kormány) csaknem mindenütt használható. *Aktuális politikai jelszóként* azonban a munkáskormánynak azokban az országokban van a legnagyobb jelentősége, amelyekben a polgári társadalom helyzete különösen bizonytalan, ahol a munkáspártok és a burzsoázia közötti erőviszony a kormány kérdésének eldöntését gyakorlati szükségszerűségként napirendre tűzi. Az *ilyen* országokban a munkáskormány jelszava elkerülhetetlen következménye az egységfront egész taktikájának.

A II. Internacionálé pártjai ezekben az országokban azzal próbálják „menteni” a helyzetet, hogy a polgári elemek és a szociáldemokraták koalícióját hirdetik és valószínűsítik meg. A II. Internacionálé egyes pártjainak azok a kísérletei (például Németországban), hogy az ilyen koalíciós kormányban való nyílt részvételt visszautasítsák, de ezt ugyanakkor rejtett formában megtegyék, nem egyéb, mint a tiltakozó tömegek lecsendesítését célzó manőver, a munkástömegek körmönfont becsapása. Egy nyílt vagy leplezett polgári-szociáldemokrata koalícióval a kommunisták valamennyi munkás egységfrontját és valamennyi munkáspárt gazdasági és politikai téren kötött koalícióját állítják szembe, amelynek célja a polgári hatalom elleni harc, végső soron pedig annak megdöntése. A burzsoázia ellen vívott közös harc során az egész államapparátusnak a munkáskormány kezébe kell kerülnie, s ezáltal meg kell erősödniük a munkásosztály hatalmi pozícióinak.

A munkáskormánynak a legelemibb feladata az, hogy a proletariátust felfegyverezze, a polgári ellenforradalmi szervezeteket lefegyverezze, bevezesse a termelés ellenőrzését, az adók fő terhét a gazdagokra hárítsa és letörje az ellenforradalmi burzsoázia ellenállását.

Egy ilyen munkáskormány csak akkor lehetséges, ha magából a tömegek harcából született, és az elnyomott munkástömegek legalsó rétegei által létrehozott, harc képes munkásszervekre támaszkodik. A forradalmi munkásmozgalom felélnéklésének *lehet* indítéka egy olyan munkáskormány is, amely bizonyos parlamenti konstellációból, azaz tisztán parlamentáris úton keletkezik. Magától értetődik, hogy egy igazi munkáskormány létrejötte és egy forradalmi politikát folytató kormány fenntartása szükségképpen a burzsoáziával való leghevesebb harcokhoz, esetleg polgárháborúhoz vezet. Már a proletariátusnak egy ilyen munkáskormány létrehozására irányuló kísérlete is nyomban a burzsoázia leghevesebb ellenállásába fog ütközni. A munkáskormány jelszava ezért alkalmas arra, hogy a proletariátust összefogja és forradalmi harcokba vigye.

A kommunistáknak bizonyos esetekben hajlandóságot kell mutatniuk arra, hogy nem kommunista munkáspártokkal és munkásszervezetekkel együtt hozzanak létre munkáskormányt. Ezt azonban csak akkor tehetik meg, ha megvan a garancia arra, hogy a munkáskormány a fenti értelemben valóban harcot vív majd a burzsoá-

zia ellen. Egy ilyen kormányban a kommunisták csak a következő feltételekkel vehetnek részt:

1. a részvétel a munkáskormányban csak a Kommunista Internacionálé beleegyezésével engedhető meg;

2. a munkáskormányban részt vevő kommunisták a párt legszigorúbb ellenőrzése alatt állnak;

3. a munkáskormány kommunista tagjai állandóan szoros kapcsolatot tartanak a tömegek forradalmi szervezeteivel;

4. a kommunista párt megőrzi saját arculatát és teljes agitációs önállóságát.

A munkáskormány jelszavának — éppúgy, mint az egész egységfronttaktikának — minden előnye mellett megvannak a maga veszélyei is. E veszélyek megelőzésére a kommunista pártoknak szem előtt kell tartaniuk a következőket: minden polgári kormány egyben kapitalista kormány is, de nem minden munkáskormány valóban proletárkormány, vagyis a proletariátus forradalmi hatalmi eszköze. A Kommunista Internacionálénak figyelembe kell vennie a következő lehetőségeket:

a) *Látszólagos munkáskormányok:*

1. *Liberális munkáskormány;* ilyen kormány volt Ausztráliában, s belátható időn belül lehetőség nyílik ilyen kormány alakítására Angliában is.

2. *Szociáldemokrata munkáskormány* (Németország).

b) *Valódi munkáskormányok:*

3. *A munkások és szegényebb parasztok* kormánya. Ilyenre lehetőség van a Balkánon, Csehszlovákiában, Lengyelországban stb..

4. Munkáskormány a *kommunisták részvételével*.

5. *Igazi proletár munkáskormány*, amelyet tiszta formájában csak a kommunista párt testesíthet meg.

Az első két típus nem forradalmi munkáskormány, hanem valójában a burzsoázia és az ellenforradalmár munkásvezérek álcázott koalíciós kormánya. Az ilyen „munkáskormányokat” a legyengült burzsoázia válságos időkben megtűri, hogy a proletariátust félrevezesse az állam igazi osztályjellegét illetően, vagy akár a korrumpált munkásvezérek segítségével el is hárítsa a proletariátus forradalmi rohamát és időt nyerjen. Ilyen kormányban a kommunisták nem vehetnek részt. Ellenkezőleg, a tömegek előtt kíméletlenül le kell leplezniük e „hamis” munkáskormány igazi jellegét. A kapitalizmus mai hanyatlási időszakában azonban, amelyben a legfontosabb feladat az, hogy a proletariátus többségét megnyerjük a proletárforradalom számára, objektíve nézve ezek a kormányok is hozzájárulhatnak a polgári hatalom bomlási folyamatának meggyorsulásához.

A kommunisták készek azokkal a munkásokkal is egy sorban menetelni, akik a proletariátus diktatúrájának szükségességét még nem ismerték fel: szociáldemokratákkal, keresztényszocialistákkal, pártonkívüliekkel, szindikalistákkal stb. A kommunisták tehát készek arra is, hogy bizonyos garanciák mellett egy nem kommunista kormányt is támogassanak. A kommunisták mindamellett minden

körülmények között nyíltan megmondják a munkásságnak, hogy csak a proletariátus diktatúrája biztosítja a munkásosztálynak a tényleges felszabadulást.

A munkáskormány következő két típusa (3. és 4.), amelyben a kommunisták részt vehetnek, nem jelentik még a proletariátus diktatúráját, nem is történelmileg elkerülhetetlen, átmeneti formái a diktatúrának, de ott, ahol létrejönnek, e diktatúra kivívásának kiindulópontjául szolgálhatnak. A proletariátus teljes diktatúrája csak az az igazi proletár munkáskormány (5.), amely kommunistákból áll.

12. A GYÁRI-ÜZEMI BIZOTTSÁGOK MOZGALMA

Egyetlen kommunista párt sem tekinthető komoly és szilárdan megszervezett kommunista tömegpártnak, ha nincsenek szilárd kommunista sejtjei az üzemekben, gyárakban, bányákban, vasutaknál stb. A mai körülmények között egy mozgalom nem tekinthető tervszerűen szervezett proletár-tömegmozgalomnak, ha a munkásosztálynak és szervezeteinek nem sikerül e mozgalom gerinceként gyári-üzemi bizottságokat létrehozni. Különösképpen kilátástalan a tőke támadása ellen és a termelés ellenőrzéséért vívott harc, ha a kommunistáknak nincsenek szilárd támaszpontjaik az üzemekben, s ha a munkásság nem alakította meg a maga proletár harci szerveit (gyári-üzemi bizottságok, munkástanácsok).

A kongresszus ezért valamennyi kommunista párt egyik fő feladatának tekinti, hogy az eddiginél jobban vessék meg a lábukat az üzemekben, és támogassák a gyári-üzemi tanácsok mozgalmát vagy kezdeményezzék egy ilyen mozgalom megindítását.

13. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ MINT VILÁGPÁRT

A Kommunista Internacionálénak, amellet hogy szervezetileg kommunista világpárttá alakul, egyre fokozottabb mértékben kell politikailag is ilyen pártként működnie; különösen arra kell nagy figyelmet fordítania, hogy országok egész csoportjaiban irányítsa a szükséges akciókat.

14. A NEMZETKÖZI FEGYELEM

Ahhoz, hogy nemzetközi méretekben és minden egyes országban végre lehessen hajtani az egységfronttaktikát, ma inkább, mint valaha, a Kommunista Internacionáléban és minden egyes szekciójában a legszigorúbb nemzetközi fegyelemre van szükség.

A IV. kongresszus a leghatározottabban megköveteli az Internacionálé valamennyi szekciójától és tagjától, hogy a legszigorúbb fegyelemmel hajtsák végre

e taktikát, mert ez csak akkor járhat eredménnyel, ha valamennyi országban nemcsak szavakban, hanem tettekben is egységesen és tervszerűen megvalósítják.

A 21 feltétel elfogadása magában foglalja mindazoknak a taktikai határozatoknak a végrehajtását, amelyeket a világkongresszus, illetve a kongresszusok közötti időkből a Kommunista Internacionálé erre illetékes szerve, a Végrehajtó Bizottság hoz. A kongresszus azzal bízta meg a Végrehajtó Bizottságot, hogy valamennyi párttól a legszigorúbban követelje meg a taktikai határozatok végrehajtását, és ellenőrizze is azt. Csak a Kommunista Internacionálé pontos, meghatározott forradalmi taktikája biztosíthatja a nemzetközi proletárforradalom lehető leggyorsabb győzelmét.

Elfogadva: 1922. december 5.

V. I. Lenyin i Kommuniszttyicseszkij Internacionál. 459—469. old.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
KIBŐVÍTETT VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK
III. PLÉNUMA
(1923. JÚNIUS 12—23.)

[21]

HATÁROZAT A MUNKÁS-PARASZT KORMÁNYRÓL

A munkásosztály és a parasztság kölcsönös viszonyának kérdése a nemzetközi proletárforradalom leglényegesebb kérdéseinek egyike. Ha helyesen ítéljük meg a dolgozó nép e két alapvető osztályának kölcsönös viszonyát, ez meghatározza harcunk sikerét mind a hatalom kivívása előtt, mind utána.

A Kommunista Internacionálé II. világkongresszusa az agrárkérdésről hozott határozatában mindenre kiterjedő általános értékelést adott a munkásosztály és a parasztság kölcsönös viszonyáról. Ez az értékelés a következőképpen hangzik:

„1. Csak a kommunista párt vezette városi és ipari proletariátus szabadíthatja meg a falu dolgozó tömegeit a tőke és a földesúri nagybirtok igájától, a pusztulástól és az imperialista háborúktól, amelyek a tőkés rend fennmaradása esetén elkerülhetetlenül újra és újra megismétlődnek. A falu dolgozó tömegei számára nincs más menekvés, mint a kommunista proletariátussal való szövetség, a proletariátus által a földesúri (nagybirtokos-) és burzsoá iga megdöntéséért folytatott forradalmi harc odaadó támogatása.

Másrészt, az ipari munkások nem tudják betölteni világtörténelmi küldetésüket, nem tudják megszabadítani az emberiséget a tőke igájától és a háborúktól, ha szűk céhes, korlátolt szakmai érdekeik körébe zárkoznak és önelégülten beérik azzal, hogy saját, olykor tűrhető, kispolgári helyzetük megjavításán fáradoznak. Ez jellemzi sok előrehaladott országban a »munkásarisztokráciát«, amely a II. Internacionálé állítólag szocialista pártjainak alapja, a valóságban azonban tagjai a szocializmus leggonoszabb ellenségeit, árulóit, a kispolgári sovínisztákat, a burzsoáziának a munkásmozgalmon belül működő ügynökeit képviselik. A proletariátus csak abban az esetben valóban forradalmi, valóban szocialista módon cselekvő osztály, ha az egész dolgozó és kizsákmányolt nép élcsapataként, vezéréként lép fel és jár el a kizsákmányolók uralmának megdöntéséért folytatott harcban — ez pedig teljesíthetetlen, ha az osztályharcot nem viszik be a faluba, ha a falu dolgozó töme-

geit nem tömörítik a városi proletariátus kommunista pártja köré, és ha a városi proletariátus nem neveli a falu dolgozó tömegeit.

2. A falu dolgozó és kizsákmányolt tömegeit, amelyeket a városi proletariátusnak harcba kell vinnie vagy legalábbis a maga oldalára kell állítania, valamennyi tőkésországban a következő osztályok képviselik:

Először, a mezőgazdasági proletariátus, a bér munkások (béresek, idénymunkások, napszámosok), akik a létfenntartási eszközöket kapitalista mezőgazdasági üzemekben végzett bér munkával szerzik meg. Ennek az osztálynak önálló, a falusi lakosság egyéb csoportjaitól külön történő (politikai, katonai, szakszervezeti, szövetkezeti, kulturális-felvilágosító stb.) szervezése, a soraiban folytatott fokozott propaganda és agitáció, a szovjethatalom és a proletárdiktatúra oldalára állítása — a kommunista pártok fő feladata minden országban.

Másodszor, félproletárok vagy parcellás parasztok, vagyis azok, akik a létfenntartási eszközöket részben tőkés mezőgazdasági és ipari üzemekben végzett bér munkával, részben pedig azzal szerzik meg, hogy talpalatnyi saját vagy bérelt földön dolgoznak, amely a szükséges élelmiszerek csak bizonyos részét nyújtja családjuknak. A falusi dolgozó lakosságnak ez a csoportja minden tőkésországban igen népes, létezését és különleges helyzetét azonban a burzsoázia képviselői és a II. Internacionáléhoz tartozó sárga »szocialisták« elleplezik, olyanformán, hogy részben tudatosan becsapják a munkásokat, részben pedig vakon követik a begyepesedett nyárspolgári nézeteket, és összezavarják ezt a csoportot az általában vett »parasztság« egész tömegével. Az, hogy a burzsoázia ilyen módon bolondítja a munkásokat, a legnagyobb mértékben Németországban és Franciaországban, továbbá Amerikában és más országokban észlelhető. A kommunista párt munkájának helyes megszervezése esetén ez a csoport feltétlenül híve lesz a kommunista pártnak, mert az ilyen félproletárok helyzete nagyon súlyos, s a szovjethatalom és a proletárdiktatúra óriási és azonnali előnyt jelent számukra. . .

Az egyes országokban nincs szigorú határ az első és a második csoport között. Ezért, sajátos feltételek mellett, megengedhető együttes szervezésük.³⁷

Harmadszor, a kisparasztság, vagyis a kisföldművelők, akiknek tulajdon vagy bérlet címén olyan kisparcellájuk van, amely fedezi családjuk és gazdaságuk szükségleteit, anélkül hogy idegen munkaerőt alkalmaznának. Ez a réteg, mint réteg, feltétlenül nyer a proletariátus győzelme révén. . .

3. A falusi lakosság fent említett három csoportja együttvéve minden tőkésországban a falusi lakosság többségét alkotja. Ezért a proletárforradalom sikere nemcsak a városokban, hanem a falun is teljesen biztosítva van.”³⁸

A Kommunista Internacionálé IV. világkongresszusa továbbfejlesztette és kiegészítette

³⁷ Ez a bekezdés nem szerepel Lenin tervezetében. (Vö. *Lenin Művei*, 31. köt. 148. old., illetve V. I. Lenin i Kommunizsziyicseskij Internacional, 221. old.)

³⁸ Részlet a „Határozat az agrárkérdésről” című dokumentumból. (*Lenin Művei*, 31. köt. 146—149. old.)

szította a II. kongresszus határozatát, felvázolva a Kommunista Internacionálé agrár „akcióprogramját” (minimális programját).³⁹

A Kommunista Internacionálé II. kongresszusa tehát kidolgozta a munkásosztály és a parasztság kölcsönös viszonyára vonatkozó program alapvető tételeit. A IV. kongresszus konkretizálta ezeket a tételeket. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága jelenlegi kibővített plénumának az a feladata, hogy olyan sűrített politikai képletet adjon, amely lehetővé teszi, hogy a lehető legnagyobb sikerrel megvalósítsuk a II. és a IV. kongresszus határozatait.

Ez a politikai képlet — a *munkás-paraszt kormány*. Az első imperialista világháború után a parasztság már nem az, ami a háború előtt volt. A háborúban részt vevő országok többségében a parasztság jelentős rétegei bizonyos politikai tapasztalatra tettek szert. Ennek eredményeképpen az utóbbi években komoly kísérletek figyelhetők meg parasztpártok alakítására, amelyek önálló politikai szerepet szándékoznak játszani.

Figyelemre méltó az utóbbi években többször megismételt kísérlet egy „zöld” Parasztnacionálé⁴⁰ megszervezésére.

Égészében véve a parasztságnak azok a kísérletei, hogy a burzsoázia és a proletariátus között közbülső önálló politikát folytasson, szükségképpen sikertelenek maradnak. A legfejlettebb burzsoá országokban a burzsoázia és a nagybirtokosok továbbra is az orruknál fogva vezetik a parasztokat. Még ott is, ahol vannak külön önálló parasztpártok, azokat is ténylegesen osztályidegen elemek vezetik (papok, ügyvédek, földesurak). Ezért itt a parasztok csak eszközül és politikai ágyútöltelékkül szolgálnak leggonoszabb osztályellenségeik kezében. Éppen ez a burzsoá rendszer egyik pillére. A legújabb kori történelemben sok példát látunk arra, hogy a dolgozó pársztság széles rétegei csak abban az esetben tudják megvédeni politikai érdekeiket, ha a legszorosabb szövetségben vannak a forradalmi proletariátussal, ha támogatják a proletariátus forradalmi pártját.

Ugyanakkor megváltozik a II. Internacionálé pártjainak a parasztsághoz való viszonya. A parasztság korábbi hagyományos semmibebevését olyan kísérletek váltják fel, amelyek megpróbálják a parasztságot az ellenforradalmi szociáldemokraták politikája útjára terelni. A legfontosabb szociáldemokrata pártok sorra veszítik el a döntő hadállásokat a munkásosztály soraiban, s görcsösen keresve új társadalmi bázist, óhatatlanul a faluhoz fordulnak, és figyelmüket a parasztság módosabb rétegeire fordítják. A kommunistáknak most az a feladatuk, hogy miközben haladéktalanul elfoglalják a szociáldemokraták által elhagyott hadállásokat a munkásosztály soraiban, és mindenekelőtt ezen a téren folytatják előnyomulásukat, egy-

³⁹ Lásd e kötet 130—135. oldalán.

⁴⁰ 1920—1922 között az A. Sztambolijски vezette Bolgár Népi Földművesszövetség kezdeményezésére több kísérlet történt egy Földműves Internacionálé („zöld” Internacionálé) létrehozására. Bár prágai központtal megalakították a Nemzetközi Agrár Irodát, amelyben Bulgária, Lengyelország, Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia agrár- és parasztpártjai vettek részt, kísérletük nem vezetett eredményre.

idejűleg törekedjenek meggátolni a szociáldemokraták azon kísérleteit, hogy új társadalmi bázist szerezzenek falun; mégpedig azzal a céllal, hogy egyesíthessük zászlónk alatt a falu mezőgazdasági proletariátusát és félproletariátusát, s meghódítsuk a parasztságot a forradalmi proletariátussal való szövetségnek.

Már egymagában az, hogy a kommunista pártok nemzetközi méretekben magukévá teszik a „munkás-paraszt kormány” jelszavát és agitálni kezdenek ennek érdekében, megkezdí a parasztság középrétegeinek semlegesítését és a kisparasztságnak a mi oldalunkra való átállítását.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy a Kommunista Internacionálé szekcióinak óriási többségében mind ez ideig hallatlanul erőtlen és ügyünk szempontjából fölöttebb veszélyes volt a falusi munkához való viszony. Ebben az erőtlen viszonyban mindenekelőtt annak a II. Internacionálénak a szomorú tradíciói mutatkoztak meg, amelyből a Kommunista Internacionálé legfontosabb pártjai származnak; megmutatkozott másodszor a parasztság kérdésének helytelen elméleti felfogása, amely igyekszik úgy feltüntetni a kérdést, mintha az „ortodox marxizmus” szemszögéből nézve a munkáspártnak semmi köze nem lenne a parasztsághoz; és harmadszor pedig a proletariátus osztályharcának szűk látókörű szakmai értelmezése. A kommunista pártoknak ebben a szakaszban az a feladatuk, hogy egyszer s mindenkorra szakítsanak ezzel a szakmai korlátoltsággal. A kommunista pártok nem tekinthetik magukat csupán a burzsoá rend *belüli* szélsőséges proletár ellenzék pártjainak, amint ez a II. Internacionálé virágkorában volt. A kommunista pártok legyenek tudatában annak, hogy a közelebbi vagy távolabbi jövőben harcba kell vinniük a dolgozó tömegeket az egész burzsoá rend ellen azzal a céllal, hogy megdöntsék a burzsoáziát és felváltsák az államigazgatásban. A szűk látókörű, céhes szemléletet fel kell hogy váltsa annak a pártnak a szemlélete, amely hatalomra tör és megtestesíti a proletariátus hegemoniáját a forradalomban. A kommunista pártnak készen kell állnia arra, hogy már holnap szétzúzza a burzsoáziát, s ezért már ma össznépi célokat tűzzön maga elé. Következésképpen az a feladata, hogy megnyerje a proletariátus támogatására a lakosság mindazon rétegeit, amelyek társadalmi helyzetük révén a döntő pillanatban valamiképpen támogathatják a proletárforradalmat.

A „munkás-paraszt kormány” jelszava, ahogy annak idején a „munkáskormány” jelszava, semmiképpen nem helyettesíti és nem szorítja háttérbe a proletárdiktatúráért folyó agitációt, a kommunista taktikának ezt az alapját. Ellenkezőleg, éppen a „munkás-paraszt kormány” jelszava a *proletárdiktatúrához vezető út*, mert kiszélesíti a bázist a jelenlegi korszak feltételei között egyedül lehetséges egységfronttaktika megvalósításához. A „munkás-paraszt kormány” jelszavának helyes értelmezése lehetővé teszi, hogy a kommunisták ne csak a városi proletár tömegeket mozgósítsák, hanem fontos támaszpontokat alakítsanak ki a falvakban is, s ezzel előkészítsék ott a talajt a hatalom meghódítására.

A „munkás-paraszt kormány” jelszava jó szolgálatot tesz a kommunista pártoknak akkor is, amikor a proletariátus már meghódította a hatalmat. Hiszen ez

a jelszó újra és újra emlékeztetni fogja a proletariátust annak szükségességére, hogy mozgalmának haladását hozza összhangba az illető ország parasztságának hangulatával, teremtsen helyes viszonyt a győztes proletariátus és a parasztság között, és bölcs fokozatossággal hajtsa végre a proletariátus gazdasági intézkedéseit — ahogy erre az eredményre jutott Oroszország győztes proletariátusa is az orosz forradalom jelen szakaszában, amelyet „új gazdasági politikának” neveznek.

Magától értetődik, hogy az agitáció során a „munkás-paraszt kormány” jelszavát konkretizálni kell minden egyes ország körülményeinek megfelelően — Észak-Amerikában például a dolgozó farmerekről van szó. A Kommunista Internacionálé II. és IV. világkongresszusának határozataiban kifejtett program szellemében a parasztság gazdasági érdekeinek védelme legyen a kiindulópont a munkás-paraszt kormányért folyó egész agitációknban.

A Végrehajtó Bizottság kibővített ülése felszólítja az egyes országok pártjait, hogy haladéktalanul dolgozzanak ki konkrét akcióprogramot a parasztsághoz való viszonyra, és frakcióikon keresztül terjesszenek a parlament elé ennek megfelelő törvénytervezeteket. Ezeknek a törvénytervezeteknek óriási politikai jelentőségük lesz, ha valóban megfelelnek a dolgozó parasztság életbe vágó érdekeinek, és ha a falusi lakosság körében aláírásokat gyűjtenek e törvénytervezetek támogatására.

Mint propagandisztikus jelszó, amely lehetővé teszi, hogy aritmetikai formulában fejezzük ki azt, amit eddig algebrai módon fejeztünk ki, a „munkás-paraszt kormány” jelszava általános jelentőségű lehet. Ami pedig az aktuális politikai harcot illeti, a „munkás-paraszt kormány” jelszavának mindenekelőtt olyan országokban lesz a legnagyobb jelentősége, mint Franciaország, Németország, Olaszország, a Balkán-országok, Csehszlovákia, Lengyelország, Finnország stb. Mindenesetre a proletárforradalom győzelme és megszilárdulása sehol sem lehetséges a parasztság ilyen vagy amolyan támogatása nélkül. A „munkás-paraszt kormány” jelszava ebben az értelemben is a kommunista pártok általános jelszava kell hogy legyen.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága minden erővel előtérbe helyezi a „munkás-paraszt kormány” jelszavát, ugyanakkor azt tanácsolja a kommunista pártoknak, hogy ne feledkezzenek meg azokról a veszélyekről, amelyek e jelszó helytelen megvalósításával kapcsolatosak. Ahogy általában az egységfront taktikája, úgy a „munkáskormány” és a „munkás-paraszt kormány” jelszavai is komoly politikai veszélyekkel terhesek abban az esetben, ha pártjaink nem képesek ezeket a jelszavakat forradalmi marxista szellemben alkalmazni. A „munkás-paraszt kormány” jelszavával összefüggő legnyilvánvalóbb veszélyek a következők:

1. Azon pártoknál, amelyeknek még nincs eléggé szilárd marxista tapasztalatuk, felmerül az a veszély, hogy ezt a jelszót az orosz eszerek szellemében értelmezik, azaz a kispolgári „szocializmus” szellemében, amely az egész parasztságot mint egyetlen egységes tömeget vizsgálja, és nem veszi figyelembe azt a tényt, hogy magában a parasztságban különböző rétegek vannak. A Kommunista Internacionálé

Végrehajtó Bizottsága emlékeztet a II. világkongresszus programhatározatának arra a részére, amelyben arról van szó, hogy:

„A nagyparasztok („Grossbauern”) tőkés mezőgazdasági vállalkozók, akik rendszerint több bér munkással gazdálkodnak, és akiket a »parasztssággal« csak az alacsony kultúrszínvonal, az életmód és a saját gazdaságukban végzett személyes fizikai munka köt össze. Ez a burzsoáziának legnépesebb rétege, amely nyílt és elszánt ellensége a forradalmi proletariátusnak. A kommunista pártok egész falusi munkájában a legnagyobb figyelmet az ez ellen a réteg ellen folytatott harcra, a falusi lakosság dolgozó és kizsákmányolt többségének e kizsákmányolók eszmei és politikai befolyása alól való felszabadítására stb. kell fordítani.”⁴¹

2. A másik veszély abban rejlik, hogy a politikai tekintetben nem eléggé következetes kommunisták a dolgozó parasztság nagy tömegei között végzett forradalmi tömegmunkát esetleg megkísérlik felváltani elvtelen parlamenti kombinációkkal, a parasztság úgynevezett „képviselőivel” és a parasztpártok vezetőivel, akik gyakran a burzsoázia legreakciósabb elemei.

Teljes mértékben figyelembe véve a „munkás-paraszt kormány” jelszavának alkalmazásával kapcsolatos ilyen és hasonló veszélyeket, a kommunista pártok mégsem mondhatnak le a proletár élcsapat rugalmas taktikájának és megfelelő stratégiájának előnyeiről. Meg kell tanulniuk, hogy a dolgozók legszélesebb rétegeibe való behatolás taktikáját egyesítsék a forradalmi marxizmus elveinek szilárd, engesztelhetetlen és következetes védelmével.

Magától értetődik, hogy sem a paraszti tömegekbe való behatolás, sem a „munkás-paraszt kormány” jelszava egyáltalán nem jelenti azt, hogy pártunk munkáspártból „dolgozó” vagy „munkás-paraszt” párttá válik. Pártunk a munkásosztály pártja kell hogy maradjon, ami szociális összetételét és céljait illeti, de azé a munkásosztályé, amely magával vonja a dolgozó nép minden rétegét és harcra vezeti a kapitalizmus ellen.

Annak, hogy a „munkás-paraszt kormány” jelszavát sikeresen végig lehessen vinni a falu nagy tömegei körében, egyik legfontosabb előfeltétele az, hogy a kommunisták különös energiával dolgozzanak a mezőgazdasági munkások szakszervezeteiben. A legközelebbi időszakban a kommunistáknak minden erejüket latba kell vetniük, hogy meghódítsák a mezőgazdasági munkások meglevő szakszervezeteinek többségét és új mezőgazdasági szakszervezeteket teremtsenek ott, ahol még nincs. A mezőgazdasági munkások szakszervezeteinek, minden más feladaton kívül, elsődlegesen azt a politikai feladatot kell teljesíteniük, hogy a „munkás-paraszt kormány” jelszavát eljuttatják a parasztság nagy tömegeihez. Ebben az értelemben a mezőgazdasági munkások szakszervezete legyen híd a kommunista párt és a falu között.

A kommunista pártok azonban semmiképpen sem háríthatják ezt az új feladatot teljes egészében a mezőgazdasági munkások szakszervezeteire. Valamennyi párt

⁴¹ *Lenin Művei*. 31. köt. 151. old.

egyik leghalaszthatatlanabb feladata az abból a célból végzett energikus munka, hogy megnyerjék a paraszti tömegeket a forradalmi proletariátussal való szövetség ügyének.

Elfogadva: 1923. június 23.

V. I. Lenin i Kommuniztyicseszkiy International. 491—496. old.

[22]

A HAMBURGI KONGRESSZUS⁴²

1. A II. Internacionálé, gyalázatos politikai és erkölcsi csődje következtében, 1914 augusztusában befejezte pályafutását. A Két és feles Internacionálé, amikor egyesült vele, ezzel véglegesen és formálisan magára vette az árulás bélyegét.

Megalakulásakor a Két és feles Internacionálé nem akart semmiféle közösséget vállalni azokkal a pártokkal, amelyek a háború javára és az osztálybékéért (Burgfrieden) politizáltak. Diadalmas kürtszóval indult hadba a szociálpatriotizmus és a reformizmus ellen. A forradalmi osztályharc pártjainak kristályosodási pontjává szándékozott válni, büszkén proklamálta a szociális forradalmat, a proletárdiktatúrát, a tanácsköztársaságot; azt ígérte, hogy energikusan fog harcolni a vezető iparágak társadalmasításáért, a kizsákmányoltak és a kizsákmányolók kormánykoalíciói ellen. Csak egyvalamit nem óhajtott elismerni: a Kommunista Internacionálé elveit és módszereit.

A Két és feles Internacionálé valamiféle átmenetet képviselt a II. és a III. Internacionálé között. Egész rövid élete azt mutatta, hogy a Kommunista Internacionálé módszerei nélkül lehetetlen a forradalom és a diktatúra előkészítése, és hogy proletárdiktatúra nélkül a társadalmasítás nem más, mint öncsalás vagy szélhámosság.

Ezért a Két és feles Internacionálé arra ítéltetett, hogy állandóan ingadozzék a proletárforradalom és a kapitalista ellenforradalom között, az olyannyira reménytelen társadalmasítás és a tőkés restauráció között; mindez addig folytatódott, míg a szervezet minden enyhítő frázis nélkül megérett a kapitalizmus restaurálására, a tőkésekkel való kormánykoalíciókra és a II. Internacionáléval való egyesülésre.

A Két és feles Internacionálé a munkásosztálynak azt a radikális beállítottságú részét képviselte, amely forradalmi osztályharcot akar és egységfrontot a kommunista munkásokkal, de amely még nem készült fel a proletárforradalomra. De

⁴² Az 1923 májusában megrendezett nemzetközi szocialista munkáskongresszuson Szocialista Munkásinternacionálé néven egyesült a munkásmozgalom két nemzetközi reformista szervezete, a jobboldali Munkás- és Szocialista Internacionálé, valamint a Szocialista Pártok Nemzetközi Munkaközössége. Lásd még az 1-es, és 10-es sz. jegyzetet.)

mivel a Két és feles Internacionálénak a harchoz, a megígért társadalmasításhoz és a felemelkedéshez vezető útja egyre inkább reménytelennek bizonyult, és mivel a soraiban levő munkások növekvő rokonszenvvel kezdtek közeledni a kommunistákhoz, a Két és feles Internacionálé vezetőinek, nem akarván teljesen elveszíteni követőiket, nem maradt más választásuk, mint hogy új utat mutassanak a csalódott munkásoknak és új reményekkel táplálják őket. Ez az út a II. Internacionálé vezetőit követő munkások széles tömegeivel való egyesülés. Az újonnan alakult Internacionálé vezetői tehát, akik olyan gyakran jelentették ki nyilvánosan, hogy csakis a három Internacionálé egyesülésére törekednek és semmiképpen nem hajlandók arra, hogy csupán a II. Internacionáléval egyesüljenek, most feltétel nélkül alárendelték magukat ez utóbbinak.

2. De a II. Internacionálé hamburgi újjáalakulásakor még csak nem is merészelt olyannak mutatkozni, amilyen valójában lenni akart a világháború előtt. Nem volt bátorsága megismételni azt az ünnepélyes esküt a háború ellen, melyet Stuttgartban és Bázelen tett, mert vezérei, akik tanultak a világháború tapasztalataiból, nem kelthették azt a látszatot a munkások előtt, hogy — mint 1914 augusztusa előtt — még hisznek a háborúellenes papiroshatározatok hatékonyságában; még attól is féltek, hogy akár csak papíron is forradalommal fenyegetőzzenek, amit a munkások komolyan vehettek volna. Nem léphettek fel az imperializmus ellen úgy, ahogy ezt a világháború előtt tették a nemzetközi kongresszusokon; nem teheték, mert vagy ők maguk is a tőkésállamok miniszterei, vagy azok szeretnének lenni; mert a háború idején a burzsoázia tudatos cinkosainak és lakájainak helyzetébe süllyedtek. Nem mertek reális harci módszereket javasolni a munkásoknak a tőke folytatódó előretörésével szemben, nem szánták rá magukat többé arra, hogy a társadalmasításról beszéljenek, mert a kapitalizmus restaurálására törekedtek, ami csak a munkások rovására lehetséges és megvalósíthatatlan a tőke diadalmas előretörése nélkül. Nem mertek konkrét harcot hirdetni az erőszakos versailles-i béke ellen, a jóvátételek ellen, a Ruhr-vidéki terror ellen, a növekvő fegyverkezés ellen, a fokozódó háborús veszély ellen, a nemzeti és gyarmati elnyomás ellen, a reakció és a fasizmus ellen, mert minden tényleges harc forradalomra vezet, a II. Internacionálé vezérei pedig a proletárforradalom ellenségei, és a nemzetközi munkásmozgalomban tőkésországaik ellentmondásos érdekeit képviselik.

Éppen azért, mert félnek a proletariátus érdekeit szolgáló minden tényleges harctól, mert arra törekszenek, hogy a munkásokat demokratikus és szocialista frázisokkal éppúgy a burzsoáziához láncolják, mint ahogy ők maguk hozzá vannak láncolva — Hamburgban kénytelenek voltak elutasítani az egységfrontot a harcoló proletariátus forradalmi élcsapatával.

És mivel nem akart harcot a kapitalizmus ellen, mivel nem volt képes világos választ adni a munkások egyetlen létfontosságú kérdésére sem, a hamburgi Internacionálé nem vezetheti a munkáosztályt még olyan szerény méretekben sem, mint a háború előtti Internacionálé, amely a mostanival összehasonlítva szinte forradalmi szervezetnek kezd látszani.

A II. Internacionálé mint egy letűnt korszak gyermeke jött a világra, és elpusztult a világháborúban, egy új korszak küszöbén, melynek új és grandiózus követelményei meghaladták erejét.

Az új II. Internacionálé halva született gyermek. Meg fog halni az első nemzetközi konfliktusban, a munka és a tőke első valamelyest is éles összeütközésében.

Ez a Kommunistá Internacionálé utolsó vetélytársa a munkásmozgalomban, olyan vetélytárs, amely garantálja a sikert a Kommunistá Internacionálénak.

3. A hamburgi Internacionálé a munkástömegek nyomására alakult, amelyek az összes proletárerők egyesülésében keresték a kiutat a fokozódó nyomorúságból és a mind fenyegetőbb veszélyekből, és csakis ebben az egyesülésben reméltek támaszt találni a szükségképpen háborúba vezető tőkével szemben. De ezt az Internacionálét, amelynek élén olyan emberek állnak, akik miniszteri pozícióban szolgáltak, szolgálják vagy szeretnék szolgálni a tőkésállamokat, olyan emberek, akik még a versailles-i békét is aláírták, ezt az Internacionálét a munkások, akiket most még megtéveszt, hamarosan kiismerik mint a burzsoázia támaszát, avagy porrá omlik az első puskalövésre, mint elődje 1914 augusztusában.

A Kommunistá Internacionálénak és szekcióinak az a feladatuk, hogy meggyorsítsák a kiábrándulásnak ezt a kikerülhetetlen folyamatát. De ezt a feladatot csak a proletariátus nemzeti és nemzetközi egységfrontjáért vívott harc platformján lehet és kell megvalósítani. Az egységfrontért vívott harcot minden országban mind tervszerűbben és határozottabban, a lehető legkonkrétabb és legnépszerűbb módon kell folytatni. A szociálpatrióták és a burzsoázia egységfrontjával szembe kell szegezni a burzsoázia ellen és az összes kizsákmányoltak egységfrontjáért folyó harcot, a munkáspártoknak a tőkésekkel való koalíciójával szembe kell szegezni valamennyi munkáspártnak a munkás-paraszt kormányért és a tőkések ellen vívott közös harcát. És minél éleesebben és határozottabban vívjuk ezt a harcot, annál gyorsabban érti meg a dolgozó és kizsákmányolt tömegek hatalmas többsége, hogy csak a kommunizmus szabadíthatja meg őket a kapitalizmus rémségeitől és teremtheti meg számukra a jobb jövőt.

Elfogadva: 1923. június 23.

Kommuniszticzeszkij Internacional v dokumentah. 374—376. old.

[23]

HARC A FASIZMUS ELLEN

A fasizmus korunkra jellemző hanyatló jelenség, a tőkés gazdaság fokozódó bomlásának és a burzsoá állam szétesésének kifejeződése.

Mélyen fekvő gyökerei abban a körülményben rejlenek, hogy az imperialista

háború, a tőkés gazdaságnak a háború által meggyorsított és megerősített összeomlása a remények ellenére megsemmisítette a kis- és középburzsoázia népes rétegeinek, a kisparasztságnak és az értelmiségnek korábbi létfeltételeit és biztonságát. E társadalmi rétegek bizonyos részének csalódása, zavaros várakozása a társadalmi rend gyökeres megjavulására a reformista szocializmus közreműködésével, a forradalom elárulása a reformista párt- és szakszervezeti vezetők részéről, kapitulációjuk a tőke előtt, koalíciójuk a burzsoáziával a régi osztályuralom és osztálykizsákmányolás helyreállítása érdekében a demokrácia jegyében — mindez arra készítette a proletariátussal „szimpatizálóknak” ezt a fajtáját, hogy kiábránduljon magából a szocializmusból és annak felszabadító, a társadalmat megújító erejéből. Az az akarategyengeség és a harctól való félelem, amellyel — Szovjet-Oroszország kivételével — valamennyi ország proletariátusának túlnyomó többsége túrta ezt az árulást, és a kapitalizmus skorpiói alatt saját leigázásán és kizsákmányolásán buzgólkodik, azt eredményezte, hogy a kis- és középburzsoázia, valamint az értelmiség már-már erjedni kezdő rétegei elvesztették hitüket a munkásosztályban mint a társadalom gyökeres átalakításának hatalmas hordozójában; csatlakoztak hozzájuk proletár elemek is, amelyek aktívak voltak, aktivitást követeltek, és nem voltak megelégedve egyetlen politikai párt magatartásával sem. Továbbá csatlakoznak a fasiszmushoz valamennyi társadalmi réteg kiábrándult, deklasszált, talajtalanná vált képviselői, többek között a volt tisztok, akik elvesztették hivatásukat és kereseti forrásukat a háború befejezése óta. Ez különösen vonatkozik a legyőzött központi hatalmakra, amelyekben ennek következtében a fasiszmus erősen köztársaságellenes arculatot ölt.

A fasiszták minden történelmi ismeretet és politikai előkészítést nélkülöző, szociális tekintetben tarka, szedett-vedett, garázdálkodó tömege attól az „államtól” várt mindenre gyógyírt, amely, lévén e tömeg saját teremtménye és állítólag osztályok feletti és pártokon kívül álló eszköze, életbe lépteti majd e tömeg szétfolyó, ellentmondásokkal terhes programját; mindezt a burzsoá törvényesség alapján vagy annak ellenére, „demokrácia” révén vagy egy diktátor segítségével.

A forradalmi erjedés és a proletariátus soraiban megfigyelhető fejlődés időszakában a fasiszmus részben szimpatizált a proletariátus forradalmi követeléseivel, vagy legalábbis kacérkodott velük. A fasiszmust követő tömeg először ingadozott a két ellenséges tábor között, amelyek a hatalmas, világtörténelmi osztályellentmondások és osztályharc megtestesítői. A tőkésuralom újabb megerősödése és a burzsoázia általános előretörése láttán ez a tömeg határozottan a burzsoázia táborára felé hajlott; vezérei már kezdettől fogva ott voltak. A burzsoázia azonnal szolgálatába fogadta a fasiszmust, hogy felhasználja a proletariátus elnyomására és tartós rabságba döntésére. Minél hosszabb időt vesz igénybe és minél világosabban megmutatkozik a tőkés gazdaság összeomlása, annál kevésbé lesz elegendő az osztálybéke és a demokratikus együttműködés reformista ígéje arra, hogy megvédje a burzsoá rendet a dolgozó tömegek nyomásától. A burzsoáziának, hogy biztosítsa érdekeit a munkásosztállyal vívott harcban, agresszív ütőerőre van szük-

sége. A burzsoá állam erőszak régi, állítólag „apolitikus” apparátusa már nem biztosítja kielégítő módon a „rendet”. Az erőszak kezd megteremteni különleges osztályjellegű harci osztagait a proletariátus elleni harcra. Ilyen osztályjellegű harci osztagokat szállít a burzsoáziának a fasiszmus. A fasiszmus, annak ellenére, hogy keletkezése és hordozóinak jellege következtében magában foglal forradalmi tendenciákat is, amelyek kiéleződhetnek a kapitalizmus és az állam ellen, mégis fenyegető erővé válik az ellenforradalom kezében. Ez szemléletesen megmutatkozik ott, ahol győz, például Olaszországban.

Magától értetődik, hogy a különböző országokban a különböző történelmi helyzettől függően a fasiszmus részben különböző jellegű. De leglényege mindenütt a durva, terrorista erőszak egyesítése az álforradalmi frazeológiával, amely demagóg módon spekulál a dolgozók nagy tömegeinek igényeire és hangulataira. Legértettebb stádiumát egyelőre még csak Olaszországban érte el. A szocialista pártok és a reformista szakszervezeti vezetők passzivitása szélesre tárta előtte a kapukat, forradalmi frazeológiája pedig segített megnyerni bizonyos proletár elemeket, amelyek lehetővé tették győzelmét. A fasiszmus olaszországi növekedése annak következménye, hogy a párt- és a szakszervezetek 1920-ban nem tudták kihasználni a proletár osztályharc erősítésére a munkások gyárfoglaló mozgalmát. A fasiszmus győzelmének eredménye: a munkásmozgalom minden megnyilvánulásának, még a munkabérért folyó nem politikai harcnak is, erőszakos elnyomása. A fasiszmus olaszországi győzelme arra ösztökéli más országok burzsoáit, hogy ugyanilyen módszerrel szervezzék meg a proletariátus elnyomását. Az egész világ munkáosztályát olaszországi testvéreik sorsa fenyegeti. A fasiszmus olaszországi fejlődése másvalamire is felhívja a figyelmet. Arra, hogy a fasiszmus kettős jellegű, és politikai, ideológiai értelemben magában rejtja a bomlás és az összeomlás jelentős elemeit. Célja — a régi burzsoá „demokratikus állam” átalakítása „erős” fasiszta állammá — ellentmondásokra vezetett a régi, mély gyökereket eresztett és az új, fasiszta bürokrácia között, a reguláris hadsereg és tisztikara, valamint az új, népi milícia és vezérei között, a gazdasági és államépítési téren megmutatkozó erőszakos fasiszta politika, valamint a liberális és demokratikus burzsoázia maradványainak ideológiája között, a monarchisták és a köztársaságiak között, az igazi feketeinges fasiszták, valamint a pártba és a milíciába bekerült nacionalisták között, a fasiszmusnak a tömegeket megtévesztő és megnyerő eredeti programja, valamint a mostani fasiszta politika között, amely az ipari tőke, mindenekelőtt a mesterségesen táplált nehézipar érdekeit szolgálja. Ezek mögött az ellentmondások mögött áthághatatlan és kibékíthetetlen gazdasági és társadalmi ellentétek állnak a különböző tőkés társadalmi csoportosulások között, a nagy-, közép- és kisburzsoázia, a kisparasztság és az értelmiség között, és mindezeket felülmúlva ott feszül a társadalmi és gazdasági ellentétek leghatalmasabbika: a burzsoázia és a proletariátus közötti osztályellentét. A fasiszmusnak a felsorolt ellentétekből következő ideológiai csődje már tény, mert a fasiszta programtól teljesen eltér megvalósításának módja. A fegyveres szervezet és a mindenre kiterjedő terror még bizonytalan ideig

megakadályozza az ellentétek összeütközését és elfedi az ideológiai csődöt. Végül azonban az ellentétek átjárják a fegyveres erőket is, és felrobbantják a fasizmust.

A proletariátus forradalmi élcsapata nem lehet passzív szemlélője a fasizmus bomlási folyamatának; ellenkezőleg, történelmi kötelessége e folyamat tudatos és aktív ösztönzése és gyorsítása. A fasiszták soraiban levő zavarosan — és öntudatlanul — forradalmi elemeknek be kell kapcsolódniuk a burzsoázia osztályuralma és kizsákmányoló hatalma elleni proletár osztályharcba. A fasizmus ideológiai és politikai legyőzése elő kell hogy készítse fegyveres erőinek széttűzését.

A munkásosztály öntudatos forradalmi élcsapatára hárul az a feladat, hogy harcoljon az Olaszországban győzelemre jutott és az egész világon szervezkedő fasizmus ellen. Politikailag le kell fegyvereznie és le kell győznie a fasizmust, meg kell szerveznie a munkások sikeres és erős önvédelmét az erőszakos fasizmussal szemben. Ebből a célból a következő intézkedésekre van szükség:

a) A legkülönbözőbb irányzatú munkáspártok, munkásszervezetek stb. minden országban hozzanak létre külön szervet a fasizmus elleni harc irányítására.

E szerv feladatai:

1. Gyűjtsenek tényeket, amelyek jellemzik a fasiszta mozgalmat az illető országban.

2. Rendszeresen magyarázzák meg a munkásoknak a fasiszta mozgalom ellenes osztályjellegét újságcikkek, brosrák, plakátok, gyűlések stb. útján.

3. Rendszeresen magyarázzák meg a nemrég proletarizálódott, illetve az elkerülhetetlenül proletarizálódással fenyegetett tömegeknek helyzetüket és a fasizmus nagytökés funkcióit.

4. Szervezzék meg a proletariátus önvédelmi harcát századok megalakítása és felfegyverzése útján; minthogy a fasizmus különösen a fiatalság körében folytat propagandát, és minthogy a munkásifjúságot be kell vonni az egységfrontba, feltétlenül be kell venni a 17 évesnél idősebb ifjakat a közös gyári osztagokba. Szervezzenek munkásellenőrző bizottságokat a fasiszta bandák és a nekik szánt fegyverek szállításának megakadályozására. Könnyörtelenül nyomják el a fasiszták minden olyan kísérletét, amely a munkások terrorizálására és osztályéletük szabad gyakorlásának megzavarására irányul.

5. Vonják be ebbe a harcba a munkásokat az irányzatok különbözőségére való tekintet nélkül. Intézzenek felhívást minden munkáspárthoz, szakszervezethez és általában minden proletár tömegszervezethez, hogy közösen szervezkedjenek a fasizmus visszaverésére.

6. Harcoljanak a fasizmus ellen a parlamentben és minden állami szervben. Emellett hangsúlyozzák a fasizmus imperialista és sovinszta jellegét a különböző országokban, mutassanak rá, hogy a fasizmus növeli az új nemzetközi háborúk veszélyét.

b) A fasiszta erők szervezése nemzetközi méretekben folyik. Következésképpen a munkások fasizmus elleni harcát is nemzetközi méretekben kell megszervezni. Ebből a célból nemzetközi bizottságot kell alakítani. A nemzetközi bizottság

feladata — a tapasztalatok kicserélése mellett — nemzetközi megmozdulások szervezése, jelenleg elsősorban az olaszországi fasiszmus ellen.

A fasiszmus elleni harc eszközei lehetnek:

1. Nemzetközi agitációs kampány újságok, brosrák, tömeggyűlések révén, amelyek feltárják a munkásszervezetek és -intézmények rendszeres szétzúzásával járó olaszországi fasiszta uralomnak a proletariátussal szemben abszolúte ellenséges jellegét.

2. Nemzetközi tömeggyűlések és tüntetések szervezése a fasiszmus ellen, a fasiszta olasz állam külföldi képviselői ellen stb.

3. Parlamenti harc: felhívás a parlamentekhez, a parlamentek munkásfrakcióihoz, a nemzetközi munkásszervezetekhez azzal a javaslattal, hogy küldjenek Olaszországba bizottságokat a munkásosztály helyzetének kivizsgálására.

4. Harc a letartóztatott, illetve elítélt kommunista, szocialista és párton kívüli munkások haladéktalan kiszabadításáért.

5. Olaszország nemzetközi bojkottjának előkészítése a munkások részéről: az Olaszországba irányuló szénszállítás akadályozása — valamennyi szállítómunkás tagadja meg az Olaszországba irányuló vagy onnan érkező szállítmányok be-, illetve kirakodását stb. Ebből a célból meg kell alakítani a bányászok, tengerészek, vasutasok, a szállítás területén dolgozó valamennyi munkás nemzetközi bizottságát.

6. Anyagi és erkölcsi segítségnyújtás az üldözött olasz munkásoknak: pénzbeli támogatás, a menekülteknek menedéknyújtás, munkaalkalom felkutatása külföldön stb. A Nemzetközi Vörös Segély e célnak megfelelő szervezete. A munkásszervezetek segítségének felhasználása.

A munkásokban tudatosítani kell, hogy őket is az olasz munkásosztály sorsa fenyegeti, ha az uralkodó osztályok elleni energikus forradalmi harccal gátat nem vetnek az osztályteketben kevésbé öntudatos elemek fasizálódásának. Ezért a munkásszervezeteknek hatalmas energiával kell a tőkére támadniuk, hogy megvédjék a dolgozók nagy tömegeit a kizsákmányolástól, az elnyomástól és a spekulációtól, oly módon, hogy a fasiszmus álforradalmi, demagóg jelszavaival szembeállítják a komoly, szervezett tömegharcot. Továbbá minden erejükkel azon kell lenniük, hogy megakadályozzák országukban a fasiszmus szerveződésének első kísérleteit, és mindig tudatában kell lenniük, hogy az Olaszországban és a világ más részein uralomra jutott fasiszmus elleni harc legjobb módszere: a fasiszmus elleni energikus harc saját országukban.

Elfogadva: 1923. június 23.

A KAPITALIZMUS IDEIGLENES
ÉS RÉSZLEGES STABILIZÁCIÓJÁNAK
IDŐSZAKA

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ

V. KONGRESSZUSA

(1924. JÚNIUS 17—JÚLIUS 8.)

[24]

TÉZISEK A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ TAKTIKÁJÁRÓL

I. NEMZETKÖZI PROBLÉMÁK

1. A „DEMOKRATIKUS-PACIFISTA” IDŐSZAK

A jelenlegi nemzetközi politikai helyzet áttekintésénél lényeges vonásként tűnik szembe valamiféle „demokratikus-pacifista” időszak kezdete. Ezen időszak bekövetkeztét a burzsoázia világpolitikájában már a Kommunista Internacionálé IV. világkongresszusa is megjövendölte, amely abban az időpontban ült össze, amikor a világ burzsoá reakciója ereje teljében volt.

A burzsoázia világpolitikájának elmozdulása ez idő szerint a következőkben jellemezhető:

Angliában úgynevezett „munkáskormány” van hatalmon, élén a II. Internacionálé vezetőivel. *Franciaországban* parlamenti győzelmet aratott az úgynevezett Baloldali Tömb, és a mai francia kormány nagy része a Francia Szocialista Párt kezében van, amely a II. Internacionálé egyik legfontosabb pártja. Jóllehet *Németországban*, a szakértői tervvel⁴³ kapcsolatos propaganda következtében, szintén megnyilvánul bizonyos tendencia a „demokratikus-pacifista” illúziók erősítésére és a Szociáldemokrata Párt mint e politika hordozója pozíciójának megszilárdítására, ugyanakkor azonban ellenkező tendencia is megfigyelhető, amely azzal kapcsolatos, hogy az uralkodó osztály Németország Szociáldemokrata Pártja segítségével a szakértői terv gyakorlati végrehajtása érdekében még az eddiginél is nyíltabb és kegyetlenebb kizsákmányoló, a forradalmi megmozdulásokat elfojtó

⁴³ A „szakértői terv” az 1923. november 30-án összehívott bizottság által kidolgozott elveket tartalmazta, amelyek alapján — a jövőtételi kötelezettség teljesítése érdekében — a német valutát és költségvetést stabilizálni kívánták. A tervet egyébként a bizottság elnökéről, Charles Dawes amerikai bankárról nevezték el. A Dawes-terv a legyőzött Németországot — szovjetellenes célokkal — az Egyesült Államokhoz és általában a győztes tőkésországokhoz kívánta közelíteni.

politikát folytat. Németország Szociáldemokrata Pártja, nem törődve a külső változásokkal, még ma is a német burzsoáziának az ország vezetésében együttműködő pártja, és valamilyen formában részt vesz a proletariátussal szemben a burzsoá diktatúra megerősítésében. *Amerikában* az imperializmusnak az a szárnya győz, amely odáig megy, hogy beavatkozik az európai ügyekbe és kész támogatást nyújtani az úgynevezett szakértői véleményhez. A fokozódó mozgólódás annak érdekében, hogy Amerikában „harmadik” (kispolgári) párt alakuljon, ugyancsak némi eltolódást jelez a „demokratikus-pacifista” éra irányába az amerikai politikában. *Japánban* a „demokratikus” burzsoázia készül átvenni a hatalmat, arra várva, hogy a kormányruánál a feudális pártot felválthassa. A Japánban nemrég bekövetkezett kormányváltkozás szintén úgy értelmezendő, mint a „demokrácia” és a „pacifizmus” győzelme. *Dániában* úgynevezett munkáskormány van hatalmon, amelynek élén a II. Internacionálé egyik ismert képviselője áll. *Belgiumban* a küszöbönálló választások kormányra juttathatják a Belga Munkáspárt vezetőit, akik voltaképpen jelenleg is tárca nélküli miniszterek. *Ausztriában* a szociáldemokrácia hatalmas választási győzelmet vívott ki, és tulajdonképpen a burzsoá rendszer egyik támasza. *Csehszlovákiában, Lengyelországban*, valamint részint pedig a *balkáni országokban* is, ahol a burzsoázia teljes egészében a legnagyobb antantországok imperialistáitól függ, az Angliában és Franciaországban végbemenő változások hatása észlelhető.

2. A NEMZETKÖZI POLITIKA JELENLEGI SZAKASZÁNAK IGAZI ÉRTELME

Voltaképpen az, ami történik, korántsem jelenti a kapitalista „rend” stabilizálásának kezdetét a demokrácia és béke alapján. Ez csupán az egyik forma, amellyel álcázzák a burzsoá világ reakciójának továbbéleződését, és a nép újabb becsapását készítik elő.

A „demokratikus-pacifista” időszak nemcsak hogy nem vezetett és nem vezethet a fegyverkezés csökkentéséhez, hanem ellenkezőleg, a fegyverkezés növelése eszeveszett ütemben folytatódik. A titkos diplomácia intrikái gátlástalanabban folynak, mint eddig bármikor. Valamennyi „demokrácia” több-kevesebb nyíltsággal fegyverkezik, a másik „baráti demokráciával” való kérlelhetetlen imperialista összecsapásra készülődve.

Az amerikai és a japán imperializmus közötti lényegbevágó konfliktust korántsem sikerült felszámolni. E konfliktus mozgatóereje, amelynek elkerülhetetlenül újabb imperialista háború kirobbanásához kell vezetnie, továbbra is önmagától hat.

Anglia és Franciaország imperialista klikkjeinek ellentétes érdekeit egyáltalán nem szüntette meg a „demokrácia” győzelme mindkét országban. A versengésnek csupán a formája változott meg, de nem a lényege.

A gyarmati és félgyarmati országok kifosztása ma is magától értetődő előfeltétele a „haladásnak” és a „civilizációnak”.

A mostani „pacifizmus” és „demokrácia” evangéliuma az úgynevezett szakértők véleménye. Valójában e szakértői terv a németországi dolgozók kiszípolozására irányul, és általában a tegnap még egymással hadilábon álló államok imperialistái azon próbálkozásának tekinthető, hogy ügyeiket a dolgozók számlájára rendezzék. A Ruhr-vidék megszállása nem vezetett a francia imperialisták által óhajtott eredményre. A nyíltabb fosztogatási kísérletet nem kísérte siker. A jóvátételi probléma „megoldásának” egyetlen útja: az időben elnyújtottabb kirablás, amelyet „demokratikus-pacifista” frázisokkal lepleznek. Ehhez az eszközhöz folyamodnak jelenleg az antant imperialistái, akiket a német burzsoázia legérdekeltebb rétegei és az azt kiszolgáló német szociáldemokraták támogatnak. A szakértői vélemény, amelyhez most már az egész nemzetközi ellenforradalmi szociáldemokrácia csatlakozott, voltaképpen korunk egyik leggyalázatosabb okmánya. Ez nemcsak a német, hanem sok más ország dolgozó tömegeinek a nyakába is veti a hurkot. A szakértői terv támogatása a szociáldemokrácia részéről ugyanolyan elárulása a dolgozók ügyének, mint az imperialista háborúhoz nyújtott segítség, miután a szakértői vélemény a háború folytatása, csak más eszközökkel.

A szakértői terv, még ha határozottan hozzálátnak is megvalósításához, semmi esetre sem számolja fel az érdekellentéteket a világimperializmus különböző csoportjai között. Minél inkább igyekeznek ezeket az érdekeket papíron összeegyeztetni, annál nagyobb erővel robbannak ki rövid idő múltán valóságos ellentmondásaik.

4. A SZOVJETUNIO NEMZETKÖZI HELYZETE

Az egyetlen ország, amely következetesen és maradéktalanul folytatja a békepolitikát, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége. A győzedelmes proletárforradalom első országa, amelyet minden oldalról burzsoá ellenségek vesznek körül, szilárdan és hősieken igazi békepolitikát követ. Az eltelt időszakban a Szovjetunió sikertelen jelentős mértékben megerősítette nemzetközi helyzetét. A jólét növekedése az országban, a nemzetközi munkásmozgalom becsületes és öntudatos elemei által nyújtott támogatás és a szovjethatalom bölcs politikája azt eredményezte, hogy a világ jelentősebb államai közül többen de jure elismerték a Szovjetuniót. Azonban egyáltalán nincs kizárva, hogy a „demokratikus-pacifista” korszakot éppen az első proletárállam újabb nehézségei teszik emlékezetessé. Semmi kétségünk nem lehet afelől, hogy a „demokrácia” legárulóbb része most azon mesterkedik, hogy a nemzetközi politika területén egységes frontot kovácsoljon össze a Szovjetunió ellen, hogy megpróbálják térdre kényszeríteni a győzelmes proletárforradalmat, s rákényszerítsék a régi adósságok kifizetésére, akár a szakértői véleményhez hasonló, akár valamilyen más formában.

Nem szabad megfélekednünk arról, hogy a „demokratikus-pacifista” korszak

a kapitalizmus egyik legvégső fázisa. Minél nehezebbé és ellentmondóbbá válik a nemzetközi burzsoázia helyzete, annál valószínűbb részéről a közvetlen katonai kaland a Szovjetunió ellen. És a szociáldemokraták közreműködése a jelenlegi „demokratikus” kormányokban még csak növeli az ilyen háborús kaland veszélyét. A szociáldemokrácia ellenforradalmi vezetői a szovjetrendszer iránti mérhetetlen gyűlöletükben talán még hamarabb szánják el magukat a háborús kalandokra, mint egyes burzsoák. Az egész világ munkásosztályának fel kell készülnie arra, hogy a nemzetközi reakciónak, amely jelenleg a „demokratikus-pacifizmus” cégére alatt tevékenykedik, sikerül ilyen egységes frontot kialakítani a Szovjetunióval szemben. Az egész világ munkássága önfeláldozóan fog küzdeni az uralkodó osztályok e politikája ellen, és minden erejét latba veti, hogy ezt a láncot szétzúzza, mielőtt még szemei összezáródnak.

5. A SZOCIÁLDEMOKRÁCIA NEMZETKÖZI POLITIKÁJA

Az ellenforradalmi nemzetközi szociáldemokrácia, amely 1914 augusztusában kénytelen volt levetni az álarcot és nyíltan támogatni „saját” országának burzsoáziáját, jelenleg is ugyanazt a külpolitikát folytatja, csak valamelyest burkoltabb formában. A szociáldemokrácia minden olyan országban, ahol jelentős erőt képvisel, a korábbiakhoz hasonlóan „saját” hazájának imperialistáit támogatja, a demokráciáról és pacifizmusról hangoztatott frázisokkal leplezve ezt az áruló politikát. Semmi kétségünk nem lehet afelől, hogy éppen a szociáldemokrácia vezetői a legbuzgóbb végrehajtói *a)* a szakértői vélemény megvalósításának és *b)* a Szovjetunió újabb nemzetközi elszigetelését előkészítő politikának, sőt annak is, hogy a nemzetközi tőke közvetlen hadjáratot indítson a világ első proletárforradalma ellen. Ugyanakkor, a tömegek éberségének elaltatására, az ellenforradalmi szociáldemokrácia vezetői kongresszusaikon hazug frázisokat harsognak a háború elleni harcról általános sztrájk útján stb.

A burzsoázia politikai vezetői és az ellenforradalmi szociáldemokrácia vezérei között munkamegosztás jött létre. Az előbbieket „demokratikus-pacifista” látszatot keltenek, az utóbbiak minden erejüket latba vetik, hogy megerősítsék a „demokratikus-pacifista” illúziókat a dolgozó osztályok körében.

II. A HATALOM KÉRDÉSE

1. A BURZSOÁ RENDSZER INGATAGSÁGA

A burzsoá rendszer egy kis időre megmentette létét, annak ellenére, hogy az első, világméretű imperialista háború befejező szakaszában a tömegek spontán elégedetlenségének hatalmas robbanását váltotta ki. A nemzetközi proletariátus erői nem voltak eléggé szervezettek, a nemzetközi proletárforradalom pártjai nem

voltak eléggé erősek, és ennek következtében a proletárforradalom győzelme az imperialista háború végén lehetetlennek bizonyult. Mindazonáltal az első imperialista világháború mélyreható megrázkódtatásokkal járt. E háború következményei még hosszú évekig hullámszerűen zajlottak; szociális-politikai eredményei mind a mai napig nem bontakoztak ki teljesen.

Az imperialista békeszerződések, ahogyan a Ruhr-vidék megszállása is mutatja, a háború folytatását jelentették, csak más módszerekkel, és nem gyógyíthatták be a háború okozta sebeket. A háború következményeit nem számolták és nem számolhatják fel kapitalista módszerekkel. Mindenesetre az első imperialista világháború eredményeként a kapitalista rendszer megrendült és megingott nemcsak gazdaságilag, hanem politikailag is. A kapitalizmus törékenységének tünetei tisztán politikai síkon olykor nagyobb szemléletességgel rajzolódnak ki, mint gazdasági vonalon. Az ilyen tünetek egyike a kormányok szakadatlan, gyors váltakozása egész sor országban. Sok országban a hatalom kérdése olyan formában került napirendre, amelyben az imperialista háború előtt még sohasem.

2. A VILÁGBURZSOÁZIA KÉT POLITIKAI IRÁNYVONALA

Az utóbbi néhány évben, az imperialista háború után és részint a háború előtt is, teljes világossággal rajzolódott ki a világburzsoázia két politikai irányvonala: 1. a nyílt reakciós és 2. a demokratikus reformista. Az előbbi legjellegzetesebb megtestesítője Poincaré, a másodiké Lloyd George. A forradalmi válság érlelődésének éveiben nem véletlen e két politikai irányvonal megjelenése a világburzsoázia vezető köreiben. Amikor meginog a talaj a lábuk alatt, amikor a burzsoázia szilárd hatalmának „normális” időszaka a múltba vész, amikor világosan közelednek a forradalmi események és növekednek a proletárforradalom erői, az uralkodó osztály vezetői között elkerülhetetlen a politika kétféle rendszerének kirajzolódása: az egyik igyekszik szétfűzni, elnyomni a forradalmi erőket még mielőtt kifejlődnének, nyílt, vad dühű hadjáratot indítva ellenük; a másik, az előrelátóbb politika, kisebb engedmények útján, a munkásosztály vezető rétegének megvásárlásával — egyszerűen a „demokrácia” módszereivel, a pacifizmus és a reformizmus módszereivel — törekszik az erőviszonyok megváltoztatására a burzsoázia javára.

3. A SZOCIÁLDEMOKRÁCIA ÉS A FASIZMUS KÖZÖTT

A burzsoázia immár nem képes kormányozni a korábbi módszerekkel. Ez a proletárforradalom lassú, de biztos bontakozásának egyik tünete. A burzsoázia hol a fasizmus, hol meg a szociáldemokrácia szolgálatát veszi igénybe. Mindkét esetben igyekszik leplezni uralmának kapitalista jellegét, és annak többé-kevésbé „népi” jellemvonásokat kölcsönöz. Mind a fasiszták (Mussolini uralmának el-

ső időszaka) mind a szociáldemokraták (Noske uralmának első időszak) a kellő pillanatban kiszolgálják a burzsoáziát: mint nyílt, ellenforradalmi katonai szervezet, mint fegyveres bandák, mint haramiák, akik rávetik magukat a forradalom növekvő proletár seregére. Ugyanakkor a burzsoázia a fasizmus és a szociáldemokrácia segítségével igyekszik végrehajtani a társadalmi erők átcsoportosítását, imitálva a kispolgárság politikai győzelmét és annak a látogatását keltve, hogy a „nép” részt vesz a hatalom gyakorlásában.

4. A SZOCIÁLDEMOKRÁCIA MINT A BURZSOÁZIA „HARMADIK” PÁRTJA

Amerikában sokat fecsegnek a burzsoázia „harmadik” pártjának (kispolgárság) megalakításával kapcsolatban. A szociáldemokrácia bizonyos értelemben a burzsoázia „harmadik” pártja lett Európában. Ez különösen jól látható Angliában, ahol a burzsoázia két klasszikus pártján kívül, amelyek korábban békésen váltogatták egymást a hatalomban, most kormánytényezővé vált az úgynevezett Munkás Párt, amely valójában a burzsoázia egyik szárnyához közel álló politikát folytat. Egyáltalán nem lehet kétséges, hogy az angol Munkás Párt szociálaluló vezetői valamilyen kombinációban most majd éveken át közre fognak működni az angol burzsoázia uralmának megszilárdításában.

Úgyszintén nem férhet semmi kétség ahhoz sem, hogy a II. Internacionálé vezetői Franciaországban, Angliában és számos más országban is a burzsoa „miniszeriabilisok” szerepét töltik be, valójában a „demokratikus” burzsoázia egyik frakciójának vezetőiként.

A szociáldemokrácia régóta olyan folyamaton megy át, amelynek eredményeként a munkásmozgalom jobbszárnyából a burzsoázia balszárnyává és helyenként a fasizmus szárnyává alakul át. Ezért történelmi tévedés a „fasizmusnak a szociáldemokrácia fölötti győzelméről” beszélni. A fasizmus és a szociáldemokrácia (amennyiben egyik és másik vezető rétegeiről van szó) jobb és bal keze a mai kapitalizmusnak, amelyet megtört az első imperialista háború és a dolgozóknak a kapitalizmus ellen vívott első harca.

5. A SZOCIÁLDEMOKRÁCIA ÚJRA HATALMON

A háború alatt és közvetlenül utána már találkozhattunk a II. Internacionálé vezetőivel, akik az országok egész sorában hatalmon voltak. A szociáldemokraták közreműködése a hatalomban a háború alatt az imperialisták azon vulgáris gyakorlati szükségletével magyarázható, hogy „saját” országuk munkásságának vezető rétegét szembeállítsák más országok munkásmozgalmával.

Jelenleg a burzsoázia számos országban immár másodízben vonja be a szociáldemokrácia vezetőit a hatalomba. S ez „normális” időszakban történik, amikor

nincs háború. Éppen ezért az adott jelenség a burzsoá hatalom ingatagságáról tanúskodik és arról, hogy a mostani „normális” idők voltaképpen nagy abnormitásokat rejteneek magukban a burzsoázia szempontjából, és súlyos válságokkal terhesek számára.

6. A FEHÉRTERROR ÉS A „MUNKÁSKORMÁNY” KÖZÖTT

A burzsoá rendszer hatalma — a megszilárdulás látszata ellenére — valójában egyre inkább szétmállik. A helyzet rendkívül ingatag. A parlamentarizmus túlélte önmagát. A régi parlamentarizmus romjain a burzsoázia egyre nehezebben tud valamennyire is szilárd helyzetet teremteni. A nemrég lezajlott franciaországi és németországi választások eredményei ezt szemléletesen bizonyítják. Két burzsoá parlamentben (Európa legfőbb országaiban) — Párizsban és Berlinben — ez idő szerint nincs valamennyire is szilárd többség. A burzsoázia elkerülhetetlenül ideoda ugrál majd, hol a nyílt fehérterrorhoz folyamodva, hol pedig megkísérli, hogy az úgynevezett munkáskormányra támaszkodjék.

Nincs kizárva, hogy a legközelebbi években az úgynevezett munkáskormányokkal nem egy vagy két, hanem számos országban találkozunk majd. Ezek a munkáskormányok a forradalmi proletariátus hatalomért vívott harcának és a burzsoázia körében a jelenlegi időszakban elkerülhetetlennek látszó ingadozásoknak a termékei. Objektíve ezek előrelépést jelenthetnek abban az értelemben, hogy mintegy bizonyítani fogják a burzsoá rendszer fokozódó szétesését, a kiegyensúlyozottság hiányát az uralkodó osztályok politikájában. Ebben az értelemben MacDonald jelenlegi ellenforradalmi „munkás” (valójában liberális) kormánya is történelmileg progresszív. Természetesen a proletárforradalom igazi híveinek nem az a feladata, hogy magasztalja ezeket a munkáskormányokat, hanem hogy összegyűjtsék a proletár sereget a kérlelhetetlen forradalmi harcra, a proletárdiktatúra győzelme felé haladva igyekezzenek minél hamarabb túllépni az úgynevezett munkáskormányokon a proletárdiktatúra győzelme felé.

3. A „DEMOKRATIKUS-PACIFISTA” KORSZAK OBJEKTÍV ÉRTELME ÉS PERSPEKTÍVÁI

Az átélt sajátságos „demokratikus-pacifista” időszak objektív értelme abban van, hogy a burzsoázia immár nem vezethet a régi módszerekkel. Ez a korszak a kapitalista rendszer ingatagságának, hanyatlásának és annak a kifejezője, hogy elkezdődött „fejlődésének” a lefelé ívelő szakasza.

A jelenlegi „demokratikus-pacifista” kormányok, valamint a hasonszórú kabinetek, amelyeknek a megalakítására még sor kerülhet, nemcsak hogy nem folytatnak valóban demokratikus, békeszerető politikát, hanem ellenkezőleg, igen hamar ők

maguk is faszálódni fognak. Az osztályharc nemcsak hogy nem csitul, hanem a „demokrácia” és „pacifizmus” keretében még hevesebben lángol fel. A rendszerek váltakozása (demokrácia—fasizmus—demokrácia) még jobban szétmállasztja a meggingott kapitalizmus alapzatát. Minden ilyen változásból a néptömegek, elsősorban a proletár tömegek, politikai tapasztalatokkal gazdagabban és harci készségben edzettebben kerülnek ki, miközben a burzsoázia és az őt kiszolgáló szociáldemokrata vezérek minden ilyen váltásból meggyengült erővel, demoralizáltabban és az önmagukba és a politikájukba vetett hit elvesztésével kerülnek ki.

Így növekednek majd a proletárforradalom erői, egészen a döntő győzelem kivívásáig.

III. A KOMMUNISTA TÖMEGPÁRTOK LÉTREHOZÁSA MINT A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ MUNKÁJÁNAK KÖZPONTI FELADATA

1. A KAPITALIZMUS VÁLSÁGA ÉS A SZUBJEKTÍV TÉNYEZŐ

A világburzsoázia az imperialista világháború végén főképpen azért nem szenvedett vereséget, mert még nem rendelkezünk a legjelentősebb országokban kommunista tömegpártokkal, amelyek képesek megszervezni a forradalmat, harcba vinni a tömegeket, amelyek spontán kelnek fel a háborús bűnösök ellen. Ennek köszönhető, hogy a kapitalizmus némi lélegzethez jutott.

Olyan körülmények között, amikor a kapitalizmus már nem képes uralkodni a szociáldemokrácia támogatása nélkül, amikor válságba jutott és helyzete mind kilátástalanabbá válik, akkor is, ha ez elhúzódik — a „szubjektív tényező”, vagyis a proletár hadsorok és kommunista élcsapataik (a pártok) szervezettségének foka voltaképpen az egész történelmi korszak központi kérdésévé válik.

2. „A TÖMEGEK KÖZÉ!” JELSZÓ⁴⁴

„A tömegek közé!” jelszó, amelyet a Kommunista Internacionálé III. világkongresszusa adott ki, teljes mértékben érvényben van. A Kommunista Internacionálé által az elmúlt időszakban elért sikerek csupán az első vívmányok. Egyes szekciók sikereit még nem szilárdítottuk meg. Ha a tömegek megnyerésének ügyében nem haladunk előre, könnyen visszacsúszhatunk az úton.

⁴⁴ Annak idején, a Komintern III. kongresszusán a „Be a tömegekbe” jelszót fogadták el.

A III. és a IV. kongresszus formulái a többség kivívásának kérdésében így hangzanak:

„Ilyen körülmények között teljes egészében érvényben marad a III. világkongresszusnak az a megállapítása, amely szerint »a munkásosztály többségét kommunista befolyás alá kell vonni és ennek az osztálynak a döntő részét harcba kell vinni«.

Ma még inkább, mint a III. kongresszus idején, érvényes az a helyzetelemzés, hogy a polgári társadalom mai ingatag egyensúlya mellett egy nagy sztrájk, egy gyarmati felkelés, egy újabb háború vagy akár csak egy parlamenti válság következtében is egészen hirtelen a legélesebb válság robbanhat ki. Éppen ezért hallatlan mértékben megnő a jelentősége a „szubjektív” tényezőnek, vagyis az öntudat, a harci kedv, a munkásosztály és élcsapata szervezettségi fokának.

Megnyerni Amerika és Európa munkásosztályának többségét — ez változatlanul a Kommunista Internacionálé központi feladata.

A gyarmati és félgyarmati országokban a Kommunista Internacionálénak két-féle feladata van:

1. létrehozni a proletariátus közös érdekeit képviselő kommunista pártok magvát;

2. minden erővel támogatni az imperializmus ellen irányuló nemzeti forradalmi mozgalmat, ennek a mozgalomnak az élcsapatává válni, és a nemzeti mozgalmon belül feléleszteni és fokozni a szociális mozgalmat.”⁴⁵

A Kommunista Internacionálé V. világkongresszusa teljes mértékben megerősítette a III. és a IV. kongresszus formuláit. Határozottan elveti mint helytelent egyrészt a jobboldaliak tendenciáit, akik a dolgozó tömegek statisztikai többségének előzetes megnyerését követelik, és feltételezik, hogy semmilyen komoly forradalmi harcról nem lehet szó, amíg a kommunisták nem nyerik meg maguknak az összes dolgozók csaknem 99 százalékát; másrészt az V. világkongresszus elítéli az „ultrabalosok” hibáját, akik mind ez ideig nem értették meg „A tömegek közé!” jelszó világtörténelmi jelentőségét, akik olykor odáig mennek, hogy azt állítják: a kommunista pártok a proletár „terrorista kisebbség” pártjai lehetnek, és feltételezik, hogy a kommunista pártok, anélkül hogy tömegjellegűvé válnának, bármelyik pillanatban harcba lendíthetik a tömegeket.

⁴⁵ Idézet a Kommunista Internacionálé IV. kongresszusán elfogadott „Tézisek a Kommunista Internacionálé taktikájáról” című dokumentumból. (Lásd e kötet 151. oldalán.)

IV. A KOMMUNISTA TÖMEGPÁRTOK MEGALAKÍTÁSÁNAK ALAPVETŐ FELTÉTELEI

Ezek a feltételek a következők:

1. A PÁRT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE A GYÁRI-ÜZEMI PÁRTSEJTEK ALAPJÁN

Az európai kommunista pártok óriási többsége mindmáig megtartotta a párt szervezeti felépítésének régi, a szociáldemokratáktól kölcsönzött elveit. Ez azoknak az időknek a csökevénye, amikor a pártot kiegészítő választási gépezetnek tekintették. Szó sem lehet komoly, tömegjellegű, szilárd kommunista párt megteremtéséről, ha a párt alapzata nem az üzemi pártsejt (ugyanaz vonatkozik az ifjúsági, a nő- és egyéb szervezetekre). Ez nemcsak szervezeti, hanem mélységesen politikai kérdés is. Egyetlen kommunista párt sem viheti harcba a proletariátus döntő tömegeit és nem győzedelmeskedhet a burzsoázia fölött, amíg nem rendelkezik szilárd alapokkal a gyárakban és üzemekben, amíg valamennyi nagyüzem nem válik a kommunista párt erődjévé.

2. HELYES KOMMUNISTA MUNKA A SZAKSZERVEZETEK BEN

Szerteágazó kommunista csoportok létrehozása a szakszervezetekben (ahol lehet, legálisan, ahol kell, illegálisan), nem szavakban, hanem ténylegesen; rendszeres, kitartó, éveken át folytatódó harc a szakszervezetek megnyeréséért, olyan harc, amely a szociáldemokrata vezérek szakításra és a szakszervezetekből való kilépésre ösztönző provokációjára még fokozottabb munkával válaszol, harc a szakszervezetek egységéért azokon belül — szintén elsőrendű feltétele a szilárd, tömegjellegű kommunista párt létrehozásának.

3. A GYÁRI-ÜZEMI BIZOTTSÁGOK MOZGALMÁNAK LÉTREHOZÁSA

A gyári-üzemi bizottságok mozgalma a proletariátus megszervezésének újabb formája, amelyből fokozatosan kinőnek az új, valóban forradalmi szakszervezetek, és amely kedvező feltételek mellett a munkásképviselek tanácsai megalakításának forrása lehet. Az olyan kommunista párt, amelynek eddig még nem sikerült komolyabb gyári-üzemi bizottsági mozgalmat kibontakoztatni saját hazájában és jelentős befolyásra szert tenni a már meglevő gyári-üzemi bizottsági mozgalomban, nem tekinthető komoly, tömegjellegű kommunista pártnak.

Az első imperialista háború után kialakult válság nemcsak az agrár- és félagrár-országokban, hanem a tipikusan ipari államokban is sokkal fogékonyabbá tette a parasztság jelentős rétegeit a kommunisták forradalmi eszméi iránt, mint a háború előtt. A proletariátus nem győzhet és nem hozhatja létre a szovjetrendszert, hogyha éveken át nem folytatja egyes paraszti rétegek semlegesítésének és más rétegek megnyerésének politikáját. A kommunista pártok, amennyiben tömegjellegű forradalmi pártokká akarnak válni, nem szorítkozhatnak „tézisekre” a parasztkérdésben, hanem tudniuk kell eleven kapcsolatot teremteni a proletár élcsapat és a parasztság jobbik része között. Ez a kapcsolat főleg a munkásokon keresztül jöhet létre, bár óriási jelentősége van a hadsereggel való összeköttetésnek is, amely többnyire a parasztok közül toborozza katonáit. Rendszeresíteni kell azt a gyakorlatot, hogy a gyárak és az üzemek forradalmi munkásai, ahol a kommunistáknak nagy a befolyása, rendszeresen küldjenek falura nagy delegációkat, összegyűjtve erre a célra a szükséges anyagi eszközöket. Az, hogy a parasztkérdésre nem fordítunk megfelelő figyelmet, a szociáldemokratizmus csökevénye sorainkban. Azok a kommunista pártok, amelyek nem képesek megszervezni a forradalmi munkát a parasztság között, nem tekinthetők olyan tömegjellegű kommunista pártoknak, amelyeket komolyan foglalkoztat a hatalom kivívásának kérdése. Magától értetődik, hogy szekcióink eközben marxista munkáspártok maradnak, nem pedig „munkás-paraszt” pártok.

5. MEGFELELŐ POLITIKA A NEMZETI KÉRDÉSBEN

Az első imperialista háború utáni világ-újrafelosztás következtében az államok egész sorában erősödött a nemzetiségek elnyomása, és nemzeti szétszórtság jött létre. Számos európai országban, de még inkább a gyarmatokon és félgyarmatokon, hatalmas mennyiségű robbanóanyag halmozódott fel, amely alkalmas a burzsoázia uralmának levegőbe röpítésére. A kommunisták helyes politikája a nemzeti kérdésben, amelyet részletesen megindokolnak a II. világkongresszus tézisei, az egyik legfontosabb alkotórésze a tömegek megnyerésére és a győzedelmes forradalom előkészítésére irányuló politikának. A nemzetiségi kérdést illetően a nihilizmus és az opportunisták tévelygések számos kommunista pártban a leggyengébb pontok, és ezek a pártok soha nem is teljesíthetik történelmi feladatukat, ha nem szabadulnak meg ettől a fogyatékosságtól.

Az ezen öt pontban ismertetett feladatok megfelelő megoldása elemi feltétele a tömegjellegű kommunista pártok létrehozásának. Ezen öt feladat helyes megoldása nélkül nem lehet komolyan beszélni a kommunista politika egyéb kérdéseiről sem.

A legutóbbi év folyamán az újabb forradalmi hullám jelei kezdtek mutatkozni. A forradalmi harcok megindulása Németországban, a felkelések Bulgáriában és Lengyelországban, a nagy gazdasági sztrájkok az államok egész sorában újabb forradalmi események érlelődéséről tanúskodnak.

Éppen a két forradalom vagy a forradalmi lendület hullámai közötti korszak nagyrészt elhajlásokkal terhes. Jobboldali és „ultrabaloldali” elhajlásokkal, s radikális frázissal leplezett passzivitás, lépés a visszájára fordított mensevizmus felé.

VI. KÉRLELHETETLEN HARC AZ OPPORTUNISTA ELHAJLÁSOK ELLEN

A Kommunista Internacionálé IV. és V. kongresszusa között eltelt időszak igazolta, hogy az opportunistá elhajlás a kommunista mozgalomban erősebb, mint feltételeztük. A Kommunista Internacionálé számos szekciója a szociáldemokrata hagyományok néhány, még felszámolatlan csökevényét hozta magával. Amilyen mértékben a Kommunista Internacionálé pártjai tömegpártokká válnak, úgy öltöhetnek a jobboldali elhajlások különösen veszedelmes jelleget.

Az V. kongresszuson teljes határozottsággal megmutatkozott, hogy az elmúlt időszakban egyes, jelentősebb munkásmozgalommal rendelkező országokban a jobboldali elhajlás hívei kísérletet tettek az egységfront és a munkás-paraszt kormány taktikájának teljes kiforgatására, e taktikát olyképpen értelmezvén, mint az „összes munkáspárt” szoros politikai szövetségét, szerves koalícióját, vagyis mint a kommunisták politikai szövetségét a szociáldemokratákkal. Akkor, amikor a Kommunista Internacionálé számára az egységfront-taktikának az volt a legfőbb célja, hogy az ellenforradalmi szociáldemokrácia vezérei ellen felvegyék a harcot és a szociáldemokrata munkásokat ezen ellenforradalmi vezetők befolyásától megszabadítsák, a jobboldali elhajlás képviselői ezt a taktikát úgy próbálták magyarázni, mint a szociáldemokráciával kötött politikai szövetséget.

A Kommunista Internacionálé V. világkongresszusa határozottan elítéli ezt a kispolgári elhajlást, kategorikusan elutasítja az egységfront taktikájának azt a kiforgatását, amit a Kommunista Internacionálé egyes szekcióiban észlelhettek, és kijelenti, hogy kérlelhetetlenül küzdeni fog e politika ellen, amely gyökeresen ellentmond a Kommunista Internacionálé határozatainak.

A bolsevizmus, mint Oroszország forradalmi proletariátusának mozgalma, nemcsak a mensevizmus és centrizmus ellen vívott kérlelhetetlen harcban alakult ki, hanem az „ultrabaloldali” elhajlások elleni küzdelemben is. A Kommunista Internacionálé, mint nemzetközi bolsevik szervezet, fennállásának első napjaitól kérlelhetetlen harcot folytat nemcsak a jobboldali opportunizmus, hanem az „ultrabaloldali” elhajlások ellen is, amelyek gyakorta csupán az opportunizmus fonákjai. Az elmúlt időszakban, a IV. és az V. kongresszus között az „ultrabaloldali” elhajlások különösen veszélyes formában fejeződtek ki a reakciós szakszervezetek munkájával kapcsolatos kérdésekben. A kommunistáknak a szakszervezetekből való kilépéséért indított mozgalom súlyos veszélyekkel terhes. Amennyiben a Kommunista Internacionálé ismételten nem utasítja el a leghatározottabban ezeket a tendenciákat, amelyek csakis a szociáldemokrácia ellenforradalmi vezéreinek malmára hajtják a vizet, akik meg akarnak szabadulni a kommunistáktól a szakszervezetekben, sohasem hozhatunk létre igazi bolsevik pártokat.

Az „ultrabaloldali” elhajlások általában a rugalmas taktika „elvi” elutasításában is kifejezésre jutottak: különösen pedig az egységfronttaktika meg nem értésében, megvalósításának akadályozásában, valamint azokban a próbálkozásokban, hogy az egységfront taktikáját csupán gazdasági és nem politikai téren stb. ismerjék el. Úgy gondolják, hogy a manőverezést opportunisták módszereinek alkalmazására lehet felhasználni.

A jobboldali opportunisták elhajlások ellen kérlelhetetlenül küzdő Kommunista Internacionálénak rendszeresen meg kell világítania az „ultrabalos” elhajlás helytelen és káros voltát, amely ellentétben áll a tömegjellegű, manőverezésre képes kommunista pártok létrehozásának eszméjével.

VIII. AZ EGYSÉGFRONTTAKTIKÁRÓL

Az egységfronttaktika alkalmazása — a nagyarányú opportunisták hibák és a jobboldal ferdítései ellenére (amely torzítások helyenként már-már a kommunista pártok elfajzásához vezettek) — a Kommunista Internacionálé IV. és V. kongresszusa közötti időszakban alapján kétségtelenül hasznos volt, és elősegítette előrehaladásunkat azon az úton, amelyen a Kommunista Internacionálé egész sor szekciója tömegpárttá alakulhat.

Abban az időszakban, amikor a kommunista pártok a legjelentősebb országok egész sorában még kisebbségben vannak, amikor a szociáldemokrácia a történelmi körülmények halmozódása folytán még jelentős proletár tömegeket ragadhat magával, amikor a tőke támadása különböző formában még folytatódik és a munkásosztály még nem gyűjtött össze annyi erőt, hogy akár a komolyabb védelmi csatákat megszervezze — az egységfront taktikája abszolút helyes és szükséges taktika.

Az egységfronttaktika alkalmazásának tapasztalata, amelyre a Kommunista Internacionálé ismételten utalt, továbbra is érvényben marad. Ugyanis nyilvánvalóvá vált, hogy pusztán általános formulákkal nem érhetjük be, hogy a Kommunista Internacionálé pártjai ez idő szerint gyakran nem képesek alkalmazni az egységfronttaktikát, és hogy emiatt az a veszély fenyeget, hogy opportunistá taktikává és a revizionizmus forrásává változik.

Az egységfronttaktika csupán a tömegek agitációs és forradalmi mozgósításának taktikája egy egész időszakra. Minden kísérlet, hogy ezt a taktikát az ellenforradalmi szociáldemokráciával való politikai koalícióként magyarázzák, nem más, mint opportunizmus, amelyet a Kommunista Internacionálé elutasít.

Az egységfront forradalmi taktikája csakis abban az esetben alkalmazható megfelelően, ha minden egyes szekció, a taktika összes veszélyeinek teljes tudatában, a formulák gépies elfogadása nélkül, azt a konkrét feladatot tűzi maga elé, hogy a tömegeket magával ragadja, és meghatározott célok, részleges napi követelések érdekében megszervezi, minden erejét úgy összpontosítja, hogy szüntelenül a forradalom felé orientálódik, miközben azt a célt tűzi maga elé, hogy a proletariátus döntő rétegeinek többségét bevonja a harcba, hogy ezáltal előkészíthesse az átmenetet a burzsoázia elleni támadáshoz.

1. Az egységfront taktikájának alkalmazása *alulról* mindenkor és mindenütt szükséges, talán azon ritka pillanatok kivételével, amikor döntő csatákat vívunk fegyverrel a kézben, amikor a forradalmi kommunista munkásoknak fegyverrel kell küzdeniük azon proletárcsoportok ellen is, amelyek öntudat híján ellenünk harcolnak. Azonban ezekben a rendkívüli pillanatokban is mindent el kell követni, hogy *alulról* megvalósíthassuk az egységet azokkal a munkásokkal, akik nem a kommunistákat követik. Az oroszországi forradalom és a németországi forradalmi harc tapasztalatai arra vallanak, hogy erre van lehetőség.

2. Az egységet *lent* és egyidejűleg a tárgyalásokat a *csúccsal* — nos, ezt a módszert elég gyakran kell alkalmazni olyan országokban, ahol a szociáldemokrácia még jelentős erővel bír. Persze a csúccsal folytatott tárgyalások nem foszthatják meg a pártot kommunista önállóságától. Ugyanakkor az egységfronttaktika alkalmazásának alapja itt is feltétlenül a lenti egység. A szociáldemokrácia hivatalos szerveivel való érintkezés (nyílt levelek stb.) nem válhat sablonossá. A legfontosabb: *előzőleg* a munkástömegekben (a többi között a szociáldemokrata munkások között is) hangulatot kelteni valamilyen fellépés, valamilyen harc elindítása mellett, és azután fordulni a szociáldemokrácia hivatalos szerveihez annak érdekében, hogy a munkásság körében uralkodó hangulat kész ténye elé állíthassuk őket, s amennyiben nem hajlandók támogatni a harcot, le kell leplezni őket a tömegek előtt.

Magától értetődik, hogy a kommunista pártoknak meg kell őrizniük teljes önállóságukat a tárgyalások minden pillanatában, feltétlenül megtartva kommunista „arcukat”. Ezért a szociáldemokrácia vezetőivel folytatott tárgyalások-

nak nyíltaknak kell lenniük, és a kommunistáknak mindent el kell követniük annak érdekében, hogy a munkástömegek figyelmét ráirányítsák ezekre a tárgyalásokra.

3. Egységfronttaktikát *csak felülről* — nos, ezt a módszert a Kommunista Internacionálé kategorikusan és határozottan *elveti*.

A legnagyobb jelentőségű az egységfronttaktika *lent*, vagyis az az egység, amely a kommunista párt vezetésével a kommunista, a szociáldemokrata és a párton kívüli munkások között valósul meg a gyárban, az üzemben, a gyári-üzemi bizottságban, a szakszervezetben, egyetlen gyári központ vagy egész terület, egész szakma, az egész ország méreteiben stb.

Magától értetődik, hogy az egységfronttaktika alkalmazása módosulhat — és módosulnia is kell — minden adott ország és minden időszak konkrét helyzetétől függően. Az egységfronttaktika válogatás nélküli, sablonos végrehajtása e taktikát minden jelentőségétől megfosztja, és azt egyenesen a visszájára fordítja.

A taktikai módszerek konkretizálásánál figyelembe kell venni az adott ország körülményeinek összességét, struktúráját és a megfelelő szekció helyzetét, miközben a súlypontot a tömegek mozgósítására kell helyezni *lent*, valamint harci szervek megteremtésére és a kapcsolatok megszervezésére a dolgozó tömegek legjelentősebb rétegeivel (proletariátus, parasztság, mezőgazdasági proletariátus), amelyeket a küzdelembe be kell vonni.

Az egységfronttaktika a forradalom és nem a békés evolúció taktikája. Az egységfronttaktika a minden oldalról ellenséggel körülvett kommunista élcsapat forradalmi stratégiai manőverezésének taktikája abban a küzdelemben, amelyet első sorban a szociáldemokrácia áruló, ellenforradalmi vezérei ellen vív, és semmi esetre sem a szövetség taktikája ezekkel a vezetőkkel. Az egységfronttaktika olyan taktika, amellyel a szociáldemokrata munkások és a párton kívüli munkások jobbik részét fokozatosan oldalunkra állíthatjuk, és egyáltalán nem azt jelenti, hogy céljainkat az utóbbiak tudati szintjére szállítjuk le.

IX. A MUNKÁS-PARASZT KORMÁNY

A „munkás-paraszt kormány” jelszavát a Kommunista Internacionálé úgy értette és érti, mint az egységfronttaktikából levont következtetést a fentebb említett értelmezésben. A Kommunista Internacionálé opportunistáknak az elmúlt időszakban megpróbálták kiforgatni a „munkás-paraszt kormány” jelszavát is, úgy értelmezve azt, mint a „burzsoá demokrácia keretein belül” alakult kormányt, mint politikai szövetséget a szociáldemokráciával. A Kommunista Internacionálé V. világkongresszusa kategorikusan elutasítja ezt az értelmezést. A „munkás-paraszt kormány” jelszava a Kommunista Internacionálé számára a forradalom nyelvére, a néptömegek nyelvére való átültetése a „proletárdiktatúra” jelszavának. A „munkás-paraszt kormány” formula, amely az oroszországi forradalom tapasztalatai nyomán született, nem lehetett és nem lehet más, mint az agitáció és a töme-

gek mozgósításának módszere a burzsoázia forradalmi megdöntéséért és a szovjetrendszer megteremtéséért.⁴⁶ Ahhoz, hogy valóban munkás- vagy munkás-paraszt kormányt hozhassunk létre, elsősorban a burzsoáziát kell megdönteni, amely most mindenütt hatalmon van a Szovjetunió kivételével. A burzsoáziát megdönteni és ártalmatlanná tenni, ellenállását elnyomni és a feltételeket megteremteni a valóban munkás-paraszt kormányhoz, csakis a proletariátus fegyveres felkelésével lehet — amely magával ragadja a parasztság jobbik részét —, csakis a dolgozóknak a polgárháborúban aratott győzelmével lehet.

A „munkás-paraszt kormány” jelszava a tömegekhez, a dolgozók széles rétegeihez való közelítés legjobb formulája.

Ez idő szerint, amikor a szociáldemokrácia vezérei egyre inkább lekötik magukat a burzsoáziával közös kormánykombinációkban, a szociáldemokráciát még követő széles munkásrétegek pedig egyre nagyobb nyomorba kerülnek, olyan helyzet áll elő, amely sok esetben különösen kedvező, hogy végrehajthassuk az egységfront és a munkás-paraszt kormány taktikáját.

Hogyha éppen abban az időszakban, amikor a hivatalos szociáldemokrácia a burzsoázia „harmadik” kormányzó pártjává válik, a szociáldemokrácia vezérei pedig mindinkább belemerülnek a kormánykombinációkba a burzsoáziával — nos, hogyha ebben az időszakban az egységfronttaktika okos alkalmazásával mi, kommunisták, az egyszerű szociáldemokrata munkások jelentős tömegeit bevonjuk a gazdasági, majd a politikai harcokba is, ezzel a lehető legkedvezőbb körülményeket biztosíthatjuk ahhoz, hogy a szociáldemokrácia ellenforradalmi vezéreinek befolyását felszámolhassuk és a kommunizmus oldalára állítsuk a dolgozók jelentős rétegeit.

A „munkás-paraszt kormány” jelszót semmi esetre sem tekintik a kommunisták a szociáldemokratákkal való parlamenti megállapodások és kombinációk taktikájának. Ellenkezőleg, a kommunisták parlamenti tevékenységének is arra kell irányulnia, hogy a szociáldemokrácia ellenforradalmi szerepét leleplezhessük, és a dolgozó tömegek előtt megvilágíthassuk az úgynevezett „munkáskormányok” hamis, áruló jellegét, amelyeket a burzsoázia hoz létre, s azok valójában liberális burzsoá kormányok.

X. RÉSZKÖVETELÉSEK

A Kommunista Internacionálé taktikája nemcsak hogy nem zárja ki, hanem ellenkezőleg, *feltételezi* a részkövetelések beiktatását agitációkba és politikánkba. Eközben csupán három körülményt kell figyelembe venni:

⁴⁶ Valójában a III. és IV. kongresszuson nemcsak proletárdiktatúrát, hanem a munkás-paraszt demokratikus diktatúra kormányát is értették rajta.

a) az általunk felvetett részköveteléseknek az életből kell fakadniuk, vagyis olyanoknak kell lenniük, hogy számíthassanak a széles dolgozó tömegek támogatására;

b) ezeknek a követelményeknek a forradalmi fejlődés irányába kell mutatniuk;

c) ezeket a követelményeket mindenkor össze kell kapcsolni a végső céllal: a részleges felől kell haladnunk az általános felé, a részkövetelések felől a követelmények teljes rendszere felé, amelyek összességükben a szocialista forradalmat adják.

Mialatt a reformisták részkövetelésekkel állnak elő és a proletárforradalomért nem harcolnak, a kommunisták a proletárforradalom sikerebb előkészítése végett vetik fel a részleges követeléseket. A részkövetelések melletti egész kommunista agitáció a lehető legszorosabban kapcsolja össze az összes ilyen követelést a forradalmi átalakulás programjával, különösen az olyan országokban, ahol a burzsoá rendszer válságban van.

XI. „DEMOKRATIKUS-PACIFISTA” ILLÚZIÓK

A kialakult nemzetközi helyzetben elkerülhetetlen a „demokratikus-pacifista” illúziók ideiglenes felbukkanása a dolgozók egyes rétegei között. A szociáldemokrata vezetők mindent megtesznek ezen illúziók feltámasztása érdekében.

A harc ezen illúziók ellen, ami a kommunisták számára a közeljövő egyik legfontosabb feladata, semmi esetre sem zárja ki az egységfront taktikájának alkalmazását. Ellenkezőleg, az egységfront taktikájának ügyes alkalmazása (a szociáldemokrata munkások nagy tömegeinek bevonása a kommunistákkal közösen vívott gazdasági harcba, és a legfontosabb politikai követelések hangoztatása, amelyeket azonban nem teljesíthetnek a jelenlegi demokratikus és „munkáskormányok”) a lehető legjobb eszköz lehet a „demokratikus-pacifista” illúziók leküzdésére.

Az egységfronttaktika alkalmazása csak egy feltétellel lehet sikeres: ha a „demokratikus-pacifista” illúziók nem hatolhatnak be saját sorainkba, és ha a kommunisták rádöbbennek az egységfronttaktika és a „munkás-paraszt kormány” jelszó alkalmazásának veszélyeire is, amelyre a Kommunista Internacionálé nem egy ízben mutatott rá.

XII. A NYUGAT ÉS A KELET

A Kommunista Internacionálé világforradalmi szervezet. Mellesleg, számos körülmény folytán, a Kommunista Internacionálé figyelmét túlságosan leköti a Nyugat. Az eddigénél sokkal több figyelmet kell fordítania a Keletre, a szó legszélesebb értelmében. Indiában, Japánban, Kínában, Törökországban az elmúlt

időszakban megalkultak a kommunista mozgalom első sejtjei. Mindezekben az országokban megkezdődött a munkásság széles körű gazdasági küzdelme, és a Kommunista Internacionálénak a lehető legfokozottabb figyelmet kell szentelnie e mozgalomra; ugyanakkor a Kommunista Internacionálé köteles átfogóan támogatni az összes elnyomott nemzetiség mozgalmát — amely az imperializmus ellen irányul — a II. világkongresszus határozatának szellemében, nem feledve, hogy ezek a megmozdulások annak a nagy felszabadító mozgalomnak legfőbb elemei közé tartoznak, amely egyedül vezethet a forradalom győzelméhez nemcsak európai, hanem világméretben is.

XIII. KÉT TÁVLAT

A nemzetközi forradalom korszaka megkezdődött. Lehetetlenség pontosan előre látni fejlődésének ütemét, és részben a forradalmi események fejlődési ütemét is egyik vagy másik kontinensen vagy egyik-másik országban. Az egész helyzet olyan, hogy két perspektíva is lehetséges:

a) nincs kizárva a proletárforradalom lassúbb, elhúzódó fejlődése;

b) másrészt a talaj a kapitalizmus alatt annyira alá van aknázva, és a kapitalizmus ellentmondásai általában olyan gyorsan fejlődnek, hogy a döntés igen rövid időn belül bekövetkezhet különböző országokban.

A Kommunista Internacionálénak e két perspektíva lehetőségeire kell építenie taktikáját. A Kommunista Internacionálé taktikai rugalmassága azt jelenti, hogy taktikáját gyorsan tudja alkalmazni a megváltozott ütemhez mérten. *Mindenestre*, még ha az események üteme lassul is, a Kommunista Internacionálénak, mint a proletárforradalom tömegjellegű és kérlelhetetlen kommunista pártjának, maga köré kell gyűjtenie a népet, és fel kell készítenie a hatalomért folyó forradalmi harcba.

XIV. A PÁRTOK BOLSEVIZÁLÁSA⁴⁷

ÉS EGYSÉGES KOMMUNISTA VILÁGPÁRT KIALAKÍTÁSA

A Kommunista Internacionálé tevékenysége jelen időszakának egyik legfontosabb feladata a Kommunista Internacionálé szekcióinak bolsevizálása. Ez a jelszó azonban semmi esetre sem értendő úgy, mint a bolsevik párt oroszországi tapasztalatainak gépies átvitele az összes többi pártra. A valóban bolsevik párt alapvető jellemvonásai a következőkben összegezhetők:

⁴⁷ Bolsevizáláson a bolsevik párthoz és más, a forradalmi harcokban nagy tapasztalatokat szerzett szekciókhoz hasonló szervezett, fegyelmezett, a marxizmus—leninizmus alapján álló, széles proletár bázissal és kiterjedt szövetséges táborral rendelkező pártok kialakítását értették. (Részletesebben lásd a 36. sz. dokumentumban.)

a) a pártnak valóban tömegjellegűnek kell lennie, vagyis akár legálisan működik, akár nem, a lehető legszorosabb, elszakíthatatlan kapcsolatot kell fenntartania a munkástömegekkel, és azok szükségletei és törekvései kifejezőjének kell lennie;

b) értenie kell a manőverezéshez, vagyis taktikája nem lehet dogmatikus, szektás; a pártnak képesnek kell lennie a legkülönbébb stratégiai manőverekre az ellenséggel szemben úgy, hogy ugyanakkor megmaradjon eredeti mivoltában. Pártjaink alaphibája, hogy ezt gyakran nem értik meg;

c) lényegében forradalmi, marxista kell hogy legyen, tántoríthatatlanul haladva a cél felé, minden körülmények között a lehető legnagyobb erőt fejtve ki annak érdekében, hogy minél közelebb hozza a proletariátusnak a burzsoázia fölött aratott győzelme pillanatát;

d) centralizált pártnak kell lennie, amely nem tűri a frakciókat, áramlatokat és csoportokat, monolitikusnak, egy tömbből valónak kell lennie;

e) kitartó és rendszeres propaganda- és szervező munkát kell végeznie a burzsoá hadseregekben.

A pártok bolsevizálása annyit jelent, hogy szekcióinkba átvisszük azt, ami az orosz bolsevizmusban nemzetközi, közös előjelű.

Csakis amilyen mértékben a Kommunista Internacionálé fő szekciói valóban bolsevik pártokká alakulnak át, válhat a Kommunista Internacionálé nem csakban, hanem a tényekben is egységes, világméretű bolsevik párttá, amelyet a leninizmus eszméi hatnak át.

XV. A LEGJELENTŐSEBB SZEKCIÓK FELADATAI

A Kommunista Internacionálé legjelentősebb szekcióinak feladatai a következőképpen összegezhetők:

I. ANGLIA

A fennálló nemzetközi helyzet következtében Anglia, birtokaival ez idő szerint a primhegedűs szerepét tölti be a nemzetközi kérdésekben. Ezzel kapcsolatban rendkívüli módon megnő Nagy-Britannia Kommunista Pártjának jelentősége is. Az angol kommunista pártot olyan szellemben nevelni, hogy kötelezettségeinek eleget tehessen — a Kommunista Internacionálé egyik legfontosabb feladata. Nagy-Britannia Kommunista Pártja a „munkáskormányhoz” fűződő kapcsolatában néhány ideológiai és taktikai elhajlást követett el. Az elkövetkezendő időszakban az angol kommunista pártnak erejét a következő kérdésekre kell összpontosítania:

a) támogatni kell és elő kell mozdítani a Munkás Párt baloldalának további fejlődését, hogy igazi forradalmi szárnyá válhasson a Munkás Párton belül, s nagyon intenzív munkát végezhesen a kisebbségi mozgalomban, a szakszervezetekben;

b) küzdenie kell MacDonalddal úgynevezett „munkáskormány” ellen, világosan feltárva a tömegek előtt annak burzsoá és a munkássággal szemben ellenséges jellegét;

c) minden lehetséges újraválasztásnál és a küszöbönálló választási kampány során világos, határozott kommunista irányvonalat kell követnie;

d) gazdasági harcot kell folytatnia úgy, hogy a fő erőket az egységfront-szervek megalakítására összpontosíthassuk lent (sztrájkbizottságok, gyári-üzemi bizottságok stb.), és a munkástömegeknek megmagyarázhassuk ennek a gazdasági harcnak politikai értelmét;

e) Nagy-Britannia Kommunista Pártjának aktív kampányt kell folytatnia az üzemi és szakszervezeti akcióbizottságok létrehozása érdekében, azzal a céllal, hogy a „munkáskormányra” nyomást gyakorolhassanak és kivívhassák programja azon részének megvalósítását, amelyet nem teljesít, nevezetesen: a vasutak és bányák szocializálását, a munkanélküli-segély felemelését, munkáslakások építését stb. Nagy-Britannia Kommunista Pártja csakis abban az esetben rombolhatja le a munkástömegekben a „munkáskormánnyal” kapcsolatos illúziókat, ha felfedi, hogy e kormány elárulta a munkásosztály létszükségleteinek kielégítését, és egyben arra törekszik, hogy az e célokért vívott harcba a nagy munkástömegeket is bevonja.

f) Nagy-Britannia Kommunista Pártjának különös figyelmet kell fordítania a gyarmatokkal való kapcsolat megteremtésére, a gyarmati országok nemzeti forradalmi mozgalmainak támogatására, a militarizmus és a tengeri uralomra való törekvés, a leszerelés kérdésére, Anglia kapcsolatára a Szovjetunióval, az imperialista Franciaországgal, a szakértői tervre;

g) továbbá Nagy-Britannia Kommunista Pártjának különösen gondos munkát kell végeznie, hogy a munkanélkülieket befolyása alá vonhassa;

h) Nagy-Britannia Kommunista Pártjának különös figyelmet kell fordítania a párt belső szervezetére, új tagok toborzására a munkásosztály soraiból, a gyári-üzemi sejtek létrehozására, a párttagok kommunista nevelésére és a párttömegek megismertetésére a nemzetközi munkásmozgalommal.

2. FRANCIAORSZÁG

A kongresszus örömmel könyveli el a Francia Kommunista Párt által elért sikereket, amely kiüzte soraiból a kétes elemeket, és igazi proletárpárttá vált. De ugyanakkor a kongresszus rámutat, hogy a francia testvérpártnak haladéktalanul el kell végeznie a következő munkákat:

a) igazi pártapparátust kell létrehoznia, amely nélkül proletárpárt nem létezhet;

b) komoly pártmunkát kell végeznie az ország ipari központjaiban, Párizs fölött, a legnagyobb ipari centrumokban, ahol — ahogyan a nemrég lezajlott választások is bizonyították — a szocialisták még nagy befolyást gyakorolnak. Kétségtelen,

hogy Párizsnak igen nagy jelentősége van az ország szempontjából, azonban a proletárforradalom győzelmére addig nem is gondolhatunk, amíg nem nyertük meg a magunk számára a többi jelentősebb ipari központot is;

c) komoly tömeg-felvilágosító munkát kell végezni a parasztság széles rétegei között;

d) az egységfronttaktikát megfelelő formában kell végrehajtani. A francia szocialista vezeték nem mertek nyíltan belépni a Herriot-kormányba, azonban valójában e kormány „alkotórészei”. Ebből következik agitációnk módosulása az országban, amelynek teljes egészében az egységfronttaktika keretei között kell maradnia;

e) a pártnak igen komoly figyelmet kell fordítani a gyári és üzemi pártsejtek megalakítására. Enélkül nincs kommunista tömegpárt;

f) toborzó munkát kell végezni, hogy a munkások köréből új párttagokat nyerhessünk. Szajna megyének legközelebbi feladatként azt kell maga elé tűznie, hogy legalább 25 000 párttaggal büszkélkedhessen. Ugyanilyen toborzási kampányt kell folytatni országszerte is;

g) a pártnak minden erejét latba kell vetnie, hogy az országban tömegmozgalmat hozzon létre a gyári-üzemi bizottságok megalakítása érdekében;

h) a pártnak le kell küzdenie a jobboldali beállítottságok maradványait, és az egész pártszervezetet a Kommunista Internacionálé zászlaja alatt kell egybeforrasztania, igazi, erős, munkaképes magot alakítva ki a központban. Mindenfajta súrlódásnak meg kell szűnnie a baloldal és a volt „közép” között. Az egész pártnak Komintern-baloddallá kell válnia;

i) meg kell erősíteni a Francia Kommunista Párt nemzetközi kapcsolatait, és elsősorban tartós, folyamatos kapcsolatot kell teremteni Németország Kommunista Pártjával.

A francia nehézipar egyre nagyobb jelentőségre tesz szert mind imperialista értelemben, mind belpolitikai szempontból. A Francia Kommunista Pártnak a nehézipar növekvő befolyása elleni harcot elsősorban a szakértői terv végrehajtása elleni harccal összefüggésben és Németország Kommunista Pártjával szoros szövetségben kell megvívnia;

j) meg kell gyorsítani a (baloldali) szakszervezeti szövetség összes érett kommunista elemeinek — akik még nem párttagok — belépését a pártba;

k) a szakszervezeti szövetség vezetőinek világosabb álláspontot kell elfoglalniuk az anarchizmus és a régi iskola vulgáris szindikalizmusa elleni harcban. Itt végleg szakítani kell a szakszervezet helytelen „semlegességi” elméletével a kommunizmust érintő alapkérdésekben;

l) egy percre sem szabad megfeledkezni arról, hogy a Francia Kommunista Párt és a szakszervezeti szövetség valamennyi sikere ellenére, sem a párt, sem a forradalmi szakszervezetek nem nyerték még meg úgy igazából a tömegeket, nem erősítették meg befolyásukat szervezetileg, és ily módon még nem váltak a francia proletariátus igazi élcsapatává;

m) a „munkás-paraszt kormány” jelszava különösen találó a mai Franciaországban. Az e jelszó melletti agitációnak, a Kommunista Internacionálé V. kongresszusa határozatának szellemében, a Francia Kommunista Párt egész agitációjának tengelyévé kell válnia.

3. NÉMETORSZÁG

A németországi forradalom távlata lényegében ma is olyan, ahogyan azt a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága 1923 őszén felvázolta. Nincs kizárva, hogy a „demokratikus-pacifizmus” győzelme Angliában és Franciaországban egy időre némi erőt kölcsönöz a német burzsoáziának és a német szociáldemokráciának. A „demokratikus-pacifista” illúziók Angliából és Franciaországból szinte „átröppennek” Németországba. Nincs kizárva, hogy MacDonald angol kormánya és Herriot francia kormánya egy időre emelik a német szociáldemokrácia parlamenti súlyát, sőt kis időre talán egyenesen nyeregbe ültetik. Mindez bonyolultabbá teszi a politikai helyzetet Németországban, és lehetőséget ad a fejlődés elhúzóására. Mindazonáltal a német burzsoázia és a német szociáldemokrácia nemzetközi helyzete alapjában kilátástalan marad azon készségük ellenére, hogy háromszor is elárulnák a „haza” érdekeit, és áldásukat adnák a szakértők véleményére stb. A belső válság nagyon gyorsan kiéleződhet. Erről tanúskodnak az utóbbi idők nagy osztályharcai.

A párt válságát felszámolták. De hogy a válság nyomait is eltüntessék és elejét vegyék újabb veszélyek születésének, a párt jelenlegi Központi Bizottságának tudnia kell:

a) vaskézzel, határozottan elutasítani a szociáldemokrata szakszervezetekből való kilépésre irányuló tendenciákat; arra készíteni minden egyes párttagot, hogy saját jószántából hajtsa végre a Kommunista Internacionálé és a frankfurti pártkongresszus taktikáját a szakszervezetek kérdésében; határozottan és erélyesen elvégezni a párt átszervezését a gyári-üzemi sejtek alapján, ami óriási hasznot jelent a pártnak azokban az esetekben is, amikor illegálisan kell végeznie munkáját;

b) határozott és kérlelhetetlen harcot vívni az olyan tendenciák ellen, amelyek a radikalizmus álarca alatt igyekeznek a pártba becsempészni az elméleti revizionizmust és a mensevista eltévelyedéseket;

c) szilárdan és energikusan végrehajtani a Kommunista Internacionálé irányvonalát a parasztkérdésben;

d) ugyanazt a nemzeti kérdésben;

e) a parlamenti munkában párosítani a kérlelhetetlen kommunista elviséget és keménységet a rátermettséggel;

f) az eddiginél jóval nagyobb figyelmet fordítani a gyári-üzemi bizottságok mozgalmára.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága, valamint az összes testvéri szekció köteles korlátlan támogatásban részesíteni a német párt jelenlegi Köz-

ponti Bizottságát. Ebben az esetben a párt könnyebben megbírkózhat a jobboldali elhajlásokkal, amelyek olyan nagy kárt okoztak, s itt-ott még feltámadhatnak.

4. CSEHSZLOVÁKIA

A jobboldali tendenciák, amelyek Németországban a logikus végkifejletig jutottak, és ezért teljes mértékben elárulták tarthatatlanságukat, a csehszlovák pártban is megnyilvánultak és megnyilvánulnak. Ezek a tendenciák csak azért nem jutottak annyira csődbe, mint Németországban, mert a politikai élet üteme Csehszlovákiában lassúbb volt. Egyébként a Kommunista Internacionálé azért is áll fenn, hogy az egyes szekciók a többinek a tanulságain okulva ne ismételjék meg hibáikat. Az adott esetben ezt kell tennie a csehszlovák pártnak is. Mindazonáltal Csehszlovákia Kommunista Pártja, amely túlnyomó többségében kiemelkedő proletárelemekből áll, mindeddig nem tudott igazi bolsevik párttá válni. Az kell tehát, hogy:

- a) elsősorban a párt elméleti irányvonalát helyesbítsék;
- b) ismerjék el a prágai pártkongresszus⁴⁸ és a legutóbbi brnói konferencia megfogalmazásainak hibáit;
- c) úgy irányítsák az egész pártot, hogy a tömegeket nem elég megnyerni, hanem részleges forradalmi akciókba is be kell vonni, és ideológiailag és szervezetileg is fel kell készíteni őket a döntő harc megvívására;
- d) az egységfronttaktika gyakorlati végrehajtásában küzdjünk a jobboldali elhajlások ellen, mindkét lábbal az V. kongresszus határozatainak talaján álljunk, s azokat határozottan váltsuk valóra;
- e) nagyfokú aktivitást fejtsünk ki a parasztság között végzett munkában;
- f) határozott lenini szellemmel hassuk át mind a nemzetiségi programot, mind a nemzetiségi politikát, amelyet intenzívebbé kell tenni;
- g) a párt parlamenti tevékenységét a forradalmi parlamentarizmus szellemében végezze;
- h) a Központi Bizottság tevékenységét élénkebbé, a vezetést állandóbbá, fegyelmezettebbé és energikusabbá tegyük;
- i) a Központi Bizottságot friss erővel töltsük fel a legkiválóbb munkások sorából;
- j) elvtársi alapon és elfogultság nélkül menjünk elébe a IV. kongresszuson jelentkezett kisebbség jogos követeléseinek és különösen az ifjúsági szövetség kívánságainak.

Elfogadva: 1924. július 8.

Kommunistyicseszkij Internacional v dokumentah. 397—415. old.

⁴⁸ A CSKP 1923. február 2—5 között Prágában megtartott első rendes kongresszusáról van szó.

HATÁROZAT A FASIZMUSRÓL

A fasizmus az ellenforradalom egyik klasszikus formája a tőkés rend összeomlása és a proletárforradalom korszakában, különösen ott, ahol a proletariátus harcol a hatalomért, de nem rendelkezik forradalmi tapasztalattal és nincs vezető forradalmi osztálpártja, ahol nem tudta megszervezni a proletárforradalmat és elvezetni a tömegeket a proletárdiktatúra kivívásához.

A fasizmus a nagyburzsoázia fegyvere a proletariátus ellen, amelyet nem képes törvényes állami rendszabályokkal széttúzni; a harc törvényen kívüli eszköze, amelyet a burzsoázia diktatúrájának megteremtése és megszilárdítása érdekében használ. Szociális összetételét illetően azonban a fasizmust kispolgári mozgalomnak kell tekintenünk. Gyökereit mindenekelőtt a burzsoáziának azok a középrétegei táplálják, amelyeket a kapitalista válság halálra ítél, valamint a háború folytán deklasszáldott elemek, például a volt tisztek stb., sőt részben a proletariátus bizonyos elemei is, amelyek csalódtak a forradalomba vetett reményeikben, és nagyon elkeseredettek.

A burzsoá társadalom fokozódó szétesésének körülményei közt minden burzsoá párt, és különösen a szociáldemokrácia, többé-kevésbé fasiszta jelleget ölt, amikor fasiszta módszerekhez folyamodik a proletariátus elleni harcában, s így módon elősegíti annak a társadalmi rendnek a megsemmisítését, amelynek őrzésére rendeltetett. A fasizmus és a szociáldemokrácia a nagytőke diktatúráját szolgáló egy és ugyanazon fegyver két vége. Ezért a szociáldemokrácia sohasem lehet megbízható szövetségese a proletariátusnak a fasizmus elleni harcában.

Belső ellentmondásai következtében (a nagy- és kisburzsoázia érdekeinek összeütközése a proletariátus érdekeivel) a fasizmus, nyomban győzelme után, politikailag csődbe jut, s ez belső bomlását eredményezi (Olaszország). Hasonló válságba kerül ott is, ahol — mivel még nem jutott formálisan győzelemre — nyíltan támogatni és védelmezni kényszerül a nagyburzsoázia uralmát (Németország).

A fasizmus történelmi szerepének, lényegének és szociális összetételének megfelelően az ellene folytatott harcban a kommunistáknak olyan módszereket és eszközöket kell alkalmazniuk, amelyek megkönnyítik a pártnak, hogy politikailag legyőzze a fasizmust, és lehetőséget adnak arra, hogy közvetlenül visszaverjék a forradalmi proletariátus sorai ellen irányuló fegyveres támadását. Ezek az eszközök a következők:

A. Politikai téren:

1. A kommunista pártok valóban forradalmi stratégiája és taktikája, amely megnyeri a kommunista mozgalomnak a proletár, kispolgári és paraszttömegek rokonszenvét, s meggyőzi őket arról, hogy csak a proletárdiktatúra tudja megoldani a gazdasági, szociális, politikai és kulturális problémákat.

2. A fasizmus ellenforradalmi és a proletariátussal szemben ellenséges jellegének megvilágítása.

3. A tőkés válság által tönkretett kispolgári és paraszttömegek rendszeres felvilágosítása helyzetükről, valamint a fasizmusnak mint a nagytőke eszközének szerepéről.

4. Aktív külpolitika. Harc az imperialista békeszerződések, a jóvátételek, a Népszövetség stb. ellen; a dolgozó tömegek felvilágosítása az imperialista külpolitika lényegéről és a tömegek szempontjából végzetes következményeiről.

5. Harc a Szovjetunióval való forradalmi egyesülésért. Aktív lenini politika a nemzeti kérdésben. Harc valamennyi elnyomott nép önrendelkezési és különválási jogáért.

6. Törekvés minden ország munkástömegeinek egységfrontjára a fasizmussal szemben. Harc a világ proletariátusának nemzetközi egységfrontjáért a Kommunista Internacionálé vezetésével.

7. Az antifasiszta propaganda kidolgozása az egyes országok pártközpontjaiban. Plakátok és röplapok a fasizmusról, kellő magyarázatok a lapokban.

B. Szervezeti és katonai téren:

1. Felfegyverzett védelmi osztagok létrehozása a felfegyverzett fasizmussal szemben (munkásszázadok stb.).

2. A fasiszták lefegyverzése, fegyverraktáraik és lőszerkészleteik lefoglalása.

3. A fasiszták tüntetéseire válaszul meg kell szervezni a munkások ellentüntetéseit a felfegyverzett osztagok védelme alatt.

4. A fasiszták terrorista akcióira (szakszervezeti helyiségek, nyomdák szétrombolása, erőszak a munkásokkal és vezetőikkel szemben stb.) válaszul általános sztrájkok szervezése, a munkástömegek támadásba lendítése a fasiszta vezérek, nyomdáik és egyéb vállalataik elleni akciók formájában.

5. A vasúti közlekedés feltartóztatása fasiszta mozgósítások, csapatáthelyezések, gyűlések és tüntetések idején.

6. A fasiszták kikergetése a vállalatokból, szabotázs, passzív ellenállás, sztrájkok azoknál a vállalatoknál, ahol fasiszták dolgoznak, vagy ahol fasisztákat állítottak a munkások ellenőrzésére, illetve soraik megbontására.

Elfogadva: 1924. július 2.

Kommuniziszticheszkij Internacional v dokumentah. 448—449. old.

HATÁROZAT A NEMZETKÖZI VÖRÖS SEGÉLYRŐL

(A FORRADALOM HARCOSAINAK NEMZETKÖZI SEGÉLYSZERVEZETE)

Már a Kommunista Internacionálé IV. kongresszusa, miután meghallgatta az orosz elvtársak kezdeményező csoportjának beszámolóját a Nemzetközi Vörös Segély megalapításáról, megállapította e kezdeményezés időszerűségét és további fejlesztésének szükségességét. Azóta a nemzetközi ellenforradalom erősödésével együtt jár a forradalmi munkás- és paraszttömegek elleni hallatlan terror. A világkapitalizmus és béréncsei, a fasiszta bandák szakadatlanul üldözik a proletárszervezeteket, a szakszervezeteket, a munkássajtót, a klubokat, szövetkezeteket stb. A proletárforradalom ügyének legaktívabb harcosait bírói tárgyalás nélkül kivégzik. Ezrével tartóztatják le azokat, akikről akár csak a legkisebb mértékben is gyanítják, hogy rokonszenveznek a forradalmi mozgalommal vagy a kommunizmussal. A letartóztatottakat az esetek többségében minden lehetséges módon megcsúfolják és gyötrik. A vizsgálat idején a kínzás mindennapos jelenséggé vált a „demokratikus” burzsoá országok zömében. A börtönrendszer a letartóztatottak személységének állandó fizikai és morális elnyomásában nyilvánul meg. A burzsoá bíróság mindenütt komédiává változott, amelyek során lábbal tapossák a bírósági eljárás alapjait.

Az ellenforradalomnak ez a tobzódása elősegíti a „demokratikus” illúziók megszűnését a nemzetközi munkásosztály és a dolgozó parasztság körében, s ez a legjobb ösztönzője a nemzetközi proletárszolidaritás megszilárdulásának. A nemzetközi proletár szolidaritásnak ez a növekedése leginkább a Nemzetközi Vörös Segély munkájának gyors fejlődésében és sikerében fejeződik ki.

A Nemzetközi Vörös Segély párton kívüli szervezet, amelynek az a feladata, hogy jogi, erkölcsi és anyagi segítséget nyújtson a forradalom bebörtönzött harcosainak, családjuknak és gyermekeiknek, valamint a meghalt elvtársak családjának. A Nemzetközi Vörös Segély egyesíti maga körül a munkások, parasztok és kistisztviselők nagy tömegeit, pártállásra való tekintet nélkül mindazokat, akik szenvednek a tőkés kizsákmányolástól és a nemzeti elnyomástól, mindazokat, akik arra törekednek, hogy a munka legyőzze a tőkét.

Ily módon a Nemzetközi Vörös Segély — munkájának kibontakozásával — az egységfronttaktika megvalósításának egyik legfontosabb eszközévé válik, hiszen a nemzetközi szolidaritás konkrét példáit szolgáltatva egyre újabb és újabb erőket szervez, amelyek közvetlenül részt tudnak venni a proletariátus forradalmi harcában. Ezenkívül hangsúlyozni kell a Nemzetközi Vörös Segély hatalmas politikai fontosságát, mert ez a harcoló proletárhadsereg „hátszági” szervezete, amelyre szükség van a munkásosztály visszavonulásának és támadásának időszakában egya-

ránt. A Nemzetközi Vörös Segély a forradalom bebörtönzött harcosai körül megteremti az elvtársi együttérzés légkörét, és ezzel ébren tartja frissességüket, további harckészségüket.

A Kommunista Internacionálé V. kongresszusa, szükségesnek tartva a Nemzetközi Vörös Segély további fejlődését és megszilárdítását, a Kommunista Internacionáléhoz csatlakozott kommunista pártokhoz és szervezetekhez fordul, és elrendeli:

1. A kommunista pártok adjanak meg minden támogatást a Nemzetközi Vörös Segélynek; segítsék elő a Nemzetközi Vörös Segély szekcióinak és részlegeinek megszervezését országukban, kötelezzék tagjaikat, hogy a legaktívabban vegyenek részt ezek munkájában.

2. A pártsajtó hasábjain fordítsanak kellő figyelmet a Nemzetközi Vörös Segélyre; folytassanak agitációt és propagandát a forradalom harcosainak megsegítése érdekében.

Elfogadva: 1924. július 8.

Kommunyisztycseszkij Internacional v dokumentah. 460—462. old.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
KIBŐVÍTETT VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK
V. PLÉNUMA
(1925. MÁRCIUS 21—ÁPRILIS 6.)

[27]

TÉZISEK A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
PÁRTJAINAK BOLSEVIZÁLÁSÁRÓL

I. RÉSZ. A KÉRDÉS FELVETÉSE

I. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
II. VILÁGKONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA
A PÁRT SZEREPÉRŐL A PROLETÁRFORRADALOMBAN

A Kommunista Internacionálé II. világkongresszusának határozata a párt szerepéről a proletárforradalomban — amelyet Lenin tevékeny közreműködésével állítottak össze — a Kommunista Internacionálé egyik legfontosabb dokumentuma, amely mind a mai napig megőrizte jelentőségét. Ezt a határozatot olyan időpontban vetették papírra, amikor a Kommunista Internacionálé még alakulóban volt, amikor még félig-meddig szindikalista és félig-meddig anarchista csoportok tartoztak hozzá, s a Kommunista Internacionálé még csak kijelölte a 21 feltételt,⁴⁹ és arról tárgyalt a német függetlenekkel és más, félig-meddig szociáldemokrata szervezetekkel, hogy lépjenek be a Kommunista Internacionáléba. Ez a határozat *általánosságban* vázolta a párt jellegét és szerepét a proletárforradalomban. Ez idő szerint, amikor a Kommunista Internacionálé már kialakult, amikor komolyan fellépett mind a jobboldali, mind az „ultrabaloldali” elhajlások ellen, amikor igen sok országban kialakultak és megerősödtek a kommunista tömegpártok, szükségessé vált a Kommunista Internacionálé véleményének rögzítése nemcsak általában a kommunista pártok szerepéről a proletárforradalomban, hanem arról is, *miképpen érhető el*, hogy kommunista pártjaink a lehető legrövidebb idő alatt a legnagyobb mértékben *bolsevik* pártokká váljanak.

Nem szabad megfélekezni arról, hogy 1919—1920-ban Németországban és Olaszországban olyan pártjaink voltak, amelyek csatlakoztak a Kommunista

⁴⁹ A Kommunista Internacionáléba való felvétel feltételei megtalálhatók: *Lenin Művei*. 31. köt. Szikra 1951. 202—209. old.

Internacionáléhoz, ám ezek a pártok nem tudtak megbirkózni a történelem által támasztott feladatokkal — a tömegmegmozdulás hatalmas arányú spontán növekedése ellenére —, mivel nem voltak igazi bolsevik pártok.

2. A VILÁGFORRADALOM LEASSULT ÜTEME ÉS A BOLSEVIZÁLÁS JELSZAVA

Már a Kommunista Internacionálé III. világkongresszusa idején kezdett kiderülni, hogy a világforradalom fejlődésének többé-kevésbé elhúzódó időszaka előtt állunk. Az V. világkongresszuson ez még világosabbá vált.

A forradalom lassú, elhúzódó üteme mellett a bolsevizálásnak nem kisebb, hanem nagyobb a jelentősége.

Nem az a bolsevik, aki a párthoz a forradalmi hullám legnagyobb lendületének pillanatában csatlakozik, hanem az, aki képes arra, hogy évekig, sőt ha szükséges, évtizedekig építse a bolsevik pártot, a forradalmi hullám hanyatlásának, a forradalom lassú fejlődésének éveiben is. Ez nem azt jelenti, hogy a forradalmi hullám fellendülésekor a pártra belépett elvtársaknak nem kell ugyanazt a szintet elérniük, mint a többieknek, akik korábban léptek a pártra.

A bolsevik párt akkor jön létre, amikor a forradalmi hullám eléri a tetőfokát. A bolsevik párt részt vesz a munkásosztály egész harcában, és a harc során alakul ki. A jobboldali és ingadozó elemek a Kommunista Internacionálében és a Kommunista Internacionálé körül azt vallják, hogy amennyiben a forradalmi események gyors fejlődése nem áll fenn, nem helyénvaló a pártok bolsevizálásának jelszava sem. Nem értik, hogy ha a forradalmi fejlődés üteme lassú, s ezzel kapcsolatban növekszik az ingadozás a proletariátus egyes rétegeiben, a légkör kedvezőbbé válik az ellenforradalmi szociáldemokrácia számára, ennek folytán pedig még nagyobb szükség van a pártok bolsevizálásának jelszavára. Nos, a kommunistáknak éppen ilyen helyzetben kell állhatatosabban munkálkodniuk azon, hogy az ingadozások ellen védőbástyát hozzanak létre, soraiban megtartsák a proletár élcsapat legjobb elemeit és növeljék létszámukat, fennen lobogtassák a proletárforradalom zászlaját, és így a legnehezebb körülmények között is képesek legyenek olyan proletár magot tömöríteni, amely a proletárforradalmat *minden körülmények között* előkészíti és megszervezi. A kommunista pártnak elég rugalmasnak kell lennie ahhoz, hogy amikor szükséges, pánik nélkül, szép rendben illegalitásba mehessen át anélkül, hogy törvényességéről könnyen lemondana. Párosítania kell a legális munkát az illegálissal, és tudnia kell felhasználni minden, még a legjelentéktlenebb „legális” kapcsot is, hogy az illegalitás kereteit áttörhesse, élére állva a forradalmat előkészítő nyílt tömegmegmozdulásoknak, s ugyanakkor híven kitarva alapvető forradalmi feladatai mellett.

Az adott körülmények között a kommunista pártoknak két fő veszéllyel kell számolniuk: egyrészt azzal a veszéllyel, hogy „tisztá” kommunisták jelentéktelen

szekeitívá alakulnak át, akiknek „jó” elveik vannak, de nem képesek érintkezésbe jutni az adott időszak munkás-tömegmozgalmával; másrészt azzal a veszéllyel, hogy alakatlan, félig-meddig szociáldemokrata párttá válnak olyan esetekben, amikor a párt nem képes arra, hogy a munkástömegek megnyeréséért vívott harcot a kommunizmus elveihez való hűséggel párosítsa. A pártok bolsevizálását azzal könnyítjük meg, ha elkerüljük a szektásság és szűk látókör Szkülláját, valamint az alaktalanság és elmosódottság Kharübdiszét.

3. JOBBOLDALI VESZÉLYEK ÉS „ULTRABALOLDALI” ELHAJLÁSOK

A pártok bolsevizálásának jelszava a jobboldali veszély ellen folytatott küzdelemben merül fel. Hogyha a Kommunista Internacionálé V. kongresszusa nem lép fel olyan határozottsággal az egységfront és a munkáskormány taktikájának opportunistá kiforgatása ellen, most a Kommunista Internacionálé egyes pártjai opportunistá elfajzásának közvetlen veszélye fenyegetne. A III. kongresszus helyes jelszavát — „A tömegek közé!” — mintegy két éven át több országban olyannyira helytelenül használták, hogy felmerült az a veszély: a kommunizmus önálló politikájának helyébe a kommunisták és az ellenforradalmi szociáldemokrácia „koalíciós” politikája lép.

A pártok bolsevizálásának elsősorban és mindenekelőtt e jobboldali ferdítések ellen kell irányulnia ezután is, amelyek közvetlenül alááshatják a Kommunista Internacionálé történelmi küldetését.

Csak hogy a bolsevizálás lehetetlen az „ultrabaloldali” elhajlások elleni harc nélkül, amelyek gyakran csupán az opportunizmus fonákjai. Olyan körülmények között, amikor a burzsoázia és a szociáldemokrácia minden erőfeszítése arra irányul, hogy a „kommunista veszélyt” a tömegek között felszámolja, az „ultrabaloldali” elhajlások objektíve elősegítik a burzsoá-szociáldemokrata reakciónak ezt a nyomását. Például az „ultrabaloldaliak” tévedése abban a kérdésben, hogy a kommunisták részt vegyenek-e a reformista vagy reakciós szakszervezetekben, hosszú évekre közvetlen károkat okozhatott volna a kommunista pártoknak. Az orosz bolsevizmus szintén az opportunizmus és a kispolgári „baloldali” revizionizmus elleni együttes harcban alakult ki.

4. A KOMMUNISTA PÁRTOK ÉS A BOLSEVIK PÁRTOK

Általában a kommunizmus, a marxizmus, a bolsevizmus azonos fogalom. A kommunista párt és a bolsevik párt általában egyértelmű fogalom. Azonban gyakorlatilag nem mindig azonos dolgok ezek. A Kommunista Internacionálé egyes fontos szekcióinak fokozatos fejlődésen kellett — és részben még ma is kell — átmenniük a baloldali szociáldemokráciától (helyenként az anarcho-szin-

dikalista ideológiától) az igazi kommunizmusig, bolsevizmusig. Bizonyos értelemben a Kommunista Internacionálé egész munkája a munkáspártok bolsevizálásának nevezhető. A Kommunista Internacionálé igen sok olyan pártot, csoportot és elvtársat fogadott be soraiba, akik korábban a II. Internacionálé tagjai voltak. S ez nem is lehetett másképp. Az oroszországi bolsevik párt egy ideig szintén a II. Internacionálé tagja volt — s ez szintűgy nem lehetett másképp. Ám számos körülmény összejátszása folytán az orosz bolsevikoknak más pártokat megelőzve sikerült szakítania a II. Internacionáléval. Az Oroszországban kialakult objektív forradalmi helyzet hozzásegítette az orosz bolsevikokat, Lenin vezetésével, hogy másokat megelőzve bolsevik, vagyis igazi kommunista párttá váljanak. A Kommunista Internacionálé számos szekciójában ma is az elvtársak jelentős körével találkozhatunk, akik kommunistáknak tartják magukat, de nem bolsevikoknak. A bolsevizálás abból áll, hogy a Kommunista Internacionálé valamennyi szekcióját valóban teljes mértékben kommunistává, vagyis bolsevikká változtassuk.

5. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A HARC KONKRÉT FELTÉTELEI

Senki se gondolja, hogy megtaláljuk a mindenható receptet, amely egyaránt alkalmas a Kommunista Internacionálé valamennyi pártjának bolsevizálására. Az igazi bolsevizálás mindenekelőtt a hely és idő összes konkrét körülményeinek pontos figyelembevételét követeli meg. A Kommunista Internacionáléhoz tartozó pártok feltételelesen most három csoportra oszthatók:

a) olyan pártokra, amelyek csupán most élik át a főképpen propagandajellegű időszakot, és az első lépéseket teszik afelé, hogy a széles tömegeket a kommunizmus zászlaja körül tömörítsék;

b) olyan pártokra, amelyek már a többé-kevésbé kiélezett harc időszakánál tartanak, és jelentős munkástömegeket tudnak maguk mögött (olykor a többséget);

c) olyan pártokra, amelyek a politikai hatalmat már kivívták, és annak megszilárdítási időszakánál tartanak.

Az első csoporthoz egy sor, viszonylag gyenge párt tartozik.

A második csoporthoz olyan pártok tartoznak, mint a német, francia, cseh, bolgár, olasz stb.

A harmadik csoporthoz eddig egyedül csak az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt tartozik.

A Kommunista Internacionálé szekcióinak bolsevizálása annyit jelent, hogy ezek figyelembe veszik és a gyakorlatban alkalmazzák az OK(b)P-nek a három oroszországi forradalomban szerzett tapasztalatait, és természetesen minden más szekció tapasztalatait is, amely mögött már komoly harcok állnak.

E tapasztalatok fényében a Kommunista Internacionálé valamennyi szekciójának tudatosítania kell az előtte álló feladatokat, és értékelnie kell saját tapasztalatait. Ám igen nagy hiba lenne gépiesen átvinni az oroszországi tapasztalatokat más

országokra, olyan hiba, amelyre már Lenin is figyelmeztetett. Az orosz forradalom tapasztalata ugyanakkor sok mindent tartalmaz, amit Lenin valamennyi országra nézve közös érvényűnek tekintett (a szovjetek stb.). „Most már — írja Lenin »A „baloldaliság” mint a kommunizmus gyermekbetegsége« című művében — meglehetősen sok nemzetközi tapasztalattal rendelkezünk, és ezek a tapasztalatok minden kétséget kizáróan amellest szólnak, hogy forradalmunk egyes alapvető vonásai nem helyi, nem különleges nemzeti, nem csupán orosz, hanem nemzetközi jelentőségűek. És én itt nem a szónak abban a tágabb értelmében beszélek nemzetközi jelentőségről, hogy forradalmunknak nem egyik-másik vonása, hanem valamennyi alapvető vonása és sok másodrangú vonása is nemzetközi jelentőségű azért, mert forradalmunk kihat a világ minden országára. Nem, forradalmunk egyes alapvető vonásainak a szó legszorosabb értelmében, azaz olyan értelemben kell nemzetközi jelentőséget tulajdonítani, hogy nemzetközi érvényűek, vagyis történelmileg elkerülhetetlen, hogy nemzetközi méretekben megismétlődjék az, ami nálunk történt... Ám az adott történelmi időpontban az a helyzet, hogy az orosz minta a világ minden országának mutat egyet-mást, méghozzá igen lényegeset, elkerülhetetlen és nem is távoli jövőjükből. A világ előrehaladott munkásai már régen megértették ezt, és még gyakrabban nem is annyira megértették, mint inkább forradalmi osztályösztonükkal megsejtették, megérezték. Ezzel magyarázható a szovjethatalom, s ugyanígy a bolsevik elmélet és taktika alapjainak (a szó szoros értelmében vett) nemzetközi »jelentősége«... Azonban az orosz forradalom tapasztalatai között természetesen, nem kevés olyan is akad, ami más országokban nem ismétlődik meg.”⁵⁰

Lenin hangsúlyozta a kapitalizmusból a proletárdiktatúrába való átmenet azon sajátos körülményeit egyes országokban, amelyek a jelenkor sajátosságaiból fakadnak: „Ha bármelyik marxistának — írta Lenin —, sőt akárkinek, aki ismeri általában a jelenkori tudományt, feladnók a kérdést: »Valószínű-e a különböző kapitalista országok egyenletes vagy harmonikusan arányos áttérése a proletárdiktatúrára?« — kétségtelenül tagadólag felelne erre a kérdésre. A kapitalizmus világában sohasem volt és nem is lehetett sem egyenletesség, sem harmónia, sem arányosság. *Mindegyik ország* a kapitalizmus és a munkásmozgalom sajátosságainak hol az egyik, hol a másik oldalát, vagy vonását, vagy csoportját fejlesztette ki különösen szembetűnően.”⁵¹

A bolsevizálás voltaképpen az a képesség, hogy a leninizmus általános elveit az *adott konkrét* helyzetre alkalmazzuk egyik vagy másik országban. A bolsevizálás az a képesség, hogy megragadjuk azt a fő láncszemet, amelynek segítségével kihúzható az egész lánc. S e láncszem a szociális és politikai helyzet megfigyelhető eltérései mellett nem lehet egyforma minden országban.

⁵⁰ Lenin Művei. 31. köt. 5—6. old. (Az idézet utolsó mondata csak a határozat szövegében szerepel. Lenin műveiben szó szerint nem található.)

⁵¹ Lenin Művei. 29. köt. Szikra 1953. 311. old.

A bolsevizálás *hosszas folyamata*, amely éppen csak elkezdődött Európában a Kommunista Internacionálé legjobb pártjaiban. Óriási munka előtt állunk, amely jó néhány évet vesz igénybe.

II. RÉSZ. MARXIZMUS ÉS LENINIZMUS

6. MARXIZMUS ÉS LENINIZMUS

Igazi kommunista pártokká a Kommunista Internacionálé szekciói a jelenlegi időszakban csak akkor válhatnak, ha a leninizmus zászlaja alá állnak.

Magától értetődik, hogy a leninizmus a legcsekélyebb mértékben sem állítható szembe a marxizmussal. Lenin Marx legjelesebb tanítványa volt. Marxizmus nélkül nincs leninizmus. Azonban a leninizmus elsősorban a három orosz forradalom, valamint számos más forradalmi mozgalom tapasztalataival gyarapította a marxizmust, amelyek a XX. század elejétől napjainkig lángoltak fel. A leninizmus a marxizmus általános tanát a következő kérdések kidolgozásával gazdagította:

1. az imperializmus és a proletárforradalom elmélete;
2. a proletárdiktatúra valóra váltásának feltételei és mechanizmusa;
3. a proletariátus és a parasztság kölcsönös kapcsolata;
4. a nemzeti kérdés jelentősége általában;
5. a nemzeti mozgalmak jelentősége a gyarmati és félgyarmati országokban, különösképpen a proletár világforradalom szempontjából;
6. a párt szerepe;
7. a proletariátus taktikája az imperialista háborúk korában;
8. a proletárállam szerepe az átmeneti időszakban;
9. a szovjetrendszer mint a proletárállam konkrét típusa ebben az időszakban;
10. a társadalmi rétegek problémája magában a proletariátusban mint a munkásmozgalom szakadásának forrása opportunistá és forradalmi irányban stb.;
11. mind a jobboldali szociáldemokrata tendenciák, mind a baloldali elhajlások leküzdése a kommunista mozgalomban („A »baloldaliság« mint a kommunizmus gyermekbetegsége”).

Marx és Engels elsősorban a franciaországi, angliai és németországi társadalmi megmozdulások tapasztalatait összegezte. A leninizmus, amely Marx tanaiból és a Nyugat tapasztalataiból nőtt ki, az első sorokban harcolt a marxizmusnak a nyugat-európai szociáldemokraták által való elferdítése ellen (Lenin harca általában az opportunizmus és különösen a kautskyanizmus ellen), és ugyanakkor a Marx módszereit felhasználó leninizmus már összegezni tudta a nagy forradalmi megmozdulások tapasztalatait Közel- és Távols-Keleten, valamint a Kelet határán is: Oroszországban, Kínában, Indiában stb.

A marxizmus *első* korszaka a „Kommunista Párt Kiáltványá”-tól Marx haláláig terjed.

A második korszak — a marxizmus epigonjainak korszaka — a II. Internacionálé megalakulásától az imperialista háború kirobbanásáig. Ennek a korszaknak — különösen első felében — „erős” oldalai is vannak: a proletariátus tömegszervezeteinek megteremtése, a nagy kulturális felvilágosító munka stb. A kilencvenes évektől azonban ez alapján a *marxizmus elferdítésének* korszaka. Hozzávetőleg 1907-től a III. Internacionálé kebelében megkezdődik a munkásmozgalom forradalmi szárnyának konszolidálódása nemzetközi méretekben.

A harmadik időszak a lenini korszak. A leninizmus körülbelül az első oroszországi forradalom előestéjén (1903—1904) kezdődik, és 1917-ben éri el első világtörténelmi győzelmét.

Marx nélkül nincs Lenin. Azonban azok után, amit a marxizmussal a II. Internacionálé vezeterei műveltek, a „marxizmus” azon „revíziója” után, amit Kautsky és társai *Marx zászlaja alatt* végeztek (különösen a marxizmus e renegátjainak harcában a proletárdiktatúra ellen Oroszországban), azt kell mondanunk, hogy *a leninizmus nélkül a jelenlegi időszakban nem lehet szó forradalmi marxizmusról.*

A leninizmus a monopolkapitalizmus (imperializmus), az imperialista háborúk és a proletárforradalmak korának marxizmusa. A proletárforradalom győzelme Oroszországban, a proletár és paraszti mozgalmak szinte az egész világon, a gyarmati és félgyarmati népek fokozódó forradalmi felszabadító mozgalmi — nos, mindez együtt a világforradalom kezdetét alkotja.

A leninizmus első közvetlen győzelmét többségében paraszti lakosságú országban érte el (Oroszország). Mint ahogy azonban az orosz forradalom a nemzetközi helyzetből nőtt ki, a leninizmus is az egész nemzetközi proletármozgalom terméke. Megtisztítva a XIX. század nagy proletár-megmozdulásainak (chartizmus, a Párizsi Kommün) marxi értékeléseit az opportunisták torzításoktól, ehhez hozzáadva Európa, Amerika és a világ más részei fokozódó új proletár tömegmegmozdulásai tapasztalatainak marxista értékelését, szem előtt tartva a paraszt- és nemzeti forradalmi mozgalmak nagy jelentőségét, amelyek különös erővel nyilvánultak meg a XX. század elejétől — Lenin Marx tanítását magasabb fokra emelte.

A leninizmus voltaképpen a *proletár hegemonia eszméjének következetes továbbfejlesztése* olyan körülmények között, amikor a proletárdiktatúra kezdi felváltani az imperializmus diktatúráját.

Helytelen az a szemlélet, miszerint a marxizmus csupán elmélet, a leninizmus pedig csak gyakorlat. A leninizmus a marxizmus elmélete és gyakorlata az imperializmus, az imperialista háborúk és a proletárforradalmak időszakára, amely az oroszországi proletárdiktatúrával kezdődött. A Kommunista Internacionálé azt a feladatot tűzi maga elé, hogy olyan nemzetközi szervezetté váljék, amely a leninizmus elméletét és gyakorlatát testesíti meg.

A bolsevizálás nem mond le az előző forradalmár nemzedékek hagyatékáról. A saját országunk és más országok forradalmi harca történetének tanulmányozása feltétlenül szükséges ahhoz, hogy tudatosan részt vehessünk napjaink bolsevista pártjának munkájában. Megengedhetetlen, hogy a francia kommunista ne ismerje Lafargue műveit, ne ismerje a guesde-izmus legerősebb oldalait és azon időszak Guesde-jének legjobb munkáit, amikor Guesde még marxista volt. Megengedhetetlen, hogy az angol kommunisták ne a chartizmus tiszteletének szellemében nevelkedjenek, és hogy az angol kommunisták ne ismerjék a chartizmus legfontosabb dokumentumait. Megengedhetetlen, hogy a német kommunisták megfélemezhesse a német szociáldemokrácia legjobb részének harci tapasztalatairól a szocialisták elleni kivételes törvények korszakában. Megengedhetetlen, hogy Wilhelm Liebknecht és August Bebel legjobb alkotásait ne használják fel a német kommunisták a szociáldemokrácia ellen. Megengedhetetlen, hogy az orosz kommunisták megfélemezhesse a Plehanov tevékenységének legfényesebb oldalairól abban az időben, amikor még marxista volt.

A párt bolsevizálása azt is jelenti, hogy a leninizmus alapján tudatos folytatójává tesszük mindannak, ami valóban forradalmi és valóban marxista volt mind az I., mind a II. Internacionáléban.

8. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS NÉHÁNY ELMÉLETI TÉVEDÉS A KOMMUNISTA TÁBORBAN (KÜLÖNÖSEN A LUXEMBURGIZMUS TÉVEDÉSEI)

A leninizmus igazi elsajátítása és világméretű gyakorlati alkalmazása a kommunista pártok építésében lehetetlen néhány kiemelkedő marxista tévedéseinek figyelembevétele nélkül, akik igyekeztek eljutni a marxizmusnak az új korszak körülményei közötti alkalmazásáig, de nem mindenütt tudták ezt elérni.

Idesorolhatók a „badoldali” kommunisták tévedései Oroszországban, a holland marxisták csoportjának (Gorter, Pannekoek) és Rosa Luxemburnak a tévedései. Minél közelebb állnak a leninizmushoz ezek a személyiségek, annál veszélyesebb szemléletüknek az a része, amelyben — miután tévesek — ezek a szemléletek nem egyeznek a leninizmussal.

A helyzet úgy alakult, hogy most például az igazi bolsevizálás a Kommunista Internacionálé számos pártja számára lehetetlenné vált, amennyiben ezek a pártok nem küzdik le a luxemburgizmus hibáit, amelyek a történelmi körülmények folytán jelentős szerepet játszanak az adott országok mozgalmaiban. A luxemburgizmus legjelentősebb tévedései közé sorolhatók időszerű jelentőséggel most is:

a) az „ösztönösség” és a „tudatosság”, a „szervezés” és a „tömeg” nem bolsevista kérdésfelvetése. Helytelen értékeléseik — hiszen annak idején Németország Szociáldemokrata Pártjának tapasztalatait láthatták maguk előtt, amelyek gyakran

kifejezettek gátolták az osztályharc forradalmi lendületét — nem tették lehetővé a luxemburgisták számára, hogy helyesen fogják fel a párt szerepét a forradalomban általában;

b) a felkelés előkészítésében a technikai mozzanat lebecsülése megakadályozta és itt-ott ma is akadályozza „a forradalom szervezési” kérdésének helyes felvetését;

c) hibák a parasztsághoz fűződő viszony kérdésében. Utolsó cikkében, amely a Spartakus-felkelés 1919. januári elfojtása után íródott, Rosa Luxemburg közel jut ahhoz, hogy kitapints a saját hibáit, amelyek a parasztság szerepének lebecsülésével kapcsolatosak. Rosa Luxemburg egész sor korábbi munkájában lebecsülte a parasztság szerepét, vagyis a parasztkérdést nem bolsevik szellemben vetette fel, és ezzel egy egész sor eszmei engedményt tett a szociáldemokráciának.

Gyakorlatilag ugyanilyen szociáldemokrata hibákat követtek el a parasztkérdésben a hatalomra jutott magyar kommunisták is, valamint Lengyelország Kommunista Pártja és a Bolgár Kommunista Párt 1923-ban, az olasz maximalisták, a Kommunista Munkaspárt álbaloldali ideológusai Németországban, és a Kommunista Internacionálé számos szekciója jelenleg is;

d) ugyanilyen komolyak voltak Rosa Luxemburg és számos lengyel, holland, orosz marxista hibái a nemzeti kérdésben. A nemzeti önrendelkezés (önálló, független állam létrehozásának joga) jelszavának elutasítása azon az alapon, hogy az imperializmusban „lehetetlenség” megoldani a nemzeti kérdést, valójában nihilizmushoz vezetett a nemzeti kérdésben, ami számos országban rendkívüli módon megnehezítette a kommunisták munkáját;

e) a szakszervezetek pártjellegének propagandája, ahogy azt éveken át a lengyel párt védelmezte Rosa Luxemburg vezetésével, nagy hiba volt, amely azt bizonyította, hogy nem értették meg a szakszervezeti szövetségnek mint olyan szervezetnek a szerepét, amely minden bér munkást magába foglal. Ez a hiba erősen megnehezítette és megnehezíti az élcsapat számára, hogy helyesen közeledjék az egész osztályhoz.

Az a tévedés, amelyet a német kommunisták egy része az 1924-es frankfurti pártkongresszuson elkövetett a szakszervezeti kérdésben, hasonló jellegű tévedés volt.

Kellőképpen elismerve Rosa Luxemburg munkájának nagyságát, aki a Kommunista Internacionálé egyik alapítója volt, a Kommunista Internacionálé biztos hisz abban, hogy magának Rosa Luxemburnak szellemében cselekszik, ha a Kommunista Internacionálé pártjait hozzásegíti ahhoz, hogy levonják a tanulságokat a egyszerű forradalmárnő hibáiból.

A luxemburgizmus hibáinak leküzdése nélkül az igazi bolsevizálás lehetetlen. Csak a leninizmus válhat a világ valamennyi kommunista pártjának vezérlő csillagává. Minden, ami a leninizmustól eltér, a marxizmustól is elkanyarodás.

Hasonlóképpen elszántan kell küzdeni a leninizmustól való összes elhajlással az úgynevezett „tisza elmélet” kérdésében is a filozófiában, a politikai gazdaságtanban stb.

Az elmélet hiányos figyelembevétele, ami számos pártban tapasztalható, igen nagy akadály a Kommunista Internacionálé pártjainak bolsevizálásában. Hogyha „türelmes” magatartást tanúsítunk az elméleti elhajlásokkal stb. szemben, szó sem lehet a pártok igazi bolsevizálásáról. A leninizmus elméletének elsajátítása a pártok sikeres bolsevizálásának *előfeltétele*. Különösen veszélyes elhajlás a leninizmustól a trockizmus, a mensevizmus egyik válfaja, amely az „európai opportunizmust” a gyakran politikai passzivitást takaró baloldali-radikális frázisokkal elegyíti. A trockizmus nem szórványos elhajlás a mensevizmus felé, hanem a leninizmus elleni harc több éves rendszere. A trockizmus nemcsak orosz, hanem nemzetközi jelenség is. Megvalósítani a leninizmust a Kommunista Internacionáléban annyit jelent, hogy a trockizmust valamennyi pártban leleplezzük és mint irányzatot felszámoljuk.

III. RÉSZ. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A MUNKÁSOSZTÁLY TÖBBSÉGÉNEK MEGNYERÉSE

9. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS „A TÖMEGEK KÖZÉ” JELSZÓ

Tömegmozgalmat hozott létre a szociáldemokrácia is. Azonban ez *reformista* tömegmozgalom. A bolsevizálás a legáltalánosabb formában úgy határozható meg, mint *forradalmi proletár tömegmozgalom* megteremtése *Marx és Lenin eszméinek zászlaja alatt*.

A bolsevik — elsősorban és főként — tömegszervező. A III. világkongresszus jelszava „A tömegek közé!” — a proletariátus döntő többségének megnyerése érdekében — teljes egészében érvényben van. Az V. világkongresszus e jelszót nemcsak nem vette le a napirendről, hanem ellenkezőleg, elmélyítette és továbbfejlesztette.

10. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A SZAKSZERVEZETEK BEN VÉGZETT MUNKA

A kommunisták elhajlásai a szakszervezetekben végzett munka kérdésében veszélyekkel terhesek pártjaink tényleges bolsevizálásának ügyére. A szakszervezetek az egész tőkés világban a proletariátus tömeges (általános) megszervezésének legfontosabb formái közé tartoznak. Az egyéb tömegszervezeti formák (gyári-üzemi bizottságok stb.) rendkívül értékesek, és nagy forradalmi jövőjük van; azonban ezek az új tömegszervezeti formák csak most kezdik kivívni maguknak a nagy munkástömegek általános elismerését. Az eltévelyedésekért ezen a területen igen drága árat fizettek a kommunisták (a legjobb példa Németország). Az elvi ingadozások ezen a téren odavezettek, hogy Európa fiatal kommunista pártjainak gyakorlati munkája a szakszervezetekben jóformán még meg sem kezdődött.

A bolsevizálás egyik legfontosabb eleme az, hogy a fennálló szociáldemokrata és más („sárga”, nemzetiszocialista, keresztény és fasiszta) szakszervezetekben százszor annyi figyelmet fordítsunk a munkára, mint eddig. Csakis ilyen körülmények között törhető meg valójában a reformista vezető rétegek (a munkásarisztokrácia és a munkásbürokrácia) monopóliuma a szakszervezetekben. A szakszervezetek csakis ilyen körülmények között szabadulhatnak meg gyakorlatilag a reformizmus bomlasztó hatásától, amely arra törekszik, hogy jelentőségüket — mint az osztályharc egyik legbiztosabb fegyverének jelentőségét — semmissé tegyék. Magától értetődik, hogy ez a gyári-üzemi bizottságokra is érvényes ott, ahol ilyenek vannak, vagy ahol lehetőség van arra, hogy tömegméretekben életre hívják őket.

A kommunisták növelik befolyásukat, és tekintélyt vívnak ki maguknak a munkástömegek körében azzal, hogy kiállnak az összes közvetlen követelés mellett — a munkabér emelése, a nyolcórás munkanap fenntartása, harc a munkanélküliség ellen stb. —, s keményen, kitartóan irányítják a konfliktusokat a munkaadókkal.

Erre annál inkább szükség van, mivel a szociáldemokrata szakszervezeti vezeték valamennyi országban szisztematikusan elárulják a proletariátus érdekeit, és nem riadnak vissza attól, hogy a kapitalistákhoz csatlakozzanak, hogy az akaratuk ellenére elkezdett sztrájkokat szabotálhassák és alááshassák.

Hogy helyes irányvonalat követhessenek a szociális konfliktusokban, a kommunista pártoknak gondosan tanulmányozniuk kell azok konkrét körülményeit: az üzem vagy az üzemek csoportjának helyzetét, a megrendelések térfogatát és fajsúlyát, egyes gyárak kapcsolatát vagy kölcsönös összefonódását a szakszervezetekkel vagy trösztökkel, a vállalkozók szervező erejét és ellenállóképességét, hasonlóképpen a szakszervezeti szervezetek erejét és a harckészség fokát a szervezett és nem szervezett munkások között, a sztrájk kiszélesítésének lehetőségeit és politikai következményeit. Ezek a feltételei annak, hogy a párttagoknak megfelelő irányelveket és jelszavakat adhassunk, s elérhessük azt, hogy a tőkével kapcsolatos valamennyi konfliktusban a munkások élén álljanak.

11. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS AZ EGYSÉGFONT HELYES TAKTIKÁJA

A Kommunista Internacionálé pártjainak bolsevizálása nemcsak hogy nem zárja ki, hanem egyenesen feltételezi, hogy ezek a pártok az egységfront taktikáját alkalmazzák. A tömegekhez való megfelelő viszony kialakításának képessége, az élcsapat feladatainak világos felismerése az egész osztállyal kapcsolatban, a bolsevizmus legjellemzőbb vonásai közé tartozik. Az egységfronttaktika nem volt más és ma sem más, mint a forradalmi agitáció és a tömegek megszervezésének módszere, vagyis a kommunisták megfelelő közeledése a széles munkástömegekhez a mozgalom adott stádiumában, amikor a szociáldemokrácia még többségben van számos országban. Az egységfronttaktika a legcsekélyebb mértékben sem tekinthető a Kommunista Internacionálé jobboldali elemei monopóliumának. Ezek az elemek

csupán egyvalamire formálhatnak igényt: az *opportunisták hibák monopóliumára* az egységfront taktikájának alkalmazásában. Maga ez a taktika teljes egészében a leninizmusból fakad.

A nemzetközi szakszervezeti mozgalom egységéért vívott harc, amelyet a Kommunista Internacionálé támogat, betölti a következő éveket. A nemzetközi szakszervezeti mozgalom egységének eszméje utat tör magának a munkástömegek széles köreibben. Nincs messze az az idő, amikor ez a kérdés a legégetőbb kérdéssé válik valamennyi ország szakszervezeti szövetségében.

A Kommunista Internacionálé most még csak az egységfronttaktika alkalmazásának küszöbén áll (a többi között a munkás-paraszt kormány jelszava alkalmazásának kezdetén, abban az értelmezésben, amelyet annak az V. világkongresszus adott). Az egységfronttaktika alkalmazásának elutasítása összeegyeztethetetlen a bolsevizálással.

12. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A RÉSZKÖVETELÉSEK

„A bolsevik párt a proletárdiktatúra pártja”, nem pedig a „részköveteléseké” — így közelítik meg néha a kérdést az „ultrabaloldali” elemek. „A bolsevik párt a proletárdiktatúra pártja, és éppen ezért a proletariátus többségének megnyeréséért rendszeresen támaszt részköveteléseket, azokat forradalmi feladatokkal kötve össze” — feleli a leninizmus. A reformisták minden alkalmat felhasználnak, hogy részköveteléseket támasszanak, hogy azokkal helyettesíthessék az igazi forradalmi harcot. A bolsevikok minden részkövetelést arra használnak fel, hogy felvilágosítsák a tömegeket a forradalom szükségességéről, hogy konkrét tények segítségével tájékoztassák a tömegeket előtt, hogy lehetetlenség némileg is komolyan és hosszantartóan, s még inkább gyökeresen javítani helyzetükön a tőke hatalmának fennmaradása mellett. A bolsevikok minden egyes konkrét követelést, amely körül a tömegek felsorakoznak, a forradalomért vívott harc perspektívájába állítanak. A részleges követelményekről való lemondás általában lemondást jelent az egységfronttaktikáról, sőt voltaképpen lemondást „A tömegek közé!” jelszóról.

Ugyanakkor a kommunisták szemléltető példával bizonyítják be a tömegeknek, hogy csakis a reformisták szabotálnak minden komolyabb harcot a részleges követelésekért, és hogy csakis a kommunista párt, amely célul tűzi maga elé a hatalomért vívott harcot, képes következetesen küzdeni a munkástömegek sürgős érdekeiért és visszaverni az életszínvonaluk ellen intézett minden támadási kísérletet.

A részkövetelésekről való lemondás összeegyeztethetetlen a bolsevizálással.

A legtöbb országban a II. és az Amszterdami Internacionálé valamiképpen még mindig egyesíti soraiban a munkások igen jelentős rétegeit. Saját pártjaink bolsevizálásának feladataihoz kétségtelenül hozzátartozik az állandó munka azon proletárok között, akik még a velünk szemben ellenséges szervezetekhez tartoznak. A munkaformák a proletariátus ezen rétegei között természetesen nem lehetnek azonosak, és teljes mértékben a konkrét körülményektől függnék az adott országban vagy esetleg adott szakmában. Azonban e munka *kötelező* volta teljes mértékben érvényes valamennyi, a Kommunista Internacionáléhoz tartozó pártra.

14. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS AZ IFJÚSÁGI MOZGALOM

A kommunista pártok még mindig nem fordítanak kellő figyelmet az ifjúság körében végzett munkára. Még a nagy kommunista pártokban is több tucat olyan szervezet működik, amelyeknek nem sikerült elérni a kommunista ifjúsági csoportok létrehozását az adott helyen.

A bolsevizálás egyik feladata az, hogy megnyerjük magunknak a munkásifjúságot az egész világon, a munkásoknak azt a nemzedékét, amely az imperialista világháború és a világforradalom kezdetének körülményei között alakult ki. Ha a szociáldemokrácia főként a munkásarisztokrácia legelpolgáriasodottabb vezető rétegére támaszkodik, amely békés időszakban jött létre, a világ kommunista pártjainak — egyéb feladatok mellett — arra kell törekedniük, hogy zászlónk alatt egytől egyig megszervezzék az új korszak egész proletárifjúságát.

15. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A NŐK KÖZÖTT VÉGZETT MUNKA

Minél mélyebb az adott népi mozgalom, annál nagyobb mértékben vesznek részt benne a dolgozó nők.

A bolsevizálás egyik fontos feltétele a munkásosztály sok százezer és millió asszonyának a harcba való bevonásával kapcsolatos munka is. A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy ezen a téren munkánk rendkívül fogyatékos. A proletárnők bevonása az aktív munkába és harcba, egyik előfeltétele annak, hogy a munkásosztály többségét megnyerjük a magunk számára. A polgárháborúban nem arathatunk győzelmet, ha nem harcolnak sorainkban velünk vállvetve a proletárnők, a dolgozó asszonyok; pontosan ugyanúgy, ahogy a kommunista társadalom építése is lehetetlen a dolgozó nők aktív, tudatos együttműködése nélkül.

A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága ezért valameny-

nyi szekcióját figyelmezteti kötelességére az V. világkongresszus megfelelő határozatainak valóra váltásában. Továbbá kisegítő szerveket vagy kisegítő szervezeteket kell létrehozni (akcióbizottságokat, ellenőrző bizottságokat, küldöttgyűléseket stb.), amelyek a kommunisták vezetésével átfognák a nők legszélesebb tömegeit, a párt befolyása alá vonva őket és állandó kapcsolatot tartva fenn közöttük és a párt között.

16. A MUNKANÉLKÜLIEK KÖZÖTT VÉGZETT MUNKA

A kommunista pártoknak az egész világon nagyon nagy figyelmet kell fordítaniuk a munkanélküliek közötti munkára. Azon álláspont mellett, amely a burzsoázia és a szociáldemokrácia részéről tapasztalható a munkanélküliek millióival szemben, a kommunista pártok, amennyiben kellő figyelmet szentelnek ennek az ügynek, döntő befolyásra tehetnek szert a proletariátus e rétegei között.

17. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS SAJTÓNK

Teljesen tűrhetetlen helyzet, hogy például Berlinben, Párizsban, Milánóban sajtónknak viszonylag kevés az állandó olvasója, noha tekintélyes számú választóval rendelkezünk. Hasonló (és még rosszabb) a helyzet számos más országban. A bolsevizálás megköveteli, hogy sajtónk népi sajtó legyen a szó legjobb értelmében, vagyis hogy valóban utat törjön magának minden munkás otthonába, hogy minden egyes, velünk rokonszenvező személy olvassa lapunkat. Számos szervezési és irodalmi jellegű intézkedést kell tenni, hogy sajtónkat meggyökereztesse a munkástömegek sűrűjében, hogy ekképpen a tömegek bolsevizálásának eszközévé avassuk. A lehető legnagyobb figyelmet kell szentelni a munkás- és a falusi levelezőknek, a faliújságoknak, a gyári-üzemi lapok létrehozásának, a proletárírók felkészítésének stb.

IV. RÉSZ. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A PROLETARIÁTUS SZÖVETSÉGESEINEK KÉRDÉSE A FORRADALOMBAN

18. A PROLETARIÁTUS SZÖVETSÉGESEI A FORRADALOMBAN

A kommunisták elvi álláspontját a kispolgársággal, mint a proletariátus lehetséges forradalmi szövetségesével szemben, kimerítő világossággal határozzák meg Marx, Engels és Lenin klasszikus művei, kezdve a „Kommunista Párt Kiáltványá”-tól egészen Lenin utolsó műveig.

A bolsevizálás egyik legfőbb feladata, hogy ezt az elvi álláspontot alkalmazni tudjuk arra a konkrét helyzetre, amelyben az adott kommunista pártnak harcolnia kell.

A leninizmus egyik legerősebb oldala, amely a bolsevizmus győzelmét biztosította a forradalomban, mindenkor az volt, hogy ki tudjuk puhatolni *a konkrét szövetséget az adott konkrét feladathoz*: Oroszországban a szövetséget az egész parasztsággal a cárizmus ellen, azután a szövetséget a *parasztság meghatározott rétegeivel* a burzsoázia ellen stb.

A leninizmus egyik alapvető feladatát mindig abban látta, hogy egészen pontosan és konkrétan fölmérje, *mely* közbülső *rétegek* képesek a forradalmi fejlődés *adott szakaszában* a proletariátus szövetségesei lenni, melyek azok a legfőbb *követelések*, amelyek egyesítik őket a proletariátussal az *adott helyzetben*.

Éppen azért, mert a leninizmus a proletárdiktatúra problémáját a közeli történelmi pillanat gyakorlati feladataként vetette fel, a munkásosztály lehetséges szövetségeseinek kérdését a forradalomban a leninizmus korunk egyik legfontosabb taktikai problémájaként értelmezi.

Alapjában a leninizmus a kispolgárságot három csoportra osztja: a kispolgárság egyes rétegei *megnyerhetők*, következésképpen meg is *kell* nyerni őket, még ha ideiglenesen is, a proletariátus közvetlen szövetségeseinek minőségében; más rétegeket tudni kell semlegesíteni; a harmadik réteg (a városi és falusi kispolgárság *felső* rétege) ellen szükséges és elkerülhetetlen a közvetlen harc.

Nyugat-Európa számos országában (például Németországban) a városi „kiszíztviselők” — hivatali dolgozók, műszaki értelmiség stb. — jelentős rétegei a burzsoázia és a proletariátus közötti jelenlegi erőviszonyok mellett bizonyos fókig a harcoló proletariátus szövetségesei lehetnek. Itt-ott ezek a rétegek megfelelő körülmények között még olyan szerepet is betölthetnek, amely többé-kevésbé analóg azzal a szereppel, amelyet a parasztság játszott a proletárforradalom egyes szakaszaiban Oroszországban.

A bolsevizálás egyik legfontosabb alkotóeleme a helyes és ügyes taktika a lakosság közbülső rétegeivel szemben, amelyek a proletariátus és a burzsoázia között ingadoznak, de amelyek bizonyos körülmények között részben a munkásosztály útítársává válhatnak.

19. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A PARASZTSÁGGAL KAPCSOLATOS PROLETÁR POLITIKA

A bolsevik párt — munkáspárt. A bolsevizmusban a proletárdiktatúráról szóló tanítás a legalapvetőbb. Azonban a parasztságnak mint a proletariátushoz legközelebb álló osztálynak, mint a proletariátus lehetséges szövetségesei közül a legfontosabbnak a kérdése döntő jelentőségű a bolsevizmus szempontjából a proletariátus politikai hatalmának megszerzése előtt és után egyaránt.

„A proletariátus *csak abban az esetben* valóban forradalmi, valóban szocialista

módon cselekvő osztály, ha az egész dolgozó és kizsákmányolt nép élcsapataként, vezéreként lép fel és jár el a kizsákmányolók uralmának megdöntéséért folytatott harcban; ez pedig teljesíthetetlen, ha az osztályharcot nem viszik be a faluba, ha a falu dolgozó tömegeit nem tömörítik a városi proletariátus kommunista pártja köré, és ha a városi proletariátus nem neveli a falu dolgozó tömegeit.”⁵² (Lenin tézisei az agrárkérdésről, amelyeket a Kommunista Internacionálé II. kongresszusa elfogadott.)

1. *A proletár élcsapat harca a szociáldemokráciával a proletariátus többségéért.*

2. *A munkásosztály harca a burzsoáziával (az imperializmussal) a parasztság többségéért* — alighanem erre vezethető vissza a kommunista pártok alapvető taktikai problémája.

A leninizmus nézeteit a parasztság szerepéről a Lenin fogalmazta határozat fejtí ki nemcsak Oroszországra, hanem az egész világra vonatkozóan. Ez a dokumentum *nemzetközivé teszi* a leninizmus szemléletét a parasztság szerepéről. Ez a leninizmus egyik legremekebb, felülmúlhatatlan dokumentuma.

E határozat szerint az egész kapitalista világban a falusi lakosság három csoportja figyelhető meg, amelyek összességükben a falu többségét alkotják, s amelyeket a proletariátusnak meg lehet, következésképpen meg is kell nyernie a maga számára.

„A falu dolgozó és kizsákmányolt tömegeit, amelyeket a városi proletariátusnak harcba kell vinnie vagy legalábbis a maga oldalára kell állítania, valamennyi tőkésországban a következő osztályok képviselik:

Először, a mezőgazdasági proletariátus, a bér munkások (béresek, idénymunkások, napszámosok), akik a létfenntartási eszközöket kapitalista mezőgazdasági üzemekben végzett bér munkával szerzik meg. . .

Másodszor, a félproletárok vagy parcellás parasztok, vagyis azok, akik a létfenntartási eszközöket részben tőkés mezőgazdasági és ipari üzemekben végzett bér munkával, részben pedig azzal szerzik meg, hogy talpalatnyi saját vagy bérelt földön dolgoznak, amely a szükséges élelmiszereknek csak bizonyos részét nyújtja családjuknak. A falusi dolgozó lakosságnak ez a csoportja minden tőkésországban igen népes, létezését és különleges helyzetét azonban a burzsoázia képviselői és a II. Internacionáléhoz tartozó sárga »szocialisták« elplelezik, olyanformán, hogy részben tudatosan becsapják a munkásokat, részben pedig vakon követik a begyepesedett nyárspolgári nézeteket, és összezavarják ezt a csoportot az általában vett „parasztság” egész tömegével. . .

Harmadszor, a kisparasztság, vagyis a kisföldművelők, akiknek tulajdon vagy bérlet címén olyan kis parcellájuk van, amely fedezi családjuk és gazdaságuk szükségleteit anélkül, hogy idegen munkaerőt alkalmaznának. Ez a réteg mint réteg feltétlenül nyer a proletariátus győzelme révén. . .

A falusi lakosság fent említett három csoportja együttvéve minden tőkésország-

⁵² Lenin Művei. 31. köt. 147. old.

ban a falusi lakosság többségét alkotja. Ezért a proletárforradalom sikere nemcsak a városokban, hanem a falun is teljesen biztosítva van.”⁵³ (Az agrárkérdésről szóló tézisek.)

Pártjaink igazi bolsevizálásának egyik legfontosabb előfeltétele a komoly, rendszeres munkálkodás ezen határozat valóra váltásán. Elsősorban az szükséges, hogy minden munkás, minden egyszerű kommunista ismerje és megértse ezt a határozatot, hogy a Kommunista Internacionálé valamennyi pártja munkájának közép-pontjába állítsa az e határozatban kifejtettek eljuttatását a tömegekhez, valamint a gyakorlati munkát a határozat valóra váltása érdekében. Nyíltan el kell ismerni, hogy a kommunista pártok többsége még nem látott komolyan hozzá ehhez a munkához.

20. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A PROLETÁR POLITIKA A NEMZETI KÉRDÉSBEN

A nemzeti kérdés a gyarmati és a félgyarmati országokban — és nemcsak azokban — jelentős mértékben parasztkérdés, miután a parasztság eme országokban a lakosság többségét alkotja. A bolsevik politika valóra váltása a gyarmati kérdésben lehetetlen a nemzeti kérdés helyes feltevése nélkül. Az utóbbi évek tapasztalatai azt mutatják, hogy számos különböző országban, különböző körülmények között, a kommunisták a nemzeti kérdés lebecsülésének ugyanazon hibáját követik el. E hiba megfosztja a kommunistákat attól a lehetőségtől, hogy megnyerjék maguknak a lakosság jelentős, olykor döntő rétegeit. A nihilizmus és a közömbösség a nemzeti kérdésben (és még inkább az uralkodó nemzeti csoport „nagyhatalmi” álláspontjának tett engedmény) nem kevés kárt okozott Németország Kommunista Pártjának és a Kommunista Internacionálé egyes balkáni szekcióinak, valamint Csehszlovákia Kommunista Pártjának, az indiai kommunistáknak, a lengyel kommunistáknak, Nagy-Britannia Kommunista Pártjának stb.

A II. világkongresszus határozata a nemzeti kérdésben, valamint a Kommunista Internacionálé legutóbbi határozatai eléggé világos elméleti és taktikai útmutatással szolgálnak e tekintetben az egész világ kommunistáinak. A nemzeti kérdésben folytatott helyes politika nélkül nincs bolsevizálás.

⁵³ Ugyanott, 147—149. old.

21. AZ EGYES PÁRTOK LEGKÖZELEBBI KONKRÉT FELADATAI

Ezek a feladatok hozzávetőleg a következőképpen összegezhetők (csak a legfontosabbakat vesszük):

A) *A Szovjetunióban.* Itt a bolsevizálás feladata jelenleg elsősorban a következőkben foglalható össze:

1. *A trockizmusnak mint párton belüli irányzatnak teljes felszámolása.* E felszámolás első feltétele az OK(b)P helyes politikájának a következő kérdésekben: a) a parasztsághoz fűződő kapcsolat; b) a jelenlegi NEP-korszakban a párt vezető szerepének maradéktalan biztosítása az államapparátusban és a gazdasági szervezetekben stb.

2. A teljes mértékben megfelelő és teljes mértékben kötelező pártpolitika végrehajtása mellett a parasztkérdésben minden intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy (a többi között e pártpolitika segítségével is) rendszeresen fejleszthessek a szocialista gazdálkodás elemeit, és ezáltal megerősíthessük a proletárdiktatúrának és a NEP-Oroszország szocialista Oroszországgá való átalakításának gazdasági bázisát.

B) *Angliában* a kommunista pártnak, amely most az első komolyabb sikereket érte el a tömegpárttá váló átalakulásban, a bolsevizálás központi feladatát a következőkben kell látnia:

1. A szakszervezetekben végzendő munka. Különös figyelmet kell szentelni a kisebbség mozgalmának. A marxista szemlélet meghonosítása a tömegek között a gazdaság és a politika összefüggéséről. Tekintettel az angol szakszervezetek és a Munkás Párt között fennálló sajátos kapcsolatokra, a szakszervezeti funkcionáriusok jelentős köreiben az a benyomás kerekedik felül, miszerint a szakszervezeteket vezető szerep illeti meg, a Munkás Párt vezetői pedig csupán valamiféle végrehajtói a szakszervezetek akaratának. Pedig hát valójában ennek pontosan az ellenkezője történik.

2. Agitáció az imperialista beállítottság ellen, amely az angol munkásarisztokráciában is meghonosodik (a gyarmati kérdés). A többi között kellő figyelem fordítandó az ír kérdésre.

3. Kiforrott, centralizált pártszervezet létrehozása, és a „kisipari módszerek” felszámolása.

4. Az egységfronttaktika tervszerű valóra váltása.

C) *Franciaországban* a bolsevizálás feladata ez idő szerint a következőkben összegezhető:

1. Kampány a szakszervezetek egységéért.

2. Munkálkodás a tömegjellegű szakszervezetek megteremtéséért általában; annak a ténynek szem előtt tartása, hogy Franciaország az utóbbi években erőtel-

jesen iparosodott, és munkásosztálya számbelileg jelentősen megnőtt. Viszont a fennálló szakszervezetek számbelileg még igen gyengék.

3. Minél szorosabb kontaktus bármilyen áron a párt és az Egységes Általános Munkaszövetség⁵⁴ között a Kommunista Internacionálé elvei és taktikája alapján.

4. Ellentétben a korábbi francia hagyományokkal, erősen szervezett kommunista tömegpárt alakítása. A pártba újabb 40—50 000 tagot kell felvenni.

5. Annak a tömegbefolyásnak szervezeti megerősítése, amellyel a párt a párizsi munkások között rendelkezik.

6. A legfontosabb ipari département-okban a pártnak mindenáron olyan befolyást kell kivívnia, amelyet Párizsban élvez.

7. Komoly befolyást kell kivívni a parasztság körében.

8. Antimilitarista propagandát kell folytatni, elsősorban a parasztságon és a kommunista ifjúsági szövetségen keresztül.

9. Igen komoly figyelmet kell fordítani az emigráns munkásokra.

10. Energikus munkát kell végezni a gyarmatokon.

D) Németországban. Itt a bolsevizálás feladata elsősorban a következőkben összegezhető:

1. A „baloldali” hibák felszámolása a szakszervezetek kérdésében nemcsak elméletben, hanem gyakorlatban is.

2. A párt egész agitációjának és propagandájának konkrétabb alapokra fektetése; meg kell szüntetni bármiféle ingadozást abban, hogy megengedhető-e a rész-követelések megfogalmazása.

3. Az egységfronttaktika alkalmazása, amely az adott körülmények között (a legismertebb szociáldemokrata vezérek megvesztegethetőségének leleplezése stb.) különösen alkalmas arra, hogy gazdagon gyümölcsözzön.

4. Nagy figyelem fordítandó a *tömegek szervezeti átfogására* (nemcsak az újságokban kell agitációs kampányt végezni).

5. Több figyelmet kell fordítani a kistisztviselők, az alkalmazottak stb. között végzett munkára.

6. A gyakorlatban kell felvetni a parasztság között végzett munka kérdését.

7. A „munkás-paraszt kormány” jelszót az V. kongresszus értelmezésében kell propagálni, vagyis forradalmi szellemben, ami kizár minden opportunista magyarázatot.

8. Mindent meg kell tenni az egészséges párton belüli fejlődés biztosítására és annak érdekében, hogy a korábbi frakcióharc összes következményei megszűnjenek.

9. Tovább kell küzdeni az újabb elhajlások ellen; most, amikor a párt politikai irányvonala eléggé megerősödött szervezetileg is, széles körű eszmei-politikai, felvilágosító kampány útján kell elvégezni az újabb dolgozók nevelését, az aktív

⁵⁴ CGTU — Confédération Générale du Travail Unitaire — baloldali szakszervezeti központ volt, amelyet a CGT-ből (Általános Munkaszövetség) 1922-ben kizárt forradalmár szakszervezeti vezetők alakítottak.

pártkáderek körének rendszeres kiszélesítését és erőteljes bevonását. A párt határozatainak szellemében, ugyanúgy, mint eddig, sőt nagyobb mértékben, mint eddig, asszimilálni kell a munka során a korábbi ellenzéki elemek legjobb erőit is, amennyiben ezek az elvtársak megnyerhetők a lojális együttműködésnek.

10. A párt politikai irányvonalát a párton belüli demokrácia módszereinek megtartásával kell végrehajtani, és rendszeres, széles körű felvilágosító munkát kell végezni, hogy vita útján meggyőzhessük a párttagok széles köreit az elfogadott pártvonal helyességéről.

E) Csehszlovákia. Itt a bolsevizálási munka elsősorban a következőkben foglalkozható össze:

1. Fokozni kell a párt harcкészségét, meg kell szüntetni a parlamentáris-municipális opportunizmust, s általában fel kell számolni a pártban a jobboldali elhajlást (Bubnik típusú emberek).⁵⁵

2. Nem szóban, hanem tettekben kell kampányt indítani valamennyi szakszervezet egyesítéséért.

3. Meg kell tanulni koncentrált politikai kampányokat indítani, fokozva és fejlesztve a jelszavakat a mozgalom szélesedésének mértékében.

4. Minden erőt arra kell fordítani, hogy egyetértés alakuljon ki a bolsevik irányvonal alapján olyan szervezetekben, mint amilyen a prágai, a kladnoi, a brnoi stb.

5. Összehasonlíthatatlanul több figyelem fordítandó az ifjúsági mozgalomra.

6. A nemzeti és parasztkérdést bátrabb forradalmi szellemben kell felvetni, és nagyobb figyelmet kell fordítani a szervezeti munkára ezen a téren.

7. Különös figyelmet kell fordítani a megfelelő leninista pártkáderek kinevelésére.

F) Olaszország.

1. Még jobban növelni kell a párt agitációs befolyását a dolgozók legszélesebb rétegeiben, áttörve a fasizmus által teremtett illegalitás kereteit.

2. Meg kell tanulni tervszerűbben rendszeres politikai kampányokat folytatni.

3. Jóval mélyebben hatoljunk be a szakszervezetekbe, és bontakoztassuk ki a harcot az egységért a reformisták provokációi ellenére, akik megkezdték a kommunista párt tagjainak kizárását.

4. Rendszeres munkát kell kezdeni a gyári-üzemi bizottságok létrehozása, megerősítése és megnyerése érdekében.

5. Nem szabad a parasztbizottságok jelszáva szorítkozni, hanem a munkások és az élenjáró parasztok segítségével gyakorlatilag is „vegyük be a falut”, bármely áron.

6. Nagyobb figyelem fordítandó a marxista ideológia kérdéseire.

7. Harcoljunk mindenfajta ideológiai elhajlás, Bordiga elméleti és taktikai szemlélete és a marxizmus gazdaságelméletének revíziója ellen, amit Graziadei indított el.

⁵⁵ A CSKP-ban 1922-ben felerősödő frakciós csoportosulás „a történelmi jobboldal” leküzdésére hívott fel.

G) Lengyelország.

1. A terror és provokáció hallatlanul súlyos körülményei ellenére hatoljunk be mélyebben a szakszervezetekbe, és indítsunk kampányt a szakszervezeti mozgalom egységéért.

2. Bátran és határozottan egyszer s mindenkorra helyesbíteni kell a nemzeti és parasztkérdés irányvonalát, az igazi leninizmus szellemében.

3. A lehető legélesebb figyelmet kell fordítani annak szükségességére, hogy a forradalmi szervezethez elemeit vigyük be a mind szélesebben fejlődő parasztmozgalomba.

4. Fordítsunk több figyelmet arra, hogy a különböző nemzetiségű csoportokból egységes, centralizált pártot hozzunk létre megfelelő nemzetiségi politika alapján.

Ugyanez a feladat áll egész sor ország előtt, amilyen például Csehszlovákia, Jugoszlávia stb.

H) Amerika.

1. Intenzívebb munka a szakszervezetekben, és befolyásunk szervezeti megszilárdítása (kommunista frakciók).

2. A párt valamennyi nemzeti csoportjának egyesítése valóban egységes párttá.

3. Nagyobb figyelmet kell fordítani a „bennszülött” munkások megszervezésére.

4. Nagyobb figyelmet kell fordítani az agitációra a munkásélet mindennapi problémái alapján (az egységfronttaktika alkalmazása).

I) A Balkán.

1. A paraszt- és nemzeti kérdésnek, valamint a Balkánon tapasztalható formájuknak, illetve az imperializmus balkáni szerepének megvilágítása a leninizmus szempontjából.

2. A balkáni paraszt- és nemzeti mozgalmak tapasztalatainak felhasználása a paraszt- és a nemzeti szervezetekkel kialakítandó helyes viszony végett.

3. Küzdeni kell annak érdekében, hogy a kommunista pártok és a proletariátus osztályszervezetei leküzdhessék az illegalitás körülményeit, és hogy kapcsolat alakulhasson ki a munka legális és illegális formái között.

4. A párt aktivitásának fokozása a tömegek sürgős követeléseikért vívott harcban.

5. A kommunista pártok megerősítése az illegalitás körülményei között. Munkástagságuk növelése, és egységes és energikus központi bizottságok megalakítása. Nagyfokú centralizáció, és a legszigorúbb pártfegyelem megtartása.

6. A párt befolyásának fokozása a szakszervezetekben és a szövetségekben; harc a szakszervezeti mozgalom egységéért.

7. A frakcióharc leküzdése oly módon, hogy a kommunista pártok a Kommunista Internacionáléval egyetértésben megfelelő politikai irányvonalat alakítsanak ki, valamint a párttömegek tervszerű politikai felvilágosításának útján (Jugoszlávia).

8. A kommunista pártok akcióinak összehangolása a Balkáni Kommunista Föderáció megerősítése alapján.

Helytelen lenne lemondani a monarchia elleni agitációról azon az alapon, hogy a monarchia égisze alatt voltaképpen a burzsoázia vezet. A kommunistáknak hirdetniük kell a „Le a monarchiával!” jelszót Angliában, Olaszországban, a balkáni országokban stb., és a kommunistáknak Németországban is képesnek kell lenniük arra, hogy összekapcsolják monarchiaellenes agitációjukat a mindennapi gazdasági és politikai harccal. A bolsevizmus lényege nem az, hogy lemondunk a monarchia ellen irányuló köztársasági-demokratikus agitációról, hanem az, hogy ezt az agitációt össze tudjuk kötni a szocialista követelésekkel, és elő tudjuk segíteni a forradalmi-demokratikus mozgalmak átnövését a szocialista mozgalmakba.

23. A KOMMUNISTA PÁRTOK TAGLÉTSZÁMÁNAK NÖVEKEDÉSE. ILLEGÁLIS PÁRTOK

Több országban — *Franciaországban, Németországban, Angliában, Csehszlovákiában, Olaszországban, Svédországban, Norvégiában, Hollandiában, Amerikában* — a kommunista pártok most olyan körülmények között működnek, hogy mindenképpen növelhetnék — és növelniük kellene — taglétszámukat. Ez a létszámnövekedés (jelentőségét olykor lebecsülik a pártok vezetői) nemcsak hogy nem akadályozná e pártok bolsevizálásának feladatát, hanem kifejezetten elősegítené azt.

Azoknak a pártoknak, amelyek kénytelenek illegális körülmények között működni, minden erővel arra kell törekedniük, hogy gondosan felhasználjanak minden legális lehetőséget, hogy szervezeti befolyásukat kiterjesszék, és erősítsék a proletariátus és a parasztság legszélesebb köreiben is. Noha az alkotmányos illúziók — vagyis az azzal kapcsolatos illúziók, hogy a legális munka engedélyezése a burzsoázia részéről fölöslegessé teszi az illegális szervezet fennállását — rendkívül károsak, az illegális pártoknak mégis fel kell használniuk még a legmúlóbb lehetőséget is, hogy a szimpatizáns munkásokat bármilyen, akár a leglazább szervezetekben is egyesítsék, és hogy a párt számára az agitációs és propagandamunka legális formáit biztosíthassák.

VI. RÉSZ. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A SZERVEZETI KÉRDÉSEK

24. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A SZERVEZETI KÉRDÉSEK

A bolsevizálás egyik legfontosabb feltétele a helyes bolsevik politika, amely a tömegek megnyeréséhez vezet. Helyes bolsevik politika nélkül, amely mindennek előtt a párt és az egész osztály, a párt és a párton kívüli munkások megfelelő kapcsolatát biztosítja, semmilyen szervezeti forma nem vezet célhoz. Azonban a leg-

kiválóbbs kommunista politika sem válik a párttagok és rajtuk keresztül a proletariátus közkincsévé, ha nem áll a párt rendelkezésére jól felépített, olajozottan működő, rugalmas pártszervezet. A leninizmus a forradalmi tapasztalatok alapján a nézetek egész rendszerét dolgozta ki a szervezeti kérdésekben, amelyeknek nagy jelentőségük van a pártok bolsevizálásában.

Minden bolsevik párt legfőbb és egyben alapvető szervezeti formája az *üzemi pártsejt*. A régi szervezeti elv, amelyet a szociáldemokráciától kölcsönöztek, amikor is a párt a választási körzetek alapján épült fel a parlamenti választásokhoz alkalmazkodva, elfogadhatatlan a kommunisták számára. Igazi bolsevik pártról nem lehet szó, hogyha a szervezet alapjában nem a gyári-üzemi sejtekre támaszkodik.

Az üzemi pártsejtekben és az olyan szervezetekben végzett munka mellett, amilyenek a szakszervezetek, a gyári-üzemi bizottságok, a szövetkezetek stb., egész sor kiegészítő párton kívüli szervezet létrehozásához lehet és kell folyamodni (lakásbérlők, munkanélküliek, háborús veteránok stb.), amelyekben kommunista frakciók létesültek. A bolsevizálás szükségessé teszi, hogy pártjaink, minden alkalmat megragadva, a munkások szervezeti hálózatát minél sűrűbbé és változatosabbá tegyék. Minden jelentősebb napi eseményt fel kell használni, hogy életre hívhasunk ilyen vagy olyan kiegészítő, kevésbé kiformalódott „szabad” szervezetet, amennyiben az életképesnek bizonyul.

Az ilyen szervezetek megalakítására irányuló kezdeményezésnek a párt vezető szerveitől kell kiindulnia és a párttagok segítségével kell valóra válnia, akiknek kezükbe kell venniük e szervezetek irányítását; meg kell alakítani bennük a kommunista frakciókat, amelyek a pártszervek utasításai alapján tevékenykednek.

A pártjaink újjászervezésével kapcsolatban megindított kampányt — az üzemi pártsejtek alapján — erőteljesen folytatni kell, és lehetőleg mihamarabb be is kell fejezni. Emellett szem előtt kell tartani, hogy maga az újjászervezés még nem jelent teljes bolsevizálást, csupán egy része annak. És még kevésbé szabad megelégedezni arról, hogy az üzemi sejtek megszervezésével még csak az első lépésnél tartunk, miután a pártnak arról is gondoskodnia kell, hogy politikai életet leheljen a sejtekbe, ezeket felkészült vezetőkkel lássa el, akiket mindenekelőtt a gyárakban és üzemekben kell kiképezni, megtanítsa a sejtet saját munkájának elvégzésére úgy, hogy az minél nagyobb befolyásra tehessen szert a tömegek között a gyárban, üzemben, műhelyben stb.

A vezető pártszerveknek különös figyelmet kell fordítaniuk a sejtek munkájára, szoros kapcsolatot teremtve velük, útmutatásokkal látva el őket, előkészítve és szétküldve számukra az anyagokat, és bevonva őket valamennyi politikai, gazdasági és párton belüli kérdés megvitatásába és eldöntésébe.

A III. világkongresszus határozatát a szervezeti kérdésekről még korántsem valósították meg.⁵⁶ Ennek egyik legfontosabb pontja a munka oly módon való megszervezésének szükségessége, hogy minden egyszerű párttagra bizonyos kötelező pártmunka háruljon, és hogy az egész pártmechanizmus az egyszerű kommunistáknak lehetőleg minél szélesebb körét vonja be munkájába. A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága ismét különösen emlékeztet erre a határozati pontra, és feltételezi, hogy ennek keresztülvitele a bolsevizálás egyik előfeltétele.

A kibővített Végrehajtó Bizottság felhívja a kommunista pártok figyelmét az V. világkongresszuson a szervezeti kérdéssről elfogadott határozatokra. Jóváhagyja a Kommunista Internacionálé szekcióinak szervezési tanácskozásán elfogadott határozatokat, és javasolja azok maradéktalan végrehajtását.

26. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A PÁRT KÁDEREINEK KÉRDÉSE

Hogy bolsevista pártot hozhassunk létre, tudnunk kell az évek folyamán edzett pártkádereket nevelni. Ezeket a kádereket nemcsak szervezett választás útján emelhetjük ki, hanem főleg az eleven munkából való *kiválasztással*. A káderek kiemelésének folyamata hosszabb időt vesz igénybe. A kiválasztás, az alapfokú gyári, üzemi sejtől egészen a pártok központi bizottságáig, csakis a *harcban* való hosszan tartó kipróbálással valósulhat meg. Minden egyes kommunista párt legfontosabb feladatai közé tartozik, hogy a legnagyobb figyelemmel válogassa ki a vezető kádereket az élenjáró munkások közül, akik energiájukkal, tudásukkal, rátermettségükkel, a párt iránti odaadásukkal tűnnek ki. A kommunista munkásszervező kádereket abban a szellemben kell nevelni, hogy nem „mellesleg” foglalkoznak a forradalom előkészítésével, hanem teljesen a forradalmi harcnak szentelik magukat, és teljes mértékben a párt rendelkezésére állnak. A hivatásos kommunista szervező ne hasonlítson a szociáldemokrata hivatalnokra. A kommunista szervezőnek a tömegek között kell élnie és dolgoznia — gyárban, üzemben, bányában —, mindig készen arra, hogy a párt oda irányítja, ahol ezt az ügy érdeke megköveteli. Ezeknek a munkásoknak rendszeres támogatást kell nyújtani, hogy valóban a munkástömegek szervezőivé, párt- és szakszervezeti vezetőkkel válhassanak.

Az élcsapatnak óriási a jelentősége. Azonban magától értetődik, hogy csak az az élcsapat és azok a pártkáderek teljesíthetik történelmi küldetésüket, akik nem pusztán szavakban, hanem tettekkel kapcsolódnak össze a széles párton kívüli tömegekkel. Ha erről megfedkezünk és magunkba zárkozunk, megszűnünk élcsapatnak lenni.

⁵⁶ A Komintern szervezeti szabályzatát lásd e kötet 53—57. oldalán.

El kell érniük, hogy a párt vezető intézményei mindinkább munkáskáderekkel töltődjenek fel. Figyelmesen, gondosan kell foglalkozni a munkásvezetőkkel, segíteni kell nekik, biztosítani kell számukra önmaguk csiszolásának, önmaguk ellenőrzésének lehetőségét a mind nagyobb horderejű munkákban.

27. BOLSEVIZÁLÁS, PÁRTON BELÜLI DEMOKRÁCIA ÉS FEGYELEM

A bolsevik párt a párton belüli demokráciát nem elvont „elv” szempontjából szemléli. A kérdést konkrétan teszi fel. Az észrt vagy a bolgár kommunista párt például ez idő szerint nem alkalmazhatja a párton belüli demokráciát úgy, ahogy ezt megteheti mondjuk a francia vagy az angol kommunista párt. A német kommunista párt nem cselekedhet mindenben úgy, mint például az OK(b)P a párt-tisztítás és a pártba való felvétel feltételeinek kérdésében stb. A párton belüli szervezeti formákat alá kell rendelni a proletárdiktatúráért vívott harc gyökeres érdekeinek. Azonban a kommunista pártnak minden körülmények között meg kell őriznie a párton belüli bíráló bizonyos szabadságát, a párttagok egymás közti egyenlőségének szellemét, a felsőbb szervek érdeklődését az alsóbb sejtek iránt, a funkciók választás útján való betöltését stb. Ez megfelel annak a követelménynek, hogy az egész párttömeget mozgósítsuk, és annak, hogy valamennyi alsóbb szervet, valamennyi sejtet bevonjuk a közreműködésbe, a párt politikai és szervezeti életében, mint ahogy elősegíti a munkások kezdeményezőkézségének serkentését is a pártban.

A proletár vasfegyelem a bolsevizálás egyik legfontosabb előfeltétele. Azoknak a pártoknak, amelyek zászlajukra írják a „proletárdiktatúra” jelszavát, meg kell érteniük, hogy szó sem lehet a győzelmes proletárdiktatúráról a párt vasfegyelme nélkül, azon fegyelem nélkül, amelyet évek és évtizedek során nevelnek ki. A bolsevikok számára nem arról van szó, hogy a sablonos szociáldemokrata frázisokat ismételtessék a fegyelem hasznosságáról általában, hanem arról, hogy megértsék: polgárháborút vívni, a politikai hatalmat megszerezni, a proletárdiktatúrát fenntartani és megerősíteni az eszmei egységre épülő legkeményebb belső fegyelem nélkül lehetetlenség, és e fegyelem nélkül a polgárháború eleve elveszett.

28. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS A PÁRTAPPARÁTUS

Centralizált, tömören összeforrott, jól szervezett bolsevik párt elképzelhetetlen megfelelő pártapparátus nélkül.

Ez idő szerint a Kommunista Internacionálé egyes szekciói túlságosan terjedelmes, aránytalanul nagy és ezért gyakran bürokratikus pártapparátussal rendelkezik. Más szekciók viszont szinte alig mutathatnak fel pártapparátust.

A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága megbízza

az Elnökséget, valamint a Szervező Irodát és a megfelelő pártok képviselőit, hogy vegyenek fontolóra több intézkedést, amelyek arra irányulnak, hogy a Kommunista Internacionálé valamennyi pártja olyan apparátust építhessen ki magának, amely megfelel munkája érdekeinek.

29. A BOLSEVIZÁLÁS ÉS AZ ÖNBÍRÁLAT

A harc az ellen, amit Lenin „kommunista gögnek” nevezett, az önelégültség és önteltség ellen a kommunisták soraiban — egyik legfontosabb előfeltétele a bolsevizálásnak. Az egészséges önbírálat saját sorainkban, amit a proletárforradalom érdekeiről való gondoskodás diktál, a harc erőink és sikereink túlbecsülése ellen (de a kishitűség ellen is), az ellenfél erőinek reális és józan számbavétele — nos, mindezek nélkül nem lehet szó igazi bolsevizálásról.

30. A MUNKA TERVSZERŰSÉGE ÉS A VÉGREHAJTÁS ELLENŐRZÉSE

Valamennyi országban, ahol a kommunista pártok munkája valamelyest is normális körülmények között folyik, általános munkatervet kell kidolgozni fél évre, egy évre stb., hogy megtanulhassuk a párt erőit a legfőbb, a legalapvetőbb dolgokra összpontosítani.

Számos olyan eset figyelhető meg, amikor a központi és helyi szervezetek számos, minden tekintetben helyes határozatot fogadnak el, de nem képesek kivívni azok tényleges keresztülvitelét. Az elfogadott határozatok végrehajtásának ellenőrzése tényleges szokássá kell hogy váljon valamennyi szervezetünkben. Jobb kevesebb határozatot hozni, de azután mindenáron el kell érni azok tényleges valóra váltását. Azok mondani szokták: inkább kevesebbet, de jobban.

VII. RÉSZ. BOLSEVIZÁLÁS ÉS NEMZETKÖZI VEZETÉS

Az egységes kommunista világpárt megalakítása, amely a demokratikus centralizmus elveire épül, komoly erőfeszítést kíván a Kommunista Internacionáléhoz tartozó valamennyi szekciótól. A bolsevizálás összeegyeztethetetlen a szeparatista és föderalista elhajlásokkal. A leninizmus világpártját nem gépies fegyelemnek kell egyéforrasztania, hanem a pártakarat és a pártakció egységének. Minden eszközzel le kell küzdeni az elszigeteltség, a csoportszektásság és a körösdi-pszichológia légkörét. A Kommunista Internacionálé valamennyi pártja köteles legjobb erőivel szolgálni a nemzetközi vezetés ügyét. Tudatosítani kell a legszélesebb tömegek között, hogy abban a korban, amelyben élünk, a munkásosztály komoly gaz-

dasági és politikai harcrai csakis abban az esetben végződhetnek győzelemmel, ha azokat nemzetközi méretekben egyetlen központból irányítják.

Elfogadva: 1925. március 30.

Kommunyisztycseszkij Internacional v dokumentah. 475—495. old.

[28]

TÉZISEK A PARASZTKÉRDÉSRŐL

BEVEZETÉS

1. A kommunizmusnak a parasztsághoz való viszonyát meghatározó általános irányvonalat a Kommunista Internacionálé II. kongresszusa már felvázolta az agrárkérdéssel foglalkozó téziseiben, amelyeket Lenin elvtárs írt. A IV. kongresszus ismételten jóváhagyta ezeket a téziseket, kiegészítve bizonyos megfontolásokkal, amelyek a kommunista pártok gyakorlati tapasztalataiból következtek az egyes országokban. A II. kongresszus tézisei jelenleg is irányadó tételek, amelyeket a Kommunista Internacionáléhoz csatlakozó összes pártok kötelesek követni.

2. Most még világosabban kirajzolódott, milyen hatalmas jelentőségű a parasztkérdés a proletárforradalom szempontjából. Minél nemzetközibbé válik a kommunista mozgalom, minél világosabbak lesznek a proletár világforradalom perspektívái, annál inkább szembeötlik a forradalom konkrét menetének egész tarkasága is, s a forradalomban a gyarmatok és félgyarmatok parasztlakossága, hasonlóképpen az úgynevezett „civilizált” államok parasztságának különböző rétegei, szükségképpen rendkívül nagy szerepet kell hogy játsszanak. Minthogy a parasztság alkotja a földgolyó népességének hatalmas többségét, a parasztságért folyó harc kérdése az egyik központi politikai kérdés mind a proletariátusnak a hatalomért vívott harca, mind pedig e hatalom megszilárdítása és gazdasági megalapozása szempontjából. Az olyan kérdés például, mint a gyarmatoké, lényegében a kölcsönös viszony kérdése a „világváros” és a „világfalu” között, amely utóbbi háromszoros elnyomás alatt senyved: a feudális földbirtoklás, a tőkés kizsákmányolás és a nemzeti egyenlőtlenség igája alatt.

3. A tőkés viszonyok ingatagsága teljes élességében veti fel a parasztság kérdését az uralkodó osztályok, azaz a burzsoázia és a nagybirtokosok szempontjából is. Az uralkodó osztályok majdnem minden országban különböző formában, különböző módszereket, többek között a szociáldemokráciát is felhasználva, lényegében sajátos „egységfronttaktikát” próbálnak létrehozni a parasztsággal, hogy szembefordítsák a proletariátussal.

Az uralkodó osztályok mindenekelőtt a parasztság módosabb rétegeire támasz-

kodva próbálják megerősíteni befolyásukat az egész parasztfronton, hogy szembe-állítsák azt a proletariátus forradalmi harcának frontjával.

4. Másfelől a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében, ahol a munkásosztály meg tudta szilárdítani uralmát, mert szövetségben volt a parasztság nagy tömegeivel és irányította a parasztságot, a burzsoázia és az ellenforradalmi, quasi-szocialista pártok olyan politikát próbálnak folytatni, amely arra irányul, hogy elszakítsák a parasztságot a proletariátustól.⁵⁷ Tehát a jelen pillanatban igen élesen merül fel a parasztság kérdése, és azt a feladatot tűzi a Kommunista Internacionálé elé, hogy különösen aktívan és meggondoltan dolgozzék ezen a téren. Az agrár- és a parasztkérdés világos elméleti felvetése és a kemény gyakorlati munka most minden eddiginél inkább elengedhetetlen feltétele a kommunista pártok további sikereinek.

I. A PROLETARIÁTUS ÉS A PARASZTSÁG MINT SZOCIÁLIS-GAZDASÁGI KATEGÓRIA

5. A proletariátus a tőkés társadalom egyik alapvető osztálya. A proletariátus, amely meg van fosztva a termelési eszközöktől és bérbe adja munkaerejét, java-részt olyan feltételek között dolgozik, amikor beolvad magába a tőkés termelés gépezetébe. Társadalmi létfeltételei (érdekeinek és a burzsoázia érdekeinek szöges ellentéte, a magántulajdon hiánya, a munka kollektív jellege, végül szakadatlan számbeli növekedése) a proletariátust a kommunista átalakulást hordozó társadalmi osztállyá teszik.

6. A parasztság, amely a múltban a feudális társadalom alapvető osztálya volt, a tőkés társadalomban nem osztály a szó tulajdonképpeni értelmében. A parasztság, amelyre kiterjednek az árugazdaság törvényei, s amely a tőkés kizsákmányolás érdekkörébe került, miközben továbbra is a dolgozó kistermelők többé-kevésbé szilárd rétegét alkotja, állandóan rétegekre oszlik: kiválasztja magából egyfelől a zselléreket, a fölösleges lakosságot a városokba taszítja, ahol ezek a rétegek nagyrészt az ipari munkások soraiba kerülnek; másfelől kiválasztja a mezőgazdasági burzsoáziát, amely fokozódó mértékben tér át az úgynevezett „dolgozó” típusú gazdaságról a tőkés gazdaságra, azaz olyanra, amely rendszeresen alkalmaz bérmunkát. Ily módon a tőkés társadalomban a parasztság mint egész — nem osztály. Amennyiben azonban olyan társadalommal van dolgunk, amely átmeneti állapotban van a feudális típusú viszonyoktól a tőkés típusú termelési viszonyokhoz, annyiban a parasztság a maga egészében ugyancsak ellentmondásos helyzetben van: a földesurakhoz viszonyítva osztály, amennyiben viszont a kapitalizmus térhódítása megosztja, megszűnik osztálynak lenni. Ezért azokban az országokban,

⁵⁷ Az ellenforradalmi útra tért, külföldön újjászervezett mensevik és eszer párt csoportjairól és hazai híveikről van szó.

amelyekben a feudális földbirtoklásnak komoly maradványai vannak, a parasztság, amelynek mint osztálynak az érdekei éles ellentétben vannak a földbirtokosok érdekeivel, a forradalom meghatározott szakaszában egységes egészként a proletariátus szövetségesévé válhat. Ez a helyzet mindenekelőtt a gyarmatokon és a félgyarmatokon, valamint Európa gazdaságilag elmaradott országaiban, ahol még napirenden van az agrárforradalom a csak részben kapitalizálódott feudális hűbéri földbirtok ellen.

7. A parasztságon belüli szociális rétegek, sőt osztályok tarkasága; az egyes országokban az e rétegek és osztályok közötti arányok különbözősége, amit a gazdasági fejlődés eltérő szintje magyaráz; végül ennek is, amannak is a változékony-sága a konkrét történelmi helyzettől függően — mindez azt eredményezi, hogy a falu osztályviszonyainak elemzése különösen nehéz és különös gondosságot követel.

8. Az alapvető, ami gyökeresen elválasztja a proletariátus és a nagyparasztság érdekeit, az a *tőkés* tulajdon érdeke, azaz a munkaerő megvásárlója és eladója, a tőkés és a bér munkás közötti ellentét. Ezért a proletárforradalom, vagyis a tőkés tulajdont megsemmisítő forradalom folyamatában a nagyparasztság a proletariátussal szemben a proletárellenes erők tartalékává válik. Azokban az országokban azonban, ahol a feudális földbirtok elleni agrárforradalom van napirenden, még a nagyparasztság is szembefordulhat a földesúrral.

9. Az alapvető, ami elválasztja a középparasztság és a munkásosztály érdekeit, az a magánjellegű áru gazdaság érdeke, amely a magántulajdonon alapszik, még ha dolgozókról van is szó. A gabona eladójának (a parasztnak) és megvásárlójának (a munkásnak) az érdekei ezen a téren ellentétesek. Számos más tényező azonban, amely abból ered, hogy a középparasztság alá van rendelve a tőkés kizsákmányolás folyamatának (uzsora, a magas árak politikája az ipari trösztök részéről, adók, az imperialista államapparátus nyomása, a háborúk stb.), túlsúlyra tehet szert a proletariátustól való eltérés tényezői felett. Ezért ezek a rétegek semlegesíthetők, ott pedig, ahol a tőkés elnyomás különösen erős, illetve ahol feudális elnyomással párosul, a középparasztság együtt haladhat a proletariátussal.

10. A kisparasztság és a proletariátus közötti eltérés hasonlóképpen a magánárutermelői érdekek jellegéből következik. Az azonosság és az eltérés közötti arány azonban itt egészen másmilyen, mint a középparasztság esetében. A kisgazdaság gyakran vásárol gabonát; a kisgazda nemegyszer ideiglenesen bér munkásként dolgozik. *Alapvető* érdekei tehát a nagytőke elleni harcra ösztönzik. Ezért a kisparasztság a proletariátus oldalára állítható, és energikus szövetségesévé válhat.

11. A *falusi szegénység* és a proletariátus közötti eltérés a falusi szegénység magántulajdonából ered. Ez az eltérés azonban teljesen jelentéktelen, az érdekek azonossága tökéletesen felülmúlja. Ezek a rétegek csak formálisan önállóak, valójában teljesen alá vannak rendelve a tőkének: munkások, akiket a tőke kizsákmá-

nyol. Ezért a proletariátus oldalára állnak, a proletariátusnak — formáját tekintve rejtett — tartalékát képezik.

12. A mezőgazdasági munkások a proletariátus részét alkotják. Ennek a rétegnek azonban olyan sajátosságai vannak, amelyek gyakran megnehezítik harcát a tőkés társadalom ellen. Ennek objektív feltétele: a mezőgazdasági munkások szétforgácsoltsága a munkafolyamatokban és a falusi viszonyok „patriarchális” volta. Ezek a sajátos feltételek nehezítik az osztályérdekek megértését, és a mezőgazdasági proletariátust a munkásosztály elmaradott rétegévé teszik. Magától értetődik, hogy a proletárpártok feladata e réteg előtérbe állítása.

13. A proletariátusnak a kisparasztsághoz és jelentős mértékben (különösen az agrárorságokban) a középparasztsághoz való viszonya szövetségi és irányító viszony kell hogy legyen. Ez a specifikus, osztályok közötti viszony nem különböli ki az osztálykülönbségeket, ugyanakkor a földbirtokosok és a tőkések elleni harcban megnyilvánuló érdekközösségen alapszik. Különböző formákat ölt, és végül a proletárhatalomnak és gazdasági bázisának kivívása és megszilárdítása után egy bizonyos ponton felszámolja önmagát, amennyiben fokozatosan kezdenek elhalni az osztályviszonyok általában.

Tehát a problémát a maga egészében történelmileg kell megközelíteni.

II. AZ AGRÁR- ÉS A PARASZTKÉRDÉS

A KAPITALIZMUS „ORGANIKUS”⁵⁸ FEJLŐDÉSI SZAKASZÁBAN (AZ 1914-ES HÁBORÚIG)

14. Abban a szakaszban, amikor a kapitalista országok többségében a proletariátus még nem tűzte ki közvetlen célként a politikai hatalom kivívását, a forradalmi marxistáknak mindenekelőtt a kapitalista fejlődés menetére vonatkozó kispolgári illúziókat, elméleti előítéleteket, helytelen nézeteket kellett szétoszlatniuk. Az opportunistákkal ellentétben a marxisták mindig védelmezték a nagyipar technikai-gazdasági előnyét, a mezőgazdasági koncentráció és centralizáció törvényét, a parasztság osztályrétegződésének és általában a mezőgazdasági termelés kapitalizálódásának szükségszerűségét.

15. Ebben az időszakban a kapitalista fejlődés útjainak megjövendölése, felismerése volt a legfontosabb. A forradalmi marxistáknak mindenekelőtt a mezőgazdaság úgynevezett „nem kapitalista fejlődésének” elméletét kellett szétzúzniuk, amelynek lényege az a tan volt, hogy a mezőgazdaság fejlődése teljesen sajátos utakon történik, ellentétben az ipar fejlődésével.

16. A forradalmi marxisták a kispolgári utópiák elleni harcuk során keményen bírálták az agrárszocializmus és az agrárszövetkezeti szocializmus eszméit, misze-

⁵⁸ Sic! A kapitalizmus „szerves” (organikus) fejlődési szakasza itt a „szabadversenyess” kapitalizmust jelöli.

rínt a földreform, illetve a mezőgazdasági szövetkezet lesz a hajtóereje a tőkés viszonyok túlhaladásának, hogy a szövetkezés evolúciós úton belenő a szocializmusba stb. A marxistáknak le kellett leplezniük ezt a tanítást, amely eltussolta azt a *tényt*, hogy a mezőgazdasági szövetkezés mindenütt kapitalista típusú kollektív vállalatokká válik, amelyek egyre gyorsabban belenőnek az uralkodó osztályok általános gazdasági apparátusába, és elkerülhetetlenül a nagybirtokosok és a tőkések vezetése alá kerülnek.

17. A marxistáknak kíméletlenül le kellett leplezniük a kispolgári utópisták azon szentimentális nyárspolgári kísérleteit, hogy leplezzék a parasztság osztályrétegződésének, differenciálódásának, a falusi osztályharc erősödésének, a bér munkaviszonyoknak stb. a tényeit. Ebben a szakaszban a gyakorlati politika legfőbb normája az volt, hogy eltakarítsák az akadályokat a növekvő falusi osztályharc útjából.

18. Azokban az országokban, amelyekben a polgári forradalom feladatait már egészében véve megoldották, a marxistáknak az volt a kötelességük, amint erre már Engels is rámutatott, hogy „határozottan álljanak a kisparaszt oldalára”, védelmezzék a kapitalista fejlődés folyamatában jelentkező mindennemű kizsákmányolástól, és segítsenek neki megszabadulni a burzsoá befolyástól. A kisparaszt-ság érdekvédelmének ezt a feladatát vagy egyáltalán nem teljesítették, vagy pedig nem a tőke elleni harc, hanem a tőke megszilárdítása szemszögéből végezték (a szociáldemokrata pártok revizionista szárnya).

19. Azokban az országokban, amelyekben még nem oldották meg a polgári forradalom feladatait (például Oroszországban 1905-ben), a marxistáknak, miközben harcoltak az olyan kispolgári utópiák ellen, hogy a kapitalizmusnak vége lehet a proletariátus diktatúrája nélkül, ugyanakkor síkra kellett szállniuk a feudális földbirtok teljes eltörlése és a földnek a parasztok javára történő elkobzása mellett azzal a céllal, hogy a szocializmusért vívott további harc a legteljesebb mértékben és a legszélesebben kibontakozhassék a kapitalizmus „legszerencsésebb” (azaz a feudális maradványokat kiküszöbölő) fejlődése alapján.

III. AZ AGRÁR- ÉS A PARASZTKÉRDÉS

A MUNKÁSOSZTÁLY HATALOMRA KERÜLÉSÉNEK ELŐESTÉJÉN

20. A proletárforradalmak szakasza olyan körülményeket teremt, amikor a munkásosztálynak és pártjának a helyes forradalmi stratégia szempontjából lényegbevágóan meg kell változtatnia a kérdésfelvetést. A korábbi szakaszban a forradalmi proletariátus pártja az osztályharc legteljesebb fejlődése érdekében segített kiküszöbölni a kapitalizmus szabad fejlődésének akadályait, és összegyűjtötte saját osztályának erőit; most viszont a tőkés viszonyok közvetlen szétzúzásának feladata kerül napirendre, és az osztályszövegségek kérdése különösen égetően merül fel. Ebben az időpontban tehát mindent alá kell rendelni a hatalom megragadása,

a proletárdiktatúra megvalósítása feladatának, amely alapvető, szükségszerű, legfontosabb feltétele annak, hogy a társadalom a szocializmus felé haladjon.

21. Azokban az országokban, ahol a nagyüzemi tőkés termelés az uralkodó, a proletariátusnak arra kell törekednie, hogy a bér munkával megművelt földesúri földbirtokokat állami vállalatokká változtassa. Az a tétel azonban, hogy a földművelésben a nagyüzemi termelés technikai-gazdasági tekintetben felsőbbrendű, nem akadályozhatja meg a kommunistákat abban, hogy a nagybirtokok egy részét (melynek nagyságát az illető ország rendszere határozza meg) szétosszák a kisparasztnak, sőt olykor a középparasztnak között, amennyiben a forradalmi szükségszerűség ezt követeli. Hogy elérhessük a szocializmust, amely racionális nagyüzemi termelés, ez utóbbi minden technikai-gazdasági előnyével, ki kell vívni a proletárdiktatúrát, ami az országok nagy többségében nem lehetséges a kisparasztság közvetlen segítsége és a középparasztság semlegesítése nélkül. A magyar, az olasz és a lengyel mozgalom negatív tapasztalata és az orosz mozgalom pozitív tapasztalata azt mutatja, hogy a hibák itt valóban vézettek.

22. Más a helyzet a nem kapitalista fejlődéshez fűződő utópiákkal kapcsolatban. Minthogy a proletárdiktatúrában gyökeresen megváltoznak a társadalmi fejlődés általános keretei és útirányai, a kommunistáknak, közvetlenül a hatalom kivívását megelőző időszakban, a kispolgári pártokat nem antikapitalista utópiáik szempontjából kell bíráltniuk, hanem a burzsoáziával kiegyező, a kisparasztságot eláruló kapitalista gyakorlatuk szempontjából.

23. Hasonlóképpen megváltozik a kérdésfeltevés a gyarmati vagy félgyarmati országok esetében. Minthogy a legfontosabb ipari országokban megvalósuló proletárdiktatúra megteremti a feltételeket a volt gyarmatok más típusú fejlődéséhez, a legfontosabb feladat nem a kapitalizmusellenes, a kapitalizmus előtti stb. elképzelésekkel való harc, hanem a külföldi tőke és a feudális földbirtok elleni harcban megmutatkozó minden felemáság kritikája, és a mozgalom maximális kiterjesztése.

IV. A KÉRDÉS FELVETÉSE A HATALOM KIVÍVÁSA UTÁN

24. Miután a munkásosztály kivívta a hatalmat, kisajátította a tőkéseket és a földbirtokosokat, nacionalizálta a gazdasági élet legfontosabb stratégiai pontjait (a bankokat, a nagyipart, a közlekedést stb.), általában radikálisan megváltoznak a gazdasági élet, ezen belül a falusi élet feltételei, a parasztgazdaság fejlődésének feltételei is.

25. Ezek az új feltételek lehetővé teszik a parasztgazdaság nem kapitalista fejlődését. Ez a fejlődés, ha ellentmondásos formákban is, most végbemehet a szövetkezeteken keresztül a szocializmusig. Hiszen a parasztgazdaságok szövetkezeti jellegű egyesülései, azok az egyesülések, amelyek — amennyiben életképeseknek bizonyulnak — a kapitalizmus feltételei között óhatatlanul maguk is tőkés vállalkozásokká válnak, mert függnek a tőkés ipartól, a tőkés bankoktól, általában

a tőkés gazdasági környezetből, ezek az egyesülések a proletárdiktatúra feltételei között más viszonyok rendszerében fejlődnek, és a proletár ipartól, a proletár bankoktól stb. függenek; más szóval, amíg a kapitalizmusban belenőttek a kapitalista gazdasági szervezetek rendszerébe, az új feltételek között, a proletárállam helyes politikája esetén, bele fognak nőni a szocialista gazdasági viszonyok rendszerébe.

26. Magától értetődik, hogy a belenövésnek ez a folyamata csak a különböző gazdasági formák harcának eredményeképpen fog megvalósulni, amiben az osztályharc fejeződik ki. A proletárállamnak, amely aktívan támogatja a gazdaság szocialista formáit és az ezeknek megfelelő gazdasági tendenciákat, amely támogatja ezeket a formákat a magas szintű technika alkalmazásában, szabályoznia kell a szükségképpen újjászülető tőkés viszonyokat, hogy végső soron biztosítsa a szocializmus győzelmét. A proletárállam politikája tehát hatalmas eszköz, melynek segítségével a proletariátus saját diktatúrájának körülményei között folytatja osztályharcát. A két elv, a két tendencia, a két ellentétes osztályerő — a szocialista és a kapitalista elv — harcában a proletárállam a szocializmus győzelmének elengedhetetlen feltétele.

27. Ugyanígy lehetségessé válik, hogy a *gyarmati országok* „átugorják” a kapitalista fejlődés stádiumát, ha a proletariátus fejlődő forradalma biztosítja a proletariátus uralmát a nagy ipari centrumokban. Már Marx rámutatott arra, hogy az ilyen „ugrás” elméletileg lehetséges győztes proletárforradalom esetén. Ez nem jelenti azt, hogy ezekben az országokban egyáltalán nem lesz tőkés fejlődés. Az egész folyamat ellentmondásos formákban fog végbemenni, és a kapitalista formák szükségképpen kiválnak majd e fejlődés folyamán. Másfelől azonban jelen lesz egy szocialista jellegű tendencia is, amely meghatározza majd az egész folyamatot.

28. A vezető proletárpárt számára ez legyen a legfőbb irányelv: *összeférni* a parasztsággal. Világosan meg kell érteni, hogy ezt a problémát nem lehet megkerülni, mert a parasztság a Föld lakosságának többsége, és a parasztság súlya a termelésben még óriási. A parasztsággal csak abban az esetben lehet megférni, ha a proletárállam gazdasági politikája számol a kistermelő tisztán gazdasági ösztönzőivel, és ha — éppen ezekből kiindulva — fokozatosan vezeti el a kistermelőt az egyesüléshez és a kollektív gazdálkodás mind tökéletesebb formáihoz.

29. A proletárállamnak és az uralkodó proletárpártnak, miközben figyelemmel kíséri a parasztság differenciálódását és állandóan biztosítja a gazdaság szocialista elemeinek növekedését, finanszírozza a kollektivizálás különböző formáit, célul tűzi ki a burzsoá befolyástól megszabadult szövetkezetek fejlesztését stb., egyesíteni és minden módon támogatnia kell a mezőgazdasági munkások, a falusi szegénység és a középparasztság szervezeteit, szemben a parasztság különváló, újburburzoá, tőkés rétegeivel.

30. A munkásosztálynak és a parasztságnak, illetve a parasztság egyes rétegeinek gazdasági szövetsége az ipar aktív támogatására kell hogy támaszkodjék;

az iparnak olyan mértékben kell fejlesztenie termelőerőit, hogy végső soron előnyösebb legyen a paraszt számára, mint a kapitalista ipar.

31. A proletárdiktatúra időszakában a munkásosztály és a parasztság közötti kölcsönös viszony szövetségi viszony. Az „államhatalommá alakult” munkásosztály egyezséget köt, a parasztságra támaszkodik (a kisparasztságra, egyes országokban a kis- és középparasztságra, illetve a középparasztság egy részére). A parasztsággal való együttműködés korántsem jelenti a hatalom megosztását. Annak arányában azonban, ahogy a parasztság valóban bekapcsolódik a szocialista építésbe és szociálisan átalakul ebben a folyamatban, élenjáró elemeit bevonják az államapparátusba. A parasztság szociális tekintetben mind közelebb kerül a proletariátushoz, és az osztálykülönbségek egyre jobban elmosódnak. A proletárdiktatúra szovjet formája, amint ezt a forradalom tapasztalata megmutatta, éppen az államszervezet olyan formája, amely egyfelől biztosítja az államszervezet proletár osztályjellegét, másfelől viszont lehetővé teszi a parasztság egyre erősödő bevonását a szocialista építés folyamatába.

32. A kommunista pártoknak világosan meg kell érteniük, hogy a proletárdiktatúra egész szakaszára egy sajátos törvényszerűség jellemző: kedvező fejlődés esetén bizonyos időtől kezdve az osztályellentmondások egyre *kisebb* mértékben kezdenek újratermelődni, a szocialista gazdasági elemek *evolúciós* úton nőnek, a proletariátus nem a társadalmi *egész* felrobbantása érdekében folytatja politikáját, hanem *megszilárdítása* érdekében, miközben az ellenséges burzsoá formák fokozatosan kiszorulnak, a kisk gazdaság formái pedig fokozatosan átalakulnak (a szövetkezés révén, a kollektív egyesülések valamennyi formája növekedése révén stb.). A fejlődésnek ez a sajátos törvényszerűsége az alapja egész taktikánknak ebben az időszakban.

33. A mozgalom végső célja, hogy megszervezze a nagyüzemi kollektív mezőgazdasági termelést, megszüntesse a város és a falu közötti ellentétet, és leküzdje a mezőgazdaság elmaradottságát, ami a kapitalizmusban a mezőgazdaság fejlődésének egyik törvénye volt.

V. AZ AGRÁR- ÉS A PARASZTKÉRDÉS HELYZETE A JELENLEGI SZAKASZBAN

34. A háború és az események háború utáni menete sok országban a termelőerők hanyatlásával és általában a város és a falu közötti régi kapcsolatok felbomlásával járt együtt. A falunak mint a létfontosságú élelmiszerek termelőjének gazdasági hatalma fölöttébb megnőtt. Ugyanakkor megnőtt a falusi osztályok, első sorban a parasztság szociális súlya.

35. Másfelől a gazdasági rendszer egészének megrázkódtatása és a paraszt eszmei horizontjának hallatlan kitágulása, ami a háború idején és az azt követő forradalmi erjedés után ment végbe, rendkívüli mértékben fokozta a paraszt aktivi-

tását, a szegényparaszt, a középparaszt és a burzsoá körök aktivitását egyaránt. Végül az imperialista erők bukása rendkívüli módon kiélezte a gyarmati mozgalmat, amelyben a parasztságnak döntő szerepe van.

36. A világméretű agrárválság, amely a világ gazdaság széthullásának eredménye, és amelynek egyik megnyilvánulása az úgynevezett agrárrobbanás — ez részben a tőkések monopolista szervezetei által folytatott árpolitika eredményeképpen keletkezett — erősen sújtotta a parasztságot, és helyenként (például az Egyesült Államokban) a parasztság tömeges tönkremenetelére vezetett.

37. Mindezek a jelenségek indokolják a parasztmozgalom legkülönbözőbb formáit. Az elmaradott, agrártípusú országokban (Románia, Lengyelország, Észtország, Magyarország, nem is szólva a forradalom előtti Oroszországról stb.) *agrár* jellegű parasztmozgalom volt, sőt van bizonyos fokig még ma is, és időnként élesen forradalmivá válik; más országokban a harc más formákban folyt, s közben a parasztság olykor blokkra lépett a földbirtokosokkal (magas gabonaárak, agrárválmok követelése), és itt a vezetés is a földesúri körök kezében volt. Ugyanakkor az agrárrobbanás és az agrárválság az Egyesült Államokban a mozgalmat a nagy trösztök ellen fordította, amelyek tönkretették a parasztokat az iparcikkek magas monopolárával. Több országban az uzsora- és a kereskedelmi tőke (felvásárló társaságok és bankok) fokozódó kizsákmányolásának talaján jöttek létre parasztmozgalmak; azokon a helyeken, ahol az általános gazdasági bomlás következtében nagyon rossz lett a termés (például Németország egyes vidékein), kisparaszti mozgalmak indultak, amelyek különböző fajtájú segítséget követeltek. Végül a pénz stabilizálódása után nagy jelentőségűvé vált az adóteher, az imperialista állam improduktív költségeinek nyomása; fokozódott a félelem az új háborúktól, amelyekben a parasztság több ember veszített, mint bármely más osztály vagy társadalmi réteg.

38. Ennek a széles körű, bár fölöttébb tarka és sokrétű mozgalomnak a talaján az utóbbi időben sok új jelenség tapasztalható a parasztság *szervezeti* életében. Itt mint rendkívül érdekes jelenséget meg kell említeni a paraszt- (Sztambolijfszki Bulgáriában) és a félparaszt (Észtország, Lettország stb.) kormányok létét, továbbá a legkülönbözőbb parasztszervezetek hallatlan megszaporodását (nagy számú párt Lengyelországban, Csehszlovákiában; új szervezetek keletkezése Németországban; a szervezetek erősödése a Balkánon; farmermozgalom szerveződése az Amerikai Egyesült Államokban és La Folette új pártjának megalakulása stb.), egy nemzetközi egyesülés („zöld” Internacionálé) létrehozásának kísérletét.⁵⁹

39. Szinte mindenütt megfigyelhető a *differenciálódás* a parasztszervezeteken belül; a kisparasztság fokozatosan kiválik az általános parasztszervezetekből, s ily módon megszabadul a kulák- és nagybirtokos elemek vezetésétől (a baloldali földművesek Bulgáriában, a „független gazdák” Csehszlovákiában, a „Wyzwolenie” Lengyelországban, a dolgozó parasztok szervezetei Németországban, egyes far-

⁵⁹ Lásd a 40. sz. jegyzetet.

merszervezetek az Egyesült Államokban stb.). Ezzel függ össze a kommunisták növekvő befolyása a parasztok körében.

40. A burzsoá és földbirtokosi körök most minden erejüket megfeszítik, hogy a parasztokat befolyásuk alatt tartsák. Agrárreformok (Románia, Lengyelország, a balti államok, Csehszlovákia stb.), pénzügyi kooperáció, számos kisebb engedmény, agrár-vámrendszabályok stb. — ezek ennek a politikának a legfőbb formái. Az uralkodó osztályoknak ez a lázas munkája különösen sürgetővé teszi a kommunista pártoknak a parasztság körében folytatandó energikus tevékenységét.

VI. A PARASZTMOZGALOM ÉS A KOMMUNISTA PÁRTOK

41. A legelemibb feladat, amelyet a kommunista pártoknak meg kell oldaniuk, az agrárkérdés tanulmányozása saját országukban és „saját” gyarmataikon. Mind- eddig igen kevés történt ezen a téren, és sem a napi sajtó, sem a folyóiratok nem foglalkoznak úgy ezzel a kérdéssel, ahogy kellene.

42. A kommunista pártok munkájának legfőbb célja a parasztság bizonyos rétegeinek kiszabadítása a burzsoázia és a földesurak befolyása alól. Az agrárországokban, ahol a feudalizmusnak még sok maradványa van, az agrárkérdést kell az első helyre állítani. Figyelemmel kell kísérni az agrárreform konkrét menetét, kíméletlenül bírálni kell felemáságát, burzsoá jellegét, a falu legszegényebb rétegeinek becsapását stb., szembeállítva az agrárkérdés ilyen „megoldásával” a forradalmi megoldást (a földesúri földek és felszerelések elkobzása stb.).

43. A legtöbb tőkés kultúrájú országban propagandánk és agitációnk tengelyében három kérdésnek kell állnia: az adók kérdése, a kartellek által az iparcikkekre kivetett magas árak kérdése, végül az imperialista államapparátus és az eljövendő háborúk nyomásának kérdése.

44. Teljesen elhibázott dolog az e vonalon kiadott jelszavakat szembeállítani a proletárdiktatúra, illetve a munkás-paraszt kormány jelszával mint olyan jelszavakkal, amelyek általánosítják a parasztságra való befolyásért vívott harcunkat. Nem szabad elfelejteni, hogy a parasztságot csak abban az esetben lehet a proletariátus oldalára állítani, ha kizárólag a parasztság gyakorlati és teljesen nyilvánvaló érdekeiből indulunk ki. Ezekben a kérdésekben mindenféle nihilizmus megengedhetetlen és nem bolsevik jellegű.

45. Hasonlóképpen helytelen abból az előfeltételből kiindulni, hogy a parasztságra kivetett adók csökkentése a proletariátusra kivetett adók növekedését jelenti. Munkánkban éppen ellenkező előjelű következtetésre kell jutnunk: *minthogy* a proletariátus és a parasztság egyaránt érdekelt az adóterhek csökkentésében, *együtt* kell harcolniuk az imperialista állam ellen. Éppen az adókérdés állítja a parasztságot szembe az egész burzsoá államapparátussal, s ekképpen hidat alkot a munkás-paraszt kormány kérdésének megközelítéséhez.

46. A városban termelt iparcikkek árának kérdésében fel kell vetni az ipari

trösztöknek a kapitalizmus által szükségképpen létrehozott túléréje elleni energikus kampány jelszavát. A kartellek profitja elleni harcnak összekötőként kell szolgálnia a proletariátus és a parasztság között a monopoltőke elleni együttes harcban.

47. Igen komoly kérdés, amelyben feltétlenül szükség van propagandára és agitációra, a háború kérdése. Annak ellenére, hogy a háború megerősítette a falu helyzetét, mégis a falut sújtotta leginkább (embervesztés, közvetlen fizikai pusztítás stb.). Ezen a talajon helyenként sajátos paraszti antimilitarizmus születik (például Franciaországban). Minden módon támogatni kell ezt a mozgalmat, és aktív harccá kell átformálni.

48. A gyarmatokon mindezek a kérdések együtt jelentkeznek, kiélezett formában: a feudális földbirtoklás nyomása a földínséggel párosulva, a magas árak, a mértéktelen adók, a háború veszélye. Ráadásul mindezt még bonyolultabbá teszi a külföldi tőkés kizsákmányolás és a nemzeti elnyomás. Ezért a kommunista pártoknak az a feladata, hogy mindezekben az irányokban kibontakoztassák a harcot.

49. A kommunista pártoknak a parasztok körében végzett egész munkájuk során számolniuk kell a parasztság rétegzettségével. Az a taktika, amelyet a II. kongresszus vázolt fel a parasztság *különböző* rétegeit illetően, szolgáljon alapul az aktuális konkrét kérdések megoldásánál. Emellett nyomatékosan hangsúlyozni kell, hogy a kommunisták egyáltalán nem törnek a kis- és középtulajdonra, és hogy fel akarják szabadítani ezt a tulajdont azoktól a terhektől, amelyeket az uzorás, a tőkés hitelező, a földesúr, a burzsoá állam stb. rakott rá.

VII. A PARASZTOK KÖZÖTT VÉGZETT MUNKA ÉS A PARASZTSZERVEZETEKHEZ VALÓ VISZONY

50. Ott, ahol a parasztság különböző rétegei egy közös szervezetben egyesültek a földbirtokosok és a kapitalista „parasztok” (Grossbauern, kulák stb.) vezetésével, a kommunista pártoknak arra kell törekedniük, hogy a kisparasztokat (és ahol lehetséges, a középparasztokat is) kiszabadítsák az alól a vezetés alól. Ha nem sikerül megnyerni ezeket a szervezeteket, azaz félreállítani a nagybirtokosi vezetőket (és az esetek többségében ez a helyzet), akkor arra kell törekedni, hogy a kisparasztságot és a parasztság minden olyan rétegét, amely a proletariátussal tarthat, szervezetileg elkülönítsük. Olyan taktikára van szükség, hogy a kommunista párt lépjen blokkra a kisparasztságnak ezekkel a szövetségeivel.

51. Azokban a tőkésországokban, ahol a kisparasztságnak nincsenek vagy igen kevésé vannak szervezetei, ilyen szervezetek megalakítására kell törekedni parasztszövetségek, parasztbizottságok stb. formájában, melyekben a párt befolyását a pártfrakciók biztosítják. Az, hogy a kommunisták külön önálló *parasztpártokat* alakítsanak, nem célszerű és nem ajánlható.

Parasztszövetségeken — elnevezésüktől függetlenül — általában szélesebb körű szervezetek értendők, mint a politikai pártok a szó tulajdonképpeni értelmében.

Ezeknek a szövetségeknek nincsen olyan pontosan kidolgozott programjuk, fegyelmük, nincsenek szigorú szervezeti for máik; lehetővé teszik egyfelől a tömegek sokkal átfogóbb felölését, másfelől pedig különféle politikai áramlatok és árnyalatok létezhetnek körükben.

52. Ott, ahol a parasztság osztályösszetételüket tekintve különböző politikai pártokba szerveződött, a kommunista pártok e pártoknak baloldali, *kisparaszti* szárnyát támogatják, és elősegítik, hogy a szükséges pillanatban szervezetileg elkülönüljenek.

53. A kommunista pártok *blokkra lépnek* a kisparaszti pártokkal, igyekeznek eszmei befolyásuk alá vonni őket, állandóan hirdetik a munkások és a parasztok szövetségének szükségességét mint elengedhetetlen előfeltételét annak, hogy a dolgozók győzelmesen harcoljanak a kizsákmányolók ellen.

54. A kommunista pártoknak igen nagy figyelmet kell fordítaniuk a mezőgazdasági munkások szakszervezeteire, ezeket falusi munkájuk támaszpontjává kell tenniük. Ezeknek a szervezeteknek lehetőség szerint rendkívül szoros kapcsolatban kell lenniük az ipari proletariátus szakszervezeteivel, másfelől azonban kapcsolatban kell állniuk a kisparasztság szervezeteivel is. Beléphetnek az utóbbiakba, de meg kell őrizniük önálló szervezetüket.

55. Ott, ahol a parasztkérdés a nemzeti kérdéssel együtt merül fel, a kommunista pártoknak különös figyelmet kell fordítaniuk az utóbbira. A nemzeti momentum semmibevévése minden ilyen esetben nemcsak politikai hiba lenne, hanem valóságos politikai bűncselekmény.

56. A parasztság körében végzett propaganda és agitáció szolgáljon eszközül a parasztságnak a közös harcba való bevonására. Minden kommunista párt figyelmét fel kell hívni arra, hogy energikusabban dolgozzék ebben az irányban. Szükség van többek között parlamenti felszólalásokra is ebben a kérdésben.

57. Valamennyi kommunista pártnak arra kell törekednie munkája során, hogy a parasztszervezetek csatlakozzanak a Nemzetközi Parasztiinternacionáléhoz; a pártok kötelesek támogatni ennek a nemzetközi parasztszervezetnek a növekedését, kötelesek elősegíteni munkája elmélyítését és fokozását, a parasztkérdés tanulmányozásának helyes felvetését, a parasztmozgalom problémáinak valóban tudományos kidolgozását stb.

58. A kommunistáknak a parasztság körében végzett munkájuk során minden módon kerülniük kell a szociáldemokrata elhajlást (egyfelől passzivitás a parasztkérdésben, másfelől elvtelen parasztfogás minden marxista álláspont feladásával), és hasonlóképpen a narodnyik elhajlást (a proletariátus és a parasztság közötti határ elmosása, a parasztság rétegződésének elkendőzése, a proletár hegemonia tagadása). A kommunistáknak lépten-nyomon meg kell magyarázniuk a parasztságnak, hogy amint azt az összes forradalmak tapasztalatai mutatták, a parasztságot szükségképpen szétzúzzák és becsapják, ha önálló harmadik erőként próbál fellépni a proletariátus szövetsége és irányítása nélkül. Az úgynevezett parasztkormányok (Sztambolijszki) tapasztalatai ugyancsak megmutatták, hogy a parasztság

nem tudja megtartani a hatalmat. Ezért csak a parasztság támogatta proletárdiktatúra képes valóban biztosítani a két osztály győztes harcát a kizsákmányolók ellen.

A kommunisták csak akkor fogják teljesíteni feladataikat, ha elfogadják vezérelvülük a munkásosztály és a parasztság kölcsönös viszonyáról szóló azon tanítást, amelyet Lenin elvtárs dolgozott ki.

BEFEJEZÉS

59. A jelenlegi történelmi szakaszt teljes joggal úgy határozhatjuk meg, mint olyan szakaszt, amelyben elkeseredett harc folyik a proletariátus és a burzsoázia között nemcsak a proletariátus elmaradott rétegeiért, hanem a parasztság széles rétegeiért is. Azok a kommunista pártok, amelyek nem értik meg az osztályerőknek ezt az alapvető csoportosulását, következésképp nem veszik észre azt a hatalmas veszélyt sem, amely a proletármozgalmat fenyegeti abban az esetben, ha a burzsoáziának sikerül szorosabban magához láncolnia a parasztság széles rétegeit.

60. Teljesen értelmetlen a kommunista pártok bolsevizálásáról beszélni, ha nem végzünk igazi munkát a paraszttömegekért folyó harc terén. A kommunista pártokban meglevő nem bolsevik, sőt bolsevikellenes elhajlások mindenekelőtt abban mutatkoznak meg, hogy nem értik meg az agrár- és a parasztkérdés és az ezzel összekapcsolódó gyarmati kérdés egész fontosságát.

61. Meg kell érteni, hogy jelenleg a lényeg nemcsak — és nem elsősorban — az, hogy propagáljuk a hatalom megragadása után intézkedéseinket, hanem hogy aktív és tényleges harcot vívjunk a parasztság befolyásolásáért az aktuális gazdasági és politikai jelszavak segítségével, amelyek talaján meg kell nyerni a parasztságot a tőke elleni harcra.

62. A kommunista pártoknak falun mindenekelőtt a mezőgazdasági proletariátusra, a parasztság nincstelen rétegeire kell támaszkodniuk, de már most energikusan kell dolgozniuk a középparasztság semlegesítése érdekében. Az a körülmény, hogy a középparasztság *tartósan* csak a proletárdiktatúra megszilárdítása után állhat a proletariátus oldalára, semmiképpen és semmilyen körülmények között sem szolgálhat alapul arra, hogy ezt a munkát most figyelmen kívül hagyjuk. E munka nehézsége nem passzivitásra, hanem ellenkezőleg, erőink rendkívüli megfeszítésére ösztönöz bennünket.

63. A kommunista pártok jelenleg csak ilyen politikával készíthetik elő mind a proletariátus győzelmét a forradalomban, mind azt a munkásosztály és a mezőgazdasági kistermelők közötti szövetséget, amelynek alapján egyedül lehetséges a sikeres előrehaladás a szocializmushoz a proletárdiktatúra feltételei között.

Elfogadva: 1925. április 2.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
KIBŐVÍTETT VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK
VI. PLÉNUMA
(1926. FEBRUÁR 17—MÁRCIUS 15.)

[29]

HATÁROZAT A KÍNAI KÉRDÉSRŐL

1. A kínai munkások sanghaji és hongkongi politikai sztrájkjai (1925. június—szeptember) fordulópontot jelentenek a kínai népnek a külföldi imperialisták ellen vívott felszabadító harcában. Ezek a sztrájkok voltak a kiindulópontjai annak a hatalmas össznépi mozgalomnak, amely az ország függetlenségéért és a néphatalom megalakításáért bontakozott ki. Ebben a mozgalomban az osztályszakszervezetekbe tömörült és a Kínai Kommunista Párt által vezetett kínai munkásosztály a demokratikus tömegek mozgalmának vezető ereje lett, kezdeményezője és legfőbb harcosa az ország függetlenségéért és a néphatalom megalakításáért folyó harcnak. Ugyanakkor a kínai proletariátusnak ez a forradalmi-demokratikus jel-szavakkal való politikai fellépése és különösen a kínai tőkések elleni további gazdasági sztrájkharca megszilárdította a proletariátus osztályszervezeteit, és azt eredményezte, hogy megkezdődött a nemzeti felszabadító mozgalom rétegződése, elszakadtak tőle a kínai kereskedelmi és ipari nagyburzsoázia bizonyos rétegei.

2. A proletariátus politikai *fellépése* nagymértékben elősegíti az ország valamennyi forradalmi-demokratikus szervezetének, elsősorban a népi forradalmi Kuomintangnak, valamint a katonai-forradalmi kormánynak a további fejlődését és megerősödését. A Kuomintang pártja, amely magját tekintve a Kínai Kommunista Párttal szövetségben harcol, a munkások, a parasztok, az értelmiség és a városi demokrácia forradalmi blokkja az osztályérdekek azon közösségének talaján, amely ezeket a rétegeket összeköti a külföldi imperialisták és az egész katonai-feudális életforma ellen, az ország függetlenségéért és az egységes forradalmi-demokratikus hatalomért vívott harcban.

A Kuomintang alakította katonai-forradalmi kormányának már sikerült kapcsolatot teremtenie a munkások, a parasztok és a városi demokrácia legszélesebb tömegeivel, és rájuk támaszkodva szétverte az imperialisták támogatta ellenforradalmi bandákat (most Kuangtung tartomány egész politikai életének radikális demokratizálásán dolgozik). A kantoni kormány, amely tehát a kínai nép függet-

lenségi harcának élcsapata, példaként áll az ország jövőendő forradalmi-demokratikus építésében. (A kommunista pártnak és a Kuomintangnak minden módon támogatnia kell a kantoni kormánynak az ország demokratizálásáért folyó munkáját: helyi demokratikus szerveket kell szervezni, agrárreformot kell végrehajtani, ki kell vívni a demokratikus szólás-, sajtó- és gyülekezési szabadságot stb.)

A kínai nagyburzsoázia egyes rétegei, amelyek ideiglenesen a Kuomintang körül csoportosultak, az elmúlt évben eltávolodtak tőle, s ennek következtében a Kuomintang jobbszárnyán egy kis csoport alakult, amely nyíltan harcol a Kuomintangnak a dolgozó tömegekkel való szoros szövetsége ellen, a kommunistáknak a Kuomintangból való kizárásáért és a kantoni kormány forradalmi politikája ellen. Az a tény, hogy a Kuomintang II. kongresszusa (1926. január) elítélte ezt a jobbszárnyat és ismételten szükségesnek nyilvánította a Kuomintang harci szövetségét a kommunistákkal, megszilárdítja a Kuomintang és a kantoni kormány tevékenységének forradalmi irányát, és biztosítja a Kuomintang számára a proletariátus forradalmi támogatását.

3. A kínai nemzeti felszabadító tömegmozgalom növekedése még jobban erősítette a mukdeni és a csili katonai-feudális klikkek gyengülésének, rétegződésének és szétesésének folyamatát, amely klikkek az országban a külföldi imperialisták uralmának támaszai, és minthogy az utóbbiak állandóan támogatják őket, ezek a legfőbb akadályai a kínai nemzeti felszabadító mozgalom győzelmének.

A katonai-feudális klikkek ilyen szétesésének és rétegződésének, valamint a demokratikus szervezetek befolyása növekedésének talaján a kínai nemzeti felszabadító mozgalom rálépett arra az útra, hogy megteremtse saját katonai erőit, melyeknek döntő csapást kell mérniük a katonai-feudális klikkekre, s a nemzeti függetlenség támaszává kell válniuk a külföldi imperialistákkal szemben. A kantoni kormány ebben a vonatkozásban is megteremtette a demokratikus katonai erők szervezetének a dolgozó lakossággal és a városi demokrácia tömegeivel való kölcsönös viszonyának következetesebb formáit. A népi hadseregek megalakítása Észak-Kínában és harcuk a katonai-feudális klikkek ellen a nemzeti felszabadító mozgalom komoly vívmánya és a kantoni hadsereggel együtt alapul szolgál a kínai nemzeti forradalmi-demokratikus hadsereg megalakításához. A kínai kommunistáknak és a Kuomintangnak az a feladata, hogy a leghatározottabban támogassák a demokratikus forradalom katonai erőinek megalakulását, s ugyanakkor a leghatározottabban igyekezzenek forradalmasítani mind a hadsereg belső viszonyait (megalakulása, a káderek kiválasztása és átnevelése, a politikai munka komoly felvetése), mind pedig a lakosság tömegeivel való kölcsönös viszonyát állandó és ideiglenes táborhelyeinek körzetében.

4. A nemzeti-demokratikus tendenciák erősödése a kínai nemzeti felszabadító mozgalomban és a kínai proletariátus növekvő befolyása a legszorosabb kapcsolatban van azzal a hatalmas morális és politikai támogatással, amelyet a kínai nemzeti felszabadító mozgalom a proletár világforradalomtól, pontosabban a Kommunista Internacionálétól és a Szovjetunió dolgozóitól kap. A kínai népnek az

imperialisták elleni harca és az egész világ proletariátusának ugyanezen imperialisták elleni harca szoros, kölcsönös érintkezésben fejlődik. A Kommunista Internacionálé valamennyi szekciójának feladata, hogy megmagyarázzák az imperialista országok dolgozó tömegeinek azon harc egész jelentőségét, melyet a kínai dolgozók vívnak az imperialisták ellen, energikusan támogatassák ezt a mozgalmat, és harcoljanak az imperialisták mindazon kísérletei ellen, amelyek katonai intervencióval vagy blokáddal szét akarják zúzni ezt a mozgalmat. Ennek a harcnak a következő jelszavakkal kell folynia: „El a kezekkel Kínától!”, „Kína teljes függetlenségének elismerése”, „Minden egyenlőtlen szerződés hatálytalanítása”, „Az imperialista kormányok összes haderőinek kivonása Kínából”. Ezzel egyidejűleg a kínai kommunisták magyarázzák meg a dolgozó tömegeknek, hogy csak a világ-tőke elleni forradalmi harc élén álló Kommunista Internacionálé lehet forradalmi szövetségesük nemzeti vagy társadalmi felszabadulásukért folyó harcukban. Fel kell tární a tömegek előtt, hogy a II. Internacionálé és Amszterdam áruló módon viselkedtek a kínai nemzeti felszabadító mozgalommal szemben, és arra törekednek, hogy a jóakarát álarca alatt valójában az imperialistákat támogatassák a kínai nép függetlenségi harcának felszámolására irányuló szándékukban.

5. A különböző országok imperialistái, akik kínai uralmuk fenntartásáért harcolnak, a kínai nemzeti felszabadító tömegmozgalom fejlődésében beállott rövid szünetet arra akarják felhasználni, hogy Kína ellen új támadást indítsanak, amelynek fő célja a forradalmi-demokratikus központok és szervezetek megsemmisítése. Az új veszélyek láttán a Kínai Kommunista Pártnak és a Kuomintangnak a leg-átfogóbb politikai munkát kell végezniük: tömegmegmozdulásokat kell szervezni a népi hadseregek harcának támogatására, ki kell használni az imperialisták táborában meglevő belső ellentmondásokat, és az imperialistákkal szembe kell állítani a lakosság legszélesebb rétegeinek (a munkásoknak, a parasztoknak, a burzsoáziának) egységes nemzeti forradalmi frontját a forradalmi-demokratikus szervezetek vezetésével.

6. A Kínai Kommunista Párt csak abban az esetben teljesítheti történelmi feladatát — hogy vezesse Kína dolgozó tömegeit az imperialisták elleni harcukban —, ha a harc egész folyamán erősíteni fogja szervezeteit és befolyását, a kínai proletariátus osztálypártjának, a Kommunista Internacionálé szekciójának szervezeteit és befolyását. A Kínai Kommunista Párt önállóvá, határozottan különállóvá válásának folyamata az elmúlt évben jelentősen előrehaladt a párt vezetésével rendezett nagy gazdasági és politikai sztrájkok eredményeképpen, de a párt szervezeti kialakulása még korántsem fejeződött be. A kínai kommunisták politikai különválása két, egyaránt veszélyes elhajlás elleni harcban fog tovább fejlődni; az egyik: a *jobboldali likvidátorság*, amely nem vesz tudomást a kínai proletariátus önálló osztályfeladatairól, és az általános demokratikus nemzeti mozgalommal való alak-talan egybeolvadásra vezet; a másik: a *szélsőséges baloldali hangulatok*, melyeknek hívei arra törekszenek, hogy átugorják a mozgalom forradalmi-demokratikus sza-

kaszát, és közvetlenül a proletárdiktatúra és a szovjethatalom feladataira térjenek rá, megfelelkezve a parasztságról, a kínai nemzeti felszabadító mozgalomnak erről az alapvető és döntő tényezőjéről.

A helyzet minden sajtószerszerűsége ellenére, a kínai nemzeti forradalmi mozgalom taktikai problémái nagyon közel állnak az orosz proletariátus problémáihoz az 1905-ös, első orosz forradalom időszakában. Ha a Kínai Kommunista Párt elsajátítja ennek a forradalomnak a tanulságait, ahogy a leninizmus megfogalmazta őket, s politikailag és szervezetileg megszilárdítja a pártot, ezzel jelentős mértékben segíti a helyes taktikai vonaltól való fent említett elhajlások megszüntetését és megelőzését.

7. A kínai nemzeti felszabadító mozgalom legfőbb kérdése a parasztkérdés. Hogy a 400 milliós kínai parasztság tömegeit milyen mértékben sikerül bevonni a kínai munkásokkal és az ő vezetésük alatt megvívandó döntő, együttes forradalmi harcba, ettől függ a kínai nemzeti felszabadító mozgalom forradalmi-demokratikus tendenciájának győzelme. A kínai parasztság hallatlanul nehéz körülmények között él. A külföldi tőkének az országba való behatolása aláásta a patriarchális falusi viszonyokat. A földművelés rendkívül elmaradott technikája nem teszi lehetővé, hogy a föld eltartsa az ország növekvő lakosságát. Az olcsó külföldi áruk konkurenciája aláássa a háziipart. Az imperialista klikkek közötti szakadatlan polgárháború végképp tönkreteszi a parasztság tömegeit. Parasztok tízmillióinak földnélkülisége és pauperizálódása; kis földterület és uzsorajellegű bérleti feltételek, ráadásul a közvetítők uzsoraintézménye a gazdag földbirtokosok és a bérlők tömege között; elviselhetetlen adórendszer, olyan kialakult gyakorlattal, hogy az adót néhány évre előre szedik; a reguláris hadsereg nagy mértékű banditizmusa és rablása; speciális adók a létfontosságú cikkekre (például sóadó, amit a külföldi imperialisták vezettek be); vámhatárok a falu és a város között — mindez aláássa a kínai parasztság gazdaságának alapjait, és a parasztságot hatalmas, forradalmi energiájú tartalékhadsereggé változtatja, amely rázúdulhat és rá kell hogy zúduljon azokra, akik bűnösök minden nyomorúságában: a militarista klikkekre és a külföldi imperialistákra. A parasztság tömegeiben még él a közelmúlt hatalmas parasztháborúinak, felkeléseinek emléke (a tajping-felkelés a múlt század közepén, a bokszerláadás stb.). A falut egyes kerületekben a legkülönbözőbb típusú forradalmi parasztszervezetek hálózák be, amelyek időnként fegyveres harcra kelnek az elnyomók ellen. De egészében a kínai parasztság szétforgácsolt maradt, szervezése még nagyon kevésbé haladt előre. A kínai kommunistáknak a Kuomintangban legfőbb feladatuk: megmagyarázni a parasztság tömegeinek egész Kínában, hogy csak a munkásosztály és a parasztság szövetségén alapuló, független forradalmi-demokratikus hatalom megalakítása javíthatja meg radikálisan anyagi és politikai helyzetüket, vonhatja be őket az aktív harcba azon harci jelszavak alatt, amelyek egyesítik a parasztság számára érthető és közeli politikai és gazdasági követeléseket a militaristák és imperialisták elleni harc általános politikai feladatai-

val. Emellett feltétlenül szem előtt kell tartani, hogy a katonai-feudális rendszer maradványai ellen és az imperializmus ellen folyó harcban a kínai parasztság még sokáig egységes erőként fog fellépni. Ezért, figyelembe véve a parasztság bizonyos rétegződését, maximálisan a falu proletár és félproletár rétegeihez és azok szervezeteihez való közeledésre törekedve, mégis arra van szükség, hogy a faluban fennálló valamennyi parasztszervezetet közös forradalmi központokban egyesítsék (lásd a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága kibővített plenumának ülészakán, 1925 áprilisában elfogadott téziseket a parasztkérdésről), amelyek képesek az egész parasztságot fegyveres harcba vinni a militaristák, valamint a jelenlegi falusi félféudális rendet támogató közigazgatási alkalmazottak, közvetítők, dzsentrik ellen.

8. A munkásmozgalom terén a Kínai Kommunista Pártnak arra kell törekednie, hogy elmélyítse a munkások hallatlanul nehéz helyzetének megjavításáért folyó gazdasági harcot, és megszilárdítsa, fejlessze a szakszervezeti munkásmozgalmat. A Kínai Kommunista Párt által vezetett szakszervezeteknek a továbbiakban is a leghatározottabban állandóan részt kell venniük az általános forradalmi harcban, de ugyanakkor a munkások valóban gazdasági szervezetei kell hogy maradjanak, amelyek érzékenyen reagálnak a munkások mindennapi gazdasági szükségleteire, és vezetik harcukat a külföldi és kínai tőkések ellen. Meg kell szilárdítani a szakszervezeteket, ki kell vívni, hogy legalísan működhessenek, termelési alapon kell átszervezni őket, küldöttkongresszusokat, üzemi bizottságokat kell szervezni. Ugyanakkor a pártnak a szakszervezeteken belül meg kell alakítania pártfrakcióit, hogy ezzel megerősítse befolyását a szakszervezetekben.

9. A Kínai Kommunista Pártnak különösen figyelnie kell a nemzetközi reformizmus minden olyan kísérletére, hogy támaszpontokat építsen ki magának a kínai proletariátusban és a nemzeti felszabadító mozgalomban. Várható, hogy a nemzetközi reformizmus valamennyi csoportja ráront Kínára, kezdve az amerikai és japán gompersizmus⁶⁰ szélsőségesen jobboldali szárnytól egészen az úgynevezett balszárnyig, amelynek élén Otto Bauer áll. Mindezen csoportok propagandája ellen, amely a pacifizmus és a demokratizmus jelszavával, valamint az amerikai tőke offenzívájának leplezése érdekében folyik, a Kínai Kommunista Pártnak átfogó felvilágosító kampányt kell indítania annak a nemzetközi reformizmusnak az áruló szerepéről, amely keleten az imperializmus bástyájává szándékszik válni az imperializmusnak a dolgozó tömegek felszabadító mozgalma elleni harcában.

10. A Kínai Kommunista Pártnak a kínai proletariátus tömeges szervezetévé kell válnia. Az elmúlt évben, a munkások százazreit egyesítő osztályszakszerveze-

⁶⁰ Az osztály-együttműködés hirdetésén alapuló, a politikai harc minden formáját elvető megalkuvó szakszervezeti irányzat. Nevét Samuel Gompers amerikai szakszervezeti vezetőről, az Amerikai Munkásszövetség (AFL) elnökéről nyerte.

tek léte ellenére, növekedése nem volt kielégítő. A Kínai Kommunista Pártnak a lehető leghamarabb fel kell számolnia azokat a szűk látókörű, szektás nézeteket, amelyek az egyszerű munkás kommunista párttagságára vonatkoznak. El kell hárítani mindazokat a felesleges, formális akadályokat, amelyek nehezítik a munkásoknak a pártba való belépését. A párt csak létszámának növekedése és tömörülése alapján biztosíthatja vezető szerepét a mozgalomban.

Elfogadva: 1926. március 13.

Kommunyiszcicseszkij Internacional v dokumentah. 619—623. old.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
KIBŐVÍTETT VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK
VII. PLÉNUMA
(1926. NOVEMBER 22—DECEMBER 16.)

[30]

TÉZISEK A NEMZETKÖZI HELYZETRŐL
ÉS A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ FELADATAIRÓL

I. A VILÁGKAPITALIZMUS GAZDASÁGA

1. A nemzetközi viszonyoknak az utóbbi időben megfigyelhető alakulása megerősíti a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának legutóbbi kibővített plénumán adott értékelést. Az ellenzéki vezetők (Zinovjev, Trockij stb.) bizonyos kijelentései ellenére kétségtelen a *tőkés stabilizáció ténye* (a világtermelés és a nemzetközi áruforgalom növekedése, a valuták rendezése stb.). Másfelől kétségtelen *ennek a stabilizációnak részleges és bizonytalan jellege*, ami a konjunktúra lázas váltakozásában, a fejlődés rendkívüli egyenlőtlenségében, a termelőapparátus termelési képessége és a termelés valóságos mennyisége közötti hatalmas ellentmondásban, a nagyságát tekintve rendkívül krónikus munkanélküliségben fejeződik ki. A tőkés stabilizáció folyamatába rést ütő tényezők között igen fontosak: a szocializmus erősödése a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében, az angol kapitalizmus hanyatlása, az osztályharc hallatlan kiéleződése Angliában és a nagy nemzeti forradalom Kínában.

2. Ha meg akarjuk határozni a kommunista pártok taktikáját a jelen időszakban, már nem vethetjük fel a tőkés stabilizáció kérdését *általánosságban*. Meg kell különböztetnünk az országoknak mintegy hat csoportját, amelyek fejlődésére élesen kirajzolódott, sajátos vonások jellemzők:

a) az Egyesült Államok — a még fejlődő hatalmas kapitalizmus országa (ide tartozik még Japán és részben az angol domíniumok, amelyekben a tőkés fejlődés, ha lassított tempóban is, de fölfelé ívelő vonalon halad);

b) a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége — a kibontakozó szocialista építés országa;

c) Anglia — olyan ország, amelyben a kapitalizmus továbbra is fennáll, de meredeken hanyatlik;

d) Németország és Franciaország — olyan európai országok, amelyekben a kapi-

talizmus stabilizációja — ha különböző formákban is — *jelenleg* a legnagyobb sikereket éri el;

e) a krónikusan pusztuló, részben agrarizálódó országok (Ausztria, Lengyelország, bizonyos fokig Csehszlovákia és a balkáni országok), amelyeknek egy részében azonban egyáltalán nincsenek megoldva az agrárforradalom feladatai (az úgynevezett „földreformok” gyakorlati szabotálása);

f) végül a gyarmati és félgyarmati országok, amelyek egy részében polgárháború folyik (Kína, Indonézia), amelyekben tehát semmiféle stabilizációról nem lehet beszélni.

3. A viszonylagos stabilizáció ellenére a kapitalizmus *sajátos* válságban van, amely egyáltalán nem azonos a „normális” tőkés túltermelési válságokkal. Ilyenek voltak a háború előtti válságok, Európában a háborút közvetlenül követő éhségválság (amely egyidejűleg volt a nem kielégítő termelés és fogyasztás válsága); a mostani túltermelési válság azonban, amelynek alapja egyrészt a termelőapparat termelési képességének egyes országokban olykor egészen nagyméretű növekedése, másrészt a tömegek vásárlóképességének csökkenése, jelentős mértékben az éhségválság folytatódása, mert jelenleg a nem kielégítő fogyasztás a tömegek elszegényedésével és a belső piacoknak a *világháború* eredményeképpen bekövetkezett kimerülésével kapcsolatos.

4. A dolgok ilyen állása előtérbe helyezi a *piacok kérdését*. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében a fejlődő szocialista ipar a növekvő életszínvonalon élő tömegek részéről felmerülő mind nagyobb keresletre támaszkodik, ugyanakkor a burzsoá országok ehelyett külső piacokat keresnek. Az imperialista konfliktusok fejlődése és kiéleződése elkerülhetetlen következménye a kialakuló viszonyok egész rendszerének. A jelenlegi szakaszt tehát úgy határozhatjuk meg, mint forradalmak közötti szakaszt, átmenetet az egyik forradalmi fellendüléstől a másikhoz, amelyhez szükségképpen elvezet a történelmi fejlődés menete, és amelynek — talán közeli — eljövételére a kommunista pártoknak fel kell készülniük.

II. A HATALMAK ÁTCSOPORTOSULÁSA ÉS A NEMZETKÖZI POLITIKA FŐ IRÁNYVONALAI

5. A jelenlegi helyzet jellemző ténye, hogy a gazdasági központok, következésképp a politikai és a katonai hatalom központjai is, áthelyeződtek nem európai országokba, mindenekelőtt az Amerikai Egyesült Államokba, amelynek az európai államok adósai lettek, és amely megszerezte a hegemoniát a világpiacon általában. Ha nem is beszélhetünk arról, hogy Európa gazdasága az Amerikai Egyesült Államok gazdaságának részévé vált, ha túlzott is az az állítás, hogy egész Európát Amerika tartja el, az Egyesült Államok kivételes szerepéhez semmiféle kétség sem férhet.

Az angol—amerikai versengés nagymértékben meghatározza az imperialista

hatalmak átcsoportosulását. Amerika nem engedett utat Anglia azon kísérletének, hogy a locarnói egyezmény segítségével visszaszerezze hadállásait a kontinensen. Ezzel szabaddá vált az út a francia—német közeledési kísérletek előtt, bár Amerika fékezi is a szorosabb közeledést. Amerika fölényének további növekedése szempontjából különös jelentőségűek a dél-amerikai országok, iparcikkeket befogadó nagy piacakkal, tőkeigényükkel és óriási nyersanyagkincseikkel. Az Amerikai Egyesült Államoknak ezt a fölényét dezorganizáló elemként meg kell említeni a mexikói nemzeti forradalmi mozgalmat.

Egyéb nagy jelentőségű tények: Franciaország ipari országgá válása és Németország gazdasági újjászületése Anglia gazdasági hanyatlásával és Olaszország előlépésével párosul. Ezen az alapon csődöt mondott a versailles-i béke és radikálisan átcsoportosultak a hatalmak, szétesett a nagyantant, s bomlik a Népszövetség, a „szövetségesek” politikai eszköze.

6. Ennek a likvidálási folyamatnak az állomásai a következők voltak:

a) *Versailles, s azután a Ruhr-vidék megszállása.* Amerika félreáll. Európában Franciaország hegemoniája. Németország poliktiailag mélyponton.

b) Franciaország nem tudja megemészteni a megszállást, és vereséget szenved. Amerika és Anglia beavatkozása. *A Dawes-terv.*⁶¹ Megkezdődik Németország felemelkedése.

c) *Locarno.*⁶² A francia kudarcot kihasználó Anglia hegemoniája. Németország politikai közeledési kísérletei és megfelelő engedményei a Szovjetuniótól való elhidegülése nyomán. Németország ígéretet kap, hogy felveszik a Népszövetségbe; megkezdődik Németország „nyugati orientációja”. Amerikai tőke áramlik a német gazdaságba.

d) *Genf.* Amerika kissé visszaszorítja Angliát. Németország belép a Népszövetségbe, és helyet ap a Népszövetség Tanácsában. Fordulat kezdete a francia—német kapcsolatokban.

e) *Thoiry.* A Népszövetségben átcsoportosulás megy végbe. Németországot illető „békés” politikájával Franciaország megnyer számos kis országot, és többséget szerez mind a Népszövetség plénümán, mind Tanácsában. Az erők radikális átcsoportosulása. A thoiry-i megegyezés és számos fontos engedmény Franciaország részéről, cserébe a Saar-medence visszaváltásáért és a német vasúti kötvények mobilizálásáért. Amerika keresztülhúzza ezt az egyezményt, de a blokk megmarad. A versailles-i kombinációk csődje meggyorsul. Részben a francia—német blokk ellensúlyozására létrejön egy *angol—olasz blokk*. Olaszország saját részvételével ki akarja igazítani a szovjetellenes frontot. Kiéleződnek az előbbiek ellen-

⁶¹ Lásd a 43. sz. jegyzetet.

⁶² A *locarnói* szerződéseket (1925. október 16.) Franciaország a versailles-i status quo fenntartása érdekében kezdeményezte. Azonban Németországnak csak a *nyugati* határait garantálták, s ebben már szerepet játszott az az elgondolás, hogy bevonják a szovjetellenes frontba. Németország ezt követően léphetett be a Népszövetségbe.

tétei Franciaországgal (a Földközi-tengeren, Észak-Afrikában, a balkáni országokban, Kisázsiaiban). A nagyhatalmak átcsoportosulásával együtt megkezdődik a kisantant szétesése. Lengyelország, amely a francia orientációt angolra cserélte, most ismét Franciaországhoz kezd hajlani; a Balkánon a francia befolyást kiszorítja az angol és az olasz imperializmus; konfliktusok halmozódnak a balkáni államok között, erről az oldalról is érlelődik az új háború veszélye.

7. Általános a szovjetellenes tendencia, amely Anglia vezetésével utat tör magának az imperialisták közötti valamennyi ellentétén keresztül. Németország nyugati orientációja, az olasz politika legújabb iránya, Lengyelország, a szerződések rendszere a peremállamokban és Romániában, az olasz—román és a francia—román szerződés, Anglia tevékenysége a Baltikumban, a Balkánon, Perzsiában, Afganisztánban stb. — mindez az említett alapvető tendencia kifejeződése. Hasonlóképpen kétségtelen Kína bekerítésének tendenciája azzal a céllal, hogy Kína fejlődését nemzeti kapitalista útra tereljék a külföldi tőke hegemoniája alatt, amennyiben nem sikerül a nemzeti forradalom közvetlen leverése.

8. E tendencia mellett egyáltalán nem szűntek meg az ellentmondások az imperialista hatalmak között sem, s a legfontosabb szerepet az Anglia és Amerika közötti ellentmondás játssza. A Népszövetség pacifista frázisainak és gesztusainak leple alatt szörnyű háborúk előkészületei folynak. A militarizmus veszett erősödése, a haditechnika (elsősorban a repülés és a vegyi eszközök) hatalmas fejlődése teljesen nyilvánvalóan feltárja általában a pacifista utópiák, ezen belül az úgynevezett pán-európai ideológia s különösképpen a „békéről” szóló szociáldemokrata fecsegés valóságos értelmét, amely leplezi a harcias imperializmus terveit s arra szolgál, hogy becsapja a munkásokat és elaltassa éberségüket az új imperialista háborúk növekvő veszélye idején.

Általános következtetés: a jelenlegi egyezmények és csoportosulások ingatag volta korunk jellemző vonása. A gazdasági konjunktúra rendkívüli ingatagsága mellett kifejezi az egész kapitalizmus labilitását, a tőkés stabilizáció feltételes jellegét.

III. AZ OSZTÁLYERŐK ÁTCSOPORTOSULÁSA ÉS A BELPOLITIKA ALAPVETŐ IRÁNYVONALAI

9. A burzsoázia stabilizációs kísérletei *külsőleg* a külső piacokért folyó harc vonalán haladnak, az országokon *belül* viszont ezek a kísérletek osztályszempontból azt jelentik, hogy a munkásosztályra és általában a dolgozók nagy tömegeire fokozott nyomás nehezedik, csökken részesedésük a nemzeti összjövedelemben, s élesen megnövekszik a kizsákmányolásuk. Ez a folyamat különböző formákban megy végbe, és határait mindenekelőtt magának a munkásosztálynak az ellenállóképessége, ennek különböző foka szabja meg. A gazdaság itt közvetlenül összekapcsolódik a politikával, és a stabilizációs folyamat maga is az osztályharc kérdésévé válik.

10. *Németországban* a kapitalizmus stabilizációjának, gazdasága és államapparátusa megszilárdulásának kiindulópontja a proletariátus 1923. őszi leverése volt; ezt a vereséget sok más súlyos ütközet előzte meg. A tömegek vásárlóképesységének hallatlan csökkenése, s ezzel együtt a német burzsoázia különösen súlyos külpolitikai helyzete (elsősorban a „saját” gyarmatok hiánya) azt eredményezte, hogy különösen intenzíven próbálták racionalizálni a termelést, és nagy nyomást gyakoroltak a proletariátusra. Másfelől a munkástömegek korábbi vereségei lehetővé tették, hogy a német tőke igen nagy sikereket érjen el. A munkásosztály ellenállása itt nagy tömegeket átfogó balratolódásban fejeződik ki, amely még nem ölt aktív védelmi harci formákat, bár a proletár osztályharc fellendülésének első csírái már megmutatkoznak Németországban.

Ezzel egyidejűleg a burzsoázia kiegészítő biztosítékokat teremt magának azzal, hogy időszakonként bevonja a szociáldemokráciát az államigazgatásba.

11. *Angliában* a munkásosztály elleni offenzíva és nyomás hatalmas ellenállást váltott ki, amely általános sztrájkban és az angol bányászok hősie sztrájkjában jutott kifejezésre. Ebből a szempontból a bányássztrájknak óriási elméleti jelentősége van. Anglia mostani megingott helyzete a világpiacon, és igencsak valószínű további hanyatlása, ami az angol világbirodalom széthullásával függ össze, a harcot a maga egészében egyre élesebbé teszi, s ily módon Anglia az az európai ország, amely a legközelebb áll a forradalmi helyzethez. Gyorsan halad az osztályerők további polarizálódása (a liberálisok széthullása és átállásuk a konzervatívokhoz, a munkásosztály forradalmasodása, a szakszervezeti bürokráciának és a Munkás Párt vezető köreinek diszkreditálódása stb.). A stabilizálódás valószínűsége általában itt is fölöttébb kérdéses.

12. *Franciaországban* a pénz feljavulására irányuló politika következtében, valamint a nemzetközi kartellek létrejöttével kapcsolatban a legutóbbi időben előtérbe került a stabilizáció kérdése.

A Baloldali Blokk kormányzása idején a legerősebb pénzügyi, ipari és kereskedelmi körök előidézték a frank mesterséges esését, hogy hatalomra juttassák vérendüket, Poincarét. Készek arra, hogy a kisburzsoázia semlegesítése céljából megengedjék a Baloldali Blokk részvételét Poincaré kormányában.

A stabilizáció politikai előfeltétele Poincarének, a nagyburzsoázia érdekei képviselőjének győzelmében jutott kifejezésre. Ugyanakkor a munkásosztály nem tudta mozgósítani sem saját erőit, sem a kisburzsoáziát a közös ellenállás megszervezésére. A szakértői terv és a pénz stabilizálására irányuló ideiglenes rendszabályok alapján Poincaré a frank megjavításának politikáját folytatja az átváltási árfolyam emelésével, a költségvetési egyensúly megteremtésével, az államkincstár kötelezvényeinek amortizálásával és a pénzforgalom helyreállításával. A munkásosztály elleni offenzíva még csak most kezdődik, és deflációs politikával jár együtt. Az osztályharc kiéleződése a relatíve közeli jövő kérdése.

13. *Olaszországban, Lengyelországban* stb. a burzsoázia stabilizációs politikája fasiszta államcsínyekben fejeződött ki, amelyek a dolgozó tömegek megtévesztett

részére, elsősorban a kispolgárságra támaszkodtak, és szétverték a proletármozgalom élenjáró osztagait.

Am a nagy tömegek elnyomorodásával — a tőkés stabilizáció állandó következményével — és a fasizmusnak a nagytőke táborába való szükségszerű nyilvánvaló átállásával a kispolgárság, a kisparasztság és a megtévesztett proletárok tömegében új átcsoportosulások mennek végbe, amelyek szükségképpen éles társadalmi konfliktusokat és összeütközéseket vonnak maguk után. Mindez jelentős mértékben fenyegeti a fasizmus helyzetét.

14. *Skandináviában*, ahol — Finnország kivételével — az osztályellentétek még nem eléggé erősek, a stabilizáció az osztályantagonizmus kiéleződését eredményezi. A szociáldemokraták árulásával kapcsolatban az osztályharcnak ez az éleződése a proletárok soraiban abban fejeződik ki, hogy szakszervezeti egységekre törekszenek, fokozott követeléseket támasztanak és nagyobb aktivitást tanúsítanak az egyes harcokban. Finnországban a fehérterror uralma kiélezi ezt a folyamatot.

15. Ennek az offenzívának az alapján és a burzsoá államapparátus viszonylagos megszilárdulása alapján fokozatosan kiszorítják a kormányból a szociáldemokratákat, akik a legválságosabb pillanatokban a burzsoá rendszer megmentőinek szerepét játszották.

16. Tehát különböző formákban egy és ugyanazon tendencia nyilvánul meg, amely a kapitalizmus háború utáni gazdaságából ered. A tőkés stabilizáció szociális osztályhatára a munkásosztály ellenállása, az a képessége, hogy mozgósítja erőit és szembeszáll az előrenyomuló kapitalizmussal, amely sietve egyesíti ebben a harcban egyes osztagait, csoportjait, pártjait.

IV. A TŐKÉS RACIONALIZÁLÁS MÓDSZEREI

17. Tehát a burzsoázia stabilizációs politikájának kiindulópontja a munkásosztályt sújtó közvetlen nyomás, a munkanap meghosszabbítása (támadás a munkanap ellen, a munkaidő növelése a törvényhozás szintjén több országban), a munkabér csökkentése, a proletariátus és vele együtt általában a dolgozó tömegek fokozott megadóztatása.

18. A következő lépés a munka újjászervezése és az egész termelési folyamatban az úgynevezett Ford-rendszer bevezetése (futószalag, „zárt utak”, szabványosítás, új munkamegosztás, időelemzés stb.); a termelés és a kereskedelem kartellekbe és trösztökbe szervezése (hatalmas vertikális és horizontális egyesülések, kombinációk, konszernek létesítése); új technika bevezetése (új gépek, villamosítás, új fém-megmunkálási módszerek, kémiai módszerek, Diesel-motorok alkalmazása a vízi közlekedésben stb.) — ami az adott körülmények között a munkanélküliség további növekedését és az életszínvonal csökkenését eredményezi.

19. Ennek a folyamatnak legfőbb bázisai Amerika és Németország, részben Franciaország, sőt Olaszország is. Ezen belül meg kell említeni a trösztök rendkívüli

növekedését Németországban, miáltal létrejött a világon a legnagyobb egyesületek típusa, és ez már maga is a legnagyobb gazdasági erőként lép fel nemzetközi kartellek és trösztök megalakításánál (például a kontinensen az acélkartell stb.).

20. Az európai országokban a tőkés racionalizálás megvalósításának legfőbb nehézsége abban az ellentmondásban rejlik, amely a műszaki haladással és a Ford-rendszer bevezetésével kapcsolatos tömegtermelés szükségessége és a belső piacoknak a munkásosztályra nehezedő nyomás által még jobban elmélyített gyengesége között van. Maga a racionalizálás ilyen körülmények között ellentmondásos jellegűvé válik: amennyiben alkalmazkodik a belső piachoz, annyiban csökkenti a termelést, gyárakat állít le, keményen koncentrálja a termelést, s olykor a védővámok jelentős emelése felé tendál; ugyanakkor a termelés „szabványosítása” a termelés tömeges jellegét és tömegének növekedését feltételezi, következésképpen az értékesítés megfelelő növekedését is. Különösen nehéz Németország helyzete, ahol a közeljövőben növelni kell a jóvátételfizetések összegeit. A világpiacról való kiszorulás és a tömegek vásárlóképeségének kolosszális csökkenése azt eredményezi, hogy különösen intenzíven törekednek a termelés racionalizálására, és fokozzák a proletariátusra nehezedő nyomást.

Ez a helyzet szükségképpen szélsőségesen kiélezi — jelenlegi sikerei ellenére — a német kapitalizmus fejlődésében rejlő ellentmondásokat.

Még az Egyesült Államokban, az „amerikanizálás” klasszikus országában is megmutatkoznak ennek az egész rendszernek a munkásosztályt sújtó következményei és ellentmondásos jellege; az utóbbi időben a munkások reálbére stagnál, a munkaidő szinte egyáltalán nem csökken, s ugyanakkor megfigyelhető a munkás egyre fokozódó „elhasználódása” a termelés folyamatában.

21. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében a racionalizálás élesen különbözik a tőkésországokban folyó racionalizálástól mind elvileg, mind közvetlen gazdasági hatását tekintve. *Elvileg* azért, mert nem kapitalista racionalizálás, és a szocializmus, nem pedig a kapitalizmus fejlődését szolgálja. *Közvetlenül* azért, mert olyan alapon megy végbe, amikor gyorsan nő a termelés, növekszik a munkások száma, emelkedik a tömegek munkabére és életszínvonala, s vannak biztosítékok arra, hogy a munkaidő ne hosszabbodjék.

V. A JELENLEGI HELYZET EGYES ELVI KÉRDÉSEI

22. A tőkés stabilizáció kérdésével összefüggésben a jelenlegi helyzet egyik elvi kérdése az ultraimperializmus kérdése. *Gazdaságilag* az ultraimperializmus lehetetlenségét az egyenlőtlen fejlődés és a legfontosabb imperialista államok közötti feszült érdekellentétek bizonyítják (vö. e momentum lebecsülését Trockijnál). Ez *politikailag* abban fejeződik ki, hogy az államközi politikai egyezmények és blokkok rendkívül ingatagok, valamint abban, hogy a Népszövetség dezorganizálódik,

ami az angol—francia ellentétek tükröződése. A militarizmus általános fokozódása hasonlóképpen cáfolja az ultraimperialista elméletet, amelynek szerepe a következőkre korlátozódik:

1. a proletariátus éberségének elaltatása;
2. a német imperialisták részéről a „közös” gyarmatbirodalom szükségességének hirdetése, azaz Németország gyarmatainak visszaszerzése;
3. propaganda a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége ellen, amely nem akar belépni a Népszövetségbe;
4. propaganda az „ultraimperialista” békét megbontó gyarmati forradalmak ellen.

23. Németország gazdasági növekedésével és a német kapitalizmus konszolidációjával kapcsolatban felmerül a német imperializmus kérdése. Amennyiben Németország elnyomott és kifosztott ország volt, amelyet az antant győztes imperializmusa térdre kényszerített, annyiban következésképpen olyan ország helyzetében volt, amely objektíve igazságos nemzeti felszabadító harcot vívhatott az antant-imperializmus ellen, de a burzsoázia megghiúsította függetlenségének védelmét. Így a kommunisták feladata abban rejlett, hogy a német burzsoáziának az antant-imperializmus elleni félénk ellenállását a dolgozó tömegek aktív beavatkozásával ösztökélje. Ezen a téren le kellett leplezni a tőkéseket mint az egész német nemzet árulóit, és a külföldi imperialisták elleni harcra kellett vezetni a proletariátust, amely az egész nemzet felszabadításának egyetlen igazi harcosa. Ugyanakkor a német munkásosztálynak minden erejét meg kellett feszítenie, hogy meggyorsítsa saját burzsoáziájának bukását és a német tanácsköztársaság megteremtését. *Ebben az összefüggésben a munkásosztálynak a nemzeti védelem kérdését nem úgy kellett felvetnie, ahogy szükségképpen felmerült volna az imperialista Németországgal kapcsolatban; a fejlődés stádiumának sajátos feltételeiből kellett kiindulnia, amelyben Németország akkor volt.*

Ilyen volt a helyzet a Ruhr-vidék megszállása idején. Németország gazdasági felemelkedése, monopolkapitalizmusának belső konszolidálódása, vezető szerepe a nemzetközi imperialista egyesülésekben, „nyugati” orientációja, kísérletei gyarmatainak visszaszerzésére — mind a német imperializmus újjászületéséről tanúskodik. Mindezzel kapcsolatban a német haza védelmének kérdését éppen úgy negatív kellett eldönteni, mint más imperialista országokban.

24. A Kommunista Internacionálé a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét a nemzetközi forradalom legfontosabb erődítményének tekintette és tekinti. A szociáldemokráciának és a kommunizmus renegátjai közül kikerülő követőinek (valamint a Kommunista Internacionálén belüli elenyésző jobboldali és „baloldali” csoportoknak, melyeknek szárnyakat adnak az SZK(b)P-n belüli ellenzék hasonló fellépései) azon kísérleteit, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének viharos gazdasági fejlődését valamiféle „kulák” jellegű újjászületés folyamataként tüntessék fel, a Kommunista Internacionálé a leghatározottabban vissza-

uratisja.⁶³ Objektíve az ilyen kísérletek csak a proletariátus osztályellenségeinek tesznek szolgálatot. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának kibővített plénuma úgy véli, hogy azoknak az embereknek, akik a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét a kapitalizmus országának tekintik és tagadják a proletárdiktatúrát, nincs helyük a Kommunista Internacionálé soraiban.

25. A kínai nemzeti felszabadító harc azt a kérdést veti fel a Kommunista Internacionálé előtt, hogy mi a fő perspektíva, amely felé a kínai szekciónak a Kommunista Internacionálé valamennyi szekciója támogatásával orientálnia kell. Ez a legfőbb perspektíva Kína önálló fejlődésének útja, szövetségben a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségével és az egész világ proletariátusával (lásd Lenin megfelelő tételeit a Kommunista Internacionálé II. kongresszusára), szemben a kapitalista fejlődéssel, amellyel elkerülhetetlenül együtt jár a külföldi tőke gyámkodása. Bár a jelenlegi helyzetben a legfőbb feladat valamennyi nemzeti forradalmi erő egységfrontja, a burzsoázia imperialistaellenes rétegeit is beleértve, már most gyakorlatilag fel kell vetni a következő kérdéseket: a parasztság létszükségleteinek kielégítése, a parasztság megnyerése a kínai proletariátussal való szövetségre, és a kínai proletariátus előkészítése a kínai forradalom vezetőjének szerepére.

26. A jelenlegi helyzetben a tőkésországokban elvi kérdés a tőkés racionalizáláshoz való viszony. Ellentétben a szociáldemokráciával, amely feladatának tekinti a tőkés rendszer támogatását és megszilárdítását, és ezért teljes mértékben támogatja a tőkés racionalizálást, a kommunistáknak nem lehet feladatuk a tőke segítése gazdaságának javításában. A kommunisták nem ellenezhetik a jobb technikát vagy a munkaszervezés jobb rendszerét. De a kapitalizmus feltételei között nem is tekinthetik feladatuknak, hogy gondoskodjanak róla. Feladatuk teljesen más jellegű és a következőkben foglalható össze:

1. harc a tőkés stabilizáció ellen;
2. a munkásosztály helyzetének mindennemű romlása ellen, ami a tőkés álracionalizálás eredménye;
3. a munkásosztály életszínvonalának emeléséért;
4. a proletárdiktatúráért és a gazdaság szocialista megszerzéséért;
5. nem tőkés, hanem szocialista racionalizálásáért.

Ugyanakkor a kommunista pártnak harcolnia kell az osztály-együttműködésen alapuló „gazdasági demokrácia” ellen, és a vállalkozók elleni engesztelhetetlen

⁶³ A trockista ellenzék vádja a NEP-et megvalósító, a munkás-paraszt szövetséget erősítő KB-val szemben. A Trockij híveiből, valamint a „decistákból” (demokratikus centralisták), a „baloldali kommunistákból” és a „munkásellenzékből” alakult csoportról van szó, amely 1923 októberében levelet intézett az OK(b)P Központi Bizottságához, rágalmazva annak munkáját. Ezt követően kiadták a „46-ok” nyilatkozatát, amelyben azt állították, hogy a pártapparátus próbálja helyettesíteni a pártot; követelték a X. kongresszuson a frakciók betiltásáról hozott határozat hatálytalánítását. A XIII. pártkonferencia elítélte a trockisták pártellenes harcát. A XIII. kongresszus (1924. május 23—31.) ezt megerősítette.

osztályharc útján törekednie kell az üzemi bizottságok jogainak kiszélesítésére, beleértve a termelést és az elosztás feletti munkásellenőrzést is. Az osztályharcnak ez a harci feladata egyben a kommunista párt válasza a tőkés racionalizálásra.

VI. A TŐKE OFFENZÍVÁJA ÉS ELTOLÓDÁS A MUNKÁSOSZTÁLYON BELÜL

27. A tőkének a munkásosztály elleni offenzívájával kapcsolatban, ami a burzsoázia stabilizációs politikájának kifejeződése, másfelől a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének erősödésével és megszilárdulásával kapcsolatban a legtöbb országban balratolódási folyamat figyelhető meg a nagy munkástömegek körében. Ez a folyamat, az illető ország egész helyzetének sajátosságától függően, különböző formákban megy végbe.

28. *Angliában*, a hanyatló kapitalizmus országában, a burzsoázia stabilizációs kísérletei grandiózus sztrájkharcra vezettek; ezt a szakszervezeti bürokrácia felső rétegei mindenütt szabotálták és elárulták; ám ezzel a sztrájkharccal összefüggésben fokozódik a munkások ideológiai felemelkedése, mindinkább kikerülnek a hivatalos vezetők befolyása alól, csalódnak az állam „demokratikus” alkotmányában stb. Ezen a talajon növekszik a kisebbség mozgalma, Nagy-Britannia Kommunista Pártjának befolyása, a Szovjetunió befolyása, amelynek munkásai a bányászok segítségére siettek stb. Az angol munkások balratolódási folyamatának, amelynek útjában hatalmas nehézségek állnak, és amely a tőkésosztály jól dresszírozott és tapasztalt „munkásügylvivőinek” szokatlanul kemény ellenállásába ütközik, igen szilárd történelmi alapja és hatalmas jelentősége van az egész munkásmozgalom sorsa szempontjából.

29. A stabilizálódó európai országokban (elsősorban Németországban) a balratolódás folyamata jelenleg nem aktív harci megmozdulások formájában megy végbe, hanem rendkívül sajátos és bonyolult formákban: szakszervezeti ellenzék; baloldali ellenzék a szociáldemokrata munkások körében (megkülönböztetni vezetőiktől); munkásküldöttségek a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében; különböző önkéntes társaságok, mint a Vörös Frontharcos Szövetség; akcióbizottságok (Olaszország); a katolikus „össznenemzeti” pártok széthullása (a német „centrum” katolikus munkásai, olasz szervezetek); szavazás az „uralkodó házak” ellen Németországban; a szakszervezeti egységfrontért folyó harccal összefüggő különböző egységbizottságok (Franciaország) stb. Mindezeket a szervezeti formákat, akárcsak az aktív harc összes formáit, a jelenlegi helyzetben a kommunizmushoz vezető út különböző formáinak kell tekinteni.

30. Az elmaradott és agrarizálódó országokban (amelyekben a termelési lehetőségek és a kihasználásuk közötti ellentmondás az ipari termelés apparátusának csökkentését kényszeríti ki) a balratolódási folyamatot rendkívül megnehezíti a burzsoázia és a földbirtokosok terrorja (bestiális terror Jugoszláviában, Magyar-

országon, Bulgáriában, Romániában, Lengyelországban). De itt is megvannak a megfelelő tendenciák (a parasztság radikalizálódása, osztályjellegű szakszervezeti mozgalom, a szociáldemokrácia felbomlása, munkás-paraszt blokk, a nemzeti felszabadító mozgalom növekedése stb.). A gyarmati és félgyarmati országokban, amelyekben forradalmi harc folyik (Kína, India, Indonézia, Szíria és az észak-afrikai partvidék), a balratolódás egészen más jellegű: abban nyilvánul meg, hogy az eddig közömbös, megfélemlített és öntudatlan tömegek is bekapcsolódnak az aktív harcba.

31. Ellentétes előjelű tendenciák a következők:

1. A munkásmozgalom úgynevezett amerikanizálása, amelyet különösen a szakszervezeti és a szociáldemokrata bürokrácia támogat (részesedés a profitban, munkásbankok, a vállalkozók és a munkások közös szövetségei stb.), és amely azzal függ össze, hogy tudatosan a szakadás politikáját folytatják a munkásosztályon belül, megteremtve a privilegizált új munkásarisztokrácia vékony rétegét, amely a kapitalista burzsoázia megbízható támasza lehet.

2. A szociáldemokrácia ideiglenes megerősödésének tendenciája, amelyet az indokol, hogy a szociáldemokrácia újból ellenzéki lett — részben a balratolódó munkástömegek nyomására, de főképpen azért, mert sok országban a megerősödött burzsoáziának már nincs szüksége a szociáldemokráciára mint a kormányban részt vevő aktív pártra.

3. A fasiszta mozgalom, amely sajátos formákban kihasználva a kispolgári tömegeknek, sőt olykor az elmaradott munkások egy részének elégedetlenségét, más csatornákon vezeti le ezt az elégedetlenséget, fenyegeti a munkások élenjáró rétegét, és támaszt jelent a burzsoá államnak.

VII. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ LEGFŐBB FELADATAI A JELENLEGI HELYZETBEN

32. Jelenleg a Kommunista Internacionálé egyik legfőbb nemzetközi feladata: a nemzetközi forradalmi mozgalom legfontosabb gócainak, nevezetesen a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének, az angol munkásoknak és a kínai forradalomnak a támogatása. Ezzel egyidejűleg a Kommunista Internacionálé nem tévesztheti szem elől, hogy Németországban is, abban az országban, ahol a stabilizációs kísérleteket a burzsoázia szempontjából nagyobb siker koronázta, mint más országokban, a viszonylagos stabilizálódás ellenére, éppen a kibontakozó és a jövőben még nagyobb méreteket öltő osztályütközetek alapján, közvetlen forradalmi helyzet érlelődik.

A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy a Kommunista Internacionálénak csaknem valamennyi pártja nem eléggé energikusan harcolt az angliai sztrájk és a kínai forradalom támogatása érdekében. A leghatározottabb harcra van szükség az imperializmus intervenciók tervei ellen,

Anglia Kína-ellenes fegyveres intervenciók kísérlete ellen, a Kínával kötött egyenlőtlen szerződések további érvényben maradása ellen, a szovjetellenes katonai szerződések és titkos megegyezések ellen stb. Ezek a megmozdulások bizonyos fokig azt ellenőrzik, hogy mire lesz képes a párt egy sokkal nehezebb feladat, a háború elleni harc feladatának felmerülése esetén.

33. Ugyancsak hangsúlyozni kell a háborús veszély elleni harcot. Kíméletlenül le kell leplezni a szociáldemokrácia és a burzsoázia „pacifista”, „pán-európai” stb. utópiáit.

Lényeges feladat, hogy a mindennapi agitációban előtérbe helyezzük az új imperialista háború veszélye elleni kampányt; fel kell tárni a proletariátus előtt a háború fenyegető veszélyét, és készen kell állni arra, hogy az imperialista háborút polgárháborúvá változtassuk. Rendszeresen meg kell világítani a Népszövetségnek mint imperialista szervnek a szerepét: a „demokratizálásra” vonatkozó eszme egész hazug és ostoba voltának megvilágítása, a militarizmus tényleges növekedéséről, valamint a vegyi, biológiai és légi háborúval kapcsolatos szörnyűséges terveiről szóló információk propagálása, a katonai szerződések és egyezmények leleplezése, a nemzetközi forradalom gócainak szétverésére irányuló burzsoá politika értelmének megmagyarázása — mindez a kommunisták egyik legfontosabb kötelezettsége kell hogy legyen.

34. A tőke bármilyen formában jelentkező offenzívája elleni harc, és különösen a proletariátus helyzetének a tőkés racionalizálásból eredő bármiféle romlása elleni harc az alapja a Kommunista Internacionálé valamennyi, tőkésországban működő szekciója munkájának. Munkanap, munkabér, munkanélküliség — ezek ennek a harcnak a legfőbb kérdései. A kommunistáknak a harcosok első soraiban kell állniuk, ki kell adniuk és meg kell fogalmazniuk a munkások ez irányú követeléseit, síkra kell szállniuk a nyolcórás munkanapért az ellene irányuló minden támadással szemben.

35. Az ipar trösztösítésével együtt erősödik a burzsoázia társadalmi hatalma, s ezzel egyidejűleg a proletariátus mind nagyobb ellenállásának és energikus védelmi akcióinak szükségessége is. Ezért a munkáosztály *egységfrontjára* most minden eddiginél nagyobb szükség van. Ugyancsak napirendre kerül a harc a burzsoázia azon terve ellen, hogy szakadást idézzon elő a munkásmozgalomban, a munkások privilegizált rétegére támaszkodják az egész munkástömegre gyakorlandó nyomás érdekében, és a dolgozók és a munkanélküliek közötti különbséget elmélyítve, depressziós állapotban tartsa a proletariátus dolgozó részét, munkanélküliséggel fenyegetve azt. Ezért a trösztökben egyesült tőkével szemben az általános munkásfront egysége a legsürgetőbb időszerű feladat. Ennek a harcban, és a harc érdekében egyaránt szükséges egységnek a hirdetése, az ilyen egységtaktika gyakorlati megvalósítása mindenféle reformista árulás, kapituláció, ingadozás, az ellenség oldalára való áttérés leleplezésével párosulva — ez legyen az alapja a kommunista pártok egész taktikai vonalának. Fel kell használni minden olyan formát, amelyben kifejeződik a munkáosztály úgynevezett balratolódásának folyamata. Ez a folya-

mat az alapja annak, hogy a kommunista pártok helyesen és sikeresen valósítsák meg az egységfront taktikáját.

36. Az osztályellentétek kiéleződése különösen annyiban fog összeütközéseket és konfliktusokat eredményezni, amennyiben a tőkés racionalizálás folyamata szinte áthághatatlan akadályokba ütközik. A tömegek mozgósítása erre a harcra, a harc irányítása, növekvő befolyás erre a harcra, a tömegekkel való kapcsolatoknak és a tömegek irányításának legaktívabb politikája — ez legyen a kommunista pártok soron levő feladata. Ezen belül szem előtt kell tartani a *szakszervezetekben* végzett munka különös fontosságát, amelyek a munkásosztály legátfogóbb szervezetei, és amelyek a tőke éles „gazdasági offenzívájának” feltételei között különös jelentőségre tesznek szert. A kommunista pártok most nem érhetnek el tartós sikereket, ha nem dolgoznak a legenergikusabban ezen a téren. A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy a harcnak ezen a frontján a kommunista pártok munkájában nagy hiányosságok vannak.

37. A jelen szakasz különösen élesen veti fel a kérdést, hogy fáradtságos, kitartó, rendszeres munkára van szükség a tömegek egyesítése érdekében, a tömegek lényegesebb követeléseiből és szükségleteiből kiindulva. Elsődleges jelentőségűvé válnak a rész követelések, a konkrét jelszavak, a konkrét akcióprogramok. A kommunista pártok mind ez ideig nem tanultak meg kielégítő módon behatolni a proletár tömegek közé, nem tanulták meg egyesíteni és összekapcsolni az aktuális kérdéseket és az aktuális rész követeléseket, részleges jelszavakat az alapvető harci jelszóval — a proletárdiktatúra jelszával. Ha megtanulják ezt a művészetet, megoldják az alapvető taktikai feladatot.

38. Meg kell tanulni az elért sikerek szervezeti megszilárdítását. A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy szinte valamennyi kommunista párt egyik legkomolyabb hibája, hogy a kampányok pozitív eredményeit nem tudják egészen kielégítően felhasználni *szervezeti* tekintetben. Ez sok esetben többek között azt eredményezi, hogy a kommunista pártok taglétszáma nem kielégítő módon növekszik, sőt néha stagnál, ami egyáltalán nem felel meg *politikai befolyásuk* kétségtelen növekedésének. A politikai és szervezeti aktivitás fokozása; a párt toborzó erejének növelése; intenzívebb harc a kommunista pártok tömegpárttá tételéért (a pártok bázisai, különösen a magasan fejlett ipari országokban, a vállalatok) — mindez ugyancsak a Kommunista Internacionálé legfontosabb feladatai közé tartozik.

39. Számos országban figyelmet kell fordítani a kispolgárság és a parasztság széles rétegeinek megnyerésére. Az adóterheknek a stabilizációval kapcsolatos növekedése, a kartellek által megszabott magas árak politikája, a vámpolitika, az agrárrolló (farmerválság az Egyesült Államokban), a kispolgárság fokozott ütemű kisajátítása a tőke rendkívül gyors centralizálódásával összefüggésben, a földreformok elszabotálása (Románia, Lengyelország stb.) — mindez megalapozza, hogy a kommunista pártok sikeres munkát végezzenek a dolgozók e rétegei körében.

a nemzeti tekintetben tarka államokban az elnyomó nemzet burzsoáziája a nemzeti kisebbségekkel szemben a szélsőséges elnyomás, kizsákmányolás és a nyílt rablás módszereit alkalmazza (a németek üldözése Elzász-Lotaringiában; a német és a szláv lakosság olaszosítása Olaszországban; a nemzeti kisebbségek elnyomása Lengyelországban és Csehszlovákiában; a török és a bolgár lakosság kiűzése Görög Macedóniából és Trákiából, valamint a görög lakosságé Törökországból; a nem román parasztság földjének kisajátítása Dobrudzsában; a macedónok elnemzetietlenítése stb.). Mindez erősíti a nemzeti és nemzeti-forradalmi mozgalmat. A kommunista pártoknak határozottan fel kell lépniük a nemzeti elnyomás minden formája ellen, ki kell adniuk a nemzetek önrendelkezési jogának jelszavát, beleértve a különválás és az önálló államalakítás szabadságát; meg kell mutatniuk, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében teljesen megoldották a nemzeti kérdést.

40. Ebben a szakaszban az egyik legfontosabb feladat a fasiszmus és a fehérterror elleni harc, a harc a kommunista pártok nyílt működéséért ott, ahol illegálisak, valamennyi legális lehetőség kihasználásával és a párt erős illegális apparátusának fenntartásával.

Ugyancsak napirenden van a szociáldemokrácia elleni harc. A szociáldemokrácia „ellenzéki” helyzete ellenére végképp és mindenhol a burzsoá kormányok oldalára áll. A Népszövetség, az „ultraimperializmus”, a háborús veszély, a racionalizálás, a burzsoáziával való koalíció stb. stb. kérdésében elfoglalt álláspontját teljesen átítatja a munkásosztály elárulása. A szociáldemokrata nézetek és a szociáldemokrata taktika leleplezése az egyik legfontosabb feltétel az egységfront forradalmi taktikájának megvalósítása során.

A kommunista pártok, küzdve a tömegek kiszabadításáért a II. Internacionálé és Amszterdam bomlasztó hatása alól, követelik: a koalíciós politikával szemben a leghatározottabb osztályharcot és a tőkés kormányok megdöntését; a tőke diktatúrájával szemben a proletariátus diktatúráját; a kapitalizmus új, békés fázisáról szóló hazug fecsegéssel szemben a fenyegető háborús veszély leleplezését és a tömegek előkészítését az ilyen háború polgárháborúvá változtatására; Pán-Európával szemben Szocialista Európai Egyesült Államokat; a Népszövetséggel szemben a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét.

VIII. A KOMMUNISTA PÁRTOK ÉS A SZAKSZERVEZETEK

41. A trösztösített ipar feltételei közötti gazdasági sztrájk és gazdasági harc, amely afelé tendál, hogy gyors ütemben politikai harccá változzék, különös jelentőséget ad a kommunisták szakszervezeti munkájának.

42. Tekintettel a trösztök, a gigászi ipari, kereskedelmi és bankegyesületek gyors növekedésére, amelyek jelentősen erősítik a tőke helyzetét, a kommunistáknak a legenergikusabban harcolniuk kell a szakszervezetek termelési alapon való újjá-

szervezéséért, a szakszervezetek harci egyesüléseinek megteremtéséért, az üzemi bizottságok megfelelő szervezéséért. A céhszellem maradványai elleni harc és ezek megsemmisítése legyen a forradalmi munkások jelszava. A kommunistáknak minden módon támogatniuk kell a balszárnnyak keletkezését, munkáját és szervezeti megalakulását a szakszervezeti mozgalomban, ugyanakkor a maguk kommunista politikáját kell folytatniuk a szakszervezetek mindennapi munkájában.

43. A kommunistáknak nemcsak azért kell síkraszállniuk, hogy minden dolgozó munkás belépjen a szakszervezetbe, hanem energikusan harcolniuk kell azért is, hogy meghagyják, illetve felvegyék a szakszervezetekbe a *munkanélküli* proletárokat, és hogy a szakszervezetek sokoldalúan támogassák a munkanélküliek szervezeteit, mozgalmát és követeléseit. A kommunistáknak a leghatározottabban le kell leplezniük a reformista szakszervezeti bürokrácia azon kísérleteit, hogy a szakszervezeteket az imperialista államok segédeszközeivé tegyék.

44. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága helyesnek tartja az egységfront azon taktikájának konkrét alkalmazását, amelyet a szovjet kommunista szakszervezeti tagok gyakoroltak az Angol—Orosz Bizottság kérdésében.⁶⁴ A tömegekkel való kontaktus kihasználása az Angol—Orosz Bizottság révén, a jobboldali és az úgynevezett baloldali vezérek árulásának és kapitulációjának egyidejű megsemmisítő bírálatával együtt; tartalékhadállások kiépítése és a bányászoknak való kivételes nagyságú tényleges segítségnyújtás — mindez jó példa az egységfront taktikájának helyes és forradalmi alkalmazására.

A Főtanácsnak — amely akkoriban segített a burzsoáziának a bányászsztrájk leverésében is — az a kísérlete, hogy felszámolja az Angol—Orosz Bizottságot, és nyilvánvalóan ellenséges viszonya a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének szakszervezeteihez (nem volt hajlandó delegációt küldeni a szakszervezetek moszkvai össz-szövetségi kongresszusára stb.) — mindez a felelősséget a történelemért teljes egészében a Főtanács vezetőire hárítja, és elősegíti lelepleződésüket az angol proletariátus tömegei előtt.

A szakszervezetek nemzetközi egységéért folyó harcnak, melynek élén a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének szakszervezetei álltak és állnak, fokozatosan internacionalista jellegűvé kell válnia, és a kommunistáknak mindenképpen segíteniük kell a vörös szakszervezetek nemzetközi egyesülésének munkáját, növelve a Vörös Szakszervezeti Internacionálé befolyását és tekintélyét. Az SZK(b)P tegyen meg minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy az Összoroszági Központi Szakszervezeti Tanács szerepe fokozódjék a Vörös Szakszervezeti Internacionálén belül, támogatva a hozzá csatlakozó szervezetek erősödését és befolyásuk növekedését a reformista szakszervezetekben. A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága határozottan elítéli a reformista szak-

⁶⁴ 1925. április 6—8. között, a londoni angol—szovjet szakszervezeti konferencián megalakult az Angol—Orosz Szakszervezeti Bizottság, amelyen keresztül 1926-ban a sztrájkoló angol bányászokat jelentős támogatásban részesítették a szovjet szakszervezetek.

szervezetekből való kilépés és az ottani nem eléggé energikus munka politikáját, s teljes mértékben csatlakozik az SZK(b)P álláspontjához, amely károsnak tartja a szovjet szakszervezetek belépését az Amszterdami Internacionáléba, és javasolja az Amszterdami Internacionálé és a Vörös Szakszervezeti Internacionálé közös kongresszusának összehívását.

IX. AZ EGYES KOMMUNISTA PÁRTOK MUNKÁJÁNAK LEGFŐBB EREDMÉNYEI, HIBÁI ÉS FELADATAI

45. A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy az elmúlt évben a Kommunista Internacionálé legfontosabb szekciója — az SZK(b)P — nagy sikereket ért el a szocialista építésben, *a proletárdiktatúra megszilárdításában a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége területén*, az állam nemzetközi jelentőségének megszilárdításában, az angol bányászoknak és a kínai népnek nyújtott testvéri segítségben; tömörítette sorait, és legyőzte az ellenzék azon kísérleteit, hogy súlyos belső válságot idézzon elő.

46. A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy az angol sztrájkot és a kínai forradalmat illetően a Kommunista Internacionálé szekcióinak többsége nem tett meg mindent, amit kellett volna. A súlyos objektív feltételek mellett kétségtelenül volt ebben bizonyos szerepe a kommunista pártok nem kielégítő aktivitásának is.

47. Nagy-Britannia Kommunista Pártja számos ragyogó sikert ért el, a nagy-britanniai proletariátus élenjáró harcosainak hősiek politikáját folytatta az általános sztrájk előtt, alatt és utána. Taglétszáma, s még inkább tömegbefolyása jelentős mértékben nőtt. Valóban energikusan dolgozott és dolgozik a szakszervezetekben, olyan úton halad, amelyen a proletariátus forradalmi tömegpártjává válhat. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága ugyanakkor megállapítja Nagy-Britannia Kommunista Pártjának néhány hibáját (a „baloldaliak” bírálata nem kielégítő; a „kisebbség” Végrehajtó Bizottságának ülésén néhány tekintélyes elvtárs helytelenül vetette fel a Főtanács bírálatának kérdését, de ezt később a párt Központi Bizottsága kijavította; helytelenül értékelték a szovjet szakszervezetek taktikáját). A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága teljes mértékben meg van győződve arról, hogy ezeket a hibákat, amelyeket a párt részben elismert és már ki is javított, teljesen és tökéletesen kiküszöbölik. A gyakorlati tapasztalat azt is megmutatta, hogy a pártnak a szakszervezetekben, a szakszervezeti kongresszusokon, konferenciákon stb. végrehajtott akcióit jobban egybe kell kapcsolni a tömegmegmozdulásokkal (gyűlések, tüntetések, petíciók és határozatok a konzervatív szakszervezeti bürokrácia ellen). A párt legfőbb feladata a tömegek további megnyerése és növekvő befolyásának szervezeti megszilárdítása, valamint a kisebbség mozgalmának szervezeti megszilárdítása; a reformisták rendszeres

leleplezése, a harcoló munkások lelkes támogatása és vezetése; általában a mozgalom politikusabbá tétele, a tényleges munkáskormány jelszavának népszerűsítése.

48. A *Kínai Kommunista Párt* rövid idő alatt az ország elsőrendű politikai tényezőjévé vált. A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága megállapítja ezeket a sikereket, általánosságban elismeri a Kínai Kommunista Párt álláspontjának helyességét, ugyanakkor megemlíti bizonyos hibákat, amelyek mindenekelőtt abból fakadnak, hogy lebecsülik a parasztmozgalmat, lebecsülik annak szükségességét, hogy a Kuomintang hatalma alatt levő területeken fokozatosan agrárreformokat hajtsanak végre és kielégítsék a parasztság egyéb követeléseit stb. A Kínai Kommunista Párt csak abban az esetben haladhat végső céljainak megvalósítása felé, ha munkáját tömegbázisra építi, ha ténylegesen megvalósítja a parasztok, munkások, kézművesek stb. szövetségét, ha előkészíti a proletariátus hegemóniáját. A jelen pillanatban a Kínai Kommunista Párt legfőbb célja valamennyi erő tömörítése a külföldi imperialisták és „saját” militaristái ellen. Nem lehet megoldani a további feladatokat, nem lehet átugrani a forradalmi harcnak ezt az állomását.

49. *Franciaország* kommunista pártja a munkás-paraszt tömeg szemében egyre inkább az egyetlen párt, amely képes megvédeni a tömegek érdekeit; a párt lényeges szerepet játszik az ország életében. Az utóbbi hónapokban a párt nagy erőfeszítéseket tett azért, hogy tömegpárttá váljék. Továbbra is egyre inkább arra kell törekednie, hogy élen járjon a munkáosztály egész harcában. A testvérpártoktól — a német, olasz, lengyel stb. pártoktól — eltérően, még nem járta ki az elkeseredett harc iskoláját, ezért fel kell készülnie a munkástömegek mozgósítására, arra a komoly harcra, amely múlhatatlanul bekövetkezik a gazdasági helyzet kiéleződésének eredményeképpen.

A párt sikeres kampányt folytatott a marokkói háború ellen. Franciaországban elsőként alkalmazta az imperialista háború elleni harc elveit és taktikáját, de nem tudta kihasználni ennek a kampánynak valamennyi előnyét káderállománya növelésére és megszilárdítására.

A Poincaré hatalomra jutását megelőző kormányválságok folyamatában a politikai helyzet bonyolultsága megnehezítette az értékelést, és a párt nem tudott eléggé aktív lenni.

A Poincaré-kormány megalakulásakor a párt helyesen értékelte a kormány jelentőségét, szerepét, de nem volt eléggé aktív a nagy tömegek mozgósítása terén. Ezt egész szervezetének gyengesége magyarázza. A tömegek körében nemrégiben folytatott energikus agitációs kampány csak elkésve, és csak részlegesen javította ki ezeket a fogyatékokat.

A párt megszilárdítása, az aktivitás fokozása, a nagy munkás- és paraszttömegek mozgósítása, egyszóval az egységfront, a szakszervezeti egységért folytatott harc és az egész tömeg bevonása a szakszervezetekbe — ezek a párt legfontosabb feladatai.

50. *Németország* Kommunista Pártja egyre inkább tömegpárttá válik. Legfőbb

víványai között meg kell említeni a tömegek sikeres mozgósítását a hercegek kártalanítása ellen, a szociáldemokratáknak a volt poroszországi uralkodó kártalanításakor tanúsított áruló magatartása elleni harc sikeres vezetését, a hamburgi dokkmunkások energikus támogatását, a szász tartományi gyűlés választásain elért sikereket, a dolgozók kongresszusának sikeres lebonyolítását. Ezek a sikerek arról tanúskodnak, hogy növekszik a párt befolyása a munkástömegekben, általában a dolgozók körében és a tömegszervezetekben (Vörös Frontharcos Szövetség, Asszonyok és Lányok Vörös Szövetsége), és hogy a párt helyesen alkalmazza az egységfront taktikáját. A pártnak, amely helyes politikai irányvonalat követ, sikerült megtalálnia az utat a párton kívüli és a szociáldemokrata munkástömegekhez. A párt maga kijavította egyes hibáit a munkanélküliekhez való viszonyban, és energikus szervező munkába kezdett a munkanélküliek tömegében. Ugyancsak meg kell említeni a párt konszolidálódását, energikus harcát a kispolgári elhajlások ellen, s győzelmét az „ultrabaloldali” bolsevikellenesség fölött.

A párt gyenge oldala: a politikai vívmányok szervezeti megszilárdításának hiánya. A szakszervezeti munka terén a párt elért ugyan bizonyos eredményeket, de ez a munka egészében még igen gyengén megy. Különösen hangsúlyozni kell ezt az ifjúság és a nők körében végzett munka tekintetében, amely most hatalmas jelentőségű. A gyenge oldalhoz tartozik a párt szervezeti apparátusának fogyatékossága is, amelyet úgy kell kiküszöbölni, hogy a proletariátus soraiból bátrabban vonjanak be a munkába új kádereket, funkcionáriusokat. A küszöbönálló pártkongresszusnak hatalmas jelentősége lesz a párt történetében.

51. *Csehszlovákia* Kommunista Pártja észrevehető sikereket ért el az egységfront-taktika helyes alkalmazása következtében (harc a drágaság ellen, a fasiszmus gyengítése, a cseh és német reformisták új koalíciós kormánya megalakulásának megakadályozása stb.). A párt Központi Bizottsága ezzel együtt gyorsan és energikusan felszámolta a frakciós munkára irányuló kísérletet (Neurath és Michale). Azt a durva hibát, amely egy (az osztrák szociáldemokráciának a diktatúra kérdésében hangoztatott nézetével kapcsolatos) hibás cikknek a „Rudé Právó”-ban való publikálásában rejlett, a Központi Bizottság saját kezdeményezésére azonnal kijavította. Jelenleg a pártnak az a feladata, hogy a már elért sikerek alapján fokozza az egész tagság aktivitását, és tovább haladjon azon a politikai irányvonalon, amelyen elindult.

52. Az *Olasz* Kommunista Párt az egyre fokozódó terror ellenére megszilárdította sorait, behatolt a munkások és a parasztok nagy tömegeibe, szilárdan tartja magát a megmaradt munkásszervezetekben és a vállalatoknál, sikeresen alkalmazta az egységfront taktikáját (szakszervezeti védelmi bizottságok, általános munkáskonferenciák stb.), és rendkívül kedvezőtlen körülmények között kampányt indított az angol bányászok megsegítésére. A párt legfőbb feladata jelenleg az, hogy mozgósítson minden erőt az országban uralkodó gazdasági és politikai válság kihasználására.

53. A legkomolyabb elvi, opportunista hibákat a *lengyel* elvtársak követték el

a Piłsudski-féle államcsíny idején. E hibák következtében a párt egy időre a kispolgárság uszályába került. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága élesen elítélte ezeket a hibákat, s a Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottsága teljes mértékben csatlakozik az elfogadott határozatokhoz; felszólítja a lengyel elvtársakat, hogy közös erővel vigyék végig a felvázolt irányvonalat.

54. A *skandináv* pártok hibája, hogy túl lassan fejlődnek tömegpárttá, és hogy (a finn párt kivételével) túl gyenge a befolyásuk az ipari proletariátus és a legszegényebb parasztság körében.

55. Az American Workers [Communist] Party (az Amerikai Munkás [Kommunista] Párt) óriási nehézségei ellenére jelentős sikereket ért el a tömegmunkában (sztrájkok vezetése, első kísérletek a szervezetlen munkások megszervezésére, behatolás a bányászszakszervezetbe). A párt gyenge oldala továbbra is, hogy nem elég erős a befolyása a munkások körében, és szervezeti fogyatékoságait sem küzdötte le. Nem kielégítő a pártmunka más területeken sem, például a négerek és a nők között. Hasonlóképpen nem kielégítő a legutóbbi kibővített plénum határozatának végrehajtása a szakszervezeteken belüli balszárny megalakításával kapcsolatban. Meg kell állapítani, hogy a párt belsőleg konszolidálódott, ami a frakciós harc jelentős csökkenésével függ össze. Ezáltal megvannak a lényeges előfeltételek ahhoz, hogy a párt tömegbefolyása tovább növekedjék.

A párt legközelebbi feladatai a következők:

A pártnak nemcsak folytatnia kell szakszervezeti munkáját (párttagok bevonása a szakszervezetekbe, balszárny alakítása), hanem minden módon fokoznia is kell; a párt újjászervezéséért folyó munka terén arra kell törekedni, hogy politikailag felélénkítsék az újonnan alakult termelési sejteket, és visszanyerjék az értékes proletár elemeket azok közül, akik az átszervezés folyamatában kiestek a sorból; a pártnak nagyobb figyelmet kell fordítania sajtószervére, a „Daily Worker”-re — nemcsak megjelenésének anyagi feltételeiről kell gondoskodnia, hanem ideológiai-lag is magasabb színvonalra kell emelnie.

56. A *Mexikói* Kommunista Párt, amely rendkívül nehéz körülmények közé került, nem birkózott meg teljesen a kialakult helyzettel, szektás tendenciák jelentkeztek, és a párt nem tudta megnyerni a nagy munkástömegek bizalmát, nem tudta egyesíteni maga körül a harcoló félproletár parasztságot. A párt legfőbb feladata, hogy gyökeret verjen a nagy proletár tömegek körében. Meg kell törnie a reformista felső körök hegemoniáját a szakszervezetekben. A párt taktikájában központi helyet foglaljon el Mexikónak az amerikai imperialistáktól való függetlenségéért vívott harca. A kommunistáknak támogatniuk kell a kispolgári forradalmi mozgalmat, és ezzel egyidejűleg a dolgozó tömegek megszervezésével, a szegény-parasztság lefegyverzésének megakadályozásával aktívan szembe kell szegülnie azzal a veszéllyel, hogy a kispolgári kormány kapituláljon az amerikai imperializmus előtt.

57. A Kommunista Internacionálé irányvonalának „bírálatát” értékelve az európai forradalmi hullám elcsitulásától kezdődő szakaszban, amikor is először az SZK(b)P-t bírálták (elsősorban a parasztkérdésben), azután az „elviselhetetlen rezsimit” a Kommunista Internacionálé szekcióin belül, majd az egységfront taktikáját stb., a Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottságának plénuma megállapítja, hogy ezek a bírálók vagy teljesen átaláltak a szociáldemokráciához (Höglund, Ström, Frossard, Paul Levi stb.), vagy — szervezetileg vagy még csak ideológiailag — úton vannak hozzá (Tranmael, Souvarine, Maslow, Ruth Fischer stb.).

58. A kommunizmustól való elfordulásnak az a fő oka, hogy fordulat állt be a világhelyzetben, megkezdődött a kommunizmus viharos fejlődésétől és diadalmenetétől a tőkés stabilizációhoz való átmenet. Jelenleg, amikor ez a stabilizáció még csak Németországban mutatkozik meg világosan, amikor éppen itt a burzsoázia orientációjában rendkívül éles fordulat állt be (Keletről Nyugatra), a kommunista párt ingatag kispolgári elemei különös erővel tükrözték ezt a fordulatot. Az új helyzetnek (s következésképp a harci módszerek megváltoztatása szükségességének) a *meg nem értése*, a *burzsoá* befolyás hatásával együtt, ennek a helyzetnek alapján életre hívott Németországban egy úgynevezett ultrabaloldali elhajlást, amely Korsch, Schwarz és mások esetében a legvisszataszítóbb ellenforradalmi renegátságba csapott át.

59. A kommunista mozgalom sikerének szükségképpen előfeltétele a harc ezzel az elhajlással, valamint a jobboldali elhajlásokkal (Souvarine szövetségei Franciaországban, egyes csoportok Norvégiában, egyes, a diktatúráról szóló cikk szerzőjéhez hasonló elvtársak Csehszlovákiában, jobboldali hibák Lengyelországban, jobboldali tendenciák egyes megnyilvánulásai Németországban stb.).

60. A kibővített plénum megállapítja, hogy az SZK(b)P-n belüli ellenzéknek egy nemzetközi ellenzéki frakció megalakítására irányuló kísérletei teljesen kudarcot vallottak.⁶⁵ A plénum teljes mértékben támogatja az SZK(b)P Központi Bizottságának politikáját, és megállapítja, hogy az ellenzéki frakció, október 16-i nyilatkozata ellenére, folytatni szándékozik frakciós harcát. Ezért a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának kibővített plénuma szükségesnek tartja a további energikus harcot az ellenzék lényegében antileninista nézetei és a további

⁶⁵ 1925 decemberében, az SZK(b)P XIV. kongresszusának időszakában szerveződött meg az „új ellenzék” Zinovjev és Kamenyev vezetésével, akik korábban maguk is felléptek a trockizmus ellen. Most ők is tagadták a szocializmus egy országban való felépítésének lehetőségét. A pártot elfajulással rágalmazták. 1926 nyarán egyesültek a trockistákkal, és körük tömörült valamennyi ellenzéki csoport. Ősszel vitára bocsátották ellenzéki platformjukat, de csúfos vereséget szenvedtek nemcsak a párttagság, hanem a munkások széles köreiből is. Így kénytelenek voltak platformjukat visszavonni és önkritikát gyakorolni. Valójában illegális antileninista pártot szerveztek, és maguk közé próbálták gyűjteni más pártok elhajlóit.

frakciós harc minden lehetséges kísérlete ellen. A kibővített plénum jóváhagyja Németország Kommunista Pártja Központi Bizottságának határozatát Maslow, Fischer, Urbans és mások kizárásáról. A kibővített plénum úgy véli, teljes mértékben valóra kell váltani azt a lenini tanítást, hogy a frakciók léte megengedhetetlen a bolsevik pártban.

61. A pártok további bolsevizálása, aktivitásuk és harcképességük fokozása érdekében meg kell valósítani a párton belüli demokráciát, élénkíteni és fejleszteni kell az üzemi sejtek munkáját, jobban meg kell válogatni és energikusabban kiemelni az új kádereket, elsősorban a munkások soraiból, javítani kell az elméleti felkészültséget, emelni kell a pártsajtó színvonalát, gondosan ellenőrizni kell a már elfogadott határozatok teljesítését.

A kibővített plénum elrendeli, hogy minden szükséges intézkedést meg kell tenni a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága és a szekciók közötti szorosabb kapcsolat megteremtésére, és a kollektív nemzetközi vezetés egységes, szilárd irányvonalának biztosítására.

Elfogadva: 1926. november 27.

Kommunyisztjicseskij Internacional v dokumentah. 626—643. old.

[31]

HATÁROZAT AZ „OROSZ” KÉRDÉSRŐL

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának VII. kibővített plénuma, miután megvitatta az SZK(b)P-n belüli ellenzéki blokk kérdését, a következő határozatot hozza:

1. Az SZK(b)P-n belüli ellenzék eszmei tartalmát illetően — olykor baloldali frázisokkal takarózva — lényegében jobbról fenyegeti a pártot.

2. Jellemző vonása a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége fejlődése belső erőinek lebecsülése, ami abban fejeződik ki, hogy tagadják a szocializmus felépítésének lehetőségét a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának VII. kibővített plénuma úgy véli, hogy a szovjetország objektíve a nemzetközi forradalom legfőbb szervezeti központja. A kibővített plénum megállapítja, hogy az SZK(b)P egész múltbeli és jelenlegi munkájával nem szavakkal, hanem tettekkel bizonyította internacionalizmusát, és ennek az internacionalizmusnak nagyszerű példáit adta. A kibővített plénum szerint rágalom az SZK(b)P-t nemzeti korlátoltsággal vádolni. Az SZK(b)P egész munkájában a nemzetközi forradalom felé orientálódik, úgy véli, hogy a szocializmus végleges győzelme csak mint a világforradalom győzelme

lehetséges, hogy csak ez a forradalom biztosíthatja a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét a háború és az intervenció ellen, és segítheti még inkább meggyorsítani az ország gazdasági fejlődésének ütemét; a párt tehát igen helyesen folytatja a szocialista építés politikáját, abban a biztos tudatban, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének az országon belül megvan „minden szükséges és elégséges” feltétele a teljes szocialista társadalom felépítéséhez. Amikor az ellenzék tagadja ezt a lehetőséget, a szocialista forradalom oroszországi előfeltételeit tagadja, ez tehát szociáldemokrata elhajlás.

3. Ennek a tagadásából, azaz ebből az opportunistá tendenciából szükségszerűen következik a NEP (új gazdasági politika) helytelen értékelése, melyet szisztematikus visszavonulásnak és csakis annak tekintenek (holott a NEP vágányán a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége szakadatlanul a szocializmus felé halad), az állami vállalatoknak és az ország egész gazdaságának helytelen értékelése, a kulákveszély túlbecsülése, a falu szocialista fejlődése útjainak meg nem értése, az államhatalom jellegének helytelen értékelése (Trockij elvtárs: „távolról sem proletárállam”, Kamenyev elvtárs kijelentése stb.), végül az az állítás, hogy a proletárdiktatúra és az SZK(b)P elfajzik, egészen thermidor felháborító és az ellenforradalom határát súroló emlegetéséig. Mindezekkel a velejükig hamis és rágalmazó állításokkal az ellenzék objektíve a proletárdiktatúra ellenségeit és a kommunizmus renegátjait (Korsch, Maslow, Ruth Fischer, Souvarine, a men-sevikek és a szociálforradalmárok, a nemzetközi szociáldemokrácia) támogatja abbéli törekvésükben, hogy hitetlenséget keltsenek a proletariátus soraiban a proletárforradalmat és a szocializmus felépítésének lehetőségét illetően.

4. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának VII. kibővített plénuma megállapítja, hogy az ellenzéki vezéreknek a szocialista építés legfontosabb kérdéseiben vallott álláspontja gyakorlatilag a diktatúra meghíúsítását vonná maga után, és ténylegesen az ország burzsoá elemeit segítené. Idetartozik: az iparcikkek *magas árának politikája* — ami valójában a munkabér csökkentését, a pénz alá-ásását jelentené, a falusi szegénységet sújtaná, a kulákokat segítené, és az állami gazdasági apparátus bürokratizálódására vezetne; az a javaslat, hogy az állami tőkéket vegyék ki a kereskedelemből az ipari építés fokozásának ürügyével — ami a magántőke hatalmát jelentené a forgalomban és közvetlen összefogását a parasztsággal; a *parasztság mértéktelen megadóztatásának* politikája — ami a szocialista ipar nyersanyagforrásainak aláásását és a munkásosztály és a parasztság közötti szövetség megsemmisítését eredményezné stb.

5. A kibővített plénum megállapítja a Sljapnyikov—Medvegyev-csoport (az ellenzéki blokk egy része) kiáltó opportunistá elhajlását; ez a csoport lesüllyedt egészen a szociáldemokrata vezérek rehabilitálásáig, a likvidátorságig a Kommunista Internacionálé és a Szakszervezeti Internacionálé, valamint a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének szocialista építése tekintetében.

Sljapnyikov és Medvegyev elvtársak nyilatkozata, amelyben megtagadják platformjuk legnyíltabban opportunistá részeit, ismételten megerősíti, hogy az SZK(b)P

politikája a jobboldali elhajlás elleni harcában teljesen helyes volt, és hogy az ellenzéki blokk és szövetségesei alkotják a jobboldali veszély góciát az SZK(b)P-n belül.

6. A kibővített plénum tehát megállapítja, hogy az SZK(b)P-n belüli ellenzék lényegében jobboldali veszély a pártban. Az ellenzék a legegyszerűbb pártnormák megsértésével harcol a párt ellen; elméletben is, gyakorlatilag is megtagadja Leninnek a szervezeti kérdésre vonatkozó tanítását; arra törekszik, hogy az SZK(b)P-n belül elszenvedett teljes veresége, sőt kapitulációja után (lásd az október 16-i nyilatkozatot) átvigye a harcot más kommunista pártokba; platformot hoz létre valamennyi ellenzéki elem számára a Kommunista Internacionáléban, sőt azon kívül is. Az ellenzék mindezzel a kommunizmus ellenfeleinek tesz szolgálatot.

7. Az elmondottakra tekintettel a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának kibővített plénuma a Kommunista Internacionálé összes szekcióit kötelezi arra, hogy erélyesen harcoljanak mind az SZK(b)P-n belüli ellenzéknek, mind más kommunista pártokban levő követőiknek a Kommunista Internacionálé eszmei és szervezeti egysége széttűzésére irányuló kísérletei ellen, mind pedig a rendkívül káros következmények és azon hatása ellen, amelyet az ellenzéknek ellenfeleink által kihasznált propagandája gyakorolhat pártjaink munkájára a nemzetközi proletariátus nagy tömegeinek a forradalom és a szocializmus oldalára való megnyerése terén. Különösen nagy szükség van az ellenzék elleni harcra napjainkban, amikor az imperialista államok megkísérlik bekeríteni a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét, amikor a szociáldemokrácia pacifista frázisok leple alatt támogatja ezeket a tendenciákat, és amikor a kommunizmus renegátjai (Korsch, Schwarz és mások) nyíltan hirdetik, hogy káros dolog védeni a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét az imperialista államokkal szemben.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának kibővített plénuma ugyancsak kötelezi az összes szekciókat, s elsősorban magát az SZK(b)P-t, hogy minden módon őrizze meg a lenini pártnak, a világ első proletárállama vezető erejének egységét.

8. A kibővített plénum jóváhagyja az SZK(b)P XV. konferenciájának az ellenzéki blokkról hozott határozatát, amely elítéli az ellenzéki blokk platformját és munkáját mint a szociáldemokrata elhajlás kifejezőjét és mint veszélyes tényezőt az SZK(b)P egységére nézve, és elrendeli, hogy az SZK(b)P XV. konferenciájának határozatát csatolják a jelen dokumentumhoz a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága VII. kibővített plénumának határozataként.

Elfogadva: 1926. december 15.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK VIII. PLÉNUMA (1927. MÁJUS 18—30.)

[32]

A KÍNAI FORRADALOM KÉRDÉSEI

1. A KÍNAI FORRADALOM JELENTŐSÉGE

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma megállapítja, hogy a legutóbbi események teljesen megerősítették a Kommunista Internacionálé a kínai forradalomra vonatkozó álláspontját, és ragyogóan beigazolták Leninnek a kínai forradalom nemzetközi szerepéről mondott szavait.

A nagy kínai forradalom egyre fontosabb tényezővé válik, amely a nemzetközi imperializmus egész rendszere és fő központjai ellen irányul.

Ezért a szociáldemokrácia és az Amszterdami Internacionálé politikája, az a politika, amely eltussolja a kínai forradalom és az imperialista intervenció értelmét, a plátói jelszavak és pacifista félmegoldások politikája, amely átcsap a kínai forradalom ellen indított kegyetlen háború közvetlen igazolásába (Thomas, MacDonald és társai), nem más, mint az imperializmussal való közvetlen cinkosság.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága megállapítja: a kínai forradalom hatalmas nemzetközi jelentősége még nagyobbá válik annak következtében, hogy az imperialistáknak a kínai nép elleni ellenforradalmi és elnyomó háborúját, az imperialista csapatok összevonását Kína területén (külföldi flotta, gyalogság, a japánok ténylegesen elfoglalták a legfőbb kikötőket stb.) a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni provokációs megmozdulások kísérik, miközben az imperialistáknak az adott fejlődési szakaszban egyesült Kína-ellenes frontján belül hatalmas konfliktusok érlelődnek.

Ezért a szociáldemokráciának és az Amszterdami Internacionálé vezetőinek a kínai forradalom kérdésében elfoglalt konkrét álláspontját csak a háború ideológiai előkészítésében aktív szerepet játszó szociáldemokrácia aljas, általános szerepével, szociálimperializmusát leplező burzsoá pacifizmusával lehet magyarázni.

A Kommunista Internacionálé úgy véli, hogy azok a pártok és más szervezetek, amelyek munkáspártoknak nevezik magukat, és nem harcolnak a leghatározot-

tabban a kínai intervenció ellen, elaltatják a munkásosztály éberségét és passzivitást hirdetnek ebben a kérdésben, objektíve (néha szubjektíve is) az imperialistáknak segítenek. Nemcsak a kínai munkások és parasztok elnyomásában, s ezzel az imperialista rendszer megszilárdításában segítenek nekik, hanem támogatják az imperializmust a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni háború előkészületeiben, s általában a világháború előkészítésében is.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága egyhangúlag arra kötelezi valamennyi szekcióját, hogy a legaktívabban támogassák a kínai forradalmat és a legaktívabban harcoljanak a kínai intervenció ellen a tömegek mozgósítása, a csapat- és fegyverszállítmányok megakadályozására irányuló tömegmegmozdulások szervezése stb. stb. révén. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága kötelezi valamennyi szekcióját, hogy magyarázzák meg a proletariátus és általában a dolgozók széles köreinek a kínai forradalom nemzetközi értelmét és jelentőségét, a kínai ellenforradalmi intervenció kapcsolatát az új háború, mindenképp előtérbe a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni háború előkészítésével és a munkásosztály elleni belső hadjáratokkal (szakszervezeti törvény Angliában, katonai törvények Franciaországban, fasiszta terror Olaszországban stb.).

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy emellett állhatatosan harcolni kell a szociáldemokrácia és az Amszterdami Internacionálé politikájának leleplezéséért, amelyek lépten-nyomon szabotálják az imperialisták és kormányaik elleni akciókat.

2. A NEMZETI FORRADALMI MOZGALOM VÁLSÁGA ÉS A KÍNÁBAN KIALAKULT ÚJ HELYZET

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy a kínai forradalom eseményeinek menete megerősítette a forradalom mozgatóerőinek a legutóbbi (VII.) plénumon adott értékelését. Ezen belül a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy az események menete teljes mértékben igazolta a VII. kibővített plénium előrejelzését, amely szerint a burzsoázia szükségképpen eltávolodik az egységes forradalmi nemzeti fronttól, és átáll az ellenforradalom oldalára.

Ez a folyamat Csang Kaj-sek és más tábornokok ellenforradalmi fordulatában, a nankingi kormány megalakításában, valamint a Kuomintang jobboldalának elszakadásában fejeződött ki, amely a Kuomintang zászlaja alatt saját ellenforradalmi szervezetet alakított.

Csang Kaj-sek fordulata új, általános politikai helyzetet teremt Kínában, és az alapvető osztályerők új megoszlását jelenti. Csang Kaj-sek fordulata az osztályok határozott átcsoportosulását jelenti, ezért a Kommunista Internacionálé taktikájának éppen ebből az új helyzetből kell kiindulnia.

Bármiféle kísérlet, amely a taktikát a Csang Kaj-sekkel, illetve a Kuomintang

jobboldalával kötendő kompromisszumra számítva határozta meg, nem jelentene egyebet, mint közvetlen kapitulációt Csang Kaj-sek előtt és a kínai forradalom érdekeinek nyílt elárulását.

A burzsoázia és katonai vezetője, Csang Kaj-sek, árulásának legfőbb oka egyfelől a munkásosztály és a parasztság tömegmozgalmának kibontakozása és a Kínai Kommunista Párt sikerei voltak, másfelől a nemzetközi imperializmus egyesült erőinek fokozódó nyomása. A nemzeti burzsoáziának, amely megijedt a tömegmozgalom fejlődésétől, s annak forradalmi osztályköveteléseitől és jelszavaitól, a forradalmi harc további fejlődésével szemben szükségképpen előnyben kellett részesítenie — és előnyben is részesítette — az imperialistákkal és a militaristákkal való kiegyezést. Ezzel a nemzeti burzsoázia kizárta önmagát a nemzeti felszabadító frontból és áttért az ellenforradalom táborába. A részleges vereség, valamint Csang Kaj-sek és társai ellenforradalma ellenére a forradalom magasabb szintre lépett: a burzsoázia, a kispolgárság, a parasztság és a proletariátus blokkja szét hullott, illetve fokozatosan a proletariátus, a parasztság és a kispolgárság blokkjává kezdett alakulni a proletariátus egyre növekvő vezető szerepével.

A kínai forradalom fejlődésének lezárult szakaszát két tábor jelenléte jellemzi: az egyik oldalon a külföldi imperializmus, a feudális militaristák és a nagyburzsoázia komprádor rétege, a másikon a nemzeti forradalmi burzsoáziának, a parasztoknak, a munkásoknak és a kézműveseknek a tábor. Ezt a szakaszt az a tendencia jellemzi, hogy a két táborból három alakul a nemzeti burzsoázia különválása és a munkások, parasztok és kézművesek „baloldali blokkjával” való szembefordulása révén.

A jelenlegi helyzetre éppen e három tábor megléte jellemző: Csang Kaj-sek már löveti a munkásokat és a parasztokat, de még harcol az északi militaristákkal.

A harc egész logikája azonban két táborra változtatja ezt a három táborra, de már új két táborra, amennyiben a nagyburzsoázia (élén Csang Kaj-sekkel és társaival) szükségképpen egyre inkább közeledik a feudális reakcióhoz és a külföldi imperializmushoz, és ez a folyamat gyorsulni fog.

A kínai forradalom válsága és a szociális osztályerők jelenlegi kombinációja azt mutatja és azt bizonyítja, hogy a polgári demokratikus forradalom végigvitele a feudalizmussal szemben (ezen belül az agrárforradalom), s még inkább a harc az imperializmussal, csak az ellenforradalmivá lett burzsoázia elleni harcban való sulhat meg. A következő nemzeti felszabadító harc nemcsak hogy nem kerül konfliktusba a munkások és parasztok tömegmozgalmának kibontakozásával, illetve az agrárforradalom követeléseivel, hanem egyenesen feltételezi a nép legszélesebb alsó rétegei tömegmozgalmának növekedését az imperializmus közvetlen megdöntése irányában.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy a nemzeti burzsoáziával való blokk taktikája a forradalom már lezajlott szakaszában teljesen helyes volt. Ennek a taktikának a történelmi igazolására elég megemlíteni az úgynevezett északi hadjáratot, amely együtt járt a munkások és a parasztok tömeg-

mozgalmának növekedésével, a szakszervezetek, a parasztszövetségek és -bizottságok növekedésével, végül a Kínai Kommunista Párt növekedésével.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága hasonlóképpen úgy véli, hogy az Elnökség helyesen járt el, amikor egyidejűleg irányelveket adott ki Csang Kaj-sek leleplezéséről, a kormányapparátusban és a Kuomintangban a legfontosabb stratégiai pozíciók megszerzéséről, a Kuomintang-jobboldal elszigetelésének irányvonaláról, a tömegek felé való orientálódásról stb. stb.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága jóváhagyja az Elnökségnek azt az álláspontját is, amelyet az Elnökség közvetlenül Csang Kaj-sek fordulata után fogadott el, és amelyet először a Kommunista Internacionálnak közvetlenül a fordulat után közzétett felhívásában adtak meg.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága ismételten hangsúlyozza, hogy Csang Kaj-sek fordulata és a benne kifejeződő radikális osztály-átcsoportosulás a kiindulópontja minden további taktikának, amely kizárja az egységet, a kompromisszumot, illetve megegyezést a burzsoáziával, amely elárulta a nemzeti forradalmi mozgalmat és az ellenforradalom aktív erejévé vált.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy a szociáldemokráciának és Amszterdamnak a kínai forradalom „belső” kérdéseivel kapcsolatos irányvonala közvetlen folyománya az imperializmus kínai politikájához való viszonyának. A „baloldali” szociáldemokraták, amikor szavakban védik a sanghaji munkásokat, valójában a szocialista forradalmat kínai fallal választják el a polgári demokratikus forradalomtól és harcolnak a kínai kommunisták élcsapata ellen, lényegében a proletariátusnak a nemzeti forradalomban betöltött hegemóniája ellen — következképp a burzsoá-imperialista blokk győzelméért harcolnak. A hivatalos szociáldemokrácia és Amszterdam egyre inkább afelé tendál, hogy támogassa Csang Kaj-seket, összefogjon azokkal a „sárga” munkásszervezetekkel, amelyeket az ellenforradalom próbál alakítani a forradalmi szakszervezetek helyett. Amikor a jobboldali szociáldemokraták a kommunistákat a kínai nemzeti forradalmi mozgalom kettészakításával, a „baloldali” szociáldemokraták pedig a kínai proletariátus sajátos érdekeinek nem kielégítő védelmével vádolják, ezzel a nemzetközi mensevizmus lényegében nemcsak a külföldi imperializmusnak, hanem kínai ügynökeinek, a munkásosztály nankingi hóhéraitak is közvetlen szövetségésévé válik.

3. A KÍNAI FORRADALOM RÉSZLEGES VERESÉGE ÉS AZ ELLENFORRADALOM FŐ ERŐI

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy a burzsoá ellenforradalmi fordulatok sorozata (Sanghajban, Nankingban, Kantonban stb.) a kínai forradalom részleges vereségét és az ellenforradalmi blokk erőinek bizonyos növekedését jelenti.

Ugyanakkor a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága helytelennek tartja azt a nézetet, hogy ez a vereség döntő a forradalom sorsára.

Ez a nézet már egymagában azért is helytelen, mert a forradalom egyetlen veszélyeztetőjét a kínai burzsoáziában látja, az imperializmus erőivel való kapcsolatától függetlenül, s ugyanakkor lebecsüli a dolgozó tömegek hatalmas ösztönös mozgalmát.

A győztes forradalmi hadseregek szétzúznák Csang Kaj-sek összes egyesített erőit, ha az ellenforradalom legfőbb támaszpontjait nem támogatná a *nemzetközi imperializmus*, amely semmilyen módszertől sem riad vissza, és amelynek megvan a maga ügynöksége a nemzeti forradalmi front ingadozó elemei között.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága feltétlenül kötelezi valamennyi szekcióját: magyarázzák meg a munkásosztálynak és a parasztságnak azt az alapvető tényt, hogy Kínában a legfőbb ellenforradalmi erőt éppen az imperialista csapatok jelentik, amelyek szinte minden fontosabb ipari központot ténylegesen elfoglaltak.

A viszonylag gyenge kínai burzsoázia nem tudta volna komolyan veszélyeztetni a kínai forradalmi tömegeket, ha a külföldi intervenciók közvetlenül és közvetve nem támogatták volna. Az utóbbiak összevonják fegyveres erejüket, lezárják a kikötőket, elszigetelik a forradalom központjait, finanszírozzák az ellenforradalmi hadseregeket, bomlasztani próbálják a forradalom hadseregét, szakadatlan diplomáciai nyomást gyakorolnak, támogatják a burzsoá összeesküvőket a forradalmi kormány ellen, megszervezik a külföldi és a hazai burzsoázia szabotálását a termelés, a kereskedelem és a hitel stb. területén. Külön meg kell említeni az imperialisták veszett erőfeszítéseit a munkások és a kommunisták szétzúzására, a parasztmozgalom elfojtására és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének elszigetelésére.

A részleges vereség ellenére a forradalom a fejlődés magasabb szakaszába lépett, és megkezdődött a tömegek intenzívebb mozgósítása. A parasztmozgalom növekedése, a fegyveres erőknek felkelő osztagokba való szervezése, ezeknek az ösztönösen megszervezett erőknek számos győzelme az áruló tábornokok hadserege fölött, a munkásosztály szervezetének megőrzése az ellenforradalom veszett terrorja ellenére, a kommunista párt és a Kuomintang-baloldal szakadatlan növekedése — mindezek fontos jelei a kínai forradalom további fejlődésének és elmélyülésének.

A vuhani kormány és a Kuomintang-baloldal, alaptendenciájukat tekintve, a városi és a falusi kispolgári tömegeknek a proletariátussal kötött forradalmi blokkját jelentik. Bár a jövőben is lehetségesek, sőt szükségszerűek az árulások egyes tábornokok, tábornoki csoportok, a Kuomintang „balszárnyának” egyes vezetői vagy ezek csoportosulásai részéről, az osztályharc fejlődése multhatatlanul felemeli a tömegeket, amelyek mozgalma az eljövendő győzelmek záloga.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága ezért mélységesen helytelennek tartja azt a likvidátor nézetet, amely a kínai forradalom jelenlegi válságát

mint a forradalom vereségét eldöntő, új nemzetközi helyzetet teremtő tényező értéke. Ez lényegét tekintve helytelen nézet, csak a proletárok sorainak dezorganizálását szolgálhatja, ami különösen veszélyes éppen most, amikor igen nagy szükség van a Kommunista Internacionálé és a forradalmi proletariátus akarat-egységére és akcióegységére.

4. A MUNKÁS- ÉS PARASZTTÖMEGEK MEGSZERVEZÉSE ÉS A KÍNAI KOMMUNISTA PÁRT ALAPVETŐ FELADATAI

Azok a hatalmas nehézségek, amelyek a kínai forradalom útján állnak, s első-sorban azok, amelyek az imperialisták egyesített erőinek fegyveres és egyéb módon való beavatkozásával, valamint az ingadozó szociális csoportosulások szükség-szerű árulásaival és az ellenfél táborába való átállásával függnek össze, olyan helyzetet teremtenek, amelyben a forradalom győzelmes fejlődése megköveteli a dolgozók hatalmas tömegeinek bevonását a harcba. Csak a harcba való bevonásuk teremtheti meg azt az erőt, amely összetöri mind a belső ellenforradalmat, mind az imperialista intervenciókat, amely leküzdí Kína imperialista felosztását, szét-zúzza a feudális viszonyok maradványait és megteremti a feltételeket ahhoz, hogy Kína szocialista irányban fejlődhessek.

Ahhoz, hogy a tömegeket be lehessen vonni a harcba, falun meg kell valósítani az agrárforradalmat, a városokban pedig ki kell elégíteni a munkásosztály szükség-leit és politikai követeléseit. A gazdagoknak fizetendő bérleti díjak határozott eltörlése, a föld újrafelosztása, a földesurak, a mandarinok, a kolostorok stb. minden földjének elkobzása, az uzsoraszerződések megtiltása, a szegényparasztok adósságainak semmissé nyilvánítása az uzoratókéval szemben, az adók jelentős csökkentése és az adóteher áthelyezése a tehetősebb rétegekre stb. — ezekért a jelszavakért kell harcolni Kína egész területén, de mindenekelőtt a vuhani kormány területén, és e jelszavak hatására a tömegek fel fognak kelni a burzsoá árulók és az északi militaristák ellen.

A föld elkobzását és nacionalizálását magában foglaló agrárforradalom — ez a kínai forradalom új szakaszának alapvető belső szociális gazdasági tartalma. Jelenleg az a legfontosabb, hogy az agrárkérdést a parasztok tíz- és százmilliói maguk oldják meg alulról, „plebejus” forradalmi módon, de a kommunista párt-nak kell a mozgalom élén állnia és irányítania azt. Emellett a kommunista párt-nak a kormányon belül is olyan politikát kell folytatnia, amellyel magát a kormányt is az agrárforradalom kibontakoztatására serkenti. A fejlődés adott stádiumában csak ez tudja valóban átalakítani az adott kormányt a munkás-paraszt forradalom szervezeti-politikai központjává, a munkásosztály és a parasztság forradalmi-demokratikus diktatúrájának szervévé. Másfelől, csak az ilyen alulról és felülről végrehajtott politika alapján lehetséges a valóban megbízható fegyveres alakulatok létrehozása és az egész hadseregnek szilárd forradalmi alapon való átszervezése.

A városokban arra kell törekedni, hogy emelkedjen a munkástömegek anyagi színvonala, jelentősen javuljon jogi helyzetük mind a gyárakban, mind általában a társadalmi életben, radikálisan megszűnjön az a törvényhozás, amely a munkást a jogfosztott „rend” helyzetébe állította, valósuljon meg a nyolcórás munkanap jelszava, emelkedjen a munkabér, ismerjék el a munkásszervezetek jogait stb.

Ezzel egyidejűleg gyorsan, bátran és határozottan meg kell valósítani a munkások és a parasztok, elsősorban a szervezettek és a legöntudatosabbak tömeges felfegyverzésének politikáját. Ezt a politikát a szükséges szilárdsággal kell végigvinni.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy a Kínai Kommunista Pártnak minden erejét meg kell feszítenie, hogy mind közvetlenül, mind pedig a Kuomintang-baloldal tagjaival szövetségben a legenergikusabban dolgozzék a tömegek mozgósítása és megszervezése terén. A munkások energikus toborzása a pártba, a dolgozó tömegek energikus toborzása — mind a városban, mind falun — a Kuomintangba, amelynek a lehető leggyorsabban átfogó tömegszervezetté kell válnia — ez a Kínai Kommunista Párt legfőbb feladata a jelenlegi helyzetben.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága nyomatékosan felhívja a Kínai Kommunista Párt figyelmét arra, hogy minden módon meg kell szilárdítani és ki kell bővíteni a munkások és a parasztok minden lehetséges tömegszervezetét, nevezetesen: a szakszervezeteket, a sztrájkbizottságokat, az üzemi bizottságokat, a munkáscsapatokat stb., a városi kispolgárság, kisiparosok, kézművesek stb. szervezeteit. Mindezekben a szervezetekben propagandát kell folytatni a Kuomintangba való belépés mellett; a Kuomintangot a forradalmi kispolgári demokrácia és a munkáosztály hatalmas tömegszervezetévé kell változtatni.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága határozottan elutasítja a nemzeti forradalom feladatainak a proletár osztályharc feladataival való szembeállítását. Úgy véli, hogy ez a szembeállítás, amely egyaránt megtalálható az „ultrabaloldali” európai csoportosulások és a szociáldemokrácia körében, nem más, mint lemondás a proletariátus hegemoniájáról a kínai forradalomban, lemondás az úgynevezett munkás *céhszellem* javára, amely politikailag az opportunizmus egyik válfaja, és a proletariátust a demokratikus tábor uszályhordozójává változtatja. Holott a proletariátus, miután a burzsoázia átállt az ellenforradalom táborába, egyre inkább az egész nemzeti forradalmi mozgalom elismert hegemonjává (irányítójává és vezetőjévé) válik. A kínai forradalom nem fejlődhet tovább és nem győzhet anélkül, hogy ne növekednék a munkáosztály vezető szerepe a demokratikus forradalomban, amely csakis a burzsoázia *elleni* harcban diadalmaskodhat.

A Kínai Kommunista Párt csak abban az esetben hajthatja végre a reá váró feladatokat, amennyiben mint a munkásosztály élcsapata, még a legbaloldalibb kispolgári forradalmárok politikai arculatától is különböző, önálló politikai arculattal fog rendelkezni.

A kommunista párt semmiféle politikai helyzetben sem oldódhat fel egyetlen politikai szervezetben sem. Önálló erőt kell képviselnie, hiszen egy külön osztálynak, a proletariátusnak, az ország legkövetkezetesebb és legforradalmibb osztályának a szervezete. Ezért a kommunista párt nem kötheti meg a kezét nézeteinek propagálásában és a tömegeknek saját zászlai alá való mozgósításában; nem mondhat le arról a jogáról, hogy bírálja a forradalmi kispolgári demokrácia ingadozásait. Ellenkezőleg, csak az ilyen bírálat fogja balratolni a kispolgári forradalmárokat, és biztosítja a munkásosztály hegemoniáját a forradalmi harcban.

A Kínai Kommunista Párt önállóságát azonban nem szabad úgy értelmezni, mint a nem proletár dolgozó rétegektől, mindenekelőtt a parasztságtól való elzárkózást és elszigetelődést. Ebből a szempontból a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága a leghatározottabban elveti a Kuomintangból való kilépés követelését, illetve az olyan álláspontot, amely lényegében kikerülhetetlenül a kilépéshez vezet. Jelenleg felvetni egy olyan jelszót, hogy „Egyelőre nem kell kilépni a Kuomintangból”, éppolyan ostobaság, mint kiadni a Kuomintangból való *kilépés* jelszavát, mert a jelenlegi helyzet éppen azt követeli a proletárpárttól, hogy a Kuomintangon *belül* biztosítsa a proletariátus vezető szerepét. A Kuomintang Kínában éppen az a specifikus kínai szervezeti forma, amelyben a proletariátus közvetlenül együttműködik a kispolgársággal és a parasztsággal. Az adott helyzetben a proletariátus nem tarthat igényt a vezető szerepre az országban, ha a kommunista párt, a proletariátus pártja nem törekszik vezető szerepre a Kuomintangon *belül*.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy a Kuomintangnak mint a forradalmi mozgalom sajátos szervezeti formájának lebecsülése ténylegesen azt eredményezné, hogy a Kuomintang zászlaját a jobboldaliak ragadnák meg; éppen azért, mert a Kuomintang zászlaja igen nyomós politikai tényező az országban, a burzsoá vezetők, élükön Csang Kaj-sekkel, a Kuomintang zászlaja alatt igyekeznek haladni. A kommunista párt taktikája ne az legyen, hogy fedezze Csang Kaj-seknek ezt a politikai manőverét, ami óhatatlanul bekövetkeznék, ha a párt kilépne a Kuomintangból, hanem az, hogy leleplezze a burzsoá politikusokat mint a nemzeti forradalom ügyének árulóit, mint a Kuomintang árulóit, mint a szunjatszénizmus imperialistaellenes hagyományainak árulóit, mint az imperialisták táborába áttért szökevényeket. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága helytelennek tartja azt a nézetet, mely szerint a nemzeti felszabadító (imperialistaellenes) forradalom „befejeződött”, és „elkezdődött” egy másik, osztályjellegű munkás- és parasztforradalom. Csang Kaj-sek fordulata után még

a nagy tömegek előtt is világossá vált, hogy a nemzeti felszabadító forradalom csak a munkásosztály hegemoniájával fejlődhet. Éppen ezért a Kuomintang zászlaját, a nemzeti felszabadító harc zászlaját nem szabad átengedni e harc *árulóinak*.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy a tömegmozgalom bátor és határozott kibontakoztatásának feladatából éppolyan bátran és határozottan megkísérelje átalakítani a Kuomintangot a város és a falu dolgozó lakosságát felölölő, valódi tömegszervezetté.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy a Kuomintang előtt álló feladatok azt követelik, hogy szervezeti formáit ezekhez alkalmazsák. A lehető leggyorsabb átszervezésre van szükség a tömegekkel való sokkal szorosabb kapcsolat céljából; szükséges ezenkívül a munkások, a parasztok, az iparosok nagyarányú toborzása a Kuomintang soraiba; a munkás-, paraszt-, katonai és iparosszervezetek (szakszervezetek, üzemi bizottságok, parasztbizottságok, parasztszövetségek, az iparosok biztosítási szervezetei, katonai szervezetek, a „Vörös Pika” paraszti partizánosztagai az ellenforradalmi elemektől való megtisztítás után, munkásosztályok stb.) kollektív felvétele; a Kuomintang helyi és központi vezető szerveinek teljes választhatósága stb.

Csak abban az esetben lesznek meg a kínai demokratikus forradalom megszilárdulásának és győztes fejlődésének előfeltételei, ha a párt határozottan törekszik arra, hogy a Kuomintangot valóban széles körű, valóban választott, valóban tömeges és valóban forradalmi-demokratikus szervezetté fejlessze.

Csak ebben az esetben lehet megteremteni a maximális ellenintézkedéseket az ingadozó csoportoknak a Kuomintang-baloldaltól való lehetséges és elkerülhetetlen eltávolodásával szemben (ahogy Kantonban történt), és a tábornokok és más katonai vezetők árulásával szemben. A kommunista pártnak idejekorán le kell lepleznie minden, a Csang Kaj-sekkel, illetve az imperialistákkal való szövetség irányába mutató ingadozást, és megfelelő konkrét intézkedéseket kell tennie mind az agitáció és a propaganda, mind pedig a szervezeti munka terén.

A Kínai Kommunista Pártnak, miközben megtartja és fejleszti pártszervezetét, fokozódó mértékben hatnia kell a Kuomintang munkájára. Ezt a feladatot csak abban az esetben tudja teljesíteni, ha teljes mértékben tudatában van proletár osztályálláspontjának, ha ideológiai és politikai irányvonala következetes, ha megszilárdítja és erősíti szervezetét, bevonja a párt vezetésébe a kommunista munkásokat, növeli a párt befolyását a munkások és parasztok nagy tömegeire, és erősíti körükben a párt tekintélyét.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága megjegyzi, hogy a Kínai Kommunista Pártban ezen a ponton ingadozások voltak észlelhetők, hogy a párt nem mindig tanúsított megfelelő szilárdságot a Kuomintang vezetőinek bírálatában, hogy a párton belül olykor bizonyos félelem volt tapasztalható a tömegmozgalom kibontakoztatásával, mindenekelőtt a parasztság körében folyó mozgalommal, a föld elfoglalásával, a dzsentrik és a földesurak elkergetésével kapcsolatban.

Ezek az ingadozások, amelyek a forradalom jelenlegi szakaszában különösen károsak, azt mutatják, hogy a Kínai Kommunista Pártban nem minden elvtárs értette meg elég világosan a Kommunista Internacionálénak a kínai forradalommal kapcsolatos irányvonalát. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága szükségesnek tartja, hogy a Kínai Kommunista Párt soraiban megvilágítsák a felsorolt hibákat és ingadozásokat, mert enélkül elkerülhetetlenül megnő az ingadozások veszélye a kínai forradalom alapvető kérdéseiben. A Kínai Kommunista Pártnak, mint a munkásosztály pártjának, a parasztok agrármozgalma élére kell állnia, és kíméletlenül harcolnia kell minden olyan kísérlet ellen, amely e mozgalom lendületének csökkentésére irányul.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága bizonyos abban, hogy a fiatal Kínai Kommunista Párt, amely óriási mértékben növekedett és már példát mutatott a forradalmi hősiességre, gyorsan kijavítja ezeket a hibákat, amelyeket az események rendkívüli bonyolultsága és a kínai kommunista mozgalom fiatalsága magyaráz.

6. A VUHANI KORMÁNY, A HATALOM, A HADSEREG KÉRDÉSE ÉS A KÍNAI KOMMUNISTA PÁRT FELADATAI

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága helytelennek tartja azt a nézetet, amely lebecsüli a vuhani kormányt és lényegében tagadja nagy forradalmi szerepét. A vuhani kormány és a Kuomintang-baloldal felső rétegei osztályösszetételüket tekintve nemcsak a parasztokat, munkásokat és kézműveseket képviselik, hanem a középburzsoázia egy részét is. Ezért a vuhani kormány, amely a Kuomintang-baloldal kormánya, még nem a munkásosztály és a parasztság diktatúrája, de úton van egy ilyen diktatúra felé, és a proletariátus győztes osztályharca esetén, amennyiben elveszíti radikális-burzsoá útítársait és leküzd számos árulást, szükségképpen ilyen diktatúrává fog fejlődni.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy a Kínai Kommunista Pártnak a legenergiкусabban részt kell vennie a vuhani „ideiglenes forradalmi kormány” munkájában. Ha lemondanak erről a részvétélről vagy határozatlanul szkeptikus álláspontot foglalnak el vele szemben, ezzel formailag „radikálisan forradalmiak” lesznek, valójában azonban felelevenítik az orosz menseviek 1905-ös hibáit, amikor is a menseviek lehetetlennek ítélték az ideiglenes forradalmi kormányban való részvételt; inkább választották a „szélsőséges baloldali ellenzék” szerepét, de valójában a liberális burzsoázia uszályában kullogtak.

A menseviek álláspontjára éppen az volt a jellemző, hogy *lemondtak* a forradalmi kormányban való részvétélről, de részt vettek *ellenforradalmi* koalíciókban.

A vuhani forradalmi kormánynak semmi köze az európai burzsoá-szociáldemokraták koalíciókhoz, hiszen ez a kormány lényegében forradalmi háborút visel az

imperialisták, a hűbérurak, sőt most már az ország burzsoáziájának jelentős része ellen is.

Ezért a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy a kommunista pártnak a legenergikusabban dolgoznia kell a kormány központi és vidéki szerveiben, bírálva akár legközelebbi szövetségeseinek nem kielégítő szilárdságát is, és biztosítva a kormánypolitika helyes irányvonalát.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága nyomatékosan felhívja a Kínai Kommunista Párt figyelmét arra, hogy a jelen pillanatban minden eddiginél nagyobb szükség van a forradalmi kormány és a néptömegek legszorosabb kapcsolatára. Csak ha megvan ez a szoros kapcsolat, melyet mindenekelőtt a Kuomintang révén lehet megvalósítani, csak ha határozottan *a tömegek felé fordulnak*, csak akkor lehet mind jobban megszilárdítani a forradalmi kormány tekintélyét és a forradalom szervezeti központjaként betöltött szerepét.

A Kínai Kommunista Pártnak az a feladata, hogy biztosítsa a kormány ilyen irányvonalát. A forradalmat csak úgy lehet végleg győzelemre vinni, ha teljesítik ezt a feladatot, ha kibontakoztatják a tömegmozgalmat, megvalósítják az agrárforradalmat és határozott javulást érnek el a munkásosztály helyzetében, ha a Kuomintangot a dolgozó tömegek valóban széles körű szervezetévé változtatják, ha tovább erősítik a szakszervezeteket és a kommunista pártot, ha a legszorosabb kapcsolatban vannak a vuhani kormánnyal.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy csak ez a taktika igazolja a kommunisták részvételét a kormányban. Enélkül részvételük a felső körök kombinációivá és politikai számításaivá válna, amit megghiúsít az élet, az osztályharc menete. A Kínai Kommunista Párt feltétlen kötelessége, hogy a kormányban végzett munkáját tartósan összekapcsolja a tömegek körében végzett munkájával.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy a jelenlegi körülmények között forradalmi szempontból célszerű a Kuomintang demokratizálása, hogy a lehető legnagyobb tömegeket fogja át, és a munkás- és paraszt-tömegszervezetek minden válfájának gyors fejlesztése. Nem lehet figyelmen kívül hagyni a kínai fejlődés specifikumát, hogy kialakult egy olyan sajátos szervezet, mint a forradalmi Kuomintang. A Kuomintang tömegszervezetté válása, vezető szerveinek választása a tömegek részéről, s ennek a választott szervezetnek nemzeti forradalmi kormánnyá alakítása — a dolgozó tömegek és a forradalmi hatalom közötti kapcsolatnak ez a sajátos formája felel meg a kínai forradalom jelenlegi szakaszának. A vuhani területhez tartozó tartományok helyzetének különbözősége az első időkben indokolja a helyi hatalom szervezetének különféle formáit („parasztbizottságok” és „szövetségek” hatalma falun, a Kuomintang bizottságainak hatalma stb.). A kommunistáknak a helyi hatalmi szervek megalakításának kérdésében az a legfőbb feladatuk, hogy a hatalmi szervekbe és munkájukba a dolgozók tömegeit, a munkások és parasztok százezreit és millióit vonják be.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága a jelenlegi helyzetben nem

tartja célszerűnek a munkás- és parasztküldöttek tanácsainak jelszavát, ami nem más (a vuhani területen), mint a *szovjethatalom* kikiáltásának jelszava.

A munkás-, paraszt- és katonatanácsok haladéktalan megalakításának jelszava a kínai forradalom fejlődésének adott szakaszában azt jelentené, hogy elkerülhetetlenül kettős hatalom alakulna ki, a vuhani kormány megdöntése felé tendálnának, átugornának a tömegek megszervezésén és az államhatalom Kuomintang-féle formáján, és közvetlenül létrehoznák a kínai tanácshatalmat mint a proletárdiktatúra államformáját.

A forradalom további fejlődése során, amikor majd kezdetét veszi a demokratikus forradalom átnövése szocialista forradalomba, szükség lesz a munkás-, paraszt- és katonaküldöttek tanácsainak megalakítására, s akkor ez a párt központi jelszava lesz.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy jelenleg igen élesen merül fel a hadsereg átszervezésének kérdése: az abszolút megbízható forradalmi egységek megalakítása, a hadseregnek a munkás- és parasztszervezetekkel való kapcsolata, káderállományának biztosítása, a hadseregnek zsoldos-hadseregből a forradalom reguláris hadseregévé való átalakítása stb. Különösen nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy abszolút megbízható egységeket szervezzenek forradalmár parasztokból és munkásokból, hogy kommunisták és a Kuomintang szilárd baloldali tagjai töltsék fel a sorokat, hogy a hadsereget megtisztítsák az ellenforradalmi elemektől és munkásgárdát alakítsanak.

7. A FORRADALMI POLITIKA FŐBB TAKTIKAI PROBLÉMÁI KÍNÁBAN A JELENLEGI HELYZETBEN

A Kínai Kommunista Párt előtt szokatlanul bonyolult feladatok állnak. Az imperialisták és a militaristák elleni harcnak a nemzeti burzsoázia elleni harccal való összefonódása; az imperializmus nagy fegyveres erőinek jelenléte Kína területén; Kína tényleges feldarabolódása három övezetre; a gazdasági és a politikai viszonyok rendkívüli tarkasága; az imperialisták közös frontja és az e fronton belüli ellentmondások; a forradalom egyenlőtlen érlelődése Kína különböző részein; a forradalom sajátos „katonai” formái és ellentmondások a hadseregen belül; ellentmondások a baloldali Kuomintangon belül stb. stb. — mindez rendkívül nehézvé teszi a forradalom fejlődését.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy a vuhani kormány szempontjából az ilyen nehézségek feltételei között elvileg teljes mértékben megengedhető a *lavírozás és manőverezés* a külföldi imperializmussal szemben.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága elveti azt a nézetet, hogy a hatalom nem proletár jellegére való hivatkozással elvileg kizárt a lavírozás és a manőverezés „breszti” taktikája.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy ez a nézet a legdurvább elméleti és politikai hibákat tükrözi.

A proletárforradalom érlelődésének körülményei között, amikor a proletárpárt a kormány forradalmi ellenzékének helyzetében van, a párt általában az e kormány által folytatott háború *ellen* száll síkra, ennek a kormánynak a megdöntéséért, és egyáltalán *nem* e kormány feladatainak megkönnyítéséért.

Kína jelenlegi helyzetében a Kínai Kommunista Párt a Vuhan folytatta háború *mellett* van; *felelős* Vuhan kormányának politikájáért, amelynek közvetlenül tagja; a kormány feladatainak általános *megkönnyítése* mellett van. Ezért a kommunista párt elvileg egy szót sem szólhat a lavírozás taktikája ellen. Minthogy *felelős* a kormány politikájáért, a kommunista párt egyszerűen ostobán járna el, ha az *összes lehetséges körülmények között* elvetné a kompromisszum taktikáját, azaz feltétlenül minden fronton egyszerre harcolna.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága ezért úgy véli, hogy ezt a kérdést teljesen konkrétan és teljesen konkrét feltételek között kell eldönteni, amelyeket nem lehet előre látni, hiszen lehetetlen előre pontosan tudni és abszolút pontosan számba venni a harcoló felek közötti erőviszonyokat.

A lavírozás taktikájának megengedhetősége meg kell hogy mutakozzék a kormány *gazdasági* politikájában is; a kormány ugyanis nem köteles haladéktalanul elkobozni valamennyi külföldi vállalatot. Elvileg itt is éppúgy megengedhetők a kompromisszumok.

Másfelől a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy amennyiben a nemzeti és a külföldi burzsoázia számos (ipari, kereskedelmi, hitel-) vállalatánál szabotázhoz folyamodik, ami munkanélküliségre vezet, és aminek az a célja, hogy gazdasági káoszt teremtsen és megbénítsa a gazdaságot, ez esetben a kormány kénytelen lesz elkobozni és nacionalizálni (államosítani) az ilyen vállalatokat. A nemzeti forradalmi kormány nem tűrheti, hogy a forradalom ellenségei tönkretégyék a gazdasági életet, s ilyen esetben saját szervein keresztül és a proletárszervezetek segítségével, határozott intézkedésekkel saját kezébe kell vennie a vállalatok irányítását.

Hogy mikor kell kompromisszumot kötni és mikor kell áttérni a támadásra, az a konkrét körülményektől függ. Ezzel kapcsolatban a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága úgy véli, hogy teljesen ostoba volt az a taktika, amelyet egyes elvtársak ajánlottak Csang Kaj-sek sanghaji fordulatával összefüggésben. Ez a taktika az volt, hogy idejekorán felkelést kell szítani az imperialisták és Csang Kaj-sek ellen, vagy széles fronttal, fegyveresen kell szembeszállni velük. A felkelés taktikája abban áll, hogy ha már megkezdődött a felkelés, *támadni kell*. Felkelést kezdeni csak akkor szabad, ha van bizonyos *esély a sikerre*. „Játszani a felkeléssel” — nem lehet. A *minden áron való* felkelés taktikája nem lenini taktika. Ha a sanghaji munkások fegyveres támadást indítottak volna, Csang Kaj-sek és az imperialisták fegyveres erőinek blokkja lemeszárolta volna őket, s a kínai proletá-

riátus színe-virága fizikailag megsemmisült volna egy olyan harcban, amelyben a győzelemre semmi esély nem volt.

Jelenleg Kína általános helyzete a következő katonai-politikai stratégiát követeli a kommunista párttól: a kommunista párt támogassa az északi hadműveleteket, ezzel egyidejűleg feltétlenül mélyítse el az agrárforradalmat a Vuhan fennhatósága alatt álló egész területen, fokozottan törekedjék Csang Kaj-sek hátszágának és hadseregének bomlasztására Csang Kaj-sek likvidálása céljából, ami persze megfelelő időben egyáltalán nem zárja ki az ellene irányuló közvetlen katonai akciókat. Az, hogy a tömegekre számítottak, a polgárháborúban is meg fog mutatkozni. Helyes politika esetén a forradalom győzelme biztosítva lesz.

A kommunista pártnak azt a feladatot kell maga elé tűznie, hogy minden módon erősítse a munkások, a parasztok és a kispolgárság frontját. Miközben minden erejével fejleszti az agrármozgalmat, garantálnia kell a kispolgárságnak munkával szerzett tulajdona sérthetetlenségét, segítenie kell a kispolgárságot az uzsoratóke elleni harcában stb. A kommunista pártnak, amely ily módon megszilárdítja a munkásosztály vezetése alatt haladó, valóban forradalmi erők blokkját, és ezeket az osztályerőket hatalmas szervezetekben tömöríti a vuhani kormány területén, a tömegmozgalom élén kell állnia azokon a területeken is, amelyeket az ellenforradalom erői tartanak megszállva.

Erős illegális szervezetek kiépítése a pártszervezetektől kezdve egészen a parasztszövetségekig, a parasztmozgalom és a munkásmozgalom megszervezése és irányítása, tömegakciók előkészítése, a katonák körében végzett munka — mindezek a párt legfontosabb feladatai kell hogy legyenek.

8. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ PÁRTJAI ÉS A KÍNAI FORRADALOM

A kínai forradalom jelentőségének és szerepének általános értékeléséből kiindulva a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága megállapítja, hogy:

1. A Kommunista Internacionálé szekcióinak többsége nem eléggé tudatosította a kínai forradalom jelentőségét, és nem volt eléggé aktív a forradalom támogatásában.

2. Ugyanígy nem voltak eléggé aktívak az Antiimperialista Ligába tartozó kommunisták sem.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága feltétlenül szükségesnek tartja e hibák minél gyorsabb kijavítását, s ezért javasolja szekcióinak, hogy hozzanak határozott intézkedéseket a következő területeken:

- a) agitáció és propaganda a sajtóban;
- b) munka a szakszervezetekben és más munkás-tömegszervezetekben;
- c) munka az egyes országok gyarmatain és az anyaországoktól függő országokban;

d) munka a Kínába küldendő katonák körében.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága felhívja a figyelmet arra, hogy a legkomolyabb előkészületek szükségesek ahhoz, hogy ne csak szavakban, hanem tettekkel is akadályozzák a Kínába irányuló csapat- és fegyverszállításokat. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága kötelezi összes szekcióit, hogy a legenergikusabb munkát fejtsek ki az imperialista hadseregekben, és propagálják a csapatok közvetlen átállását a kínai nép forradalmi csapatainak oldalára.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága megbízza az egyes szekciók központi bizottságait, hogy dolgozzanak ki konkrét intézkedéseket a fenti irányban.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága testvéri üdvözlését küldi kínai szekciónak, és biztosítja lelkes támogatásáról nagy forradalmi harcában.

Kommunyisztjicseszkij Internacional v dokumentah, 717—729. old.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ

VI. KONGRESSZUSA

(1928. JÚLIUS 17—SZEPTEMBER 1.)

[33]

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ PROGRAMJA⁶⁶

BEVEZETÉS

Az imperializmus a halódó kapitalizmus korszaka. Az 1914—1918-as világháború és az általa kiváltott általános kapitalista válság, melyet közvetlenül a világgazdaság termelőerőinek növekedése és az országhatárok jelentette korlátok éles ellentmondása szült, világosan megmutatta, hogy a kapitalista társadalmon belül már megérték a szocializmus anyagi előfeltételei, hogy a társadalom kapitalista burka elviselhetetlen béklyójává vált az emberiség további fejlődésének, hogy a történelem már napirendre tűzte a kapitalista járom forradalmi lerázásának feladatát.

Az imperializmus a finánckapitalista plutokrácia diktatúrája alá rendeli a világ óriási proletártömegeit a hatalmas kapitalista központokban éppúgy, mint a gyarmatok legtávolabbi zugaiban. Az imperializmus elemi erővel fedi fel és mélyíti el a tőkés társadalom összes ellentmondásait, a végsőig fokozza az osztályelnyomást, a feszültség szélső határáig élezi a kapitalista államok egymás közti harcát, elkerülhetetlenül világméretű imperialista háborúkat idéz fel, melyek alapjában ingatják meg az egész uralkodó rendszert, és vaskényszerűséggel vezetnek *a proletárság világforradalmához*.

Az imperializmus a finánctőke lánczaival, vérrel, vassal és éhséggel igája alá hajtja az egész világ, minden nép és faj proletárjait, mérhetetlenül fokozza a proletariátus kizsákmányolását, elnyomását és rabszolgasorba jutását, és miközben így a hatalom elfoglalásának közvetlen feladata elé állítja őket, megteremti a szük-

⁶⁶ A Kommunista Internacionálé programjáról első ízben 1922 júniusában, a KIVB II. kibővített plénumán tárgyaltak. Az V. kongresszuson jóváhagyták a tervezetet, amelyet a szekciók megvitattak. Végleges elfogadására a VI. kongresszuson került sor. Mind az előkészítésben, mind a vitában valamennyi szekció részt vett.

ségszerűségét annak, hogy a munkások tömör sorokban sorakozzanak a világ proletárjainak egységes nemzetközi hadseregébe, egy olyan hadseregbe, mely nem függ országhatároktól, nemzeti, kulturális, nyelvi vagy faji különbségektől, nemtől vagy foglalkozástól. Így tehát az imperializmus nemcsak fejleszti és tetőpontra viszi a szocializmushoz szükséges anyagi előfeltételek kialakulásának folyamatát, de emellett tömör sorokban vonultatja fel saját sírásóinak hadseregét is, arra kényszerítve a proletariátust, hogy *a munkások harcoss nemzetközi szövetségébe* szerveződjenek.

Másrésről azonban az imperializmus a munkásosztály gazdaságilag legjobb helyzetben levő rétegét elszakítja a nagy tömegektől. A munkásosztálynak ez az imperializmus által megvásárolt és megmételtyezett felső rétege alkotja a szociáldemokrata pártok vezető gárdáját; ez a réteg érdekelve van a gyarmatok imperialista kifosztásában, hűséget esküdött a „saját” tőkésosztályának, a „saját” imperialista államának, s a döntő osztályösszezapások pillanatában a munkásság osztályellenségének oldalára állt. A szocialista mozgalom eme árulás folytán 1914-ben létrejött kettészakadása és a valójában burzsoá munkáspártokká vált szociáldemokrata pártok későbbi árulásai világossá tették, hogy a nemzetközi proletariátus történelmi hivatását — az imperializmus jármának ledöntését és a proletárdiktatúra kivívását — csak a szociáldemokrácia ellen folytatott kíméletlen harcban teljesítheti. A nemzetközi forradalom csapatainak megszervezése ezért csak a kommunizmus alapján lehetséges. A szociáldemokrácia opportunistá II. Internacionáléjával, amely immár a munkásosztály soraiban felállított imperialista ügynökséggé vált, elkerülhetetlenül szembekerül a III., a *Kommunista Internacionálé*, a munkásosztály ama nemzetközi szervezete, amely az egész világ forradalmi munkásainak igazi egységét testesíti meg.

Az 1914—1918-as évek háborúja váltotta ki az első kísérleteket, hogy a II., a szociálszoviniszta Internacionálé ellensúlyozására, a harcoss imperializmus elleni védekezés céljából új, forradalmi Internacionálé jöjjön létre (Zimmerwald, Kienthal). A proletariátus győztes forradalma Oroszországban meggyorsította a kommunista pártok létrejöttét mind a kapitalizmus középpontjaiban, mind a gyarmatokon. 1919-ben megalakult a Kommunista Internacionálé, amely a világtörténelemben először egyesíti ténylegesen a forradalmi harc gyakorlatában az európai és az amerikai proletariátus vezető rétegeit Kína és India proletárjaival, Afrika és Amerika fekete bőrű dolgozóival.

A Kommunista Internacionálé a proletárság egységes és központosított nemzetközi pártja, az egyetlen, amely az *I. Internacionálé* elveit új forradalmi proletár tömegmozgalom alapján ápolja és továbbfejleszti. Az első imperialista háború; a kapitalizmus forradalmi válságainak ezt követő korszaka; egész sereg forradalom Európában és a gyarmati országokban; a proletárdiktatúra és a szocializmus építésének tapasztalatai a Szovjetunióban; a Kommunista Internacionálé összes szekcióinak munkája, amelynek tanulságait a kongresszusi határozatok megörökítették; végül az a körülmény, hogy az imperialista burzsoázia és a proletariátus

közötti harcok egyre inkább nemzetközivé válnak — mindez szükségessé teszi, hogy a Kommunista Internacionálénak egységes, összes szekciói számára közös programja legyen.

A Kommunista Internacionálé programja, amely a legmagasabb fokú kritikával általánosítja a proletárság nemzetközi forradalmi mozgalmának minden történelmi tapasztalatát, ennél fogva harci programot jelent a világ-proletárdiktatúráért, *harci programot a világkommunizmusért.*

A Kommunista Internacionálé, amely zászlaja alatt egyesíti azokat a forradalmi munkásokat, akik az elnyomottak és kizsákmányoltak milliós tömegeit viszik harcba a burzsoázia és „szocialista” ügynökei ellen, a Marx közvetlen vezetése alatt állott szervezeteknek, a Kommunisták Szövetsége és az I. Internacionálé történelmi utódjának, valamint a II. Internacionálé legjava háború előtti hagyományai örökösének tekinti magát.

Az I. Internacionálé vetette meg a szocializmusért folytatott nemzetközi proletárharc elvi alapjait. A II. Internacionálé legjobb napjaiban előkészítette a talajt a munkásmozgalom széles és tömeges elterjedésére. A III., a Kommunista Internacionálé pedig ugyanakkor, amikor az I. Internacionálé művét folytatja és a II. Internacionálé munkájának eredményeit átveszi, a leghatározottabban elveti ez utóbbi opportunizmusát, szociálsovinizmusát, a szocializmus polgári meghamisítását, és egyúttal hozzáfog a proletárdiktatúra megvalósításához is.

A Kommunista Internacionálé ilyenképpen folytatja a nemzetközi munkásmozgalom összes dicsőséges és hősi hagyományait; az angol chartisták és az 1831-es francia felkelők, az 1848-as francia és német munkásforradalmárok, a Párizsi Kommün halhatatlan hősei és vértanúi, a német, a magyar és a finn forradalmak bátor harcosai, az egykori cári önkényuralom munkásai, akik ma a győztes proletárdiktatúra hordóztói, és végül a kínai proletárok, Kanton és Sanghaj hősei példáját.

Valamennyi világrész és minden nép forradalmi munkásmozgalmának történelmi tapasztalatára támaszkodva a Kommunista Internacionálé elméleti és gyakorlati tevékenységében teljesen és fenntartás nélkül a forradalmi marxizmus álláspontján áll, a *leninizmusén*, amely semmi más, mint az imperializmus és a proletárforradalom korszakának marxizmusa.

A Kommunista Internacionálé akkor, amikor Marx és Engels dialektikus materializmusát védelmezi és terjeszti, és mint a valóság megismerésének, illetve forradalmi átalakításának módszerét alkalmazza, tevékeny harcot folytat a polgári világnézetnek minden fajtája, az elméleti és gyakorlati megalkuvás minden formája ellen. Mikor a Kommunista Internacionálé, a proletariátus következetes osztályharcának talaján állva a proletariátus ideiglenes, részleges csoport- és nemzeti érdekeit a munkásosztály tartós, általános, nemzetközi érdekeinek alárendeli, egyúttal kíméletlenül leleplezi a reformistáknak a burzsoáziától kölcsönzött, „osztálybékéről” szóló tanításait, bármily köntösben jelenjenek is meg azok. Mikor a Kommunista Internacionálé kinyilatkoztatja annak történelmi szükségességét,

hogy nemzetközi méretekben megszervezzék a forradalmi proletárokat, a kapitalista rendszer sírásóit, akkor ő az egyetlen nemzetközi erő, amely programjával a proletárdiktatúrát és a kommunizmust tűzi ki, és amely nyíltan a *proletariátus nemzetközi forradalmának szervezőjeként* lép fel.

I. A KAPITALIZMUS VILÁGRENDSZERE, FEJLŐDÉSE ÉS KIKERÜLHETETLEN PUSZTULÁSA

I. A KAPITALIZMUS ÁLTALÁNOS MOZGÁSTÖRVÉNYEI ÉS AZ IPARI KAPITALIZMUS KORSZAKA

Az árutermelés alapján kifejlődött kapitalista társadalom jellemző vonásai: a kapitalista és a nagybirtokos osztály monopóliuma a legfontosabb és döntő jelentőségű termelési eszközök fölött; a proletár osztály bémunkájának kizsákmányolása, amely osztály nem rendelkezik termelési eszközökkel, és munkaerejét kénytelen áruba bocsátani; a profitért való árutermelés, a mindezzel járó tervszerűtlenség és az általában anarchikusan folytatott termelés. A kizsákmányolási viszony és a burzsoázia gazdasági uralma politikailag a tőke állami szervezetében fejeződik ki. Ez pedig nem egyéb, mint a proletariátus elnyomásának a szervezete.

A kapitalizmus története teljes mértékben megerősítette Marx tanítását a kapitalista társadalom fejlődéséről és eme fejlődés belső ellentmondásairól. Ezek az ellentmondások kikerülhetetlenül az egész kapitalista rendszer pusztulásához vezetnek.

A profit utáni hajsza a burzsoáziát arra kényszerítette, hogy állandóan növekvő méretekben fejlessze a termelőerőket, hogy megerősítse és kiterjessze a kapitalista termelési viszonyok uralmát. A kapitalizmus fejlődése azonban ennek következtében állandóan és egyre nagyobb méretekben újratermelte a kapitalista rendszer összes belső ellentmondásait is, elsősorban a döntő ellentétet a munka társadalmi jellege és a birtoklás magánjellege, a termelőerők növekedése és a kapitalizmus tulajdonviszonyai között. A termelési eszközök feletti magántulajdon uralma, valamint eme termelés anarchikus folyamata, a termelés korlátlan kibővítésére való törekvés és a proletártömegek korlátozott fogyasztóképesége között kifejlődő ellentmondás következtében (általános túltermelés) ezek az ellentétek a különféle termelési ágak között fennálló gazdasági egyensúly megrendüléséhez vezettek, és mindez időszakonként megismétlődő pusztító válságokat és a proletariátus tömeges munkanélküliségét eredményezte. A magántulajdon uralma hasonlóképp érezhetővé vált mind az egyes kapitalista országokon belül, mind az állandóan növekvő világpiacon lefolyó versenyben. A kapitalisták közötti versengés eme utóbbi formája a háborúknak, a kapitalista fejlődés elkerülhetetlen kísérőjelenségének egész sorát vona maga után.

Másrészről azonban a nagyüzemi termelés technikai és gazdasági előnyei a verseny révén a kapitalizmust megelőző gazdasági formák kiszorításához és szétrombolásához, valamint a tőke egyre fokozódó koncentrációjához és centralizációjához vezettek. Az iparban a koncentráció és centralizáció eme törvénye elsősorban a kisüzemi termelés egyenes tönkrementésében, részben pedig a nagyüzem kiegészítő szervévé való lesüllyedésében fejeződik ki. A mezőgazdaságban, amely a földmonopólium és az abszolút földjáradék következtében a fejlődés általános ütemétől elkerülhetetlenül visszamaradt, ez a törvény nemcsak a parasztság differenciálódásában és széles parasztrétegek proletarizálódásában fejeződött ki, hanem főképp abban, hogy a kisparasztgazdaságot nyíltan vagy leplezett formában a nagytőke uralma alá vetette. A kisüzem függetlenségének látszatát pedig csak azon az áron tudja megőrizni, hogy a végsőig fokozza munkáját és rendszeresen csökkenti fogyasztását.

A gépek fokozottabb alkalmazása, a technika állandó tökéletesítése és ennek következtében a tőke szerves összetételének szakadatlan emelkedése a munkamegosztás növekedését, a munka termelékenységének és intenzitásának emelkedését vonja maga után. Ezzel együtt járt a női- és gyermekmunka egyre szélesebb körű alkalmazása, óriási ipari tartalékhadseregek kialakulása, amelyek a proletarizálódó és a faluból kiszoruló parasztságból, valamint a városok tönkremenő kis- és középpolgárságából állandóan szaporodnak. A társadalom két táborra való osztása: a tőkemágnások kis csoportjára az egyik oldalon és a proletárság mérhetetlen tömegeire a másikon, a munkásosztály kizsákmányolási arányának szüntelen emelkedése, a kapitalizmus legmélyebb ellentmondásainak és az ezzel járó következményeknek (válságok, háborúk stb.) magasabb fokon való felújulása, a társadalmi egyenlőtlenség állandó növekedése és végül a proletariátus felháborodásának fokozódása, melyet maga a kapitalista termelés egyesített és iskolázott — mindez elkerülhetetlenül a kapitalizmus alappilléreinek megrendüléséhez vezetett, és siettet a kapitalizmus összeomlásának bekövetkeztét.

Ezzel egy időben mélyen járó átalakulás ment végbe a kapitalista társadalom összes élet- és kultúrjelenségeiben is. A járadékot élvező tőkécsoportok parazitákká korszakosodtak, a család szétesett, mert mindjobban megnőttek azok az ellentétek, amelyek abban nyilvánulnak meg, hogy a nőket tömegesen bevonják a társadalmi termelésbe, a családi élet és az otthon viszonyai és formái pedig nagyrészt még az előbbi gazdasági korszakokból öröklődtek át. A kulturális és szellemi élet elsekélyesedik és elfajul a munka specializálódása következtében, a városi élet mindjobban elkorcsosodik, a falusi élet korlátolttságba süllyed, a burzsoázia pedig a természettudományok terén elért óriási sikerei ellenére sem képes összefogó tudományos világnézetet alkotni; az idealista, misztikus és vallásos babonák növekednek. Mindezek a jelenségek a kapitalista rendszer történelmi pusztulásának közeledtét jelzik.

Az ipari kapitalizmus általában a „szabad verseny” korszaka volt, amikor a kapitalizmus az egész földkerekségén viszonylag fokozatosan fejlődött és terjeszkedett. Ez a terjeszkedés a még szabad gyarmati területek felosztásának vagy fegyveres elfoglalásának formájában történt. Eközben azonban a kapitalizmus belső ellentmondásai szakadatlanul növekedtek, és az ellentmondások nyomása leginkább a rendszeresen kifosztott, megfélemlített és letiport gyarmati vidékekre nehezedett.

Ezt a korszakot a XX. század elején felváltotta az *imperializmus* korszaka, a kapitalizmus ugrásszerű és válságokkal terhes fejlődési időszaka, amelyben a szabad versenyt gyorsan kezdte kiszorítani a monopólium. A régebben „szabad” gyarmati területek már felosztásra kerültek. A gyarmatok és az érdekszférák újrafelosztásáért megindult harc mindinkább elkerülhetetlenül fegyveres harcok formáját öltötte.

Ily módon a kapitalizmus ellentmondásai teljes egészükben és valósággal világméreteken az imperializmus (a finánckapitalizmus) korszakában jutottak legélesebben kifejezésre. Az imperializmus a kapitalizmusnak történelmileg új formáját jelenti, új viszonyt a kapitalista világ gazdaság egyes részei között, amikor a kapitalista társadalom alapvető osztályai közötti viszony is változásoknak van alávetve.

Ez az új történelmi korszak a kapitalista társadalom döntő mozgástörvényei alapján állott elő. Az ipari kapitalizmus fejlődéséből mint annak történelmi folytatása jött létre. Élesebben felszínre hozta a kapitalizmus minden alapvető törekvését és mozgástörvényét, minden alapvető ellentétét és ellentmondását. A tőke koncentrációjának és centralizációjának törvénye hatalmas monopolista egyesülések (kartellek, szindikátusok, trösztök) alakulásához, gigászi vegyes vállalatok új formáihoz vezetett, melyeknek gyeplői a bankok kezében futnak össze. Az ipari tőkének a banktőkével való összeforrása, a nagybirtokok bevonása a kapitalista szervezetek általános rendszerébe és a kapitalizmus eme formájának monopolista jellege az ipari tőke korszakát a fináncstőke korszakává változtatta át. Az ipari kapitalizmus „szabad versenye”, amely a feudális monopólium és a kereskedelmi tőke monopóliuma helyébe lépett, maga is átalakult a *fináncstőke monopóliumává*. A kapitalista monopóliumok, ha ki is nőttek már a szabad versenyből, mindazonáltal nem szüntetik meg ezt, hanem felette és mellette maradván, ezáltal egész csomó különösen éles és nagyszabású ellentmondást, súrlódást és összeütközést szülnek.

A bonyolult gépek, vegyi eljárások, a villamos erő fokozottabb alkalmazása, a tőke szerves összetételének ezáltal való növekedése és ennek következtében a profitráta csökkenése, amelyet a nagy monopolisztikus egyesülések a magas kartellárak politikájával csak ideiglenesen tudnak megakadályozni, a gyarmati extraprofit utáni további hajszát és a világ újrafelosztására irányuló harcot váltják ki. A standardizált tömegtermelés új külső fogyasztópiacokat követel. A nyers- és

fűtőanyagok iránt növekvő kereslet lázas hajszát vált ki forrásaik után, végül a magas védővámok rendszere, amely az árukivitel akadályozza és fölös hasznot biztosít a kivitelre kerülő tőkének, a tőkekivitel még jobban elősegíti. Ezért a tőkekivitel a kapitalista világ gazdaság egyes részei között döntő és sajátos formájú gazdasági kapcsolattá válik. A gyarmati fogyasztópiacoknak, a nyersanyagforrásoknak és a tőke beruházási területeinek monopolista birtoklása szerfölött megerősíti a kapitalista fejlődés általános egyenletlenségét, és kielezi a finánc tőke „nagy hatalmai” között a gyarmatok és az érdekerületek újrafelosztásáért kitörő összeütközéseket.

A világ gazdaság termelőerőinek növekedése folytán a gazdasági élet mindinkább nemzetközivé lesz. Harcra vezet a már egyszer felosztott világ újrafelosztásáért a leghatalmasabb finánc kapitalista államok között. A harc formái is megváltoznak és kiéleződnek. Az olcsó árak módszerét egyre inkább az erőszakpolitika (bojkott, magas védővámok, vámháborúk, háborúk a szó szoros értelmében stb.) módszerei váltják fel. Az imperialista háborúk ennek következtében a monopolista kapitalizmus szükségszerű kísérőjelenségei, kiterjedésük és pusztító hatásuk pedig példátlan a világtörténelemben.

3. AZ IMPERIALIZMUS ERŐI ÉS A FORRADALOM ERŐI

A kapitalizmus imperialista formája, amely az uralkodó osztály különböző csoportjai összeforrasztására törekszik, a széles proletártömegeket nem egyes tőkés-vállalkozókkal, hanem egyre fokozottabb mértékben az egész tőkésosztállyal és államhatalmával állítja szembe. Másrésről azonban a kapitalizmusnak ez a formája szétveti a nemzeti államok szűkítő válaszfalait, és kiszélesíti az uralmon levő nagyhatalom nemzeti kapitalista államhatalmának kereteit. Ezzel a hatalommal szembeállítja a nemzetiségileg elnyomott népek milliós tömegeit, mind az úgynevezett „kis nemzetek” sorából, mind a gyarmatokon. És végül a kapitalizmusnak eme formája az imperialista államokat magukat is a legélesebben állítja szembe egymással.

Ilyen viszonyok között az *államhatalom*, amely a finánc tőke oligarchiájának diktatúrájává válik és központosított hatalmat fejez ki, a burzsoázia számára különös fontosságra tesz szert. Ennek a soknemzetiségű imperialista államnak a szerepe minden irányban megnövekszik. Kifejlődnek az államkapitalista formák, melyek megkönnyítik mind a külpiacra folyó harcot (a gazdasági élet katonai mozgósítása), mind a munkásosztály elleni harcot. A militarizmus hihetetlen nagy mértékben növekszik (hadsereg, tengeri és légiflotta, a kémia és a bakteriológia katonai alkalmazása), az imperialista állam nyomása a munkásosztályra egyre fokozódik (egyrészt a kizsákmányolás növekedése és egyenes elnyomás, másrészt a bürokrata-reformista vezető rétegek rendszeres megvásárlása). Mindezek az államhatalom fajsúlyának óriási növekedését jelentik. Ilyen körülmények között a proletariátus

minden többé vagy kevésbé hatalmas akciója az államhatalom ellen irányuló, vagyis politikai akcióvá válik.

A kapitalizmus fejlődése, de különösen eme fejlődésnek imperialista korszaka, a kapitalizmus alapvető ellentmondásait egyre nagyobb méretekben újratermeli. A kiskapitalisták közötti verseny tehát csak azért szűnik meg, hogy helyt adjon a nagyok közötti versenynek. Ott, ahol a nagyok között tompul a verseny, fellángol a kapitalista mágnások gigászi szövetségei és államai között. A válságok helyi és országos válságokból egész csomó országot átfogó, végül pedig világválságokká változnak át. A helyi jellegű háborúkat államszövetségek közti és világháborúk váltják fel. Az osztályharc pedig egyes munkáscsoportok elszigetelt akcióiból országos méretűvé válik, hogy azután a világ proletariátusának a világburzsoázia elleni nemzetközi küzdelmévé váljon. A finánc-tőke nagyszerűen megszervezett erővel szemben végül is két fő forradalmi erő szerveződik: az egyik a *kapitalista országok munkássága*, a másik a külföldi tőke rabigába hajtott *gyarmati néptömegei*, amelyek a nemzetközi forradalmi munkásmozgalom vezetése és irányítása alatt állanak.

A forradalomnak ezt az alapirányát azonban ideiglenesen bénítja az, hogy az imperialista burzsoázia megvesztegeti az európai, az amerikai és a japán munkáosztály egyes részeit, és hogy egyes gyarmati és félgyarmati országokban a nemzeti burzsoázia, a tömegek forradalmi mozgalmaitól megfélemlítve, árulóvá lett. Az imperialista hatalmak burzsoáziája, a világpiacon elfoglalt általános helyzete révén (fejlettebb technika, tőkekivitel magasabb haszonrátájú országokba stb.), valamint a gyarmatok és a félgyarmatok kifosztásából, fölös extraprofitot kap, amelynek segítségével „saját” munkásai egy részének munkabérét emeli, hogy ezáltal érdekeltté tegye őket a hazai kapitalizmus fejlődésében, a gyarmatok fosztogatásában és az imperialista állam iránti hűségben. Különösen nagy mértékben alkalmazzák ezt a rendszeres megvesztegetést a leghatalmasabb tőkésállamokban, ahol a munkásarisztokrácia és a munkásosztály bürokrata rétegeinek ideológiájában és cselekedeteiben érezteti leginkább hatását: a szociáldemokrácia és a szakszervezetek vezetői közt, akik egyenes közvetítőivé váltak a burzsoá befolyásnak a proletariátus felé, és a kapitalista rendszer leghívebb támaszai.

Azonban bármennyire elősegíti is az imperializmus a munkásosztály megvesztegetett felső rétegeinek növekedését, végül mégiscsak aláássa befolyásukat a munkásosztályban, minthogy az imperialista ellentétek kiéleződése, a hatalmas munkástömegek helyzetének rosszabbodása és a tömeges munkanélküliség, a háborús összeütközések óriási költségei és a költségek okozta terhek, egyes hatalmaknak a világpiacon elfoglalt monopolista helyzetének elvesztése, a gyarmatok elszakadása stb., megrendítik a tömegekben a szociálimperializmus alapjait. Ugyanígy egyes burzsoá rétegek megvásárlása a gyarmatokon és félgyarmatokon, árulásuk a nemzeti forradalmi mozgalommal szemben, és az imperialista hatalmakhoz való közeledésük csak egy időre akasztja meg a forradalmi válság kifejlődését. Az út az imperialista elnyomás növekedése, a nemzeti burzsoázia részéről a néptöme-

gekre gyakorolt befolyásnak csökkenése, a forradalmi válság kiéleződése, az óriási paraszttömegek agrárforradalmának kirobbanása felé vezet. Megteremtődnek az előfeltételek a gyarmati és függő viszonyban levő országok proletariátusának hegemóniájához abban a harcban, amelyet a néptömegek függetlenségükért és a teljes nemzeti felszabadulásért folytatnak.

4. AZ IMPERIALIZMUS ÉS A KAPITALIZMUS BUKÁSA

Az imperializmus igen nagy mértékben kifejlesztette a világkapitalizmus termelőerőit. Megteremtette a társadalom szocialista szervezéséhez az összes anyagi feltételeket. Háborúival azt bizonyítja, hogy a világgazdaság termelőerői túlnőttek az imperialista államok korlátolt keretein, és a gazdaság nemzetközi világméretekben való szervezését követelik. Az imperializmus, hogy ezt az ellentmondást megoldja, tűzzel-vassal egyengeti az utat az egységes államkapitalista világtrösztök alakítása felé, amelyek az egész világgazdaságot megszerveznék. A szociáldemokrata ideológusok az egekig magasztalják ezt a véres utópiaát. Úgy állítják be, mint az újdonsült „szervezett” kapitalizmus békés módszerét. Holott a valóságban eme utópia megvalósítása el nem hárítható objektív akadályokba ütközik, melyek oly nagyok, hogy a kapitalizmus önnönmaga ellentmondásainak a terhe alatt okvetlenül össze kell hogy omoljék. A kapitalizmus egyenlőtlen fejlődésének törvénye, melyet az imperializmus korszaka csak még jobban kiélez, lehetetlenné teszi az imperialista hatalmak hosszas és szilárd egyesüléseit. Az imperialista háborúk sorozatát, melyek világháborúkká fejlődnek, és amelyeknek segítségével a tőkeösszpontosítás világméretű végső határát, az egységes világtrösztöt elérni törekszik, olyan pusztítások kísérik, a munkásosztály, a gyarmati proletárok és parasztok milliói vállára pedig ezek a háborúk olyan terheket rónak, hogy a kapitalizmus sokkal hamarabb kikerülhetetlenül el kell hogy pusztuljon a proletárforradalom csapásai alatt.

Az imperializmus, mely a kapitalista fejlődés legmagasabb fokát jelenti, mérhetetlenül megnöveli a világgazdaság termelőerőit, az egész világot saját képmására alakítja át, és valamennyi gyarmatot, minden fajt és népet bevon a finánckapitalista kizsákmányolás forgatagába. Azonban a monopolista tőke egyidejűleg fokozottabb mértékben fejleszti ki a kapitalizmus élődsi elfajulásának, rothadásának és hanyatlásának elemeit is. A monopolista tőke bizonyos mértékben megsemmisíti a verseny hajtóerejét azzal, hogy a kartellárak politikáját folytatja és korlátlanul rendelkezik a piacok fölött, ugyanakkor azonban egyre inkább akadályozza a termelőerők további fejlődését. Az imperializmus, amely a gyarmati munkások és parasztok millióiból az extraprofit óriási összegeit sajtolja ki, és ennek a kizsákmányolásnak segítségével roppant jövedelmeket halmoz fel, megteremti a rothadó és élődsi járadékos államok korcs fajtáját, és egész réteg élődsit szül, akik pusztán szelvények vágásából élnek. Az imperializmus korszaka befejezi a szocializmus számára a gazdasági előfeltételek megteremtését (a termelőerők központosítása,

a munka gigászi társadalmasítása, a munkásszervezetek növekedése), ugyanakkor azonban kiélezi a „nagy hatalmak” közötti belső ellentéteket is. Háborúkat robbant ki, amelyek viszont az egységes világgazdaság szétesését idézik elő. Az imperializmus ennél fogva *rothadó és haladó kapitalizmus*. Általában is utolsó szakasza a kapitalista fejlődésnek. *Előestéje a szocialista világforradalomnak*. A nemzetközi proletárforradalom ennél fogva általában a kapitalizmus fejlődési feltételeinek folyománya, de különösen a kapitalizmus imperialista szakaszáé. A kapitalista rendszer a maga egészében közeledik végleges összeomlásához. A fináncitőke diktatúrája romlásnak indul és helyét átadja a proletárdiktatúrának.

II. A KAPITALIZMUS ÁLTALÁNOS VÁLSÁGA ÉS A VILÁGFORRADALOM ELSŐ SZAKASZA

I. A VILÁGHÁBORÚ ÉS A FORRADALMI VÁLSÁG LEFOLYÁSA

Az imperialista harc, amelyet a leghatalmasabb kapitalista államok a világ újrafelosztásért vívtak, az első imperialista világháborúra vezetett (1914—1918). Ez a háború alapjaiban megrendítette a világkapitalizmus egész szerkezetét, és megindította az *általános válságok* korszakát. Ez a háború szolgálatába állította a harcoló országok egész nemzetgazdaságát azáltal, hogy megteremtette az államkapitalizmus vasöklét. Roppantul fokozta a meddő kiadásokat, a termelési eszközök és az eleven munkaerő óriási mennyiségét semmisítette meg, a néptömegeket szegénységbe taszította, az ipari munkások, parasztok és gyarmati népek vállára mérhetetlen terheket gördített. Ki kellett hogy élezze az osztályharcot, amely a tömegek nyílt forradalmi fellépésébe és a *polgárháborúba* csapott át. Az imperialista front leggyengébb láncszeménél szakadt át: a cári Oroszországban. Az 1917-es februári forradalom megdöntötte a feudalizmus egyeduralmát, az Októberi Forradalom a burzsoázia uralmát söpörte el. Ez a győzelmes proletárforradalom kiszámította a kisajátítókat, elragadta a burzsoáziától és a földbirtokosoktól a termelési eszközöket, az emberiség történetében először teremtette és erősítette meg egy óriási birodalomban a proletárság diktatúráját. Új fajtájú *szovjetállamnak* adott életet, és lerakta az alapját a *proletárság nemzetközi forradalmának*.

Az egész világkapitalizmus hatalmas megrázkódtatása, az osztályharc kiélelése és az októberi proletárforradalom közvetlen hatása egész sereg forradalmat és forradalmi akciót váltott ki mind az európai kontinensen, mind a gyarmati és félgymati országokban. Így 1918 januárjában munkásforradalmat Finnországban; 1918 augusztusában az úgynevezett rizslázadásokat Japánban; 1918 novemberében forradalmat Ausztriában és Németországban, amelyek a félfudális, monarchista rendszerek megdöntésére vezettek; 1919 márciusában proletárforradalmat Magyarországon és fölkelést Koreában; 1919 áprilisában szovjethatalmat

Bajorországban; 1920 januárjában a burzsoá-nacionalista forradalmat Törökországban; 1920 szeptemberében a gyárak elfoglalását Olaszországban; 1921 márciusában a munkások élcsapatának fölkelését Németországban; 1923 szeptemberében fölkelést Bulgáriában; 1923 őszén forradalmi válságot Németországban; 1924 decemberében az észti fölkelést; 1925 áprilisában a marokkói lázadást, augusztusban a szíriai felkelést; 1926 májusában általános sztrájkot Angliában; 1927 júliusában a bécsi munkások fölkelését. Mindezek a tények és végül az olyan események, mint az indonéziai fölkelés, a mélyen járó forrongás Indiában, az egész ázsiai világrészt megrázó kínai forradalom — nem egyebek, mint szemei egy nemzetközi forradalmi láncnak, a kapitalizmus általános válságának alkotórészei. Ez a nemzetközi forradalmi folyamat felölelte mind a proletárdiktatúráért folyó közvetlen küzdelmet, mind a nemzeti felszabadító háborúkat és az imperializmus ellen irányuló gyarmati felkeléseket, amelyek elválaszthatatlanul összefüggnek a milliós paraszttömegek agrármozgalmaival. Így tehát mérhetetlen embertömegeket sodort magával a forradalmi ár. A világtörténelem új fejlődési szakaszába lépett, a kapitalista rendszer hosszan tartó, általános válsága korszakába. A világ-gazdaság egysége a forradalomnak is nemzetközi jelleget adott, a világ-gazdaság egyes részeinek egyenlőtlen fejlődése pedig a forradalomnak az egyes országokban nem egy időben való fejlődését okozta.

A forradalmi felkelés első kísérletei, melyek a kapitalizmus éles válságai (1918—1921) következtében jöttek létre, a Szovjetunióban a proletárdiktatúra győzelmével és megerősödésével, egész csomó más országban pedig a proletárság vereségével végződtek. Ezeket a vereségeket elsősorban a szociáldemokrata vezéreknek és a szakszervezeti mozgalom reformista vezetőinek áruló taktikája okozta, valamint az a körülmény is, hogy a kommunisták mögött nem állt még a munkáosztály többsége, és hogy egy egész csomó döntő fontosságú országban még meg sem alakult a kommunisták pártja. Ezek a vereségek lehetővé tették a burzsoázia számára, hogy a proletártömegek és a gyarmati népek fokozott kizsákmányolása, valamint a tömegek életszínvonalának nagymérvű leszállítása révén részlegesen stabilizálja a kapitalizmust.

2. A FORRADALMI VÁLSÁG ÉS AZ ELLENFORRADALMI SZOCIÁLDEMOKRÁCIA

A nemzetközi forradalom során a szociáldemokrata pártok és a reformista szakszervezetek vezető csapata különös jelentőségű: mint igen fontos ellenforradalmi erő harcol a forradalom ellen, és aktívan támogatja a tőke részleges stabilizálódását. Nem kevésbé fontos szerepet játszanak a fasiszta jellegű kapitalista harci szervezetek is.

Az 1914—1918-as háborús válság a *szociáldemokrata II. Internacionálé szégyenletes összeomlását is maga után vonta.*

A különböző országok szociáldemokrata pártjainak vezérei, egyes kivételektől

eltekingve, megtagadták Marx és Engels Kommunista Kiáltványának ama tételét, mely szerint a kapitalizmusban a proletárságnak nincs hazája; megtagadták a stuttgarti és a bázeli kongresszus háborúellenes határozatait; megszavazták a hadihiteleket, és a leghatározottabban az imperialista „haza” (vagyis az imperialista burzsoázia államhatalmának) védelmében foglaltak állást, s az imperialista háború elleni harc helyett annak hű katonáivá, népszerűsítőivé, dalnokaivá lettek (szociálpatriotizmus, amely szociálimperializmussá nőtte ki magát). Az ezt követő időben a szociáldemokrácia a rablószerződések (Breszt, Versailles) mellett foglalt állást. A generálisok oldalára mint aktív erő állt a proletárfelkelések véres leverése idején (Noske); fegyveres harcot folytatott az első proletárköztársaság (Szovjet-Oroszország) ellen; aljasul elárulta a hatalmon levő proletárságot (Magyarország); belépett az imperialista Népszövetségbe (A. Thomas, Paul-Boncourt, Vandervelde); a gyarmati rabszolgákkal szemben nyíltan az imperialista rabszolgatartók oldalára állott (angol Munkás Párt); tevékenyen támogatta a munkásosztály legreakciósabb hóhérait (Bulgária és Lengyelország); imperialista haditörvények kezdeményezését vállalta (Franciaország); elárulta az angol proletariátus nagy, általános sztrájkját; segítette elfojtani a bányászsztrájkot; segítette Kínát és Indiát fojtotgatni (MacDonald-kormány); veri a dobát az imperialista Népszövetség mellett; dicshimnuszokat zeng a kapitalizmusért, és szervezi a harcot a Szovjetunió munkásosztályának diktatúrája ellen (Kautsky, Hilferding).

A szociáldemokrácia az ellenforradalmi politika rendszeres folytatására mindkét szárnyát fölhasználja: jobbszárnya, amely nyíltan ellenforradalmi, a burzsoáziával való tárgyalásokra és a velük való közvetlen kapcsolatra kell, a „balszárny” pedig a munkások különösen nagy művészetet követelő becsapására. A „baloldali” szociáldemokrácia pacifista, sőt néha még forradalmi frázisokkal is dobálódzik, a valóságban azonban, kiváltképp a válságos pillanatokban, a munkások ellen lép fel (az angol „függetlenek” és a Szakszervezeti Tanács „baloldali” vezetői az 1926-os általános sztrájk idején, Otto Bauer és társai a bécsi felkelés idején stb.), és ezért a szociáldemokrata pártok leginkább veszélyes frakciója. A szociáldemokrácia, miközben a munkásosztály soraiban a burzsoázia érdekeit szolgálja és teljes mértékben az osztály-együttműködés és a burzsoáziával való koalíció alapján áll, időnként az ellenzéki pártok sorába kénytelen átmenni, hogy ekképpen a munkásosztály egy részének bizalmát megszerezze; a gazdasági harcban egyenesen a proletariátus osztályérdekeinek megvédését szinleli, hogy állandóbb osztályérdekeit azután annál szégyenletesebben elárulja.

A szociáldemokrácia fő szerepe ma, hogy aláássa a proletárság harci egységét az imperializmus elleni harcban. Azáltal, hogy szétszakítja és zülleszti a proletárharc egységfrontját a tőke ellen, a szociáldemokrácia a tőke fő támaszává vált a munkásosztály soraiban. A nemzetközi szociáldemokrácia minden árnyalata, a II. Internacionálé és szakszervezeti fiókja, az Amszterdami Szakszervezeti Szövetség, ily módon a tőkés társadalom tartalékává és legerősebb várává lettek.

A szociáldemokráciával, amelynek segítségével a burzsoázia a munkásokat elnyomja vagy osztályérzéküket eltompítja, egy sorban áll a fasizmus. Az imperializmus korszaka, az osztályharc kiélesedése és különösen az imperialista világháború után a polgárháború elemeinek megnövekedése a parlamenti rendszer csődjére vezetett. Ez „új” módszereket és kormányzási formákat hozott létre. (Például a kis kabinetek rendszerét, a színpalak mögött működő oligarcha csoportok alakulását, a „népképviselő” szerepének bukását és meghamisítását, „a demokratikus szabadságjogok” megnyesését és teljes megszüntetését stb.) A burzsoá imperialista reakció előretörése különleges történelmi feltételek mellett fasiszta formát ölt. Ezek a feltételek a következők: a kapitalista viszonyok bizonytalansága, jelentős társadalmi elemek deklasszáldása, a városi kispolgárság és intelligencia széles rétegeinek elszegényedése, a falusi kispolgárság elégedetlensége, s végül a proletárság tömegakciójának állandó réme. A burzsoázia, hogy szilárdabb, erősebb és állandóbb hatalmat biztosítson magának, mindinkább kénytelen a parlamenti rendszerről áttérni a pártok közti erőviszonyoktól és kombinációktól független fasiszta módszerre. Ez pedig nem egyéb, mint aközvetlen diktatúra módszere, ideológiailag a „nemzeti egység” eszméjébe burkolva a különböző „hívadások” (lényegében azonban az uralkodó osztályok különböző csoportjainak) képviselével. A fasizmus arra szolgál, hogy a kispolgári entellektüel és egyéb tömegek elégedetlenségét kihasználja egyrészt különleges társadalmi demagógia révén (antiszemitizmus, elvértve kisebb támadások az uzsoratóke ellen, felháborodás a parlamenti szószátyárkodás miatt), másrészt tömör és jól fizetett hierarchikus fasiszta bandák, pártapparátus és hivatalnoksereg megszervezése útján. A fasizmus emellett a munkásság körébe is igyekszik befurakodni, a munkásság legelmaradottabb rétegei közt toborozgat, kihasználja elégedetlenségüket a szociáldemokrácia passzivitásával szemben. A fasizmus legfontosabb feladata a forradalmi munkásság élcsapatának, vagyis a proletárság kommunista rétegeinek és vezető szerveinek szétverése. A társadalmi demagógia, a megvesztegetés, az aktív fehérterror együttes alkalmazása a külügyek terén használt erőszakos imperialista kardcsörtető politikájával egyetemben — ezek a fasizmus legjellemzőbb tulajdonságai. A fasizmus a burzsoázia legválságosabb perceiben kapitalistaellenes frázisokat használ, de mihelyt erősnek érzi magát az államhatalom birtokában, nyomban és egyre inkább mint a nagytőke terrorisztikus diktatúrája mutatkozik be, és sutba vet minden kapitalistaellenes szöveget.

A politikai széljárnak megfelelően a burzsoázia hol a fasizmus, hol pedig a szociáldemokráciával való koalíció módszereit alkalmazza. A szociáldemokrácia viszont igen gyakran nyílt fasiszta szerepre is vállalkozik a kapitalizmus nehéz óráiban. A fejlődés során a szociáldemokrácia fasiszta hajlamokat mutat, amely azonban egyáltalán nem zavarja abban, hogy más politikai csillagzat alatt az ellenzéki párt köntösében lépjen fel a burzsoá kormány ellen. A fasizmus módszere,

ugyanúgy, mint a szociáldemokráciával való koalíció, a „rendes” kapitalizmus számára szokatlan módszerek. Ezek a módszerek a kapitalizmus általános válságára mutatnak, és a burzsoázia azért alkalmazza őket, hogy a forradalom előretörését feltartsa.

4. A TÖKÉS STABILIZÁCIÓ ELLENTMONDÁSAI ÉS A KAPITALIZMUS FORRADALMI CSÖDJÉNEK ELKERÜLHETETLENSÉGE

A háború utáni történelmi korszak összes tapasztalatai bebizonyították, hogy a munkásosztály letörése és életszínvonalának tervszerű leszorítása árán elért kapitalista stabilizáció csak részleges, ideiglenes és rothadó lehet.

Ám a technika ugrásszerű és lázas fejlődése, amely egyes országokban új technikai forradalommal ér fel, a tőke koncentrációjának és centralizációjának meggyorsult folyamata, egész kontinenseket átfogó trösztök alakulása, a „nemzeti” és „nemzetközi” monopóliumok keletkezése, a trösztöknek az államhatalommal való összenövése és a kapitalista világgazdaság növekedése sem tudta elhárítani a tőkés rendszer általános válságát. A világgazdaság kettéhasadása egy kapitalista és egy szocialista részre, a piacok szűkülése, az imperializmus elleni harc a gyarmatokon a végsőkig kielezi a háború után új alapokon továbbfejlődő kapitalizmus minden ellentétét. A technika haladásának és az ipar racionalizálásának árnyoldala: egész csomó vállalat bezárása és megszüntetése, a termelés csökkentése, a munkaerő könyörtelen és vadállatias kizsákmányolása. Mindez rettenetes, sohasem tapasztalt, makacs munkanélküliséget okoz. A munkásosztály helyzetének tényleges rosszabbodása még egy csomó fejlett kapitalista országban is tagadhatatlan. A verseny kiélesedése az imperialista országok között és az állandó háborús veszély, valamint az osztályösszeecsapások fokozódó feszültsége megteremti a kapitalizmus általános válságának és a proletár világháború új, az eddiginél is magasabb fejlődési fokának előfeltételeit.

Az imperialista háborúk első sorozata (1914—1918-as világháború) és a munkásosztálynak a volt cári birodalomban kivívott októberi győzelme után a világgazdaság két, elvileg ellenséges táborra szakadt: *az imperialista államok táborára és a Szovjetunióban levő proletárdiktatúrára*. Az ellentétes osztályberendezkedések, a hatalom osztálytartalmának másneműsége, az elvi ellentétek a kül- és belpolitikai célokban, a gazdasági és kultúrpolitikában, az egész fejlődésnek elvileg ellentétes iránya éles összeütközésekbe sodorja a kapitalista világot a győztes proletariátus államával. Az azelőtt egységes világgazdaság keretei között most két, egymással ellentétes rendszer harcol: a kapitalizmus rendszere a szocializmus rendszerével. Az osztályharc, amely eddig úgy folyt, hogy a proletárságnak nem volt saját államhatalma, most óriási, valósággal világméreteken éled újjá, és pedig úgy, hogy a világ munkásosztályának is megvan már a maga állama: a nemzetközi proletariátus egyedüli hazája. A Szovjetunió létezése, az egész világ dolgozóira és elnyomott tömegeire kiterjedő befolyása már önmagában véve is igen világosan

mutatja, mennyire terjed a kapitalista vilárendszer válsága, és hogy a világtörténelemben eddig még sohasem tapasztalt méretekben harapódzott el az osztályharc.

A kapitalista világ, mivel saját belső ellentmondásait nem képes megoldani, nemzetközi egyesüléseket (Népszövetség) igyekszik létrehozni azzal a fő céllal, hogy a forradalmi válság feltartóztathatatlan növekedését megállítsa, hogy blokáddal vagy háborúval megfojtsa a proletár köztársaságok szövetségét. Ugyanakkor azonban a Szovjetunió körül tömörül a forradalmi proletariátus és az elnyomott gyarmati tömegek minden ereje is; a gyenge lábon álló, belső bajokkal küzdő, de állig felfegyverzett *tőkés* világsszövetséggel szemben a *munka* egységes világsszövetsége áll. Így tehát az imperialista háborúk első sorozata új világtörténelmi méretű és jelentőségű elvi ellentétet értelt meg: *a Szovjetunió és a kapitalista világ közti ellentétet*.

Másrészről viszont a kapitalista világgazdaság belső ellentétei is kiéleződtek. A világgazdaság középpontjának az Amerikai Egyesült Államokba való áttevődése, a „dollárköztársaság” világkizsákmányolóvá változása kiélezte az ellentétet az Egyesült Államok és az európai, elsősorban az angol kapitalizmus között. A régi, konzervatív imperialista országok leghatalmasabbikának, Nagy-Britanniának versengése a fiatal imperializmus legerősebb országával, az Egyesült Államokkal, amely a maga részére kiharcolta már a világon az elsőséget, előidézti a finanszkapitalista országok között kitörő világkonfliktusokat. A versailles-i béke révén kifosztott Németország gazdaságilag összeszedte magát, újra az imperialista politika útjára lépett, és ezáltal ismét komoly ellenfélle vált a világpiacra. A Csendes-óceánon is bogyózik az ellentétek csomója. Itt fő alapjuk az amerikai—japán konfliktus. Eme alapvető ellentétek mellett érdekellentétek alakulnak ki a hatalmak váltakozó és ingadozó csoportosulásai között, mégpedig úgy, hogy a másodrendű államok segédeszközül szolgálnak az imperialista óriások és szövetségeik kezében.

A világgazdaság iparának termelési képességei növekedtek, viszont a belső piacok Európában a háború következtében szűkültek, a Szovjetunió pedig a tisztán kapitalista áruforgalom köréből kiesett. Ugyanakkor a legfontosabb nyersanyag- és fűtőanyagforrások szigorú monopóliummá váltak. Mindezek az okok csak növelik a kapitalista államok között az ellentéteket. A petróleumért, kacsukért, gyapotért, szénért, vasért, a piacok és a tőkebefektetésre alkalmas területek újrafelosztásáért folytatott „békés” küzdelem feltétlenül új *világháborúhoz* vezet, amely annál pusztítóbb lesz, minél nagyobb sikereket ér el a veszettül fejlődő haditechnika.

Egyidejűleg nőnek az ellentétek az *anyaországok és a gyarmati és félgyarmati országok között*. Az európai imperializmus némi meggyengülése a háború következtében, a kapitalizmus fejlődése a gyarmatokon, a szovjet forradalom hatása, az elszakadási törekvések a legfontosabb tengeri és gyarmati birodalmon, Nagy-Britannián belül (Kanada, Ausztrália, Dél-Afrika) — mindez megkönnyítette a felkelések kibontakozását a gyarmatokon és a félgyarmatokon. A nagy kínai

forradalom, amely a kínai nemzet százmillióit rázza meg, tátongó rést ütött az imperializmus egész rendszerében. A szakadatlan forradalmi erjedés az indiai munkások és parasztok százmilliói között, összeomlással fenyegeti a világimperializmus fellegráját: Nagy-Britanniát. Azoknak az irányzatoknak a növekedése, amelyek Latin-Amerika országaiban az Egyesült Államok hatalmas imperializmusa ellen irányulnak, olyan erőt jelent, amely az észak-amerikai tőke terjeszkedését akadályozza. Így tehát a gyarmatokon végbemenő forradalmi folyamat, amely az imperializmus ellen a Föld lakosságának óriási többségét viszi harcba — akik a néhány legerősebb imperialista „nagy hatalom” finánc kapitalista zsarnokságát nyögik —, szintén csak egyik kifejeződése a kapitalizmus mélyen járó általános válságának. De a nemzetiségi kérdés Európában is, ahol az imperializmus egész csomó kis nemzetet tepert maga alá, olyan tényező, amely a kapitalizmusban levő belső ellentéteket kiélezi.

Végül elkerülhetetlenül forradalmi válság érik magukban az *imperialista központokban* is; a burzsoázia támadása a munkásosztály ellen, életszínvonala, szervezetei, politikai jogai ellen, valamint a fehérterror növekedése is egyre inkább fokozzák az ellenállást a proletárság széles tömegei részéről, és kiélezi az osztályharcot a munkásosztály és a trösztökben tömörült tőke között. A munka és a tőke óriási összecsapásai; a tömegek erősödő balratolódása; a kommunista pártok befolyása és tekintélyének növekedése; a legszélesebb munkástömegeknek a proletárdiktatúra országa iránti rokonszenvének megerősödése — ezek azok a tények, amelyek világosan mutatják, hogy az új forradalmi hullám az imperializmus középpontjaiban is emelkedőben van.

Így tehát a világimperializmus rendszerét, és ezzel együtt a kapitalizmus részleges stabilizációját is, nem egy oldalról rája féreg. Pusztulásának okai az imperialista hatalmak közti ellentétek és konfliktusok. Pusztulás fenyegeti a harcba szálló gyarmati milliók, az anyaországok forradalmi proletariátusa, s végül az egész világ forradalmi mozgalmának előharcosa, a Szovjetunióban levő proletárdiktatúra felől. A világforradalom halad előre.

Ellene az imperializmus összeszedi minden erejét. Napirendre tűzte a gyarmatok elleni expedíciók, az új világháború, a Szovjetunió elleni támadás programját. De sorsát el nem kerülheti: *a nemzetközi forradalom csapatai is megindulnak, és a kapitalizmus bukása akkor kikerülhetetlen.*

III. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGCÉLJA: A VILÁGKOMMUNIZMUS

A Kommunista Internacionálé törekvéseinek végcélja az, hogy a kapitalista világgazdálkodást a kommunizmus világrendszere váltsa fel. A kommunista társadalom, melyet a történelmi fejlődés egész menete készít elő, az egyetlen kivezető út az emberiség számára, mert egyedül csak ez képes megszüntetni a kapitalista

rendszer ellentmondásait, melyek az emberiséget zülléssel és pusztulással fenyegetik.

A kommunista társadalom megszünteti a társadalom osztályokra tagozódását, vagyis a termelési anarchia felszámolásával együtt a kizsákmányolásnak és elnyomásnak minden módját és formáját is kiirtja. Az egymással harcoló osztályok helyére az együtt dolgozó világtestvériség tagjai lépnek. A világtörténelem folyamán először veszi az emberiség a maga kezébe a sorsát. Ahelyett, hogy az osztályok és népek egymás elleni harcában megszámlálhatatlan emberi életet és végtelen vagyont pusztítának el, az emberiség minden erejét a természet elleni harcra, a maga kollektív hatalmának fejlesztésére és emelésére fordítja.

Azáltal, hogy a kommunizmus világrendszere a termelési eszközök magántulajdonát megszünteti és társadalmi tulajdonná változtatja át, a világpiac elemi erői, a verseny tervszerűtlen irányítása és a társadalmi termelés vak menete helyébe annak társadalmilag tervszerű szabályozása lép, melynek célja a gyorsan növekvő társadalmi szükségletek kielégítése. A termelési anarchia és a verseny megsemmisítésével megszűnnek a pusztító válságok és a még pusztítóbb háborúk is. A termelőerők rettentő pocskolása és a társadalom vajúdó fejlődése helyébe a társadalom összes anyagi erőforrásai fölött való tervszerű rendelkezés kerül.

A termelőerők határtalan, zavartalan és gyors fejlődése pedig véget vet a gazdasági fejlődés beteges jelenségeinek.

A magántulajdon eltörlése és az osztályok eltűnése megszünteti az embernek ember által való kizsákmányolását. A munka többé nem az osztályellenség számára végzett robot, nem az életfenntartás kényszerű eszköze, hanem elsődleges életszükségletté válik. Eltűnik a Földről a szegénység és az emberek közötti gazdasági egyenlőtlenség, megszűnik a leigázott osztályok nyomorúsága és általában az anyagi élet mai nyomorúságos színvonala. Véget érnek az emberek között a munka felosztása révén kialakult függőségi viszonyok, és ezzel együtt a szellemi és fizikai munka közötti ellentét. Végül eltűnik a nemek között fennálló társadalmi ellentétnek minden nyoma is. Eközben az osztályuralom szervei is megsemmisülnek, éspedig elsősorban az államhatalom. Ez utóbbi mint az osztályuralom megtestesítője, abban az arányban hal el, ahogy az osztályok elhalnak. Vele együtt fokozatosan elhal mindenfajta kényszerintézkedés is.

Az osztályok eltűnése együtt jár az oktatás minden monopóliumának megsemmisítésével is. A kultúra egyformán elérhetővé válik mindenki részére. A korábbi osztályideológiákat a tudományos materialista világnézet váltja fel. Ilyen körülmények között lehetetlenné válik embernek ember felett gyakorolt bármiféle uralma is, és a legmérhetetlenebb lehetőségek nyílnak meg az emberiségben rejlő összes képességek társadalmi kiválasztására és harmonikus kifejlesztésére.

A termelőerők továbbfejlődésének nem lesz semmiféle társadalmi akadály. A kommunista társadalomban nincs magántulajdon a termelési eszközök felett, nincs aljas haszonlesés, nem táplálják mesterségesen sem a tömegek korlátozott kulturálatlanságát, sem szegénységüket, mely a kapitalista társadalomban a technikai

fejlődést akadályozza és a terméketlen kiadások tömegét idézi elő. A természeti erők és a termelés készen álló lehetőségeinek legcélszerűbb kihasználása a világ minden részében; a város és a falu közti ellentét megszüntetése, amely ellentét szoros kapcsolatban áll a mezőgazdaság rendszerének elmaradottságával és a mezőgazdaságban alkalmazott technika alacsony színvonalával; a tudomány és technika, a kutatások eredményeinek a legszélesebb társadalmi méretekben való felhasználása; magának a tudományos munkának a megszervezése; a statisztika és a tervszerű gazdálkodás módszereinek a lehető legfejlettebb alkalmazása; az egész rendszernek legerősebb belső hajtóerői a gyorsan fejlődő társadalmi szükségletek — mindez a társadalmi munka lehető legnagyobb termelékenységét biztosítja, az emberi energiát pedig felszabadítja a tudomány és a művészet beláthatatlan fejlődése számára.

Az egész világon megvalósult kommunista társadalom termelőerőinek fejlődése az egész emberiség jólétének emelését és az anyagi termelésre fordított idő legnagyobb fokú csökkentését teszi lehetővé. Ennek következtében a kultúra a történelemben még nem tapasztalt virágzásnak indul. Ez az új kultúra először egyesíti az emberiséget és megsemmisíti az összes államhatárokat, bármilyen jellegűek legyenek is azok: a kapitalizmussal ellentétben az emberek egymás közti világos és egyszerű viszonyain fog alapulni. Ezért örökre eltemet minden misztikumot, vallást, előítéletet, babonát, és hatalmas lökést ad a mindent legyőző tudományos megismerés fejlődésének.

A kommunizmusnak ez a *legmagasabb* foka, amidőn a kommunista társadalom már a maga építette alapokon kialakult, amikor az emberek minden irányban való kifejlődésével karöltve, óriási mértékben megnőnek a társadalmi termelőerők is, amikor a társadalom már zászlaíjára írta: „Mindenki képességei szerint, mindenkinek szükségletei szerint!” — a kommunizmusnak ez a legmagasabb foka történelmi előfeltételül egy alacsonyabb fejlődési fokot követel: a *szocializmus* korszakát.

Ebben a korszakban a kommunista társadalom még csak elválóban van a kapitalista társadalomtól, és ennél fogva minden tekintetben, gazdasági, erkölcsi és szellemi téren egyaránt, magán hordja a régi társadalom bélyegét, melynek öléből születik. A szocializmus termelőerői még nem fejlődtek ki annyira, hogy a termelt javaknak szükségletek szerinti elosztását biztosítani tudnák. Ennél fogva a munka mértéke szerint osztják fel őket. A munkamegosztás, vagyis az egyes munkateljesítményeknek egyes emberi csoportok számára való lekötelezése bizonyos mértékben még fennáll; nem szűnik meg teljesen a szellemi és a fizikai munka közti ellentét. Ha az osztályok meg is szűnnek, a régi osztálytagozódás maradványai még megmaradtak, ennél fogva a proletárság államhatalmának maradványai, úgyszintén a kényszerrendszabályok, a jog csökkenése is. Következésképpen az egyenlőtlenségnek némi nyomai is megmaradnak, míg teljesen ki nem hálnak. Nem ért véget és nem merült még ki teljesen a város és a falu közti ellentét sem. De a régi társadalom eme maradványait már semmiféle társadalmi erő nem védi és nem ápolja.

Mínthogy a termelőerők bizonyos fejlődési fokától függnek, csak annak arányában tűnnek el, ahogy a kapitalista rendszerek béklyóiból felszabadult emberiség gyors ütemben maga alá gyűri a természeti erőket, önnönmagát is átneveli a kommunizmus szellemében, a szocializmus átlép a *teljes kommunizmusba*.

IV. A KAPITALIZMUSTÓL A SZOCIALIZMUSIG VEZETŐ ÁTMENETI IDŐ ÉS A PROLETARIÁTUS DIKTATÚRÁJA

I. AZ ÁTMENETI IDŐ ÉS A HATALOM MEGHÓDÍTÁSA A PROLETARIÁTUS ÁLTAL

A kapitalista és a kommunista társadalom közé esik a kapitalista társadalom kommunistává való forradalmi átalakulásának korszaka. Ennek megfelel a politikai átmeneti korszak is, amelyben az államforma nem lehet más, mint a *proletárság forradalmi diktatúrája*. Az imperializmus világdiktatúrájától a proletárság világdiktatúrájára való átmenet a proletárság harcának vereségben és győzelemben egyaránt gazdag szakaszát öleli fel. Ez a korszak a kapitalista viszonyok tovább folytatódó általános válságának és a szocialista forradalmak kitörésének korszaka, amikor a proletárság polgárháborúkat visel a tőkésosztály ellen; a nemzeti háborúk és gyarmati felkelések kora, melyek ha nem is a forradalmi proletárság szocialista mozgalmai, de objektíve véve mégis a proletár világforradalom alkotórészei, mínthogy az imperializmus uralmát aláássák. Ebben a korszakban megfér egymás mellett a kapitalista és szocialista társadalmi és gazdasági rendszer a világ-gazdaságon belül, hol „békében”, hol fegyveres harcban. Ebben a korszakban alakulnak meg a szocialista tanácsállamok szövetségei, ekkor indul meg az imperialista államok harca ellenük és fűződik egyre szorosabbra a tanácsszövetségek kapcsolata a gyarmati népekkel stb.

Az egyenlőtlen gazdasági és politikai fejlődés megmászhatatlan törvénye a tőkés rendszernek. Ez az egyenlőtlen fejlődés az imperializmus korszakában még inkább megerősödik és kiéleződik. Ez az oka annak, hogy a proletárság nemzetközi forradalma nem képzelhető el úgy, mint valami mindenütt egyidejűleg lefolyó esemény. Ennek a következménye az, hogy a szocializmus kezdetben egyes országokban, sőt egyetlen különálló kapitalista országban is győzedelmeskedhet. De a munkásság minden ilyen győzelme csak kiszélesíti a világforradalom bázisát, következőképpen még inkább kiélezi a kapitalizmus általános válságát. A tőkés rendszer a maga egészében ily módon eljut végleges összeomlásához. A finánctőke diktatúrája elpusztul, és helyét átengedi a proletariátus diktatúrájának.

A *polgári* forradalmak csak egy, már kialakult és gazdaságilag uralkodó termelési rendnek a politikai kibontakozását jelentették, és a hatalomnak az egyik ki-

zsákmányoló osztály kezéből a másik kizsákmányoló osztály kezébe való átadását. Ezzel szemben a *proletárforradalom* a polgári társadalom tulajdonviszonyaiba való erőszakos beavatkozást jelenti, a kisajátító osztályok kisajátítását, és a hatalomnak olyan osztály kezébe való átmenetelét, amely feladatául a társadalom gazdasági alapjának gyökeres átalakítását tűzte ki, amely meg akarja semmisíteni az emberi kizsákmányolás minden formáját. Míg azonban a polgári forradalmaknak egész évszázadra volt szükségük, hogy véget vessenek a hűbéri nemesség politikai uralmának az egész világon és a forradalmak egész sorában pozdorjává törjék, addig a proletariátus nemzetközi forradalma, ha nem is zajlik le egy szempillantás alatt, hanem egész korszakot ölel fel, az egyes országok közti szoros kapcsolat következtében feladatát mégis hamarabb meg fogja tudni oldani. Csak a proletariátus teljes és az egész világra kiterjedő győzelme után és világhatalmának megszilárdulásával következik el a szocialista világgazdaság gyorsabb ütemű építésének tartós korszaka.

A hatalomnak a proletariátus által való meghódítása előfeltétele a szocialista gazdasági formák növekedésének éppen úgy, mint a proletariátus kultúrszínvonala emelkedésének. A munkásosztály belsőleg hatalmas változáson megy keresztül; ez az átalakulás a társadalom vezetőjévé érleli meg az emberi tevékenység minden területén, bevonja ebbe az átalakulási folyamatba a többi osztályt is, és ezzel előkészíti a talajt arra, hogy az osztályok teljesen megszűnjenek.

A nagybirtokosok és a kapitalisták szövetsége ellen folyó harc a proletárság diktatúrájáért és a társadalmi rend ezt követő átalakulásáért összekovácsolja a *munkások és parasztok szövetségét* a munkásosztály politikai és szellemi vezetése alatt. Ez a szövetség a proletárdiktatúra alapja.

Az átmeneti korszakot a maga egészében a kizsákmányolók ellenállásának kíméletlen elnyomása, a szocialista építőmunka megszervezése, az embereknek szocialista szellemben való átformálása és végül az osztályoknak fokozatos megszüntetése jellemzi.

Csak ezeknek a nagy történelmi feladatoknak a végrehajtása során kezd az átmeneti korszak társadalmá kommunista társadalommá átalakulni.

A proletariátus világdiktatúrája tehát a leginkább szükséges és döntő jelentőségű előfeltétele annak, hogy a kapitalista gazdasági rendszer szocialistává alakuljon át. Ez a diktatúra csak akkor valósulhat meg, ha előbb a szocializmus már egyes országokban vagy országcsoportokban győzedelmeskedett, és ha az újonnan keletkezett proletárköztársaságok a már meglevőkkel szövetségre lépnek, ha az ilyen egyesült szövetségek hálózata növekszik és az imperialista járom alól felszabaduló gyarmatokat is magába olvasztja, és ha az ilyen köztársaságok szövetsége végül is a *szocialista tanácsköztársaságok világszövetségévé* válik. Ez a szövetség aztán megvalósítja az emberiség egyesülését az államilag szervezett nemzetközi proletariátus hegemóniája alatt.

A proletariátus hatalomra jutása nem jelenti a kész polgári állami gépezetnek a parlamenti többség megszerzése révén való békés elfoglalását. A burzsoázia az

erőszak és a terror minden eszközét igénybe veszi, hogy rablott tulajdonát és politikai uralmát megvédje, megerősítse. A burzsoázia ugyanúgy, mint annak idején a hűbéri nemesség, nem mondhat le egy új osztály javára a maga történelmi helyzetéről anélkül, hogy a legelkeseredettebb és legkétségbeesettebb harcot ne folytassa érte. Ezért a burzsoázia erőszakát csakis a proletárság szigorú erőszaka törheti le. A hatalomnak a proletariátus által való meghódítása a polgári hatalom erőszakos megdöntését jelenti, a kapitalista államgépezet (polgári hadsereg, rendőrség, bürokrácia szervezete, bíróság, a parlament stb.) *szétrombolását* és a proletárhatalom új szerveivel való *helyettesítését*. Ezek az új szervek pedig elsősorban arra valók, hogy letörjék a kizsákmányolókat.

2. A PROLETÁRDIKTATÚRA ÉS FORMÁJA: A TANÁCSOK RENDSZERE

A proletár államhatalom legalkalmasabb formája, mint az 1917-es októberi orosz és az 1919-es magyar forradalom tapasztalatai is bizonyítják (amelyek az 1871-es Párizsi Kommün tapasztalatait kibővítették), az az új *államforma*, amely elvileg különbözik a burzsoá államtól nemcsak osztályjellegében, hanem belső felépítésében is: a *tanácsállamforma*. Éppen ez az államforma, mely a dolgozók legkiterjedtebb tömegmozgalmából nőtt ki, biztosítja a tömegek legnagyobb aktivitását, és ennél fogva megadja a végleges győzelem legnagyobb biztosítékát.

A tanácsállam mint a demokrácia, mégpedig a *proletárdemokrácia* legmagasabb foka, éles ellentétben áll a *polgári demokráciával*, amely a polgári diktatúra burkolt formáját jelenti. A proletariátus tanácsállama a proletárság diktatúrája, annak osztály-egyeduralma. A polgári demokráciával ellentétben a tanácsállam osztályjellegét nyíltan elismeri, és nyíltan tűzi ki feladatául a kizsákmányolóknak a lakosság túlnyomó többsége érdekében való elnyomását. Megfosztja osztályellenségeit politikai jogaitól, és bizonyos történelmileg adott körülmények közt a proletariátusnak egész csomó ideiglenes előnyt is adhat a szétszórt kispolgári parasztsággal szemben, hogy vezető szerepét megerősítse. Mikor a proletárállam osztályellenfeleit lefegyverzi és elnyomja, a politikai jogoktól való eme megfosztását és a szabadság bizonyos korlátozását csak ideiglenes harci eszköznek tekinti a kizsákmányoló ama kísérleteivel szemben, hogy előjogaikat megvédelmezzék vagy visszaszerezzék. A proletárállam azt írja zászlajára, hogy a proletariátus a hatalmat nem örökre akarja a kezében tartani, nem céh- vagy szűk szakmai érdekekből indul ki, hanem az a célja, hogy mindjobban egyesítse az elmaradt és szétszórt falusi proletár és félproletár tömegeket, valamint a dolgozó parasztokat a munkások legöntudatosabb rétegeivel, és hogy fokozatosan és rendszeresen kiküszöbölje magukat az osztálykülönbségeket is. A tanácsok mint a tömegek mindent átfogó egyesülése és szervezési formái proletár vezetés alatt, ténylegesen bevonják a harcba és a szocializmus építésébe a proletárok, parasztok és az összes dolgozók legszélesebb tömegeit. Gyakorlatilag részt adnak nekik az állam igazgatásának ügyében, egész

munkájukban a munkásosztály tömegszervezeteire támaszkodnak, és a dolgozók között a legszélesebb demokráciát valósítják meg. A tanácsok mérhetetlenül közelebb állnak a tömegekhez, mint a hatalomnak bármely más formája. A képviselők újjáválasztásának és visszahívásának joga, a törvényhozó és végrehajtó hatalom egyesítése, nem a lakóhely, hanem a termelési helyek (üzemek, műhelyek) szerinti választás — ez minden társadalmi munkában, mind a gazdasági, mind az általános politikai, katonai és kulturális ügyekben egyaránt, rendszeres, szakadatlan és aktív részvételt biztosít a munkásosztálynak, továbbá a vezetése alatt haladó széles dolgozó tömegeknek. Ezekben különbözik a legélesebben a proletariátus tanácsdiktatúrája a polgári parlamenti köztársaságtól.

A burzsoá demokrácia, ellentétben a polgároknak a törvény előtt való névleges egyenlőségével, gazdasági, anyagi téren kirívó osztályegyenlőtlenségen nyugszik. A polgári demokrácia azért, hogy a kapitalistáknak és a nagybirtokosoknak a döntő jelentőségű termelési eszközök feletti monopóliumát érintetlenül hagyja, védelmezi, sőt megerősíti a törvény előtti névleges egyenlőséget, a gyakorlatban azonban az egyre inkább korlátozott demokratikus jogokat és szabadságokat a kizsákmányolt osztályok, főként pedig a proletariátus számára pusztán jogi képzelődéssé változtatja, következésképpen a tömegek becsapására és leigázására szolgáló eszközzé teszi. Az úgynevezett demokrácia a burzsoázia politikai uralmát jelenti, s éppen ezért nem egyéb, mint kapitalista demokrácia. A tanácsállam megfosztja a kizsákmányoló osztályokat a termelési eszközök birtoklásától, s a termelési eszközöket a proletárság mint uralkodó osztály monopolizálja; mindenekelőtt olyan gazdasági előfeltételeket teremt, hogy a munkásosztály és általában a dolgozók joga mindenkivel szemben érvényesülhessen azért, hogy a házakat és középületeket, nyomdákat és a közlekedési eszközöket stb. a munkásosztály számára biztosítja.

Az általános politikai jogok terén a tanácsállam, habár eme jogoktól megfosztja a nép ellenségeit és a kizsákmányolókat, mindamellett először semmisíti meg véglegesen a polgárok egyenlőtlenségét, amely a kizsákmányolás rendszerében a nemi, vallási, nemzetiségi különbségeken nyugodott. Ezen a téren a tanácsállam olyan egyenlőséget teremt, amely egyetlen burzsoá országban sem jöhetett létre. A proletárdiktatúra ugyanakkor itt is következetesen megveti az alapját azoknak az anyagi feltételeknek, amelyek nélkül ez az egyenlőség gyakorlatilag nem valósítható meg. Ezek: a nőt felszabadító, az egykori gyarmatok iparosítását elősegítő és egyéb hasonló rendszabályok.

A tanácsdemokrácia tehát proletárdemokrácia, a dolgozó tömegek demokráciája, demokrácia a kizsákmányolók ellen. A tanácsállam végrehajtja a burzsoázia teljes lefegyverzését és a fegyvereknek a proletariátus kezében való összpontosítását. *Mert a tanácsállam a felfegyverzett proletariátus állama.* A fegyveres hatalom megszervezése osztályszempontból történik; ez a szempont megfelel a proletárdiktatúra egész berendezésének, és biztosítja az ipari proletariátus vezető szerepét. Olyan szervezet tehát, mely a forradalmi fegyelem alapján épül fel, de a Vörös

Hadsereg és Hajóhad harcosai részére mégis lehetővé teszi, hogy állandó és benső kapcsolatot tartsanak fenn a dolgozó tömegekkel, és részt vehessenek az ország igazgatásában és a szocializmus építésében.

3. A PROLETÁRDIKTATÚRA ÉS A KISAJÁTÍTÓK KISAJÁTÍTÁSA

A győzelmes proletárság a hatalom elfoglalását *a gazdaság forradalmi átalakítására használja fel*. A kapitalizmus tulajdonviszonyai forradalmi úton a szociális termelési mód viszonyaivá alakulnak át. Ennek a hatalmas gazdasági forradalomnak kiindulópontja a földbirtokosok és a kapitalisták kisajátítása, vagyis *a burzsoázia monopolista magántulajdonának a proletárállam tulajdonává tétele*.

Ezen a területen a Kommunista Internacionálé a proletárdiktatúra fő feladatait a következőkben állapítja meg:

A. Ipar, közlekedés, hírszolgálat

a) Minden, a magántőke kezén levő nagyipari vállalat (gyár, bánya, villanytelep) kisajátítása és proletár nacionalizálása; az összes állami és községi üzemeknek a tanácsok birtokába való átadása;

b) a magánkapitalista vasúti, automobil, hajózási és repülési (légi kereskedelmi és személyszállító) közlekedési eszközök kisajátítása és proletár nacionalizálása; mindenfajta állami és községi közlekedési eszköznek a tanácsok tulajdonába való átadása;

c) a magánkapitalista kézben levő hírszolgálat (távíró, telefon, rádió) kisajátítása és proletár nacionalizálása; az állami és községi hírszolgálat átadása a tanácsok kezébe;

d) az ipar munkásigazgatásának megszervezése; állami vezető szervek alkotása — a szakszervezetek közvetlen részvételével — az ipar igazgatására; az üzemi tanácsok megfelelő szerepének biztosítása;

e) az ipar munkájának átszervezése a széles dolgozó tömegek szükségleteinek kielégítésére; ama iparágak átszervezése, melyek az uralkodó osztályok szükségleteire dolgoztak (fényűzési cikkek stb.); ama iparágak kiterjesztése, amelyek a mezőgazdaság fellendülését szolgálják, hogy ezáltal megerősödjék a jó viszony a parasztgazdasággal, és lehetővé váljon az állami gazdaságok fellendülése és az egész nemzetgazdaság fejlődési tempójának fokozása.

B. Mezőgazdaság

a) Minden városi és falusi nagybirtok kisajátítása és proletár nacionalizálása (a magánkézben levőké éppúgy, mint az egyházi, kolostori és egyéb birtokoké); az állami és községi földtulajdonnak, beleértve az erdőket, vizeket és a föld méhében levő kincseket is, átadása a tanácsoknak, a föld később bekövetkezendő teljes nacionalizálásával egyetemben;

b) a nagy uradalmak egész termelési birtokállományának, mégpedig az épületeknek, gép és egyéb gazdasági felszerelésnek, jószágállományának és a mezőgazdasági termékek feldolgozására szolgáló üzemeknek (nagy malmok, sajtgyárak, tejgazdaságok, aszalók stb.) a kisajátítása;

c) a nagy uradalmak, különösen pedig a mintagazdaságok vagy nagy gazdasági jelentőséggel bíró birtokok átadása a proletárdiktatúra szerveinek, valamint szovjetgazdaságok szervezése;

d) a korábban a földbirtokosok kezén levő és egyéb elkobzott földek egy részének átadása a parasztság (a törpe kisparasztság) használatába, különösen ott, ahol ezeket a földeket azelőtt a parasztok bérleti alapon munkálták meg, vagy ahol ezek a földek a parasztság gazdasági gúzsbakötésére szolgáltak. Azt, hogy mennyit adjanak át a parasztságnak, a gazdasági célszerűség és az a szükségesség szabja meg, amelyet a parasztságnak a proletáriátussal szembeni semlegesítése, illetve megnyerése ír elő. Nagyságuk az adott feltételekhez képest különböző kell hogy legyen;

e) a föld adásvételének megtiltása, hogy a föld ily módon megmaradjon a parasztság kezében, és meg lehessen akadályozni átvándorlását a kapitalisták és a földet összevásárlók kezére; erélyes harc e törvény ellen vétőkkel szemben;

f) küzdelem az uzsorások ellen; az uzsoraszerződések megsemmisítése; a parasztság kizsákmányolt rétegeit terhelő adósságok elengedése; a szegényparasztság adómentessége stb.;

g) kiterjedt állami rendszabályok a mezőgazdaság termelőerőinek fellendítése céljából: a falu villamosárammal való ellátása, a traktorgyártás, a műtrágyagyártás fejlesztése, a nemes magfajták kiválasztása és a fajállatok tenyésztésének előmozdítása a szovjetgazdaságokban, a mezőgazdasági talajjavításra adott hitel széles körű megszervezése stb.;

h) a falusi szövetkezetek és mindenfajta kollektív termelés elősegítése és finanszírozása (társulatok, kommunák stb.); a parasztság szövetkezeti egyesülésének rendszeres népszerűsítése a parasztok öntevékenysége alapján (értékesítő, beszerző és hitelszövetkezetek); a mezőgazdasági nagyüzemekre való áttérés propagálása, hiszen ez a nagygazdaság kétségtelen technikai és gazdasági fölénye miatt nemcsak a legközvetlenebb gazdasági érdekből előnyös, hanem a dolgozó parasztság legszélesebb tömegei számára is a szocializmushoz való átmenetnek legérthetőbb módja.

C. Kereskedelem és hitel

a) A magánbankok proletár nacionalizálása (az egész aranytartaléknak, az értékpapíroknak, betéteknek stb. átadása a proletárállam kezébe) és az állami, községi és egyéb bankok átadása a proletárállam tulajdonába;

b) az egész bankrendszer központosítása, az összes nacionalizált nagybankok alárendelése a központi állami banknak;

c) a nagykereskedelem és a nagyobb középkereskedelmi vállalatok (áruházak, gabonaraktárak, árukészletek stb.) nacionalizálása és a szovjetállam kezébe való átadása;

d) a fogyasztási szövetkezeteknek — az elosztási szervezet e legfontosabb alkotó részének — minden irányú támogatása; a szövetkezetek egységes munkarendszere alapján biztosítani kell a fogyasztási szövetkezetek kiépítésében a tömegek részvételét és öntevékenységet;

e) külkereskedelmi monopólium;

f) a külföldi és belföldi tőkésekkel szemben fennálló államadósságok eltörlése.

D. A munkavédelem, az életmód stb.

a) A napi munkaidő csökkentése hét órára, azokban az iparágakban pedig, amelyek különösképpen károsak a dolgozók egészségére, hat órára; a munkanap további csökkentése és az ötnapos munkahétre való átmenet a fejlett termelő-erőkkel rendelkező országokban; a munkanap szabályozása a munkatermelékenység növekedéséhez képest;

b) a nők éjjeli munkájának eltiltása általában, a különösen ártalmas üzemekben pedig a női munka betiltása; a gyermekmunka betiltása, a túlórázás eltiltása;

c) a munkanap külön megrövidítése az ifjúság számára (legfeljebb hatórás munkanap a 18 évnél fiatalabb munkások számára); a fiatalkorúak munkájának szocialista újjászervezése az anyagi termelésnek az általános és politikai neveléssel való összekapcsolás útján;

d) a társadalombiztosítás minden ágának bevezetése (rokkantság, aggkor, bal-eset, munkanélküliség stb. esetén) a biztosítottak teljes önkormányzata mellett az állam terhére (és a munkaadók terhére, amennyiben még maradtak fenn magánüzemek);

e) széles körű közegészségügyi intézkedések, ingyenes orvosi segély szervezése; a társadalmi (szociális) betegségek (alkoholizmus, nemi betegségek és tüdővész) elleni harc;

f) a nők társadalmi egyenjogúsítása a férfakkal a törvény előtt, valamint a magánéletben; a házassági és családjog gyökeres átdolgozása; az anyaságnak mint társadalmi hivatásnak elismerése; anya- és csecsemővédelem; a gyermekek és az ifjúság gondozásának és nevelésének társadalmisítása (bölcsődék, óvodák, otthonok stb.); oly intézmények létesítése, melyek fokozatosan tehermentesítik a háztartást (közös konyhák és mosodák); tervszerű felvilágosító munka a nőket lenyűgöző ideológiák és hagyományok leküzdése érdekében.

E. A lakáskérdés

a) A nagy háztulajdon elkobzása;

b) az elkobzott házak átadása a helyi tanácsok kezelésébe;

c) a munkások beköltöztetése a polgári városrészekbe;

d) a paloták, a nagy magán- és középületek a munkásszervezetek rendelkezésére bocsátandók;

e) széles körű lakásépítő program megvalósítása.

F. A nemzetiségi és gyarmati kérdés

a) Az összes nemzetiségek önrendelkezési jogának elismerése egészen az állami elszakadásig, faji különbség nélkül;

b) a tőkésuralom alól felszabadult népek önkéntes egyesülése, katonai és gazdasági erőiknek központosítása az imperializmus ellen és a szocialista gazdaság építése érdekében;

c) teljes és határozott harc mindennemű korlátozás vagy megszorítás ellen, amely valamely nemzetiség, nép vagy faj ellen irányul; az összes népek és fajok teljes egyenjogúsága;

d) minden erővel és eszközzel támogatni és biztosítani kell a kapitalizmus uralma alól felszabadult nemzetek kultúráját, következetesen biztosítani kell e kultúrák tartalmi fejlődésében a következetes proletár vonalat;

e) mindenképpen elő kell mozdítani az azelőtt elnyomott „területek”, „végek” és „gyarmatok” gazdasági, politikai és kulturális felemelkedését a szocialista átalakulás irányában, hogy szilárd talajt teremtsenek a nemzetiségek tényleges és teljes egyenjogúsága számára;

f) harc a sovinizmus, a nemzetiségi gyűlölködés, a faji előítéletek és a hűbéri és tőkés barbárság egyéb ideológiai termékei ellen.

G. Az ideológiai befolyás eszközei

a) A nyomdák köztulajdonba vétele;

b) az újság- és könyvkiadás monopolizálása;

c) a nagy mozivállalatok, színházak stb. nacionalizálása;

d) a köztulajdonba vett „szellemi termékek” felhasználása a dolgozók széles körű politikai és általános fölvilágosítása és proletár osztályalapon nyugvó új szocialista kultúra építése érdekében.

4. A PROLETÁRDIKTATÚRA GAZDASÁGPOLITIKÁJÁNAK ALAPJAI

Mindezeknek a feladatoknak a megvalósításánál a proletárdiktatúrának a következőket kell figyelembe vennie:

1. A föld magántulajdonának teljes megszüntetése és az egész föld nacionalizálása a fejlettebb kapitalista államokban, ahol a magántulajdon elve mély gyökeret tudott verni a parasztság széles rétegeiben, nem valósítható meg egy csapásra. Ezekben az országokban az egész föld nacionalizálása csak fokozatosan, több átmeneti intézkedéssel vihető keresztül.

2. A termelés nacionalizálása általában nem terjedhet ki a kis- és középzemekre

(a parasztokra, kézművesekre, a háziiparra, a kis- és középkereskedőkre, a kisiparosokra stb.) a következő okoknál fogva:

Először: mert a munkásosztálynak mindenképpen éles különbséget kell tennie az egyszerű árutermelő munkatulajdona (amelyet fokozatosan be lehet és be is kell vonni a szocialista építőmunkába) és a tőkés kizsákmányoló tulajdona között, amelynek megszüntetése a szocialista építés halaszthatatlan előfeltétele.

Másodszor: mert a hatalomra jutott proletariátus, különösen a diktatúra első idejében, nem rendelkezik még annyi szervező erővel, hogy ne csak megsemmisítse a kapitalizmust, hanem hogy közvetlenül egyesítse a kis- és közép- (egyéni) termelőket is új, szocialista alapon.

Ezek a kis egyéni gazdaságok (mindenekelőtt a parasztgazdaságok) csak fokozatosan, kollektivizálódásuk (társadalmazásuk) minden formájának a proletár-állam részéről való rendszeres, erőteljes támogatásával vonhatók be a termelés és elosztás általános szocialista szervezetébe. Gazdasági rendszerüknek bármily erőszakos szétrombolása és kényszerű társadalmazása csak káros következményekkel járna.

3. A jelentős számú kistermelő létezése (elsősorban paraszt- és farmergazdaságok, kisiparosok, kiskereskedők stb.), és pedig nemcsak a gyarmatokon, félgyarmatokon, valamint a gazdaságilag elmaradottabb országokban, ahol a kispolgári tömegek a lakosság többségét alkotják, hanem a kapitalista világ gazdaság központjaiban is (az Egyesült Államokban, Németországban és bizonyos fokig még Angliában is), szükségessé teszi, hogy a fejlődés kezdetén megfelelő mértékben megtartsák a gazdasági kapcsolatok piaci formáit, a pénzrendszert stb. A gazdasági formák sokfélesége (a szocializált nagyipartól kezdve a kisparaszi és kisiparos gazdaságig), amely együtt jár e formák szükségszerű harcával, az e gazdasági formáknak megfelelő osztályok és osztálycsoportok tarkasága, melyeknek gazdasági tevékenységét eltérő és egymással harcban álló érdekek hajtják, végül a gazdasági élet minden területén megmaradt, a polgári társadalomtól örökölt szokások és hagyományok, melyek egyszerre nem küszöbölhetők ki, megkövetelik, hogy a proletariátus helyes gazdasági vezetése összekapcsolja — a piaci viszonyok alapján — a szocialista nagyipart az egyszerű árutermelők kisgazdaságával, vagyis olyan kapcsolatot követel, amely biztosítja a szocialista ipar vezető szerepét és egyidejűleg a parasztgazdaságok fő tömegének legnagyobb fokú fellendülését. Ezért, minél nagyobb a felaprózott kisparaszi munkának a jelentősége az egész nemzetgazdaságban, annál nagyobb lesz a piaci viszonyok terjedelme, annál kisebb jelentőségű a közvetlen tervszerű vezetés, annál inkább az elemi módon alakuló gazdasági viszonyok előrelátásán alapszik az általános gazdasági terv. És megfordítva: minél kisebb a kisgazdaságok súlya, minél nagyobb a társadalmazított munka aránya, minél hatalmasabb a koncentrált és szocializált termelési eszközök tömege, annál kisebb a piaci viszonyok kiterjedése, annál nagyobb a terv jelentősége a kiszámíthatatlansággal szemben, annál jelentősebbek és egyetemesebbek a tervszerű vezetés módszerei mind a termelés, mind az elosztás terén.

A szocializált nagyipar technikai és gazdasági fölénye, az összes döntő fontosságú gazdasági vezető helyeknek (ipar, közlekedés, bankrendszer, mezőgazdasági nagyüzemek stb.) a proletárállam kezében való összefogása, a tervszerű gazdasági vezetés, az állami apparátus ereje (költségvetés, adók, a közigazgatási és általános törvényhozás) a proletárdiktatúra helyes osztálypolitikája mellett (vagyis az osztályviszonyok helyes számbavétele esetén) elvezet nemcsak a magántőke maradványainak, hanem a többé-kevésbé szabad kereskedelem és a piaci viszonyok közepette (az egyszerű árutermelők gazdaságának fejlődésével) egyidejűleg előálló új kapitalista hajtásoknak állandó és rendszeres kiszorításához, és pedig úgy a városokban, mint a falvakban (nagyparasztság, zsirosparasztság). Viszont ezzel együtt végbe megy a parasztság főtömegének, vagyis a törpe- és kisparasztagazdaságoknak — a szövetkezetek és a szövetkezeti mintagazdaságok növekedése folytán — bevonása a fejlődő szocializmus általános rendszerébe. A gazdasági tevékenységnek a piaci viszonyokkal kapcsolatos, külsőleg kapitalista formái és módszerei (értékszámítás, a munka pénzzel való fizetése, adásvétel, hitel és bankok stb.) a szocialista átalakulás emelőrúdjai, amennyiben ez utóbbiak egyre fokozottabb mértékben látják el a következetesen szocialista típusú vállalatokat, vagyis a szocialista gazdasági tényezőket.

A piaci viszonyok ily módon a proletárdiktatúra viszonyai közt, a szovjet állam helyes politikája mellett, magukban hordják saját elmúlásuk csiráit. Által, hogy elősegítik a magántőke kiszorítását, a parasztagazdaságok átalakítását, a termelési eszközöknek a proletárállam kezében való további egyesítését és központosítását, egyúttal elősegítik a piaci viszonyok megszüntetését is általában.

A kapitalisták fegyveres beavatkozása és a proletárdiktatúra ellen irányuló tartós ellenforradalmi háborúk esetén a proletárság gazdasági vezetésének első sorban a proletárdiktatúra védelmének érdekeiből kell kiindulni. Ekkor felmerülhet a hadikommunista gazdaságpolitika szükségessége („*hadikommunizmus*”). Ez nem egyéb, mint a racionális fogyasztás megszervezése a honvédelem érdekében, összekapcsolva a kapitalista csoportokra gyakorolt fokozottabb nyomással (elkobzás, rekvirálás stb.). Egyúttal többé-kevésbé megszűnnek a szabad kereskedelem és a piaci viszonyok, erősen csökken a kistermelők egyéni gazdasági érdekeltisége, ami az ország termelőerőinek csökkenésével jár. A „*hadikommunizmusnak*” ez a politikája történelmi igazolását nyeri abban, hogy az országon belül aláássa a munkásellenes rétegek anyagi alapjait, biztosítja a már meglevő készletek célszerű elosztását, elősegíti a proletárdiktatúra fegyveres harcát. Mindazonáltal nem tekinthető a proletárdiktatúra normális gazdaságpolitikai rendszerének.

A proletárdiktatúra az osztályharc folytatása új viszonyok közepette. A proletárdiktatúra csökönyös, véres és vértelen, erőszakos és békés, katonai és gazdasági, nevelő és közigazgatási küzdelem a régi társadalom erői és hagyományai ellen, a külső kapitalista ellenségek ellen, a kizsákmányoló osztályoknak az országon belüli maradványai ellen, az új burzsoázia meg-megújuló elemei ellen, amelyek a még fennálló árutermelésből sarjadanak ki.

A polgárháború befejezése után a csökönyös osztályharc új alakban folytatódik; elsősorban a szocialista gazdasági formáknak a régi gazdasági rendszer maradványai és az új kapitalista csírák ellen folytatandó harc formájában. E harc megnyilvánulásai váltakoznak a szocialista fejlődés különböző fokain, és az első időben — adott viszonyok közt — ez a harc ki is éleződhet.

A proletárdiktatúra első szakaszában a proletariátus a többi osztályokkal és társadalmi csoportokkal szemben az országon belül a következő politikai irányelveket alkalmazza:

1. *A nagyburzsoázia és a nagybirtokosok*, a tisztikar hozzájuk húzódó része, a tábornoki kar és a magas bürokrácia következetes ellenségei a munkásosztálynak, s ellenük a legkíméletlenebb harcot kell folytatni. Ki lehet használni közülük egyeseknek a szervezőképességét, de — szabály szerint — csakis a diktatúra megerősödése és a kizsákmányolók fölkeléseinek és összeesküvéseinek végleges eltiporása után.

2. *A műszaki értelmiség* (technikai intelligencia) tekintetében, mely polgári hagyományokon nőtt fel, és felső rétegei révén szorosan összenőtt a tőke vezető apparátusával: a proletariátus, miután a leghatározottabban elnyomta az ellenséges értelmiségi rétegek ellenforradalmi föllépéseit, számba veszi egyúttal annak szükségességét, hogy felhasználja ezt az értékes, kvalifikált társadalmi erőt a szocialista építés munkájában, mindenképpen támogatva a munkásforradalom irányában semleges, különösen pedig a barátságos, együttérző csoportokat. A szocialista gazdasági és kulturális építőmunka perspektívájának az egész társadalmat átfogó kibontakozásával, a proletariátusnak rendszeres munkával a maga oldalára kell téríteni a műszaki értelmiséget oly módon, hogy kiterjeszti rá szellemi befolyását, és biztosítja a vele való szoros együttműködést a társadalmi újjáépítés munkájában.

3. *A parasztsággal szemben* a kommunista pártok feladata az, hogy a falusi proletariátusra támaszkodva a maguk oldalára vonják a falu minden kizsákmányolt és dolgozó rétegét. Mialatt szigorúan megkülönbözteti a parasztság különféle rétegeit és számba veszi azok súlyát, a győztes proletariátusnak támogatnia kell a parasztság nincstelen, félproletár rétegeit a földesúri földek egy részének kiosztásával, az uzsoratók elleni harc megkönnyítésével stb. A proletariátusnak továbbá semlegesítenie kell a parasztság középső rétegeit, és kérlelhetetlenül el kell nyomnia a nagybirtokosokkal szövetkezett falusi burzsoázia legkisebb ellenszegülését is. Amilyen mértékben erősödik a diktatúra és halad előre a szocialista építés,

a proletariátusnak át kell térnie a semlegesítés politikájáról a parasztság középrétegeivel való tartós szövetség politikájára, anélkül azonban, hogy a hatalom bármiféle megosztása szóba kerülne. A proletárdiktatúra ugyanis egyrészt kifejezi azt a tényt, hogy csak az ipari munkásság képes vezetni a dolgozók egész tömegét, másrészt a proletárdiktatúra, mint a munkásosztály egyeduralma, az osztályszövetség különös formáját jelenti a proletárság mint a dolgozók élcsapata és a nagyszámú nem proletár dolgozó réteg vagy azok többsége között, a tőke elleni szövetséget a kapitalizmus teljes megbuktatása, a burzsoázia ellenállásának és restaurációs kísérleteinek teljes elnyomása érdekében, a szocializmus végleges kialakulásáért és megszilárdításáért.

4. *A városi kispolgárságot*, amely állandóan ingadozik a szélsőséges reakció és a proletariátus iránti rokonszenv között, hasonlóképpen semlegesíteni kell, és lehetőleg a proletariátus céljaira kell megnyerni. Ezt el lehet érni a kistulajdon érintetlenül hagyásával, a gazdasági forgalom bizonyos szabadságával, az uzsorahitel megszüntetésével és a különböző módon megnyilvánuló segítséggel a tőkés elnyomás minden formája elleni harcukban.

6. A TÖMEGSZERVEZETEK A PROLETÁRDIKTATÚRA RENDSZERÉBEN

A proletárdiktatúra mind e feladatainak elvégzésénél gyökeresen megváltoznak a *tömegszervezetek*, elsősorban a *munkásszervezetek feladatai és hivatása*. A *szakszervezetek (ipari szervezetek)*, vagyis azok a munkás-tömegszervezetek, melyekben először forrnak össze szervezetileg és nevelődnek a proletariátus legszélesebb rétegei, a kapitalizmus idején a legfontosabb sztrájkfegyver, azután pedig a tömegharc eszközei az eltrösztösödött tőke és annak állama ellen. A proletárdiktatúra idején a szakszervezetek a diktatúra legfőbb lendítő erejévé, a kommunizmus iskolájává alakulnak át, melyek a proletariátus hatalmas tömegeit vonják be a termelés szocialista vezetésébe; olyan szervezetté válnak, amely közvetlenül összekapcsolódik az államszervezet minden ágával, befolyást gyakorol annak minden munkaterületére, egyaránt örökdi a munkásosztály tartós és napi érdekei fölött, és küzdelmet folytat a tanácsállam szerveinek bürokratikus elferdítései ellen.

A szakszervezetek ilyen módon a proletárság gazdasági és állami szervezeteinek gerincévé alakulnak át, amennyiben ők választják ki az építőmunkához szükséges vezető rétegeket, amennyiben bevonják a proletariátus széles rétegeit ebbe a munkába, és amennyiben különös feladatukul tűzik ki a bürokratikus elferdítések elleni harcot, amik szükségképpen előállnak a proletariátusra nézve idegen osztálybefolyások és a tömegek hiányos műveltsége folytán.

A *munkásosztály szövetkezetei*, amelyek a kapitalista uralom alatt — a reformista utópiák ellenére is — aránylag szerény szerepre vannak kárhozthatva, a kapitalista rendszer általános viszonyai közepette gyakran elkorcsosodnak, és reformista vezetőik politikája folytán e kapitalista rendszer függelékévé alakulnak

tá; a proletárdiktatúra alatt az elosztó szervezet igen fontos alkotórészeivé válhatnak és azzá is kell válniuk.

Végül a *parasztság mezőgazdasági szövetkezetei* (értékesítő, beszerzési, hitel- és termelőszövetkezetek) — ha megfelelő a vezetés, ha rendszeres harc folyik a kapitalista elemek ellen, ha biztosítva van a proletariátussal együtt haladó dolgozók valóban széles tömegeinek valóságos részvétele — egyik legfontosabb szervezeti formává alakulhatnak át (és kell is, hogy átalakuljanak), melyek a várost és a falut összekapcsolják. A parasztgazdaságok szövetkezeti egyesülései — amennyiben életképeseknek bizonyultak — a kapitalizmus idején maguk is nagyrészt szükségképpen kapitalista vállalatokká alakultak át, amennyiben a kapitalista ipartól, a kapitalista bankoktól és általában a kapitalista környezettől függtek, és a reformisták, a falusi burzsoázia, de olykor a földbirtokosok vezetése alatt is állottak; a proletárdiktatúra alatt egészen más viszonyok rendszerében fejlődnek, és a proletár ipartól, a proletár bankoktól stb. függenek.

Ha a proletariátus helyes politikát folytat, ha rendszeres osztályharc folyik a kapitalista elemek ellen mind a szövetkezeteken kívül, mind azok kebelén belül, a szocialista ipar vezető szerepe esetén a mezőgazdasági szövetkezet a falu szocialista átalakulásának és kollektivizálásának egyik legfontosabb eszközévé válhatik.

Mindez azonban nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy egyes országokban első időben a fogyasztási, különösen pedig a mezőgazdasági szövetkezetek, a burzsoázia és szociáldemokrata ügynökeik vezetése alatt az ellenforradalmi tevékenység támaszai lesznek, és gátolni fogják a munkásforradalom gazdasági építőmunkáját.

Ebben a harcban és építőmunkában, melyet a proletariátus legkülönbébb szervezetei végeznek, kell hogy e szervezetek a tanácsállam olyan valóságos támaszát alkossák, melyek összekapcsolják a proletárállamot a munkásosztály összes rétegeinek legszélesebb tömegeivel. A proletariátus az akarat és cselekvés egységét a proletárdiktatúra rendszerében, a *kommunista párt vezető szerepe* útján valósítja meg.

A *proletariátus pártja* közvetlenül a szakszervezetekre és egész sor más szervezetre támaszkodik, amelyek a munkások tömegeit és ezek útján a parasztokat is felölelik (tanácsok, szövetkezetek, kommunista ifjúságmozgalmak stb.), és ezek segítségével irányítja az egész tanácsrendszert. Csak ha az összes tömegszervezetek fenntartás nélkül támogatják a tanácshatalmat, csakis az osztályakarat teljes egysége és a párt vezetése mellett képes a proletariátus arra, hogy betöltsen feladatát, s az új társadalmi rendszer szervezője legyen.

7. A PROLETÁRDIKTATÚRA ÉS A KULTÚRFORRADALOM

Az új emberi társadalom szervezőjének ez a szerepe feltételezi magának a proletariátusnak *kulturális érettségét*, saját lényének átalakulását, új és új vezetők állandó kiválasztását, akik képesek elsajátítani a tudomány, a technika és a vezetés minden vívmányát a szocializmus és az új szocialista kultúra építése céljából.

Míg a feudalizmus elleni *polgári forradalom* feltételezi, hogy a feudális társadalmon belül kialakuljon az az osztály, amely műveltség tekintetében felülmúlja az uralkodó osztályt, és már a feudális társadalom keretében is a gazdasági élet vezetője, a *proletárforradalom* más viszonyok között fejlődik. Miután a munkásság a tőkés társadalomban gazdaságilag kizsákmányolt, politikailag elnyomott és *kulturálisan háttérbe szorított* osztály, ezért a munkásság csakis az átmeneti korszakban, csakis az *államhatalom meghódítása* után, csakis a burzsoázia művelődési monopóliumának szétrombolása és minden tudás megszerzése után, csakis hatalmas építőmunkájának tapasztalata alapján alakíthatja át lényét. Ahhoz, hogy a szocializmusnak megfelelő kommunista öntudat kialakuljon, az *embereknek tömegesen át kell alakulniuk*, ez viszont csak a gyakorlati mozgalomban, csak forradalomban lehetséges. A forradalom tehát nemcsak azért szükséges, mert lehetetlen másként megdönteni az *uralkodó* osztályt, hanem azért is, mert forradalmi osztály csak forradalomban képes megtisztulni a régi társadalom minden salakjától és válhat alkalmassá az új társadalom megteremtésére.

A termelési eszközök kapitalista monopóliumának megsemmisítése után a proletárnak meg kell szüntetnie a *burzsoázia oktatási monopóliumát*, vagyis kezébe kell keríteni az iskolákat, beleértve a főiskolákat is. Különösen sürgős feladattá válik a proletariátus számára a *szakemberek* kiképzése a munkásság soraiból, mind a termelés (mérnökök, technikusok, szervezők stb.), mind a hadügy, a tudomány és a művészet stb. terén. Emellé sorakozik a munkástömegek *általános műveltségének emelése*, azok politikai oktatása, ismereteiknek és technikai képzettségüknek a fokozása, a társadalmi munka és az igazgatás módszereinek elsajátítása, a polgári és kispolgári előítéletek elleni harc stb.

Amilyen mértékben a proletariátus élcsapatát a szocialista építés és kultúra mindezen „vezető állásaiba” kirendeli, csakis abban a mértékben, ahogy ezek a rétegek egyre inkább növekednek és a munkásosztály új és új tagjait vonják be a kultúrforradalom átalakító folyamatába és fokozatosan kiküszöbölik a proletariátuson belül meglevő rétegződést „előrehaladott” és „elmaradt” munkásokra, csakis ilyen mértékben teremődik meg egyidejűleg mind a győzedelmes szocialista építés biztosítéka, mind a bürokratikus tespedés és az osztályelfajulás elleni biztosíték.

A forradalom folyamán nemcsak maga a munkásosztály alakul át, de a *többi osztályt* is átalakítja: elsősorban a nagyszámú városi és falusi kispolgári rétegeket, különösen pedig a parasztság dolgozó rétegeit. A munkásosztály a széles tömegeket a kultúrforradalomba viszi, és bevonja őket a szocialista építőmunka folyamatába, egyesíti és minden rendelkezésre álló eszközzel kommunistává neveli őket, határozott harcot folytat minden proletárellenes és céhszerű ideológia ellen, és különös szívóssággal és rendszerességgel igyekszik leküzdeni a falu általános és kulturális hátramaradottságát. Ezáltal — a kollektív gazdasági formák növekedése alapján — *megteremti az előfeltételét a társadalmi osztálytagozódások megszüntetésének*.

A széles tömegeket felölelő kultúrforradalom feladatai között különös helyet foglal el a „népek ópiuma”, a *vallás* elleni harc, amelyet tervszerűen és lankadatlanul kell folytatni. A proletárállamnak meg kell szüntetnie az egyháznak — az uralkodó osztályok ügynökségének — nyújtott mindenféle állami támogatást, meg kell semmisítenie az államilag szervezett oktatás és nevelés ügyébe való bárminő egyházi beavatkozást, és kíméletlenül el kell nyomnia az egyházi szervezetek ellenforradalmi tevékenységét. A proletárállam megengedi a vallás szabad gyakorlását, egyidejűleg azonban minden rendelkezésre álló eszközzel vallásellenes propagandát folytat, megsemmisíti a régebbi uralkodó vallások kiváltságos helyzetét, és az egész nevelési és oktatási munkát átalakítja a tudományos materialista világszemlélet alapján.

8. HARC A PROLETARIÁTUS VILÁGDIKTATÚRÁJÁÉRT ÉS A FORRADALMAK ALAPTÍPUSAI

A proletariátus nemzetközi forradalma különböző időben és különböző módon végbemenő folyamatokból tevődik össze: tiszta proletárforradalmakból; polgári demokratikus jellegű forradalmakból, amelyek átcsapnak proletárforradalmakba; nemzeti felszabadító háborúkból és gyarmati forradalmakból. Csak *végző soron* vezet a forradalmi folyamat a proletariátus világdiktatúrájához.

A kapitalizmus fejlődésének egyenlőtlensége az imperialista korszakban kiéleződött, megteremtette a kapitalizmus típusainak nagyobb változatosságát, egyes országok szerint váltakozó érettségi fokát, a forradalmi folyamat sokféle és különleges feltételeit. Ezeknek a körülményeknek történelmileg teljesen kikerülhetetlen következménye az utak sokfélesége és különbözősége a hatalom megragadásának tempójában, valamint egész sor országban elkerülhetetlensége bizonyos átmenetnek a proletárdiktatúráig. Ennek következtében a szocializmus építésének formái is változnak az egyes országokban.

A proletárdiktatúrához való átmenet feltételeinek és útjainak az egyes országok szerinti különbözősége vázlatosan a következő három típust adja:

A fejlett kapitalizmus országai (Egyesült Államok, Németország, Anglia stb.) hatalmasan fejlett termelőerőkkel, központosított termeléssel, ahol a kisgazdaságnak aránylag csekély a jelentősége, és ahol már rég gyökeret vert a polgári demokratikus politikai rendszer. Ezekben az országokban politikai téren programunk követelése a proletárdiktatúrára való közvetlen átmenet. Gazdasági téren a leglényegesebbek a következők: a nagyüzemek kisajátítása, jelentős számú állami gazdaság szervezése, a föld aránylag jelentéktelen mértékű felosztása a parasztság között, az anarchisztikus piaci viszonyok aránylag kis terjedelme, a gyors szocialista fejlődés általában, és különösen a parasztgazdaságok társadalmasítása.

A kapitalista fejlődés középfokán álló országok (Spanyolország, Portugália, Lengyelország, Magyarország, Balkán-államok stb.), ahol a mezőgazdaságban

még jelentős félf feudális maradványok vannak, de már megvannak a szocialista építéshez szükséges minimális anyagi előfeltételek. Ezekben az országokban még nem fejeződött be a polgári demokratikus átalakulás. Ezen országok némelyikében lehetséges a polgári demokratikus forradalom többé-kevésbé gyors átnövése a szocialista forradalomba. Más országokban lehetséges a proletárforradalom, amiben azonban nagy helyet foglalnak el a polgári demokratikus feladatok. Az első esetben tehát lehetséges, hogy a proletárdiktatúra bekövetkezik később is, a proletariátus és a parasztság demokratikus diktatúrájától a proletariátus szocialista diktatúrájára való átmenet folyamán; ott azonban, ahol a forradalom közvetlenül mint proletárforradalom fejlődik, ott ez föltételezi, hogy a proletárság a széles agrárparasztmozgalmat vezeti. Az agrárforradalom általában óriási, sőt néha döntő szerepet játszik; a nagy földbirtokok kisajátítása folyamán az elkobzott földterület jelentős részét a parasztság rendelkezésére bocsátják; a piaci viszonyok a proletárság győzelme után kiterjedtek; a parasztság tömörítése a szövetkezetekben, azután pedig a termelésben nagy egységekben — mindez óriási helyet foglal el a szocialista építés egyéb feladatai között. A szocialista építés üteme aránylag lassú.

A gyarmati és félgyarmati országok (Kína, India stb.) és a *függő országok* (Argentína, Brazília stb.) az ipar némi csírájával, sőt olykor jelentősen fejlett iparral, amely azonban legtöbb esetben nem elégséges az önálló szocialista építés számára. Ezekben az országokban még túlsúlyban vannak a feudális középkori viszonyok vagy az „ázsiai termelőmódból” fakadó viszonyok mind az ország közgazdaságában, mind a politikai felépítményben, és végül az idegen imperialista csoportok kezében összpontosulnak a legfontosabb ipari-kereskedelmi és bankvállalatok, a legfőbb szállító eszközök, a nagybirtokok és ültetvények stb. Itt központi jelentősége van egyrészt a feudalizmussal és a kizsákmányolás kapitalizmus előtti formáival vívott harcnak, továbbá a parasztság következetesen keresztülvitt agrárforradalmának, másrészt pedig a külföldi imperializmus ellen a nemzeti függetlenségért folytatott harcnak. A proletárdiktatúrára való átmenet itt rendszerint egész csomó előkészítő szakasz útján lehetséges, csakis a polgári demokratikus forradalomnak a szocialista forradalomba való átnövési szakaszának eredményeként. A sikeres szocialista építés az esetek többségében csakis a proletárdiktatúra országainak közvetlen támogatásával lehetséges.

A még elmaradottabb országokban (például Afrika egyes részeiben), ahol alig van vagy egyáltalán nincs bér munkás, ahol a lakosság többsége törzsi rendszerben él, ahol még fennmaradtak az őscsaládi élet maradványai, ahol csaknem hiányzik a nemzeti burzsoázia, és ahol a külföldi imperializmus elsősorban a katonai hódító szerepét játssza, aki a földet elrabolja — ezekben az országokban központi jelentősége van a nemzeti felszabadulásért folyó harcnak. A nemzeti felkelés és annak győzelme itt megnyithatja az utat a szocializmus fejlődéséhez anélkül, hogy általában keresztülmennének a kapitalizmuson, ha a proletárdiktatúra országai valóban hathatós támogatásban részesítik őket.

Egy olyan korszakban, amikor a fejlett kapitalista országokban már napirendre

került a hatalom meghódítása a proletariátus által, amikor már megvalósult a proletárdiktatúra a Szovjetunióban és világjelentőségű tényezővé vált, a gyarmati és félgymati országok forradalmi mozgalmi, melyeket a világkapitalizmus behatolása idéz elő — habár ez országok társadalmi viszonyai, ha elszigetelten tekintjük őket, egészen éretlenek —, mégis elvezethetnek *a szocialista fejlődéshez, ha segítséget és támogatást kapnak a proletárdiktatúra országai és általában a nemzetközi proletármozgalom részéről.*

9. HARC A PROLETARIÁTUS VILÁGDIKTATÚRÁJÁÉRT ÉS A GYARMATI FORRADALMAK

A forradalmi harc különleges feltételei a legfontosabb gyarmati és félgymati országokban, a munkásság és a parasztság demokratikus diktatúrájáért folyó harc hosszadalmas szakaszának kikerülhetetlensége, és e diktatúra átnövése a proletárdiktatúrába, végül a nemzeti kérdések döntő jelentősége egész sor *különleges* feladatot rónak ez országok kommunista pártjaira, amelyek előkészítik a proletárdiktatúra általános feladatait. E különleges feladatok közül a Kommunista Internacionálé szerint a legfontosabbak a következők:

1. A külföldi imperializmus, a földbirtokosok és a feudális bürokrácia hatalmának megdöntése.
2. A proletariátus és a parasztság demokratikus diktatúrájának felállítása a tanácsok alapján.
3. Teljes nemzeti függetlenség és állami egyesülés.
4. Az államadósságok eltörlése.
5. Az imperialisták tulajdonában levő nagy vállalatok (ipari, közlekedési vállalatok és bankok stb.) nacionalizálása.
6. A nagybirtok, az egyházi és kolostori földek kisajátítása; az egész földtulajdon nacionalizálása.
7. A nyolcórás munkaidő bevezetése.
8. Forradalmi munkás- és paraszthadsereg szervezése.

A harc további fejlődésével és elmélyülésével (a burzsoázia szabotázs, a szabotáló burzsoák üzemének kisajátítása, ami kikerülhetetlenül a nagyipar nacionalizálásához visz el) azokon a gyarmatokon és félgymatokon, ahol a munkásság a vezető és a hegemon szerepét játssza, a következetes polgári demokrata forradalom átváltozik proletárforradalommá. Azokon a gyarmatokon pedig, ahol nincs munkásosztály, az imperialisták hatalmának megdöntése a nép- (paraszt) tanácsok alakítását, a külföldi kézben levő földek és üzemek kisajátítását és államosítását jelenti.

Az imperializmus elleni harc és a hatalomnak a munkásosztály által való meghódítása szempontjából a gyarmati forradalmak és a nemzeti felszabadító mozgalmak óriási szerepet játszanak. A gyarmatok és a félgymatok azért is igen jelentő-

sek az átmeneti időszakban, mert az ipari országokhoz való viszonyban, melyek a *világváros* szerepét töltik be, a világfalu szerepét játsszák. Ennélfogva a szocialista világgazdaság szervezése, az ipar és a mezőgazdaság helyes összekapcsolása nagymértékben az imperializmus volt gyarmataihoz való viszonyt jelenti. *A gyarmati dolgozókkal való harc*os testvéri szövetség megteremtése, amely vezetője és irányítója az imperializmus elleni harcnak, egyik legfontosabb feladata a világ ipari proletariatusának.

A világhorradalom menete, amikor az anyaországok munkásai harcba indulnak a proletárdiktatúráért, egyúttal talpra állítja a gyarmati munkások és parasztok százmillióit a külföldi imperializmus ellen. Amikor már fennállnak a tanácsköztársaságok mint a szocializmus központjai, és mindinkább növekszik gazdasági hatalmuk, az imperializmustól elszakadt gyarmatok is közelednek gazdaságilag a világszocializmus ipari központjaihoz. Fokozatosan egyesülnek velük, bejutnak a szocialista építés áramlatába, átugorván a kapitalizmusnak mint uralmi rendszernek fejlődési szakaszát, és lehetőséget nyernek a gyors gazdasági és kulturális haladásra. A volt elmaradott gyarmatok paraszttanácsai és a fejlettebb volt gyarmatok munkás- és paraszttanácsai politikailag a proletárdiktatúra középpontjai körül csoportosulnak, és csatlakoznak a tanácsköztársaságok egyre szélesedő szövetségének általános rendszeréhez, s ezzel együtt a proletariátus világdiktatúrájának rendszeréhez.

A szocializmusnak mint új termelési módnak a fejlődése így világméretekben bontakozik ki.

V. A PROLETÁRDIKTATÚRA A SZOVJETUNIÓBAN ÉS A NEMZETKÖZI SZOCIALISTA FORRADALOM

1. A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSE A SZOVJETUNIÓBAN ÉS AZ OSZTÁLYHARC

A kapitalista rendszer mélységes válsága legélesebben abban nyilvánul meg, hogy a világgazdaság kettészakadt, éspedig a kapitalizmus országaira és az épülő szocializmus országára. A proletárdiktatúra belső megerősödése a Szovjetunióban, a szocialista építőmunka sikerei, a Szovjetunió növekvő befolyása és emelkedő tekintélye a proletártömegek és az elnyomott gyarmati népek körében a *nemzetközi szocialista forradalom folytatását*, erősödését és kibontakozását is jelentik.

Mindazon anyagi előfeltételek birtokában, melyek nemcsak a földbirtokosok és a burzsoák megdöntéséhez, de a teljes szocializmus felépítéséhez is elegendők és szükségesek, a szovjetköztársaságok munkásai hősiessen visszaverték a nemzetközi proletariátus segítségével a belső és külső ellenforradalom fegyveres erőinek támadását, megerősítették szövetségüket a parasztság alaptömegeivel, és nagy sikereket értek el a szocialista építkezés terén.

A proletár szocialista ipar kapcsolata a kisparasztgazdasággal biztosítja mind a mezőgazdasági termelőkörök növekedését, mind a szocialista ipar vezető szerepét; az ipar a mezőgazdasággal tart fenn szoros kapcsolatot ahelyett, hogy az élősd osztályok fényűző fogyasztását szolgálná ki kapitalista módon; a termelés nem kapitalista haszonért, hanem a gyorsan növekvő tömegszükségletek kielégítéséért folyik, ami igen nagy mértékben hajtja előre a termelés egész folyamatát; végül a gazdasági vezető pozíciók nagyfokú központosulása a proletárállam kezében, a tervszerű vezetés egyre növekedő elemei és az ezzel együtt járó takarékoság és a termelési eszközök legcélszerűbb elosztása — mindez lehetővé teszi a proletárság számára, hogy gyorsan haladjon előre a szocialista építkezés útján.

A Szovjetunió munkásosztálya, azáltal, hogy növeli az egész nemzetgazdaság termelőerőit, hogy határozottan keresztülviszi a Szovjetunió iparosítását, melynek gyors iramát megköveteli az egész nemzetközi és belső helyzet, a kapitalista államok rendszeresen ismétlődő pénzügyi és gazdasági bojkottja ellenére is növelni tudja a nemzetgazdaság társadalmasított (szocialista) részének súlyát az ország termelési eszközeit tekintve is és az össztermelés, az áruforgalom terén is. Ily módon az állami szocialista ipar, a közlekedés és a bankok, az állami kereskedelem és a gyorsan növekvő szövetkezetek segítségével, a föld nacionalizálása és az ország kibontakozó iparosodása mellett mind jobban és jobban megvalósul a kis- és törpe-parasztgazdaságok irányítása is.

A mezőgazdaságban a termelőkörök növekedése olyan feltételek között megy végbe, amelyek korlátozzák a parasztság rétegződésének folyamatát (a föld nacionalizálása és ennél fogva a föld adásvételének eltiltása, az erősen progresszív adózás, a szegény- és középparasztság szövetkezeteinek és termelési egyesüléseinek pénzbeli támogatása, a bér munka törvényes szabályozása, a kapitalista /zsisros-/ parasztsztrók megfosztása a politikai és közjogoktól, a nincsteleneknek külön szervezetekbe való tömörülése stb.). De mindaddig, amíg a szocialista ipar termelőerői nem fejlődnek ki olyan mértékben, hogy képesek legyenek megteremteni a mezőgazdaság új, széles technikai alapját, és így módon megvalósítani a parasztsztrázságok gyors egyesülését a nagy, társadalmasított (kollektív) gazdaságokban, addig bizonyos mértékben nő a kulákság (zsisrosparasztsztrázság) is, amely gazdasági és azután politikai kapcsolatot is teremt az úgynevezett újbuzrszoáziával.

A Szovjetunió munkássztrázsága a saját kezében egyesíti a gazdasági élet döntő és vezető helyeit; rendszeresen kiszorítja a városi magántőke maradványait, amelynek szerepe az „új gazdasági politika” legutolsó korszakában erősen csökkent; minden módon korlátozza a falu kizsákmányoló rétegeit, amelyek az áru- és pénzviszonyok talaján nőnek ki; szervezi a szovjetgazdaságokat, az egyszerű árutermelő parasztsztrázság tömegeit bevonja ezek rendszerébe és ennél fogva a gyorsan fejlődő szövetkezetek útján a szocialista építés munkájába is, miután a szövetkezetek a proletárdiktatúra és a szocialista ipar gazdasági vezetésének viszonyai között egyet jelentenek a szocializmus fejlődésével. Amikor pedig a helyreállítás munkájáról áttér az ország egész termelési-technikai alapjainak magasabb fokon való fel-

újítására, akkor a Szovjetunió proletariátusa maga elé állítja és kezdi is már megvalósítani a nagy alapépítkezés feladatait: a termelési eszközök termelése általában, a nehézipar és az elektrifikáció különösképpen és áruértékesítő, beszerző és hitel-szövetkezetek további fejlődésével együtt a parasztságnak az egyre nagyobb tömegeket felölelő termelőszövetkezetekbe való tömörítése a kollektivizmus alapján, ami hatalmas anyagi támogatást igényel a proletárállamtól.

A szocializmus, miután ily módon már gazdasági tényezővé válik, amely alapjában megszabja a Szovjetunió egész gazdasági fejlődését, további hatalmas lépésekkel halad előre, s rendszeresen kiküszöböli azokat a nehézségeket, melyek az ország kispolgári jellegéből fakadnak és az osztályellentétek időszakos kiéleződésével kapcsolatosak.

Az ipar átszervezésének szükségletei és a nagy beruházások szükségessége feltétlenül előidézik azokat a nagyszámú nehézségeket, melyek végső soron az ország technikai és gazdasági elmaradottságával, az imperialista és a polgárháború alatti pusztításokkal magyarázhatók. De mindezek ellenére a munkásosztály és a dolgozók életszínvonala állandóan emelkedik, és a szocialista racionalizációval és az ipar tudományos szervezésével egy időben fokozatosan megvalósul a hétórás munkanap, amely széles perspektívát nyújt a munkaviszonyok és a munkásosztály életviszonyainak megjavítására.

A Szovjetunió, gazdasági erősödése és a szocialista elemek súlyának állandó emelkedése alapján, egy pillanatra sem szünteti meg a kulákok elleni harcot, és a faluban a szegényparasztságra támaszkodva, szilárd szövetségben áll a középparasztság alaptömegeivel. A munkásosztály, mely a forradalmi harcokban meg-edzett kommunista párt vezetése alatt egyesül, így a dolgozók tízmillióinak egyre nagyobb tömegeit vonja be a szocialista építkezésbe. A fő eszközök ennek elérésére a következők: a széles tömegszervezetek (a párt mint irányító tényező, a szakszervezet mint a proletárdiktatúra egész rendszerének gerince, az ifjómunkás-szövetség, a különféle szövetkezetek, a parasztasszonyok és a munkásnők szervezetei, az úgynevezett „önkéntes egyesületek” különböző fajtái, a munkás- és parasztlevelezők szervezetei, a sport-, tudományos és kultúregyesületek) fejlesztése, a tömegek öntevékenységeinek minden eszközzel való növelése, új munkás-tömegek legjobbainak kiválasztása vezető állásokba a gazdasági élet és az állam-irányítás területén. A tömegek folytonos bevonása a szocialista építkezésbe az egész állami, gazdasági, szakszervezeti és pártszervezet állandó felfrissítése új és új proletár erőkkel, a munkásságból általában, az ifjómunkásokból pedig különösképpen új szocialista vezető rétegek rendszeres kinevelése a főiskolákon és a szaktanfolyamokon — ezek együttvéve adják egyik legfőbb biztosítékát annak, hogy a proletariátus közvetlen vezető rétegei megcsontosodott bürokratákká ne váljanak vagy szociális szempontból el ne korcsosuljanak.

A proletárdiktatúra a Szovjetunióban szétrombolta az orosz imperializmust, és felszabadította a cári birodalom minden volt gyarmatát és elnyomott nemzetét. A volt gyarmatok és elnyomott nemzetek kulturális és politikai fejlődése számára pedig rendszeresen szilárd alapot teremtett azzal, hogy a megfelelő területeket iparosítja. Az önkormányzattal bíró területek és köztársaságok, továbbá a szövetséges köztársaságok helyzetét az unió állami alkotmányában jogilag szabályozta, és a népek önrendelkezési jogát teljességgel valóra váltotta. Mindezekkel nemcsak formailag, de a valóságban is biztosította a Szovjetunió nemzetiségeinek egyenlőségét.

A Szovjetunió nemcsak a proletárdiktatúra és a szocializmus építésének országa, nemcsak az az ország, ahol a munkásosztály óriási eredményeket ért el, nemcsak a munkás- és parasztszövetség hazája, nemcsak az új, a marxizmus zászlaja alatt haladó kultúra országa, de elkerülhetetlenül minden elnyomott osztály világmozgalmának alapjává, a nemzetközi forradalom kohójává, a világtörténelem leghatalmasabb tényezőjévé is válik. A Szovjetunióban a világ proletariátusa először szerez magának tényleges hazát, a gyarmati mozgalmak számára pedig minden vonzóerőnek központjává válik.

A kapitalizmus általános válsága idején a Szovjetunió nemcsak azért a legfontosabb tényező, mert leszakadt a kapitalista világrendszerről és új szocialista gazdasági rendszer alapját teremtette meg, de azért is, mert kizárólagos, valóban óriási forradalmi szerepet tölt be, a proletárforradalom nemzetközi motorjának szerepét, amely az egész világ proletárságát a hatalom elfoglalására serkenti. Eleven példáját mutatja annak, hogy a munkásosztály nemcsak a kapitalizmus szétrombolására képes, de építeni tudja a szocializmust is.

Előrevetíti, hogyan fognak testvéri viszonyban együtt élni valamennyi ország nemzetiségei a világ szocialista tanácsköztársaságainak szövetségében, és valamennyi ország dolgozói gazdaságilag egyesülni a szocializmus egységes világ-gazdaságában, amelyet a világ proletariátusa az államhatalom elfoglalása után kell hogy megteremtсен.

Mínthogy egy időben kétféle gazdasági rendszer létezik: a Szovjetunióban a szocialista rendszer, a többi országban pedig a kapitalista rendszer, a proletárság államának feladatává válik, hogy elhárítsa a kapitalista világ feléje irányuló csapásait (bojkott, blokád stb.), de ugyanakkor feladata az is, hogy gazdaságilag manőverezzen, és a kapitalista országokkal szemben kihasználja a gazdasági összeköttetéseket (a külkereskedelem monopóliuma útján, amely egyik alapvető előfeltétele a szocializmus sikeres építésének, továbbá hitel, kölcsönök és koncessziók stb. útján). Ezen a téren a legfontosabb feladat: a külfölddel való kapcsolatok lehető legalaposabb kihasználása, de csak a Szovjetunió számára kedvező feltételek mellett, vagyis elsősorban az iparnak magában a Szovjetunióban való megerősítése céljá-

ből, hogy nehézipara és az elektrifikálás gyökeret verhessen és végül a szocialista gépgyártás kifejlődhessék. Amilyen mértékben biztosítottá válik a Szovjetunió gazdasági függetlensége a kapitalista bekerítés körülményei között, csak olyan arányban alakul ki szilárd biztosítéka annak is, hogy a szocialista építkezést a Szovjetunióban szét ne rombolhassák és a Szovjetunió át ne változzék a kapitalista világrendszer függelékévé.

A kapitalista államok viszont, annak ellenére, hogy a Szovjetunió piacain érdekelve vannak, állandóan ingadoznak a kereskedelmi érdekek és a Szovjetunió megerősödésétől való rettegés között, hiszen a Szovjetunió erősödése egyúttal a nemzetközi forradalom kifejlődését is jelenti. Mindazonáltal, ingadozásuk ellenére is, az imperialista hatalmak politikájának legfontosabb és alapvető törekvése a Szovjetunió bekerítése és az ellene indítandó ellenforradalmi háború előkészítése abból a célból, hogy megfojtsák és a burzsoá terrorrendszert az egész világra kiterjeszthessék.

Am az imperializmusnak a Szovjetunió politikai bekerítésére irányuló rendszeres kísérletei és a háborús támadás növekvő veszélye sem akadályozza meg a Szovjetunió Kommunista Pártját, a Kommunista Internacionálé szekcióját, a szovjet proletárdiktatúra vezetőjét abban, hogy nemzetközi kötelességeit betartsa, és az összes elnyomottakat és a kapitalista országok munkásmozgalmát támogassa, hogy a gyarmati népeknek az imperializmus elleni mozgalmát segítse, és hogy sikraszálljon minden, bármilyen formában megnyilvánuló nemzeti elnyomás ellen.

3. A NEMZETKÖZI PROLETARIÁTUS KÖTELESSÉGEI A SZOVJETUNIÓVAL SZEMBEN

A nemzetközi proletariátus — melynek a Szovjetunió az egyetlen hazája, elért sikereinek legfontosabb támasza és nemzetközi felszabadulásának legfőbb tényezője —, köteles a maga részéről a szocialista építkezést a Szovjetunióban elősegíteni, s minden eszközzel megvédeni a Szovjetuniót a kapitalista hatalmak támadásával szemben.

„A világpolitikai helyzet most már napirendre tűzte a proletárdiktatúrát, és a világpolitika minden eseménye kikerülhetetlenül egy központi kérdés, a világ burzsoáziájának Szovjet-Oroszország elleni harca körül összpontosul. Ez a harc elkerülhetetlenül maga körül kell hogy egyesítse egyrészt az összes országok legelőrehaladottabb munkásainak szovjetmozgalmát, másrészt a gyarmatok és elnyomott népek minden nemzeti szabadságharcát.” (Lenin)

Az imperialista államok támadására és a Szovjetunió elleni háborúra a nemzetközi proletariátusnak a legbátrabb és leghatározottabb tömegakciókkal, az imperialista kormányok megbuktatásáért, a proletárdiktatúra és a Szovjetunióval való szövetség jelszavával megindított harccal kell felelnie.

A gyarmatokon, főként pedig a Szovjetuniót megtámadó imperialista államok

gyarmatain, ki kell használni az imperializmus katonai erőinek kivonását, a legnagyobb igyekezettel arra kell törekedni, hogy kifejlődjék az imperializmus elleni harc, és forradalmi akciókat lehessen szervezni az imperialista járom lerázása és a teljes függetlenség kivívása céljából.

A szocializmus fejlődése a Szovjetunióban és a Szovjetunió nemzetközi befolyásának növekedése nemcsak a kapitalista hatalmak és szociáldemokrata ügynökségeik gyűlöletét váltja ki, de a legnagyobb mértékben rokonszenvet is kelt a világ dolgozó tömegei között. A világ elnyomott osztályai imperialista támadás esetén minden erővel készek harcolni a proletárdiktatúra országaiért.

Így tehát a jelenlegi világgazdaság ellentmondásainak növekedése, az általános kapitalista válság erősödése, az imperialisták katonai támadása a Szovjetunió ellen elkerülhetetlenül óriási forradalmi kirobbanásra vezet, amely a kapitalizmust egész sereg úgynevezett civilizált országban el kell hogy temesse, a gyarmatokon szabaddá kell hogy tegye az utat a győztes forradalom előtt, hatalmas mértékben ki kell hogy szélesítse a proletárdiktatúra bázisát, és ezáltal gigászi léptekkel előre kell hogy vigye a szocializmus végleges győzelmét az egész világon.

VI. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ STRATÉGIÁJA ÉS TAKTIKÁJA A PROLETÁRDIKTATÚRÁÉRT FOLYTATOTT HARCBAN

I. A KOMMUNIZMUSSEL ELLENSÉGES IDEOLÓGIÁK A MUNKÁSOSZTÁLY SORAIBAN

A forradalmi kommunizmus a kapitalizmus ellen, a proletárdiktatúráért vívott harcában a munkásosztály soraiban is sokfajta áramlatba ütközik. Ezek az áramlatok kisebbvagy nagyobb mértékben a proletariátusnak az imperialista burzsoáziával szembeni ideológiai alárendeltségét, vagy a kispolgárság és nyárspolgárság ideológiai nyomását fejezik ki. A kispolgár és a nyárspolgár ugyanis időről időre lázadozik a fináncőke béklyói ellen, de képtelen arra, hogy a küzdelmet szívós, tudományosan végig gondolt stratégiával és taktikával, a proletariátusra annyira jellemző szigorú fegyelmen alapuló szervezettséggel folytassa.

Az imperialista államnak és összes segítőszerveinek — az iskolának, sajtónak, színháznak és egyháznak — hatalmas szociális ereje mindenekelőtt a munkásosztályon belül meglevő *felekezeti és reformista* áramlatokban mutatkozik meg. Ezek az áramlatok gördítik a proletariátus szocialista forradalma útjába a legnagyobb nehézségeket.

A *felekezeti*, vallásos színezetű irányzatok a munkásosztály soraiban a felekezeti *szakszervezetekben* jutnak kifejezésre, amelyek gyakran a burzsoázia megfelelő politikai szervezeteivel állnak közvetlen kapcsolatban, és az uralkodó osztály kü-

lönböző egyházi szervezeteivel tartanak fenn kapcsolatot (katolikus szakszervezetek, keresztény ifjúsági szövetségek, zsidó cionista szervezetek stb.). Mindezek az áramlatok egyes proletár rétegek ideológiai rabságának a legnyilvánvalóbb termékei, és többnyire romantikusan feudális színezetűek. E szervezetek vezetői a válás szenteltvizével locsolgatják a kapitalista rendszer minden aljasságát, és a túlvilági bűnhődés rémségeivel félemlítik meg híveiket. A munkásosztályon belül ők alkotják az osztályellenség *legreakciósabb* csapatait.

A proletariátusnak burzsoá ideológiai befolyás alá hajtása a kalmári cinizmus és a világimperializmus formájában jut kifejezésre a jelenkori „szocialista” *reformizmusban*. Kinyilatkoztatása velejét az imperialista politika frigytabláiról másolja le, mintaképe pedig a tudatosan antiszocialista és nyíltan ellenforradalmi Amerikai Munkásszövetség (AFL). A szolgálalkú amerikai szakszervezeti bürokrácia „eszmei” diktatúrája, mely egyúttal az amerikai dollár „eszmei” diktatúráját is jelenti, az angol reformizmus és a Munkás Párthoz tartozó udvari szocialisták közvetítésével lett az egész nemzetközi szociáldemokrácia és az Amszterdami Internacionálé vezérei elméletének és gyakorlatának legfontosabb alkotórészévé. A német és az osztrák szociáldemokrácia vezérei pedig marxista frazeológiával kendőzik ezeket az elméleteket, hogy ily módon leplezzék a marxizmus teljes elárulását. A „szocialista” reformizmus, amely a munkásmozgalomban a legfőbb ellensége a forradalmi kommunizmusnak, és amely a szociáldemokrata pártokban és rajtuk keresztül a reformista szakszervezetekben széles szervezeti alaphoz jut, egész politikájával és elméleti beállítottságával bebizonyította már, hogy a *proletárforradalom ellen* irányuló erőt jelent.

A *külpolitika* terén a szociáldemokrata pártok a „haza védelmének” zászlaja alatt tevékenyen elősegítik az imperialista háborút. Az imperialista állam terjeszkedését és gyarmatpolitikáját teljes erejükkel támogatják. Az imperialista hatalmak ellenforradalmi „Szent Szövetsége”, a Népszövetség felé való orientálódás, az „ultraimperializmus” hirdetése, a tömegek mozgósítása álpacifista jelszavakkal és ugyanakkor az imperializmus aktív támogatása a Szovjetunió elleni támadásokban és a Szovjetunió elleni jövődő háborúban — ezek a reformizmus külpolitikájának alapvonásai.

A *belpolitika* terén a szociáldemokrácia feladatául a kapitalista rend egyenes támogatását és segítségét tűzte ki. A kapitalista racionalizálás és a kapitalizmus egyensúlyba jutásának teljes támogatása, az osztálybéke, az „ipari béke” biztosítása; a munkásszervezeteknek a munkáltatók és a rabló imperialista állam szervezeteibe való beolvasztására irányuló politika; a „gazdasági demokrácia” gyakorlata, amely utóbbi valójában nem jelent egyebet, mint a tröszttőkének való teljes alárendeltséget; az imperialista állam és különösen áldemokrata cégerei előtt való csúszás-mászás, az állam szerveinek: rendőrségének, hadseregének, csendőrségének, osztálybíróságának tevékeny kiépítése; az állam védelme a forradalmi kommunista proletariátus minden támadásával szemben, és a szociáldemokrácia hóhérszerepe a forradalmi válságok idején — ezek a reformizmus belpolitikájának irány-

vonalai. A reformizmus, miközben szakszervezeti harcot színel, legfőbb feladatátul ezen a téren is a harc olyan módon való folytatását tartja, hogy a kapitalisták osztályát minden és mindenféle megrázkódtatással szemben biztosítsa, és a kapitalista magántulajdon alapjainak teljes érintetlenségét okvetlenül megőrizze.

Az *elmélet* terén a szociáldemokrácia teljes egészében elárulta a marxizmust. A revizionista fejlődési fokon keresztül eljutott a tökéletes liberális burzsoá reformátorsághoz és a nyílt szociálimperializmushoz; Marx tanítását a kapitalizmus ellentmondásairól a kapitalizmus harmonikus fejlődésének burzsoá tanával helyettesítette; a válságokról és a proletariátus elszegényedéséről szóló tanítást irattárba helyezte; az osztályharc félelmetes és lángoló elméletét az osztálybéke silány prédikálásává változtatta; az osztályellentétek kiélesedéséről szóló tanítást a tőke „demokratizálásáról” szóló nyárspolgári mesével váltotta fel; a kapitalizmus forradalmi bukásáról szóló elméletet a békésen szocializmussá változó „egészséges” kapitalizmus hamis pénzére cserélte be; a forradalmat fejlődéssel helyettesítette; a burzsoá állam szétrombolását annak aktív építésével, a proletárdiktatúráról szóló tanítást a burzsoáziával való szövetség elméletével, a nemzetközi proletár szolidaritásról szóló tanítást az imperialista haza védelmének tanával, Marx dialektikus materializmusát idealista filozófiával és a burzsoázia vallási szemetére való kacsingatással cserélte fel. Ezen a szociáldemokrata reformizmuson belül kialakul egy csomó irányzat, melyek különösen jellemzők a szociáldemokrácia burzsoá elfajulásának szempontjából.

A „konstruktív szocializmus” (MacDonald és társai elmélete), amelynek már a neve is magán viseli a proletárforradalom elleni harc elvét és a kapitalista rend helyeslését, a fabianusok (a Webb házaspár, Bernard Shaw, Lord Olivier stb.) liberális, jótékonykodó, forradalomellenes és burzsoá hagyományait folytatja. A „konstruktív szocializmus” azáltal, hogy elvileg tagadja a proletariátus diktatúráját és elveti a burzsoázia elleni harc erőszakos eszközeit, ténylegesen a proletariátus és a gyarmati népek ellen folyó erőszakos harcot támogatja. A „konstruktív szocializmus” mint a kapitalista állam felmagasztalója, a szocializmus cégére alatt államkapitalizmust prédikál, az osztályharc elméletét a földgömb legsilányabb imperialista ideológusaival karöltve „tudomány előtti” elméletnek nyilvánítja, és a kártérítéssel társadalmasítás mérsékelt programjáról, a földjáradék, az örökség és az extraprofit (fölös haszon) megadóztatásáról úgy szaval, mintha ezek a kapitalizmus megsemmisítésének eszközei lennének. A „konstruktív szocializmus” mint a Szovjetunióban fennálló proletárdiktatúra határozott ellensége, a burzsoáziával teljes szövetségben, aktív ellensége a proletariátus kommunista mozgalmának és a gyarmati forradalmaknak.

A „konstruktív szocializmus” sajátos válfaja a „*kooperativizmus*” vagy a „*szövetkezeti szocializmus*” (Charles Gide, Totomians és társai), amely ugyancsak határozottan elveti az osztályharcot, és a fogyasztási szövetkezetek szervezését népszerűsíti mint a kapitalizmus megszüntetésének békés módszerét, mellyel valójában csak a kapitalizmus megerősítését segíti elő.

A „szövetkezeti szocializmus”, amely a fogyasztási szövetkezetek tömegszervezetei révén nagy kiterjedésű propagandaszervezettel rendelkezik, amellyel naponta rendszeresen befolyásolhatja a nagy tömegeket, elkeseredett harcot folytat a forradalmi munkásmozgalom ellen, akadályozza céljai megvalósításában, és így jelenleg a reformista ellenforradalmi tábor egyik legaktívabb tényezője.

Az úgynevezett „gild- (céh) szocializmus” (Penty, Orage, Hobson és mások) eklektikus (válogató) kísérlet a „forradalmi” szindikalizmus és a burzsoá liberális fabianizmus egyesítésére, az anarchista decentralizációnak („országos ipari gildek”) az államkapitalista centralizációval (központosítással), a középkor céhszerű kézműves korlátoltságának a modern kapitalizmussal való párosítására. A „munkabérrendszer” mint „erkölcstelen” intézmény megszüntetéséről szavalgat, amelyet szerinte az ipar munkásellenőrzésének kellene felváltania, de a legfontosabb kérdésről, a hatalom kérdéséről mélyen hallgat. A gild-szocializmus a munkásokat az intellektüellekkel és a műszaki alkalmazottakkal akarja az országos ipari gildek szövetségében egyesíteni, és ezeket a gildeket békés úton („belülről való ellenőrzéssel”) az ipar igazgatásának szerveivé akarja átváltoztatni a burzsoá állam keretei között, de így valójában védelmezi ezt az államot, elhomályosítja imperialista, proletárellenes osztályjellegét, és azt hirdeti róla, hogy a „fogyasztók” érdekeinek „osztályon felüli” képviselője lesz a gildekbe szervezett „termelőkkel” szemben. A gild-szocializmus „a funkcionális demokrácia” prédikálásával, vagyis azzal a tannal, hogy a kapitalista társadalom osztályait a társadalmi termelésben különböző szerepet játszó szakmákként állítja be, tulajdonképpen a fasizmus „korporatív államának” tör utat. A gild-szocialisták többsége azért, hogy a parlamentarizmus ellen foglal állást és ugyanakkor a közvetlen cselekvést (direkt akciót) is tagadja, a munkáosztályt teljes tétlenségre és a burzsoáziával szemben alárendeltségre kárhoztatja. Így tehát sajátos trade-unionista, utópista opportunizmust jelent, és mint ilyen, csakis forradalomellenes szerepet játszhat.

A szociáldemokrata reformizmus külön formája még az *ausztromarxizmus* is. Az ausztromarxizmus a szociáldemokrácia „baloldali” szárnyának ideológiája és a dolgozó tömegek becsapásának legfinomabb formája. Bár a marxizmus nyelvét használja, ugyanakkor teljesen szakít a forradalmi marxizmus alapjaival (az „osztrák marxisták” kantianizmusa, machizmusa stb. a filozófia terén), kacérkodik a vallással, lemásolja az angol reformisták elméletét a „funkcionális demokráciáról”, a „köztársaság építésének”, vagyis más szóval a burzsoá állam építésének álláspontján áll, és ugyanakkor az „osztályok együttműködését” ajánlja az úgynevezett „osztályerők egyensúlya” idején, azaz épp akkor, amikor a forradalmi válság érlelődik. Ez az elmélet a burzsoáziával való koalíció igazolását jelenti a proletárforradalom letörésének céljából, a „demokráciának” a reakció támadásaival szemben való megvédése álarca alatt. Az erőszak, amit az osztrák marxizmus a reakció támadása esetén mégis megenged, objektív szempontból és a gyakorlatban a reakció erőszakává változik a proletárforradalom ellen. Az osztrák marxizmus „funkcionális szerepe” a kommunizmus felé már útban levő munkások becsa-

pása, és ezért az osztrák marxizmus különösen veszélyes ellensége a proletariátusnak, sokkal veszélyesebb, mint a rabló szociálimperializmus nyílt hívei.

Ezek az áramlatok mind a „szocialista” reformizmus alkotórészei, és az imperialista burzsoázia ügynökségét képezik a munkásosztályon belül. A kommunizmus viszont egész csomó kispolgári áramlatba is ütközik, melyek a nem szilárd társadalmi rétegek (városi kispolgárság, szétzúlló városi nyárspolgárság, gyűlevész proletariátus, deklasszált entellektüel bohémek, nyomorgó kézművesek, a parasztság bizonyos rétegei stb.) ingadozását tükrözik vissza és fejezik ki. Ezeket az áramlatokat a legnagyobb politikai ingadozások jellemzik; a jobboldali politikát nemegyszer baloldali frázisokba öltöztetik, vagy pedig kalandorságba esnek, amikor az erők elfogulatlan számba vevését kiabáló politikai handabandázással helyettesítik, vagy amikor a hihetetlen forradalmi kérkedésről a legmélyebb pesszimizmusra és az ellenség előtti teljes behódolásra térnek át. Ezek az áramlatok bizonyos feltételek közt, különösen a politikai helyzet éles változásakor és ideiglenes visszavonulások szükségessége esetén, a proletár sorok legveszedelmesebb szétzúllasztóivé, s egyúttal a proletariátus forradalmi mozgalmának kerékkötőivé válhatnak.

Az *anarchizmus* — melynek legkiválóbb képviselői (Kropotkin, Jean Grave és mások) az 1914—1918-as háború idején áruló módon átpártoltak az imperialista burzsoázia oldalára —, tagadja a proletariátus széles, összpontosított és fegyelmezett szervezeteinek szükségességét, és ekképpen erőtlenné teszi a tőke hatalmas szervezeteivel szemben. Az egyéni terrort hirdeti, elvonja a proletariátust a tömegszervezetek és a tömegharc eszközeitől. Megtagadja a proletárdiktatúrát az elvont „szabadság” nevében, megfosztja a proletariátust legfontosabb és legélesebb fegyverétől a burzsoáziával, annak hadseregeivel és összes megtorló szerveivel szemben. A proletárharc legfontosabb központjaiban távol áll a tömegmozgalom minden formájától, s így egyre inkább szektává változik egész taktikájával és minden akciójával, többek közt a munkásosztály diktatúrája elleni fellépésével a Szovjetunióban; objektíve beáll a forradalom ellenes erők egységfrontjába.

A „*forradalmi szindikalizmus*”, amelynek több ideológusa a legválságosabb háborús korszak idején a fasiszta jellegű „antiparlamentarista” ellenforradalmárok táborába ment át vagy pedig szociáldemokrata mintára békés reformistává alakult, ugyanúgy, mint az anarchizmus, a politikai harc (így például a forradalmi parlamentarizmus) és a proletariátus forradalmi diktatúrájának megtagadásával, a céhszerű decentralizmus hirdetésével a munkásmozgalomban általában és a szakszervezeti mozgalomban különösen, a proletariátus pártjának tagadásával, a felkelés szükségességének el nem ismerésével és az általános sztrájk túlértékelésével („az ölbe tett kezek taktikája”) mindenütt zavarja a munkástömegek forradalmasodását, ahol csak valami befolyása van. A Szovjetunió elleni kirohanásai, amelyek a proletárdiktatúra általános tagadásából folynak, ebben a tekintetben egy sorba helyezik a szociáldemokráciával.

Mindezek az áramlatok és irányzatok megegyeznek a *szociáldemokráciával*, a proletárforradalom eme legfőbb ellenségével a politika alapvető kérdésében,

a proletárdiktatúra kérdésében. Ezért több-kevesebb határozottsággal, egységfrontban a szociáldemokráciával, a Szovjetunió ellenségei ők is. A marxizmust teljes egészében eláruló szociáldemokrácia viszont mindinkább a fabianusok konstruktívizmusára és a gild-szocialisták ideológiájára tér át. Ezek az áramlatok a II. Internacionálé burzsoá „szocializmusának” hivatalos liberális-reformista ideológiájává válnak.

A gyarmati országok és általában az elnyomott népek és fajok munkásmozgalmában a kommunizmus sajátos áramlatok befolyásával találkozunk, amelyek a fejlődés újabb szakaszában reakciós erővé válnak.

A szun jat-szenizmus Kínában a kispolgári narodnyik „szocializmus” ideológiája volt. A „három alapelvről” (nacionalizmus, demokrácia, szocializmus) szóló tanításban a nép fogalma fedezte és elrejtette az osztályok fogalmát; a szocializmus nem mint sajátos és külön termelési módszer lép fel, amelyet egy külön osztály, a proletariátus valósít meg, hanem mint meghatározatlan társadalmi jólét szerepel; az imperializmus elleni harcot nem kapcsolta össze az osztályharc fejlődésének kilátásaival az országon belül. Ezért a szun jat-szenizmus nagyon hasznos szerepet játszott a kínai forradalom első szakaszában az ország további osztálytagozódása és a kínai forradalom további menetének eredményeképpen, azonban a forradalom fejlődésének ideológiai formájából eme fejlődés kerékkötőjévé lett. A szun jat-szenizmus korcs utódai Szun Jat-szen ideológiájának éppen ama vonásait hangsúlyozták, amelyek objektíve reakciósak; a Kuomintang hivatalos ideológiájává változtatták őket, minek következtében a Kuomintang nyílt ellenforradalmi erővé vált. A kínai proletariátus és a dolgozó parasztság tömegeinek ideológiai fejlődése maga után vonja a Kuomintang szemfényvesztése elleni határozott harcot és a szun jat-szenizmus ideológiai maradványainak eltávolítását.

Az olyan irányzatok, mint például a *gandhizmus* Indiában, amelyek át meg át vannak itatva vallásos képzetekkel, az életformák legelmaradottabb és gazdaságilag reakciós formáit eszményítik, a kiutat nem a proletár szocializmusban, hanem ezekhez az elmaradott formákhoz való visszatérésben látják, a passzivitást hirdetik és az osztályharcot megtagadják, a forradalom fejlődésének folyamán nyílt, reakciós erővé alakulnak át. A *gandhizmus* mindinkább a néptömegek forradalma ellen irányuló ideológiává válik. Ellene tehát a kommunizmusnak állandóan a leg-határozottabb harcot kell folytatnia.

A *gerveyizmus*, amely azelőtt Amerikában a néger kisbirtokosok és munkások ideológiája volt, és még ma is bizonyos befolyást gyakorol a néger tömegekre, jelenleg ugyancsak akadállyá vált a tömegek forradalmasításának útján. Kezdetben a néger teljes társadalmi egyenjogúsításáért szállt síkra, ma már azonban sajátos néger „cionizmussá” alakult át, amely az amerikai imperializmus elleni harc helyett a „Vissza Afrikába” jelszót adta ki. Ez a veszélyes ideológia, amelyben semmiféle valójában demokratikus vonás nincs, és a nem létező „néger királyság” arisztokrata kellékeivel kacérkodik, a legkeményebb visszautasításra kell hogy

találjon, mert nemcsak hogy nem segíti, hanem ellenkezőleg, akadályozza a nége-
reknek az amerikai imperializmus elleni felszabadító tömegharcát.

Mindezen áramlatokkal szemben áll a *proletár kommunizmus*. Mint a nemzetközi
forradalmi munkásosztály nagy ideológiája, abban különbözik a fenti áramlatok-
tól és elsősorban a szociáldemokráciától, hogy teljes egyetértésben Marx és Engels
tanításaival, *elméleti és gyakorlati forradalmi harcot vív a proletariátus diktatúrájá-
ért a proletár tömegcselekvés minden formájának alkalmazásával.*

2. A KOMMUNISTA STRATÉGIA ÉS TAKTIKA ALAPVETŐ FELADATAI

A Kommunista Internacionálé eredményes harca a proletárdiktatúráért meg-
követeli, hogy minden országban acélkemény, harcokban megedzett, fegyelmezett,
centralizált, a tömegekkel szorosan összekapcsolt kommunista párt legyen.

A párt a munkásosztály élcsapata, amely az osztály legjobb, legöntudatosabb,
legaktívabb és legbátrabb tagjaiból áll. A párt magában egyesíti az egész proletár
harc tapasztalatainak összegezett tapasztalatait. A marxizmus forradalmi elméle-
tére támaszkodva, az osztálynak mint egésznek általános és hosszú időre szóló
érdekeit képviselve, a párt a proletár alapelvek, a proletár akarat, a forradalmi
proletár cselekvés egységét testesíti meg. A párt a vasfegyelem és a demokratikus
centralizmus legszigorúbb forradalmi rendjével egybekötött forradalmi szervezet,
amit csak a proletár élcsapat öntudatával, a forradalom iránti áldozatkészségével,
azzal a képességével, hogy elszakíthatatlanul egybe tud forni a proletár tömegek-
kel, valamint a tömegek tapasztalatán ellenőrzött és megmagyarázott helyes poli-
tikai vezetéssel ér el.

Hogy a proletárdiktatúra kivívásának történelmi feladatát megvalósíthassa,
a kommunista pártnak a következő alapvető *stratégiai* célokat kell kitűznie és
végrehajtania:

Meg kell nyernie saját osztálya többségét, a munkásnőket és a munkásifjúságot
is beleértve. Ennek elérésére biztosítani kell a kommunista pártok döntő befolyá-
sát a proletariátus széles tömegszervezeteire (tanácsok, szakszervezetek, szövetke-
zetek, sport- és kultúrszervezetek stb.). A proletariátus többségének megnyerése
szempontjából különösen nagy jelentősége van a *szakszervezetek*, a munkásosztály
mindennapi harcát vívó, valóban tömegszervezetek meghódításának. A reakciós
szakszervezetekben folytatott munka és hozzáértő meghódításuk, a szakmailag
szervezett széles tömegek bizalmának megnyerése, a reformista vezetők eltávolítása
és állásukból való elmozdítása — ez a forradalmat előkészítő korszak egyik leg-
fontosabb feladata.

A proletárdiktatúra kivívásának előfeltétele az is, hogy a proletariátus biztosítsa
hegemóniáját a *dolgozó tömegek népes rétegei felett*. Ennek megvalósítása céljából
a kommunista pártnak befolyása alá kell vonnia a városi és falusi szegénység töme-

geit, az intelligencia alsó rétegeit, az úgynevezett „kisembereket”, vagyis a kispolgári rétegeket általában. Különösen nagy a jelentősége a *parasztságra* való befolyás érdekében folytatott munkának. A kommunista pártnak meg kell szereznie a falun a proletariátushoz legközelebb álló rétegek, és pedig a mezőgazdasági munkások és a falusi szegénység teljes támogatását. E célból a mezőgazdasági munkások külön szervezésére van szükség; a pártnak mindenképp támogatnia kell őket a falusi burzsoázia ellen vívott harcukban, és erélyes szervezési munkát kell folytatnia a parcellás és törpeparasztság között. A parasztság középrétegeivel szemben a kommunista pártnak (amennyiben fejlett kapitalista országokról van szó) semlegesítésük politikáját kell folytatnia. A győzedelmes kommunista forradalom elmaradhatatlan előfeltétele, hogy a proletariátus, amely az egész nép érdekeinek hordozója és a legszélesebb néptömegek vezetője a finánc-tőke elnyomása elleni harcban, megvalósítsa mindezeket a feladatokat.

A proletariátus világharcának szempontjából a Kommunista Internacionálé legfontosabb stratégiai feladata: forradalmi harc *a gyarmatokon, félgyarmatokon és a függő országokban*. Ez a harc a gyarmati munkásosztály és parasztság tömegeinek a forradalom zászlaja alá való toborzását feltételezi, ami nem lehetséges az elnyomó nemzetek proletariátusa és az elnyomott nemzetek dolgozó tömegei közötti legszorosabb együttműködés nélkül.

Amikor a Kommunista Internacionálé az úgynevezett „civilizált országokban” a forradalmat a proletárdiktatúra zászlaja alatt szervezi az imperializmus ellen, ugyanakkor minden mozgalmat támogat a gyarmatokon, félgyarmatokon és a függő helyzetben levő országokban (például Latin-Amerikában) az imperialista erőszak ellen; propagandát folytat a sovinizmus minden válfaja és a leigázott nagy és kis népek és fajok imperialista üldözésének minden módszere (a négerrekhez, a „sárga munkához” való viszony, antiszemitizmus stb.) ellen, és támogatja ez utóbbiak harcát az elnyomó nemzet burzsoáziája ellen. A Kommunista Internacionálé különösen erélyes harcot folytat a nagyhatalmak nemzeteiben fellépő sovinizmus ellen, az ellen a sovinizmus ellen, amelyet mind az imperialista burzsoázia, mind szociáldemokrata ügynöksége, a II. Internacionálé hirdet, az imperialista burzsoázia működését állandóan szembeállítja a Szovjetunió ama működésével, amely a gyakorlatban megvalósítja az egyenjogú népek testvéri viszonyát.

Az *imperializmus* országaiban a kommunista pártoknak rendszeresen segíteniük kell a gyarmati felszabadító forradalmi mozgalmakat és az elnyomott nemzetiségek mozgalmait általában. A legtevékenyebb segítségnyújtásnak ez a kötelessége első sorban annak az országnak a munkásaira hárul, amelytől az elnyomott nemzet pénzügyileg, gazdaságilag vagy politikailag függ. A kommunista pártoknak nyíltan el kell ismerniük a gyarmatok elszakadási jogát, ezt az elszakadást, vagyis a gyarmatok függetlenségét az imperialista államtól népszerűsíteniük kell, el kell ismerniük a gyarmatoknak a fegyveres védelemre való jogát az imperializmussal szemben (azaz a felkelés és a forradalmi háború jogát), s hirdetniük és aktívan támogatniuk kell minden lehető eszközzel ezt a védelmet. Ugyancsak ez a politikai

irányvonalon kötelező a kommunista pártok számára az összes elnyomott nemzetek esetében.

Magukban a *gyarmati és félgyarmati* országokban a kommunista pártok kötelesek a legbátrabb és legkövetkezetesebb harcot vívni a külföldi imperializmussal, és emellett okvetlenül népszerűsíteniük kell az imperialista országok proletariátusával való közeledés és szövetség eszméjét; nyíltan fel kell vetniük, népszerűsíteniük és megvalósítaniuk az agrárforradalom jelszavát; e célból nagy paraszttömegeket kell mozgósítaniuk a földbirtokos járom lerázására, és harcot folytatniuk a papság, a missziók és más hasonló elemek reakciós és középkori befolyása ellen.

Az alapvető feladat itt a munkások és parasztok *önálló* szervezése (a proletariátus kommunista osztálypártjában, szakszervezetekben, parasztszövetségekben, parasztbizottságokban, forradalmi helyzetben pedig a tanácsokban stb.), továbbá a nemzeti burzsoázia hatása alól való felszabadulás. A nemzeti burzsoáziával ideiglenes megegyezéseket csak akkor szabad kötni, ha nem akadályozza a munkások és parasztok forradalmi szervezését, és tényleges harcot folytat az imperializmus ellen.

A *taktikai* vonal meghatározásakor minden kommunista párt mindig az adott külső és belső helyzetet kell hogy számba vegye: az osztály-erőviszonyokat, a burzsoázia szilárdságának és erejének, valamint a proletariátus felkészültségének fokát, a közbülső rétegek álláspontját stb. A párt ezekhez a feltételekhez képest állapítja meg jelszavait és harci módszereit, és mindig abból indul ki, hogy a lehető legszélesebb tömegeket a harc lehető legmagasabb színvonalán kell mozgósítani és szervezni. A párt a még csak kialakulóban levő forradalmi helyzet megszabta részleges követeléseket állít fel, ugyanakkor azonban alá kell hogy rendelje ezeket a követeléseket és jelszavakat forradalmi céljának: a hatalom elfoglalásának és a burzsoá kapitalista társadalom megdöntésének. Megengedhetetlen a munkásosztály mindennapi szükségleteitől és harcaitól való elszakadás éppúgy, mint a párt tevékenységének kizárólagosan ezekre a mindennapi követelésekre és harcra való korlátozása. A párt feladata, hogy ezekből a mindennapi apró szükségletekből *kiindulva*, a munkásosztályt a *hatalomért való forradalmi harcba* vezesse.

Forradalmi fellendülés idején, amikor az uralkodó osztályok bomlásban, a tömegek pedig forradalmi forrongásban vannak, mikor a közbülső rétegek a proletariátus felé ingadoznak, amikor a tömegek akciókra és áldozatokra készek, a proletariátus pártja az előtt a feladat előtt áll, hogy nyílt rohamra vigye őket a burzsoá állam ellen. Ezt az egyre jobban élesedő átmeneti jelszavak (a tanácsok, munkásellenőrzés a termelés fölött, parasztbizottságok alakítása a földbirtokosok földjének elfoglalása céljából, a burzsoázia lefegyverzésének és a proletariátus lefegyverzésének jelszava stb.) népszerűsítésével és *tömegakciók* szervezésével éri el, amelyeknek a pártagitáció és -propaganda minden területe, köztük a parlamenti munka is alá kell hogy legyen rendelve. Ezek a tömegakciók: sztrájkok, sztrájkok és tüntetések összekapcsolása, sztrájkkal egybekötött fegyveres tüntetések, végül általános sztrájk a burzsoázia államhatalma elleni fegyveres felkeléssel összekötve.

A harcnak ez utóbbi legfejlettebb formája a hadművészet szabályaira támaszkodik; előfeltételei: a haditerv, a hadműveletek támadó jellege és a proletariátus tántoríthatatlan áldozatkészsége és hősiessége. Az ilyen akciókat okvetlenül meg kell hogy előzze a nagy tömegek katonai alakulatokba szervezése, amelyeknek már a formája is megfelelő arra, hogy a dolgozókat a lehető legnagyobb számban összefogja és mozgásba hozza (munkás- és parasztküldöttek tanácsai, katonatanácsok stb.); ugyanígy szükséges a forradalmi munka a hadsereg és hajóhad soraiban.

Az új, merészebb jelszavakhoz való átmenet során a leninizmus politikai taktikájának alapszabályát kell irányadónak tekinteni, amely szerint a tömegeket úgy kell tudni felvonultatni a forradalmi állásokba, hogy ezek a tömegek maguk, a saját tapasztalatukon okulva győződjenek meg a párt vonalának helyességéről. Ennek a szabálynak a be nem tartása kikerülhetetlenül a tömegektől való elszakadásra, puccsizmusra, a kommunizmusnak „baloldali” tudákossággá, kispolgári forradalmi kalandorsággá való korcsosulásához vezet. Nem kevésbé veszedelmes, ha a forradalmi helyzet fejlődésének csúcspontja kihasználatlanul marad, amikor a proletariátus pártjának bátor és határozott rohamot kell vezetnie az ellenség ellen. Az ilyen helyzet elmulasztása és a felkelés meg nem kezdése annyit jelent, mint átadni a kezdeményezést az ellenfélnek és a forradalmat vereségre kárhozthatni.

Amikor *nincs forradalmi fellendülés*, a kommunista pártok a dolgozók mindennapi szükségleteinek megfelelő *részleges* jelszavakat és követeléseket kell hogy felállítsanak és összekössenek a Kommunista Internacionálé alapvető feladataival. De a kommunista pártoknak emellett nem szabad olyan *átmeneti* jelszavakat kiadniuk, amelyek csak forradalmi helyzet esetén alkalmazhatók, mert nem forradalmi helyzetben a kapitalista szervezetekbe való beolvadás jelszavaivá válhatnak (például a munkásellenőrzés jelszava stb.). A részleges követelések és jelszavak okvetlen előfeltételei a helyes taktikának általában, egész sereg átmeneti jelszó pedig el nem választható a forradalmi helyzettől. Viszont a részleges követelések és az átmeneti jelszavak „elvi” tagadása nem egyeztethető össze a kommunista taktika alapelveivel, mert valójában passzivitásra kárhozthatja a pártot, és elszakítja a tömegektől. Emellett az *egységfront* taktikája — mint a tőke elleni legeredményesebb harcnak, a tömegek osztálymozgósításának, a reformista vezetők leleplezésének és elszigetelésének eszköze — a kommunista pártok taktikájának legfontosabb eleme az *egész forradalom előtti időszak tartama alatt*.

Az egységfronttaktika helyes alkalmazásának és a tömegek megnyerésének általában a *szakszervezetekben* és a proletariátus többi tömegszervezeteiben végzett rendszeres és szívós munka az előfeltétele. A szakszervezethez való tartozás — még a legreakciósabbhoz is — egyenes kötelessége minden kommunistának, minthogy a szakszervezet tömegszervezet. Csak a szakszervezetekben és az üzemekben folytatott állandó és következetes munkával, mely a munkások érdekeinek legszívósabb és legerélyesebb védelme érdekében folyik, a reformista bürokrácia ellen vívott kíméletlen harccal lehet kézbe venni a munkások harcának irányítását, és a párt részére megnyerni a szakszervezetekbe szervezett munkástömegeket.

A reformisták szakadár politikájának ellensúlyozására a kommunisták, az osztályharc alapján állva, minden országban és nemzetközi méretekben a *szakszervezetek egységéért szállnak síkra*, és mindenképp támogatják és erősítik a *Vörös Szakszervezeti Internacionálé* munkáját.

A Kommunista Internacionálé pártjai mindenütt a munkástömegek és általában a dolgozó tömegek aktuális és legégetőbb szükségleteinek védelméért szállnak síkra. Felhasználják a forradalmi agitáció és propaganda céljaira a burzsoá parlament szószerét. Ám az összes részleges feladatokat alárendelik a proletárdiktatúráért folytatott harc céljainak. Ezeknek szem előtt tartásával a következő fő területeken állítanak fel részleges követeléseket és jelszavakat:

A szó szorosabb értelmében vett *munkáskérdésben a gazdasági* harc ama kérdéseit vetik fel (a trösztökben egyesített tőke támadása elleni harc, a munkabér, a munkaidő, a kötelező békéltető bíróságok, a munkanélküliség kérdései), amelyek *átmennek* az általános politikai harc kérdéseibe (nagyipari összeütközések, egyesülési és sztrájkjog stb.). Felvetnek közvetlen *politikai* jellegű kérdéseket is (adó, drágaság, fasizmus, a forradalmi pártok üldözése, fehérterror, a kormány aktuális politikája általában). Felvetik végül a *világpolitika kérdéseit*: a Szovjetunióhoz és a gyarmati forradalmakhoz való viszony, a nemzetközi szakszervezeti mozgalom egységéért, az imperializmus és a háborús veszedelem elleni, továbbá az imperialista háború elleni harc rendszeres előkészítésének kérdéseit.

A *parasztkérdés* terén ilyen részleges követelések: az adópolitikát, a parasztság jelzálog-eladósodását, az uzsoratóke elleni harcot, a kevés földű parasztok földszükségletét, földbirtokbérletét, a részletmunkát stb. illető követelések. A kommunista pártnak ezekből a részleges szükségletekből kiindulva ki kell formálnia a neki megfelelő jelszavakat, és össze kell foglalnia őket; a nagybirtokosok földjének elkobzása, valamint a „munkás-paraszt kormány” jelszava a proletárdiktatúrával egyértelmű a fejlett kapitalista országokban, a proletariátus és parasztság demokratikus diktatúrájával egyértelmű az elmaradt országokban és egy sereg gyarmaton.

Hasonlóképpen rendszeres munkát kell folytatni a *proletár- és parasztfjűség* közt (főként a Kommunista Ifjúmunkás Internacionálé szekcióin keresztül); a munkában életük és harcuk sajátos feltételeiből kell kiindulni, és követeléseiket a proletariátus általános követeléseivel és harci jelszavaival kell összekapcsolni.

A *gyarmati népek* elnyomása elleni harc terén a kommunista pártok *magukon* a gyarmatokon részleges követeléseket kell hogy felállítsanak, amelyeket az adott gyarmat sajátos helyzete szab meg, éspedig: az összes nemzetek és fajok teljes egyenjogúsága; a külföldiek kiváltságainak eltörlése; a munkás- és parasztszervezetek szabadsága; a munkanap megrövidítése; a gyermekmunka eltiltása; a kiszípolozó uzsoraszerződések megsemmisítése; a földbérleti díj leszállítása, illetve megszüntetése; az adók csökkentése; adómegtagadás stb. Mindezeket a részleges jelszavakat alá kell rendelni a kommunista pártok alapvető követeléseinek, amelyek: az ország teljes politikai függetlensége és az imperialisták elkergetése; munkás- és parasztkormány; földet az egész népnek; nyolcórás munkanap stb. Az *im-*

perializmus országaiban a kommunista pártok kötelesek támogatni ezt a harcot, de ugyanakkor kampányt kell indítaniuk az imperialista csapatok kivonása érdekében, propagandát folytatniuk a felszabadításukért küzdő, elnyomott országok védelmére, mozgósítaniuk a tömegeket a csapat- és fegyverszállítás bojkottálására, ezzel kapcsolatban pedig sztrájkokat és a tömegtiltakozás egyéb formáit stb. kell megszervezniük.

A Kommunista Internacionálé különös figyelmet kell hogy szenteljen az *imperialista háborúk* veszedelme elleni harc előkészítésének. A szociálsovinizmus, a szociálimperializmus, a burzsoázia imperialista terveit takaró pacifista frázisok kíméletlen leleplezése; a Kommunista Internacionálé alapvető jelszavainak népszerűsítése; mindennapi szervező munka ebben az irányban, a munka legális és illegális módszereinek feltétlen összeegyeztetése mellett; szervezett munka a hadsereg és a hajóhad soraiban — ez kell hogy alkossa a kommunista pártok tevékenységét. A Kommunista Internacionálé fő jelszavai ezzel kapcsolatban a következők legyenek: az imperialista háború polgárháborúvá való átváltoztatása; a „saját” imperialista kormány veresége; a Szovjetunió és a gyarmatok minden eszközzel való védelme ellenük indított imperialista háború esetén. A Kommunista Internacionálé minden szekciójának és minden tagjának feltétlen kötelessége, hogy népszerűsítsék ezeket a jelszavakat, leleplezzék a Népszövetség „szocialista” szörszálhasogatását és az imperialista célok „szocialista” bőrbe való bújtatását, és állandóan emlékeztetben tartsák az 1914—1918-as háború tapasztalatait.

A forradalmi harc és a forradalmi cselekvések összeegyeztetése és eredményes vezetése céljából a nemzetközi proletariátus számára elengedhetetlen a *nemzetközi osztályfegyelem*, amelynek legfontosabb előfeltétele maguknak a kommunista soroknak a legszigorúbb nemzetközi fegyelme. Ez a nemzetközi kommunista fegyelem abban áll, hogy a mozgalom részleges és helyi érdekeit alárendelik a mozgalom általános és tartós érdekeinek, és hogy a Kommunista Internacionálé vezető szerveinek határozatait minden kommunista feltétlenül végrehajtja.

A szociáldemokrata II. Internacionáléval ellentétben, amelynek minden pártja „saját” nemzeti burzsoáziája és annak „hazája” fegyelmének veti alá magát, a Kommunista Internacionálé szekciói csak egy fegyelmet ismernek: a nemzetközi proletár fegyelmet, amely biztosítja a világ munkásainak győzedelmes harcát a világ proletariátusának diktatúrájáért. Szemben a II. Internacionáléval, amely szét szakítja a szakszervezeteket, amely harcot folytat a gyarmati népek ellen és egyséfrontot alkot a burzsoáziával, a Kommunista Internacionálé az a szervezet, amely sikrasszáll az egész világ proletariátusának egységéért, az összes népek és fajok dolgozóinak egységéért az imperialista járom elleni harcukban.

*

A kommunisták odaadó bátorsággal folytatják ezt a harcot a nemzetközi osztályfront összes szakaszain, nem rettennek meg a burzsoázia véres terrorjától, mert meg vannak győződve róla, hogy a proletariátus győzelme kikerülhetetlen.

„A kommunisták nem titkolják nézeteiket és szándékaikat. Nyíltan hirdetik, hogy céljaik csakis minden eddigi társadalmi rend erőszakos felforgatásával érhetők el.

Reszkessenek az uralkodó osztályok a kommunista forradalomtól. A proletároknak e forradalomban láncaikon kívül nincs mit elveszteniük. Nyerhetnek cserébe egy egész világot.

Világ proletárjai, egyesüljetek!”

Elfogadva: 1928. szeptember 1.

A Munka és Tudás Könyvtára című kiadvány alapján. Verlag der Arbeiterbuchhandlung. Wien, VIII. 5—88. old.

A TŐKÉS VILÁGGAZDASÁGI VÁLSÁG,

A FASIZMUS ELLENI HARC

ÉS A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ IDŐSZAKA

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK X. PLÉNUMA (1929. JÚLIUS 3—19.)

[34]

A NEMZETKÖZI HELYZET ÉS A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ LEGKÖZELEBBI FELADATAI TÉZISEK

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma megállapítja, hogy az események fejlődése a VI. világkongresszus óta teljes egészében igazolta a gazdasági és politikai világhelyzetnek a VI. kongresszuson adott elemzését és a nemzetközi kommunista mozgalom ott kijelölt irányvonalának helyességét.

A szociáldemokráciának a jobboldali és békülékeny elemek által visszhangzott jóslataival szemben a kapitalizmus stabilizációja nemcsak hogy nem bizonyult tartósnak, hanem ellenkezőleg, mind ingatagabbá válik. Egyre szemléletesebben bizonyosodik be a VI. kongresszus azon értékelésének helyessége, amely a háború utáni kapitalizmus jelenlegi, harmadik periódusát az általános válság érlelődési szakaszának minősíti, amikor gyorsuló ütemben éleződnek ki az imperializmus alapvető külső és belső ellentmondásai. Ezek az ellentmondások elkerülhetetlenül imperialista háborúkhöz, hatalmas osztálykonfliktusokhoz és új forradalmi fellendülés kibontakozásához vezetnek a fő tőkésországokban, és nagy imperialista-ellenes forradalmakhoz a gyarmati országokban.

I. A KAPITALIZMUS ALAPVETŐ ELLENTMONDÁSAINAK KIÉLEZŐDÉSE

1. A világháború befejezése óta eltelt tíz évben a burzsoázia, a II. Internacionálé pártjainak közvetlen és tevékeny támogatásával, rendszeresen félrevezette a dolgozókat azzal a legendával, hogy az 1914—1918-as háború az „utolsó” volt, és most, miután leverték és lefegyverezték Németországot, a tőkésállamok között tartós békének kell bekövetkeznie. (A Népszövetség mint a „béke eszköze”, a számtalan polgári „leszerelési terv”, a képmutatóan pacifista Kellogg-paktum, a Young-terv mint a jóvátételi probléma és több, a háború utáni kibontakozott imperialista ellentét „békés megoldásának” módszere.) Valójában kiderült, hogy az 1914—1918-as

háború befejezése óta még sohasem fenyegetett annyira az új imperialista világ-háború veszélye, mint most. A piacokért, a nyersanyagforrásokért, a tőke kiviteléért és befektetési területeiért, tehát a gazdasági övezetek egymás rovására történő kiszélesítéséért, a világ újrafelosztásáért folytatott eszeveszett küzdelem elkerülhetetlenül háborúra vezet a legnagyobb imperialista hatalmak között. Tevékenyen készíti elő a háborút a Népszövetség, az angol—francia imperializmus eszköze. Azzal, hogy elutasította a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének tervét a tényleges általános leszerelésre,⁶⁷ a Népszövetség leleplezte önmagát mint a háború előkészítésének eszközét. A „háborúról való lemondás” képmutató álarcá alatt, a Kellogg-paktum mögött, valójában az amerikai imperializmus ama kísérlete húzódik meg, hogy biztosítsa magának a jogot és a lehetőséget az új háború időpontjának végleges meghatározására. Az imperialista országokban folyó eszeveszett fegyverkezési hajsza és az új katonapolitikai szövetségek alakulása (Anglia—Franciaország, Anglia—Japán, Franciaország—Lengyelország stb.) ugyancsak az új imperialista háború közeledését tanúsítja, amely még nagyobb méretű és még pusztítóbb lesz, mint az 1914—1918-as háború.

A jóvátétel kérdésének új rendezése a Young-terv által távolról sem jelenti, hogy — mint azt a reformisták hangoztatják — az imperialista ellentétek gyengülnének. Ellenkezőleg, ez tovább élezi az imperialista táborban az összeütközéseket (angol—amerikai harc a jóvátételi bankért,⁶⁸ szöges francia—német ellentét), s egyszersmind súlyosbítja a pénzügyi blokád, tehát a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni intervenció veszélyét is azáltal, hogy Németországot mindinkább bevonják az imperializmus szovjetellenes háborús politikájának arcvonalába. A „kis” háborúk, amelyeket a gyarmati és félgyarmati országokban folytatnak (Kína: a Kuanghszi-csoport, és Nankingban Feng Jü-hsziang), és amelyek mögött a fokozódó angol—amerikai vetélkedés rejlik, előzményei az Amerikai Egyesült Államok és Anglia között a világhegemóniáért vívandó nagy háborúnak. A párizsi konferencia⁶⁹ után a korábbinál élesebben vetődik fel a jóvátétel kérdése, amelyben kereszteződnek az uralkodó tőkés hatalmak legfőbb ellentéteinek szálai, és amely probléma azzal kapcsolatos, hogy éleződik az imperialista csoportoknak és hatalmaknak a piacokért, a nyersanyagforrásokért és a tőkekivitelért vívott küzdelme. A finánc-tőke monopolista egyesüléseinek nemzetközi összefonódása (a nemzetközi kartellek, a finanszírozó társulások, a Young-féle jóvátételi csúcshank) nemhogy nem csökkenti a háborús veszélyt, hanem ellenkezőleg, erősíti azt, mivel létrehozza annak feltételeit, hogy a közelgő háború a világ újrafelosztásáért folytatott világ-háborúvá változzon. Eközben, az imperialista táboron belüli vetélkedés és elkese-

⁶⁷ Az 1927. november 30-án a Népszövetség genfi leszerelési értekezletére érkezett, *Litvinov* vezette szovjet küldöttség javaslata; tartalmazta az összes szárazföldi, légi- és haditengerészeti erők feloszlását, a fegyverzet és a hadianyag megsemmisítését, a hadi költségvetések befa-gyaszását.

⁶⁸ A Young-terv lebonyolítására létrehozott Nemzetközi Elszámolások Bankja.

⁶⁹ A Kellogg—Briand-paktum 1928 nyarán Párizsban folytatott előkészítő tárgyalásai.

redett harc ellenére, mindinkább kiéleződik az alapvető világellentét a tőkés világ és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége mint két, egymással elvileg ellentétes gazdasági-politikai rendszer között. A fő veszély: az imperialisták támadása a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége ellen. Ezt mutatják a szovjet-ellenes katonai tömörülés kialakítására és kibővítésére irányuló új próbálkozások, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségével határos államok lázas fegyverkezése (a román hadsereg újjászervezése, Lengyelország eszeveszett fegyverkezése a francia vezérkar segítségével, az Anglia részvételével végrehajtott reakciós államcsíny Afganisztánban) és a rendszeresen provokált összetűzések a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségével a szovjet diplomáciai képviselők elleni támadások formájában. A kínai ellenforradalmárok imperialista hatalmak provokálta támadása a harbini szovjet konzulátus ellen,⁷⁰ a Szovjetunióval fennálló szerződéses viszony arcátlan megszegése, a Kelet-Kínai Vasút megszállása a kínai militaristák által, a szovjet munkások és alkalmazottak tömeges letartóztatása és bántalmazása — mindez egyértelmű a nemzetközi finánciókének a Szovjetunió elleni közvetlen háborús provokációjával. Az új imperialista háborúknak mindezek az előkészületei a „szocialista pártok” tevékeny és sokoldalú közreműködésével folynak, amelyek „baloldali” szárnya a legalantasabb szerepet játssza, pacifista szövegekkel palástolva ezt a készülődést.

2. Ezzel egyidőben hiábavalónak bizonyult a burzsoázia reménysege, hogy a Szovjetunióban tőkés elfajulás következik be, alárendelt helyzetbe kerül a kapitalista világgal szemben, és ezáltal a nemzetközi tőke gyarmatává válik. A fennálló igen nagy nehézségek (a múltból örökölt műszaki-gazdasági elmaradottság, a parasztgazdaság rendkívül alacsony színvonala, az ellenséges tőkés környezet) ellenére a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége az SZK(b)P vezetésével győzelmes támadást bontakoztatott ki a város és a falu tőkés elemei ellen, biztosítva a gazdálkodás szocialista formáinak döntő túlsúlyát a kapitalista elemekkel szemben. A mezőgazdaság technikai fellendülésére alapozott tömeges kollektivizálás hatalmas lendülete, a kolhozok, a szovhozok, a gép- és traktorállomások építése, végül a szocialista ipar viharos növekedése az összefogás új termelési formáinak alapjára helyezi a munkásosztály és a parasztság szövetségét, és megszilárdítja a proletárdiktatúra fő hadállásait. A szocializmust építő munkásosztály lelkesedése most mind nagyobb méretekben nyer kifejezést a munkatermelékenység emeléséért, az ipari termelés növekedéséért folyó szocialista munkaverseny kibontakozásában, a bürokratizmus elleni erősödő harcban, az államapparátus megtisztításában a szovjethatalomtól idegen elemektől stb. A szocialista építés öt éves terve, amelynek célja a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége további gyors ütemű iparosítása, a termelési eszközök termelésének lehető legnagyobb fokú fejlesztése, a városi és falusi szocialista szektor határozott megerősítése a tőkés elemek

⁷⁰ 1929. május 7-én fegyveres banditák megtámadták és földúlták a harbini (Pincsiang) szovjet konzulátus helyiségeit.

rovására, a mezőgazdaság nagyméretű föllendítése a parasztok millióinak bevonásával a szocialista építőmunkába, és a munkásosztály, valamint a falusi dolgozó tömegek anyagi és műveltségi szintjének számottevő emelése — mindez nem csupán a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége dolgozó tömegeinek, hanem az egész nemzetközi proletariátusnak is hatalmas vívmánya. Ennek a nagy tervnek már megkezdett sikeres végrehajtása megszilárdítja a proletárdiktatúra szocialista alapjait, fokozza védelmi képességét, következőképpen erősíti a nemzetközi forradalmi proletármozgalom harci pozícióit. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének sikeres előrehaladása a szocializmushoz vezető úton rendkívül fontos tényező a tőkés stabilizáció megrendülése és a kapitalizmus általános válságának kiéleződése szempontjából.

3. Eredménytelennek bizonyultak a burzsoáziának azok a kísérletei is, hogy a főbb tőkésországokban megteremtse az „ipari békét”. Mind égetőbben vetődik fel számára — a lakosság igen nagy tömegeinek elszegényedése folytán⁷¹ — a megoldhatatlan piacprobléma, amelyet nemcsak a termelőapparátus növekedése élez, hanem élezi a monopolista trösztök és kartellek által meghatározott magas árak, a vámsorompók drótakadályai, a gazdaságilag elmaradott országok ipari fejlődése, a gyarmatok helyzetének általános ingatagsága is stb. Hiábavalónak bizonyultak a burzsoázia arra tett kísérletei, hogy ezt a döntő ellentmondást széles körű tőkés racionalizálással kerüljék meg. A racionalizálás végrehajtása ezt az ellentmondást még inkább súlyosbítja. A tőkés racionalizálás, amely növeli a gazdasági gépezet termelőképességét és a munkás kezek millióit szorítja ki a termelőfolyamatból, miközben kiélezi a világpiaci versenyharcot, a társadalmi konfliktusok kiéleződéséhez is vezet. Egész súlyával a munkásosztályra nehezedik, lenyomja életszínvonalát, és a munkanap meghosszabbításával, valamint a futószalag-rendszer bevezetésével a végsőig fokozza a munka okozta kimerülést. A munkásosztálynak mindazokat a szociális vívmányait, amelyeket az évtizedes harcok során, különösen pedig az 1918—1920-as forradalmi fellendülés időszakában kicsikart, eltörölték vagy eltörlés fenyegeti (a nyolcórás munkanap, a társadalombiztosítás, a munkanélküliség, a munkástörvényhozás, a szakszervezetek jogai, a sztrájkjog). Némely országban a proletariátus szociális-politikai vívmányait a szociáldemokrácia segítségével semmisítik meg, új „reformok” képmutatató álarca alatt (a franciaországi társadalombiztosítási és lakásügyi törvény). A burzsoázia más országok mellett Angliában az „ipari béke”, Németországban a „gazdasági demokrácia”, Olaszországban a „kötelező döntőbíráskodás” zászlaja alatt, a szociáldemokrácia és a reformista szakszervezeti bürokrácia támogatásával a legnagyobb kíméletlenséggel vezeti be a munkásosztály gátlástalan kirablásának, leigázásának és barbár

⁷¹ A „Kommunyisztjicseszkiy Internacional v dokumentah” című kötetben itt (878. old.) — nyilvánvaló sajtóhiba folytán — obednyenyije (elszegényedés) helyett objegyinyenyije (egyesülés) szerepel. Az előbbi a jó; ezt a szöveg értelme és az egykorú német változat (Inprekorr, 1929. 65. sz. 1932. old.) „Verarmung” kifejezése bizonyítja.

elnyomásának rendszert. A tőkés racionalizálás következménye a munkanélküliség óriási mértékű növekedése (a főbb tőkésországokban 12—13 millió munkanélküli van). A középrétegek elszegényedése, az alkalmazottak leépítése a tőkésországokban felduzzasztja a városi szegénység sorait. A parasztság legnagyobb tömegeinek helyzete nemcsak hogy nem javult, de a középparasztok és a szegény-parasztok elszegényedése jelentősen fokozódott is. A falusi lakosság e rétegeinek helyzetét még rontja a kibontakozó agrárválság és a reakció erősödése minden országban. Mind nyilvánvalóbbá válik az amerikai burzsoázia által meghirdetett „felvirágzás” (prosperity) jelszó csődje. Hogy helytállhasson az európai konkurenciával szemben, a burzsoázia tervszerű támadást folytat az amerikai munkásosztály életszínvonala ellen, és megsokszorozza a munkanélküliek hadseregét (több mint hárommillió munkanélküli van az Amerikai Egyesült Államokban). A békülékenyek elképzelését a tőkésországok belső ellentmondásainak enyhüléséről és arról, hogy a belső piacot meg lehet szervezni a világszíni anarchia fennmaradása mellett, megcáfolta az utóbbi évek kapitalista fejlődése; ez az elképzelés valójában a reformista ideológia előtti fegyverletétel.

A munkásosztály gazdasági megfojtásának politikája mellett fokozódik a politikai reakció is: a burzsoázia államgépezetének fasiszálása, a megtorlás és a fehérterror erősödése, fasiszta államcsínyek a világtőke támogatásával (Jugoszlávia), a forradalmi szervezetek betiltása (a Vörös Frontharcos Szövetség feloszlata Németországban),⁷² sortűzek a sztrájkoló munkások tüntetéseire (Indiában, az Amerikai Egyesült Államokban és Berlinben),⁷³ a forradalmárok legyilkolása bírósági eljárással és anélkül, sokéves fegyházbüntetések (Olaszországban, a balkáni államokban, Lengyelországban stb.), dühöngő fehérterror a munkás-paraszt mozgalmakkal szemben (Mexikóban, Kubában, Venezuelában és Latin-Amerika más országaiban). A fokozódó imperialista ellentétek és az élesedő osztályharc körülményei között a fasizmus a burzsoázia uralmának mind szélesebb körben alkalmazott módszerévé válik. A fasizmus különleges formája azokban az országokban, ahol erős a szociáldemokrata párt, a szociálfasizmus, amelyhez mint eszközhöz, a burzsoázia mind gyakrabban folyamodik a fasiszta diktatúra rendszere ellen kibontakozó tömegaktivitás megbénítására. A politikai és gazdasági elnyomásnak ezzel az egész szörnyű rendszerével, amelyhez a nemzetközi szociáldemokrácia támogatást nyújt, a burzsoázia hosszú évekre ki akarja küszöbölni a proletariátus forradalmi osztálymozgalmát. Ám törekvései e téren is kudarcot vallottak. A munkásosztály harci tevékenységének fokozódása és a forradalmi munkásmozgalom új fellendülésének kibontakozása elkerülhetetlen összeomlását jelzi ennek a hallatlan kizsákmányoláson és a dolgozókkal szembeni erőszakon alapuló rendszernek,

⁷² A mintegy 150 000 tagot számláló Vörös Frontharcos Szövetséget (Roter Frontkämpferbund — RFB) 1929. május 3-án, a május elsejei berlini események nyomán tiltották be Poroszországban.

⁷³ A berlini rendőrség a betiltott május elsejei tüntetés résztvevőire sortűzet nyitott, amelynek 31 halott és több száz sebesült áldozata lett.

amelyet a nemzetközi szociáldemokrácia cinikusan a „demokrácia virágzása” és a kapitalizmus „szocializmusba” való átnövése korszakának nyilvánított.

4. A burzsoáziának a gyarmatokon sem sikerült elfojtania a forradalmi mozgalmat. Az imperializmus és a gyarmatvilág antagonizmusa mind élesebben jut kifejezésre a legfontosabb gyarmati és félgyarmati országokban. A kínai munkások és parasztok forradalmi mozgalmának átmeneti veresége után a kínai burzsoázia — amelynek gazdasági érdekei a legszorosabban összefonódnak különböző imperialista országok (az Amerikai Egyesült Államok, Nagy-Britannia és Japán) finánc-tőkéjének érdekeivel — és szövetségese, a feudális reakció, teljes csődbe került Kína függetlenségének megvédelmezése ügyében, és valójában áttért a függetlenség imperialista ellenségeinek táborába. A jelenleg Kínában folyó belháború a három militarista klikk között, amelyek különböző imperialista kormányok eszközei, szemléletesen mutatja, hogy a Kínát kormányzó klikkek érdekei gyökeresen ellentétesek Kína nemzeti egyesítésének érdekeivel. Kína egyesítése és megszabadítása az imperializmus igájától elszakíthatatlanul összefügg az agrárforradalommal és a feudális maradványok megsemmisítésével. A polgári demokratikus forradalomnak ezek az alapvető feladatai azonban csak a munkásosztály vezette munkás-paraszt forradalom újabb hatalmas fellendülésekor oldhatók meg. Ennek a fellendülésnek, amelyhez a feltételek kétségtelenül érlelődnek, szükségképpen el kell vezetnie a tanácsoknak mint a munkásosztály és a parasztság forradalmi demokratikus diktatúrája szerveinek a megalakításához.

Hatalmas forradalmi mozgalom bontakozik ki Indiában. A bombayi proletariátus hősi sztrájkja, a dolgozó tömegek harca a Simon-bizottság⁷⁴ ellen, az utcai tüntetések és harcok, a kibontakozó agrármozgalom — mindez arról tanúskodik, hogy India már a gyarmati forradalmak egyik legfontosabb küzdőterévé válik. Az indiai burzsoázia nyílt árulása a nemzeti függetlenség ügyével szemben (a szvaradszisták⁷⁵ nemzeti kongresszusának határozata India domíniumi jogi státusáról) és tevékeny közreműködése a sztrájkoló munkásokkal való véres leszámolásban leleplezi az indiai burzsoázia ellenforradalmi jellegét. Ez azt jelenti, hogy India függetlenségét, a munkásosztály helyzetének javulását és az agrárkérdés megoldását csak a munkás- és paraszttömegek proletariátus vezette forradalmi harca vívhatja ki az angol imperializmus, az indiai hűbérurak és a nemzeti tőke elleni küzdelemben. Az indiai forradalom feladatai csak a munkásosztály és a parasztság forradalmi-demokratikus diktatúrájáért, a tanácsok zászlaja alatt vívott harcban oldhatók meg.

Az indiai forradalmi fellendülés érlelődésével egyidőben újra fellángol a harc

⁷⁴ A Sir John Simon liberális párti politikus vezette, három évig működő különleges bizottságról van szó, amelyet a brit kormány küldött ki 1927-ben az indiai kérdések tanulmányozására és alkotmánytervezet kidolgozására.

⁷⁵ A szvaradszisták az Indiai Nemzeti Kongresszus mérsékelt polgári szárnyát alkották, szemben a balszárnyal, amely már India teljes függetlenségét is célul tűzte ki a brit birodalom belüli domíniumi státus helyett.

a gyarmatokon és a függő országokban a külföldi leigázók ellen (Marokkóban, Kongóban, Latin-Amerika országaiban stb.). Az anyaországokbeli forradalmi munkásmozgalom kibontakozó fellendülésének hatására, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége megerősödésének körülményei között, a gyarmatok forradalmi mozgalmai még sokkal gyorsabb ütemben fognak növekedni, mint eddig, s közelebb hozzák az egész tőkés rendszer összeomlását.

II. A II. INTERNACIONÁLÉ PÁRTJAI A KORMÁNYOKBAN

5. Mivel a burzsoázia képtelen rá, hogy kiutat találjon az éleződő külső és belső ellentmondásokból; mivel szüksége van arra, hogy új imperialista háborúkat készítsen elő, és hátországát a munkásosztály lehető legnagyobb mértékű elnyomásával biztosítsa, mert csakis ilyen eszközzel találhat kiutat a helyzetből; mivel ezeket a feladatokat nem képes önerejéből, a szociáldemokrata pártok segítségével megoldani; végül mert szüksége van arra, hogy ezt a fajta politikát a demokrácia és a pacifizmus zászlajával álcázza — szükségszerűvé vált a burzsoázia nyílt együttműködése a II. Internacionálé pártjaival. Ezzel magyarázható a szociáldemokrácia kormányra kerülése Németországban és a Munkás Párté Angliában. MacDonald és Müller kormányának politikai küldetése abban áll, hogy megvalósítsák a burzsoázia célkitűzéseit mind a belpolitikában (a munkásosztály legsúlyosabb elnyomása, a német munkásosztály kettős présbe szorítása a jóvátétellel kapcsolatban, a racionalizálás Angliában), mind pedig a külpolitikában (új háborúk előkészítése és a gyarmati elnyomás fokozása).

Németországban újból tapasztalatokat szereztünk a szociáldemokráciának — a II. Internacionálé legerősebb pártjának — kormányzati tevékenységével kapcsolatban.

A német munkástömegek saját tapasztalatuk alapján szabadulnak meg a szociáldemokráciához fűződő illúzióiktól. A szociáldemokrácia olyan pártnak bizonyult, amely kormányra kerülve a kötelező döntőbíráskodás hurkával fojtogatta a sztrájkokat, amely támogatta a burzsoáziát a lock-outokban és a munkásosztály vívmányainak felszámolásában (nyolcórás munkanap, társadalombiztosítás stb.). A páncéloshajó-építéssel és új véderőprogramjának elfogadásával, amely szakít a szocializmus háború előtti hagyományainak minden maradványával, háborúra készülődik. A szociáldemokrácia és a reformista szakszervezetek vezető tisztviselői, akik a burzsoázia kitűzte feladatokat hajtják végre, most — Wels megnyilatkozásaiból ítélve⁷⁶ — nyílt fasiszta diktatúrával fenyegetik a német munkásosztályt. A szociáldemokrácia betiltja a május elsejei tüntetést. Lövet a fegyvertelen munkásokra

⁷⁶ Otto Wels, Németország Szociáldemokrata Pártja jobboldali vezetőinek egyike, az SZMI Irodájának tagja az NSZDP magdeburgi kongresszusán (1926. május 26—31.) követelte, hogy alkalmazzanak diktatúrát mind jobb-, mind balfelé.

a május elsejei felvonulás idején. Betiltja a munkássajtót („Die Rote Fahne”),⁷⁷ felosztatja a forradalmi tömegszervezeteket, Németország Kommunista Pártjának betiltására készül, és fasiszta módszerekkel szervezi meg a munkásosztály elnyomását.

Ilyen a koalícióban részt vevő német szociáldemokrácia útja a szociálfasizmus felé. Ilyen az Internacionálé legnagyobb pártjának kormányzati tevékenységéről készített mérleg.

A Munkás Párt egész politikája különösen a legutóbbi években arra mutatott, hogy MacDonald kormánya ugyanazt az utat járja, mint a kormányra került német szociáldemokrácia. Kíméletlenül keresztül fogja vinni a tőkés racionalizálást, minden sztrájkmozgalmat letipor. A nemzeti forradalmi mozgalmak elfojtására tör, elsősorban Indiában. Agresszív, háborús imperialista politikát fog folytatni, elsősorban a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége ellen, és azt pacifista szölamokkal álcázza. A MacDonald-kormány Amerikával folytatott tárgyalásai nemhogy nem küszöbölik ki az Amerikai Egyesült Államok és Anglia elkerülhetetlen fegyveres összeütközését, hanem éppenséggel olyanfajta szakaszt jelentenek a konfliktus előkészítésében, mint annak idején az imperialista hatalmak meg egyezési kísérletei az 1914—1918-as háború előestéjén. Azt az angol munkások között széles körben terjesztett illúziót, hogy a „munkáspárti” kormány uralomra kerülése a munkásosztály hatalomra jutását jelenti, el fogja oszlatni a MacDonald-kormány imperialista és munkásellenes politikája. A tömegek körében csak most kezdődik a gyors politikai differenciálódás és az elfordulás a burzsoá Munkás Párttól. Minél határozottabban fogja kiküszöbölni Nagy-Britannia Kommunista Pártja soraiban a jobboldali opportunisták elhajlások összes maradványait, kiélezve a munkások harcát az úgynevezett „munkáskormány” ellen, annál hamarabb ismerik fel a munkástömegek, hogy a legutóbbi választás alkalmával az egyetlen helyes politika Nagy-Britannia Kommunista Pártjáé volt — az „osztály osztály ellen” politikája —, és hogy csak ez a politika segíti a széles munkástömegek megszabadítását parlamenti-pacifista illúzióiktól és mutatja meg a valódi utat a munkásosztály győzelméhez.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma megállapítja, hogy a II. Internacionálé legnagyobb pártjainak jelenlegi kormányalakításai a közeledő háború és a munkásosztály növekvő nyomorának körülményei között megteremtik a szociáldemokrácia mély válságának feltételeit a proletár tömegek körében. Ez a válság a munkástömegek radikalizálódási folyamatának gyorsulásában jut kifejezésre. Elkerülhetetlenül odavezet, hogy a szociáldemokrácia elveszíti befolyását a nagy munkástömegekre, ami kedvező feltételeket teremt ahhoz, hogy a kommunista pártok meghódítsák a munkásosztály többségét.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma a Kommu-

⁷⁷ A „Die Rote Fahne”-t, Németország Kommunista Pártjának központi napilapját 1929. május 3-án, a május elsejei berlini tüntetés után tiltották be ötven napra.

nista Internacionálé minden szekciójának kötelességévé teszi, hogy erősítse a harcot a nemzetközi szociáldemokrácia mint a kapitalizmus legfontosabb támasza ellen.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága javasolja, hogy szenteljenek különös figyelmet a szociáldemokrácia „baloldali” szárnya elleni harc fokozásának, amely szárny fékezi a szociáldemokrácia bomlási folyamatát azáltal, hogy illúziókat terjeszt saját ellenzékiiségéről a szociáldemokrácia vezetete intézményekkel szemben, holott minden eszközzel támogatja a szociálfasizmus politikáját.

III. A FORRADALMI MUNKÁSMOZGALOM ÚJ FELLENDÜLÉSÉNEK KIBONTAKOZÁSA

A VI. Világkongresszus óta eltelt időszak új jelensége: a nemzetközi munkáosztály világosan megmutatkozó balratolódása és a forradalmi munkásmozgalom új fellendülése. A munkáosztály helyzetének rosszabbodása a súlyosbodó elnyomás és a növekvő tőkés kizsákmányolás következtében, a burzsoáziával együtt a munkáosztály ellen nyíltan fellépő és szociálfasiszta politikát folytató szociáldemokrácia önleplezése, a munkástömegekre gyakorolt kommunista befolyás erősödése a munkástömegeket rávezeti a burzsoázia elleni küzdelem aktívabb módszereire. A tőke támadása már a munkáosztály fokozott erejű ellenállásába ütközik. Az osztályharcok a burzsoázia támadó műveleteiből kezdenek átcsapni a proletariátus ellentámadásába, részben pedig közvetlen támadó harcaiba is.

Az olyan mozgalmak, mint a lodzi általános sztrájk, amely résztvevőinek magas fokú osztályöntudatáról és forradalmi aktivitásáról tanúskodik, az olyan harcok, mint a ruhr-vidékieké, ahol a tőkésállam, a vállalkozók és a reformista bürokrácia hármasszövetségének támadását a munkáosztály bátran és határozottan visszaverte, valamint a kommunista párt nagy sikerei a németországi gyári-üzemi bizottságok választásain — mutatják, hogy kibontakozóban van az új forradalmi fellendülés. A jóvátételi tervek Németországban az osztályharc gyors ütemű fokozódásához vezetnek, ami az egyik oldalon a vállalkozók kíméletlen támadásában, a másikon a munkáosztály tömeges fellépéseiben fejeződik ki. A német proletariátusra nehezedő kettős teher — a jóvátételi kötelezettségek és a hazai burzsoázia erősödő nyomása — gyorsítja a forradalmi válság érlelődését Németországban. Mindenütt emelkedőben van a sztrájkhullám: Franciaországban a bányászok, a textilesek, a dokkmunkások és a postások sztrájkoltak; az Egyesült Államokban a textilesek, s ennek során a munkások és a rendőrség közötti harc véres fegyveres összeütközésekig fejlődött; hatalmas sztrájkmozgalom zajlott le Ausztráliában; munkabeszüntetések voltak Dél-Amerikában (Argentínában, Brazíliában, Uruguayban, Paraguayban, Kolumbiában). De folytathatjuk tovább a sort: Németországban a kikötőmunkások sztrájkja, a Ruhr-vidéki sztrájk és munkáskizárás, a textilesek hónapokig tartó harca; Lengyelországban a lodzi általános sztrájk és a mezőgazdasági munkások sztrájkja; a görögországi általános sztrájk; Cseh-

szlovákiában a mezőgazdasági munkások hatalmas sztrájkja; Bulgáriában általános sztrájk a dohánygyáraknál; a nagy indiai forradalmi sztrájkhullám; a sztrájkharc új felélékülése Kínában. Úgyszólván nincs most egyetlen ország sem, ahol 1929 első hónapjaiban a sztrájkok száma vagy a bennük részt vevők létszáma meg ne haladta volna az elmúlt évekéit. Ebben a sztrájkmozgalomban kitűntek aktív szerepükkel a szervezetlen tömegek, amelyek harci elszántságban gyakran tútesznek a reformista szakszervezetekben tömörített munkásokon.

A reakciós munkásüldözéssel szemben sok munkabeszüntetésre és szolidaritás sztrájkra kerül sor. Egyidejűleg (több országban) fokozódik a forradalmi hangulat az elnyomott nemzetiségi és paraszttömegek körében, ami egyes országokban zendülésekben és fegyveres összeütközésekben jut kifejezésre (parasztok részvétele a május elseji tüntetéseken; a falusi szegénység és a földmunkások sztrájkjai és forradalmi megmozdulásai Nyugat-Ukrajnában és Lengyelországban; az adók elleni parasztlázongás Görögországban; agrármozgalmak Romániában; a parasztok megmozdulásai Jugoszlávia és Olaszország egyes körzeteiben; a falusi bérmunkások sztrájkja Csehszlovákiában, Hollandiában, Franciaországban stb.).

Mivel a vállalkozói szövetségek és a reformista szakszervezeti apparátus messze menően összenőtt a burzsoá állammal, az osztályellentétek nagyfokú kiéleződésének körülményei között a gazdasági sztrájkok a jelenlegi szakaszban sok esetben csapnak át politikai tömegsztrájkba (Łódź, Bombay). Ezek a tényezők arra kényszerítik a munkásosztályt, hogy a gazdasági harcot összekapcsolja a politikai harccal, az egész tőkés rend elleni küzdelemmel. A burzsoázia a sztrájkolók ellen föl vonultatja a tőkés állami elnyomás minden eszközét (letartóztatás, elbocsátás, sortüzek). Ez már most és a jövőben még inkább sok tiltakozó munkabeszüntetést és szolidaritási sztrájkot vált ki, amelyek kifejezetten politikai jelleget öltenek. Ez a kommunista pártok számára a politikai tömegsztrájk problémáját a legközelebbi időszak döntő problémájaként veti föl. A politikai tömegsztrájk segíteni fogja a kommunista pártokat abban, hogy jobban egységbe fogják a munkásosztály szétforgácsolt gazdasági harcait, végrehajtsák a proletár tömegek széles körű mozgósítását és minden eszközzel gazdagítsák azok harci tapasztalatait, elvezetve őket a proletárdiktatúráért vívott közvetlen harchoz.

7. A kibontakozó sztrájkharcok és az új forradalmi fellendülés körülményei között igen nagy jelentőségű a berlini proletárok május elseji megmozdulása. Ez a megmozdulás nemcsak a német proletariátus harci kezdeményezőképességét mutatta meg, hanem Németország Kommunista Pártjának nagy befolyását is, amely Zörgiebel és a reformista szakszervezetek tüntetési tilalma ellenére mintegy 200 000 munkást tudott az utcára vinni. A párt egy lépést sem hátrált a reakció előtt és nem dőlt be a burzsoáziának, amely fegyveres felkelésre akarta provokálni, mivel ez az adott helyzetben a forradalmi élcsapatot elszigetelte és visszavetette volna. A berlini májusi napok fordulópontot jelentenek a németországi osztályharcban, és gyorsítják a német munkásmozgalom forradalmi fellendülésének az ütemét. E napok nemcsak hogy nem jelentették a német proletariátus vereségét, mint azt a kom-

münizmus defetistái és renegátjai állítják, hanem ellenkezőleg, a kommunista párt taktikájának eredményességét mutatták, azt, hogy kíméletlenül harcol soraiban az uszálypolitika megnyilvánulásai ellen. A berlini proletariátus megmozdulásainak politikai jelentősége abban rejlik, hogy visszaverte a burzsoázia és a szociáldemokrácia kísérletét, amelyek el akarták venni a munkásosztálytól május elsejét; rákényszerítette a német burzsoáziát és a szociáldemokráciát, hogy a munkásosztály visszavágása láttán kapituláljanak a tüntetés tilalma ügyében. A megmozdulás hatására más országokban is harc indult az utca birtoklásáért. Németországon kívül is talpra álltak a proletár tömegek, s tömegtüntetésekkel fejezték ki szolidaritásukat a német proletariátussal. Minthogy erre a megmozdulásra olyan helyzetben került sor, amikor az elmúlt évekhez viszonyítva fokozódott a májusi felvonulások és sztrájkok harcossága más országokban (Lengyelország, Franciaország, Bombay), megfigyelhető az a tendencia, hogy a proletár tömegek gazdasági mozgalma a proletárharc magasabb formáiba megy át.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma, szolidaritást vállalva Berlin hős proletariátusával, a neuköllni és weddingi barikádok bátor védelmezőivel, kifejezésre juttatja teljes egyetértését Németország Kommunista Pártjának taktikai irányvonalával a berlini események idején.

IV. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ ÉS A KOMMUNISTA PÁRTOK SORON LEVŐ FELADATAI

8. A forradalmi munkásmozgalom új fellendülése, valamint a szociáldemokrácia kormányra jutása Németországban és Angliában, a Kommunista Internacionálé és szekciói elé különös súllyal állítja azt a feladatot, hogy határozottan fokozzák a harcot a szociáldemokrácia, különösen annak „baloldali” szárnya ellen, amely a munkásmozgalom sorában a kommunizmus legveszélyesebb ellenfele és leginkább fékezi a munkástömegek harci aktivitásának növekedését. Ezzel összefüggésben a belső pártpolitika területén a Kommunista Internacionálé központi feladatává lett az opportunizmus elleni harc, amely a kommunista mozgalomban a munkásosztályra gyakorolt burzsoá nyomás és a szociáldemokrata tendenciák hordozója. Ha nem tisztítják meg a kommunista pártokat a nyílt és álcázott opportunistáktól, a kommunista pártok nem haladhatnak sikeresen előre az új feladatok megoldása útján, amelyeket az osztályharc élesedése vet fel a munkásmozgalom új szakaszán.

A kommunista pártok vonatkozásában ennek az új szakasznak az a jelentősége, hogy a kibontakozó osztályharcok folyamán lelepleződtek a bomlást terjesztő opportunisták, akik a sztrájk törő szerepét játszották ezekben a harcokban. Ez igazolta, hogy helyes volt a Kommunista Internacionálé VI. kongresszusának útmutatása, amely szerint a kommunista pártokban jelenleg a jobboldali opportunisták elhajlása a fő veszély.

9. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma megelégedéssel nyugtázza, hogy az elmúlt időszakban nőtt a Kommunista Internacionálé befolyása, szekciói szervezeti és ideológiai tekintetben megerősödtek és megtisztultak az opportunistáktól (Brandler, Hais, Lovestone). A jobboldali renegátok siránkozása a Kommunista Internacionálé bomlásáról, amelyet a nyárspolgári békülékenyek is átvettek, még inkább igazolja, mennyire szükség volt a kommunista mozgalomnak erre a megtisztítására, hogy elejét vegyék az opportunisták bomlasztó munkájának és biztosítsák a kommunista pártok valódi bolsevizálását. Jó néhány kommunista pártban — elsősorban Németországban, Franciaországban és Lengyelországban — már mutatkoznak ennek a bolsevizálásnak igen fontos eredményei: az opportunistáktól való megtisztulás, amely növeli a kommunista pártok harckészségét, és közelebb viszi őket annak a feladatnak a megoldásához, hogy vezessék a proletariátus gazdasági és politikai harcát; új erők előtérbe kerülése, akik a munkásosztály növekvő aktivitásának és az opportunizmus elleni harcnak a körülményei között formálódtak politikailag és nőttek fel; a bolsevik fegyelem erősödése a párton belüli demokrácia teljesebb kibontakozása mellett; a munkások fokozott bevonása a kommunista pártok káderallományába. A plénum megállapítja, hogy a kommunista pártok a VI. kongresszus politikai és taktikai irányvonala talaján konszolidálódnak. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma úgy találja, hogy a Kommunista Internacionálé vezetősége, azaz a Politikai Titkárság és az Elnökség helyesen ültette át az életbe a VI. kongresszus határozatait, a kellő időben reagált a legfontosabb politikai eseményekre, és sikerrel folytatta a harcot a jobboldali elhajlás, valamint a békülékenységgel szemben. Abból a célból, hogy szilárdabb biztosítékot teremtsen a Kommunista Internacionálé határozatainak megvalósítására, a plénum megbízza az Elnökséget, hogy foganatosítson intézkedéseket a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága apparátusának megerősítésére oly módon, hogy vonjanak be új, fejlődőképes pártmunkásokat a szekciókból, és tisztítsák meg az opportunistáktól.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának irányításával és annak Nyílt levele⁷⁸ alapján Németország Kommunista Pártja ideológiai és politikai tekintetben szétzúzta a Brandler—Thalheimer-féle renegát csoportot, és teljesen megrendítette befolyásukat a munkások körében. Csehszlovákia Kommunista Pártja, a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának tevékeny részvételével, gyorsan meghiúsította Hais és társai alantas kísérletét⁷⁹ arra, hogy szétszakítsák a vörös szakszervezeti mozgalmat Csehszlovákiában, és eszmeileg, vala-

⁷⁸ „A KIVB Nyílt levele Németország Kommunista Pártjához az NKP-n belüli jobboldali veszélyről” című határozatot a KIVB Elnökségének 1928. december 19-i ülése bocsátotta ki. (Lásd Inprekorr, 1928. december 21. 2829—2832. old.)

⁷⁹ Joseph Haisnak, a csehszlovákiai vörös szakszervezetek egyik vezetőjének arról a kísérletéről van szó, hogy az 1929. március 10-én puccsszerűen összehívott vezetőségi ülésen kiszorítsa a vezetésből a CSKP KB-val egyetértő kommunistákat, és társai élén kisajátítsa a forradalmi szakszervezetek irányítását, sőt gyagyonát is.

mint politikailag megerősödve került ki a likvidátorsággal vívott harcból. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának vezetésével az amerikai kommunista párt sikeresen számolja föl az elvtelen frakciózást és az opportunisták frakciós vezetőit (Lovestone, Pepper) bomlasztó hatását a párt kádereire.

Szükség van a jobboldali elhajlások elleni harc fokozására a gyarmati országok kommunista pártjaiban is, ahol az opportunisták elemek a burzsoá és kispolgári befolyást közvetítik a proletariátushoz, és ezzel akadályozzák osztályharcát.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma, amely teljes egészében jóváhagyja a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága Elnökségének határozatait az amerikai kérdésben és a német kérdésben, a Németország Kommunista Pártjához intézett Nyílt levelet, valamint a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága Elnökségének határozatát a csehszlovák kérdéstről⁸⁰ — a kommunista párthoz való tartozással összeegyeztethetetlennek nyilvánítja, hogy egyes tagjai védelmükbe vegyék a jobboldali elhajlást képviselő nézeteket, amelyeket a Kommunista Internacionálé elítélt mint pártellenes és a proletárforradalmi mozgalom érdekeivel mélyen ellentétes irányzatot.

A plénium egyszersmind megállapítja, hogy a békülékenység, amely gyáva opportunizmus módjára lép fel és fedezi a nyílt likvidátorságot, az utóbbi időben a kommunista mozgalom összes alapkérdéseiben jobboldali pozíciókra csúszott, és a Kommunista Internacionáléban átvette a jobboldal szerepét. A jobboldali likvidátorok csoportja a kizárás után a kommunista párt soraiban található összes jobboldali elemek vonzási központjává, minden defetista hangulat és opportunisták nézet szócsovévé vált. Ennélfogva a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma követeli:

a) hogy a békülékenyek nyíltan és határozottan távolodjanak el a jobboldali elhajlástól;

b) hogy ne szavakban, hanem tettekben megnyilvánuló aktív harcot folytassanak a jobboldali elhajlás ellen;

c) hogy fenntartás nélkül vessék alá magukat a Kommunista Internacionálé, illetve szekciói összes határozatának, és tevékenyen dolgozzanak azok megvalósításán.

A feltételek bármelyikének nem teljesítése azok megsértőit kívül helyezi a Kommunista Internacionálé sorain.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma úgy gondolja, hogy ezeknek a határozatoknak a valóra váltása nélkül, a jobboldali és „baloldali” (trockista) likvidátorok szétzúzása és a békülékenység határozott leküzdése nélkül nem oldhatók meg a Kommunista Internacionálénak és szekcióinak az új

⁸⁰ A KIVB „Nyílt levél a CSKP valamennyi tagjához” című üzenete annak a vitának a konklúzióit foglalta össze, amely a KI VI. kongresszusán a csehszlovák párt helyzetéről folyt. A Nyílt levél útmutatásait a CSKP KB 1928. szeptember 28—30-i ülése éles vitában, szoros többséggel fogadta el.

fellendülés körülményei között fölmerülő feladatai: harc a háborús veszély ellen, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének védelméért, a szociáldemokrácia és különösen annak „baloldali” szárnya ellen; a kommunista pártok és a munkásosztály felkészítése a közelgő forradalmi harcokra, a munkásosztály valóban forradalmi vezetőinek kiválasztása, akik képesek arra, hogy merészen és ingadozás nélkül harcba vezessék a proletariátust a kapitalizmus megdöntéséért és a proletárdiktatúra megteremtéséért.

10. Különösen nagy jelentőségre tesz szert a likvidátorság és az iránta tanúsított békülékenység elleni harc a kommunista pártokra váró ama feladat teljesítése során, hogy meghódítsák a munkásosztály többségét. A szociáldemokrácia elleni harc lanyhulása, erőinek túlbecsülése, a kommunista párt szerepének alábecsülése esetén ezek az elemek kudarcra kárhoztatják a párt harcát a munkásosztály többségének meghódításáért, és azokat a munkásokat, akik útban vannak a szociáldemokráciától a kommunista mozgalomhoz, megakadályozzák abban, hogy tegyék az utolsó lépést a kommunizmus irányába. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma, hangsúlyozva a jobboldali opportunisták elemeknek ezt a sztrájkterő szerepét, felhívja a Kommunista Internacionálé minden szekcióját, hogy összpontosítsák erejüket a munkásosztály többségének meghódítására. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma hangsúlyozza, hogy a forradalmi munkásmozgalom új fellendülése közepette a munkásosztály többségének meghódítása a kommunista pártok központi feladata. Ez a feladat megkívánja, hogy a kommunista pártok vívják ki a vezető szerepet a munkásmozgalomban, vagyis irányítói legyenek a munkásosztály minden megmozdulásának; a gazdasági sztrájkokban, az utcai tüntetésekből, a gyári-üzemi bizottságokban, hogy ezáltal előkészítsék a kommunista pártok vezető szerepének biztosítását a proletariátus döntő harcaiban.

E központi feladat megoldásához a kommunista pártok csak a proletariátus nagy osztálycsatáinak folyamatában foghatnak hozzá, az alulról megteremtendő egységfront új taktikai formáinak alkalmazása alapján, széles, szervezetlen tömegeket vonva be a harcba (a Ruhr-vidéki sztrájkbizottságok, a gyári-üzemi bizottságok választásai Németországban, a vállalati munkásküldöttek konferenciái, amelyek Párizsban és Berlinben előkészítették a május elsejei sztrájkot). E célból összes erőiket az üzemekben kell latba vetniük, hogy minden üzemet a kommunizmus fellegrárává alakítsanak. Ki kell választaniuk a régi káderek közül a legjobb elemeket, és feltölteni soraikat az osztályküzdelmek során alulról, a tömegekből kiemelkedő új erőkkel; tervszerűen és rendszeresen kibontakoztatni az önkritikát, amely a pártkáderek forradalmi átnevelésének és bolsevik megedzésének legfontosabb eszköze. A központi feladat megoldása érdekében, hogy a munkásosztály többségét meglódítsák a kommunizmus számára, meg kell tenni minden intézkedést a kommunista pártok politikai befolyásának szervezeti megszilárdítására.

Tekintettel arra, hogy több, eddig legálisan dolgozó kommunista pártot a legalitás elvesztése fenyeget, a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának

X. plénuma kötelezi ezeket a pártokat, hogy tegyenek meg minden szükséges politikai és szervezeti intézkedést, minden eszközzel indítsanak tömegharcot ez ellen a fenyegetés ellen, egyben biztosítsák tömegmunkájuk folytatását, sőt kiszélesítését az illegalitásban is, és állandóan legyenek készenlétben a munka illegális és legális módszereinek egyidejű alkalmazására.

A fenyegető háborús veszély, a vállalkozók támadása és a reformisták rágalmozó kampánya elleni harcban minden kommunista pártnak széles körű felvilágosító hadjáratot kell folytatnia a Szovjetunióban folyó szocialista építőmunka hatalmas vívmányairól (az ötéves terv). A tőkés racionalizálással — amely a proletariátust mindinkább nyomorba dönti — szembe kell állítaniuk a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében folytatott szocialista rekonstrukciót, amely a munkáosztály és a falusi dolgozó tömegek anyagi és kulturális felemelkedésének hatalmas előmozdítója.

11. Ezzel egyidejűleg minden párt a leghatározottabban erősítse a kommunisták és a forradalmi szakszervezeti ellenzék tevékenységét a reformista szakszervezetekben; azokban az országokban pedig, ahol a szakszervezeti mozgalom kettészakadt, minden energiájukkal munkálkodjanak a vörös szakszervezetek megerősítésén.

Hogy megszilárdítsák a kommunisták befolyását az üzemekben a vállalkozók, a fasizmus és a reformizmus ellen folytatott harcban, hogy szélesebb alapot biztosítsanak a vörös gyári-üzemi bizottságok munkájához és szervezettebb jelleget öltsenek a munkáosztály összes küzdelmei, feltétlenül létre kell hozni a vállalatoknál a forradalmi küldöttek munkások választotta testületeit.

A dolgozó ifjúság növekvő szerepe révén, különösen pedig a háborús veszéllyel kapcsolatban, a munkásifjúság tömegeinek átfogó forradalmi mozgósítása rendkívül nagy jelentőségre tesz szert, és megköveteli, hogy minden kommunista párt nagyobb figyelmet szenteljen az ifjúsági mozgalom kérdéseinek s tevékeny támogatást nyújtson a Kommunista Ifjúsági Internacionálnak. Az elmúlt évben a Kommunista Ifjúsági Internacionálé teljesítette feladatát a Kommunista Internacionálé irányvonalának keresztülvitelében a jobboldaliak és a békülékenyek elleni harc során. A kommunista ifjúsági szövetségek tömegmunkájának helyzete és szervezeti fejlődése azonban egyáltalán nem kielégítő, és parancsolóan követeli a tömegmunka irányába történő fordultnak a végrehajtását, amelyet a Kommunista Ifjúsági Internacionálé V. világkongresszusa előírt.

Azokban az országokban, ahol forradalmi paraszti nemzeti felszabadító mozgalom működik, a fő feladat, a munkáosztály többségének megnyerése mellett, a proletariátus hegemoniájának és a kommunista párt vezető szerepének megszilárdítása ebben a mozgalomban is.

Az egész Kommunista Internacionálé feladata, hogy minden módon előmozdítsa a gyarmatokon a kommunista tömegpártoknak mint a proletariátus pártjainak, a közelgő forradalmi harcok élcsapatának és vezető erejének megalakítását és megszilárdítását.

12. Határozottan tömegpártok kialakítására kell irányt venni, harcot folytatva

mind a szektásság és a szociáldemokrata hagyományok csökevényei, mind pedig az elvtelen frakciózás ellen, amely fékezi több párt (például az amerikai) további fejlődését, és egyike az okoknak, amelyek akadályozzák tömegpárttá válásukat.

A Kommunista Internacionálé több szekciójában, például a svéd szekcióban, még mindig szélesen elterjedt jelenség a jobboldali ingadozás, amely a gyakorlati munkában is nagy veszély. Ha nem harcolnak határozottan a jobboldali ingadozás ellen, a kommunista pártok nem lesznek képesek tevékenyen megoldani az előttük álló forradalmi feladatokat.

Végezetül megállapítva, hogy erősödnek a forradalmi munkásmozgalom ellen-ségeinek kísérletei a kommunista pártok elszakítására a széles proletár tömegektől (a kommunisták kizárása a szakszervezetekből, elbocsátások, a párt sajtójának és szervezeteinek betiltása stb.) és harcba szólítva ezek ellen a kísérletek ellen, a Kom-munista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma úgy véli, hogy a leg-nagyobb veszély a jelenlegi szakaszban a kommunista pártok elmaradása a töme-gek forradalmi mozgalmának fejlődési ütemétől (az uszálypolitika). A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának plénuma a Kommunista Internacionálé valamennyi szekcióját a leghatározottabb harcra hívja fel a hátul kullogás tenden-ciái ellen, amelyek a szociáldemokrata maradványok tükröződései, és amelyek leküzdése nélkül a kommunista pártok nem tudják betölteni a munkásmozgalom élcsapatának szerepét, nem tudják a munkásosztályt új forradalmi harcok és győzelmek felé vezetni.

Elfogadva: 1929. július 19.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGA ELNÖKSÉGÉNEK
KIBŐVÍTETT ÜLÉSE
(1930. FEBRUÁR 18—28.)

[35]

AZ ÉRLELŐDŐ GAZDASÁGI VILÁGVÁLSÁG,
A TÖMEGES MUNKANÉLKÜLISÉG
ÉS A SZTRÁJKHARC

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának X. plénuma a világ gazdasági és politikai helyzetét jellemezve hangsúlyozta, hogy a háború utáni kapitalista fejlődés harmadik szakaszának meghatározó vonása az imperializmus belső és külső ellentmondásainak nagymérvű kiéleződése, amely jelenleg abban fejeződik ki, hogy gyorsul a tőkés stabilizáció megrendülésének, a nemzetközi munkásmozgalom forradalmi fellendülésének üteme, érlelődik az imperialistaellenes forradalom a gyarmati országokban. „Mind nyilvánvalóbbá válik — mondta ki határozatában a X. plénum — az amerikai burzsoázia meghirdette hírhedt »felvirágzás« jelszó csődje.” Az a gazdasági válság, amely három hónappal később jó néhány tőkésországban és a gyarmatokon mutatkozó hosszan tartó depresszió körülményei közt az Amerikai Egyesült Államokban megkezdődött, és amely rendkívüli mértékben meggyorsítja a világkapitalizmus ellentmondásainak kiéleződését, felszámolja az Amerikai Egyesült Államok „állandó virágzásáról” szóló burzsoá legendát (Hoover), és megsemmisítő csapást mér a „szervezett kapitalizmus” szociáldemokrata elméleteire.

Az amerikai válság leleplezi mind az „amerikai kivételességről” terjesztett reformista nézetek hazugságát (Lovestone, Pepper), mind annak az elméletnek származékos megalapozatlanságát, mely szerint „a piac, az árak, a konkurrencia, a válságok problémái mindinkább a világgazdaság problémái lesznek, s ezeket az országon belül a szervezés problémái váltják fel” (Buharin).⁸¹ Egyszersmind megerősíti a harmadik szakasznak azt az értékelését, melyet a Kommunista Internacionálé VI. világkongresszusa és Végrehajtó Bizottságának X. plénuma adott.

⁸¹ A KI VI. kongresszusa elé terjesztett Buharin-féle tézistervezet nem vette figyelembe a tőkés stabilizáció megingásának szaporodó jeleit. Ebből a dokumentumból származik az idézet.

I. A VÁLSÁG, A MUNKANÉLKÜLISÉG FOKOZÓDÁSA ÉS A KAPITALIZMUS ELLENTMONDÁSAINAK KIÉLEZŐDÉSE

1. Az Amerikai Egyesült Államokban megindult túltermelési válság jelentősége annál nagyobb, mivel olyan feltételek között bontakozik ki, amikor különösen kiéleződnek az ellentmondások a megnövekedett termelőerők és a leszűkült felvevő piacok között, amikor élesen kiviláglik a krónikus jelleget öltő depressziós időszakok hosszabbodásának minden tőkésországra nézve közös tendenciája, amikor a világgazdaság fontos ágazatainak egy része (szén, textil, hajóépítés stb.) éveken át nem lábal ki a válságból, más része (kaucsuk, olaj, színesfémek, ezüst stb.) most kerül válságba, amikor a tőkésországokban és a gyarmatokon éles agrárválság van, amely egyes országokban a nyersanyag és a mezőgazdasági termékek túltermelésének formájában nyilvánul meg (Egyesült Államok, Kanada, Ausztrália, Argentína), másutt pedig, elsősorban a gyarmati országokban, az élelmiszerek nem kielégítő termelésében (India, Kína).

Az amerikai válság a tőkés világgazdaság jelentős részét már az elhúzódozó gazdasági depresszió állapotában találja. Kelet- és Közép-Európa több országában (Lengyelország, balti államok, Ausztria, a Balkán) a hosszan tartó gazdasági depresszió és a válságok, amelyek a tömegek borzalmas elnyomorodásának alapján fejlődtek ki, s amelyeket a háború utáni széttagoltság, a feudális maradványok, a világimperializmussal szembeni függés kiélez, egyre inkább megteremtik az általános politikai válság előfeltételeit. A gyarmatokon a válság összefüggésben van a helyi feudalizmussal támaszkodó finánc-tőke rablási formáinak kifejlődésével: a rendkívül elterjedt monokultúrás típusú gazdasággal, amely a gyarmati gazdaságot teljesen függővé teszi a gazdasági konjunktúrának az imperialista országokban észlelhető ingadozásaitól (India, Egyiptom stb.), a gyarmatokról származó nyersanyag árának különösen meredek esésével, amelyet minden más ipari és mezőgazdasági termék árának csökkenése követ. A válság azért ölt különösen éles formát a gyarmati típusú országokban, mert itt a munkások és a parasztok hallatlan elszegényedésével együtt jár az a tény, hogy az imperialisták, valamint a helyi földbirtokosok és a helyi burzsoázia leigázzák a dolgozó tömegeket.

2. Az Amerikai Egyesült Államokban megkezdődött válság, minthogy a tőkés rendszer általános válságának alapján keletkezett, mindinkább világgazdasági jelleget kezd ölteni:

a) mivel az Egyesült Államok vezető szerepet játszik a világgazdaság egész tőkés szektorában (az egész világtermelés és az összes aranykészletek mintegy 50 százaléka);

b) mivel az egyes tőkésországok egymással való szoros összefonódása — a nemzetközi trösztök és szindikátusok megszervezése, a tőkekivitel fejlődése és a nemzetközi kölcsönök rendszere következtében — bevonja a gazdasági válságba az összes tőkésországokat;

c) mivel az Egyesült Államok belső piacának csökkenése arra ösztönzi az ame-

rikai tőkét, hogy fokozza a nyomást a világ felvevő piacára és ezzel egyben szűkítse más tőkésországok piacát;

d) mivel az amerikai tőkének a felvevő piacokért folytatott harca a világpiaci árak csökkenése irányában fog hatni, ami tönkreteszi a gyenge konkurrenseket;

e) mivel az Amerikai Egyesült Államok termelésének csökkenése válságot idéz elő azokban az országokban, amelyek nyersanyagot vagy félkész terméket szállítanak az Egyesült Államokba (Japán selymet, Indokína kaucsukot, Brazília kávé).

Mindez azt eredményezi, hogy az amerikai egyesült államokbeli válság Nyugat-Európa tőkésországaiban is kezd mutatkozni. Ez megnyilvánul az árak esésében, a részvények árfolyamának zuhanásában, a bankjegykibocsátás csökkentésében, a több gyarmati országban megkezdődött valutaválságban, a csődök számának szinte mindenütt megfigyelhető, bár korántsem egyforma emelkedésében, a termelés visszaesésében, végül a munkabér csökkenésében és a munkanélküliség általános növekedésében.

Ugyanakkor a tőkés rendszer fejlődésének egyenlőtlensége az egyes országokban meghatározza a válságjelenségek formáinak, fokának és jellegének sokféleségét. Egyes országokban (Kanada, Ausztrália) az amerikai válság hatása úgy mutatkozik meg, hogy közvetlenül a válság fázisába kapcsolódnak be, más országokban az egyre nagyobb területet felölelő, már meglevő depresszió kiéleződésében fejeződik ki (Kelet-Európa, a gyarmatok, Kína és India, Dél-Amerika országai, Japán), másutt az általános gazdasági válság kibontakozásában (Németország), megint másutt számos igen fontos iparág krónikus depressziójának kiéleződésében (Anglia) és ismét másutt a válságjelenségek olyan első jeleinek létrejöttében, amilyen a termelés kezdődő csökkenése, a munkások elbocsátása, a részvények esése (Franciaország).

A gazdasági válság ezáltal elmélyíti a tőkés rendszer általános válságát, mivel kiélezi belső és külső ellentmondásait, lerombolja az ingatag tőkés stabilizációt, és fokozza a forradalmi fellendülés ütemét a tőkésországokban és a gyarmatokon egyaránt.

3. A válság a munkásosztálynak mérhetetlen szenvedéseket okoz, s ezek közül a legkínzóbb a tömeges munkanélküliség, amely részben azzal függ össze, hogy sok tőkésországban nagymértékben csökken a termelés, részben pedig azzal, hogy a tőkés racionalizálás erősödése következtében fokozódik a kizsákmányolás.

Az Amerikai Egyesült Államokban, ahol az utóbbi években, a munkaintenzitás rendkívüli arányú fokozódásának hatására még a termelés növekedésének időszakában is csökkent az iparban foglalkoztatott munkások száma, a munkanélküliek létszáma nagymértékben megnövekedett, és eléri a hat milliót; ezen belül New York államban a munkanélküliség 1914 óta most a legnagyobb. A munkanélküliség ilyen hatalmas növekedése ellenére az amerikai burzsoázia, a világ leggazdagabb burzsoáziája mindeddig nem vezette be a munkanélküliség elleni állami biztosítást.

Németországban, ahol még csak most kezdődik a gazdasági válság, máris az utcára dobtak több mint három és fél millió embert.

Angliában, amely még nem lépett be a válság fázisába, a munkanélküliek száma másfél millióról kétmillióra emelkedett.

Japánban körülbelül egymillió a munkanélküli.

A fasiszta Olaszországban a munkabér ijesztő csökkenése és a munkanap meghosszabbítása mellett is 800 000 a munkanélküli.

Lengyelországban, ahol minden harmadik munkás munka nélkül van, 300 000, Ausztriában és Csehszlovákiában 400—400 000 a munkanélküli.

Latin-Amerikában, ahol az ipari proletariátus száma viszonylag alacsony, mintegy másfél millió munkanélküli él.

A tőkésországokban összesen mintegy 17 millió embert, családjukkal együtt mintegy 60 milliót taszítottak a nyomorúság legaljára. Ezeken kívül a munkások milliói nem dolgozhatják végig a teljes munkahetet, és állandóan az a veszély fenyegeti őket, hogy az utcán találják magukat, s ezáltal növelni kényszerülnek a munkanélküliek már így is hatalmas hadseregét. A munkanélküli tömegek helyzete annál elviselhetetlenebb, mivel a tőkésországokban vagy semmiféle támogatást nem kapnak az államtól, vagy pedig csak jelentéktelen segélyhez jutnak.

A krónikus munkanélküliség még fenyegetőbb méreteket ölt amiatt, hogy a munka tartalék hadseregébe tömegestül özönlenek a parasztságnak az agrárválság következtében tönkrement legszegényebb rétegei, akik nyomást gyakorolnak a munkapiacra, és akiket a tőkésék a munkabérek még erőteljesebb leszorítására használnak fel. Különösen gyötrelmes helyzetben van a mezőgazdasági proletariátus, amelyet rabszolga-függésben tartanak a földbirtokosok, az ültetvényesek és a gazdálkodók. A gyarmatokon, ahol a tőkés racionalizálás a munkaerővel űzött rablógazdálkodást jelenti, a felmérhetetlen ipari és mezőgazdasági munkanélküliség éhhalálra ítéli a dolgozók millióit. Ugyanakkor a burzsoázia, ahelyett hogy rövidítené a munkanapot, meghosszabbítja azt, s ezzel rendkívül feszítetté teszi a termelésben foglalkoztatott munkások kizsákmányolását.

Fokozva a munkásokra nehezedő nyomást, növelve a munka intenzitását és kiemerítő voltát, csökkentve az amúgy is alacsony munkabért, a tőkésék monopolista szövetségei és államaik egyre kíméletlenebbül támadják a munkásosztályt, a végletekig rontják a nagy tömegek helyzetét.

4. A világválság következményei annál végzetesebbek lesznek a kapitalizmusra nézve, mivel a válság olyan időpontban bontakozik ki, amikor hatalmas gazdasági fellendülés megy végbe a Szovjetunióban, amely e tekintetben szöges ellentéte az egész tőkés világnak. A munkásosztály anyagi és kulturális színvonalának szakadatlan emelkedése alapján és a munkanélküliség energikus megszüntetésével párosulva viharosan, a történelem során még sohasem látott ütemben folyik a szocialista gazdasági építés; a kibontakozó önbírálat és a bürokratizmus elleni harc alapján fokozódik a proletariátus aktivitása, növekszik alkotó kezdeményezése (szocialista verseny, élenjáró brigádok, műhelyek, üzemek), s végül megszilárdul a paraszt-

tömegeknek a szovjet hatalomba és az SZK(b)P politikájába vetett bizalma. Mindezt biztosította az ipar hatalmas fellendülését, a mezőgazdaság szocialista átalakításának felgyorsult ütemét és a parasztság milliós tömegeinek a szocializmus felé tett fordulatát, amely abban fejeződött ki, hogy a parasztok a kis, egyéni parasztgazdaságról tömegesen tértek át a nagy, kollektív gazdaságra. Megvalósult a kulákság mint osztály likvidálásának politikája; kíméletlenül elnyomták a proletárdiktatúra ellen irányuló összes ellenforradalmi intrikákat; mindinkább megvalósítják a hétórás munkanapot és az áttérést a négynapos munkahétre; az ötéves tervet négy év alatt teljesítik. Mindezek a tényezők a nemzetközi proletárforradalom óriási vívmányai. Nem férhet hozzá kétség, hogy mindez a nemzetközi szocializmus javára változtatja meg a két gazdasági világrendszer erőviszonyait, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét még az eddiginél is hathatósabb tényezővé teszi a kapitalizmus válságának elmélyítésében, a proletariátusnak és általában az egész világ elnyomott tömegeinek forradalmasításában. A Kommunista Internacionálé megállapítja, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének munkásosztálya, amely leküzdte az útközben felmerülő nehézségeket és a proletariátus osztályelleneségeinek ellenállását, óriási fellendülésben van, növekvő lelkesedésről tesz tanúbizonyságot; ezért felszólítja összes szekcióit, hogy kezdjenek széles körű felvilágosító munkát a munkástömegek és az összes dolgozók körében, hogy megvilágítsák a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége szocialista építésének nagyszabású sikereit abból a célból, hogy tömörítsék a dolgozókat a proletárdiktatúráért folyó forradalmi harc zászlaja alá.

5. A gazdasági válság fejlődése a végletekig kielezi a világ újrafelosztásáért folyó harcot a tőkések monopolista szövetségei és államaik között, a végső határokig viszi a protekcionizmus politikáját, s ezáltal a tőkés világot új imperialista háborúk szakaszához vezeti. A viláгураломért vívott angol—amerikai harcot, az Anglia és az Amerikai Egyesült Államok közötti veszett katonai versengést — egyfelől Amerika óriási nyomását Anglia gyarmatbirtokaira és domíniumaira, másfelől Anglia elkeseredett harcát állásainak megtartásáért (különösen Dél-Amerikában) — ezt az egész harcot, amelyet katonai-politikai átcsoportosulások, valamint hazug leszerelési konferenciák lepleznek (mint a londoni,⁸² amely a leszerelés álarca alatt újra felfegyverezte a flottát a legújabb technika alapján) — ezt a harcot magában Európában is az ellentmondások fokozódása kíséri, amelyeket kielez az amerikai tőkének európai konkurrensével folytatott világpiaci versengése.

Ilyen körülmények között a Young-terv mint harci program, melyet a győztes országok burzsoáziája az amerikai finánc-tőke hegemoniája alatt Németország fináncoligarchiájával való megegyezés alapján valósít meg,

⁸² Az Elnökség ülése idején is folyó londoni tengeri fegyverkezési konferenciáról (1930. január 21—április 22.) van szó, amelyen Anglia, Franciaország, Japán, Olaszország és az Egyesült Államok vett részt.

a) a német proletariátus kifosztásának, életszínvonala csökkentésének és kiszákmányolása fokozásának terve;

b) a győztes országokbeli fináncsőke erősítésének terve (a Németországból kiszipolyozott milliárdok); következésképpen a tőkések újabb offenzívájának terve ezen országok munkásosztálya ellen, s életszínvonaluk csökkentésének terve;

c) a pénzügyi blokád (Jóvátételi Bank) és a katonai nyomás előkészítésének terve a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségével szemben; és végül

d) a Young-terv azt jelenti, hogy kiéleződik a harc magában az imperialista táborban az imperialista zsákmány felosztásával kapcsolatos kérdések körül.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának Elnöksége ezzel kapcsolatban felszólítja a Kommunista Internacionálé összes szekcióit, különösen az angol, a francia és az olasz kommunista pártot, hogy aktívan támogassák az egész világ munkásosztályának s különösképpen a német proletariátusnak a harcát a Young-terv ellen, az imperialista burzsoázia uralma ellen, a munkásosztály forradalmi diktatúrájának győzelméért.

Az uralkodó imperialista hatalmak arra törekszenek, hogy a válság pusztító következményeit a gazdaságilag és politikailag leigázott országokra hárítsák, ezért fokozzák a függő államokra nehezedő nyomást, a gyarmatokon erősítik az elnyomást és pénzügyileg fojtogatják őket, kiterjesztve az erőszaknak, a katonai megszállásnak, a tönkrement parasztság földjei elrablásának rendszerét.

Annak arányában, ahogy az imperialista táborban kibontakozik az elkeseredett harc a világ felosztásáért, ahogy erősödik a forradalmi mozgalom a tőkésországokban és a gyarmatokon, ahogy győzelmesen halad előre a szocialista építés a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében, úgy növekszik az új imperialista háborúk veszélye, s különösen a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni katonai támadás veszélye. A Szovjetunióban a mezőgazdaság kollektivizálására és a kulákság likvidálására irányuló politika megvalósítása egy intervenció esetén megfosztja az imperialista burzsoáziát utolsó belső szövetségeseitől, ám ugyanakkor szükségképpen fokozza a szovjetellenes imperialista front aktivitását és a kiszélesítésére irányuló kísérleteket, kiváltja az imperialista hatalmak új szovjetellenes provokációját, amelyeket fokozottan támogat és ösztönöz valamennyi ország szociáldemokráciája (az Amerikai Egyesült Államok és Franciaország beavatkozása a Kelet-Kínai Vasútvonalon lezajlott konfliktusba; Mexikó szakítása a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségével; szovjetellenes kampány Angliában, Németországban, Franciaországban a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége területén élő ellenforradalmi egyházi személyek védelmében; a pápa fellépése az egész egyházi reakció élén a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége ellen).

A Szovjetunió védelme az imperialisták részéről fenyegető támadással szemben minden eddiginél fontosabb feladata a Kommunista Internacionálé minden szekciójának.

6. A kibontakozó válság körülményei közt a szociáldemokrácia még egyértelműbben aktív segítőtársa az ellenforradalmi burzsoázia politikájának, amely rontja a munkások helyzetét, az államapparátust a fasiszta diktatúra nyílt eszközévé változtatja, és új imperialista háborúkat készít elő.

Németországban a szociálfasizmus másfél éve áll a koalíciós kormány élén, s ezalatt kiderült, hogy valójában a német tőkés akaratát hajtotta végre, segítette a munkásosztály egyre fokozódó elnyomására és új háborúk előkészítésére irányuló politikájuk megvalósítását.

Megígérték a béke megszilárdítását, azoknak a terheknek a csökkentését, melyeket a versailles-i szerződés, a Dawes-terv rakott a német dolgozó tömegekre; ehelyett a szociálfasizmus politikája magával hozta a Young-tervet, amely azt jelenti, hogy a győztes országok tőkéje még jobban leigazza Németország munkásosztályát és dolgozó tömegeit, hogy növekszik a szárazföldi és a tengeri fegyverkezés, hogy Németország bekapcsolódik a szovjetellenes frontba (a fehérgárdista pénzhamisítók igazolása, szerződés Lengyelországgal a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége ellen stb.).

Megígérték a politikai demokrácia megszilárdítását; ehelyett a szociálfasizmus politikája magával hozta a fokozódó repressziót a munkásosztállyal szemben: betiltották a Vörös Frontharcos Szövetséget, amely a burzsoá kormányok idején fennállt; fegyházi szellemű törvényt hoztak a „köztársaság védelméről”,⁸³ amely a kommunista pártok és a forradalmi proletárszervezetek ellen irányul; üldözik a kommunista sajtót; nemcsak hogy megtiltják a munkástüntetéseket, hanem a szociálfasiszta rendőrség még lövet is a tüntetőkre.

Megígérték a „gazdasági demokráciát” és a szociális törvényhozás kibővítését; ehelyett a szociálfasizmus politikája megszilárdította a finánc-tőke leplezetlen diktatúráját, tovább folytatta a tőkés racionalizálást, munkások százazreit dobva az utcára, slányabbá tette a munkanélküliség elleni biztosításról szóló törvényt, és közvetlenül azzal fenyegeti a munkásokat, hogy megfosztja őket a szociális segélytől; növelte a községi adókat, amelyek teljes súlyukkal a munkásosztályra nehezednek, csökkentette a reálbért, elősegítette, hogy a fasiszálódott szociáldemokrata szakszervezeti apparátus sztrájkktörő intézkedéseket hozzon a forradalmi szakszervezeti ellenzékkel s a sztrájkolókkal szemben, és sok forradalmi munkást kizárjon a szakszervezetekből.

7. *Angliában* ugyanezek a tendenciák határozzák meg a munkáspárti kormány politikáját, amely a választásokon megígérte az általános leszerelést, a Szovjet

⁸³ 1922. július 21-én elfogadott és 1927. június 2-án kiegészített törvény; A. Grzesinski orosz belügyminiszter 1929. május 3-án ennek egyes paragrafusai alapján tiltotta be a Vörös Frontharcos Szövetséget és más baloldali szervezeteket.

Szocialista Köztársaságok Szövetségével fenntartott kapcsolatok megjavítását, a demokratikus reformokat a gyarmatokon (mindenekelőtt Indiában), a munkásosztály helyzetének javítását, a munkanélküliség enyhítését; valójában azonban nemcsak hogy folytatta a konzervatívok politikáját, hanem még tovább is ment a munkásosztály helyzetének rontásában és a gyarmatok elnyomásában (tőkés racionalizálás, a textilmunkások munkabérének csökkentése, a forradalmi mozgalmak véres elfojtása a gyarmatokon).

Az ígért leszerelés helyett pacifista frázisokkal leplezve növelik a fegyverkezést a szárazföldön és a tengeren. A „munkáskormány” a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségével való kapcsolatok javítása helyett a konzervatívok szovjetellenes politikáját folytatja, jobban álcázott módszerekkel (Henderson álláspontja a cári adósságok és a „propaganda” kérdésében, beavatkozás a Kelet-Kínai Vasúton lezajlott konfliktusba a nankingi hódítók javára, Henderson legutóbbi fellépése a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében élő reakciós egyházi személyek védelmében stb.).⁸⁴

A demokratikus gyarmati reformok helyett erősítik a terrorista rezsimet Indiában, kegyetlenül elnyomják a négerék mozgalmát Dél-Afrikában, arabellenes pogromokat szerveznek Palesztinában, uzsoraszerződést kötnek Egyiptommal.

A munkások helyzetének javítása helyett csökken a munkások bére (textilmunkások, vasutasok), pimaszul megszegik azt az ígéretet, hogy visszaállítják a hétórás munkanapot a bányászok számára, és új törvényt dolgoznak ki a munkanélküliek helyzetének további rontására.

8. Ez a taktikája a II. Internacionálé két vezető pártjának, amelyek hatalmon vannak Európa legnagyobb tőkésországaiban.

A szociáldemokrácia ott is, ahol nincs hatalmon, rendszerint a legaktívabban és a legközvetlenebbül részt vesz a reakciós burzsoá kormányoknak a munkásosztály és a kommunista pártok elleni intézkedéseiben, nyíltan a veszett szovjetellenes kampány élére áll, kéz a kézben az orosz fehérgárdistákkal (Franciaország); aktívan segíti a burzsoá pártokat a fasiszta alkotmány végrehajtásában (Ausztria);⁸⁵ minden erejét mozgósítja a kommunisták és a forradalmi munkások elleni fasiszta terror szolgálatában (Lengyelország).

Mínél élesebb a tőkés rendszer válsága, annál gyorsabban válnak a szociáldemokrácia vezető elemei a fináncoligarchia rendőri függvényévé, annál aktívabb és köz-

⁸⁴ Utalás Anglia és a Szovjetunió 1929. július 29-e és 31-e közötti tárgyalásaira, amelyeken az Angliát képviselő Henderson munkáspárti külügyminiszter a diplomáciai kapcsolatok felújításának „ellentételeként” eleinte a cári időkből származó adósságok visszafizetését és a tőkés országokba irányuló „kommunista propaganda” beszüntetését követelte. (A kapcsolatokat október 3-án e nélkül is felújították.)

⁸⁵ Ausztria Szocialista Pártja 1929 végén, amikor Schober miniszterelnök jobboldali alkotmányreform-tervezetet terjesztett be a parlamentben, az erőteljes és harcos tömegmozgalom ellenére belement abba, hogy — igaz, a polgári demokrácia teljes felszámolását nehezítő módosítások beiktatásával — reakciós változtatásokat hajtsanak végre az alkotmányban.

vetlenebb szerepet játszik a szociáldemokrácia a tőkés rendszer védelmében, a munkástömegek és a gyarmati népek forradalmi mozgalmának elnyomásában, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni háború előkészítésében.

A szociáldemokrácia egészével a legteljesebb egyetértésben vállalják ezt a hóhérszerepet a „baloldali” szociálfasiszták, csak éppen leplezettebb és álcázottabb módszerekkel, ami a munkásosztály legveszélyesebb ellenségeivé teszi őket.

III. SZTRÁJKHARC, A MUNKANÉLKÜLIEK MOZGALMA, TÜNTETÉSEK, A KOMMUNISTA PÁRTOK FELADATAI

9. A válság azáltal, hogy meggyorsítja a tőkekoncentráció folyamatát és a közép- és kisburzsoázia tönkremenetelét, óriási mértékben fokozza a parasztság alapvető tömegeinek elnyomorodását, különösen a gyarmatokon, továbbá eddig még sohasem látott méretekben növeli a munkásosztály kizsákmányolásának minden, a tőkés racionalizálással összefüggő formáját, s ezáltal rendkívüli erővel mélyíti el a társadalmi ellentmondásokat a tőkés világban.

Az osztályharc ebből eredő kiéleződésének következménye az egyik társadalmi póluson a fasizmus növekedése, a válság hatása alatt a tömegek terrorista módszerekkel folytatott és mind erősebb elnyomása (sortűz a sztrájkolókra, a munkásosztály forradalmi szervezeteinek szétzúzása, élharcosainak letartóztatása, a kommunisták és általában a forradalmi munkások elkergetése a vállalatoktól stb.), a másik póluson viszont a forradalmi fellendülés növekedése, a proletárharc frontjának kiszélesedése, a gyarmatok és sok tőkésország paraszti tartalékhadseregének bevonása az általános forradalmi frontba.

10. A VI. világkongresszus megállapította a munkásosztály balratolódását, amely felváltotta a munkásmozgalomban az előző időszakban megfigyelhető bizonyos depressziót. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának X. plénuma hangsúlyozta, hogy új forradalmi fellendülés bontakozik ki a tőkésországokban; kifejezi ezt részben a gazdasági tömegsztrájkok fejlődése, amelyek egyes helyeken ellentámadásba mentek át a támadó tőkével szemben (Ruhr, Łódź, a textilesek Franciaországban, sztrájkok az Amerikai Egyesült Államok déli részén, Bombay), részben pedig a számos tüntetés (tüntetések Franciaországban, május elseje Berlinben és Lengyelországban). A proletariátusnak ezek a megmozdulásai azonban mégis szétforgácsolt jellegűek voltak, és csak néhány proletárközpontra terjedtek ki.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának X. plénuma után a munkásmozgalomban a legfontosabb mozzanat: a forradalmi fellendülés további fokozódása az érlelődő világválság és a tömeges munkanélküliség körülményei között.

A sztrájkmozgalmat, amely most az egész világon kibontakozik a proletariátus gazdasági követeléseiről folyó harc alapján, az jellemzi, hogy egyre inkább a sztrájk-

törő szerepét játszó reformista szakszervezeteket mellőzve és azok ellenére fejlődik, a szervezetlen tömegek egyre aktívabb támogatásával, azzal a harc folyamán kialakult egyre elterjedtebb gyakorlattal, hogy a tömegek bizottságokat alakítanak a sztrájkok irányítására.

A legnagyobb tőkésországokban a sztrájkmozgalom további növekedése figyelhető meg. Franciaországban 1929-ben a sztrájkolók száma kétszerese volt az 1928. évinek, s 1930 elején további növekedés észlelhető; Angliában 1929-ben a sztrájkok száma többszöröse volt az 1928-as évben szervezetteknek. Németországban az elmúlt évben némiképp csökkent a gazdasági sztrájkok száma, ezek mégis egyre elkeseredettebbek és kitartóbbak. Ugyanakkor sok országban mind gyakrabban kísérik a sztrájkokat tömegtüntetések, amelyek nemegyszer torkollanak véres összecsapásokba a munkások és a burzsoá állam erőszakapparátusa között (Amerikai Egyesült Államok, Ausztrália).

Ezek a sztrájkok az esetek túlnyomó többségében gazdasági mozgalomként keletkeznek, amelyek vagy a munkabér emeléséért, vagy a csökkentése ellen folyó harcral függenek össze, de sok esetben politikai jellegűekké válnak, átalakulnak szolidaritási sztrájkokká (a franciaországi sztrájkok 16 százaléka), sztrájkká a tőke által elbocsátott és üldözött munkások védelmében (Németország), sztrájkokká a forradalmi proletárszervezetek védelmében (Románia). A sztrájkok még olyan országban is áttörnek a fasiszta diktatúra kereteit, ahol a legféltetlenebb fasiszta terror uralkodik (Olaszország).

11. A válságszakaszba lépett országokban, ahol egyes esetekben valamelyest csökken a gazdasági sztrájkmozgalom, a továbbra is növekvő forradalmi fellendülés a gazdasági sztrájkok formáinak kiéleződésén kívül a tömeges proletáraktivitás más harci formáiban is kifejeződik.

A sztrájkmozgalom mellett szélesedik a munkanélküliek mozgalma is, amelynek megjelenési formái: az éhségmenetek, a munkásosztály politikai tüntetései — ezen a munkanélküliek részére munkát és kenyeret, társadalombiztosítást, valamint az állam és a tőkés számlájára nyújtott segítséget követelnek a kormánytól és a parlamenttől —, tüntetések, amelyeket közös erőfeszítéssel kegyetlenül elfojt a burzsoázia és a szociálfasiszmus. Ez a mozgalom mind a munkanélküli, mind a dolgozó proletárok egyre nagyobb tömegeit ragadja magával, és helyenként munkanélküli-bizottságokat és munkanélküli-tanácsokat hoz létre, áttöri a burzsoá törvényességet, megvalósítja a munkástömegek jogát az utca birtokbavételére, és a munkásosztály nagy tömegeit a kommunista pártok politikai jelszavai körül mozgósítja (a legutóbbi tüntetések Németországban, Lengyelországban, az Amerikai Egyesült Államokban, Romániában). Napirendre kerül *a politikai tömegsztrájk* jelszava.

12. A válság kialakulása és elmélyülése nemcsak a munkásosztály gazdasági helyzetét rontja. A válság kíméletlenül rázúdul a parasztság tömegeire, mindenekelőtt legszegényebb rétegeire. Ezen a talajon megindul a forradalmi parasztmozgalom felélenkülése (Olaszország, Lengyelország, Görögország, Románia). Ez a mozga-

lom a legnagyobb lendületet egyes gyarmati országokban éri el, ahol összefonódik a munkásmozgalommal és a nemzeti forradalmi mozgalommal. Kína ellenforradalmi egyesítésének csődjét és a kínai befolyási szférákért folyó imperialista harc kiéleződését a forradalmi parasztmegmozdulások új hulláma kíséri (partizán- és paraszthadseregek). Indiában az éles gazdasági válságnak és a terrorista rezsim megerősödésének talaján a nagy sztrájkok (Calcutta, Nagy Indiai Vasút) és politikai tüntetések mellett magasra csapott a paraszttömegek forradalmi mozgalma (Punjab). Most lobban föl a forradalmi harc a francia imperializmus ellen Indokínában.

Mindez azt tanúsítja, hogy a forradalmi fellendülés egyenlőtlen fejlődése dacára, amely az osztályharc formáinak és kiélezettségének eltérő fokában mutatkozik meg, a forradalmi fellendülés továbbra is fokozódik, és elvezeti a munkástömegeket a kapitalizmus megdöntéséért, a proletárdiktatúra kialakításáért folyó forradalmi harc legfontosabb feladataihoz.

13. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának X. plénuma után a kommunista pártokban folytatódott az eszmei összekovácsolódás és a megszilárdulás folyamata a VI. kongresszus irányvonala szerint, energikus harc folyt az ettől az irányvonalától tapasztalható, elsősorban jobboldali és békülékeny elhajlások ellen, a kommunista pártoknak a rothadt, félig szociáldemokrata elemektől való megtisztítása alapján. Maradékalanul igazolódott a jobboldaliakról és a békülékenyekről a X. plénumon adott értékelés, amely kimondta, hogy a jobboldali opportunizmus nézeteinek védelme nem egyeztethető össze a Kommunista Internacionáléhoz való tartozással, és megállapította, hogy a békülékenyek valójában áttértek a jobboldaliak álláspontjára.

Azok a renegátok, akiket még a X. plénum előtt kizártak a Kommunista Internacionáléból, Németországban, Csehszlovákiában és az Amerikai Egyesült Államokban szociáldemokrata álláspontra süllyedtek a munkásosztály politikájának és taktikájának alapkérdéseiben. Ugyanezt a fejlődési vonalat járta végig a Svéd Kommunista Párt jobboldali oportunista ellenzéke (Kilbom), amely már a X. plénum után alakult, és amelyet kizártak a Kommunista Internacionálé soraiból, valamint az oportunista elemek az CGTU-ban és a Francia Kommunista Pártban (a renegátok egyesülése az úgynevezett Szakszervezeti Védelmi Liga⁸⁶ hamis zászlaja alatt, reklámagitáció egy úgynevezett Munkás-Paraszt Párt⁸⁷ körül).

A jobboldali renegátok, a szociáldemokratákkal együtt, a tőkés stabilizáció további megszilárdításának álláspontjára helyezkednek, tagadják a forradalmi fellendülés fokozódásának tényét és a háborús veszély növekedését, a szociáldemokráciától kölcsönzött érvekkel támadják a kommunista pártoknak a szakszervezeti

⁸⁶ A Szakszervezeti Védelmi Ligát a CGTU jobboldali ellenzéke alakította 1929 augusztusa után, amikor a Francia Kommunista Párt félegális helyzetbe szorult.

⁸⁷ A Munkás-Paraszt Pártot (Parti Ouvrier Paysan) a Francia KP-nak a párizsi község-tanács hat kommunista párti delegátusa köré csoportosult jobboldali pártellenzéke hozta létre 1929-ben; később beolvadt a szocialista pártba.

mozgalomban folytatott önálló taktikáját, a reformista szakszervezetekben dolgozó kommunistákra megkísérlik ráerőszakolni a fegyelmet a szociálfasiszta szakszervezeti apparátussal szemben, védelmezik a kommunisták és a szociálfasiszták egységfrontjának gondolatát, egyre aktívabban részt vesznek a kommunista pártok és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni szociálfasiszta hajszában, és anyagot szolgáltatnak ehhez a hajzához.

Lényegében erre az álláspontra süllyedtek a trockista csoportok töredékei is, élükön Trockijjal. Megállapítható, hogy a trockista és a jobboldali renegátok nézetei teljesen megegyeznek a politika és a taktika valamennyi alapvető kérdésében, és teljes összhangban vannak egymással abban a nyílt szerződések megkötéséig is terjedő (Hamburg és Kína) munkában, amelyet ezek és amazok is a szociáldemokrácia közvetlen ügynökeiként próbálnak elvégezni a kommunista pártok fellazítása terén.

A kommunista pártoknak a szociáldemokrácia elleni energikus harca elszakíthatatlanul összefügg azzal a feladattal, hogy a kommunizmusnak megnyerjék a tömegeket. Ugyanakkor elengedhetetlen feltétele az, hogy leleplezzék a jobboldali és a trockista renegátok személyében kommunista zászló alatt fellépő szociáldemokrata ügynököket, további tisztogatásokat végezzenek a pártban, és eltávolítsák azokat az elemeket, amelyek hasonló szerepet akarnak játszani a kommunista pártokon belül, s leküzdjék a kommunisták soraiban észlelhető mindennemű oportunista — mind a legfőbb veszélyt jelentő jobboldali, mind pedig a „baloldali” — elhajlást.

14. A kibontakozó válság, az osztályharc további éleződése és a forradalmi fel lendülés körülményei között a kommunista pártok legfontosabb feladatai a következők: a proletariátus alapvető tömegeinek megnyerése, a dolgozók nagy tömegeinek mozgósítása a proletariátus körül és az ő vezetésével (a parasztság, az elszegényedő városi kispolgárság, az elnyomott nemzetiségek), valamennyi tömegmegmozdulás pártirányításának biztosítása, ezeknek a gyakran ösztönös jellegű megmozdulásoknak (sztrájkok, munkanélküliek mozgalma, tüntetések) a szervezett politikai harc medrébe terelése, különösen politikai tömegsztrájk formájában, amely elvezeti a munkásosztályt a hatalomért folyó forradalmi harc feladataihoz.

Ezeknek a jelenlegi szakaszban döntő feladatoknak a megvalósítása — a X. plenumon elfogadott határozatoknak megfelelően — megköveteli:

1. A pártszervezetek, elsősorban a termelésben dolgozó sejtek, a szakszervezeti frakciók megszilárdítását, a pártszervezetek nagyobb befolyását a forradalmi munkástömegekre; ezzel kapcsolatban rendkívül nagy a jelentősége az új tagok toborzására indított kampánynak, amelyet sikerrel, bár korántsem kielégítő mértékben folytatott az utóbbi hónapokban a kommunista párt Németországban és az Amerikai Egyesült Államokban.

2. Az agitációs és propagandamunka további sokoldalú fokozása mellett át kell alakítani a kommunista pártok munkájának formáit és módszereit azoknak a feladatoknak megfelelően, amelyek a proletár-megmozdulások (sztrájkok, a munka-

nélküliek mozgalma, tüntetések), valamint a mezőgazdasági bér munkások és a legszegényebb paraszti rétegek *tömeges megmozdulásainak irányításával* kapcsolatosak (mind az országon belül, mind a gyarmatokon), s ténylegesen biztosítják megfelelő előkészítésüket. Angliában, ahol ez a feladat — a munka módszereinek és formáinak átalakítása — különösen élesen vetődik fel, nagy szerep vár a kommunista párt által létrehozott napilapra („Daily Worker”).⁸⁸

3. Összefüggésben az alapvető feladattal — azoknak a tömegeknek a megnyerésével, amelyeknek balratolódási folyamata az érlelődő válság körülményei közt szükségképpen mindinkább fokozódni fog —, különösen nagy jelentőségre tesz szert a *reformista szakszervezetekben végzett munka*, az alulról megvalósított egységfront-taktika alapján végzett munka a munkástömegek kiszabadításáért a reformista áru lók befolyása alól. Ez egyszersmind megköveteli, hogy a kommunista pártok még serényebben dolgozzanak a *forradalmi szakszervezetekben* (Franciaország, Csehszlovákia, Egyesült Államok), jobban vonják be ezekbe a munkásokat, biztosítsák a kommunista párt vezető szerepét a proletár tömegharc valamenyny alulról létrehozott szervében (üzemi bizottságok, sztrájkbizottságok, munkánélküli bizottságok stb.), és ezen az alapon szilárdítsák meg a reformista szakszervezeti mozgalomban a forradalmi szakszervezeti ellenzéket, folytatva szervezetének kialakítását. Mindezzel összefüggésben Németországban erősíteni kell a forradalmi szakszervezeti mozgalmat és szervezeti központját.

4. A kibontakozó sztrájkharc, amely sok országban egybekapcsolódik a munkásosztály politikai harcának más formáival (tömegtüntetések, szolidaritási sztrájkok stb.), azt a feladatot tűzi ki a kommunista pártok elé, hogy népszerűsítsék a *politikai tömegsztrájk* jelszavát, maguknak a pártoknak a munkájában pedig megköveteli a nyílt és az illegális munkamódszerek tényleges ötvözését. Lengyelországban a kommunista pártnak kötelessége, hogy előkészítse a munkásosztályt a vezető szerep betöltésére az érlelődő általános politikai válságban.

5. A gyarmatokon és a függő országokban a kommunista pártok munkájának súlypontja a proletár tömegszervezetek megerem tése, megszilárdítása és osztályönállóságuk biztosítása legyen, mert ez az alapfeltétele annak, hogy a proletariátus kivívja a vezető szerepet a város és a falu dolgozó tömegeinek növekvő nemzeti forradalmi mozgalmában. Kínában a kommunista pártok és a vörös szakszervezetek megszilárdítása a feladat, valamint a kuomintangista szakszervezeti tömegek megnyerése és annak biztosítása, hogy a munkásosztály irányítsa a forradalmi paraszttömegeket. Indiában első helyen áll a kommunista pártnak mint a proletariátus igazi vezetőjének megalakítása. Ugyanez a kommunisták feladata Indonéziában és Indokínában is.

Kommunyiszticheszkij Internacional v dokumentah. 915—925. old.

⁸⁸ A Daily Workert, a brit kommunisták első napilapját 1930 januárjában indították meg.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK
XI. PLÉNUMA
(1931. MÁRCIUS 25—ÁPRILIS 13.)

[36]

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ SEKCIÓINAK
FELADATAI A GAZDASÁGI VÁLSÁG ELMÉLYÜLÉSÉVEL
ÉS A FORRADALMI VÁLSÁG ELŐFELTÉTELEINEK
TÖBB ORSZÁGBAN ÉSZLELHETŐ
ERŐSÖDÉSÉVEL KAPCSOLATBAN

I. A TŐKÉS RENDSZER VÁLSÁGA.
A SZOCIALIZMUS FOKOZÓDÓ FELLENDÜLÉSE
A SZOVJET SZOCIALISTA KÖZTÁRSASÁGOK
SZÖVETSÉGÉBEN

Egyrészt a világtörténelem leghatalmasabb gazdasági válsága, amely az elmúlt évben bontakozott ki a kapitalizmus általános válsága alapján, magával ragadva az összes tőkésországokat és a termelés valamennyi fontos ágát, másrészt a szocialista építés gigászi növekedése a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében példátlanul élesen mutatja az ellentétet az *épülő szocializmus* rendszere és a *rothadó kapitalizmus* rendszere között. A tőkés és a szocialista rendszer közötti ellentétek még sohasem fejlődtek ilyen erővel, és a szocialista rendszernek a tőkés rendszer fölötti fölénye még sohasem tárult fel ennyire szemléletesen, mint most. Teljes világossággal tárult fel a kizsákmányoláson és a rabságon alapuló, piaci konkurenciának kitett tőkés gazdasági rendszer tarthatatlansága, s ugyanakkor a szocialista tervgazdaság rendszerének fölénye, amely a termelési eszközök társadalmasításán, a kizsákmányolás megszüntetésén, a dolgozók anyagi és kulturális színvonalának rendszeres emelésén alapul.

A két rendszernek ez a növekvő ellentéte, amely a jelenlegi nemzetközi viszonyok központi kérdése, befolyásolja az imperialista világon belüli ellentmondások további fejlődését is, amelyek a válság eredményeképpen különösen felerősödtek. Az imperialisták, akik az Októberi Forradalom nyomán elvesztették azt a lehetőséget, hogy kizsákmányolják és imperialista rabságba taszítsák a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének népeit, és akik tudatában vannak annak a veszélynek, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének iparosodása megteremti a feltételeket a proletárdiktatúra országának a tőkésországoktól független gazdasági felemelkedéséhez, annál elkeseredettebben vetik magukat az egy-

más elleni harcba a válság és a tömegek fokozódó nyomora miatt egyre szűkülő piacokért. Az imperialistáknak az a törekvése, hogy a válságból a dolgozók rovására, konkurrensaik rovására, a gyarmatok és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége rovására kerüljenek ki, a protekcionizmus és a dömping féktelen politikáját eredményezi, s az imperialisták között a világalalomért, a gyarmatok újrafelosztásáért folyó harc kiéleződéséhez, az új imperialista háborúk és a Szovjet-unió-ellenes katonai intervenció fokozott előkészületeihez vezet.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának legutóbbi kibővített elnökségi ülése (1930. február) óta eltelt év a történelmi fordulat éve volt, megmutatta a tőkés rendszer növekvő válságát és jövőendő sorsát, s a szocialista építés győzedelmes fellendülését. *A tőkés stabilizációnak vége. A Szovjetunióban befejeződéshez közeledik a szocialista gazdaság alapjainak felépítése.*

1. *A tőkésországokban az ipari válság fejlődése kifejeződik:*

a) *a termelés szakadatlan csökkenésében,*

b) *a fogyasztás és a belső piac erőteljes szűkülésében a nagy néptömegek elnyomorodása következtében,*

c) *a külkereskedelem nagyarányú csökkenésében.*

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében, ahol nemhogy nincs válság, hanem fellendülés tapasztalható, a termelés növekedése a tőkésországokban elképzelhetetlen tempóban fejlődik. Az ipari építés öt éves tervét nemcsak teljesítik, hanem túl is teljesítik. A legfontosabb iparágakban az öt éves tervet három év alatt hajtják végre. Több fontos iparágban (ásványolajipar, gépipar stb.) az öt éves tervet már két és fél év alatt teljesítették. Gyorsan nő a beruházás az ipar, a közlekedés és a villamosítás terén (60 százalék 1930-ban, 80 százalék 1931-ben). A szocialista verseny és az új, élenjáró technika bevezetése alapján szakadatlanul emelkedik a munka termelékenysége, szakadatlanul nő a tömegek fogyasztása; a proletárállam a rögzített árak következetes politikájával szabályozza az ipar és a mezőgazdaság közötti áruforgalmat, biztosítja a reálbérnek és a parasztgazdaság jóléte számára a rendszeres növekedését.

2. *A tőkésországokban a gazdasági válság, amely mezőgazdasági válsággal fonódik össze, óriási méretekben gyorsítja a parasztok millióinak pauperizálódását, akiket tönkretesz a mezőgazdasági áruk árának csökkenése, a magas adók, egyéb kötelezettségek, a bérleti díjak és az uzsoraadósságok. Élesen kiütözik a kis és közepes parasztgazdaságok degradálódásának folyamata. Az agrárválság leküzdése érdekében a burzsoá kormányok intézkedéseket hoznak az alapvető élelmiszerek és a mezőgazdasági nyersanyagok vetésterületének csökkentésére. Több tőkésországban a mezőgazdaság fokozódó gépesítése, amely elsősorban a tőkés nagygazdaságokban terjedt el, még jobban elősegíti a dolgozó paraszttömegek gyors elszegényedését.*

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében a mezőgazdaság gyors fellendülését (a vetésterület növekedését, a terméshozam emelkedését) biztosítja, hogy a szegény- és középparasztság tömegei a munkásosztály vezetésével véglegesen

rátértek a kollektivizálás útjára. A falu szocialista átalakulása alapján (kolhozok, szovhozok) emelkedik a dolgozó parasztság anyagi és kulturális színvonala: a gabonafélék termelésének ötéves tervét két év alatt teljesítik, kiépítik a mezőgazdaság gép- és traktorbázisát, és évről évre nőnek a proletárállam mezőgazdasági beruházásai. A teljes kollektivizálás alapján megszűnik a kulákság mint osztály, s a kolhozokban szerveződő középparaszti tömeg a proletárdiktatúra szilárd támaszává válik.

3. *A tőkésországokban* a burzsoázia hatalmas elkeseredéssel támad a munkásosztályra és a dolgozó tömegekre, gazdasági rablóintézkedések segítségével igyekszik a dolgozókra hárítani a válság minden következményét (tömeges elbocsátások és munkanélküliség, a munkabér csökkenése, a munkásosztály, a falu dolgozó népe és a városi szegénység adóterheinek növekedése, a vámtarifa emelkedése, a kiskereskedelmi árak mesterséges leszorítása, a társadalombiztosítás csökkentése stb.). A tőkének ez az offenzívája a legkegyetlenebb tömegnyomorra ítéli a proletariátust. A történelemben eddig példátlan munkanélküliség, amely mintegy 35 millió ipari munkást sújt (s ez a statisztika még csak számításba sem vette a munka nélküli mezőgazdasági proletariátus millióit, különösen a gyarmatokon és a félgyarmatokon), nyomást gyakorol a munkapiacra, s ezt a tőkések a vállalatoknál foglalkoztatott munkások munkabérének gátlástalan csökkentésére használják fel. A tőkének ez az offenzívája nemcsak a munkásosztály ellen irányul, hanem a város és a falu más rétegei ellen is, amelyeket létérdekeik a proletariátussal való egységfront útjára visznek, szemben a rabló monopolizációval. Növekszik a halandóság, a prostitúció, az öngyilkosságok száma a dolgozók körében. Különösen kegyetlen a tőke offenzívája a gyarmatokon, ahol az imperialista és a bennszülött burzsoázia kettős elnyomása alatt sínylődő munkásosztály teljesen ki van szolgáltatva a legbarbárabb kizsákmányolás önkényének. A válság feltételei között mindinkább előtérbe kerül a bérmunka rabszolga jellege a tőkésvállalatoknál mind az iparban, mind a mezőgazdaságban, mind a gyarmatokon, mind az imperialista országokban.

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében az ország szocialista iparosodása, a mezőgazdaság szocialista átszervezésével együtt, javított a munkásosztály és általában a dolgozó tömegek anyagi és kulturális helyzetén. A proletariátus nagyarányú és tovább folytatódó számbeli növekedésével felszámolták a *munkanélküliséget* (1931-ben kétfélmillió új munkás kapcsolódott be a termelésbe). Alapjában véve befejezéséhez közeledik a szovjet ipar átállása a hétórás munkanapra, s ezzel egyidejűleg az ipari munkások *munkabére* 1931-ben 6 százalékkal növekedett (az ezt megelőző két évben a munkabér 12,1 százalékkal nőtt). *A társadalombiztosításra, valamint a munkások és alkalmazottak életének javítására* létesített alapok az ötéves terv eltelt két éve alatt 3199 millió rubellel nőttek, 1931-ben pedig a tervezett növekedés 2138 millió rubel. *Megnőtt a tömegek alkotó lelkesedése*, amely a szocialista munka új formáit hozza létre (szocialista verseny, élmunkásmozgalom stb.).

4. *A tőkésországokban* a gazdasági világválság fejlődése és kiéleződése az ural-

kódó osztályok politikai reakciójának heves fokozódását eredményezi mind az úgynevezett burzsoá demokratikus országokban, amelyekben a demokrácia a burzsoázia diktatúrájának rejtett formája, mind a fasizmus országaiban, amely nyílt, meztelen formája a burzsoázia diktatúrájának. A burzsoázia, amely *kapitalista módon akar kijutni a válságból* oly módon, hogy a dolgozó tömegek életszínvonalát fokozott gazdasági és politikai leigázásuk útján leszorítja, terrorista fasiszta bandákat szervez, szétzúzással fenyegeti a munkásszervezeteket és valamennyi forradalmi szervezetet, megfosztja a munkásokat és a dolgozó parasztokat a gyűlekező és sajtószabadságtól, kötelező döntőbírással és erőszakkal elfojtja a sztrájkokat, lövet a munkanélküliek és a sztrájkoló munkások tüntetéseire, kíméletlenül elfojtja a forradalmi parasztmozgalmakat.

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében a munkáosztály hatalma, amely gyökerestül kitepi a kizsákmányoló osztályok utolsó maradványait is, biztosítja a proletárdemokrácia legteljesebb kibontakozását, valamint a legelmaradottabb munkás- és parasztrétegek politikai és kulturális színvonalának példátlan emelkedését; 1931-ben a szovjetek újráválasztásában 60,9 millió dolgozó vett részt (12,8 millió a városokban és 48,1 millió falun). Viharosan nő a politikai aktivitás és az alkotó öntevékenység a dolgozó tömegek körében, akik a szovjetek, a szakszervezetek, valamint a gyárak, a kolhozok és a szovhozok rohambrigádjai révén az SZK(b)P vezetésével megvalósítják a munkáosztály és a dolgozó parasztság szövetségét a szocialista iparosítás és a falu kollektivizálása ügyében.

5. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében a munkáosztály hatalma szilárd békepolitikát jelent, testvéri kapcsolatok létesítését minden néppel, következetes harcot a teljes leszerelésért, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége területén élő minden nép dolgozóinak szövetségét, a cárizmus által korábban elnyomott nemzetiségek gazdasági, politikai és kulturális felemelkedését, a proletárdiktatúra országának mint az új imperialista háborúk legfőbb akadályának növekedését.

A *tőkésországokban* az imperialista államnak mint a fináncmágnások egy csoportja diktatúrájának rablójellege a válság körülményei között különösen világosan fejeződik ki az imperialista agresszivitás fokozódásában, az imperialistáknak gyarmatbirodalmuk és „befolyási övezetük” növelésére irányuló kísérleteiben, a gyarmati elnyomás összes formáinak súlyosbodásában, abban a törekvésben, hogy a válság következményeit elsősorban a gyengébb függő országokra és a leigázott népekre hárítsák.

A válság különösen kiélezi a tőkés világ fő ellentmondását: Anglia és az Amerikai Egyesült Államok harcát a világalomért, amely egyfelől az amerikai imperializmusnak az angol domíniumokra gyakorolt nyomásában jut kifejezésre, másfelől Nagy-Britannia imperialista vámpolitikájában (birodalmi konferencia), valamint a latin-amerikai és a kínai befolyási övezetekért folyó marakodás erősödésében. A válság szabadjára engedi a versailles-i rendszer valamennyi ellentmondását, a győztes és legyőzött országok közötti ellentmondásokat; ellentétet támaszt egy-

felől a európai katonai-politikai hegemoniájának megvédésére és megszilárdítására törekvő Franciaország imperialista klikkje, másfelől a legyőzött Németország burzsoáziája között, amely a Young-terv végrehajtása során a dolgozó tömegek egyre nagyobb ellenállásába ütközik; fokozódik az imperialista versengés a győztes országok táborában: Franciaország és Olaszország harcol a Földközi-tengerért, az észak-afrikai gyarmatokért; erősödnek az ellentmondások a legfontosabb imperialista rablók vazallusai (a Balkán-államok, Csehszlovákia, Magyarország stb.) között. Ezért vetődik fel mind élesebben a Young-terv felülvizsgálatának kérdése; a szövetségesek közötti adósságok, a határok (a lengyel folyosó)⁸⁹ problémája, Németország harca Ausztria csatlakozásáért (vámunió), a gyarmatbirtokokért és a fegyverkezési korlátozás feloldásáért. Ebből ered a katonai-politikai szövetségek új rendszere, a Népszövetség „leszerelési” konferenciáival leplezett új fegyverkezés veszett fokozódása, a katonai kiadások növekedése, amelyek már elnyelik az állami költségvetés harmadát—felét, a flották új fegyverzettel való ellátása (a londoni konferencia), a katonai légierő növekedése, a vegyi háborúra tett előkészületek, a hadseregek gépesítése és a tőkés hadseregek vezető káderei osztályösszetételének gondos biztosítása. Ebből ered az imperialista elnyomás fokozódása a gyarmatokon és a nép elnyomása az uralkodó nemzetek burzsoáziája által Lengyelországban, Csehszlovákiában, Jugoszláviában, Romániában, Görögországban, Olaszországban és Franciaországban (Elszáz-Lotaringia).

A burzsoá diktatúra imperialista politikája, amely kiélezi az imperialista világrendszer összes ellentmondásait és mindenütt megteremti az új háborús konfliktusok tűzfészkeket, elkerülhetetlenül új, szörnyű imperialista háborúkhoz vezet. A burzsoá diktatúra imperialista politikája, anélkül hogy megszüntetné az egyes imperialisták közötti ellentmondásokat, veszett előkészületeket jelent a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni katonai intervencióra, a Szovjetunió népeinek leigázásáért és a kapitalizmus visszaállításáért folytatandó mélységesen imperialista és ellenforradalmi háborúra.

6. Az osztályharc fejlődése a gazdasági világválság további kibontakozásának körülményei között *döntő* választás elé állítja a dolgozók nagy tömegeit: vagy a burzsoázia diktatúrája, vagy a proletariátus diktatúrája — vagy gazdasági és politikai rabság, vagy a tőkés kizsákmányolás és elnyomás vége — vagy gyarmati elnyomás és imperialista háborúk, vagy béke és testvéri kapcsolat a népek között — vagy tőkés anarchia és válságok, vagy az anarchiát és a válságokat kizáró szocialista gazdasági rendszer.

A kapitalizmus világa és a szocializmus világa, a burzsoázia diktatúrája és a proletariátus diktatúrája közötti ellentmondás fokozódása növeli a *Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni katonai intervenció veszélyét*. Az osztályharc kiéle-

⁸⁹ A versailles-i béke értelmében létrehozott, 2—300 km széles területsávról van szó, amely Lengyelországnak kijáratot biztosított a tengerre, illetve „Danzig szabad város”-hoz (Gdańsk), Kelet-Poroszországot viszont elválasztotta Németország többi részétől.

zódése a tőkésországokban, a burzsoáziának az a törekvése, hogy a válságból a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége rovására jusson ki, a félelem a győzedelmeskedő szocializmustól, annak a taktikának a megghiúsulása, amely a Szovjetunió tőkés átalakulására és a halódó ellenforradalmi osztályok (kulákság, városi nepman-burzsoázia) támogatására számított — mindez arra ösztönzi a világburzsoáziát, hogy áttérjen a kívülről mért csapás taktikájára gazdasági blokád és katonai intervenció útján. Az „Iparpárt”⁹⁰ és a Mensevikek Szövetségi Irodája⁹¹ ügyében folytatott perek feltárták a Szovjetunió elleni nagyarányú nemzetközi összeesküvést, amelynek élén a francia imperialisták állnak, akik teljesen kiszipolyozzák a versailles-i rendszer által leigázott népeket, fasiszta rendszereket támogatnak és szerveznek Európában, és a cári Oroszország helyébe léptek Európa csendőrének szerepében. Ezek a perek megmutatták, hogy az imperialisták a II. Internacionálé segítségével 1930 tavaszára ellenforradalmi háborút készítettek és készítenek elő most is a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége ellen, felhasználva erre a célra a francia és az angol imperializmus vazallus államait: Lengyelországot, Romániát és Finnországot. Az intervenció 1930-as aktív előkészítését szolgálta az a speciális szervezet, amelyet Hoover alakított az amerikai farmereket segélyező bizottság zászlaja alatt az intervenció hadseregek élelmiszerellátására, s amelynek élén Legge ezredes állt, aki az imperialista háborúban a szövetséges csapatok ellátásának parancsnoka volt. Az intervenció előkészítésének ugyanezeket a céljait szolgálják az agrárkonferenciák, a „leszerelési” és a páneurópai konferenciák, a szovjetellenes kampányok a „vallási üldözések ellen” a pápa és más vallások képviselőinek vezetésével, a kampányok a szovjet „dömping” ellen, a „kényszermunka” ellen a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében.

II. AZ OSZTÁLYHARC KIÉLEZŐDÉSE, A FORRADALMI FELLENDÜLÉS ÉS A FORRADALMI VÁLSÁG ÉRLELŐDÉSE SZÁMOS TŐKÉSORSZÁGBAN

I. A kapitalizmus összes alapvető ellentmondásainak a gazdasági válság eredményeképpen bekövetkező további kiéleződése, amely elsősorban a leggyengébb láncszemeknél mutatkozik meg, a nagy néptömegek fokozódó elégedetlensége,

⁹⁰ Az Iparpárt (Prompartyija) a Szovjetunióban 1925—1930 között működő 2—300 főnyi kártevő szervezet. A régi polgári műszaki értelmiséghez tartozó tagjait 1930 októberében tartóztatták le, majd a november 25-e és december 7-e között lezajlott perben elítélték őket. Az Iparpárt több elítélt vezetője később bekapcsolódott a szocialista építőmunkába.

⁹¹ Teljes nevén az Oroszországi Szociáldemokrata Párt Központi Bizottságának Szövetségi Irodája. Mensevikekből álló, a mensevik emigrációval és nyugati reformista szervezetekkel kapcsolatot tartó illegális csoport. 1930-ban leleplezett szervezetének tagjait 1931-ben ítélték el.

a kommunizmus erőgyarapodása, a proletárdiktatúra országának növekvő tekintélye egyfelől azt eredményezi, hogy a burzsoázia egyre nyíltabban alkalmazza diktatúrájának erőszakapparátusát, másfelől azt, hogy számos országban erősödik a forradalmi fellendülés, és érlelődnek a forradalmi válság előfeltételei.

Az úgynevezett burzsoá demokráciából, azaz a burzsoá diktatúra álcázott formájából szervesen kinövő fasizmus, amely a burzsoá diktatúra meztelen formája, kielezi a dolgozók elnyomásának és leigázásának mindazokat a módszereit, amelyek a tőkés rend sajátjai, és elválaszthatatlanok a burzsoá diktatúra egész rendszerétől.

A burzsoázia fokozatosan építi ki és formálja meg a burzsoá demokrácia maradványaival összefonódó fasiszta rezsimet oly módon, hogy szétzúzza a proletariátus osztályszervezeteit, betiltja a kommunista pártokat, speciális katonai-terrorista szervezeteket hoz létre, függetlenül attól, hogy a parlamenti formákat megszüntetik vagy megtartják.

A fasiszták gyengíteni akarják a proletárdiktatúra országának az egész világ elnyomottainak és kizsákmányoltjainak milliós tömegeire gyakorolt forradalmasító hatását, és fel akarják tartóztatni a munkások, a parasztok és a gyarmati népek forradalmi mozgalmát, ezért a tömegek megtévesztésére a burzsoá diktatúra ellenforradalmi céljait leplező szociális demagógiához folyamodnak. A dolgozó tömegek nélkülözésére és nyomorúságára spekulálnak, nemzeti ellenségeskedést, imperialista revánsszellemet, antiszemitizmust szítanak a legyőzött országokban. Németországban a Young-tervre alapozzák számításukat, a tőke szolgálatát hamis antikapitalista frazeológiával leplezik; így használják ki a finánc-tőke által pénzelt fasiszták (Hitler) a tömegek elégedetlenségét a burzsoá diktatúra megszilárdítása érdekében.

A fasizmusnak az utóbbi időben észlelhető erősödése csak azon az alapon vált lehetségessé, hogy a nemzetközi szociáldemokrácia az egész háború utáni időszakban támogatta a burzsoázia diktatúráját, tekintet nélkül annak formájára. Azáltal, hogy szembeállította a burzsoázia diktatúrájának „demokratikus” formáját a fasizmus-szal, elaltatta a tömegek éberségét a növekvő politikai reakció és a fasizmus elleni harcban, leplezte a burzsoá demokráciának mint a burzsoá diktatúra egy formájának ellenforradalmi jellegét, a szociáldemokrácia maga is aktív tényezője és közvetítője a tőkésállam fasizálódásának.

A fasizmus elleni sikeres harc azt követeli a kommunista pártoktól, hogy az alulról megvalósított egységfront alapján mozgósítsák a tömegeket a burzsoá diktatúra minden formája ellen, mindazon reakciós intézkedései ellen, amelyek megtisztítják az utat a nyílt, fasiszta diktatúrához. Megköveteli, hogy gyorsan és határozottan kijavítsák a hibákat, amelyek lényege a fasizmusnak a burzsoá demokráciával, illetve a burzsoá diktatúra parlamenti formáinak a nyíltan fasiszta formákkal való liberális szembeállítása, ami szociáldemokrata befolyást tükröz a kommunisták soraiban.

2. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának legutóbbi kibővített

elnökségi ülése óta tovább erősödik a forradalmi fellendülés, amely összefügg a munkásosztály életszínvonalának meredek hanyatlásával, a munkanélküliség szörnyű növekedésével, az alkalmazottak és a városi kispolgárság tönkremenetelével, a parasztság tömegeinek kiszípolozásával, a gyarmatok szélsőséges elnyomorodásával, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége forradalmasító szerepének növekedésével.

A forradalmi fellendülés kibontakozása kifejeződött:

- a) a sztrájkharcnak és a munkanélküliek mozgalmának további kiéleződésében;
- b) a szovjetek és a Vörös Hadsereg fejlődésében és megszilárdulásában Kína területének jelentős részén;
- c) a gyarmatok forradalmi mozgalmának erősödésében;
- d) a forradalmi parasztmozgalom fejlődésében;
- e) több jelentős kommunista párt politikai és szervezeti befolyásának növekedésében (Németország, Kína, Csehszlovákia, Lengyelország);
- f) a szociáldemokrácián belüli ellenzéki erjedés számottevő fokozódásában;
- g) a városi kispolgári tömegek, az alkalmazottak és a hivatalnokok ellenzéki-ségének fokozódásában.

Az egyenlőtlen fejlődés következtében — az illető ország válsága kibontakozásának, valamint külső és belső tökések ellentmondásai kiéleződésének *fokától és tempójától* függően — a forradalmi fellendülés azokban a tőkésországokban, ahol a gazdasági válság a kapitalizmus háború utáni általános válságának speciális feltételeivel összefüggésben különösen kiéleződött, *a forradalmi válság előfeltételeinek érlelődéséhez vezet*. Ilyen a helyzet például Németországban, amelyet a versailles-i rendszer és a Young-terv igája nyomott, és amely meg volt fosztva a gyarmatok kizsákmányolásának lehetőségétől, vagy Lengyelországban, amelyet nemzeti ellentmondások szaggatnak, s amelyet a militarizmus súlya is nyom a lengyel imperializmusnak a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni háború előkészítésében betöltött szerepe következtében. A gazdasági válság kiéleződésével kapcsolatban gyorsan halad a forradalmi válság előfeltételeinek érlelődése Spanyolországban, ahol ez a folyamat különösen elmélyül a feudalizmus szívós maradványainak jelenléte következtében.

Több nagy gyarmaton és félgyarmaton (Kína, India), ahol a gazdasági válság és a mezőgazdasági válság szoros összefonódásának, illetve az imperialista és feudális-uzsorás kizsákmányolás erősödésének hatására, valamint a tömegek szörnyű elnyomorodása következtében sokmillió tömegek kelnek fel nemzeti forradalmi harcra az egész imperialista gyarmati rendszer ellen, gyorsan érlelődik a mély forradalmi válság.

A forradalmi válságnak ezek az elemei, amelyek a kapitalizmus általános válságából és a mostani gazdasági válságból nőnek ki és a tömegek forradalmi fellendülésének alapján fejlődnek, kapcsolatban vannak a tömegek nyomorának és nélkülözésének példátlan kiéleződésével, fokozódó forradalmi aktivitásukkal, a tőkésuralom egész nemzetközi és belső rendszerének meglazulásával, az osztályerők

gyors átcsoportosulásával, a felső rétegek válságával, amelyek a fasizmus, új imperialista háborúk és a Szovjetunió elleni katonai intervenció útján keresik a kiutat ellentmondásaikból.

3. *Németországban* a burzsoázia, amely elkergette a Müller-kormányt, a szociáldemokrácia közvetlen támogatásával egyre határozottabban valósítja meg a fasiszta diktatúra irányvonalát. A szociáldemokráciának mint a munkások harcát szabotáló és megghiúsító legfőbb eszköznek a felhasználásával párhuzamosan a trösztökbe tömörült burzsoázia és állama támogatja, szervezi és felhasználja a kispolgári tömegek fasiszta (nemzetiszocialista) mozgalmát, hogy elégedetlenségüket a kapitalizmus megszilárdításának vágányára terelje. A forradalmi válság előfeltételeinek fokozatos érlelődése a következőkben fejeződik ki: a proletariátus forradalmi erőinek gyarapodása (a kommunista párt 50 százalékos növekedése, a forradalmi tömegszervezetek növekedése); a szociáldemokrácia tömegbázisának kezdődő megingása; a fasiszta diktatúra bevezetése elleni tömegharc kibontakozása és a fasiszta mozgalom visszaszorítása a dolgozó tömegek szociális és nemzeti felszabadításának programja alapján; a kizsákmányoltak újabb rétegeinek megnyerése a proletárforradalom számára a népi forradalom jelszavával; az uralkodó osztályok fokozódó bizonytalansága, amelyet a burzsoázia politikai átcsoportosulása kísér; a nagy tömegek elégedetlenségének fokozódása a versailles-i rendszerrel és a Young-tervvel szemben. A németországi fasizmus elleni sikeres harc megköveteli, hogy idejekorán leleplezzék a Brüning-kormányt mint a fasiszta diktatúra megvalósításának kormányát. A gazdasági válság Németországban az osztályütközetek rendkívüli kiéleződésére és növekvő politikai megrázkódtatásokra vezet, ami gyorsítja a forradalmi válság előfeltételeinek érlelődését.

Lengyelországban, ahol az ipari és az agrárválság az egész gazdasági élet összeomlását eredményezi, ahol a proletariátus fele munkanélküli, ahol gyorsuló ütemben halad a paraszttömegek elszegényedése, a forradalmi válság előfeltételei abban mutatkoznak meg, hogy élenkül a forradalmi harc a városban és a falun (a munkanélküliek viharos megmozdulásai, harc az adóvégrehajtás ellen, az útjavítási kötelezettség ellen stb.), fokozódik az elnyomott nemzetiségek harca (Nyugat-Ukrajna), erjedés tapasztalható a szociálfasiszta és a fasiszta pártok alsó rétegeiben, szűkül a Piłsudski-rendszernek és a tömegekhez vezető hajtószíjainak tömegbázisa (az elégedetlenség növekedése a fasiszta „munkáspárt”⁹² berkeiben, a szociálfasiszta Lengyel Szocialista Pártban és a fasiszta táborban), a kommunista párt pedig erősödik.

Spanyolországban, ahol a munkásosztály kizsákmányolása, a válság, az egyház és a félféudális rezsim által tönkretett paraszttömegek nyomorúsága és a nemzeti elnyomás (Katalónia, Vizcaya) hallatlan méreteket öltött, a forradalmi válság elemeinek növekedése tükröződik a proletariátus gazdasági és politikai sztrájkjainak

⁹² A Piłsudski-féle szanációs rendszer kreálta szélsőjobboldali Nemzeti Munkáspártról van szó (Narodowa Partia Robotnicza).

hatalmas fellendülésében, a parasztság kezdődő forradalmi mozgalmában, a kispolgárságnak a monarchia elleni tömegmozgalmában (diáktüntetések stb.), a nemzeti forradalmi mozgalom elmélyülésében Katalóniában és Vizcayában, a hadsereg bomlási tüneteiben, az uralkodó osztályok és pártjaik körében észlelhető zűrzavarban.

Kínában a forradalmi válság abban fejeződik ki, hogy sok milliós lélekszámú területen megalakultak a tanácsok és a Vörös Hadsereg, ami Kínát a gyarmati világ nemzeti forradalmi harcai között az első helyre állítja. A tanácsok és a Vörös Hadsereg megalakulásának ténye megteremti annak a feltételét, hogy a proletariátus vezető szerepre tegyen szert a nemzeti forradalmi mozgalomban, az imperialistaellenes és agrárforradalomban, olyan vezető szerepre, amely már az államhatalom csíráiban is testet ölt. Az agrárforradalomból kinőtt tanácsok és a Vörös Hadsereg a tanácsok igazgatta területeknek a tömegek számára szemléletes tapasztalatai alapján harcra szólítják az ipari központok munkásait és a parasztság tömegeit, felszámolják a földesurak feudális tulajdonát és felosztják a földet a nagy paraszt-tömegek között, s ezáltal mindinkább meginog az ellenforradalmi Kuomintang hóhérrezsimje. Az egész gyarmati világot forradalmasító kínai tanácsmozgalom további fejlődése a tanácsok és a Vörös Hadsereg területi bázisának kiszélesedésétől és megszilárdulásától függ.

Indiában a munkás- és parasztmozgalom növekedésének hatására kibontakozóban van és elmélyül a tömegek forradalmi mozgalma az angol imperializmus ellen, miközben a nemzeti reformista burzsoázia áttér a brit imperializmussal való áruló egyezkedés és ellenforradalmi szövetség politikájára. E mozgalom felöleli a munkások, a parasztok és a városi szegénység millióit, széttöri az ellenforradalmi gandhizmus kereteit, kezdi kiszabadítani a dolgozó tömegeket ennek hatása alól, és áttér a forradalmi harc nyílt formáira (fegyveres összetűzések a rendőrséggel és a hadsereggel; felkelések Peshawarban és Sholapurban; parasztfelkelések Burmában, Berarában stb.; felkelések Kanpurban; a munkások tömeges megmozdulásai Gandhi és az Indiai Nemzeti Kongresszus ellen). A forradalmi felszabadító tömegmozgalom proletár vezetésének megteremtése, ami az indiai forradalom győzelmének legfontosabb feltétele, lehetővé válik annak következtében, hogy a munkástömegek egyre inkább megszabadulnak a nemzeti reformizmus hatásától, ezen belül pedig különösen veszélyes „baloldali” válfajának befolyásától, s annak következtében, hogy megalakult a kommunista párt. Jelenleg a munkásosztálynak az a feladata, hogy megszervezze az elnyomott osztályok forradalmi támadását az angol imperializmus és a Nemzeti Kongresszus ellen, hogy kibontakoztassa a munkás- és parasztmozgalmat, megszervezze az erős összindiai kommunista pártot és a tömegeket felölelő vörös szakszervezeteket, hogy előkészítse az általános politikai sztrájkot.

Indokínában a forradalmi fellendülést, amely a legkegyetlenebb terror, a tömeges kivégzések és olyan körülmények között megy végbe, amikor a francia megszállók egész falvakat tesznek a földdel egyenlővé, az jellemzi, hogy szakadatlanul nő

a munkásosztály, a parasztság és a városi szegénység alapján véve kommunista vezetésű antiimperialista mozgalma. A tömegtüntetések, a partizánakciók, a rendőrséggel és a hadsereggel való fegyveres összeütközések formáját öltő mozgalmat Észak egyes vidékein, ahol különösen erős a kínai forradalom hatása, a tanácsok megalakulása kíséri.

A kibontakozó *forradalmi fellendülés*, a burzsoáziának azon sikertelen kísérleteivel együtt, hogy megoldást találjon az imperialista világ alapvető ellentmondásaira (különösen a gyarmatokon), megteremti a feltételeket a forradalmi válság előfeltételeinek beérésére Németországban és Lengyelországban, a forradalmi válság további fejlődésére Kínában és Indiában, s a forradalmi válság előfeltételeinek kialakulására más tőkésországokban, elsősorban attól függően, hogy mennyire képes a kommunista párt mozgósítani és vezetni a tőke offenzívájával és a politikai reakció támadásával szembeni tömegmozgalmat, mennyire képes saját tapasztalataik alapján megmutatni a proletariátusnak és a dolgozók tömegeinek a kapitalizmus válságából a forradalmi kiutat.

III. A SZOCIÁLDEMOKRÁCIA MINT A BURZSOÁZIA LEGFŐBB SZOCIÁLIS BÁZISA

1. A gazdasági világválság teljesen világosan feltárta a nemzetközi szociáldemokráciának mint a burzsoá diktatúra *legfőbb szociális bázisának* szerepét. Az imperialista világháború és a proletárdiktatúra megalakulása óta a szociáldemokrácia az osztályharc fejlődésének minden lényeges szakaszában a munkásosztállyal szemben, a kapitalizmus oldalán állt. A proletárok millióit küldte az imperialista mérsárlásba a „haza védelmének” zászlaja alatt. Segítette „saját” burzsoáziáját a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni katonai intervencióban 1918—1920-ban. Védelmezte a kapitalizmust a proletárforradalommal szemben közvetlenül a háború után (Németország, Ausztria, Magyarország, Olaszország, Finnország). Aktívan segítette a burzsoáziát a tőkés gazdaság megszilárdításában. Befogta a munkástömegeket a tőkés racionalizálás jármába. Most, a legsúlyosabb válság idején, minden erejét megfeszíti, hogy megmentse a kizsákmányolás és a rabság tőkés rendszerét a fenyegető pusztulástól.

2. A háború óta, és amióta a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében megalakult a szovjethatalom, a szociáldemokrácia fejlődése töretlen evolúciós folyamat a fasizmus felé.

A *tőkének a munkásosztály elleni offenzívája* terén közvetlen és közvetett támogatást nyújt a munkabérek leszorításához, a társadalombiztosítás egész rendszerének felborításához; támogatja a legkíméletlenebb racionalizálás új hullámát, szervezi a sztrájkok szabotálását és megghiúsítását, tökéletesíti a döntőbírótság intézményét mint a sztrájktörésnek és a munkásosztály kiszolgáltatásának eszközét.

A néptömegek *gazdasági és pénzügyi* kifosztása terén sokoldalúan támogatja

a bankok, a trösztök és a kartellek politikáját, a közszükségleti cikkek drágítását, az adóprés megszorítását, a protekcionizmust.

A *gyarmatok* kifosztása terén politikája a nemzeti forradalmi mozgalom közvetlen elfojtása a gyarmatokon és a félgyarmatokon; bebörtönöztek tízezrei és tömeges kivégzések Indiában, falvak lerombolása repülőgépekről; Kínában Csang Kaj-sek hóhérkormányának közvetlen támogatása és a nyílt háború, amelyet külföldi hadihajók vívnak a Jangcén a Vörös Hadsereg dél-kínai osztagaival; tömeges kivégzések Indokínában.

Az imperialista *rablás* terén: aktívan, közvetlenül *részt vesz* a versailles-i rendszerben, a legtitkosabb diplomácia kulisszák mögötti intrikáiban, „pacifista” zászló alatt támogatja a fegyverkezés tobzódását és a háborús előkészületeket, támogatást nyújt az imperialista katonai szövetségeknek.

Angliában a Munkás Párt, amikor hatalomra tört, megígérte a munkanélküliség enyhítését és a munkanélküliek helyzetének javítását, a munkások életszínvonalának csökkenése elleni harcot, a békét Indiával, a leszerelésre irányuló politikát. *Valójában* a „munkáskormány” az imperialista burzsoázia akaratát megvalósítva folytatja a tőkés racionalizálást, döntőbíráóság útján csökkenti a munkabéreket, meghosszabbítja a munkanapot (törvény a széniparról), megnyirbálja a társadalombiztosítási költségvetést, véresen elnyomja a forradalmi felszabadító mozgalmat Indiában, Egyiptomban és az arab térségben, felülmúlja a Baldwin-kormányt a hadiflotta-építésben és az újrafelfegyverzésben, és a francia imperializmussal közösen megteremti a katonai intervenció egységfrontját a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége ellen (a munkáskormány szerepe Franciaország és Olaszország tengeri egyezményében).

Németországban a szociáldemokrácia, amikor nemrégiben hatalmon volt, a Müller-kormány képében elsőnek indított támadást a társadalombiztosítás ellen, elsőnek kezdte meg új páncélos hajók építését; lövetett a munkásokra az 1929-es május elsejei tüntetésen Berlinben, betiltotta a Vörös Frontharcos Szövetséget, üldözte a munkássajtót, elfojtotta a munkások sztrájkjait. Miután keresztülvitte a Youngtervet és a „köztársaság védelméről” szóló munkásellenes törvényt, miután számos reakciós intézkedéssel megtisztította az utat a fasiszta diktatúrát megvalósító kormány (Brüning) előtt, a burzsoázia kiűzte őt a kormányból; ám a szociáldemokrácia kormánypozícióban (Poroszországban)⁹³ vagy kormányon kívül mégis megszavazza a Brüning-kormány összes munkásellenes törvényeit, szervezi a sztrájktörést, rendőri terrort kezdeményez a sztrájkolók és a munkanélküliek ellen, aktívan támogatja a német imperializmus fegyverkezését (új páncélos hajók építése), és előharcosa a szovjetellenes propagandának és a katonai intervenció előkészítésének.

3. A nemzetközi szociáldemokrácia egész ellenforradalmi és munkásellenes politikája a világ első proletárállama elleni *blokád és katonai intervenció előkészítésé-*

⁹³ A Braun—Severing-féle poroszországi tartományi kormányban.

ben tetőzik. A világburzsoázia, amely elveszítette abbeli reményét, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében újjászületik a kapitalizmus, és hogy az SZK(b)P-ban győznek a jobboldali elemek, fordulatot tett a katonai intervenció irányába. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében általános támadást indítottak a kapitalista elemek ellen, s fokozódik a forradalmi fellendülés a tőke országaiban. Mindez erősíti az intervencionista⁹⁴ és kártevő orientációt a II. Internacionálé mindazon pártjaiban (különösen a német szociáldemokráciában, amely a II. Internacionálé magja), amelyek tudatára ébrednek annak, hogy a szocializmus győzelme a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében végérvényesen aláassa a tőkésországok munkástömegeire gyakorolt befolyásukat.

Az orosz Mensevikek Szövetségi Irodájának (a szociáldemokratáknak) a pere, amely feltárta a szociáldemokrácia aljas, kétszínű szerepét, megmutatta, hogy a II. Internacionálé célul tűzte maga elé a kapitalizmus visszaállítását a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében katonai beavatkozás útján, oly módon, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségébe befészkelődött ellenforradalmi ügynöksége révén szabotázst szervez a népgazdaság valamennyi ágában, megkísérli megghiúsítani a munkások és a parasztok ellátását, igyekszik tudatosan csökkenteni a munkások reálbérét. Mindezzel a II. Internacionálé *a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége ellen háborúra készülő világimperializmus harci egységévé változott.*

4. A munkások fokozódó elégedetlenségének és kezdődő tömeges elfordulásának hatása alatt a szociáldemokrácia, amely tudatára ébredt tehetetlenségének a válsággal és a munkanélküliséggel szemben, a tömegek megtevesztésére kénytelen „baloldali” demagóg manőverekhez folyamodni; *szavakban* síkraszáll a munkanap csökkentéséért és az ötnapos munkahétért, a társadalombiztosítás bővítéséért, a leszerelésért, a fasiszmus elleni harcért. *Valójában* a szociáldemokrácia ezekkel a manőverekkel *segít a tőkének* abban, hogy az megvalósítsa offenzíváját a munkásosztály életszínvona ellen, megszilárdítsa diktatúráját, meggyorsítsa a burzsoá állam fasizálódását, elnyomja a tömegek ellenállását a fasiszmussal szemben, visszatartsa a nagy munkástömegek ösztönös vonzódását az egységfronthoz, leplezze a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni háború előkészületeit.

Ezek és az ezekhez hasonló tények szemléletesen feltárják a nemzetközi szociáldemokráciának mint a burzsoázia legfőbb szociális támaszának ellenforradalmi szerepét a proletariátus ellen vívott harcban.

Ezért a kommunista pártok soron levő feladata a szociáldemokrácia és a II. Internacionálé leleplezése, a munkástömegek kiszabadítása a szociáldemokrácia befolyása alól; e feladat megoldása nélkül nem lehetséges a proletariátus sikeres harca a kapitalizmus láncai alól való felszabadulásáért.

⁹⁴ A „Kommunyiszczyicseskij Internacional v dokumentah” című kötetben itt (962. old.) nyilvánvaló sajtóhiba folytán „internacionalista” szerepel. Az egykorú német szöveg (Inprekorr, 1931. 38. sz.) helyesen intervencióról beszél.

IV. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ SZEKCIÓINAK ÁLLAPOTA ÉS A LEGKÖZELEBBI FELADATOK

1. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának XI. plénuma elégedetten állapítja meg, hogy a Kommunista Internacionálé szekciói sok komoly politikai és szervezeti sikert értek el. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának X. plénuma óta teljesen szétzúzták a jobboldaliakat az SZK(b)P-ben, akik a kapitalizmus visszaállítására törekvő elemeknek a szocializmus előretörésével szemben tanúsított ellenállását tükrözték a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében; a tőkésországok kommunista pártjaiban szétverték a jobboldali és békülékeny csoportosulásokat, amelyek a kommunista mozgalmon belül az offenzívában levő tőke és a szociáldemokrácia nyomását tükrözték. Mindez elősegítette a Kommunista Internacionálé szekcióinak bolsevik konszolidációját (részben a „baloldali” oportunizmus elleni sikeres harc talaján) és megteremtette a feltételeket ahhoz, hogy a kommunista pártok teljesítsék legfőbb feladatukat: megnyerjék a munkásosztály többségét az osztályütközetek önálló irányítása és a szociáldemokrácia tömegbázisának megsemmisítése útján, hogy megdöntsék a kapitalizmust és megteremtsék a proletárdiktatúrát.

A Kommunista Internacionálé szekcióinak az elmúlt időszakban elért legfontosabb sikereit a következők mutatják:

a) a tanácsok és a Vörös Hadsereg megalakulása Kínában; a kommunista párt vezető szerepe Kína és Indokína parasztforradalmában;

b) több kommunista párt *politikai* befolyásának erősödése; Németország Kommunista Pártja tömegbefolyásának növekedése a fasiszta diktatúra megvalósítása elleni harcban (győzelem a választásokon, 4,6 millió szavazat); sikerek az üzemi bizottságok újrválasztásakor Németországban és Csehszlovákiában; a munkanélküliek forradalmi mozgalmának élénkülése a kommunista párt vezetésével; Németország Kommunista Pártja és a Bolgár Munkáspárt⁹⁵ sikerei a községi és a körzeti választásokon stb.;

c) a kommunista párt vezető szerepének növekedése, a tőke offenzívájával szembeni ellenállásnak és a munkásosztály ellenoffenzívájának megszervezése; a kommunista pártok fokozódó *önálló* irányító munkája a proletariátus gazdasági harcaiban (elsősorban Németország Kommunista Pártja);

d) a *Profintern* V. kongresszusa⁹⁶ azon általános irányvonalának sikeres megvalósítása, amely szerint Németországban meg kell teremteni az *önálló forradalmi szakszervezeti mozgalmat*;

⁹⁵ 1927-től a Bolgár KP mellett, annak vezetésével, a legális lehetőségek kihasználása érdekében egy másik marxista párt, a mintegy 35 000 tagot számláló Bolgár Munkáspárt is működött.

⁹⁶ A Vörös Szakszervezeti Internacionálé V. kongresszusa 1930. július 15—30 között zajlott le Moszkvában, és a nagy világgazdasági válság körülményei között alkalmazandó irányvonal kérdéseit tárgyalta.

e) a kommunista pártok politikai befolyásának növekedése a parasztság körében (például Lengyelország Kommunista Pártjái);

f) számos kommunista párt szervezeti növekedése (Kínai Kommunista Párt, Csehszlovákia Kommunista Pártja, Olasz Kommunista Párt stb.); Németország Kommunista Pártja jelentős lépést tett a munkásosztály többségének megnyerése terén, tapasztalatai nemzetközi szempontból igen jelentősek;

g) a forradalmi harci programmal jelentkező kommunista párt megalakulása *Indiában*; a kommunista párt megszilárdulása *Indokínában*.

2. E sikerek mellett a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának XI. plénuma kénytelen megállapítani több komoly gyengésséget és fogyatékosságot a Kommunista Internacionálé szekciói többségének munkájában. E pártok lényegében lemaradnak a tömegek radikalizálódási folyamatától, nem leplezik le eléggé a szociáldemokráciát, s ez különös veszélyt jelent az osztályharc mai, magasabb szakaszában. Ezek a fogyatékosságok a következőkben fejeződtek ki:

a) uszálypolitika több nagy forradalmi mozgalom során: a munkanélküliek megmozdulásaival, a sztrájkokkal és a parasztmozgalmakkal kapcsolatban; a kommunista pártok munkájának gyengéssége falun, különösen a mezőgazdasági munkások körében;

b) elmaradás a tömegek mozgósítása terén a munkások *mindennapi szükségleteinek védelmében*, és az ezekért a követelésekért folyó harc nem kielégítő összekapcsolása a proletárdiktatúráért vívott harccal (a Kommunista Internacionálé szekciói többségének *gyenge aktivitása* február 25-nek, *a munkanélküliség elleni harc nemzetközi napjának megszervezésében*);

c) megengedhetetlen passzivitás a fasiszmus offenzívájával szembeni ellenállásban, mint például Finnországban a lappo-fordulat⁹⁷ idején, mint ezt elismerte és megbírálta Finnország Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, illetve konferenciája;

d) opportunistá passzivitás a hadseregben végzendő munka terén, az imperialista háború és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni katonai intervenció veszélye elleni harcban (különösen az, hogy a kommunista pártok többsége nem használta fel eléggé az „Iparpárt” és a mensevikek perét e munka fokozására);

e) a gyarmatok és félgyarmatok forradalmi felszabadító mozgalmának egyáltalán nem kielégítő támogatása az imperialista országok kommunista pártjai részéről, s az uralkodó nemzetek kommunista pártjainak csekély részvétele az európai országok elnyomott népeinek nemzeti felszabadító mozgalmában;

f) a reformista szakszervezetekben folytatandó rendkívül fontos munka oppor-

⁹⁷ 1930. július 7-én, a három nappal korábban hivatalba lépett szélsőjobboldali Svinhufvud-kormány ösztönzésére a finn fasiszták „Lapua-mozgalma” (egyes forrásokban Lappo-mozgalom) az olasz „Marcia su Roma” mintájára terrorista csoportjaival „helsinki menetelést” szervezett.

tunista vagy szektás lebecsülése és elhanyagolása; nem kielégítő munka a vállalatoknál, különösen a döntő termelési ágak nagyüzemeiben; az üzemi sejtek politikai életének gyengesége;

g) a szervező munka általános gyengesége; a kommunista pártok politikai befolyása továbbra sincs biztosítva szervezetileg; megengedhetetlen passzivitás a párt-szervezetek fluktuációjának leküzdésében;

h) az általános irányelvek mechanikus követése anélkül, hogy az adott ország és az osztályharc konkrét esetére alkalmaznák őket.

Mindenütt, ahol a kommunisták nem tanúsítottak elegendő aktivitást a párton belüli jobboldali veszély elleni harcban, ahol a helyes „osztály osztály ellen” taktikát sablonosan alkalmazzák, nem véve figyelembe a kommunista mozgalom színvonalát, nem adaptálva ezt a taktikát országuk sajátos, konkrét feltételeihez, ahol teljesen azonosítják a szociálfasizmust és a fasizmust, a szociálfasiszta felső rétegeket a szociáldemokrata munkástömeggel, mindezen a helyeken gyengítették saját önálló vezető szerepüket az osztályütközetekben, valamint a szociáldemokrácia elleni harcuk támadó jellegét, lehetővé téve ezzel a szociáldemokráciának, hogy a fasizmus elleni látszat-küzdelemmel manőverezzen és becsapja az őt követő tömegeket.

3. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának XI. plénuma teljes mértékben jóváhagyja a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága Elnökségének általános irányvonalát és munkáját a szekciókban észlelt gyengeségek és fogyatékoságok kijavítása terén, és úgy véli, hogy a kommunista pártoknak figyelmüket a következő alapvető, legközelebbi feladatokra kell összpontosítaniuk, amelyek a forradalmi osztályharc új helyzetéből fakadnak:

Most az összes kommunista pártokra váró *legfőbb feladat a munkásosztály többségének megnyerése*, ami elengedhetetlen feltétele a burzsoázia feletti győzelemnek és a munkásosztály előkészítésének *a proletárdiktatúráért* folyó döntő ütközetekre. Ennek a legfőbb feladatnak a sikeres végrehajtása a legszorosabb kapcsolatban van az önálló forradalmi szakszervezeti mozgalom megszilárdulásával, avval, hogy a proletariátus tömegmozgalma folyamatában a forradalmi szakszervezeti ellenzék és az önálló forradalmi szakszervezetek ténylegesen olyan tömegszervezetté változnak, amely képes a gyakorlatban előkészíteni és vezetni a proletariátus gazdasági harcait, és képes arra, hogy a kommunista párt legfontosabb hajtószíja legyen a nagy munkástömegek felé.

A válság és a forradalmi fellendülés egyenlőtlen fejlődése azt követeli minden egyes kommunista párttól, hogy a tömegmegmozdulások előkészítése során *konkrétan* alkalmazzák az *alulról* megvalósított *egységfront* olyan formáit, amelyek biztosíthatják a munkások és a munkásnők, a munkásifjúság, az alkalmazottak és egyéb félproletár rétegek nagy tömegeinek bevonását a harcba. Az általános helyzet gondos figyelembevételével mellett ez azt követeli, hogy pontosan vegyék számításba a helyzetet és az erőviszonyokat az egyes termelési ágazatokban és minden egyes vállalatnál, vegyenek számításba minden sajátosságot a munkás-

osztály egyes rétegeinek helyzetében, alkalmazzák a megfelelő konkrét harci módszereket: gazdasági sztrájk, rövid tiltakozó sztrájk, forradalmi tüntetés, politikai tömegsztrájk stb. Ez energikus harcot követel a jobboldali veszély ellen, az oppor-tunizmus minden megnyilvánulása ellen, az uszálypolitika, a passzivizmus, a szek-tátság ellen.

A munkásosztály többségéért folyó harcot, ami a proletárdiktatúra kivívásának feltétele, a kommunista pártoknak a jelenlegi szakaszban a következő fő irányok-ban kell folytatniuk:

1. *Harc a tőke offenzívája ellen és a proletariátus nagyarányú ellenoffenzívájának megszervezése:* a munkabérek csökkentése ellen és emeléséért, a tömeges elbocsá-tások ellen, a hétórás munkanapért teljes munkabér mellett, a társadalombiztosí-tásért a vállalkozók és a tőkések számlájára, a munkanélküliek azonnali megsegí-téséért.

2. *Harc a burzsoá diktatúra valamennyi formája ellen:* a vállalkozói és a rendőri terror ellen, a forradalmi munkásszervezetek szabadságáért, a sajtó-, a szólás- és gyülekezési szabadságért, a fasiszta szervezetek azonnali felosztatásáért, lefegyver-zésükért és a munkások felfegyverzéséért a fasiszták támadásai elleni védelemre, az imperialista terror ellen a gyarmatokon; politikai tömegsztrájkok propagálása, szervezeti előkészítése és levezetése a munkásosztály harci eszközöként a burzsoá diktatúra politikai reakciójának minden formájával szemben; a tömeges önvéde-lem megszervezése üzemi bázison.

3. *Harc az imperialista háború és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni katonai intervenció ellen:* az imperialista kormányok intervenciós előkészüle-teinek leleplezése, harc az intervenció ellen Kína tanácsközszeteiben; a kommunista pártok idejekorán hozzanak számos szervezeti rendszabályt arra az esetre, ha tel-jesen illegalitásba kell vonulniuk; az antimilitarista munka fokozása, a munkás-ifjúság körében végzett munka fokozása.

A dolgozó paraszttömegek megnyerése és a proletariátus falun betöltött vezető szerepének megszilárdítása céljából a kommunista pártoknak minden módon támo-gatniuk, vezetniük és szervezniük kell a dolgozó parasztok harcát az adók és a szol-gáltatások, a bérleti díjak és az eladósodás terhe ellen, összekapcsolva ezt a moz-galmat a földbirtokosok ellen, a föld megváltás nélküli elkobzásáért, a burzsoázia uralma ellen, a tanács hatalomért vívott harccal.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának XI. plénuma, meg-állapítva, hogy nem volt kielégítő a kommunista pártok munkája a katonai inter-venció közvetlen veszélye elleni harcban, felszólítja a Kommunista Internacionálé valamennyi szekcióját, hogy aktívan harcoljanak a Szovjetunió védelméért, az imperialista háború ellen, a békéért, és szüntelenül leplezzék le a szociálfasiszta II. Internacionálénak, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége elleni ellenfor-radalmi háború legtevékenyebb felbujtójának és szervezőjének aljas pacifista ma-nővereit.

A forradalmi megmozdulások összes formáinak előkészítése és kibontakoztatása

során a legelkeseredettebb, legkövetkezetesebb és sokoldalú *harcra* van szükség a szociáldemokrata és reformista vezérek ellen, és ezzel egyidejűleg a legkitartóbb munkára a szociáldemokrata munkásoknak és a reformista szakszervezetek tagjainak megnyerésére az alulról megvalósított egységfront taktikája alapján. Leleplezve a szociáldemokrácia manővereit, szembeállítva „baloldali” frázisait áruló tetteivel, a Kommunista Internacionálé szekcióinak a mindennapi követelések konkrét platformján, a tömegek számára érthető módszerekkel fel kell tárniuk a szociáldemokrácia minden egyes konkrét árulását, közös harcot szervezve a szociáldemokrata munkásokkal a tőke offenzívája ellen, az imperialista háború és a fasiszta reakció ellen.

Csak ha állhatatos, rendszeres munkát végeznek, ha valóra váltják a harcot a munkások mindennapi érdekeiért, ha kihasználják a kizsákmányolás és a fasiszta reakció elleni tömeges munkástiltakozás legcsekélyebb megnyilvánulását is, csak ebben az esetben tudják majd realizálni a kommunista pártok az alulról megvalósított széles körű egységfrontot, szétzúzni a szociáldemokráciát, megteremteni a tömegeket felölelő forradalmi szakszervezeteket, illetve a forradalmi szakszervezeti ellenzéket, megnyerni a munkásosztály többségét, és a munkásosztályt döntő ütközetekre vezetni a proletárdiktatúráért.

Elfogadva: 1931. április 11.

Kommunizisztikus Internacionálé v dokumentah. 952—966. old.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK
XII. PLÉNUMA
(1932. AUGUSZTUS 27—SZEPTEMBER 15.)

[37]

A NEMZETKÖZI HELYZET
ÉS A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
SZEKCIÓINAK FELADATAI
TÉZISEK

I. A TŐKÉS STABILIZÁCIÓ VÉGE ÉS A SZOVJETUNIO ERŐSÖDÉSE

A kapitalizmus általános válságát hatalmas eltolódások élezik tovább és viszik új szakaszba. A világ helyzetében végbemenő alapvető változásokat az utóbbi időszak számos igen fontos tényezője jellemzi.

1. A kapitalista és a szocialista világ közötti erőviszonyokban hatalmas eltolódás ment végbe, elsősorban a Szovjetunió súlyának növekedése következtében, amely gigászi tempóban valósítja meg a szocialista iparosítást, a kollektivizálást és a kulturális forradalom nagyszabású programját. Az országban végképp gyökeret vert a szocializmus; a második ötéves terv előírányozza az osztályok végleges megszüntetését, az ország egész dolgozó népének az osztály nélküli szocialista társadalom tudatos és aktív építőivé változtatását. A szocialista építés sikerei mindinkább biztosítják a szovjetek országának gazdasági függetlenségét a tőkés világtól; megnőtt az ország nemzetközi súlya, forradalmasító hatása minden ország dolgozóira és kizsákmányoltjaira, jelentősége mint a szocialista világforradalom bázisáé.

2. Ugyanakkor a tőkés világban folytatódik: *a) a gazdasági válság kiéleződése*; a termelés csökkenése olyan méreteket öltött, hogy a munkásosztály nagyobbik fele — részben vagy egészen — munkanélküli; példátlan méretekből folyik a parasztság kisajátítása és elnyomorodása; *b) a forradalmi fellendülés fokozódása* mind az imperialista, mind a gyarmati országokban (viharos, konok sztrájkok, forradalmi tüntetések, a munkások elkeseredett összetűzései a rendőrséggel és a fasisztákkal, a paraszttömegek megmozdulásai stb.); a gyarmati népek imperialistaellenes harcának kiéleződése; *c) az imperialista államok közötti ellentmondások további kiéleződése* (kereskedelmi háború, az imperialisták fokozott fegyverkezési hajszája, a versailles-i rendszer összeroppanása; Japán háborúja Kína ellen,⁹⁸ a viszonyok

⁹⁸ A japán hadsereg 1931. szeptember 18-án, átlépve Kína észak-keleti határát, elfoglalta Mandzsúriát, ahol „Mandzsukuo” néven bábállamot hozott létre.

nagymértékű kiéleződése Japán és az Egyesült Államok, Anglia és az Egyesült Államok, Olaszország és Franciaország, Németország és Franciaország stb. között); d) a Szovjetunió elleni ellenforradalmi háború előkészületeinek fokozódása.

3. A tőkés társadalom szinte egész gazdaságát maga alá rendelő monopoltőke uralma a kapitalizmus általános válságának feltételei között rendkívül megnehezíti, hogy a gazdasági válságot a szabadversenyes kapitalizmus korában megszokott úton számolják föl. Minél többet sikerül megkaparintania a fináncoligarchia felső rétegének mások rovására a csökkenő tömegű profitból, minél inkább sikerül megrabolnia a dolgozókat, minél magasabbak az általa megállapított vámsorompók, annál inkább leszűkül a belső és külső piac, annál inkább elmélyül a válság. Ebből azonban korántsem a kapitalizmus automatikus összeomlása következik, hanem a forradalmi fellendülés további fokozódásának elkerülhetetlensége és azoknak az alapvető ellentmondásoknak a további éleződése, amelyek a burzsoáziát ezen ellentmondások erőszakos megoldásának útjára sodorják mind az egyes országokban, mind pedig a nemzetközi porondon.

4. Együttvéve ezek a tények teljesen igazolják a fejlődés tendenciájának azt az értékelését, amelyet a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának X. és XI. plénuma adott határozataiban, és a kapitalizmus általános válságának fejlődésében egyfajta *fordulatot* tárnak elénk, az antagonisztikus erők sajátos ingamozgását, amely helyenként viharos, helyenként visszafogottabb. Bizonyos rendkívül fontos csomópontokban az antagonisztikus erők már felsorakoznak az összeütközésre. Véget ért a kapitalizmus viszonylagos stabilizációja. De a legfontosabb és döntő jelentőségű tőkésországokban még nincs közvetlen forradalmi helyzet. Jelenleg éppen az *átmenet* tanúi lehetünk az osztályok és az államok közötti nagy összecsapások új menetéhez, a forradalmak és a háborúk új menetéhez.

Ez az átmenet, amelyet a nemzetközi viszonyokban különösen meggyorsít Japán és Franciaország katonai agressziója, a különböző országokban egyenlőtlen folyamat formáját ölti. Spanyolországban forradalom megy végbe.⁹⁹ Kínában forradalmi helyzet van, jelentős területén pedig győzött a tanácsok forradalma. Németországban különösen kiéleződtek az osztályantagonizmusok: egyfelől a fasiszmus növekedése, másfelől a forradalmi tömegharc fokozódása, a forradalmi válság előfeltételeinek gyorsuló érlelődése. Más országok vagy közelednek a forradalmi válság küszöbéhez (Lengyelország), vagy a belső és külső ellentmondások szélsőséges kiéleződése eredményeképpen a közeljövőben a forradalmi válság körülményei közé kerülhetnek (Japán). Indiában és Latin-Amerika országaiban a forradalmi válság érlelődését elsősorban a proletariátus gyenge szervezettsége és a kommunista pártok éretlensége késlelteti. Minden tőkésországban feltartóztathatatlanul növekednek a nemzetközi proletárforradalom erői, de a világkapitalizmus legfon-

⁹⁹ 1931. április 14-én, miután két nappal korábban a republikánus pártok győztek a választáson, a tömegek forradalmi mozgalma elsöpörte a monarchiát — kikiáltották a köztársaságot.

tosabb országaiban, az Amerikai Egyesült Államokban, Angliában és Franciaországban a forradalmi mozgalom, ha erősödik is, még messze elmarad az egész nemzetközi helyzet rendkívüli feszültségétől.

II. AZ ÚJ VILÁGHÁBORÚ VESZÉLYE.

JAPÁN HÁBORÚJA KÍNA ELLEN.

A SZOVJETUNIÓ ELLENI INTERVENCIÓ ELŐKÉSZÍTÉSÉNEK ÚJ SZAKASZA

1. Az imperialistáknak a piacokért és a gyarmatokért vívott elkeseredett harca, a vámháborúk, a fegyverkezési hajszája már odáig vezetett, hogy az új imperialista világháború közvetlen veszéllyé vált. A francia imperializmus lázas tevékenységet fejt ki, hogy biztosítsa hegemoniáját az európai kontinensen: arra törekszik, hogy megszilárdítsa a régi katonai-politikai szövetségeket és újakat hozzon létre („dunai föderáció”), s e közben Németország, az Amerikai Egyesült Államok és Olaszország ellenállásába ütközik. Németország a teljes jogú imperialista hatalom helyzetét követeli magának (a jóvátételek hatálytalanítását, a fegyverkezés egyenlőségét, a keleti határok felülvizsgálatát stb.); Lengyelország ugyanakkor Danzig (Gdańsk) és Kelet-Poroszország elfoglalására készül. Ily módon Németország az imperialista világ legélesebb és legfeszültebb konfliktusainak az egyik legfontosabb központja.

2. Az a tény, hogy Japán elfoglalta Mandzsúriát és megtámadta Sanghajt, szét tépte az Egyesült Államok, Japán és Anglia közötti korábbi megállapodást, amely megszabta a kínai befolyási övezeteket. A japán imperializmus, Franciaországgal szövetségben és Anglia tényleges támogatásával, Mandzsúriát gyarmatává változtatja, napirendre tűzve a fegyveres harcot Kína felosztásáért és a Szovjetunió elleni intervenciót. A Népszövetség Franciaország és Anglia útmutatására Japán mellé állt. Az Egyesült Államok, távol-keleti imperialista céljait követve, nyíltan újabb fegyverkezési hajszával fenyegetőzik. A csendes-óceáni ellentmondások e halmaza az új imperialista világháború legfőbb tüzfészke.

3. *A Szovjetunió elleni ellenforradalmi háború előkészítése* céljából, a Népszövetség és a II. Internacionálé békenyilatkozatainak leple alatt, Európa és az Amerikai Egyesült Államok imperialistái felfegyverzik Japánt, a japán hadsereget Mandzsúriában összpontosítják, fegyveres csapatokat alakítanak és fegyvereznek fel a Távol-Keleten, expedíciós hadsereget szerveznek Franciaországban, a hadsereg lázas előkészítése folyik Lengyelországban, Romániában, Lettországon, Észtországban, Finnországban, megszilárdítják és aktivizálják a válogatott fasiszta alakulatokat, szakadatlanul provokálnak stb. A háborút és az intervenciót csakis a Szovjetunió szilárd békepolitikája tartja még féken, valamint a burzsoázia féltelme az imperialista háború polgárháborúvá változtatásától és a gyarmati felkelések perspektívájától.

A közelről fenyegető és a fasizmus által különösen siettetett bűnös háború kö-

rülményei között a kommunista pártoknak a szociáldemokrácia elvont és képmutatón pacifista nyilatkozataival szembe kell állítaniuk a háború előkészítése elleni tényleges harcot. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága felszólítja az összes kommunista pártokat, hogy különös állhatatossággal és energiával hajtsák végre a Komintern határozatait az imperialista háború és az intervenció elleni harcról.

III. A BURZSOÁZIA DIKTATÚRÁJA, A NACIONALIZMUS, A FASIZMUS ÉS A SZOCIÁLFASIZMUS

1. A burzsoá diktatúra tovább változtatja formáját a fokozódó politikai reakció és az állam további fasizálása irányában; ennek során észlelhetően szűkül a burzsoá állam bázisa, repedések és a bomlás jelei mutatkoznak benne. Ez a burzsoázia táborában gyakran olyan formát ölt, hogy e tábor ellenséges részekre szakad (Németország, Finnország, Jugoszlávia), egyes esetekben burzsoá politikusok meggyilkolására vezet (Japán). A burzsoáziának általában egyre nehezebb elsimítania a körében keletkezett konfliktusokat.

A tőkésországok többségében a nagyburzsoázia fasiszta polgárháborús osztagokat szervez, rendszerré emeli a politikai banditizmust, a fehérterrort, a politikai foglyok kínzását, a provokációkat, a hamisításokat, a sztrájkolók és tüntetők lövését, a munkásszervezetek feloszlátását és szétfűzését. Emellett a burzsoázia korántsem mond le a parlament és a szociáldemokrata pártok szolgálatainak felhasználásáról a tömegek becsapásában.

Németországban, ahol a Papen—Schleicher-kormány idején kiéleződtek a külső ellentmondások és rendkívül feszültté váltak a belső osztályviszonyok, a Reichswehr, az Acélsisak¹⁰⁰ és a nemzetiszocialisták segítségével kialakították a fasiszta diktatúra egy formáját, amelyhez a szociáldemokrácia és a centrum¹⁰¹ egyengette az utat. Ennek a diktatúrának a további fejlődése vagy bukása a munkásosztálynak a fasiszmus minden formája elleni forradalmi harcától függ.

Azokban az országokban, ahol a fasiszta diktatúra már a gazdasági világválság előtt megalakult, a fasiszmus széthullásának folyamata rajzolódik ki a tömegek fokozódó forradalmi fellendülésének hatása alatt (Lengyelország, Jugoszlávia, Olaszország).

2. Az a pusztítás, amelyet a jelenlegi gazdasági világválság okozott, a világkapitalizmus gazdasági kapcsolatainak széthullása és a felfevő piacokért folyó harc kiéleződése, kedveznek a *nacionalizmus* és a *sovinizmus* tombolásának az uralkodó nemzetek körében. Németországban a versailles-i béke megalázó, rabló feltételeivel szemben felhalmozódott gyűlöletből sovíniszta hangulatok és szenvedélyek ke-

¹⁰⁰ Stahlhelm (Acélsisak) — német bajtársi szövetség, félkatonai szervezettel.

¹⁰¹ Centrum Unió — a német burzsoázia és kispolgárság keresztény ideológiai irányzatú középpártja a weimari köztársaságban.

lettek, amelyekben egybeötöződik a tehetetlen revánsvágy és a félelem a német kapitalizmus további hanyatlásának és összeomlásának perspektívájától. Franciaországban a sovinizmust a határok biztonságának jelszavával álcázzák, Angliában a „birodalom egysége” elméletével, Japánban a Pán-Ázsia elmélettel, Olaszországban a túlnépesedéssel stb. Mindenütt kitartó harcot kell vívni a sovinizmus veszélyes ideológiája ellen, az internacionalizmusért, figyelembe véve a sovinizmus sajátos jellegét és speciális formáit minden egyes országban.

3. *Mind a fasizmus, mind a szociálfasizmus* (a szociáldemokratizmus) a kapitalizmus és a burzsoá diktatúra fennmaradásáért és megszilárdulásáért száll síkra, de ebből különböző taktikai következtetésekre jutnak. Minthogy az egyes országok uralkodó burzsoáziájának helyzete jelenleg szerfölött ellentmondásos, és ez gyakran arra készteti a burzsoáziát, hogy lavírozzon a belső és külső ellenségei elleni harc energikus kibontakoztatásának irányvonala és az óvatosabb irányvonal között, ez az ellentmondásosság tükröződik a fasizmus és a szociálfasizmus álláspontjának különbözőségében is. A szociálfasizták a burzsoá osztályerőszak mérsékeltebb és „törvényes” alkalmazását részesítik előnyben, mert ellenzik a burzsoá diktatúra bázisának szűkítését; síkraszállnak a „demokratikus” köntös és legtöbbszörre a parlamenti formák megőrzése mellett, amelyek hiánya nehezíti speciális funkciójuknak, a *munkástömegek becsapásának* teljesítését. Ugyanakkor a szociálfasizták azzal, hogy visszatartják a munkásokat a tőke offenzívája és a növekvő fasizmus elleni forradalmi megmozdulásoktól, álcázó szerepet játszanak; mögéjük bújva a fasizták lehetőséget nyernek arra, hogy megszervezzék erőiket és utat nyissanak a fasiszta diktatúrához.

4. Ahogyan a monopoltőke gazdasági politikája bizonyos fokig alkalmazkodik a gazdasági válság különös feltételeihez és nehézségeihez, úgy megy végbe a *szociáldemokrácia* ideológiai alkalmazkodása a fináncoligarchia e válságpolitikájának szükségleteihez. A szociáldemokrata vezetők újból előveszik az egyes iparágak *államosítására* vonatkozó elavult jelszavaikat. A valóságban a tőkésországokban nem fokozódik a magánvállalatok államosítása; ellenkezőleg, állami és községi vállalatokat is átadnak a magántőke kezébe. Ott, ahol sor kerül az úgynevezett állami beavatkozásra, az állami támogatás és más kormányintézkedések révén nem a magánmonopóliumok fölötti állami kontroll valósul meg, hanem a magánmonopolisták közvetlen ellenőrzése az állam fölött. A II. Internacionálé vezeterei nemcsak fedezik, hanem közvetlenül támogatják is (a „szocializmus” nevében!) a fináncoligarchiának ezt a politikáját, és új elméleteket gyártanak megindokolására. A burzsoázia számára még szélsőségesen reakciós kényszermunka-tervezeteket is kidolgoznak, olyan sarlatán tervek leple alatt, hogy a kapitalizmuson belül meg akarják valósítani a szocializmust.

5. A szociálfasizták tömegbefolyása majdnem minden országban csökkent, de annál inkább sokasodnak és változatosabbakká válnak manővereik (a sztrájkok élére állnak, hogy megfosszák a sztrájkolókat az irányítástól, egyes esetekben még demonstratív általános sztrájkot is meghirdetnek, látszatharcot folytatnak a fasiz-

mus ellen, a békéért, a Szovjetunió védelmében stb.). Különös buzgalmat tanúsítanak ezekben a manőverekben a „baloldali” szociáldemokrata csoportok, s egyidejűleg veszett hajsztát folytatnak a kommunista pártok és a Szovjetunió ellen. A kommunisták csak akkor tudják valóban leleplezni és elszigetelni a szociálfasisztákat, ha teljes konkrétságában figyelembe veszik manőverezési politikájuk formai sokoldalúságát. Csak akkor lehet sikeresen ütni és szétzúzni a proletariátus fő osztályellenségét, a burzsoáziát, ha a fő csapást a szociáldemokráciára, a burzsoázia legfőbb szociális támaszára mérik. És csak akkor tudják a kommunisták az alulról megvalósítandó forradalmi egységfront nevében lerombolni a falat, amely gyakorta elválasztja őket a szociáldemokrata munkásoktól, ha *szigorúan különbséget tesznek a szociáldemokrata vezeték és munkások között.*

IV. A FORRADALMI FELLENDÜLÉS FEJLŐDÉSE ÉS A PROLETÁRDIKTATÚRÁÉRT FOLYÓ HARC ELŐKÉSZÍTÉSE

1. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának XI. plénuma óta a forradalmi fellendülés fokozódása különösen a következő országokban észlelhető:

Kínában — az imperializmus elleni tömegharc, a tanácsmozgalom kibontakozása, a hős kínai Vörös Hadsereg nagy sikerei. *Spanyolországban* — a tömegmozgalom viharos fellendülése azzal a tendenciával, hogy fegyveres népfelkeléssé fejlődjék. *Lengyelországban* — a tömegsztrájkok hulláma, a parasztok nagyszámú, harcoss megmozdulása, a nemzeti forradalmi mozgalom új hullámának erősödése Lengyelország határvidékein. *Németországban* — a kommunista párt tömegbefolyásának növekedése, vezetőik akarata ellenére a szociáldemokrata munkások fokozott hajlandósága a fasiszta bandák terrorjának visszaverésére. *Angliában* — a hadiflotta matrózainak sztrájkja, az 1931 őszi viharos munkástüntetések, sztrájkmozgalom Lancashire-ben. *Csehszlovákiában* — Észak-Csehország bányászainak általános sztrájkja, forradalmi munkás- és parasztmozgalom Kárpát-Ukrajnában. *Franciaországban* — nagy sztrájkok északon, a katonai légierő hadgyakorlatainak megghiúsítása. *Az Amerikai Egyesült Államokban* — nagy munkássztrájkok, a munkanélküliek megmozdulásai, a háborús veteránok menete Washingtonba, a farmerek harci megmozdulásai. Nagy nemzetközi jelentőségű a *belgiumi* általános sztrájk. A legtöbb országban a sztrájkharcot elkeseredett összetűzések kísérik a munkások, valamint a rendőrség és a sztrájktörő bandák között. *Japánban* — a munkások, parasztok, katonák és diákok harci megmozdulásai, amelyek átszakították a katonai és rendőri terror kereteit. *Indiában* — a forradalmi erjedés fokozódása a városban és a falun, kitarító tömegsztrájkok. Több országban a proletariátus harca összefonódik a parasztság forradalmi tömegharcával.

2. A kommunista pártok az elmúlt időszakban megszilárdultak. Németországban a párt nagy sikereket ért el a legutóbbi Reichstag-választásokon, a párt vezeték

sével antifasiszta harc bontakozott ki az alulról megvalósított egységfront alapján. Kínában, Lengyelországban, Bulgáriában nőtt a kommunista párt tömegbefolyása. Franciaországban, noha a parlamenti választásokon a kommunista párt sok szavazatot veszített és a CGTU létszámban bizonyos mértékig meggyengült, jelentősen fellendült a háborúellenes forradalmi mozgalom; több országban az egyes területeken egyenlőtlen a fejlődés (Csehszlovákia, Spanyolország, Finnország). Annak ellenére, hogy sok országban gyenge a tömegbefolyásuk, a kommunista pártok az egész tőkés világban, számtalan ütközet és megpróbáltatás során, a kíméletlen terror körülményei között megmutatták, hogy a proletariátus bátor és valóban forradalmi élharcosai.

3. A tőkés stabilizáció befejeződése, több tőkésországban a forradalmi válság előfeltételeinek gyors érlelődése és az új nemzetközi helyzet teljes élességgel veti fel a kommunista pártok jelenlegi legfontosabb feladatát: a gazdasági és politikai harc folyamán elő kell készíteni a munkásosztályt és a kizsákmányolt tömegeket a hatalomért, a proletárdiktatúráért megvívandó, eljövendő ütközetekre. Éppen, mert a forradalmi válság beéréséig hátralevő idő rövid, egyetlen percet sem veszítve *fokozni és gyorsítani* kell a bolsevik tömegmunkát a munkásosztály többségének megnyeréséért, a munkásosztály politikai aktivitásának fokozásáért. A forradalmi mozgalom ellenfelei még mindig nem veszítették el a szervezett és nem szervezett munkások igen nagy részének támogatását, és ez a körülmény lehetővé teszi számukra, hogy késleltessék a proletariátus forradalmasodását, ami nagy veszély a proletariátus győzelmének előkészítése szempontjából. Tehát valóban teljesíteni kell a munkásosztály többsége megnyerésének feladatát, amit már a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának X. és XI. plénuma előtérbe helyezett.

4. Ennek a feladatnak a sikeres teljesítése azt követeli, hogy minden egyes kommunista párt teremtsen meg, szélesítse ki és szilárdítsa meg *az állandó eleven kapcsolatot* a munkások *többségével* mindenütt, ahol van munkástömeg. Ehhez mindenekelőtt a következőkre van szükség: *a)* igazi bolsevik munka a nem kommunista munkástömegek körében a vállalatoknál, a reformista és egyéb szakszervezetekben és a munkanélküliek körében; a szociáldemokrata és reformista vezérek árulásának rendszeres leleplezése, a fasizmus befolyása alá került munkások elhódítása; *b)* a munkások mindennapi érdekeinek védelme, képesség arra, hogy reagáljanak az osztályellenség minden egyes támadására, minden alkalommal olyan *konkrét jelszavakat* vetve fel, amelyek valóban harcra tudják mozgósítani a tömegeket; *az alulról megvalósított egységfront* irányvonalának érvényesítése, a proletariátus és a kisparaszttság szövetségének megteremtése, az alkalmazottaknak és a városi kispolgárság kizsákmányolt tömegeinek bevonása a harcba a proletariátus vezetése alatt; *c)* *magának a kommunista pártnak a megszilárdítása* olyan káderek kiképzésével, akik szoros kapcsolatban vannak a tömegekkel és azok bizalmát élvezik.

5. Pártjaink gyakorlatából ki kell küszöbölni számos olyan visszatérő gyengeséget és hibát, amely fékezi a pártok tömegmunkájának kibontakozását. E fogyatékoságok és hibák közül a legfontosabbak a következők: pártmunkásaink zöme

elszakadt a reformista és egyéb, nem kommunista munkásoktól, a gyakorlatban elzárkózik a reformista szakszervezetekben végzendő munkától, a sajtóagitáció és különösen a jelszavak elvontak és sablonosak; nem értenek a munkások mindennapi érdekeinek gyakorlati védelméhez és ahhoz, hogy a munkásokat különösen megmozgató eseteket fogódzónak használják fel valóban nagy tömegek megmozdulásainak szervezésére, a helyzettől függően különböző harci formákat alkalmazva; egyfelől hiányzik a proletárdemokrácia formáinak és módszereinek bátor alkalmazása az alulról megvalósítandó egységfront megteremtésére, másfelől pedig opportunistá módon eltussolják az elvi nézeteltéréseket az egységfront taktikájának alkalmazása során; nem tudják helyesen egybekapcsolni a vállalkozók, a hatalom és a fasiszták elleni küzdelmet az azért folytatott harccal, hogy a munkásokat kiragadják a burzsoázia szociálfasiszta ügynökeinek befolyása alól; fogyatékoságok és hibák vannak a sztrájktaktikában és stratégiában; a nagy tömegek mozgalmát nem tudják a viszonylag kezdetleges megmozdulásokból továbbfejleszteni a magasabb harci formákhoz, a nagy gazdasági és politikai sztrájkokhoz és más forradalmi akciókhoz.

6. A XII. plénum hangsúlyozza a kommunista pártokban tapasztalható gyakorlati fogyatékoságok és hibák leküzdésének fontosságát és halaszthatatlanságát. Egyfelől teljesen el kell határolnunk magunkat a jobboldali opportunistá „uszálypolitikától”, amely gyakran kapituláns hangulatokban, a reformista munkástömegek forradalmasításának lehetősége iránti bizalmatlanságban mutatkozik meg, másfelől a „baloldali” opportunistá szubjektívizmustól, amely a tömegek bolsevik nevelésének és mozgósításának szükségképpen nehéz munkáját a forradalmi ütközetek kibontakoztatásáról hangoztatott üres frázisokkal akarja felváltani ahelyett, hogy valóban kibontakoztatná ezeket az ütközeteket a munkások és parasztok mindennapi harcának megszervezése és irányításának megragadása útján. A helyes bolsevik tömegpolitika engesztelhetetlen harcot folytat mind a legfőbb veszélyt képviselő jobboldali opportünizmussal, mind a Komintern irányvonalától való balos elhajlásokkal. A jelenlegi helyzet hirtelen robbanásokkal és az események éles fordulataival terhes. Ez minden egyes kommunista pártot arra kötelez, hogy legyen készenlétben, hogy a forradalmi események gyors bekövetkezte esetén gyorsan tudja változtatni a harc formáit és módszereit; amennyiben pedig még nincs elegendő kapcsolata a tömegekkel, magának a harcnak a menetében teremtsen meg és szilárdítsa meg a kapcsolatot a munkások többségével.

V. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ SZEKCIÓINAK LEGKÖZELEBBI FELADATAI

1. Jelenleg a Kominternnek és a tőkésországokban működő szekcióinak általános feladata a konkrét harc: *1. a tőke offenzívája ellen; 2. a fasiszmus és a reakció ellen; 3. a közelgő imperialista háború és a Szovjetunió elleni intervenció ellen.*

A tőke offenzívája elleni harc helyes folytatása a legszorosabb kapcsolatban van *a munkásosztály többségének megnyerésével, a szociáldemokrácia tömegbefolyásának aláásásával és szétzúzásával*. A kiinduló láncszem, amelyet a kommunista pártnak meg kell ragadnia e feladat megoldása során, a harc a széles tömegek mindennapi gazdasági és politikai érdekeiért, a fokozódó nyomor ellen, a jogtalanság, az erőszak, a terror ellen. Ez különösen fontos olyan körülmények között, amikor véget ért a tőkés stabilizáció, szűkül a reformizmus anyagi bázisa és a szociáldemokrácia cinikusan elárulja a munkások érdekeit, amikor a tömegek elemi szükségleteiért folyó harc szembeállítja a tömegeket a kapitalizmus alapjaival. Csak a tömegek mindennapi érdekeire támaszkodva lesznek képesek a kommunista pártok megvédeni és megszilárdítani a munkásosztály hadállásait, a munkásosztályt egyre magasabb rendű harci formák és a proletárdiktatúráért folyó döntő ütközet felé vezetni. A megfelelő feltételek mellett a *politikai tömegsztrájk* előkészítése és megrendezése az egyik legfontosabb soron levő láncszem a proletariátus forradalmi harcában. Rendszeres propagandát kell folytatni a proletárdiktatúra mellett, és népszerűsíteni kell a Szovjetuniót, ahol a proletariátus sikerrel építi az osztály nélküli szocialista társadalmat.

2. A legfontosabb kommunista pártok sajátos feladatai a következők:

Németország Kommunista Pártja. A dolgozók milliós tömegeinek mozgósítása létérdekeik védelmére, monopoltőkés kirablásuk ellen, a fasiszmus ellen, a kivételes törvények ellen, a nacionalizmus és a sovinizmus ellen; gazdasági és politikai sztrájkok szervezésével, a proletár internacionalizmusért folyó harccal, tüntetésekkel el kell vezetni a tömegeket az általános politikai sztrájkhoz; nagy szociáldemokrata tömegek megnyerése, a szakszervezeti munka gyöngéinek határozott leküzdése. A legfőbb jelszó, amelyet a német kommunista pártnak szembe kell állítania mind a fasiszta diktatúra jelszavával (Harmadik Birodalom), mind a szociáldemokrata párt jelszavával (Második Köztársaság) — *a munkás-paraszt köztársaság*, — azaz a szocialista Tanács-Németország jelszava, amely biztosítja az önkéntes csatlakozás lehetőségét Ausztria és más német területek népének is.

Francia Kommunista Párt. Fordulat a munkás- és paraszttömegek mindennapi érdekeinek védelme felé (a munkabér csökkentése ellen, a társadalombiztosításért, a munkanélküliek haladéktalan megsegítéséért, az adóteher ellen stb.), összekapcsolva ezt a Versailles ellen, Elzász-Lotaringia és a gyarmatok elnyomása ellen, a francia imperializmus háborús politikája ellen folytatott harccal. Át kell állítani a pártot, az egységes szakszervezeteket és a kommunista ifjúsági szövetséget erre az irányvonalra, kitartó tömegmunkával le kell küzdeni a fiatal káderek szektásságát; a széles körű választhatóság és a tömegek bizalma alapján át kell nevelni őket, s türelmesen és fáradhatatlanul harcolni kell a szindikalista és a szocialista munkások megszabadításáért a reformista, parlamenti és pacifista illúzióktól.

Lengyelország Kommunista Pártja. A gazdasági és politikai sztrájkok frontjának

kiszélesítése, a PPS¹⁰² tömegbefolyásának szétzúzása, a parasztmegmozdulások irányítása egész Lengyelországban; a párt hibáinak leküzdése a nagyvállalatoknál, a vasutasok körében, a hadseregben. Ha megfelelő feltételek jönnek létre, a pártnak általános sztrájkot kell kezdeményeznie. A város és a falu nagy tömegeinek mozgósítása a szovjetellenes háború bűnös politikája ellen; kitartó ideológiai harc a lengyel munkások, parasztok és a kispolgárság nacionalista előítéletei ellen.

Csehszlovákia Kommunista Pártja. A gazdasági és politikai harcok továbbfejlesztése az alulról megvalósított egységfront alapján, összekapcsolva ezt a harcot a csehszlovák kormánynak mint a francia imperializmus segítőjének leleplezésével. A szociáldemokrácia elleni harc fokozása, a passzivitás és az uszálypolitika minden tendenciájának rendszeres leküzdése, a harcok irányításának megragadása, a kommunista párt és a vörös szakszervezetek harcokban kivívott tömegbefolyásának szervezeti megszilárdítása.

Az Olasz Kommunista Pártnak oly módon kell kitörnie az illegalitásból, hogy kibontakoztatja a tömegharcot a fasiszta diktatúra ellen a dolgozók mindennapi érdekeinek védelméért, felhasználva a fasiszta gyűléseket, önkényesen gyűléseket szervezve a vállalatoknál, behatolva a fasiszta szakszervezetekbe, kulturális és szövetkezeti szervezetekbe, sztrájkokat és tüntetéseket előkészítve és levezetve; minden módon erősítenie kell az illegális tömegmunkát.

Spanyolország Kommunista Pártja. Cél a proletariátus és a parasztság tanácsok formájában megvalósítandó diktatúrája. Ezért meg kell teremteni a dolgozók tömegmozgalmának szervezeti támaszpontjait üzemi bizottságok, a munkanélküliek bizottságai, parasztbizottságok, a katonák választott bizottságai formájában, leküzdv a szektás elzárkózást és a munka anarchista beidegződéseit.

Nagy-Britannia Kommunista Pártja. Határozott fordulatot kell tenni a reformista szakszervezetekben végzendő munka felé a vállalatoknál is. Az alulról megvalósítandó egységfront alapján harcba kell vinni a munkástömegeket: 1. a burzsoáziának a munkabér és a munkanélküli-segély elleni újabb offenzívájával szemben; 2. a japán és a francia imperializmus szovjetellenes agresszivitását támogató és ösztönző kormánypolitika ellen; 3. a brit gyarmatok és Írország függetlenségeért.

Az Egyesült Államok Kommunista Pártjának mozgósítania kell a tömegeket, előtérbe helyezve a harcot: 1. a társadalombiztosításért, a munkabér csökkentése ellen, a munkanélküliek haladéktalan megsegítéséért; 2. a tönkremenő farmerek megsegítéséért; 3. a négerek egyenjogúságáért és a fekete övezet önrendelkezési jogáért; 4. a kínai nép és a Szovjetunió védelmében. Meg kell valósítani a párt és a Szakszervezeti Egységliga¹⁰³ munkájában végrehajtandó fordulatról szóló határozatot.

¹⁰² Polska Partia Socjalistyczna — Lengyel Szocialista Párt.

¹⁰³ Az Egyesült Államokban működő forradalmi szakszervezeti ellenzéket tömörítő szervezet.

A Japán Kommunista Pártnak az a feladata, hogy a háború és a kínai területek elfoglalása elleni harcot a munkások és a parasztok valóban tömeges mozgalmává változtassa, szorosan összekapcsolva ezt a tömegek létszükségleteiért folyó harccal. Meg kell szervezni a munkások és parasztok önvédelmi bizottságait és több falu közös megmozdulásait az ellen, hogy a parasztoktól erőszakkal hajtják be a pénzt, és hogy a földet elveszik a bérlőktől; meg kell magyarázni a tömegeknek a forradalmi harc szükségességét azért, hogy a földesúri földeket megváltás nélkül kisajátítsák a parasztok javára.

Kínai Kommunista Párt. 1. a tömegek mozgósítása a japán és egyéb imperialisták elleni nemzeti forradalmi harcra, Kína függetlenségének és egységének jelszavával; 2. a tanácsok igazgatta körzetek fejlesztése és egyesítése, a Vörös Hadsereg megszilárdítása; 3. harc a Kuomintang hatalmának megdöntéséért; 4. erélyes munka a vörös szakszervezetek tömegszervezetekké változtatásáért és a munkások elhódítása a Kuomintang-szakszervezetektől; 5. a partizánmozgalom kibontakoztatása Mandzsúriában a következő jelszavakkal: parasztbizottságok alakítása, az adók és a kormányutasítások bojkottja, az imperialista ügynökök vagyonának elkobzása, választott népi hatalom megszervezése; 6. a tanácskörzetek eredményeinek, valamint a kínai és a szovjet munkások és parasztok testvéri szövetsége jelszavának népszerűsítése.

India Kommunista Pártja. A kommunista párt politikai és szervezeti megszilárdítása, bolsevik káderek nevelése, kitartó harc a reformista szakszervezetekben, átfogó imperialistaellenes front kialakítása, a tömegek kiszabadítása a Nemzeti Kongresszus befolyása alól; az általános sztrájk agitációs és szervezeti előkészítése, az adók, bérleti díjak és adósságok ki nem fizetéséért indított parasztmozgalom mindennemű támogatása; az agrárforradalom alapvető jelszavainak és feladatainak népszerűsítése.

3. *Szervezeti* téren a Komintern szekcióinak legfontosabb feladatai a következők:

a) a vállalati kommunista sejtek gondos konspirációja, odaadóan bátor tömegmunkával egyesítve; b) haladéktalanul sejtek alakítása a katonai alakulatoknál, a burzsoázia militarizált szervezeteiben, a hadiüzemekben, a vasutakon, a kikötőkben; c) energikus harc a provokáció minden fajtája és formája ellen; d) idejekorán olyan intézkedések meghozatala, amelyek szükség esetén biztosítják a párt átállását az illegalitásra; e) az újságok átalakítása valóban a tömegekhez szóló orgánummá, amelyek a néptömegek összes fájó kérdéseit egyszerű és a munkások számára érthető nyelven tárgyalják; f) a pártmunka valamennyi ágának irányításában határozottan fel kell számolni a *túlzott centralizmust*, a pusztá parancsolgatást, a központi apparátus felduzzasztását, a helyi és alsó pártszervek elnéptelenedését.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága hangsúlyozza, hogy a kommunista ifjúsági szövetségnek ténylegesen tömegszervezetté kell válnia, és felhívja a kommunista pártokat, hogy gondoskodjanak az ifjúság körében végzett

politikai tömegmunka megjavításáról és a kommunista ifjúsági szövetség munkájának szilárdabb pártirányításáról. Hasonlóképpen hangsúlyozza, hogy a sportegyesületeket és a Nemzetközi Vörös Segélyt szintén tömegszervezetekké kell tenni. Határozottan le kell számolni azzal a nézettel, amely lebecsüli a proletáraszonyok körében végzett munkát, mert ez jelenleg különösen fontos feladat; ki kell bontakoztatni a munkások mozgósítását küldöttgyűlések alapján, az egész párt feladatának tekintve ezt a munkát. Az újonnan toborzott párttagok és az új *káderek* nevelése terén szükség van mind a pártoktatás iskoláinak rendszerére, mind pedig arra, hogy bevonjuk őket a nagy tömegek sűrűjében végzett mindennapi pártmunkába.

Legyen a párt egész tevékenységének alapja a párton belüli demokrácia, a bolsevik önkritika, a legfontosabb politikai kérdések megvitatása az alapszervezetekben, munkájuk konkrét irányítása. Ilyen feltételek mellett lehet megvalósítani és megszilárdítani a bolsevik vasfegyelmet a párt soraiban.

Engesztelhetetlenül harcolni kell a marxizmus—leninizmus minden eltorzítása ellen, a párt elméleti tisztaságáért — a Sztálin elvtárs levelében¹⁰⁴ foglalt útmutatások szellemében. Propagálni kell a kommunizmus, a proletárdiktatúra és a tanács hatalom elveit.

*

A válság alapjaiban rázza meg a tőkés rendszert. A Szovjetunióban a szocializmus világtörténelmi jelentőségű győzelmeket arat. A szocialista forradalom erői az egész világon növekednek és feltörnek. De ezzel egyidejűleg az egész világon mindinkább elkeseredetten támad az ellenforradalom. Az imperialista kormányok készek arra, hogy a népeket minden eddiginél bűnösebb rablőháborúba sodorják.

A világburzsoázia kihívására a Komintern szekcióinak úgy kell válaszolniuk, hogy határozottan, minden módon megerősítik bolsevik munkájukat. Meg kell gyorsítaniuk a nagy tömegek forradalmasodását; ki kell bontakoztatniuk és irányítaniuk kell a dolgozók osztályütközeteit az alulról megvalósított egységfront alapján, elvezetve a munkásosztályt a politikai tömegsztrájkhoz; meg kell nyerniük a munkásosztály többségét; a kizsákmányolt osztályok és az elnyomott népek minden mozgalmát a szocialista világforradalom medrébe kell terelniük.

Elfogadva: 1932. szeptember 15.

Kommuniztyicseskij Internacional v dokumentah. 973—982. old.

¹⁰⁴ Hivatkozás Sztálinnak 1931-ben a „Proletarszkaja Revolucija” című folyóirat szerkesztőségéhez intézett levelére. (Lásd *Sztálin Művei*, 13. köt. Szikra 1951. 88—107. old.)

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK XIII. PLÉNUMA (1933. NOVEMBER 28—DECEMBER 12.)

[38]

A FASIZMUS, A HÁBORÚS VESZÉLY ÉS A KOMMUNISTA PÁRTOK FELADATAI TÉZISEK

A kapitalizmus általános válságának kibontakozása a viszonylagos stabilizáció befejeződése után — amely a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának legutóbbi, XII. plénumán megállapítást nyert — immár világszerte a tőkés rendszer mélyreható megrázkódtatásához vezetett.

Miközben a Szovjetunió, a nemzetközi proletariátus és az elnyomott népek védőbástyája mind erőteljesebben folytatja szocialista építőmunkáját és mindjobban szilárdítja hatalmát, a tőkés világban folytatódik a gazdasági élet bomlása. Egyre szorosabbra zárul a nyomor, a pusztulás és az éhség hurka. A burzsoázia a fasiszta erőszak, a dolgozó osztályok kisemmizése és a más népek ellen viselt rablőháborúk révén a végsőkig fokozza a gazdasági kizsákmányolást. Ugyanakkor mind jobban növekszik a dolgozó tömegek forradalmi ellenállása, és ezek a tömegek mindinkább készek arra, hogy lerázzák a kizsákmányoló osztály elviselhetetlen jármát.

Az a rendkívüli feszültség, amely mind a tőkésországokon belüli osztályellentéteket tekintve, mind pedig nemzetközi téren fennáll, a forradalmi válság objektív előfeltételeinek oly fokú érettségéről tanúskodik, hogy a világ jelenleg a háborúk és a forradalmak újabb időszakának küszöbére érkezett.

I. A FASIZMUS ÉS A FORRADALMI VÁLSÁG ÉRLELŐDÉSE

1. A fasiszmus a fináncstőke legreakciósabb, legsovinisztább és legimperialistább elemeinek nyílt terrorista diktatúrája.

A fasiszmus a kispolgárság köréből próbál tömegbázist biztosítani a monopol-tőke számára, s ennek során a talajukat vesztett parasztok, kisiparosok, alkalmazottak, hivatalnokok és különösképpen a nagyvárosi deklaszszált elemek felé fordul. Emellett igyekszik a munkásosztály soraiba is behatolni.

A fasizmus megerősödése, valamint Németországban és egy sereg más tőkésországban bekövetkezett hatalomátvétele azt jelenti, hogy:

a) növekszik a forradalmi válság és a nagy tömegek ellenállása a tőke uralmával szemben;

b) a tőkésék már nem képesek a parlamentarizmus és általában a polgári demokrácia régi módszereivel diktatúrájukat fenntartani;

c) mi több, a parlamentarizmus és általában a polgári demokrácia módszerei fékké válnak a tőkésék számára mind a belpolitikában (harc a proletariátus ellen), mind pedig a külpolitikában (háború a világ imperialista újrafelosztásáért);

d) ennek következtében a tőke kénytelen az országon belül nyílt terrorista diktatúrához, a külpolitikában pedig korlátlan sovinizmushoz folyamodni, amely közvetlen előkészületet jelent az imperialista háborúra.

A polgári demokrácia testéből kisarjadó fasizmusban a tőkésék eszközt látnak arra, hogy megmentse a kapitalizmust a felbomlástól. A szociáldemokrácia csupán a munkások félrevezetése és lefegyverzése végett tagadja a polgári demokrácia fasizálódását, és a demokrácia országait ezért állítja szembe a fasiszta diktatúra országaival. Másrészt a fasiszta diktatúra nem minden országban elkerülhetetlen szakasza a burzsoázia diktatúrájának. Elkerülhetősége a harcoló proletariátus erőitől függ, amelyeket legtöbbször beníti a szociáldemokrácia bomlasztó hatása.

2. Amidőn valamennyi polgári párt, köztük a szociáldemokrácia is, a burzsoá diktatúra fasizálását tűzi ki célul, ennek megvalósulása óhatatlanul nézeteltérésekhez vezet köztük a fasizálás formáit és módszereit illetően. Egyes polgári csoportok, így a szociálfasiszták is, akik a gyakorlatban semmiféle rendőri erőszaktól nem riadnak vissza a proletariátussal szemben, amellet szállnak síkra, hogy a burzsoá diktatúra fasizálása során meg kell őrizni a parlamentáris formákat. Ezzel szemben a fasiszták ragaszkodnak a polgári demokrácia eme régi, roszkatag formáinak teljes vagy részleges felszámolásához, ahhoz, hogy a fasizálás nyílt fasiszta diktatúra megteremtése és a rendőri erőszak, illetve a fasiszta bandák terrorjának együttes alkalmazása révén menjen végbe. A fasizmus a hatalomátvétel után kiszorítja, kettészakítja, szétbomlasztja a többi polgári pártot (például Lengyelországban) vagy felszámolja azokat (Németország, Olaszország). A fasizmusnak ez a politikai monopóliumra való törekvése elmélyíti az uralkodó osztályok soraiban azokat a viszálykodásokat és konfliktusokat, amelyeket a fasizálódó burzsoázia helyzetének belső ellentmondásai váltanak ki.

3. A németországi fasiszta diktatúra létrejötté ország-világ előtt leleplezte a *német szociáldemokrácia* arculatát: az 1918-as proletárforradalom verbe fojtásától kezdve árulások és sztrájktréresz szakadatlan láncolatán, az összes koalíciós kormányokon, a forradalmi munkások elleni brutális rendőri vérbíráskodáson, a „kisebbik rossz” jegyében Hindenburgra leadott szavazatokon át egészen a Hitler fasiszta bandáival való együttműködést célzó szolgálalkú udvarlásig. Íme a német szociáldemokráciának, a II. Internacionálé vezető pártjának a bűnlajstroma!

A német szociáldemokrácia zászlóvivője volt és maradt a II. Internacionálé

mindazon pártjainak, amelyek Németország Szociáldemokrata Pártjának nyomdokain haladnak.

A szociáldemokrácia a nyílt fasiszta diktatúra országaiban is változatlanul a burzsoázia legfőbb szociális támaszának szerepét tölti be azzal, hogy harcol a proletariátus forradalmi egysége és a Szovjetunió ellen, s a munkásosztály megbontásával segíti a burzsoáziát a kapitalizmus további fenntartásában. Ám az országok többségében a szociáldemokrácia már a bomlás állapotában van. A szociáldemokrata munkások radikalizálódása fokozza a szociálfasiszta vezetők közötti villongásokat. Nyílt neofasiszta csoportok keletkeznek, ugyanakkor „baloldali” csoportcskák válnak ki, amelyek új Két és feles Internacionálé összetakolásával próbálkoznak.

Trockij, az ellenforradalmi burzsoázia kiszolgálója, hasztalan igyekszik származmas machinációval egy IV. Internacionálét életre hívni, és szovjetellenes rágalmak terjesztésével gátolni a szociáldemokrata munkások átpártolását a kommunizmushoz.

Az imperialista országok legélesebb antagonizmusának talaján széthullóban van a szociáldemokrácia nemzetközi szervezete. A II. Internacionálé válsága tény.

4. A fináncoligarchiának a válság leküzdését célzó gazdaságpolitikája (a munkások és a parasztok kiszípolozása, a tőkések és a földbirtokosok szubvencionálása) képtelen helyreállítani a kapitalizmus stabilitását; ellenkezőleg, hozzájárul a tőkés gazdaság mechanizmusának további bomlásához (a pénzrendszer és az államháztartás dezorganizálódása, államcsődök, az agrárválság további elmélyülése), a kapitalizmus fő ellentmondásainak végső kiéleződéséhez.

Ebben a helyzetben valamennyi tőkésállam soha nem látott mértékben fejleszti a haditermelést s az összes fontosabb iparágakat, valamint a mezőgazdaságot is a háború szükségleteinek rendeli alá. Az a „kereslet”, amely ezáltal az utóbbi esztendőben a megsemmisítő és pusztító eszközök iránt keletkezett a nyílt inflációval (Egyesült Államok, Anglia, Japán), a túltermeléssel (Japán) és a burkolt inflációval (Németország) összefüggésben, több országban a termelés növekedését idézte elő egyes iparágakban (nevezetesen a vas- és a színesfémiparban, a vegyiparban és a textiliparban). Csakhogy az improduktív célokat szolgáló termelés ilyen fel-futtatása, illetőleg az inflációra alapozott termelési spekuláció egy sereg más iparágban (gépgyártás, építőipar, számos közszükségleti cikk termelése) a termelés stagnálásával vagy éppen csökkenésével jár, s ennek a továbbiakban szükségszerűen az állam pénzügyi helyzetének még súlyosabb dezorganizálódásához és a kapitalizmus általános válságának további éleződéséhez kell vezetnie.

A külföldi és a gyarmati piacokért folyó elkeseredett küzdelem immár egy szabályszerű nemzetközi gazdasági háború formáját öltötte.

5. Éppen ezért a szociáldemokraták merőben tévesen értékelik a jelenlegi világ-helyzetet, amikor úgy tüntetik fel a dolgokat, mintha a kapitalizmusnak sikerült volna megszilárdítania helyzetét, mintha az általános válság leküzdésének útján haladna. A tőkésállamok faszálódásának első hullámától eltérően, amikor is

a forradalmi válságot a részleges stabilizáció váltotta fel, a kapitalista világ ma, a tőkés stabilizáció végén újabb forradalmi válságba torkollik, ami más távlatot nyit a fasiszmusnak és a dolgozók forradalmi világmozgalmának fejlődése előtt.

Amennyiben a burzsoázia a legbrutálisabb terrort alkalmazza a forradalmi mozgalom elnyomására, ez a kapitalizmus megingása közepette nem sokáig félemlítheti meg a dolgozók leghaladóbb rétegeit, nem sokáig tarthatja vissza őket az aktív cselekvéstől; az az ellenállás, amelyet ez a terror még a szociáldemokráciát követő munkások többségében is kivált, fogékonyabbá teszi ezeket a munkásokat a kommunista agitáció és propaganda iránt. Amennyiben a burzsoázia fasiszta módon szervezi újjá megingott diktatúráját, hogy így teremtsen magának sziklaszilárd hatalmat, ez a jelenlegi viszonyok között nemcsak osztályterrorját erősíti, hanem a hatalmát dezorganizáló mozzanatokot is: lerombolja a polgári törvényesség tekintélyét a nagy tömegek szemében, növeli a belső súrlódásokat a burzsoázia táborában, és meggyorsítja a burzsoázia legfőbb szociális támaszának, a szociáldemokráciának a széthullását. Végül, ha a burzsoázia agresszív háborús politikával próbálja megszilárdítani külpolitikai helyzetét, ezzel a végsőkéig kielezi a nemzetközi ellentéteket, és fokozza azokat a veszélyeket, amelyek ezekből a kapitalizmusra nézve származnak.

6. Így tehát jobboldali opportunisták hiba volna, ha most nem látnánk a tőkés világban bekövetkező forradalmi válság egyre gyorsuló érlelődésének objektív tendenciáit. Ám e tendenciák jelenléte és hatása — a gazdasági és a politikai tendenciáké egyaránt — semmiképpen sem jelenti azt, hogy a forradalmi fejlődés spontán módon vagy akadálytalanul halad előre, anélkül, hogy a szemben álló erők ellenállásába ütköznék. A forradalmi fejlődést a burzsoázia fasiszta tomló-lása részint megnehezíti, részint azonban meg is gyorsítja. Hogy a proletariátus milyen hamar dönti majd meg a csődbe jutott kapitalizmus uralmát, ez a munkáosztály többségének harckészségétől függ, attól, hogy milyen eredményes munkát végeznek a kommunista pártok a szociáldemokrácia tömegbefolyásának aláásása érdekében.

A mai helyzetben, amidőn óriási feszültség áll fenn az antagonisztikus osztály-erők között, az egyes tőkésországok forradalmi tömegmozgalmának növekedése az eddiginél is kevésbé ölthet állandó és egyforma jelleget. *Kínában* — háború, intervenció és forradalom. *Japánban* — nagy osztály-összeütközések előtt a forradalom erőinek növekedése és a militarista-fasiszta erők mozgósítása. *Spanyolországban* — a forradalom és az ellenforradalom birkózása. *Az Egyesült Államokban* — a munkások tömegsztrájkhulláma és a farmerek zendülései a válság kiküszöbölésének burzsoá programjával szemben. *Németországban* — a proletariátus forradalmi gyűlése jelenleg kevésbé nyílt formákban fokozódik; óriási forradalmi energia halmozódik fel a tömegekben, s már kezdődik az újabb forradalmi fellendülés. A németországi helyzet feszültsége rendkívüli mértékben kielezi az osztályviszonyokat a szomszédos országokban: *Csehszlovákiában*, *Ausztriában*, a *balti országokban*, valamint a *skandináv országokban* és *Svájcban*. *Lengyelországban* —

munkások tömegsztrájkjai, amelyeket a lengyel falvakban nagyszabású forradalmi akciók kísérnek. *Bulgáriában* — a munkáosztály többsége a terror ellenére is a kommunista párt mögé tömörül. *Romániában* — nagy vasutassztrájk barikád-harcokkal.

A világ proletariátusának fő erődje, a hatalmas *szovjetország*, a győztes munkáosztály országa, amely az utolsó gazdasági nehézségeket küzdi le, s amely a dolgozó tömegek jólétét új, magasabb fokra emeli, hatalmas szocialista győzelmeivel egyszerre lelkesíti valamennyi ország dolgozóit forradalmi harcukban.

A kapitalizmus tartópillérei e társadalom mély és kiküszöbölhetetlen ellentmondásai folytán leomlóban vannak. A gazdasági világválság a legszorosabban egybefonódott a kapitalizmus általános válságával, és olyannyira kielezi a tőkés világ valamennyi főbb ellentmondását, hogy bármely pillanatban bekövetkezhet az a fordulat, amellyel a gazdasági válság forradalmi válságba megy át. A nemzetközi proletariátus előtt az a nagy feladat áll, hogy a tőkés világnak ezt a válságát a proletárforradalom győzelmévé változtassa.

II. AZ ÚJ VILÁGHÁBORÚ IMPERIALISTA ELŐKÉSZÍTÉSE

A burzsoázia növekvő bizonytalansága abban a tekintetben, hogy egyedül a saját országában élő dolgozók kizsákmányolásának fokozása révén megtalálja-e a válságból kivezető utat, odavezet, hogy az imperialisták a háború lapjára teszik fel a legnagyobb tétet. A nemzetközi helyzet magán viseli az új világháború előestéjének minden jegyét.

1. Az új világháború tűzfészke a Csendes-óceán medencéjében alakul ki. A burzsoá-földesúri monarchia mély belső válsága által ösztökélt japán katonai klikk folytatja a Kína elleni hódító háborút, s miután a Kuomintang segédletével legigázta Észak-Kínát, csapást készít elő a Mongol Népköztársaság ellen. Az angol imperializmus Kína délkeleti tartományai, valamint Tibet és Szecsuan, a francia imperializmus pedig Jünan felé nyújtja ki karmait. Japán fasiszta katonai klikkje tölti be a kínai antiimperialista és agrárforradalom elleni faltörő kos szerepét. Az amerikai, a japán és az angol imperializmus a Kuomintang mögött áll az egyetlen kínai néphatalom, a kínai tanácsok ellen viselt hatodik hadjáratában. A kínai tanácsforradalom győzelmei, a mandzsúriai partizánháború, a forradalmi erők növekedése Japánban és a gyarmati népek felszabadító mozgalma új arcvonalat nyit az imperialisták mögöttes területein. A kínai tanácsforradalom a világforradalom egyik fontos tényezőjévé vált.

2. A japán katonai klikk a német fasisztákkal és az angol imperialistákkal egyetemben azon mesterkedik, hogy kelet és nyugat felől ellenforradalmi háborút robbantsanak ki a Szovjetunió ellen. A japán fasiszta katonai klikk a szakadatlan szovjetellenes provokációk politikáját folytatja, szovjet területek elfoglalását tervezi, és a Szovjetunióval szembeni ellenforradalmi háború előharcosaként lép fel.

Ezzel egyidejűleg a náciik a szovjetellenes harc zsoldosaiként igyekeznek tündökölni a nemzetközi burzsoázia előtt, és cselszövéseket szőnek az angol, az olasz és a lengyel imperialistákkal (német—lengyel tárgyalások). Az angol imperialisták jelenleg a szovjetellenes háború francia szervezőinek a helyébe lépnek.

A Szovjetunió az összes dolgozók érdekében folytatott hajthatatlan és szilárd békepolitikájával jelentős eredményeket ért el (több meg nem támadási szerződés, egy sereg újabb elismerés, a támadó meghatározása, az angol embargó megszüntetésének kikényszerítése). A szovjetország a békének és a gyengébb államok függetlenségének egyetlen védőbástyája az imperialista rablók támadásaival szemben. Proletár politikájával a Szovjetunió mind jobban elnyeri az egész világ dolgozóinak és az elnyomott népeknek a bizalmát. Minthogy hatalmának gyors növekedése révén a Szovjetunió gátolja az új háború kirobbantását, ezzel a legreakciósabb és legagresszívabb imperialista csoportok újabb dührohamát váltja ki önmaga ellen.

3. Németország fasiszta kormánya, Európa legfőbb háborús gyújtogatója, zűrzavart provokál Danzigban, Ausztriában, a Saar-vidéken, a balti országokban, Skandináviában, és a Versailles elleni harc lobogója alatt megpróbál tömböt létesíteni Európának a német imperializmus érdeke szerinti véres átrendezése végett. Az imperialista ellentétek főbb gócai körül lázas ütemben alakulnak az imperialista tömbök, amelyeknek élén Franciaország, Olaszország vagy a mögöttük áskálódó Anglia áll. Európa lőporos hordóvá vált, amely bármely pillanatban robbanhat.

Anglia és az Egyesült Államok, az európai háborús pánikot és a távol-keleti eseményeket kihasználva, fokozták előkészületeiket arra, hogy döntő harcot vívjanak az imperialista világhegemoniáért az Atlanti- és a Csendes-óceán térségében.

4. Ebben a helyzetben a *szociáldemokrácia* semmitől sem riad vissza annak érdekében, hogy támogassa saját burzsoáziájának imperialista érdekeit, s ezt összeköti azzal, hogy lakájszolgáltatokat tesz a nemzetközi tőkének a Szovjetunióval szemben.

Japán szociáldemokráciája és szakszervezeti vezetői, Araki tábornokhoz hasonlóan, a japán imperializmus ázsiai „civilizációs misszióját” hirdetik, és burzsoáziájuk rabló jellegű kínai hódításait „a szocializmus érdekeivel” próbálják igazolni. Angliában a nacionál-labouristák¹⁰⁵ a konzervatívokkal együtt folytatják az angol imperializmus rablópolitikáját, míg a Munkás Párt látszatellenzékesiséggel vezeti félre a munkásokat, miközben miniszteri tárcákat igyekszik megkaparintani, hogy így folytathassa a kormányéhoz alapjában véve hasonló imperialista politikát. A francia szocialisták (akárcsak Csehszlovákia, Lengyelország és más országok szociáldemokráciája) a „nemzet szent egységének” megvalósításán dolgoznak a „demokrácia védelme” és a „fasiszmus elleni védekezés” köntöse alatt, tevékeny részt vállalva a Németország elleni háború előkészületeiben. A német szociálde-

¹⁰⁵ A válság terheinek a dolgozók vállára hárítása az angol Munkás Pártban 1931-ben pártszakadásra vezető válságot robbantott ki. A pártból kivált MacDonald új Nemzeti Munkáspártot (National Labour Party) alakított.

mokrácia a Reichstagban nyíltan a német fasizmus nemzeti frontjára szavazott,¹⁰⁶ amely háborús kalandot készít elő.

Ugyanakkor a II. és az Amszterdami Internacionálé a háborús légkörhöz igazítja politikáját, biztosítani igyekszik „saját” burzsoáziájának érdekeit, és a fő csapást a Szovjetunióra akarja mérni. Álszentül késznek mutatkoznak „általános sztrájkkal és bojkottal válaszolni a háborúra”, de már eleve kijelentik, hogy csak azzal az állammal szemben lépnek majd fel, amelyet a Népszövetség támadónak nyilvánít; árubojkottot színlelnek a fasiszta Németország ellen,¹⁰⁷ ennek tényleges megvalósítása esetén viszont üldözik a munkásokat; a pacifizmus jelszavával, a háború és a fasizmus elleni harcot hirdetve, élen járnak abban a propagandában, amelynek az a célja, hogy a tőkésországok közvéleményét a Szovjetunió elleni ellenforradalmi háborúra hangolják.

*

A burzsoázia a kapitalizmus bukását egy bűnös imperialista háborúval és a győztes szocializmus országa elleni ellenforradalmi hadjáratral szeretné elődázni. A nemzetközi kommunizmus nagy történelmi feladata: a legnagyobb tömegek mozgósítása a háború ellen, még annak kitörése előtt, hogy ezzel siettesse a kapitalizmus pusztulását. Csakis ez a bolsevik harc, amelyet a forradalom győzelméért már a háború előtt folytatunk, teremti meg a forradalom győzelmének biztosítékát a háború esetén.

III. A KOMMUNISTA PÁRTOK FELADATAI

A forradalmi világválság érlelődésének viszonyai között, amikor a burzsoázia, diktatúrájának megszilárdítása érdekében, *a fasizálás és a háború* segítségével próbálja csökkenteni a tömegek erjedését, elégedetlenségét és ellenállását, a kommunisták legfőbb feladata az, hogy a tömegek mozgalmát a kizsákmányoló osztályok diktatúrájának megdöntését célzó harc irányába tereljék.

¹⁰⁶ 1933. március 23-án, a nácik új választási törvénye alapján választott Reichstag a Hitler-kormány rendkívüli felhatalmazási kérelméről tárgyalt. A polgári többség támogatta a kérelmet; Otto Wels, a szociáldemokraták vezérszónoka elutasította, azonban támogatta Hitlernek Németország „egyenjogúságára” apelláló revansista szövegeit, és kárhoztatta a külföldi sajtót, hogy eltúlozza az új rendszer hatalomra kerülésével kapcsolatos atrocitásokat. Nem tett említést arról, hogy a kormány egyszerűen megsemmisítette a kommunisták nagyszámú mandátumát.

¹⁰⁷ A Nemzetközi (Amszterdami) Szakszervezeti Szövetség vezetősége 1933. május 17—18-i ülésén meghirdette a fasiszta Németországban előállított áruk bojkottját. A német SZDP otthoni vezetői tiltakoztak a bojkott ellen.

A kommunisták kötelessége:

minden egyes országban *mindennapi konkrét* munkával leleplezni a sovinizmust a tömegek előtt és szembeállítani vele a proletár nemzetköziséget;

az imperialista anyaországokban teljes elszántsággal fellépni a gyarmatok függetlenségéért, a függő országok felszabadításáért mindenfajta nemzeti elnyomás alól; a nemzeti ellentétek gócpontjaiban a kommunisták kötelesek harcolni az imperialista megszállás és az erőszakpolitika ellen, az önrendelkezési jogért (Felső-Szilézia, Saar-vidék, Észak-Csehország stb.); mindezekben a területeken, valamint Ausztriában és Danzigban kötelesek fellépni a helyi burzsoázia sovinizmusa és a német fasiszta Harmadik Birodalomhoz való csatlakozás ellen;

széles körben népszerűsíteniük kell a nemzeti kérdésnek a Szovjetunióban történt megoldását és azokat a hatalmas gazdasági, szociális és kulturális eredményeket, amelyeket az Októberi Forradalom által felszabadított népek értek.

B) HARC A BURZSOÁ ÁLLAMHATALOM FASIZÁLÁSA ÉS A HÁBORÚ ELLEN

Az úgynevezett demokratikus országok fasizálása elleni küzdelem során a kommunista pártoknak mindenekelőtt el kell utasítaniuk azt a fatalista, defetista beállítást, amely szerint a fasiszta diktatúra és az imperialista háborúk *elkerülhetetlenek*, valamint kerülniük kell a fasizálás ütemének és az imperialista háborús veszély növekedési ütemének opportunisták lebecsülését is, mivel ezek tétlenségre kárhoztatják a kommunista pártokat.

A kommunisták feladata, hogy világosan megmagyarázzák a tömegeknek, milyen fokú gazdasági és politikai elnyomorodást jelent a fasiszta diktatúra a dolgozók számára, feltárják előttük azt a tényt, hogy a fasiszták nem szocialisták, sem pedig valamilyen új társadalmi rend hordozói, hanem a kapitalisták lakójai, székértelmei; idejében mozgósítsák a kommunisták a tömegeket a szakszervezetek, a munkássajtó, a munkásotthonok, a sztrájkjog, a munkásgyűlések védelmére, tiltakozó tüntetéseket és sztrájkokat szervezzenek, valamint önvédelmi harci alakulatokat hozzanak létre a fasiszta terrorbandák visszaverésére.

A *fasiszta diktatúra* elleni küzdelem során a kommunisták kötelesek:

a) harcban vinni az embereket a fasiszta diktatúra ellen, amely félrevezette a munkásokat, a parasztokat és a városi dolgozókat; ennek során a dolgozók *mindennapi gazdasági* és politikai érdekeinek védelméből kiindulva, valamint a fasiszmus demagógiáját és összes provokációit leleplezve (a Reichstag épületének felgyújtása, a Reichstag-választások meghamisítása stb.), sztrájkokat szervezni és a proletariátust elvezetni a politikai tömegsztrájkokhoz;

b) behatolni valamennyi *fasiszta tömegszervezetbe*, és forradalmi tevékenységet folytatni a munkatáborokban; ennek során meg kell akadályozniuk, hogy a forra-

dalmi munkások egyénileg kilépjenek a fasiszta szakszervezetekből, anélkül azonban, hogy a munkásokat az e szakszervezetekbe való belépésre szólítanák föl; a fasiszta szakszervezetek összes tömegmozgalmaikat, valamint az e szervezetek tag-ságában megnyilvánuló nagy elégedetlenséget a kommunistáknak *független osztályszövetségek* megteremtésére és megszilárdítására kell felhasználniuk, egyszerűsmind folytatva a forradalmi tevékenységet a fasiszta szervezetekben;

c) konkrét példákkal leleplezni a *parasztok* előtt a fasiszmusnak a földbirtokosok és a nagyparasztok érdekeit védelmező politikáját; belépni a falusi fasiszta tömegszervezetekbe, hogy a dolgozó parasztokat azoktól elfordítsák; a *mezőgazdasági proletariátust* független szakszervezetekbe tömöríteni, amelyeknek a falusi munka fő hajtóerőivé kell válniuk.

A háború elleni küzdelem során a kommunistáknak már most elő kell készíteniük az imperialista háború polgárháborúvá változtatását, s ennek keretében erőiket valamennyi országban az imperializmus *hadigépezetének fő objektumaira* kell összpontosítaniuk.

A hadseregben és a flottában, az agitáció fokozása mellett, a kommunista pártoknak minden körülmények között törekedniük kell a *tömegakciók* szervezésére (a hadviselő országokból kapott megrendelések teljesítésének megakadályozása, hadgyakorlatok elleni demonstrációk, katonai alakulatok és lőszerszállítmányok visszatartása stb.) és a politikai felvilágosító munka növelésére.

A KIVB XIII. plénuma felhívja a Kommunista Internacionálé valamennyi szekcióját, a világ valamennyi munkását és dolgozóját, hogy odaadón védelmezze a Szovjetuniót az imperialisták ellenforradalmi összeesküvése ellen, védelmezze a kínai forradalmat és tanácshatalmát az imperialista intervencióval szemben.

C) A SZOCIÁLDEMOKRÁCIA ELLEN ALULRÓL KIALAKULÓ EGYSÉGFRONTÉRT

A *szociáldemokrácia* elleni küzdelem során a kommunisták kötelesek megmutatni a munkásoknak a szociáldemokrácia és a II. Internacionálé legújabb csődjének történelmi elkerülhetetlenségét; gondosan fel kell tárniuk és szétzúzniuk a szociáldemokrácia összes képmutató és áruló szofizmáit, s ily módon meg kell nyerniük a szociáldemokrata munkásokat a kommunista párt vezetete aktív forradalmi harcához.

A KIVB XIII. plénuma teljes egészében jóváhagyja a KIVB Elnökségének az egységfrontról szóló felhívását és a KIVB Politikai Titkárságának az angol Független Munkáspárttal folytatott levelezésében kifejezett állásfoglalását.¹⁰⁸ A szociál-

¹⁰⁸ 1932-ben a Független Munkáspárt, amely addig a Labour Party részeként működött, különvált, és tárgyalásokba kezdett a Kominternnel a csatlakozásról. Mivel azonban nem vállalta a pártfegyelem lenini felfogását és a szakítást korábbi ideológiájával, a tárgyalások sikertelenül végződtek. Ennek ellenére elősegítették a függetlenek antifasiszta együttműködését Nagy-Britannia Kommunista Pártjával és a Szocialista Ligával.

demokrácia, amely az imperialista háború és az Októberi Forradalom időszakában elkövetett árulásával kettészakította a munkásosztályt, a II. Internacionálé irányelveit követve valamennyi országban elutasította a kommunista pártoknak az egységakciókra tett javaslatait, és akadályozta a fasizmus és a háború ellen Amszterdamban és Párizsban létrehozott egységmozgalmat,¹⁰⁹ mindig arra törekedve, hogy a fasizmust és a háborút illetően elmélyítse a proletariátus kettészakítottságát.

A KIVB XIII. plénuma felhívja a Kommunista Internacionálé valamennyi szekcióját, hogy a legnagyobb állhatatossággal, a szociáldemokrácia áruló vezetőivel szembeszállva harcoljon a szociáldemokrata munkásokkal kialakítandó egységfront megvalósulásáért.

A plénum teljes egészében jóváhagyja a KIVB Elnökségének 1933. április 1-én a németországi helyzetről hozott határozatát¹¹⁰ és azt a politikai irányvonalat, amelyet Németország Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, Thälmann elvtárrsal az élen, a fasiszta hatalomátvételeg és annak pillanatában követett. A plénum kiemeli Németország Kommunista Pártjának a fasiszta diktatúra elleni hősi, bolsevik küzdelmét.

D) A KOMMUNISTA PÁRTOK FELADATAI A TÖMEGMUNKA ÉS SAJÁT SORAİK ERŐSÍTÉSE TERÉN

Ezen alapvető feladatok megoldása a kommunista pártok egész *tömegmunkájának* tényleges átszervezését követeli meg, különösképpen az üzemekben és a szakszervezetekben végzett munkáét, amely még mindig a tömegmunka legebevezhetőbb területe. Tekintve a dolgozók között tapasztalható hatalmas erjedést, a kommunis-ták kötelesek kifejezésre juttatni a tömegek hangulatát, s oly módon fogalmazni *a jelszavakat és a követeléseket*, hogy ezek a mozgalom mai színvonalát tekintsék kiindulópontnak, s ugyanakkor megmutassák a munkásoknak a megvalósítás forradalmi útját. Ez azt jelenti, hogy:

a) az agitáció és a sajtó tartalmát és nyelvezetét a proletariátus és a dolgozók legszélesebb rétegeinek megfelelő szintre kell hozni; ugyanakkor az agitációnak és a tömegakcióknak (tüntetéseknek, sztrájkoknak és egyéb tömegakcióknak) tükrözniük kell, hogy *a kommunista pártok szervezték őket*;

b) *a legrövidebb időn belül* döntő fordulatot kell elérni az *üzemi* munkában; a pártszervezetek erőit a nagyobb jelentőségű üzemekre kell összpontosítani, hogy az üzemi sejtek révén emelhető legyen a mindennapos osztályharc irányításának színvonala;

¹⁰⁹ Az 1932. augusztus 27—29-én Amszterdamban, illetve 1933. június 4—6-án a párizsi Pleyel-teremben rendezett békekongresszusok eredményeképpen először jött létre több haladó irányzat szervezeteiből álló egységsszerv (az Amszterdam—Pleyel-bizottság).

¹¹⁰ Utalás a KIVB Elnökségének 1933. április 1-én, Fritz Heckert referátuma alapján elfogadott határozatára, amely jóváhagyta Németország Kommunista Pártjának a megelőző időszakban folytatott politikáját. (Lásd Rundschau, 1933. április 12. 229—231. old.)

c) a KIVB XII. plénümának a szakszervezeti munkáról szóló irányelvei értelmében véget kell vetni a *szakszervezeti munka*, különösen a *reformista* szakszervezetekben, valamint a fasiszta és a keresztény szakszervezeti szövetségekben végzett munka opportunistá, kapituláns lebecsülésének;

d) hatékony tömegmunkát kell kezdeni a *munkanélküliek körében*, aminek során fáradhatatlanul kell küzdeni a társadalombiztosításért, a községi támogatások különböző formáiért;

e) fokozni kell a *forradalmi munkát a falun*; a nagybirtokosoknak és a nagy-parasztoknak az „egységes faluról” hangoztatott jelszavaival a dolgozók osztály-jelszavait és a tanácsforradalom agrárprogramját kell szembeállítani; harcot kell indítani a parasztság összes részköveteléseinek teljesítéséért, egyidejűleg azonban fel kell lépni a nagyparasztok követelései ellen, amelyek ellentmondanak a proletariátus és a falusi szegénység érdekeinek; támpontokra kell szert tenni a mezőgazdasági munkások, a falusi szegénység és a falusi félproletár elemek soraiban (mezőgazdasági munkások szervezetei, parasztbizottságok), hogy a kis- és a középparasztság zömét magunk mögé állíthassuk;

f) fokozni kell a tömegmunkát a *nők* körében; a pártban olyan nőaktívát kell már most létrehozni és felnevelni, amely egy háború folyamán, szükség esetén, a mozgósított elvtársak helyébe léphet;

g) fel kell számolni az *ifjúsági szövetség zártágát*, és gyakorlatilag is a munkásfiatalok tömegei felé kell fordulni; harcolni kell a fasiszálás és a militarizálás állami kényszere ellen; a kommunista pártok kötelesek mindennemű segítséget megadni a kommunista ifjúsági szövetségnek a polgári és a reformista ifjúsági tömegszervezetek (a kulturális szervezetek, a sportegyesületek stb.) soraiban végzendő munka megindítására és üzemi ifjúsági sejtek létesítésére.

*

A KIVB XIII. plénuma a legfontosabb feladatként tűzi valamennyi kommunista párt elé, hogy közvetlenül és állandóan ellenőrizték a határozatok, különösen a *tömegmunkáról* hozott határozatok végrehajtását, szervezetileg erősítsék soraikat, *készüljenek fel az illegalitásra*, szilárdítsák meg és fokozzák minden egyes pártszervezet és párttag fegyelmét és harcképességét.

Az általános helyzet azt követeli a kommunista pártoktól, hogy készítsenek fel *kádereket* az illegális munkára; indítsanak komoly *harcot a provokációk ellen*, kössék össze a legszigorúbb *konspiráció* módszereit a legjobb *tömegkapcsolatok* biztosításával, küzdjék le a *sematizmust* az illegális szervezetek felépítésében és munkájában.

A tömegekhez fűződő kapcsolat, valamint a maximális konspiráció és hatékonyság csak akkor biztosítható, ha a pártszervezetek minden erőfeszítésüket az illegális üzemi sejtek létrehozására és az összes tömegszervezetekben dolgozó kommunista frakciók munkájának megjavítására összpontosítják.

Mindezen feladatok végrehajtása során a kommunistáknak ki kell használniuk

minden legális lehetőséget a tömegmunka kibontakoztatására, s össze kell kapcsolniuk a legális és az illegális munkát.

A KIVB XIII. plénuma felhívja a Kommunista Internacionálé valamennyi szekcióját, hogy kíméletlenül irtsák ki az opportunizmus minden formáját, elsősorban a jobboldali opportunizmust (Guttman, Remmele, Neumann, valamint más országok defetistái a német forradalom perspektívájának megítélésében), mert e nélkül a kommunista pártok nem vihetik győzelmes harcba a munkástömegeket a tanács hatalomért.

E) A VÁLSÁGBÓL KIVEZETŐ FORRADALMI ÚTÉRT, A TANÁCSHATALOMÉRT!

1. A kommunista pártoknak teljes elszántsággal kell kitűzniük a tömegek elé a kapitalizmus válságából kivezető, forradalmi úton végrehajtandó feladatokat.

Ellentétben azokkal a kuruzsló receptekkel, amelyekkel a fasiszták és a szociálfasiszták megpróbálják megmenteni az elevenen rothadó kapitalizmust, a kommunisták kötelesek megmutatni a tömegeknek, hogy a kapitalizmus betegségei gyógyíthatatlanok; ennél fogva a kommunistáknak, amidőn minden erejükkel védelmezik a dolgozók napi követeléseit, lankadatlanul fel kell tárniuk az éhségtől és kizsákmányolástól sínylődő tömegek előtt a teljes igazságot, azt, hogy katasztrofális helyzetük a tőke folytatódó offenzívájának csapásai alatt tovább fog romlani mindaddig, amíg a dolgozóknak nem sikerül egyesíteniük erejüket az ellencsapásra és a burzsoázia uralmának megdöntésére.

A kapitalizmus általános válságából nincs más kivezető út, mint amit az *Októberi Forradalom* mutatott: a kizsákmányoló osztály megdöntése a proletariátus által, a bankok, a gyárak, az üzemek és a bányák, a közlekedési eszközök, a házak, a tőkés árukészletek, valamint a földesurak, az egyházak és az uralkodóházak tulajdonában levő földbirtokok kisajátítása.

2. Erőteljesen népszerűsíteni kell és valamennyi tőkésország dolgozói s kizsákmányoltjai előtt meg kell világítani a *nagy szovjetország élő példáját*; rá kell mutatni arra, hogy a kapitalizmus anarchiájától és válságaitól megszabadult szovjet gazdaság hogyan képes a szocialista tervszerűség elvei alapján akadálytalanul kibontakoztatni termelőerőit, hogy miképpen érdekeltek a Szovjetunió munkásai és összes dolgozói egészen közvetlenül ebben a fejlődésben és ennek gyors ütemében, hogy a proletárállam, a szovjetállam, amely egyidejűleg a proletariátus hatalmának és a társadalom uralkodó termelési rendjének a szervezete, miképpen növeli szüntelenül a közvagyon és ezáltal valamennyi dolgozó jólétét, miközben minden burzsoá állam társadalmi-gazdasági élődsi módjára elnyeli és kimeríti a nép gazdasági erőit.

Azoknak a nagy győzelmeknek a tapasztalatai alapján, amelyeket a Szovjetunió munkásai és kolhozparasztjai értek el az osztályharc és a szocialista építőmunka valamennyi frontján, a különböző országok sajátos viszonyait tekintetbe véve min-

den ország dolgozói részére olyan programot kell adni, *amely megmutatja nekik, mit nyújt majd számukra a tanácsrendszer saját hazájukban.* Ennek során különösen ki kell emelni, hogy a szovjethatalom miképpen számolja fel a munkanélküliséget és a létbizonytalanságot, miképpen javítja állandóan a munkafeltételeket és a társadalombiztosítást a munkaidő egyidejű csökkentése mellett, hogyan szabadítja meg a falu dolgozóit a feudalizmus minden maradványától és minden szolgaságtól, hogyan látja el az összes földnélküli és törpebirtokos parasztot földdel, miképpen támogatja a szegényparasztokat, valamint a paraszti szövetkezeteket és kollektív gazdaságokat, hogy teremtsen meg minden lehetőséget a munkásifjúság és valamennyi dolgozó kulturális fejlődéséhez stb.

A szovjethatalom, amelynek alapja a munkások és a félproletárok tömegszervezete, lehetővé teszi a kapitalizmus által korábban elnyomott dolgozó tömegek számára a demokrácia tényleges, teljes kihasználását.

A szovjethatalom a proletariátus diktatúrájának államformája.

A szovjethatalom a proletariátus és a parasztság forradalmi-demokratikus diktatúrájának államformája, amely biztosítja a polgári demokratikus forradalom átnevését szocialista forradalomba (Kína stb.).

A szovjethatalom demokrácia a dolgozók számára, de szigorú diktatúra a kizsákmányolókkal szemben.

3. A kommunista pártok tömegmunkája során nagy nyomatótkot kell adni a *hatalom kérdésének.* A Kommunista Internacionálé fő jelszava ebben a harcban a *tanács hatalom.*

A Szovjetunió példája a *bolsevizmus* példája. Csakis ez a példa mutatja meg a kivezető utat és a megmenekülést valamennyi imperialista és gyarmati ország minden kizsákmányoltja és elnyomottja részére.

A *bolsevizmus* példája a proletár nemzetköziség példája. A szocialista forradalom győzelme csakis a forradalmi proletariátus nemzetközi kapcsolatainak erősítése révén lehetséges. A *bolsevizmus* útja valamennyi nemzetiség és faj proletár erői egyesülésének útja, amelyen haladva ezek az erők válllvetve küzdenek a szovjet proletariátussal az elnyomók és a kizsákmányolók ellen.

A KIVB plénuma kötelezi a Kommunista Internacionálé valamennyi szekcióját, hogy az eseményekben bekövetkező bármely fordulatnál legyen résen, és egyetlen percet sem veszítve, tegyen meg minden erőfeszítést annak érdekében, hogy forradalmi módon felkészítse a proletariátust az előtte álló döntő küzdelmekre.

Elfogadva: 1933. december 12.

Die Kommunistische Internationale. (Auswahl von Dokumenten und Reden vom VI. Weltkongress bis zur Auflösung der Kommunistischen Internationale 1928—1943) Parteihochschule Karl Marx beim ZK der SED. Berlin 1956. január. (A továbbiakban: Die KI.) 266—281. old.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK 1934. OKTÓBER 10-I ÜLÉSE

[39]

A SZOCIALISTA INTERNACIONÁLÉHOZ, MINDEN ORSZÁG MUNKÁSAIHOZ ÉS MUNKÁSNŐIHEZ!

A fasiszta-monarchista reakció Spanyolországban a hadsereg, a haditengerészet és a légiflotta fegyveres erőivel vetette rá magát a munkásosztályra és a parasztságra, amelyek a kommunisták és a szocialisták harci egységét megvalósító és ezt a szövetséget az összecsapások során vérrel megpecsételő úgynevezett munkás-egyesülések¹¹¹ vezetésével harcolnak. A fasiszta-monarchista reakció spanyolországi győzelme a fasiszmus németországi és ausztriai hatalomra kerülése után nemcsak a spanyol munkásosztálynak és parasztságnak okozna mérhetetlen szenvedéseket, hanem súlyos csapás lenne az egész nemzetközi proletariátusra nézve is. Csak a világ munkásosztályának harci egysége nyújthat hatékony segítséget a spanyol munkásoknak és torlaszolhatja el a spanyol és a világreakció útját.

E döntő pillanatban, amikor a burzsoázia azon van, hogy szétzúzza a világ munkásosztályának egyik harcos osztagát, a spanyol proletariátust, a Kommunista Internacionálé felhívja szekcióit, hogy szervezzenek más munkásszervezetekkel együtt a spanyol munkásokkal való szolidaritást kifejező tömeggyűléseket és tüntetéseket. Egyidejűleg a Kommunista Internacionálé azzal a javaslattal fordul a Szocialista Internacionáléhoz, hogy lépjenek föl haladéktalanul közösen a harcoló spanyol proletariátus támogatására, valamint az ellen a támogatás ellen, amelyet a többi kapitalista ország kormánya nyújt a Lerroux-kormánynak.

A Kommunista Internacionálé felhatalmazza CACHIN és THOREZ elvtársakat, hogy haladéktalanul lépjenek érintkezésbe a Szocialista Internacionálé kép-

¹¹¹ A munkásegyesülések (Alianzas Obreras) eredetileg a kommunisták nélkül alakult reformista munkás „egységsszervezetek” voltak. A Spanyol KP Központi Bizottságának 1934. szeptember 11—12-i plénuma elhatározta, hogy a munkásegységfront előmozdítása érdekében a párt belép az alianzákbba.

viselőivel az ilyen közös megmozdulások konkrét formájának és gyakorlati lebonyolításának egyeztetése céljából.¹¹²

A Kommunista Internacionálé
Végrehajtó Bizottsága

Kommunyiszt, 1969. 5. sz. 31. old.

[40]

IRÁNYELVEK THOREZ ÉS CACHIN ELVTÁRSAKNAK
A II. INTERNACIONÁLÉVAL
A SPANYOL ESEMÉNYEKRŐL FOLYTATANDÓ
TÁRGYALÁSOKRA

Azt tanácsoljuk Cachin és Thorez elvtársaknak, hogy a II. Internacionáléval folytatandó tárgyalásokon a következő javaslatokat tegyék:

1. Közös tüntetések és gyűlések szervezése ilyen jelszavakkal: „Le a Lerroux-kormánnyal! Mindenki a harcoló spanyol munkások és parasztok védelmére!”¹¹³

2. Közös felhívás a szakszervezetekhez azzal a javaslattal, hogy szólítsák fel a munkásokat, ne engedjék meg muníció, fegyver és gyarmati csapatok szállítását a Lerroux-kormánynak.

3. A szocialista és a kommunista frakciók közös megmozdulásai azzal a követeléssel, hogy hívják össze a parlamenteket, tiltakozásul a spanyol népet sújtó barbár megtorlás ellen. Ugyanilyen megmozdulások mindenütt a helyi és községi önkormányzatokban.

4. Anyagi segítség a harcoló spanyol munkásoknak.

Tárgyalásaiknak csak a spanyol munkások támogatását kell érinteniük.

Javasoljuk továbbá, hogy a II. Internacionálé képviselőivel folytatott tárgyalásokat hozzák nyilvánosságra. Ha a II. Internacionálé csak a gyűlések és tüntetések közös szervezését fogadja el, ebbe bele kell egyezni.

Kommunyiszt, 1969. 5. sz. 31—32. old.

¹¹² Az SZMI ügyvezető elnöksége 1934. október 13-án válaszolt a KIVB levelére. Jelezte, hogy 15-én E. Vandervelde és F. Adler ott lesz a megbeszélésen, de konkrét egységakciókra nem lát lehetőséget. Bár a találkozó nem hozott sikert, pusztá ténye is pozitív hatást gyakorolt az egység alakulására.

¹¹³ Az 1934 októberében lezajlott asztúriai felkelésről van szó.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK 1935. ÁPRILIS 10-I ÜLÉSE

[41]

A SZOCIALISTA MUNKÁSINTERNACIONÁLÉ IRODÁJÁNAK

BRÜSSZEL

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága azzal a javaslattal fordul a Szocialista Munkásinternacionáléhoz, hogy minden tőkésországban szervezzenek közös májusi tüntetéseket a tőke támadása és a fasiszmus ellen, a béke megőrzéséért, az imperialista háború ellen, a Szovjetunió védelmében.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága azt a reményét fejezi ki, hogy a kommunista és a szociáldemokrata pártok szervezte közös májusi felvonulások bevonják majd a közös harcba a különböző irányzatokhoz tartozó szakszervezetek összes tagjait, a szervezetlen munkásokat, valamint a népes dolgozó tömegeket, amelyek egyelőre félreállnak az osztályharcban, de amelyeket az a veszély fenyeget, hogy a fasiszta népámítás áldozatául esnek.

Ebben a szellemben fordult a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága nyíltan a Szocialista Munkásinternacionáléhoz május elsejei felhívásában.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának Titkársága megbízta a KIVB Elnökségének tagjait, Marcel Cachin és Maurice Thorez (Franciaország), illetve Harry Pollitt (Anglia) elvtársakat, haladéktalanul bocsátkozzanak tárgyalásokba a Szocialista Munkásinternacionálé képviselőivel, hogy idejében hozzá lehessen látni a közös májusi tüntetések előkészítéséhez.

Kommunista üdvözléssel:

a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának Titkársága
(O. V. Kuusinen)

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ

VII. KONGRESSZUSA

(1935. JÚLIUS 25—AUGUSZTUS 20.)

[42]

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK TEVÉKENYSÉGÉRŐL

(HATÁROZAT PIECK ELVTÁRS BESZÁMOLÓJÁVAL KAPCSOLATBAN)

1. A Kommunista Internacionálé VII. Világkongresszusa *jóváhagyja a KIVB politikai irányvonalát és gyakorlati tevékenységét.*

2. A Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusa helyesli, hogy a KIVB 1933 márciusában, 1934 októberében és 1935 áprilisában akcióegységet ajánlott fel a II. Internacionálé országos szekcióinak és vezetőségének a fasizmus, a tőke offenzívája és a háború elleni harcban. A Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusa sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy mindezek a javaslatok, a munkásosztály érdekeinek kárára, a II. Internacionálé Végrehajtó Bizottságánál és szekcióinak többségénél elutasításra találtak; egyszersmind leszögezi annak a ténynek a történelmi jelentőségét, hogy a szociáldemokrata munkások, valamint jó néhány szociáldemokrata szervezet immár a kommunistákkal vállvetve küzd a fasizmus ellen és a dolgozó tömegek érdekeiért; kötelezi a KIVB-t és KI-hoz tartozó valamennyi pártot, kövessenek el mindent a továbbiakban, *hogy az egységfront mind egy-egy országon belül, mind pedig nemzetközi méretekben létrejöjjön.*

3. A Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusa megállapítja, hogy növekedett a kommunista pártok tevékenységének és jelszavainak forradalmi hatása a nagy munkástömegekre, köztük a szociáldemokrata párt tagjaira is. Ebből kiindulva a kongresszus kötelezi a KI valamennyi szekcióját, hogy a legrövidebb időn belül küszöböljék ki azoknak a szektás hagyományoknak a maradványait, amelyek gátolták a szociáldemokrata munkásokhoz való közeledést, változtassanak az eddig gyakran elvont és a tömegek számára kevésbé érthető agitáció és propaganda módszerein, s az agitációt és a propagandát tereljék olyan irányba, hogy az kifejezetten konkrét legyen, s a tömegek közvetlen szükségleteihez és napi érdekeihez kapcsolódjék.

4. A Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusa megállapítja, hogy

a Kommunista Internacionálé jó néhány szekciójának munkájában komoly hiányosságok mutatkoznak: későn érvényesítették az egységfronttaktikát; képtelenek mozgósítani a tömegeket akár politikai, akár gazdasági jellegű részkövetelések érdekében; nem értik a polgári demokrácia maradványainak megvédéséért folytatandó harc szükségességét; nem értik meg, hogy a gyarmati és függő országokban antiimperialista népfrontot kell létrehozni; lebecsülik a reformista és a fasiszta szakszervezetekben, valamint a dolgozóknak a polgári pártok által életre hívott tömegszervezeteiben végzendő munkát; lebecsülik a dolgozó nők, valamint a parasztság és a városi kispolgári tömegek körében végzendő munkát. A kongresszus megállapítja továbbá, hogy ezek a szekciók későn kapták meg a politikai segítséget a Végrehajtó Bizottságtól. Tekintettel a forradalmasodó tömegek mozgalmának élére állni hivatott kommunista pártok egyre növekvő szerepére és felelősségére, tekintettel annak a szükségességére, hogy az operatív vezetést magukban a szekciókban összpontosítsuk, a Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusa felhívja a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságát:

a) tevékenységében a legnagyobb gondot a nemzetközi munkásmozgalom politikai és taktikai alapállásának kidolgozására fordítsa, minden kérdés megoldásakor az egyes országok konkrét viszonyaiból és sajátosságaiból induljon ki, s lehetőleg kerülje a közvetlen beavatkozást a kommunista pártok belső szervezeti ügyeibe;

b) rendszeresen segítse a káderek és az igazi bolsevik vezetők kiválasztását és képzését a kommunista pártokban, hogy ezek a pártok a Kommunista Internacionálé kongresszusainak és a KIVB plenáris üléseinek határozatai alapján képesek legyenek az események bármينemű fordulata esetén gyorsan és önállóan megtalálni a kommunista mozgalom politikai és taktikai feladatainak helyes megoldását;

c) nyújtson hatékony segítséget a kommunista pártoknak a politikai ellenfeleikkel vívott ideológiai harcban;

d) segítse a kommunista pártokat mind saját tapasztalataiknak, mind pedig a nemzetközi kommunista megmozdulások tapasztalatainak értékesítésében, emellett azonban ügyeljen arra, nehogy az egyik ország tapasztalatait mechanikusan alkalmazzák más országban, és a konkrét marxista elemzést sablonokkal és általános formulákkal helyettesítsék;

e) gondoskodjék arról, hogy a Kommunista Internacionálé vezető testületei és szekciói közti kapcsolat szorosabbá váljék, mégpedig azáltal, hogy a Kommunista Internacionálé legfontosabb szekcióinak mértékadó képviselői az eddiginél tevékenyebben vegyenek részt a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának napi munkájában.

5. A Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusa rámutat a fiatalok körében végzendő tömegmunka fontosságának lebecsülésére mind a kommunista ifjúsági szövetségek, mind pedig a kommunista pártok részéről, és ennek a munkának egy sereg országban észlelt gyöngéire; felhívja a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságát és a Kommunista Ifjúsági Internacionálé (KII) Végrehajtó

Bizottságát, tegyenek hatékony intézkedéseket a jó néhány KII-szervezetnél észlelhető szektás elkülönülés felszámolására, kötelezzék a KII tagszervezeteit, hogy épüljenek be a dolgozó ifjúságnak a polgári demokrata, reformista és fasiszta pártok, valamint vallási egyesületek által létesített tömegszervezeteibe (szakszervezetekbe, kulturális és sportegyesületekbe), s ezekben a szervezetekben rendszeresen küzdjenek az ifjúság nagy tömegeinek befolyásolásáért, vigyék harcba az ifjúságot a militarizálás és a kényszermunka-szolgálat ellen, anyagi helyzetének megjavításáért, az ifjú dolgozó nemzedék jogaiért; evégett pedig a KIVB és a KII VB segítse elő az összes nem fasiszta ifjúsági tömegszervezetek széles egységfrontjának megteremtését.

6. A Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusa megállapítja, hogy az utóbbi években a szocializmus Szovjetunióban elért győzelmének, a tőkésországokban beköszöntött válságnak, a német fasizmus rémtetteinek és az új háború veszélyének hatására a nagy munkástömegek és általában a dolgozó tömegek körében világszerte fordulat történt a reformizmustól a forradalmi harc, a szétszakítotttságtól és szétforgácsoltságtól az egységfront felé. Tekintettel arra, hogy a dolgozók akcióegység-törekvése a szociáldemokrácia egyes vezetőinek ellenállása dacára továbbra is növekedni fog, a Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusa azt ajánlja a KI valamennyi szekciójának, hogy miközben a proletariátus egységfrontjáért és valamennyi dolgozónak a tőke offenzívájával, a fasizmussal és az új háború veszélyével szembeállítandó népfrontjáért küzdenek, *összpontosítsák figyelmüket saját soraik további megszilárdítására és arra, hogy megnyerjék a munkásosztály többségét a kommunizmus számára.*

7. A Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusa rámutat arra, hogy *csakis a kommunista pártok erején és a proletariátus nagy tömegeire gyakorolt befolyásán, a kommunisták energiáján és önfeláldozásán múlik az érlelődő politikai válság győztes proletárforradalomra fejlesztése.* Ma, amikor egy sereg tőkésországban politikai válság érlelődik, a kommunisták legfontosabb és döntő feladata, hogy ne elégedjenek meg az elért sikerekkel, hanem lépjenek tovább új sikerek felé, bővítsék kapcsolataikat a munkásosztállyal, nyerjék meg a dolgozók millióinak bizalmát, tegyék tömegpártokká a Kommunista Internacionálé szekcióit, vonják a munkásosztály többségét a kommunista pártok befolyása alá, és ily módon teremtsék meg azokat a feltételeket, amelyek a proletárforradalom győzelméhez szükségesek.

Elfogadva: 1935. augusztus 1.

VII. Weltkongress der Kommunistischen Internationalen. Resolutionen und Beschlüsse. Verlagsgenossenschaft Ausländischer Arbeiter in der UdSSR. Moszkva—Leningrád 1935. (A továbbiakban: VII. Weltkongress...) 3—7. old.

A FASIZMUS OFFENZÍVÁJA ÉS A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ FELADATAI A MUNKÁSOSZTÁLY EGYSÉGÉÉRT A FASIZMUS ELLEN VÍVOTT HARCBA

(HATÁROZAT DIMITROV ELVTÁRS BESZÁMOLÓJÁVAL
KAPCSOLATBAN)¹¹⁴

1. A FASIZMUS ÉS A MUNKÁSOSZTÁLY

1. A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa megállapítja, hogy az osztályerőknek a nemzetközi küzdőtéren való csoportosulását és a nemzetközi munkásmozgalom feladatait a világhelyzetben beállott következő alapvető változások határozzák meg:

a) *A szocializmus végleges és megmásíthatatlan győzelme a szovjetek országában.* Ez a világtörténelmi jelentőségű győzelem, amely óriási mértékben emelte a Szovjetuniónak, az egész világ kizsákmányoltjai és elnyomottjai védőbástyájának hatmát és szerepét, harcra lelkesíti a dolgozókat a kapitalista kizsákmányolás, a burzsoá reakció és a fasizmus ellen, a népek békéjéért, szabadságáért és függetlenségéért.

b) *A kapitalizmus történelmében eddig legnagyobb gazdasági válság, amelyből a burzsoázia a néptömegek kifosztása árán igyekezett kivezető utat találni, oly módon, hogy a munkanélküliek tízmillióit éhségre és kihalásra kárhoztatta, a dolgozók életszínvonalát hallatlan mértékben lesüllyesztette. Annak ellenére, hogy az ipari termelés néhány országban növekedett és a fináncstőke urainak profitja emelkedett, a nemzetközi burzsoáziának általában nem sikerült sem kivezető utat találnia a válságból és a depresszióból, sem a kapitalizmus ellentéteinek további kiéleződését késleltetnie. Egyes országokban (Franciaországban, Belgiumban stb.) a válság tovább tart, máshol a depresszió állapotába ment át, azokban az országokban pedig, amelyekben a termelés túlhaladta a válság előtti színvonalat (Japán, Anglia), új gazdasági megrázkódtatások érlelődnek.*

c) *A fasizmus offenzívája, a fasiszták hatalomra jutása Németországban, egy új imperialista világháború és a Szovjetunió elleni támadás veszélyének fokozódása, amelynek segítségével a kapitalista világ kivezető utat keres ellentéteinek zsákutcájából.*

¹¹⁴ Magát a beszámolót és Dimitrovnak az előadói beszéd vitája utáni zárszavát magyar nyelven lásd G. M. Dimitrov: Válogatott cikkek és beszédek. Szikra 1952. 40—169. old.; illetve Georgi Dimitrov: Egységfront, népfrent, szocializmus. Kossuth Könyvkiadó 1974. 97—209. old.

d) *Politikai válság*, amely Ausztriában és Spanyolországban a munkásoknak a fasiszták elleni fegyveres harcában nyert kifejezést, s amely még nem vezetett a proletariátusnak a fasizmus feletti győzelméhez, de megakadályozta a burzsoáziát abban, hogy fasiszta diktatúráját megszilárdítsa; *hatalmas antifasiszta mozgalom Franciaországban*, amely a proletariátusnak 1934 februári tüntetésével és általános sztrájkjával kezdődött.

e) *A dolgozó tömegek forradalmasodása* az egész kapitalista világon, amely forradalmasodás a szocializmus Szovjetunióban aratott győzelmének, a világgazdaság válságának és a proletariátus Európa szívében — Németországban, valamint Ausztriában és Spanyolországban —, azokban az országokban szenvedett ideiglenes vereségének hatása alatt megy végbe, amelyekben a *szervezett munkások többsége a szociáldemokráciát támogatta*. A nemzetközi munkásosztály soraiban erősen növekszik az *akcióegységre* való törekvés. Szélesedik a forradalmi mozgalom a *gyarmati országokban* s a szovjetforradalom *Kínában*. Az osztály-erőviszonyok világméretekben mindinkább a *forradalom erőinek növekedése* irányában változnak.

E viszonyok közepette az uralmon levő burzsoázia mindinkább a *fasizmusban* keres menedéket, a fináncőke legreakciósabb, legsovinisztább és leginkább imperialista elemei *nyílt terrorista diktatúrájának* létrehozásában, abból a célból, hogy a dolgozók kirablására kivételes rendszabályokat valósítson meg, előkészítse az imperialista rablóháborút, a Szovjetunió megtámadását, Kína leigázását és felosztását, és mindezek segítségével megakadályozza a forradalmat. A fináncőke megkísérli a kispolgári tömegeknek a kapitalizmus elleni felháborodását féken tartani fasiszta ügynöksége által, amely jelszavait demagóg módon hozzáidomítja e rétegek hangulatához. A fasizmus ily módon tömegbázist teremt magának, és e rétegeket mint reakciós erőt a munkásosztály ellen irányítja, ami által lehetővé teszi azt, hogy a fináncőke az összes dolgozókat még jobban gúzsba kösse. A fasizmus már néhány országban hatalmon van. De a fasizmus növekedése és győzelme nemcsak a szociáldemokráciának a burzsoáziával folytatott osztály-együttműködő, egységbontó politikája eredményeképpen dezorganizálódott munkásosztály gyengeségéről tanúskodik, *hanem magának a burzsoáziának a gyengeségéről is*, amely retteg a munkásosztály harci egységének megvalósításától, retteg a forradalomtól, és nem képes többé diktatúráját a polgári demokrácia régi módszereivel fenntartani.

2. A fasizmus legreakciósabb válfaja a *német* mintájú fasizmus, amely szemérmetlenül nemzeti szocializmusnak nevezi magát, amelynek azonban egyáltalában semmi köze sincs sem a szocializmushoz, sem a német nép igazi nemzeti érdekeinek védelméhez, hanem csupán a nagyburzsoázia cselédjének szerepét tölti be, s amely nemcsak *polgári nacionalizmus, de vadállati sovinizmus is*.

A *fasiszta Németország* az egész világ számára szemléltetően mutatja, hogy mi vár a néptömegekre a fasizmus győzelme esetén. A tomboló fasiszta uralom börtönökben, koncentrációs táborokban irtja ki a munkásosztály színe-virágát, vezetőit és szervezőit. Szétrombolta a szakszervezeteket, a szövetségeket és a munkások valamennyi legális szervezetét, valamint a többi nem fasiszta politikai és

kultúrszervezeteket. Megfosztotta a munkásokat érdekeik védelmének legelemibb jogaitól. Egy kulturális szempontból magas színvonalon álló országot szellemi sötétségbe taszított, a barbárság és a háború tűzfészkévé változtatott át. A német fasiszmus egy új imperialista háború legfőbb uszítója, és mint *a nemzetközi ellenforradalom* faltörő kosa lép fel.

3. A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa hangsúlyozza, hogy valamennyi kapitalista országban növekszik a fasiszmus veszélye s óva int a fasiszmus veszélyének bármilyen alábecsülésétől. De a kongresszus egyúttal elveti a fasiszmus győzelmének elkerülhetetlenségét hirdető fatalista nézeteket is; ezek a nézetek teljesen helytelenek, s csupán arra alkalmasak, hogy passzivitást váltsanak ki, és gyengítsék a fasiszmus elleni tömegharcot. A munkáosztály megakadályozhatja a fasiszmus győzelmét, ha meg tudja valósítani harci egységét, ha harci akcióinak idejekorán való megindításával meggátolja, hogy a fasiszmus megerősödjék, ha helyes forradalmi vezetés mellett maga köré tudja tömöríteni a város és a falu széles dolgozó rétegeit.

4. A fasiszmus győzelme nem tartós győzelem. Azon kínos nehézségek ellenére is, amelyeket a fasiszta diktatúra a munkásmozgalom útjába gördít, a fasiszmus uralma alatt tovább folytatódik a burzsoá uralom alapjainak meglazulása. Különösen kiéleződnek a burzsoázia táborán belüli összeütközések. A tömegeknek a legalitás iránt táplált illúziói szertefoszlának. A munkások forradalmi gyűlölete növekszik. Egyre jobban lelepleződik a fasiszmus szociális demagógiájának aljassága és hazug volta. A fasiszmus nemcsak hogy nem hozta meg a tömegeknek anyagi helyzetük beígért javulását, hanem a dolgozó tömegek életszínvonalának leszállítása útján még inkább növelte a kapitalisták profitját, fokozta kizsákmányolásukat egy maroknyi fináncnök és által; s folytatta további kirablásukat a tőke javára. Egyre nő a fasiszták által becsapott városi kispolgári rétegek és a dolgozó parasztság kiábrándulása. Bomlik és szűkül a fasiszmus tömegbázisa. A kongresszus mindamellett óva int olyan veszélyes illúzióktól, mintha a fasiszta diktatúra önmagától összeomolhatna, s emlékeztet arra, hogy csak az összes dolgozók élén haladó munkáosztály *egységes forradalmi harca* vezethet a fasiszta diktatúra megdöntéséhez.

5. Azzal kapcsolatban, hogy a fasiszmus Németországban győzelmet aratott és a fasiszta veszély más országokban is fokozódik, kiélesedett és kiélesedik a proletariátus osztályharca, amely a fasiszta burzsoáziával szembeni egyre *elszántabb ellenállásba* csap át. Valamennyi kapitalista országban kibontakozik az *egységfrontmozgalom* a tőke és a fasiszmus offenzívájával szemben. A nemzetiszocialista terror németországi tobzódása adta a legerősebb lökést a proletariátus *nemzetközi egységfrontja* fejlődésének. (A lipcsei pör, a Dimitrov és társai kiszabadítása érdekében indított kampány, Thälmann védelme stb.)

Habár az egységfrontmozgalom fejlődésének csupán kezdetén van, Franciaország vállvetve harcoló kommunista és szociáldemokrata munkásainak sikerült viszszaaverniük a fasiszmus első rohamait, s ezzel mozgósítólag hatottak az egységfrontmozgalomra nemzetközi méretekben. Ausztria és Spanyolország szociáldemokrata

és kommunista munkásainak együttes, fegyveres harca a többi országok dolgozóinak nemcsak hősi példát mutatott, hanem azt is bebizonyította, hogy sikeresen lehetett volna harcolni a fasizmus ellen, ha nem szabtálták volna a szociáldemokrácia jobboldali és nem ingadoztak volna „baloldali” vezérei (és ha Spanyolországban az anarchoszindikalista vezérek többsége nem követett volna el nyílt árulást). Ezeknek a vezéreknek a tömegekre gyakorolt befolyása megfosztotta a proletariátust az elszánt forradalmi vezetéstől és attól, hogy világosan lássák harcuk célját.

6. A II. Internacionálé vezető pártjának, a németországi szociáldemokráciának csődjé, amely egész politikájával megkönnyítette a fasizmus győzelmét, valamint Ausztria „baloldali” reformista szociáldemokráciájának összeomlása, amely még a fasizmussal való közelgő és el nem hárítható fegyveres összecsapás előtt is elvonta a harctól a széles tömegeket — rendkívül fokozta a szociáldemokrata munkások kiábrándulását a szociáldemokrácia politikájából. A II. Internacionálé súlyos válságot él át. A szociáldemokrata pártokon és az egész II. Internacionálén belül *két fő tábor* alakul ki: a *reakciós elemek* meglevő táborával mellett, amely a burzsoáziával való osztályegyüttműködés politikáját igyekszik folytatni, kialakul azoknak a *forradalmasodó elemeknek táborával*, amelyek a proletár egységfront megteremtéséért szállnak síkra, és egyre inkább a forradalmi osztályharc álláspontjára térnek át.

A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa üdvözli a szociáldemokrata munkások azon törekvését, hogy egységfrontot alkossanak a kommunistákkal, mert ezt úgy tekinti mint osztályöntudatuk növekedését és arra való törekvésüket, hogy a fasizmus és a burzsoázia elleni sikeres harc érdekében véget vessenek a munkásosztály soraiban fennálló szakadásnak.

II. A MUNKÁSOSZTÁLY EGYSÉGFONTJA A FASIZMUS ELLEN

A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa kijelenti, hogy azzal az óriási veszéllyel szemben, amely a munkásosztályt és annak minden vívmányát, valamennyi dolgozót és azok elemi jogait, a népek békéjét és szabadságát a fasizmus részéről fenyegeti, a *munkásosztály harci egységfrontjának megteremtése a jelenlegi történelmi szakaszban a nemzetközi munkásmozgalom legfőbb és legközelebbi feladata*. A sikeres harc a tőke offenzívája ellen, a burzsoázia reakciós rendszabályai ellen, az összes dolgozók leggonoszabb ellensége, a fasizmus ellen — amely a dolgozókat, tekintet nélkül politikai meggyőződésükre, megfosztja minden joguktól és szabadságuktól —, parancsolólag megköveteli, hogy létrehozzuk a munkásosztály minden részének — függetlenül attól, hogy milyen szervezethez tartoznak — akcióegységét, még mielőtt a munkásosztály többsége egy közös harci platform alapján egyesül a kapitalizmus megdöntése és a proletárforradalom győzelemre juttatása céljából. De éppen ezért ez a feladat arra kötelezi a kommunista pártokat, hogy számoljanak a változott helyzettel, az egységfront-taktikát *új módon* alkalmazzák, és közös akciókról szóló megállapodásokat létesítsenek a különböző politikai

irányzatú dolgozók szervezeteivel, gyári, helyi, területi, országos és nemzetközi méretekben.

A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa ebből kiindulva, azt javasolja a kommunista pártoknak, hogy az egységfront-taktika alkalmazása során a következő útmutatások alapján járjanak el:

1. A munkások egységfrontjának kiindulópontja és alapvető tartalma valamilyeni kapitalista országban *a munkásosztály közvetlen gazdasági és politikai érdekeinek védelme, a munkásosztálynak a fasiszmus elleni védelme* kell legyen. Hogy széles tömegeket mozgathassunk meg, olyan jelszavakat és harci formákat kell alkalmaznunk, amelyek a tömegek életbevágó szükségleteiből fakadnak, és a fejlődés adott szakaszán megfelelnek harcképességük fokának. A kommunistáknak nem szabad csupán arra szorítkozniuk, hogy a tömegeket harcra hívják fel a proletárdiktatúráért, hanem meg kell mondaniuk a tömegeknek, hogy *mit kell ma tenniük* avégett, hogy megvédjék magukat a kapitalista rablás és a fasiszta barbárság ellen. A munkásszervezetek közös akciói révén arra kell törekedniük, hogy a tömegeket *olyan követelések programja alapján mozgósítsák, amelyek a válság következményeit ténylegesen az uralkodó osztályok vállára rakják, olyan követelések alapján, amelyeknek megvalósításáért vívott harc dezorganizálja a fasiszmust, megnehezíti az imperialista háború előkészítését, gyengíti a burzsoáziát és erősíti a proletariátus hadállásait.*

Amikor a munkásosztályt arra készítjük elő, hogy a körülmények változása esetén gyorsan változtasson a harci formákon és módszereken, ugyanakkor szükséges, hogy a mozgalom erősödéséhez mérten megszervezzük az átmenetet a *védekezésről* a *tőke elleni támadásra* és az irányt a *politikai tömegsztrájk* szervezésére vegyük, feltétlenül biztosítva abban az ország legfontosabb szakszervezeteinek részvételét.

2. Anélkül, hogy a tömegek kommunista nevelése, szervezése és mozgósítása terén végzett önálló munkájukról egy pillanatra is lemondanának, a kommunistáknak azért, hogy a munkások számára az akcióegységhez vezető utat megkönnyítsék, *rövid vagy hosszabb lejáratú megállapodások alapján együttes akciókra kell törekedniük a szociáldemokrata pártokkal, a reformista szakszervezetekkel és a dolgozók egyéb szervezeteivel a proletariátus osztályellenségei ellen.* Emellett a fő figyelmet a helyi tömegakciók kibontakoztatására kell fordítani, amelyeket az *alsó-fokú szervezeteknek* helyi megállapodások alapján kell végrehajtaniuk.

A megállapodások feltételeit lojálisan kell teljesíteni, de idejekorán le kell lépni a közös akciók minden szabotálását az egységfrontban részt vevő egyének és szervezetek részéről, a megállapodások felborítása esetén pedig azonnal a tömegekhez kell fordulni, és lankadatlanul tovább kell folytatni a harcot a megbontott akcióegység helyreállításáért.

3. A proletáregységfront megvalósítása formáinak — amelyek a munkásszervezetek állapotától, jellegétől és a konkrét helyzettől függenek — különbözőknek kell lenniük. Ilyen formák lehetnek például a munkásoknak *esetről esetre* való egyesült közös akciói konkrét alkalmakkor, egyes követelésekért, vagy általános platform alapján; közösen elhatározott akciók *egyes üzemekben* vagy *egyes iparágakban*;

közösen elfogadott akciók helyi, területi, országos és nemzetközi méretekben; közösen megállapított akciók a munkások gazdasági harcának szervezése, a munkanélküliek érdekeinek védelme, politikai tömegakciók megvalósítása, fasiszta támadások elleni közös önvédelem szervezése céljából; közösen elhatározott akciók a bebörtönzötteknek és családjaiknak való segélynyújtás, a társadalmi reakció elleni harc érdekében; közös akciók az ifjúság és a nők érdekeinek védelmére, a szövetkezetek, a kultúra, a sport terén, közös akciók a dolgozó parasztok követeléseinek támogatása céljából stb.; munkásegyesületek, valamint munkás- és parasztszervezetek alakítása (Spanyolország), tartós koalíciók alakítása „munkáspártok” vagy „munkás- és parasztpártok” formájában (Egyesült Államok) stb.

Abból a célból, hogy az egységfrontmozgalmat úgy bontakoztassák ki, hogy azt a tömegek a saját ügyüknek tekintsék, a kommunistáknak arra kell törekedniük, hogy az egységfrontnak az üzemekben, a munkanélküliek között, a munkásnegyedekben, a városi kisemberek között és a falvakban választott (a fasiszta diktatúra országaiban pedig a mozgalom legtekintélyesebb résztvevőiből összeválogatott) pártokon kívüli osztályszervei létesüljenek. Csak ilyen szervek, amelyeknek természetesen nem szabad az egységfrontban részt vevő szervezeteket helyettesíteniük, képesek a dolgozók óriási szervezetlen tömegeit is bevonni az egységfrontmozgalmába, képesek elősegíteni a tömegek kezdeményező erejének fejlesztését a tőke offenzívája és a fasiszmus ellen folytatott harcban, és ezen az alapon az egységfront széles munkásaktívájának kialakulását biztosítani.

4. Mindenütt, ahol a szociáldemokrácia vezetői, azon igyekezetükben, hogy a munkásokat a mindennapi érdekeik védelméért folytatott harc útjáról letérítsék és az egységfront létrehozását felborítsák, hangzatos „szocialista” tervekkel állnak elő (de Man-terv¹¹⁵ stb.), le kell leplezni az effajta tervek demagóg jellegét, és meg kell magyarázni a dolgozóknak, hogy a szocializmus megvalósítása mindaddig lehetetlen, amíg a hatalom a burzsoázia kezében marad. Ugyanakkor azonban az e tervekben ajánlott egyes rendszabályokat, amelyeket össze lehet kapcsolni a dol-

¹¹⁵ Henri de Man belga jobboldali szociáldemokrata politikus 1932-ben a „Munka tervé”-nek elnevezett akcióprogramot dolgozott ki a munkanélküliség megszüntetésére. De Man tervét a belga munkáspárt — az 1933 karácsonyán lezajlott kongresszusán — elfogadta és programjába is iktatta. De Man élesen elkanyarodott a marxizmus alaptételeitől, hangsúlyozván, hogy „az új szocializmusnak, ha el akarja kerülni a teljes pusztulást, annyira különböznie kell atyáink szocializmusától, mint amennyire ez különbözik az 1848 előtti szocializmustól”. A „Munka terve” a termelési eszközök szocializálásának jelszavát sutba dobta. Arra ösztönzött, hogy a nemzetgazdaság parancsnoki pozícióit vegyék ki a magánmonopóliumok urainak kezéből, és adják át a burzsoá közhatalomnak. Ugyanakkor azért szállt sikra, hogy az állammonopolista szektor mellett terjesszék ki és erősítsék meg a magánszektor. De Man úgy nyilatkozott, hogy tervében vegyes gazdasági formáról van szó, amely „szocialista és kapitalista alkotórészeket egyesít”. (Lásd *Henri de Man: Gegen den Strom. Memoiren eines europäischen Sozialisten*. Deutsche Verlagsanstalt, Stuttgart 1953. 210—213. old.) Ez azonban szemfényvesztés volt, de Man terve — lényegét tekintve — egyet jelentett az állami monopolkapitalizmus megerősítésével és a szocializmus megtagadásával.

gozók életbevágó követelésével, *kiindulópontul kell felhasználnunk a szociáldemokrata munkásokkal való egységfront tömegharcának kifejlesztésére.*

Azokban az országokban, amelyekben *szociáldemokrata kormányok* (vagy a szocialisták részvételével alakult koalíciós kormányok) vannak hatalmon, nem csupán e kormány politikájának propaganda útján való leleplezésére kell szorítkoznunk, hanem a széles tömegeket harcra kell mozgósítanunk legelőtőbb gyakorlati osztályköveteléseiik keresztülviteléért, amelyeknek megvalósítását a szociáldemokraták platformjaikban hirdették, különösen akkor, amikor még nem voltak hatalmon vagy nem vettek részt a kormányban.

5. A szociáldemokrata pártokkal és szervezetekkel közösen végrehajtott akciók nemcsak nem zárják ki, hanem ellenkezőleg, *még inkább szükségessé teszik* a reformizmusnak, a szociáldemokratizmusnak mint a burzsoáziával való osztály-együttműködés ideológiájának és gyakorlatának komoly és indokolt bírálását s azt, hogy a szociáldemokrata munkásoknak türelmesen megmagyarázzuk a kommunizmus alapelveit és programját.

A kommunistáknak le kell leplezniük a tömegek előtt a jobboldali szociáldemokrata vezérek egységfront ellen felhozott demagóg érveinek értelmét, *fokozniuk kell a harcot a szociáldemokrácia reakciós része ellen, de ugyanakkor a legszorosabban együtt kell működniük azokkal a baloldali szociáldemokrata munkásokkal, funkcionáriusokkal és szervezetekkel, amelyek a reformista politika ellen harcolnak és a kommunista párttal való egységfront mellett szállnak síkra.* Minél erősebb a szociáldemokrácia reakciós tábor ellen vívott harcunk — amely tábor a burzsoáziával kötött blokkot —, annál hathatósabb a szociáldemokrácia forradalmasodó részének nyújtott segítségünk. A baloldali táboron belül is annál hamarabb fog tisztázódni, hogy ki hova tartozik, minél elszántabban harcolnak a kommunisták a szociáldemokrata pártokkal való egységfront érdekében.

A szociáldemokrácia különböző csoportjainak az egységfront gyakorlati megvalósításával kapcsolatban tanúsított magatartása lesz legjobb próbaköve tényleges álláspontjuknak. Az egységfront gyakorlati megvalósításáért vívott harc folyamán azok a szociáldemokrata vezérek, akik szavaik után ítélve baloldaliaknak mutatkoznak, olyan helyzetbe kerülnek majd, amelyben kénytelenek lesznek tetteikkel mutatni meg, hogy közülük ki az, aki tényleg kész harcra kelni a burzsoázia és a jobboldali szociáldemokraták ellen, s ki van a burzsoázia oldalán, a munkásosztály ügye ellen.

6. *A választási harcokat* a proletariátus harci egységfrontjának további fejlesztésére és megszilárdítására kell felhasználni. Ha a kommunisták a választásokon önállóan lépnek is fel, és a tömegek előtt a kommunista párt programját fejtik ki, de ugyanakkor egységfront létesítésére kell törekedniük a szociáldemokrata pártokkal és szakszervezetekkel (valamint a dolgozó parasztok, kisiparosok stb. szervezeteivel), s mindent el kell követniük, hogy megakadályozzák a reakciós és fasiszta jelöltek megválasztását. A kommunisták a fasiszmus veszélyével szemben, aszerint, hogy hogyan növekszik az egységfrontmozgalom, és milyen sikereket ér el, továbbá

a fennálló választási rendszerhez alkalmazkodva, az *antifasiszta front* közös programjával és közös listáival léphetnek fel a választási harcban, de meg kell őrizniük politikai agitációjuk és bírálatuk szabadságát.

7. Amikor a kommunisták arra törekednek, hogy a dolgozó parasztság, a városi kispolgárság és az elnyomott nemzetiségek dolgozó tömegeinek harcát a proletariátus vezetése alatt egyesítsék, ugyanakkor a proletáregységfront alapján *széles antifasiszta* népfront megteremtésére is kell törekedniük és síkra kell szállniuk a dolgozók e rétegeinek valamennyi — a proletariátus alapvető érdekeinek irányában haladó — különleges követeléséért. Különösen fontos a *dolgozó parasztság* mozgósítása a parasztság zömét kirabló fasiszta politika ellen: a monopolista tőke és a burzsoá kormányok kizsákmányoló árpolitikája, az elviselhetetlen adóteher, a bérletfizetés és eladósodás ellen, a parasztság vagyonának добраütése ellen és a tönkrement parasztságnak nyújtandó állami segély követelése érdekében. A kommunistáknak, akik a *városi kispolgárság, az intelligencia, valamint az alkalmazottak* tömegei között dolgoznak, harcba kell vinniük ezeket a rétegeket az adóemelés és a drágaság, a monopolista tőke és a trösztök részéről történő kirablásuk, a kamatrabzolgaság, az állami és községi alkalmazottak elbocsátása és fizetéscsökkentése ellen. Amikor a haladó szellemű intelligencia érdekeit és jogait védjük, minden módon támogatni kell a kultúrreakció ellen irányuló mozgalmát és meg kell könnyíteni számára, hogy a fasiszmus elleni harcban a munkásosztály oldalára jöjjön át.

8. Politikai válság viszonyai közepette, amikor az uralkodó osztályok már nem képesek megbirkózni a hatalmas méretekben növekvő tömegmozgalommal, a kommunistáknak *alapvető* forradalmi jelszavakat kell kitűzniük (például a termelés és bankok feletti ellenőrzésnek, a rendőrség felosztatásának és fegyveres munkásmilizciával való helyettesítésének jelszavát stb.), amelyek a burzsoázia gazdasági és politikai hatalmának még teljesebb aláásására, a munkásosztály erejének fokozására, a megalkuvó pártok elszigetelésére irányulnak, és amelyek a munkástömegeket közvetlenül elvezetik a hatalom forradalmi meghódításának feladatához. Ha a tömegmozgalom ilyen fellendülése mellett lehetségesnek, és a proletariátus érdekében szükségesnek mutatkoznék a *proletáregységfront* vagy az *antifasiszta népfront kormányának* megalakítása, amely kormány még nem a proletárdiktatúra kormánya, de magára vállalja, hogy döntő rendszabályokat foganatosít a fasiszmus és a reakció ellen, akkor a kommunista pártnak ilyen kormány létrehozására kell törekednie. Az egységfrontkormány megalakításának lényeges feltétele olyan helyzet: a) amikor a burzsoá államgépezet erősen meg van bénítva, olyannyira hogy a burzsoázia nem képes megakadályozni egy ilyen kormány megalakítását; b) amikor a dolgozók legszélesebb tömegei viharos erővel szállnak síkra a fasiszmus és a reakció ellen, de még nem készek arra, hogy a tanácsok uralmáért keljenek harcba; c) amikor már a szociáldemokrácia, valamint az egységfrontban részt vevő más pártok szervezeteinek jelentékeny része kíméletlen rendszabályokat követel a fasiszták és egyéb

reakciók ellen, s kész a kommunistákkal együtt harcolni e rendszabályok megvalósítása érdekében.

Amennyiben az egységfront kormánya tényleg döntő rendszabályokat fogantatósít az ellenforradalmi fináncmágnások és fasiszta ügynökeik ellen, s semmi módon sem korlátozza a kommunista párt tevékenységét és a munkásosztály harcát, a Kommunista Párt minden eszközzel támogatni fogja ezt a kormányt. A kommunisták részvételének kérdését az egységfrontkormányban viszont minden egyes esetben a konkrét helyzet alapján kell majd eldönteni.

III. A SZAKSZERVEZETI MOZGALOM EGYSÉGE

A kongresszus hangsúlyozza annak különös fontosságát, hogy az egységfront a munkások gazdasági harca terén megvalósuljon, és létrejöjjön a szakszervezeti mozgalom egysége, amely utóbbi a proletáregységfront megszilárdításának legfontosabb szakasza, s ezért kötelességévé teszi a kommunistáknak, hogy gyakorlatilag mindent tegyenek meg a szakszervezetek egységének létrehozása érdekében, mind üzemi, mind országos méretekben.

A kommunisták határozottan amellett foglalnak állást, hogy a szakszervezetek egysége minden országban és nemzetközi méretekben helyreállíttassék; állást foglalnak az osztályalapon álló egységes szakszervezetek mint a munkásosztály egyik legfontosabb, a tőke és a fasizmus offenzívájával szemben támaszt nyújtó bástyája mellett; az egységes szakszervezet mellett minden termelési ágban; az egységes szakszervezeti szövetség mellett minden országban; az egységes nemzetközi, termelés szerinti szakszervezeti szövetségek mellett; az egységes, az osztályharc alapján álló szakszervezeti internacionálé mellett.

Azokban az országokban, amelyekben kis létszámú vörös szakszervezetek vannak, arra kell törekedni, hogy ezek lépjenek be a nagy reformista szakszervezetekbe, követelve nézeteik védelmének szabadságát és a kizártak visszavételét; azokban az országokban pedig, ahol párhuzamosan nagy vörös és reformista szakszervezetek állanak fenn, arra kell törekedni, hogy e szakszervezetek az egyenlőség elve alapján, a tőke offenzívája elleni harc és a szakszervezeti demokrácia biztosításának platformja alapján egyesüljenek.

A kommunistáknak aktívan kell dolgozniuk a reformista és egyesült szakszervezetekben, ezeket meg kell erősíteniük, szervezetlen munkásokat kell toborozniuk a tagok sorába. Mindent meg kell tenniük, hogy ezek a szervezetek tényleg a munkások érdekeit védelmezzék és igazi osztályszervezetekké váljanak. Ebből a célból a kommunistáknak arra kell törekedniük, hogy minden tag, funkcionárius és szervezet támogassa őket.

A kommunisták kötelesek megvédeni a szakszervezeteket a burzsoázia és a fasizmus minden arra irányuló kísérlete ellen, hogy a szakszervezetek jogait korlátozzák, vagy szétrombolják azokat.

Ha a reformista vezetők azt a politikát alkalmazzák, hogy forradalmi munkásokat vagy egész szervezeteket kizárnak a szakszervezetekből, vagy másfajta megtorló intézkedéseket alkalmaznak, a kommunistáknak mozgósítaniuk kell a szakszervezeti tagok összességét a vezetőség egységbontó tevékenysége ellen, egyidejűleg pedig meg kell szervezniük a kizártaknak a szakszervezeti tagok tömegeivel való kapcsolátát és az együttes harcot visszavételükért, valamint a szakszervezet megzavart egységének helyreállításáért.

A kommunista pártoknak minden eszközzel támogatniuk kell a vörös szakszervezeteket és a Vörös Szakszervezeti Internacionálét abban a törekvésükben, hogy létrehozzák az összes, különböző irányzatú szakszervezetek közös harcát, és kivívják a szakszervezeti mozgalom egységét országos és nemzetközi méretekben, az *osztályharc és a szakszervezeti demokrácia alapján*.

IV. A KOMMUNISTÁK FELADATAI AZ ANTIFASISZTA MOZGALOM EGYES FRONTSZAKASZAIN

1. A kongresszus a legkomolyabban felhívja a figyelmet a *fasiszmus elleni rendszeres ideológiai harc* szükségességére. Tekintettel arra, hogy a fasiszta ideológia legfőbb, legveszélyesebb formája a *sovinizmus*, le kell leplezni a tömegek előtt, hogy a fasiszta burzsoázia az általános nemzeti érdekek védelmének ürügye alatt a saját népe elnyomásának és kizsákmányolásának haszonleső osztálypolitikáját, valamint más népek kirablásának és leigázásának politikáját valósítja meg. Meg kell mutatni, hogy a munkásosztály, amely küzd mindenfajta szolgaság és nemzeti elnyomás ellen, *egyetlen igaz harc* a *nép nemzeti szabadsága és függetlensége ügyé*nek. A kommunistáknak minden eszközzel harcolniuk kell a nép történelmének fasiszta meghamisítása ellen, és mindent meg kell tenniük, hogy igazi lenini—sztálini szellemben, történelmileg helyesen világítsák meg a dolgozó tömegek előtt saját népük múltját, hogy jelenlegi harcukat összekapcsolják a múlt forradalmi hagyományaival. A kongresszus óva int a nemzeti függetlenség és a széles néptömegek nemzeti érzésének kérdésében bármiféle lebecsülő magatartástól — amely a fasiszmus számára megkönnyíti soviniszta mozgalmainak kiszélesítését (Saar-vidék, Csehszlovákia német területei stb.) —, és követeli a lenini—sztálini nemzeti politika helyes és konkrét alkalmazását.

A kommunisták, akik a burzsoá nacionalizmus minden válfajának engesztelhetetlen elvi ellenségei, egyáltalán nem hívei a nemzeti kérdésben megnyilvánuló nihilizmusnak, annak, hogy saját népük sorsával szemben lebecsülő magatartást tanúsítsanak.

2. A kommunistáknak be kell lépniük az *összes fasiszta tömegszervezetekbe*, amelyek az illető országban a legalitás monopóliumát élvezik, s ki kell használniuk az e szervezetekben való munkának még legkisebb legális vagy féllegális lehetőségét is avégből, hogy az e szervezetekhez tartozó tömegek érdekeit szembeállítsák

a fasizmus politikájával, és szétbomlasszák a fasizmus tömegbázisát. A kommunis-táknak a dolgozók legéletbevágóbb szükségleteiért megindult legelemibb tiltakozó mozgalmakkal kezdve, hajlékony taktikával arra kell törekedniük, hogy minél szé-lesebb tömegeket vonjanak be a mozgalomba, és különösen azokat a munkásokat vonják be, akik — nem lévén osztályöntudatosak — még a fasisztákat követik. Amilyen mértékben szélesül és mélyül a mozgalom, akként kell a harc jelszavait változtatni, és a burzsoá fasiszta diktatúra megsemmisítését előkészíteni azoknak a tömegeknek a segítségével, amelyek a fasiszta szervezetekben részt vesznek.

3. A kommunistáknak erőlesen és következetesen védelmezve a munkanélkü-lik érdekeit és követeléseit, megszervezve és harcba vive őket, hogy munkát, ele-gendő segínyt, megfelelő munkásbiztosítást stb. kapjanak, be kell vonniuk a mun-kanélkülieket az egységfrontmozgalomba, és a fasizmus befolyását minden esz-közzel ki kell szorítaniuk soraikból. Emellett szigorúan számolni kell a munkanél-küliek különböző csoportjainak sajátosságaival (szakképzett és nem szakképzett, szervezett és szervezetlen munkanélküliek, férfiak és nők, ifjúság stb.).

4. A kongresszus hangsúlyozza a kapitalista országok valamennyi kommunista pártja előtt az ifjúság rendkívüli szerepét a fasizmus elleni harcban. A fasizmus főleg az ifjúság soraiból toborozza rohamosztagait. A kommunista pártoknak harcol-niuk kell *a dolgozó ifjúság között végzett tömegmunka* fontosságának lebecsülése ellen, hathatós rendszabályokat kell foganatosítaniuk a kommunista ifjúmunkás szervezetek elzárkózottságának leküzdésére, minden eszközzel elő kell mozdíta-niuk valamennyi nem fasiszta ifjúsági tömegszervezet — köztük a szakszervezetek, a szövetkezetek stb. ifjúsági szervezetei — erőinek egyesítését a legszélesebb egy-ségfront alapján, beleértve azt is, hogy különböző fajtájú közös szervezeteket léte-sítsenek, amelyeknek célja: harc a fasizmus ellen, az ifjúság hallatlan jogfosztott-sága és militarizálása ellen, a fiatal nemzedék gazdasági és kulturális érdekeiért. Ki kell tűzni azt a feladatot, hogy megteremtsük a kommunista és szocialista ifjú-sági szövetségek asszociációját az osztályharc alapján. A kommunista pártoknak minden eszközzel segíteniük kell a kommunista ifjúmunkás szövetség fejlesztését és megerősödését.

5. Annak az életbevágó szükségessége, hogy az egységes népfrontba bevonjuk a dolgozó *nők* sok milliós tömegeit, elsősorban a munkásnőket és a dolgozó pa-rasztnőket, tekintet nélkül pártállásukra és vallási meggyőződésükre, fokozott ak-tivitást követel a kommunistáktól a dolgozó nők tömegmozgalmának kifejlesztése végett a legégetőbb követeléseikért és érdekeikért folyó harcban, különösen a drá-gaság ellen, a nők egyenjogúsításáért, fasiszta rabszolgaságba süllyesztésük ellen, a tömeges elbocsátások ellen, a munkabér emeléséért az „egyforma munkáért egy-forma bért” elve alapján, és a háborús veszély ellen vívott harcban. Mind az egyes országokban, mind nemzetközi méretekben hajlékonyan kell alkalmazni a leg-különlébb szervezeti formákat a forradalmi, szociáldemokrata és progresszív női szervezetek közötti kapcsolat és együttműködés megteremtése végett, de a véle-

mény és a bírálat szabadságának biztosításával, nem riadva vissza ott, ahol erre szükség van, külön nőszervezetek alakításától sem.

6. A kommunistáknak harcolniuk kell azért, hogy a szövetkezeti szervezeteket bevonják a proletáregységfront és az antifasiszta népfront soraiba.

A kommunistáknak a legaktívabban kell támogatniuk a szövetkezeti szervezeteket tagjaik életbevágó érdekeiért vívott harcukban, különösen a drágaság ellen, a hitelnýújtás érdekében, a rablówmok és új adók kivetése ellen és a szövetkezetek működésének a fasiszták által való korlátozása és szétrombolása ellen stb. folyó harcukban.

7. A kommunistáknak magukra kell vállalniuk annak a kezdeményezését, hogy az egységfrontmozgalom megbízható és kipróbált elemeiből *fasisztaellenes önvédelmi tömegszervezet* alakíttassék a fasiszta bandák támadása ellen.

V. AZ IMPERIALISTA ELLENES NÉPFront A GYARMATI ORSZÁGOKBAN

A gyarmati és félgyarmati országokban a kommunisták legfontosabb feladata az *imperialistaellenes népfront* megteremtése. Evégből a legszélesebb tömegeket kell bevonni a növekvő imperialista kizsákmányolás, a kíméletlen rabságba süllyesztés ellen, az imperialisták kiűzése érdekében, az ország függetlenségéért folyó nemzeti felszabadító mozgalomba; a kommunistáknak tevékenyen részt kell venniük az imperializmus elleni tömegmozgalmakban, amelyeknek élén nemzeti reformisták állanak, és konkrét, imperialistaellenes program alapján közös akciókra kell törekedniük a nemzeti forradalmi és nemzeti reformista szervezetekkel.

Kínába a szovjetmozgalom terjedését és a vörös hadsereg harci erejének megszilárdítását az imperialistaellenes népmozgalomnak az egész országban való kibontakoztatásával kell összekötni. Ezt a mozgalmat a felfegyverzett nép nemzeti forradalmi — as imperialista elnyomók és mindenekelőtt a japán imperializmus és kínai lakáik ellen irányuló — harcának jelszava alatt kell megvalósítani. A szovjeteknek a felszabadító harcban az egész kínai népet egyesítő központtá kell válniuk.

Az imperialista országok proletariátusának, a maga felszabadító harca érdekében, minden eszközzel támogatnia kell a gyarmati és félgyarmati népeknek az imperialista rablók ellen vívott felszabadító küzdelmét.

VI. A KOMMUNISTA PÁRTOK MEGERŐSÍTÉSE, HARC A MUNKÁSOSZTÁLY POLITIKAI EGYSÉGÉÉRT

A kongresszus különös erővel hangsúlyozza, hogy csupán *maguknak a kommunista pártoknak minden tekintetben való további megerősödése*, kezdeményező erejük fejlődése, elvhű marxista—leninista politikájuk, helyes, hajlékony taktikájuk, amely számol a konkrét helyzettel és az osztály-erőviszonyokkal, biztosíthatja

a dolgozók legszélesebb tömegeinek mozgósítását a fasizmus, a kapitalizmus elleni egységes harcra.

Az egységfront tényleges megvalósítása azt követeli a kommunistáktól, hogy küzdjék le a saját soraikon belül az öntelt *szektariánus* szellemet, amely ma már sok esetben nem „gyermekbetegsége” a kommunista mozgalomnak, hanem meggyökeredzett kór. Ez a szektariánus szellem, amely túlbecsülte a tömegek forradalmasodásának fokát, és amely olyan illúziókat keltett, hogy sikerült már eltorlaszolni a fasizmus útját, holott a fasiszta mozgalom tovább növekedett, valójában a fasizmussal szembeni tétlenséget mozdította elő. Ez a szektariánus szellem, amely a gyakorlatban a tömegek vezetésének módszereit egy szűk pártcsoport vezetési módszereivel cserélte fel, a tömegpolitikát elvont propagandával és baloldali doktrinérsséggel helyettesítette, megtagadta a reformista szakszervezetekben és a fasiszta tömegszervezetekben végzendő munkát — ez a szellem, amely ahelyett, hogy számba vette volna minden egyes ország konkrét viszonyainak sajátosságait, a taktikát és jelszavakat minden országra alkalmazható sablonná süllyesztette — jelentékeny mértékben meglassította a kommunista pártok növekedését, megnehezítette az igazi tömegpolitika érvényesítését, akadályozta, hogy az osztályellenség nehézségeit a forradalmi mozgalom erősítésére használjuk fel, akadályozta azt, hogy a széles proletártömegeket a kommunista pártok részére megnyerjük.

A kommunistáknak, akiknek a legerélyesebb harcot kell folytatniuk a szektariánus szellem minden maradványának kiirtásáért, amely szellem jelenleg rendkívül komoly akadálya annak, hogy a kommunista pártok igazi bolsevik tömegpolitikát folytassanak, egyúttal fokozniuk kell éberségüket a *jobboldali opportunizmus* veszélyével szemben és elszánt harcot kell folytatniuk annak minden konkrét megnyilvánulása ellen, egy pillanatra sem feledkezve meg arról, hogy az egységfront taktikájának széles medrű alkalmazásával a *jobboldali veszély növekedni fog*. A munkásosztály egységfrontjáért és akcióegységének megvalósításáért vívott harc azt követeli, hogy kézzelfogható érvekkel győzzük meg a szociáldemokrata munkásokat a kommunista politika helyes és a reformista politika helytelen voltáról, s arra kötelez minden kommunista pártot, hogy engesztelhetetlen harcot vívjon minden olyan törekvés ellen, amely a kommunizmus és a reformizmus közötti elvi különbséget elpalástolja, amely gyengíti a szociáldemokratizmusnak — a burzsoáziával való osztályegyüttműködés ideológiájának és gyakorlatának — bírálatát, azt követeli minden kommunistától, hogy engesztelhetetlen harcot vívjon minden olyan illúzió ellen, amely szerint a szocializmus megvalósítása lehetséges békés, törvényes úton, harcot követel az *automatizmusra és spontaneitásra* való beállítottság ellen mind a fasizmus megdöntése, mind az egységfront megvalósítása kérdésében, harcot a párt szerepének lebecsülésével szemben és a *cselekvés döntő pillanatában való legcsekélyebb ingadozás* ellen.

A kongresszus abból kiindulva, hogy a proletariátus osztályharcának érdekei és a proletárforradalom sikere megkövetelik, hogy a *munkásosztálynak* minden országban *egységes politikai tömegpártja* legyen, a kommunista pártok elé azt a fel-

adatot tűzi ki, hogy — a munkásoknak arra a fokozódó törekvésére támaszkodva, hogy a szociáldemokrata pártokat vagy egyes szervezeteiket egyesíteni kell a kommunista pártokkal — ennek az egyesülésnek az ügyében vegyék kezükbe a kezdeményezést. Emellett azonban okvetlenül meg kell magyaráznunk a munkásoknak, hogy az ilyen egyesülés csak egész sor feltétel mellett lehetséges: akkor, *ha a szociáldemokrácia teljesen függetleníti magát a burzsoáziától, és teljesen szakít a burzsoáziával való blokkal*; ha előzetesen megvalósul az *akcióegység*; ha a szociáldemokrácia elismeri, hogy *a burzsoázia uralmát forradalmi úton meg kell dönteni, és a proletariátus diktatúráját a szovjetek formájában kell megvalósítani*; ha a szociáldemokrácia lemond a saját burzsoáziájának a támogatásáról az *imperialista háborúban*; ha a párt a *demokratikus centralizmus* alapján épül fel, amely biztosítja az akarat és a cselekvés egységét, s amely az orosz bolsevikok tapasztalatai során kiállotta a próbát.

Ezzel egyidejűleg határozottan síkra kell szállnunk a „baloldali” szociáldemokrata demagógok ama kísérletei ellen, hogy a szociáldemokrata munkások kiábrándulását új szocialista pártok és új „internacionálé” alakítására használják ki, amelyek a kommunista mozgalom ellen irányulnak, s ilyen módon mélyítik a munkáosztályban végbement szakadást.

A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa, abban a meggyőződésben, hogy az akcióegység elengedhetetlen szükségesség, és egyben legbiztosabb útja annak is, hogy a proletariátus politikai egysége megvalósuljon — a Kommunista Internacionálé valamennyi szekciója nevében kijelenti, hogy e szekciók hajlandók azonnal megkezdeni a tárgyalásokat a II. Internacionálé megfelelő pártjaival arra vonatkozólag, hogy a munkáosztály akcióegységét a tőke offenzívája, a fasizmus és az imperialista háború veszélye ellen megteremtsék, és kijelenti azt is, hogy *a Kommunista Internacionálé kész e célból tárgyalásokba bocsátkozni a II. Internacionáléval.*

Elfogadva: 1935. augusztus 20-án.

Dokumentumok a magyar forradalmi munkásmozgalom történetéből 1935—1945. Kossuth Könyvkiadó 1964. 15—31. old.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ FELADATAIRÓL AZ IMPERIALISTÁK ÚJ VILÁGHÁBORÚS ELŐKÉSZÜLETEIVEL KAPCSOLATBAN

(HATÁROZAT ERCOLI ELVTÁRS BESZÁMOLÓJÁHOZ)¹¹⁶

I. A VILÁG ÚJRAFELOSZTÁSÁT CÉLZÓ HÁBORÚ ELŐKÉSZÍTÉSE

A gazdasági világválság és a tőkés stabilizáció összeomlása rendkívül bizonytalanná tette a nemzetközi kapcsolatokat. A gazdasági világválság következtében összezsugorodott világpiacon folyó kiéleződött harc elkeseredett gazdasági háborúvá fejlődött. *Lényegében már megkezdődött a világ újrafelosztása.*

A Távol-Keleten háborút viselő japán imperializmus már hozzálátott a világ újrafelosztásához. Mandzsúria és Észak-Kína katonai megszállása azt jelenti, hogy valójában hatálytalanították a *washingtoni szerződéseket*, amelyek szabályozták az imperialista hatalmak kínai befolyási övezeteit és kapcsolatait a csendes-óceáni térségben. Japán rablóhadjárata már most az angol és az amerikai imperializmus kínai befolyásának csökkenését eredményezi, veszélyezteti Nagy-Britannia és az Amerikai Egyesült Államok pozícióit a Csendes-óceánon, és előkészíti a Szovjetunió elleni ellenforradalmi háborút.

A versailles-i szerződésből már csak az államhatárok, valamint a gyarmati mandátumok felosztása maradt meg. A versailles-i szerződést azáltal számolták fel, hogy a Hitler-kormány beszüntette a jóvátételi összegek fizetését és újra bevezette az általános hadkötelezettséget, valamint azáltal is, hogy Anglia megkötötte a flotta-egyezményt Németországgal.

A német fasiszták, akik a háború legfőbb gyűjtogatói, akik háború útján a német imperializmus európai hegemoniájára törekednek, a velük szomszédos államok rovására meg akarják változtatni az európai határokat. A német fasiszták igen messzire mennek kalandorterveikben: arra számítanak, hogy majd revánsháborút viselnek Franciaország ellen, felosztják Csehszlovákiát, bekebelezik Ausztriát, megfosztják önállóságuktól a balti államokat — amelyeket a Szovjetunió megrohanásának felvonulási területévé akarnak változtatni —, s elszakítják Szovjet-Ukrajnát a Szovjetuniótól. Gyarmatokra támasztanak igényt, s igyekeznek hangulatot teremteni egy új világháborúhoz, amelyet a világ újrafelosztásáért kellene viselni. A gátlástalanul tomboló háborús uszítóknak mindezek a tervei hozzá-

¹¹⁶ Magát a beszámolót magyar nyelven lásd *P. Togliatti: A demokrácia és a szocializmus problémái*. Kossuth Könyvkiadó 1965. 35—107. old. (Togliatti a KI-ben „Ercoli” álnéven szerepelt.)

járulnak a tőkésállamok közti ellentétek kiéleződéséhez, és nyugtalanságot keltenek egész Európában.

A német imperializmus Európában szövetségesre talált a lengyel fasizmusban, amely ugyancsak arra törekszik, hogy területét Csehszlovákia, a balti államok és a Szovjetunió rovására gyarapítsa.

Az *angol burzsoázia* vezető körei támogatják a német fegyverkezést, hogy gyengítsék Franciaország hegemoniáját az európai kontinensen, a német fegyverkezés élet nyugatról kelet felé fordítsák, és Németország agresszivitását a Szovjetunió ellen irányítsák. Ezzel a politikával Anglia világméreteken ellensúlyozni próbálja az Egyesült Államokat, s ugyanakkor erősíteni nemcsak Németország, hanem Japán és Lengyelország szovjetellenes tendenciáit is. Az angol imperializmusnak ez a politikája egyike azoknak a tényezőknek, amelyek gyorsítják az imperialista világháború kitörését.

Az *olasz imperializmus* közvetlenül Abesszínia meghódítására tör, s ezzel újabb feszültséget teremt az imperialista nagyhatalmak közti viszonyban.

Az *alapvető ellentét az imperialisták táborában az Anglia és az Egyesült Államok közti ellentét*, amely hatással van a világpolitika valamennyi ellentétére. Ez az ellentét Dél-Amerikában, ahol Anglia és az Egyesült Államok ellentmondó érdekei a legélesebben összeütköznek, háborúra vezetett a két hatalom csatlós államai közt (Bolívia—Paraguay, Kolumbia—Peru), s további háborús összetűzésekkel fenyeget Dél- és Közép-Amerikában (Kolumbia—Venezuela).

Ebben a pillanatban, amikor főképpen a fasiszta államok — Németország, Lengyelország, Magyarország, Olaszország — munkálkodnak nyíltan a világ újrafelosztásán és az európai határok megváltoztatásán, sok más állam esetében a mai helyzet (status quo) fenntartására irányuló tendencia érvényesül. Ezt a tendenciát világméreteken az Egyesült Államok, Európában pedig elsősorban Franciaország képviseli, s e két vezető imperialista államnak a status quo fenntartására irányuló törekvését jó néhány kis állam (a kisantant és a Balkán-antant,¹¹⁷ egyes balti államok) támogatja, amelyeknek függetlenségét egy új imperialista háború veszélyezteti.

A fasizmus legreakciósabb, legagresszívabb formájának, a német nemzetiszocializmusnak a győzelme és háborús provokációi arra indították a burzsoázia legreakciósabb, sovíniszta elemeit képviselő háborús pártokat, hogy valamennyi országban fokozzák a harcot a hatalomért és az államapparátus fasizálásáért.

A fasiszta Németország féktelen fegyverkezése, nevezetesen a hadkötelezettség visszaállítása, valamint a német tengeri és légiflotta kolosszális megerősítése az egész tőkés világban új, fokozott *fegyverkezési versenyt* idézett elő. A gazdasági világválság ellenére a hadiipar jobban virágzik, mint eddig bármikor. A háborús előkészületekben élen haladó országokban (Németország, Japán, Olaszország,

¹¹⁷ Görögország, Románia, Jugoszlávia és Törökország politikai és katonai szövetségét célzó szerződés, amelyet 1934. február 9-én írtak alá Athénban.

Lengyelország) a gazdaságot már háborús vágányra állították. A reguláris hadsereg mellett különleges fasiszta alakulatokat képeznek ki a háterszág biztosítására és a fronton teljesítendő csendőri szolgálatra; a katonai előképzést valamennyi tőkésországban még a serdülő fiatalokra is kiterjesztették. A sovinszta és faji demagógia szellemétől áthatott *nevelést és propagandát* állami eszközökkel folytatják, és minden módon elősegítik.

Ha az imperialista ellentétek kiéleződése a jelen pillanatban nehezíti is egy szovjetellenes tömb kialakulását, a fasiszta kormányok és a tőkésországok háborús pártjai mindazonáltal arra törekednek, hogy ezeket az ellentéteket minden dolgozó igazi hazájának rovására, a Szovjetunió rovására oldják meg. Az új világháború kitörésének veszélye napról napra fenyegeti az emberiséget.

II. A SZOVJETUNIÓ SZEREPE A BÉKÉÉRT VÍVOTT HARCBAN

A szocialista ipar és mezőgazdaság gyors fellendülése alapján, az utolsó tőkésosztály, a nagyparasztság felszámolásával, a szocializmusnak a kapitalizmus fölötti végleges győzelme és — ami ebből adódik — az ország védelmi erejének fokozódása következtében *a Szovjetunió és a tőkésországok kapcsolatai új fázisba léptek.*

A szocialista és a tőkés világ közötti alapvető ellentét még jobban kiéleződött. A Szovjetunió azonban növekvő ereje jóvoltából képes volt arra, hogy megakadályozza az imperialista hatalmak és csatlósai már előkészített támadását, és következetes békepolitikát szegezzen szembe minden háborús uszítóval. Ezzel a Szovjetunió a tőkés- és a gyarmati országokban nemcsak az osztályöntudatos munkások, hanem az egész békére vágyó dolgozó nép számára is vonzóerővé vált. Emellett a Szovjetunió békepolitikája nemcsak az imperialistáknak a Szovjetunió elszigetelésére forralt terveit húzta keresztül, hanem megteremtette annak az alapját is, hogy a szovjetország a béke megőrzése terén együttműködjék azokkal a *kis államokkal*, amelyek számára a függetlenségüket fenyegető háború különösen nagy veszélyt jelent, valamint azokkal az államokkal, amelyek az *adott pillanatban* érdekelték a béke fenntartásában.

A Szovjetunió a nép- és fajgyűlölettel a proletár nemzetköziséget állítja szembe; békepolitikája nemcsak a szovjetország védelmére, a szocialista építőmunka biztosítására irányul, hanem valamennyi ország munkásainak, valamennyi elnyomottnak és kizsákmányoltnak az életét is védelmezi; ez a politika a kis nemzetek függetlenségének megvédését jelenti, az emberiség létérdekeit szolgálja, védelmezi a kultúrát a háború barbárságával szemben.

Olyan időpontban, amikor az imperialista államok közötti új háború egyre közeledik, a békéért vívott harc során mind többet nyom a latban a Szovjetunió Munkás-Paraszt Vörös Hadseregének ereje. Olyan helyzetben, amikor az imperialista országok, különösen Németország, Japán és Lengyelország, eszeveszetten erőltetik fegyverkezésüket, a Vörös Hadsereg erősítése, aktív támogatása létérdeke mindenkinek, aki a béke fenntartását óhajtja.

III. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ FELADATAI A BÉKÉÉRT, AZ IMPERIALISTA HÁBORÚ ELLEN VÍVOTT HARCBAN

A Kommunista Internacionálé VI. világkongresszusa Marxnak, Engelsnek, Leninnek és Sztálinnak a háborúról szóló tanításai alapján konkrétan kidolgozta az imperialista háború elleni harcban a kommunista pártokra és a forradalmi proletariátusra váró feladatokat. Ezen alaptételekből kiindulva, a háborúban közvetlenül érintett két kommunista párt, Japán és Kína pártja, bolsevik módon folytatta és folytatja a harcot az imperialista háború ellen, a kínai nép védelmében. *A Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusa megerősíti a VI. kongresszusnak az imperialista háború elleni harcról hozott határozatát, s a következő főbb feladatokat tűzi a kommunista pártok, a forradalmár munkások, a dolgozók, a parasztok és az egész világ elnyomott népei elé:*

1. *Harc a béke és a Szovjetunió védelmében.* Tekintettel a német fasiszták és a japán militaristák háborús provokációira, valamint a tőkésországok háborús pártjai által szorgalmazott fegyverkezésre, tekintettel a Szovjetunió elleni ellenforradalmi háború kitörésének közvetlen veszélyére, a kommunista pártok központi jelszava ez legyen: harc a békéért.

2. *Egységes népfront a békéért, a háborús uszítók ellen folytatott harcban.* A békeharc a legnagyobb lehetőségeket tárja fel a kommunista pártok előtt a legszélesebb egységfront megteremtésére. Az egységfront soraiba be kell vonni mindazokat, akiknek érdeke a béke fenntartása. Az erők összpontosítása a mindenkori háborús uszítók ellen (jelenleg a fasiszta Németország, valamint a vele szövetséges Lengyelország és Japán ellen) a kommunista pártok legfontosabb taktikai feladata. Németország Kommunista Pártja számára különleges jelentőségű a Hitler-fasizmus nacionalista demagógiájának leleplezése, amely fasizmus a német nép egyesüléséről szóló frázisokkal álcázza magát, valójában viszont elszigeteli és új háborús katasztrófába kergeti a német népet. A német nép egyesülésének elengedhetetlen követelménye és feltétele a Hitler-fasizmus megdöntése. A háború és a fasiszta háborús uszítók elleni küzdelem során valamennyi országban döntő jelentőségű, hogy megteremtsek az egységfrontot a szociáldemokrata és a reformista szervezetekkel (a párt-, a szakszervezeti, a sport-, a kulturális és a művelődési szervezetekkel) és tagságuk tömegeivel, valamint a nemzeti felszabadító mozgalom tömegszervezeteivel, a valósi-demokratikus és a pacifista tömegszervezetekkel és híveikkel.

Hogy a szociáldemokrata és a reformista szervezetekkel megteremthessük a békeharchoz szükséges egységfrontot, elszánt ideológiai harcra van szükség a szociáldemokrácia soraiban fellelhető reakciós elemek ellen, akik a közvetlen háborús veszély közepette még szorosabb együttműködésre vállalkoznak a burzsoáziával a polgári haza védelmében, és szovjetellenes uszításukkal közvetlenül hozzájárulnak a Szovjetunió elleni háború előkészítéséhez. Szorosan együtt kell működni a szociáldemokrata pártoknak, a reformista szakszervezeteknek és más proletár

tömegszervezeteknek azokkal az erővel, amelyek közelednek az imperialista háború elleni forradalmi harc álláspontjához.

A pacifista szervezeteknek és híveiknek a békeharc egységfrontjába való bevonása nagy jelentőségű a kispolgári tömegek, a haladó értelmiség, a nők és az ifjúság háború elleni mozgósítása szempontjából. A kommunisták kötelessége, hogy állandó, felvilágosító jellegű bírálattal illessék az őszinte pacifisták téves nézeteit, erőteljesen szembeszálljanak azokkal a pacifistákkal, akik politikájukkal álcázzák a német fasiszták imperialista, háborús készülődéseit (a Labour Party vezetése Angliában stb.); viszont vonják be az együttműködésbe mindazokat a pacifista szervezeteket, amelyek hajlandók akár csak egy darabig is együtt haladni velük az imperialista háború elleni küzdelemben.

A háború és a fasiszmus ellen indított Amszterdam—Pleyel-mozgalmat a kommunisták kötelesek aktív közreműködéssel támogatni és terjedését elősegíteni.

3. *Az imperialista háború elleni harc egybekötése a fasiszmus elleni harccal.* A békére vágyó tömegek háború elleni harcát a legszorosabban egybe kell kötni a fasiszmus és a fasiszta mozgalom elleni harccal. Szükséges, hogy ne csak általános békepropagandát folytassunk, hanem elsősorban a legfőbb háborús uszítók, a fasiszta és más imperialista háborús pártok, valamint az imperialista háború előkészítésére tett konkrét intézkedések ellen folytassunk propagandát.

4. *Harc a militarizmus és a fegyverkezés ellen.* A kommunista pártoknak minden tőkésországban harcot kell vívniuk: a fegyverkezési kiadások (a katonai költségvetés) ellen; a gyarmati és a mandátumterületeken tartózkodó csapatok hazahívásáért; a kapitalista kormányok által végrehajtott militarizáló intézkedések, főképpen az ifjúság, a nők és a kereset nélküliek katonai igénybevétele ellen; a polgári demokratikus szabadságjogokat a háború előkészítése végett korlátozó kivételes törvények ellen; a hadiüzemekben dolgozó munkások jogainak korlátozása ellen; a hadiipar szubvencionálása és a fegyverkereskedelem, valamint a fegyverszállítások ellen. A háború előkészítésére tett intézkedések ellen csakis akkor lehet eredményesen küzdeni, ha a munkások, az alkalmazottak, a dolgozó parasztok és a városi kispolgárság gazdasági érdekeit és politikai jogait egymással a legszorosabb összefüggésben védelmezzük.

5. *Harc a sovinizmus ellen.* A sovinizmus elleni küzdelem során a kommunisták feladata a munkások, valamint az egész dolgozó nép proletár internacionalista szellemű nevelése. Ez csakis a kizsákmányolók és az elnyomók ellen, a proletariátus égető osztályérdekeiért, valamint a nemzetiszocialista és más fasiszta pártok bestiális sovinizmusa ellen vívott harcban valósítható meg. Ugyanakkor a kommunistáknak rá kell mutatniuk arra, hogy a munkásosztály az egész nép nemzeti szabadságának és függetlenségének védelmében vív következetes harcot mindenfajta elnyomás és kizsákmányolás ellen, mert csakis a kommunisták politikája védelmezi a végsőig saját népük nemzeti szabadságát és függetlenségét.

6. *Harc a nemzeti felszabadításért és a nemzeti felszabadító háborúk támogatásáért.* Ha egy gyenge államot támadás ér egy vagy több imperialista nagyhatalom

részeről, melyek meg akarják semmisíteni nemzeti függetlenségét és nemzeti egységét, vagy fel akarják osztani területét, mint például a történelemben Lengyelország felosztásakor megesett, akkor az ilyen ország nemzeti burzsoáziájának e támadás elhárítását szolgáló háborúja felszabadító háború jellegét öltheti, s ebbe az illető ország munkásosztályának és kommunistáinak be kell kapcsolódniuk. Az ilyen országban a kommunistáknak az a feladatuk, hogy miközben engesztelhetetlen harcot folytatnak a munkások, a dolgozó parasztok és a nemzeti kisebbségek gazdasági és politikai pozícióinak biztosításáért, egyszersmind a nemzeti függetlenségért harcolók első soraiba lépjenek, végigvigyék a felszabadító háborút, s ne engedjék, hogy „saját” burzsoáziájuk saját országa érdekének rovására alkuba bocsátkozzék a támadó hatalmakkal.

A kommunisták kötelesek aktívan támogatni az elnyomott gyarmati és félgyarmati népek nemzeti felszabadító harcát, különösen a kínai tanácsok Vörös Hadseregének a japán és egyéb imperialisták, valamint a Kuomintang elleni küzdelmét. A Kínai Kommunista Pártnak mindent el kell követnie, hogy bővítse a nemzeti felszabadító harc frontját, s hogy bevonjon ebbe a harcba minden olyan nemzeti erőt, amely hajlandó szembeszállni a japán és egyéb imperialisták rablóhadjáratával.

IV. A BÉKÉÉRT VÍVOTT HARCTÓL A FORRADALOMÉRT VÍVOTT HARC FELÉ

A Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusa teljes határozottsággal elutasítja azt a rágalmozó állítást, amely szerint a kommunisták háborút akarnának, mert ettől várnák a forradalmat. Már a világ kommunista pártjainak a béke fenntartásáért, a Szovjetunió békepolitikának diadaláért vívott harcban való irányító részvétele is azt bizonyítja, hogy a kommunisták minden erővel igyekeznek megnehezíteni az új háború előkészítését és kirobbantását.

A kommunisták erőteljesen szembeszállnak azzal az illúzióval is, miszerint a háborúk kiküszöbölhetők volnának addig, amíg a kapitalista társadalmi rend fennáll, s egyszersmind mindent elkövetnek és el fognak követni a háború elhárítása érdekében. Abban az esetben viszont, ha egy új imperialista világháború — a munkásosztálynak a háború elhárítására tett minden erőfeszítése ellenére — kitör, a kommunisták arra fognak törekedni, hogy harcba vigyék a békeharcra megszervezett háborúellenes erőket az imperialista háború átalakításaért a fasiszta háborús uszítók ellen, a burzsoázia ellen, a kapitalizmus megdöntéséért folytatandó polgárháborúvá.

A kongresszus egyidejűleg óva inti a kommunistákat és a forradalmár munkásokat a háború elleni harc olyan anarcho-szindikalista módszereitől, mint a katonai szolgálat megtagadása, az úgynevezett mozgósítási bojkott, a szabotázs a hadiüzemekben stb. A kongresszusnak az a véleménye, hogy az ilyen harci módszerek csak ártanak a proletariátusnak. Az orosz bolsevikok a világháború alatt erőtelje-

sen harcoltak a háború ellen és az orosz kormány vereségéért, de az ilyen módszereket elvetették; ezek ugyanis csak megkönnyítik a burzsoázia számára, hogy elnyomó intézkedéseket tegyen a kommunisták és a forradalmár munkások ellen, s gátolják őket abban, hogy megnyerjék a dolgozó tömegeket, köztük a katonák tömegeit, az imperialista háború ellen és e háború polgárháborúvá változtatásáért folytatandó tömegharc számára.

A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa, amidőn rögzíti a kommunista pártoknak és az egész munkásosztálynak háború esetén végrehajtandó feladatait, arra a Lenin és Rosa Luxemburg által felállított tézisre hivatkozik, amelyet a II. Internacionálé stuttgarti kongresszusa a háború előtt határozattá emelt:

„Amennyiben a háború mégis kitörne, kötelességünk síkraszállni a gyors befejezéséért, és minden erővel arra törekedni, hogy a háború által előidézett gazdasági és politikai válságot a nép felrázására kihasználjuk, s ezzel meggyorsítsuk a tőkés osztályuralom felszámolását.”

A mai történelmi helyzetben, amikor a Szovjetunió a földkerekség egyhatodán a szocializmust és az egész emberiség békéjét védelmezi, valamennyi ország munkásainak és dolgozóinak legégetőbb érdekei megkövetelik, hogy a munkásosztály politikája, a békéért, az imperialista háború ellen vívott harc a háború kitörése előtt és után a Szovjetunió védelmének szempontjából folyjék.

Amennyiben a megkezdődött ellenforradalmi háború arra fogja kényszeríteni a Szovjetuniót, hogy a Munkás-Paraszt Vörös Hadsereget a szocializmus védelmében hadszíntérre vezényelje, akkor a kommunisták arra fogják felhívni az összes dolgozókat, hogy minden eszközzel és mindenáron segítsék elő a Vörös Hadsereg győzelmét az imperialista hadseregek fölött.

Elfogadva: 1935. augusztus 20.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK 1935 ŐSZI EGYSÉGAKCIÓI AZ ETIÓPIAI HÁBORÚ ÜGYÉBEN

[45]

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK 1935. SZEPTEMBER 25-I LEVELE A SZOCIALISTA MUNKÁSINTERNACIONÁLÉ TITKÁRSÁGÁHOZ

Elvtársak! A háború Abesszíniában minden pillanatban kitörhet. A német fasiszták csak ezt a pillanatot várják, hogy rávessék magukat a gyöngye Litvániára és megszállják Memelt. Az olasz és a német fasiszták háborús lépéseinek beláthatatlan következményei lehetnek. Ezek a lépések világháborúhoz vezethetnek.

A Komintern VII. kongresszusa felhatalmazta a Komintern Végrehajtó Bizottságát, hogy a proletariátus nemzetközi akcióegységének megteremtését célzó javaslattal forduljon az SZMI vezetőségéhez. Ismeretes előttünk az Önök Végrehajtó Bizottságának döntése, hogy mielőtt állást foglalna az akcióegység kérdésében, előzőleg alaposan megvizsgálja a KI VII. kongresszusának határozatait. Hogy Önöknek ezt lehetővé tegyük, még várni kívántunk, mielőtt megtesszük konkrét javaslatainkat az e téren folytatandó tárgyalások megindításáról. A nemzetközi helyzet azonban oly feszült, az imperialista háború veszélye annyira fenyegető és közeli, hogy egy órát sem szabad elvesztegetnünk immár.

Az SZMI-nek az NSZSZ-el folytatott legutóbbi tanácskozása több intézkedést határozott el a fenyegető háború ellen. A Komintern üdvözlí az Önök határozatát. Mégis, mindazt amit Önök és mi eddig tettünk, a veszély nagyságához mérve nem elegendő. A két Internacionálénak a béke megóvását célzó erőfeszítéseit egyesíteni kellene. A két Internacionálénak közösen kellene fellépni és eltorlaszolni a fasiszta háborús gyújtogatók útját.

A két Internacionálé együttes fellépése mozgósítani fogja a munkásosztályt, és magával ragadja más néposztályok békeszerető erőit. Ez egész népeket szólítana a porondra a békéért folytatandó harcra. Mindez oly hatalmas világmozgalmat váltana ki a háború ellen, amelynek nyomása alatt a Népszövetség rákényszerülne, hogy hatékonyan lépjen fel az olasz és a német fasizmus agressziója ellen. Még nincs túl késő ahhoz, hogy elhárítsuk a fenyegető katasztrófát, amely

felé a fasiszta bűnözők az emberiséget hajszojják. Holnap ez talán már nem lesz lehetséges.

Ezért javasoljuk az SZMI Titkárságának a két Internacionálé képviselőinek azonnali személyes megbeszélését arról, hogyan lehetne a lehető legjobban közösen keresztülvinni az önök Internacionáléja és a mi Internacionálénk által tervezett intézkedéseket a béke megóvására.

Erre a megbeszélésre a KI Végrehajtó Bizottsága nevében Cachin és Thorez elvtársakat jelöljük Franciaországból, Pollitt elvtársat Angliából és Šverma elvtársat Csehszlovákiából.

Várjuk mielőbbi válaszukat.

Üdvözlettel:

A Kommunista Internacionálé
Végrehajtó Bizottsága nevében
D i m i t r o v
főtitkár.

*Rundschau über Politik, Wirtschaft und Arbeiterbewegung. Basel. (A továbbiakban: Rundschau.)
1935. szeptember 26. 2165. old.*

[46]

IRÁNYELVEK A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
KÜLDÖTTTSÉGE SZÁMÁRA
A II. INTERNACIONÁLÉVAL FOLYTATANDÓ
TÁRGYALÁSOKRA AZ ABESSZÍNIAI HÁBORÚ ELLENI
NEMZETKÖZI AKCIÓEGYSÉG LÉTESÍTÉSÉRŐL

(A KIVB-NEK A SZOCIALISTA MUNKÁSINTERNACIONÁLÉ [SZMI]
TITKÁRSÁGÁHOZ INTÉZETT LEVELE ALAPJÁN)

I. A KI-nak a II. Internacionáléhoz intézett ajánlata nem *ürügynek* tekintendő az esetleges tárgyalásokhoz, hanem a vita *kiindulópontjának*, abból a célból, hogy sikeresen megvalósítsuk a nemzetközi méretű egységfrontot a VII. világkongresszus határozatai alapján.

II. Az ajánlat két dologra vonatkozik:

a) közös harc az abesszíniai háború ellen és a Memel-vidéket a német fasizmus részéről fenyegető veszély ellen;

b) a háború és a fasizmus elleni akcióegység megvalósítása a legfontosabb országokban és nemzetközi méretekben.

III. A küldöttség a KI nevében konkrét javaslatot tesz a következő intézkedésekre:

a) *Tömegkampányok az alábbi formákban:*

1. tömegtüntetések a háború és a fasiszmus ellen;
2. küldöttségek menesztése a fasiszta Olaszország és Németország követségeire;
3. mindenféle fegyver- és hadianyag-szállítás megakadályozása, amely Olaszország és Németország háborúját szolgálja (ezt a kérdést össze kell kötni a szankciók kérdésével);
4. a hadianyag-termeléssel foglalkozó vállalatoknál munkás ellenőrző bizottságok választása.

b) *A közvélemény mozgósítása és nyomás gyakorlása a kormányokra az alábbi intézkedések bevezetése érdekében:*

1. a Szuezi-csatorna lezárása az olasz fasiszmus hadiszükségleteit szolgáló szállítások előtt;
2. semmiféle kölcsönt, semmiféle pénzügyi segítséget az olasz és a német fasiszmusnak;
3. az olasz és a német fasiszmusnak szánt hadianyag eladásának és szállításának beszüntetése;
4. a Népszövetség-egyezmény szem előtt tartása a fasiszta agresszor vonatkozásában, különösen a gazdasági szankciók azonnali alkalmazása;
5. a szovjet békepolitika támogatása.

c) Állandó bizottság létrehozása a Kommunista Internacionálé és a Szocialista Munkásinternacionálé képviselőiből a kampányok irányítására és szervezésére, valamint arra, hogy szükség esetén meghozza mindazokat az intézkedéseket, amelyek a helyzet további fejlődésével kapcsolatban szükségesnek bizonyulnak.

MEGJEGYZÉSEK:

a) Rendszeresen össze kell kapcsolni az olasz fasiszmus elleni kampányt a *német fasiszmus* elleni kampánnyal (az utóbbi vonatkozásban különösen figyelembe véve a memeli kérdést).

b) Abesszíniával kapcsolatban a következő jelszavakat kell előtérbe állítani: az olasz katonákat vigyék vissza Itáliába, szabadságot az olasz népnek.

c) Abban az esetben, ha a Szocialista Munkásinternacionálé küldöttsége azt javasolja, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége haladéktalanul és szükség esetén önállóan is alkalmazza a gazdasági bojkott rendszabályait, ezt kell válaszolni:

1. A KI az azonnali gazdasági szankciók mellett van, és támogat minden felépést, amelynek célja, hogy ezeknek a szankcióknak valódi hatékonyságot kölcsönözzön.

2. Ha a Szocialista Munkásinternacionálé pártjainak képviselői nem tudnak

biztosítékot nyújtani arra, hogy országaik polgári kormányai alkalmazni fogják a szankciókat,¹¹⁸ akkor az intézkedések, amelyeket a Szovjetunió egymaga fogadatosít, csupán saját maga ellen fordulnak.

d) A javaslatoknak, amelyeket a KI küldöttsége át fog nyújtani az SZMI küldöttségének, ne legyen ultimátum jellege. A küldöttségnek arra kell majd törekednie, hogy megegyezésre jussanak, még ha ez néhány pontra korlátozódik is.

IV. Abból a célból, hogy sikeresen lehessen megszervezni az egész munkásosztály egységfrontját a háború és a fasizmus ellen, a kommunista küldöttség olyan javaslatot terjeszt elő, hogy a KI és az SZMI közösen ajánlják fel *valamennyi* munkásszervezetnek a részvételt egy olyan nemzetközi munkáskonferencián, amely kidolgozná az *azonnali* közös fellépés formáit, és ha lehetséges, *hosszú távra* szóló megegyezéseket is.

A napirend, amelyet egy ilyen konferenciára javasolunk:

1. közös harc Olaszország és Németország, a legfőbb háborús gyújtogatók fasiszta imperializmusa ellen;

2. az egész munkásosztály fasizmus- és háborúellenes egységfrontja.

MEGJEGYZÉSEK:

a) Ha az SZMI delegációja kijelenti: „*Mi előzetesen meg akarjuk tárgyalni önökkel a konferencia tartalmának és céljának a kérdését*”, ezt kell válaszolni: „Teljességgel készen állunk arra, hogy ezt megvitassuk önökkel, de mindenesetre halogatás nélkül hozzuk meg az intézkedéseket, amelyek biztosítják az elodázhatatlan közös fellépést nemzetközi méretekben.”

b) Figyelembe véve, hogy a második pontot (a fasizmus elleni akcióegységet) érintő javaslatba feltétlenül be kell venni a tőke gazdasági támadása ellen irányuló intézkedéseket (e tekintetben a Francia KP kibocsátotta programot kell vezérfonalnak tekinteni), a KI küldöttségének, nem várva meg, hogy az SZMI küldöttsége vesse fel ezt a kérdést, azt kell követelnie, hogy ezekről az intézkedésekről az országos és a nemzetközi szakszervezeti szövetségek bevonásával folytassák a vitát.

V. A kommunista küldöttség kijelenti, hogy a közös kampány idejére készek vagyunk elállni mindenfajta, a II. Internacionálét és szekcióit érintő bírálattól. Az ilyen kötelezettségvállalás alapjául a Francia Kommunista Párt és a Francia Szocialista Párt közötti egyezmény szövege szolgálhat.

¹¹⁸ A Népszövetség Alapokmányának 16. cikkelye tartalmazta az agressziót elkövető országok ellen fogadatosítandó intézkedések formáit.

MEGJEGYZÉS:

Ha az SZMI képviselői ellenzik az egységfrontot, erre a következő gondolatmenettel kell válaszolni:

„Sem mi, sem önök nem fogják át a munkásosztály többségét, és nem gyakorolunk rá befolyást. A szakadás okozta, hogy a dolgozók nagy tömegei pártjainkon kívül maradtak. Ha megvalósítjuk a munkásosztály érdekeit szolgáló egységes nemzetközi fellépést, a munkások áramlani fognak pártjainkba.”

VI. Ha az SZMI küldöttsége, mint 1934-ben, kijelenti:

„Mielőtt az akcióegységről beszélénk, enyhíteni akarjuk a légkört, tisztázni az önök szándékait és megbeszéléseket kezdeni a szervezeti egységről” — akkor ezt kell válaszolni:

„Készek vagyunk most azonnal megtárgyalni ezt a kérdést VII. kongresszusunk határozata alapján. Magunk azért nem javasoltuk, hogy azonnal ezzel a kérdéssel kezdjünk foglalkozni, mert tudjuk, hogy Önök végig akarják tanulmányozni határozatainkat, és hogy még egyéb nehézségek is keletkezhetnek; de ha önök akarják, mi készen állunk.”

Ez annyit jelent, hogy mi ne vessük föl a kérdést, de ne térjünk ki előle, és ne utasítsuk el a felvetést.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK 1935. OKTÓBER 7-I TÁVIRATA

[47]

A SZOCIALISTA MUNKÁSINTERNACIONÁLÉ TITKÁRSÁGÁHOZ

Immár napok óta tombol a háború Afrikában. A nemzetközi munkásosztály nem tudta megakadályozni ezt a háborút, mint ahogy annak idején a német fasiszmus hatalomátvételét sem tudta megakadályozni, mert szervezetei nem léptek fel, és nem cselekedtek egységesen és összefogva. Ezáltal a munkásosztály képtelenné vált arra, hogy kibontakoztassa az összes békeszerető osztályoknak és népeknek a háborús gyűjtogatók elleni hatalmas népmozgalmát, s ezzel leküzdhetetlen gátat emeljen a háború elé.

1935. szeptember 25-én, vagyis nyolc nappal a hadműveletek megindítása előtt, táviratban fordultunk a Szocialista Munkásinternacionálé Titkárságához. Javasoltuk, hogy a két Internacionálé képviselői kezdjenek azonnal személyes megbeszéléseket arról, hogyan lehetne a legcélszerűbb módon közösen megvalósítani az Önök és a mi Internacionálénk által tervezett, a béke fenntartását célzó intézkedéseket. Az SZMI titkára közölte velünk, hogy az SZMI Végrehajtó Bizottsága foglalkozni fog javaslatunkkal. Eddig azonban nem kaptunk pozitív választ az SZMI Végrehajtó Bizottságától.

Az a tény, hogy a két Internacionálé azonnali közös cselekvésére nem került sor, kétségtávol felbátorította a fasiszta háborús gyűjtogatókat a nyílt háborús cselekményekre. Minthogy már eddig is sok mindent elmulasztottunk, a jelen pillanatban annál inkább kötelességünk és az Önök kötelessége is kivívni a hadműveletek beszüntetését, és megakadályozni, hogy a hadműveletek a világ más részeire is kiterjedjenek. A megindult háború elleni harchoz szükséges akcióegység megteremtésében minden további huzavona végzetes lehet. Történelmi felelősséget visel a világ proletariátusa előtt mindenki, aki ebben a komoly órában még mindig vonakodik és húzódózik attól, hogy egyesítse a munkásosztály és valamennyi dolgozó összes erőit, és latba vessen minden eszközt avégett, hogy az olaszok beszüntessék az Abesszínia elleni hadműveleteket, hogy a háború ne

terjedjen ki a világ más részeire és ne válják egy új világméretű tömegmészárlás előjátékává.

A béke érdekében és ama több millió dolgozó nevében, akik a mi és az Önök soraiban a háború és a fasizmus elleni harchoz szükséges akcióegység megteremtését követelik, még egyszer hangsúlyozzuk, mennyire sürgős volna az SZMI Végrehajtó Bizottságának pozitív válasza javaslatunkra.

Utólag közöljük, hogy az általunk kijelölt delegáció tárgyalásra készen Párizsban tartózkodik. Kérjük Önöket, hogy a tárgyalások helyéről és idejéről szóló közlésüket *Cachin* elvtárs címére, a „*L'Humanité*” szerkesztőségébe juttassák el.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága nevében:

Georgi Dimitrov

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGA ELNÖKSÉGÉNEK
KIBŐVÍTETT ÜLÉSE
(1936. MÁRCIUS 25—ÁPRILIS 1.)

[48]

A HÁBORÚS VESZÉLY KÉRDÉSÉRŐL

1. 1914 óta még nem volt olyan nagy a világháború veszélye, mint most.

Mandzsúria japán megszállása után, az olasz fasizmus Abesszínia elleni támadása után a német fasizmus, az európai kontinens fő háborús gyújtogatója, csapatait a Rajnánál egészen a francia határig tolta előre;¹¹⁹ közvetlen háborús veszéllyel fenyegeti Franciaországot és Belgiumot, előkészíti Csehszlovákiának mint önálló államnak a megsemmisítését, arra törekedve, hogy Lengyelországot a maga oldalán háborúba rántsa, és így felvonulási területre tegyen szert keleten a szovjetek országa elleni támadáshoz.

A Távol-Keleten Japán fasiszta szoldateszkája arra törekszik, hogy teljhatalmú gazda legyen Ázsiában, egymás után foglalja el Kína területeit, odalopózik Anglia gyarmatai közelébe (India), a Fülöp-szigetek és Ausztrália elfoglalását tervezi, és döntő összecsapásra készül a Csendes-óceán fölötti egyeduradalomért. A japán szoldateszka, a német fasizmussal kéz a kézben haladva, közvetlenül fenyegeti a Szovjetunió határait, eközben pedig háborúra készül az Egyesült Államok és Anglia ellen is.

Létrejött hát a háborús veszély két tűzfészke.

Ezáltal a nyugati és a keleti háborús gyújtogatók, akik teljes erővel támogatják egymás agresszív terveit, azzal fenyegetik a világ országait, hogy kegyetlen, pusztító háborúba sodorják őket.

A fasizmus, miután saját országában a saját népe elleni belső háború útján megteremtette hatalmát, valamennyi országgal szemben közvetlen háborús fenyegetéssé növekedett. Miután leigázta saját népét, a háború fáklyájával a kezében támadásba ment át más népek ellen. Ezért *a fasiszta háborús gyújtogatók*

¹¹⁹ 1936. március 7-én a német kormány utasítására a német hadsereg bevonult a versailles-i szerződés értelmében a francia—német határ német oldalán létesített rajnai fegyvermentes övezetbe.

megfékezése, a béke megővésáért vívott harc ma az egész nemzetközi proletariátus *központi feladata*. A fasizmus elleni harc sikere ma a fasizmus háborús agressziója elleni népi tömegmozgalom lendületétől függ. A béke megőrzéséért harcba szálló proletariátus nemcsak minden nép, az egész emberiség érdekeit védi, hanem sietteti a fasizmus vereségét, és közelebb hozza saját végleges győzelmét is.

A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusának határozataitól vezérelve a kommunista pártoknak a legmesszebb menő energikus kezdeményező lépéseket kell tenniük, és figyelembe véve országuk munkásmozgalmának helyzetét és konkrét körülményeit, meg kell találniuk a szükséges utakat és eszközöket a nemzetközi proletariátus e központi feladatának sikeres megoldására.

2. A háború veszélye, amely az imperialista rendszer összes ellentmondásának kiéleződéséből ered, azért vált ennyire közvetlenné, mert nem állták útját a német fasizmus készülődésének (az általános hadkötelezettség bevezetésének, a légierő és a tengeri flotta felfegyverzésének), mert ez a tőkés hatalmak engedékeny elnézésével és Anglia egyenes közreműködésével folyt, mert az angol imperialisták suttymban támogatják a német fasizmus hódító igényeit, mert a japánok Kína elleni támadásával és az olasz fasizmus abesszíniai agressziójával kapcsolatban az agresszor arcátlanságát ösztönözte a Népszövetség passzivitása és ingadozása, valamint a büntetlenség.

A német fasizmus és a japán szoldateszka agresszivitásának növekedése azonban mindenekelőtt azzal kapcsolatos, hogy a nemzetközi munkásosztálynak nem sikerült megtörnie a II. Internacionálé és az Amszterdami Szakszervezeti Szövetség vezetői reakciós részének ellenállását a háborús gyűjtogatók elleni egységfront megalakításával szemben.¹²⁰

Az, hogy a II. Internacionálé reakciós vezetői, akik saját burzsoáziájuk imperialista politikáját támogatják, elutasították a proletariátus egységes és önálló háborúellenes fellépéseit, a tömegeket pedig azzal az illúzióval áztatják, hogy a Népszövetség maga is megtesz minden szükséges lépést a béke fenntartására, meggyengítette a proletariátus háborúellenes mozgalmát és a kapitalista kormányokra gyakorolt nyomását.

3. A népek nem akarnak háborút. A népek békére vágyanak. A közvetlen háborús gyűjtogatók elleni proletár-egységfront megteremtése megfelel a néptömegek várakozásának. A francia és a spanyol proletárok tapasztalatai — akik saját erőik egyesítésével a maguk oldalára tudták állítani a dolgozók más rétegeit is a fasizmus elleni harcra — mutatják, hogy útját lehet állni a fasizmusnak. El lehet torlaszolni a háborús gyűjtogatók útját is és megőrizni a békét, ha a proletariátus minden országban és nemzetközi méretekben is kivívja a hatalmas béke-egységfrontot.

„Most a béke megőrzésének ügyéért nemcsak a munkásosztály, a parasztság

¹²⁰ Az SZMI és a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség 1935. október 12-én tartott brüsszeli együttes ülése elutasította a KI-nek az etióp háború ügyében tett egységakció-indítványát.

és a többi dolgozó száll síkra, hanem az elnyomott nemzetek és a gyengébb népek is, amelyeknek függetlenségét veszélyeztetik az új háborúk. Sőt egyes nagy kapitalista államok is, amelyek attól félnek, hogy a világ újrafelosztása következtében veszteségek érhetik őket, *ez idő szerint* érdekelve vannak abban, hogy elkerüljék a háborút. . . Ma a világ proletariátusa a háború elleni harcban nemcsak a tömegakció fegyverével rendelkezik, mint 1914-ben. . . tömegharca egybe van kapcsolva a Szovjetunió államhatalmi ténykedésével. . . Ez teszi lehetővé azt, hogy az imperialista háború veszélyével szemben a munkásosztályra, az összes dolgozókra és egész népekre kiterjedő igen széles egységfront alakuljon ki. . . Hogy milyen mértékben jön létre és fejt ki akcióit ez az egész világra kiterjedő front — ettől függ az, hogy a fasiszta és imperialista háborús uszítóknak sikerül-e a közeljövőben egy új imperialista háborút lángra lobbantaniok, vagy pedig a hatalmas háborúellenes front ökle sújt le rájuk és hiúsítja meg gaz szándékukat.” (Dimitrov a Kommunista Internacionálé VII. kongresszusán.)¹²¹

Csak a proletariátus képes arra, hogy erőit egyesítve ilyen világfront szervezője, ennek mozgótereje legyen, hogy minden lehető módon fokozza a harcot a béke fenntartásáért. A proletariátus erőinek egyesítése akkora lendületet ad majd a háborús gyújtogatók és az egyes országokban jelenlevő ügynökeik, bűntársaik elleni népi mozgalomnak, hogy ez megrendíti a fasiszta agresszor erőit, és arra kényszeríti a tőkés kormányokat, hogy a béke megóvására irányuló intézkedéseket hozzanak.

A háborús gyújtogatók elleni nemzetközi proletár akcióegység megteremtése útján *ma* az a döntő lépés, hogy minden egyes ország kommunista pártja az ország társadalmi és politikai életének minden területén a *legaktívabb, legkitartóbb és legszélesebb körű harcot bontakoztassa ki a béke fenntartásáért*. A kommunistáknak vezetniük kell ezt a harcot, nem halogatva a dolgot addig sem, amíg a szociáldemokrata párt vezetőségével megkötik a közös cselekvésről szóló egyezményt; ám feltétlenül a kommunista párt és a szociáldemokrata párt akcióegységének megteremtése jegyében kell folytatniuk a harcot. A kommunisták minden erejüket latba vetik, hogy leküzdjék a reakciós szociáldemokrata vezetőknek az egységfronttal szemben tanúsított ellenállását, és minden eszközzel megerősítsék a helyi szervezetekben a közös ellenség ellen vívott együttes harc kötelékeit a kommunista és a szociáldemokrata munkástömegek között. Az ilyen harc, miközben elősegíti a kommunista és a szociáldemokrata munkások közeledését, bevonja a béke megőrzéséért vívott harcba a nagy szociáldemokrata tömegeket, előmozdítja a proletariátus összes erőinek mozgósítását és egyesítését nemcsak nemzeti, hanem nemzetközi méretekben is. A proletár-egységfrontnak ez a fellendülése viszont a legerőteljesebben mozdíthatja elő, hogy a város és a falu dolgozóinak többi rétegei, a kispolgári tömegek, a parasztság és az értelmiség, a béke minden

¹²¹ Lásd G. M. Dimitrov: Id. mű, 133—169. oldalakon.

híve bekapcsolódják a mozgalomba. Mindez meg fogja gyorsítani a népek legyőzhetetlen frontjának kialakulását a háborús gyűjtogatók ellen.

4. Abból a célból, hogy a munkások és a szélesebb néptömegek egységes fellépése sikerrel járjon a béke megőrzéséért vívott harcban, a nemzetközi küzdőtéren a csapásokat minden egyes országban a *közvetlen* háborús *gyűjtogatók* ellen kell irányítani, az *országban belül* pedig *azok ellen az erők ellen*, amelyek közvetlenül vagy közvetve segítenek nekik. Ennek megfelelően valamennyi ország kommunista pártjának ki kell alakítania konkrét taktikai vonalát a béke megőrzéséért vívott harcban. *Angliában* például ez azt jelenti, hogy a kommunisták határozottan fellépnek az angol kormány politikája ellen, amely a hitleri rezsimnek és agressziójának támogatására irányul (kölcsonök, tengerészeti egyezmény, kompromisszumos kiegyezések). *Franciaországban* a kommunisták, a hitleri betörés veszélye ellen harcolva, Hitlernek az országban belüli ügynökeire és támogatóira összpontosítják a tüzet; mozgósítják a tömegeket a francia kormány ingadozó politikája ellen, amely a francia nép és más népek függetlensége és érdekei kiszolgáltatásával hajlik a megegyezésre a germán agresszorral. Az *Egyesült Államokban* a kommunisták leleplezik a háborús felbujtókat valójában támogató politikát, amelyet a semlegesség jelszavával álcáznak. Azt követelik a kormánytól, hogy támogasson minden intézkedést, amely a háborús felbujtók ellen és a béke fenntartására irányul. *Lengyelországban* a kommunisták határozottan fellépnek a lengyel—német katonai szövetség megszakításáért, mert ez Lengyelországot háborúba sodorhatja, és az ország felosztására, a lengyel nép leigázására vezethet. A kommunisták arra törekednek, hogy Lengyelország kössön védelmi szerződést Csehszlovákiával és a Szovjetunióval.

Azokban az országokban, amelyeket a fasiszta háborús gyűjtogatók közvetlen támadása fenyeget, a kommunisták a legszorosabban összekapcsolják országuk védelmének kérdéseit a munkások és a parasztok széles körű demokratikus jogainak követelésével és létérdekeik védelmével, abból kiindulva, hogy csak a rendszer demokratizálása, a hadsereg demokratizálása, illetve megtisztítása a fasisztáktól és más reakciós elemektől, a munkás és paraszt tömegek leglényegesebb követeléseinek kielégítése erősítheti a népnek a fasiszta támadással szembeni *védekező képességét*. A kommunisták, mint népük és országuk aktív védelmének önzetlen hívei, nem lehetnek közömbösek az ország agresszió elleni védelmének kérdései iránt. Ezekben a kérdésekben elfoglalt álláspontjuk azonban mindig a munkásosztálynak, a nép és az ország igazi védelmének érdekeiből ered. A kommunisták minden konkrét esetben kiállnak az olyan javaslatok mellett és törekednek olyan intézkedések keresztülvitelére, amelyek leginkább módot adnak arra, hogy a széles néptömegek nyomást gyakoroljanak a kormány külpolitikájára, és ellenőrzésük alá vonják a kormány tevékenységét az ország védelmének kérdéseiben. A kommunisták pártolnak továbbá minden olyan intézkedést, amely nehezíti a burzsoá kormányok kapitulációját a fasiszta agresszor

előtt, és azt, hogy e kormányok árulást kövessenek el a nép függetlensége és szabadsága ellen.

Változatlanul hangsúlyozva, hogy csak a proletárhatalom képes biztosítani az ország megbízható védelmét és függetlenségét, a kommunisták a fasiszta agresszió közvetlen veszélye esetén népfrentkormány alakítására fognak törekedni, amely határozott intézkedéseket hoz a fasizmus és az országon belüli reakciós elemek ellen, a háborús bujtogatók ügynökei és cinkosai ellen, eközben pedig biztosítja a szervezett tömegek ellenőrzését a honvédelem fölött, és közreműködik a nép védelmi képességének növelésében a fasiszta agresszorral szemben. Tekintve, hogy a hatalom ma a burzsoá kormányok kezében van, amelyek nem jelentenek garanciát az ország tényleges védelmére, és amelyek az állam fegyveres erőit a dolgozók ellen használják fel, a kommunisták nem vállalhatnak semmiféle politikai felelősséget ezen kormányok védelmi intézkedéseiért, s ezért fellépnek a kormány katonapolitikája és az egész háborús költségvetés ellen. Ez azonban nem zárja ki, hogy a kommunisták egyes konkrét esetekben, megfelelő indoklással, tartózkodjanak a szavazástól olyan védelmi jellegű intézkedések esetén, amelyek megnehezítik az agresszor támadását (például a határok megerősítése), valamint hogy olyan intézkedések mellett szavazzanak és lépjenek föl, amelyeknek az a céljuk, hogy megvédjék a lakosságot a háború borzalmaitól (gázvédelmi óvóhely, gázálarcok, egészségügyi szolgálat stb.).

Fasiszták kormányozta országokban, amelyek háborús gyűjtogatókként lépnek fel, a kommunisták a fasiszta diktatúra elleni tömegharc középpontjába a fasiszta demagógiának és a háború ideológiai előkészítésének leleplezését állítják, és minden erőt mozgósítanak a háborús katasztrófa megelőzésére, amelybe a fasizmus akarja taszítani a népeket.

A nemzetközi proletariátusnak és a béke minden hívének szent kötelessége, hogy a fasiszta országok, különösen a német nép tömegeit támogassa súlyos harcukban, amelyet a fasiszta diktatúra alóli felszabadulásukért, valamint azért vívnak, hogy elejét vegyék a fasizmus más népek elleni háborús agressziójának. Az uralmon levő fasizmus és katonai agressziója elleni harcukat Németország, Olaszország és más fasiszta országok széles néptömegei nemcsak saját megmenekülésük érdekében vívják, hanem a béke megőrzése érdekében, minden nép, az egész emberiség érdekében is.

5. A fasizmus katonai támadásba lendülése, amely felhasználja az eltéréseket az egyes országok munkáspártjainak és szervezeteinek álláspontja között, továbbá az a támogatás, amelyet a szociáldemokrácia reakciós vezetői a „béke megőrzéséért” táplált álszent aggodalom leple alatt nyújtanak a fasizmusnak, valamint a proletariátus általuk előnyben részesített megosztottsága, amely a nemzetközi proletár szolidaritás érdekeinek feláldozásához vezet saját nemzeti burzsoáziájuk érdekében — mindez nyomatékosan azt követeli valamennyi ország munkásmozgalmától, hogy *a munkásosztály egységes nemzetközi politikáját folytassa a béke megóvása érdekében.*

Ez az egységes nemzetközi munkáspolitikai megköveteli:

a) A tényleges nemzetközi proletár szolidaritás helyreállítását és megerősítését a legszélesebb dolgozó tömegek érdekeinek védelmére, a szociáldemokrata pártok határozott szakítását saját burzsoáziájuk imperialista érdekeivel.

b) A Szovjetunió, a proletárállam — a népek közötti béke megingathatatlan őre — békepolitikájának támogatását minden eszközzel. Ez mindenekelőtt a munkáspártok elszánt harcát követeli az ellenforradalmi kísérletek ellen, amelyek egy kalap alá veszik a Szovjetunió külpolitikáját az imperialista államok külpolitikájával, a szovjet Vörös Hadsereget, a béke bástyáját pedig az imperialista államok hadseregeivel; harcolni kell e kísérletek ellen, mert ezek a fasiszta háborús gyűjtogatók kezére játszanak.

c) Azt, hogy a csapás minden adott pillanatban a fasiszta agresszorra irányuljon és összpontosuljon; ez a fasiszta és nem fasiszta államok közötti különbség elkenésére irányuló mindennemű kísérlet leleplezését igényli, és *más-más viszonyt követel meg az agresszorral, illetve támadásának áldozatával szemben.*

d) A proletariátusnak a béke fenntartásáért vívott önálló, minden állam kormányától és a Népszövetségtől is független harcát, amely kizárja a munkásmozgalom alárendelését a Népszövetségbe tartozó imperialista kormányok kulisszák mögötti kombinációinak.

6. A II. Internacionálé és az Amszterdami Szakszervezeti Szövetség londoni konferenciájának határozataival¹²² kapcsolatban a kommunisták kinyilvánítják készségüket arra, hogy közös harcot indítsunk a kölcsönös segítségnyújtást és biztonságot garantáló általános egyezmény követeléséért, amely egyezménybe a Szovjetuniót is bekapcsolnák, a fegyverzet csökkentésének követeléséért, a háborús gyűjtogatók elleni hathatós intézkedésekért. A kommunisták azonban nem hallgatnak arról a tényről, hogy a II. Internacionálé és az Amszterdami Szakszervezeti Szövetség belső ellentmondásoktól marcangolt londoni konferenciája, meghátrálva a reakciós jobboldali szárny nyomása előtt, megkerülte a nemzeti és nemzetközi méretű proletár akcióegység sürgős megvalósításának szükségességét; nem hívta fel önálló cselekvésre a munkástömegeket saját jelszavaik jegyében, és felhívásában a Népszövetség politikájának támogatására szorítkozott; nem kelt a japán támadásnak kitett Kína védelmére; semmilyen formában nem ítélte el azokat a labourista és szociáldemokrata vezetőket, akik fellépnek a német fasiszmus agresszív politikájának védelmében, miközben Hitler előtti lakájkódásukat a „béke megőrzésének” szövegeivel álcázzák.

7. A béke-egységfront nemzeti és nemzetközi méretű megvalósításának sikere megköveteli a bírálatot az angol labouristák, valamint a skandináv és más államok azon szociáldemokrata vezetőinek álláspontjával szemben, akik azért lépnek fel, hogy fogadják el Hitlernek a Nyugat országaival kötendő paktumról szóló álpacifista javaslatát, és ezzel mentetik a német csapatok felvonultatását

¹²² Az SZMI és a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség Végrehajtó Bizottságának 1936. március 19—20-i együttes ülésén hozott határozatokról van szó.

a francia határhoz és a német fasizmus távolabbi agresszív terveit. A kommunisták kötelesek megmutatni a tömegeknek, hogy a német és az osztrák szociáldemokratákhoz hasonlóan, akik kapituláns politikájukkal megtisztították az utat a fasizmus előtt, a Hitler-barát orientáció jelenlegi hívei az álszent pacifizmus zászlaja alatt a német fasizmus pozícióit erősítik, ezúttal külpolitikai téren, így valójában hozzásegítik ahhoz, hogy megvalósítsa agresszív céljait; becsapják a tömegeket és elaltatják éberségüket a közelgő háborús veszéllyel szemben.

8. Feltétlenül óvni kell továbbá a proletariátust és elsősorban magukat a kommunistákat és a baloldali szocialista munkásokat a reakciós szociáldemokrata vezetők olyan lehetséges kísérleteivel szemben, hogy most felvessék a nyersanyag-lelőhelyek, a gyarmatok és a mandátumos területek újrafelosztásának kérdését, és ezzel mint elterelő hadicsellel vonják el a tömegek figyelmét a háborús gyűjtogatók elleni konkrét harctól.

A valóságban az ilyen javaslatok mögött az az óhaj rejlik, hogy a német fasizmust gyarmatokhoz juttassák, ami szükségképpen még jobban erősítené a német fasizmus katonai pozícióit. Nem a proletariátus dolga, hogy fellépjen a gyarmatoknak és gyarmati mandátumoknak az imperialisták javára történő ilyen vagy olyan felosztásáért, hanem az a feladata, hogy támogassa a gyarmati népek harcát jogaikért és érdekeikért, a népek végleges felszabadításáért az imperialista iga alól. A proletariátusnak, minden munkáspártnak és elsősorban a kommunistáknak ma különösen az a feladatuk, hogy határozottan fellépjenek a kínai nép védelmében, amelynek a japán betörés ellen vívott nemzeti védelmi harca nemcsak saját felszabadulásának szent ügyéért folyó küzdelem, hanem egyben a háborús bujtogatókkal szemben, a béke megóvása érdekében kialakult világméretű proletár, népi egységfront egyik legfontosabb szakasza.

9. Miközben a legszélesebb tömegeket bevonják a béke fenntartásáért folyó mozgalomba, a kommunistáknak fáradhatatlanul propagandát kell folytatniuk e tömegek között a jobboldali és „baloldali” reformisták és mások hamis pacifizmusának leleplezése érdekében, akik nem fukarkodnak a békéről szóló általános szövegekkel, de különböző ürügyekkel arra töreksenek, hogy meghiúsítsák az új világháború konkrét bűnösei elleni harcot. Az álpacifisták által e célból felhozott minden egyes érvet meggyőző és elvileg helyes érveléssel pontosan kell elemezni, türelmesen *megmagyarázva* a tömegeknek a dolog lényegét. Különösen fontos az alábbi típusú álpacifista érvek leleplezése:

a) Egyesek védelmükbe veszik a hitleri kormányt, kijelentve, hogy „egyetlen kormány sem akar háborút” (az angol labouristák vezetője, Attlee); mások azt állítják (például az angol függetlenek vezetője), hogy a háború előkészítésében minden kormány egyaránt bűnös. Az utóbbiak még Leninre is hivatkoznak, aki az 1914–1918-as imperialista háború idején, tökéletesen helyesen, visszautasította a szociálsovinisztáknak azt az érvelését, hogy „ránk támadtak, mi védekezünk”. Akkor a világ két imperialista katonai koalícióra oszlott, amelyek egyaránt saját világuralmuk megvalósítására törekedtek, egyaránt imperialista

háborút készítettek elő és provokáltak ki. Akkor nem volt sem olyan ország, ahol a proletariátus győzött, sem olyan ország, ahol fasiszta diktatúra lett volna. Jelenleg azonban más a helyzet. Most létezik: 1. a proletárállam, a béke hatalmas bástyája; 2. léteznek meghatározott fasiszta agresszorok (Németország, Olaszország, Japán); 3. több olyan ország, amelyet a fasiszta agresszorok részéről közvetlen támadás veszélye fenyeget és az, hogy elvesztik állami és nemzeti függetlenségüket (Belgium, Csehszlovákia, Ausztria stb.); 4. más tőkésállamok, amelyek ez idő szerint érdekelték a béke fenntartásában (Franciaország, az Egyesült Államok stb.). Ezért most teljesen téves minden államot agresszornak minősíteni; a tényeket így csak olyan emberek ferdíthetik el, akik leplezni akarják a valódi agresszorokat.

b) Mások azt mondják, hogy „ha az általános béke hívei vagyunk, meg kell egyeznünk a békéről a hitleri Németországgal is”. Hitler kormánya azonban nem akar békét, megveszekedettten készül a *háborúra* bizonyos országok ellen, más országok kormányaival viszont a háborúról akar megállapodni, nem pedig a békéről. Hogy a béke fennmaradjon, meg kell állítani, *meg kell fékezni* az agressziót, nem pedig titkos alkuba bocsátkozni vele, segítve, hogy megerősödjék, és szabad kezet adva neki ezzel a háború kirobbantására.

c) „Mi a Hitlerrel kötendő megegyezések hívei vagyunk, ellenezzük a szankciókat” — mondják ezek az emberek, „mert a szankciók fokozzák a háborús veszélyt és háborúhoz vezetnek”. Ellenkezőleg: *az agresszor büntetlensége* fokozza a háborús veszélyt. Minél több ország csatlakozik, főleg a világ legnagyobb államai közül, a kollektív biztonsági egyezményhez, minél egységesebben lépnek fel a néptömegek erős nyomása alatt ezen intézkedések igazi megvalósításáért, annál kisebb lesz a német fasizmus elszántsága a háború elkezdésére, mert ez annál nagyobb kockázatot jelent majd számára.

d) Végül a „semlegesség” érvét hozzák fel: „Mi mindenesetre kijelentjük, hogy nem fogunk részt venni sem a háborúban, sem a szankciókban és a Németország külpolitikája elleni semmilyen harcban — és ezzel országunk megmenekül a háborútól.” Ez a következtetés azonban helytelen. A háború *minden* országot fenyeget, mert az imperialista ellentmondások jelenlegi feszültségének körülményei között a háború, amelyet a fasiszták ki fognak robbantani, nem maradhat elszigetelt, hanem világméretű mészárlássá nő. A semleges álláspont elnéző az agresszor iránt. Ám azok az államok, amelyek a semlegesség álláspontjára helyezkednek, nem fognak megmenekülni a háborútól. Nem a háborús felbujtók előtti behódolás, hanem csak *a népeknek az agresszió elleni nemzetközi harci frontja* mentheti meg minden egyes ország számára a békét. Ehhez azonban feltétlenül szükséges, hogy valamennyi ország dolgozói szilárdan kinyilvánítsák: „Mi mindig annak a népnek az oldalán állunk, amelyet a fasizmus részéről támadás ér.” A fasiszta agresszornak tudnia kell, hogy ebben az esetben az egész proletariátussal, az egész világ dolgozóival kerül szembe.

10. A kommunisták a béke legkövetkezetesebb hívei. Mint a béke hívei, ki-

állnak minden intézkedésért, amely elősegítheti a béke megőrzését, és amely fenyegetést jelent az agresszor számára. Az agresszor elleni szankciók hathatós eszközök a béke megbontói ellen. Ezért a kommunisták, miközben állást foglalnak a proletariátus önálló cselekvésének kibontakoztatása mellett a béke fenntartásáért folytatott harc ügyében, támogatják és támogatni fogják a Népszövetségnek és az egyes államoknak azokat az intézkedéseit, amelyek valóban a béke fenntartására irányulnak. (Megnemtámadási egyezmények, kölcsönös segítségnyújtási egyezmények az agresszor ellen, egyezmények a kollektív biztonságról, pénzügyi-gazdasági szankciók.) Éppen ezért a kommunistáknak kíméletlenül le kell leplezniük a tömegek előtt a Népszövetség ingadozásait, különösen azok ellen az imperialista államok ellen élvezve ki a harcot, amelyek önző érdekből az agresszort segítik, megghiúsítják a béke fenntartására tett intézkedéseket, s feláldozzák a kis népek érdekeit a nagy imperialista hatalmak kedvéért. A dolgozó tömegek érdekében következetesen meg kell követelni a kapitalista kormányoktól, hogy foganatosítsanak hathatós intézkedéseket a béke fenntartásáért, és határozottan lépjenek fel az országon belül azok ellen az erők ellen, amelyek akadályozzák az intézkedések végrehajtását.

Aki békét akar, annak harcolnia kell a fasiszmus ellen. A pénzügyi-gazdasági jellegű szankciók határozott alkalmazása (a hitelnyújtás teljes megtagadása, a kereskedelem és a nyersanyag-szállítások beszüntetése) nemcsak komoly nehézségeket okozhat a fasiszta rendszernek, hanem kétségtelenül segíti a német népet is abban, hogy lerázza magáról e rendszer igáját. A béke fennmaradása a fasiszta rendszer számára halálos, mert megnöveli belső nehézségeit, a fasiszta rendszer megdöntéséhez vezet, ez viszont a béke megszilárdításának ügyét szolgálja.

Ha a német fasiszmus ma a világ minden népével ujjat húz, ezt éppen azért teszi, mert büntetlenségre számít, mivel Japán ellen nem alkalmaztak megtorlást, az Olaszország elleni szankciókat pedig a tőkésállamok megszegték; mert a francia és a belga határ felé irányítva csapatait eleve meg van győződve arról, hogy az ellene irányuló szankciókat Anglia burzsoáziája megghiúsítja.

11. Óriási, döntő jelentőségű lenne a proletariátus háború elleni nemzetközi akcióegysége szempontjából a szakszervezeti egység mielőbbi megvalósítása minden egyes országban és nemzetközi síkon. Ebben a vonatkozásban a dolgozóknak nagy szolgálatot tehet a spanyol Általános Munkásszövetség¹²³ és főleg a francia Általános Munkásszövetség, ha vállalnák egy széles körű kampány megindítását, kezdeményeznék a közvetlen kapcsolatok kiépítését az angol trade-unionokkal, a skandináv országok, Belgium és Csehszlovákia szakszervezeteivel, és az egész világ szakszervezeteinek mozgósítását a háborús gyűjtogatók elleni közös harcra.

12. A háború elleni kampány kibontakoztatásakor a kommunisták felhívják a dolgozó tömegeket:

¹²³ Az 1888-ban alakult spanyol Általános Munkásszövetség (Unión General de los Trabajadores — UGT) 1935-ben egyesült a kommunista vezetés alatt álló Egységes Általános Munkásszövetséggel (Confederación General de Trabajo Unitaria — CGTU), UGT néven.

a Hitler-kormánnyal, Európa háborús gyűjtogatójával szembeni elszánt harcra, a saját felszabadításáért harcoló német nép sokoldalú támogatására;
a japán katonai megszállók kiűzésére Kínából, a demokratikus Japánért;
az olasz területablók kiűzésére Abesszíniából, az olasz nép felszabadítására a fasiszta iga alól;
a munkások, a parasztok és a béke minden híve világfrontjáért a háborús felbujtók ellen.

*

„A háború váratlanul robbanhat ki. Manapság a háborúkat nem jelentik be. Egyszerűen elkezdődnek.” (Sztálin) Ez mindenekelőtt azt követeli a kommunistáktól, hogy világosan lássák a háborús veszély méretét és jellegét, az összes párt-szervezetet állítsák rá a béke fenntartásáért folyó harcra, magyarázzák meg a párt-tagok tömegeinek e határozat legfőbb tételeit, mozgósítsák a pártot fentről egészen az alsó szintig ezen határozat útmutatásainak és irányelveinek helyes megvalósítására; megköveteli a párton kívüli aktivisták mozgósítását, akik a tömegekre gyakorolt befolyásunk közvetítői; olyan ügyes agitáció megszervezését követeli, amely nem hagyja válasz nélkül az ellenség egyetlen érvét sem, a kommunisták erőteljes mindennapos agitációs és szervező munkáját követeli a vállalatoknál, a szakszervezetekben és minden tömegszervezetben; bátor kezdeményezést követel az egyes országok munkásmozgalma konkrét körülményeinek megfelelő harci formák kiválasztásában. A parlamentekben, a városi önkormányzatokban le kell leplezni a háborús gyűjtogatók és kiszolgálóik minden lépését, és fel kell lépni ezek ellen. Feltétlenül szükséges, hogy a háború elleni mozgalomba széles körben bevonják a fiatal nemzedéket és a nők tömegeit. A kommunista sajtónak konkrét tények alapján mindennap mozgósítani kell a tömegeket, fenntartani éberségüket; a néptömegek haragját a háború spekulánsai, a fegyverkereskedők ellen kell fordítanunk, azok ellen, akik az agresszoroknak teljesített hadiszállításokon nyereszkednek.

Feltétlenül szükséges, hogy a kommunisták háború elleni támadásuknak a lehető legnagyobb mértékben internacionalista jelleget kölcsönözzenek munkásküldöttségek és szónokok kölcsönös cseréje révén. Szükség van az összes nemzetközi szervezet együttes fellépésére a fasizmus és a háború ellen, a béke fenntartásáért folytatott harcban. A proletariátus figyelmét a külpolitika kérdéseire kell irányítani, összekapcsolva azokat az egyes országok belső életével és munkásmozgalmuk kérdéseivel. Tegyük az idei május elsejét a legszélesebb néptömegek hatalmas demonstrációjává a béke megőrzéséért, a szabadságért, a kenyérért, a szocializmusért.

Elfogadva: 1936. április 1-én.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGA ELNÖKSÉGÉNEK 1936. DECEMBER 28-I ÜLÉSE

[49]

HATÁROZAT SPANYOLORSZÁG KOMMUNISTA PÁRTJÁNAK TEVÉKENYSÉGÉRŐL

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának Elnöksége kiemeli a spanyol nép határtalan hősiességét és önfeláldozását, amely azzal, hogy védelmezi a Spanyol Köztársaságot, valamint saját szabadságát és jogait a vérgőzös fasiszta barbársággal szemben, egyszersmind a béke ügyét, az egész haladó emberiség közös ügyét is védelmezi. A KIVB Elnöksége, amidőn forró üdvözlét küldi a hős spanyol népnek, népfrontjának és köztársasági hadseregének, kifejezi azt a legmélyebb meggyőződést, hogy az egész világ antifasiszta erőinek támogatását élvező spanyol nép döntő győzelmet fog aratni a spanyol fasizmus és a spanyol földre betolakodott német és olasz fasiszta intervenciók, a világháborús gyújtogatók fölött.

A KIVB Elnöksége jóváhagyja Spanyolország Kommunista Pártja Központi Bizottságának irányvonalát, amely harcra mozgósítja a párttagokat és a néptömegeket a fasiszták ellen, akik a parlamentáris rendszer megsemmisítésére és saját diktatúrájuk megteremtésére törekednek; azt az irányvonalat, amelynek értelmében meg kell védeni és meg kell szilárdítani a spanyol nép szabadságjogait biztosító demokratikus, parlamentáris köztársaságot, a népfront köztársaságát, amely aláássa a fasizmus anyagi bázisát, s amelyben semmiféle helye nem lesz a fasizmusnak, ezzel szemben a nép kifejezheti saját akaratát és maga dönthet sorsa fölött.

A KIVB Elnöksége maradéktalanul helyesli a kommunista pártnak a népfront minden irányú megszilárdítására, az összes antifasiszta erők még szorosabb összekovácsolására, a köztársaságiak, a szocialisták, a kommunisták és az anarcho-szindikalisták harci közösségének és testvéri kapcsolatainak további konszolidálására irányuló politikáját, lévén hogy a népfront sorainak teljes egysége a fasizmus leverésének döntő előfeltétele. Az anarcho-szindikalistákkal létrejött testvéri kapcsolatok megszilárdítását, amely különösen szükséges, és amelyre a kommunista párt őszintén törekszik, megkönnyíti az a körülmény, hogy az Országos Munka-

szövetség (CNT) az utóbbi időben gyakorlatilag több esetben is képesnek bizonyult arra, hogy helyes taktikai következtetéseket vonjon le az eseményekből; hogy elismerte az erős köztársasági néphadsereg megteremtésének szükségességét; hogy állást foglalt a frontokon és a háterszágban szükséges forradalmi katonai fegyelem meghonosítása mellett; hogy részt vesz a kormányzásban, és hajlandónak látszik közreműködni az összes frontokon végrehajtandó hadműveletek egységes központi irányításának megteremtésében. A spanyol nép létérdekei megkövetelik, hogy elszántan szembeszálljon az ellenség támadásaival, amely ügynökei, kémei és provokátorai révén, a kölcsönös bizalom aláásásával, a népfront pártjain s egyéb szervezetein belüli testvérharc felszításával próbálja belülről szétrobbantani a népfront egységét.

A KIVB Elnöksége helyesli azt a harcot, amelyet a Kommunista Párt a népfront többi szervezetének támogatásával a trockisták ellen vív, ez ellen a fasiszta ügynökség ellen, amely Hitler és Franco tábornok érdekében a beugrató ügynök tevékenységét vállalja, megpróbálja szétbomlasztani a népfrontot, ellenforradalmi rágalomhadjáratot folytat a Szovjetunió ellen, s minden eszközt, minden elképzelhető intrikát és demagóg cselszövést igénybe vesz, hogy megakadályozza a fasizmus leverését Spanyolországban.¹²⁴ Tekintettel arra, hogy a trockisták a köztársasági seregek hátában aknamunkát folytatnak a fasizmus érdekében, az Elnökség a fasizmus fölötti győzelemhez szükségesnek tartja a pártnak a spanyolországi trockizmus teljes és végleges szétzúzását célzó irányvonalát.

A KIVB Elnöksége maradéktalanul helyesli azt a politikát, amellyel a kommunista párt a legtevékenyebben támogatja és erősíti Largo Caballerónak a népfronthoz tartozó valamennyi párt és szervezet képviselőiből álló köztársasági kormányát.

A KIVB Elnöksége helyesli a pártnak az ipar sommás államosításával szemben elfoglalt álláspontját; magáévá teszi a pártnak azt az irányvonalát, amelynek alapján az államosítást a köztársaság védelmének érdekeitől kell függővé tenni, s a nép ellenségeinek ama kísérletei esetén kell alkalmazni, amelyek szabotázsakciók szervezésére és a gazdaság szétzüllesztésére irányulnak; továbbá, hogy az államosítást azokban az üzemekben kell végrehajtani, amelyeknek tulajdonosai közvetlenül vagy közvetve részt vesznek a felkelésben.

A KIVB Elnöksége jóváhagyja a pártnak a munkásosztály és a parasztság, valamint a spanyol nép többi dolgozó rétege közti szoros szövetségre irányuló politikáját; ennek megfelelően helyesli a fasiszta földbirtokosoktól elkobzott földterületeknek a parasztok közti szétosztását és azt az irányvonalat, amelynek célja a kis- és középbirtokosok tulajdonjogának és érdekeinek védelme és biztosítása, valamint a rekvirálások megakadályozása a város és a falu dolgozó népé-

¹²⁴ A Spanyol Köztársaság idején működött a Marxista Egyesülés Munkáspártja (Partido Obrero de Unificación Marxista — POUM), amelynek a népfrontba való felvétele ellen a Spanyol KP kezdettől tiltakozott. Élesen szovjet- és kommunistaellenes szektás kalandorpolitikát folytatott. 1937 tavaszán részt vett a barcelónai lázadásban.

nél. Azok a kísérletek, amelyek a parasztgazdaságok idő előtti kollektivizálására irányulnak, a jelenlegi viszonyok között csak megnehezíthetik a népfrontnak a fasiszta lázadók elleni közös harcát.

A KIVB Elnöksége teljes egészében jóváhagyja a pártnak azt az irányvonalát, amely az ország mind szorosabb katonai-politikai és gazdasági egyesülését, az összes spanyolországi nemzetiségek egységes, megbonthatatlan testvéri szövetségének megteremtését akarja elérni, azzal a céllal, hogy a lehető legszilárdabb egység jöjjön létre a köztársaság összes fegyveres erőinek vezetésében, valamennyi arcvonal akcióinak és hadműveleteinek irányításában — azzal a céllal, hogy biztosítsák a népgazdaság legmagasabb fokú termelékenységét az ország védelmének szükséglete szerint; azzal a céllal, hogy biztosítsák a közrendet, s a lehető leggyorsabban elejét vegyék a fasiszta ügynökök szabotázscelemekényeinek, merényleteinek és provokációs ténykedéseinek.

Az Elnökség üdvözli és minden eszközzel támogatja azt a kiterjedt kampányt, amelyet a világ proletariátusa és valamennyi ország demokratikus erői a spanyol néppel való szolidaritás jegyében indítottak, s felszólít az e területen még meglevő bő lehetőségek kihasználására, a spanyol nép testvéri támogatását célzó kampány még aktívabbá tételére.

Lángoló üdvözlét küldi a KIVB Elnöksége a hős nemzetközi brigádoknak, amelyek a Spanyol Köztársaság kormányának és katonai parancsnokságának teljes egészében alárendelt egységes spanyol néphadsereg szerves részeként harcolnak. A nemzetközi brigádok — amelyek hősiessen küzdenek a spanyolországi antifasiszta harc frontjain, a spanyol néppel vállvetve védelmezik a béke és a szabadság ügyét az arcátlan fasiszta agresszióval szemben, és mintaképei a fegyelmettségnek s a spanyolországi népfront iránti fenntartás nélküli odaadásnak — tetteikkel mutatják meg, milyen értékű a demokrácia védelmezőinek nemzetközi szolidaritása, s ezzel valamennyi tőkésországban hozzájárulnak a kommunistákat, szocialistákat, demokratákat, republikánusokat és általában minden antifasisztát egyesítő népfront fellendüléséhez.

A KIVB Elnöksége kifejezi reményét, hogy Hitlernek és Mussolininak a spanyol nép ellen irányuló, mind nagyobb erővel folytatott katonai intervenciója láttán, amely minden demokratikus országot és a béke ügyét is fenyegeti, az egyes országok proletárszervezetei, mindenekelőtt pedig kommunista és szocialista pártjai, különböző irányzatú szakszervezetei és valóban demokratikus rétegei közös akciókat hajtanak majd végre a spanyol nép támogatására. Ezenkívül a spanyol nép győzelmének érdekei megkövetelik a Szocialista Munkásinternacionálétól és a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetségtől, fogadják el a Kommunista Internacionálénak azt a javaslatát, hogy koordinálják erőfeszítéseiket a spanyol nép anyagi, politikai és erkölcsi támogatásának lehető legcélszerűbb gyakorlati kivitelezése, az imperialista háború veszélyét felidéző spanyolországi fasiszta intervenció elleni harc lehető legjobb megszervezése végett.

Rundschau, 1937. január 7. 31—32. old.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK LEVELE
SPANYOLORSZÁG KOMMUNISTA PÁRTJA
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁHOZ
(1938. JÚLIUS)

SPANYOLORSZÁG KOMMUNISTA PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK!

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága a forradalmi proletariátus világpártja milliós seregének forró testvéri üdvözlét küldi Önöknek és mindazoknak, akik a köztársasági Spanyolország szabadságáért és függetlenségéért harcolnak.

A spanyol nép immár két esztendeje vívja példátlanul hősi harcát a hazaáruló tábornokok és az olasz és német fasiszta betolakodók ellen, akik meg akarják semmisíteni nemzeti függetlenségét. Spanyolország népe töretlen akarattal, hősi bátorsággal és elszántsággal küzd a barbár fasizmus ellen, szabadságáért, azért, hogy megszabadítsa hazáját az idegen hódítóktól.

Spanyolország harca egyúttal az egész emberiség ügyéért, a békéért, a demokráciáért és az egész világ haladásáért folytatott harc.

Spanyolország lövészárkaiban nagy ütközet folyik, amelynek hatása világ-történelmi jelentőségű. A spanyol nép kétéves szívós ellenállása keresztülhúzta a fasiszta háborús uszítók rablóterveit, és érzékeny csapást mért a háború ki-robantását célzó politikájukra. A spanyol nép szívós ellenállásának két éve a többi országban rendkívüli módon megnövelte a néptömegek ellenállókészségét a fasiszta agresszióval szemben, és az antifasiszta demokratikus mozgalom nagyarányú fellendülését váltotta ki.

A harc kemény, az ellenfél barbár szörnyeteg. A spanyol nép technikailag jobban felszerelt ellenséggel áll szemben. Az ilyen ellenség elleni harc a spanyol nép összes erőinek összpontosítását követeli. Annak döntő biztosítéka, hogy a spanyol nép igaz ügye győzni fog, a következőkben rejlik: a munkásosztály egysége, a népfront lehető legteljesebb megszilárdítása, a Spanyol Köztársaság törvényes kormánya körüli szoros tömörülés, néphadseregének állandó erősítése és az ellenállás eredményes megszervezéséhez szükséges népi erők mozgósítása.

A Kommunista Internacionálé a legmélyebb felháborodással és elborzadva fordul szembe azokkal, akik a be nem avatkozás szemfényvesztő álarcában blokádot vonnak a köztársasági Spanyolország köré, részvétlenül szemlélik az országnak és kulturális értékeinek borzalmas elpusztítását, védtelen asszonyok és gyermekek tömeges gyilkolását, s politikájukkal segédkezet nyújtanak ehhez a barbársághoz. A Komintern elítéli az angol konzervatívok fasisztabarát klikkjét és

a francia reakció táborában található szövetségeseit, akik szintén felelősséget viselnek: felelősek a fasiszta agresszióért, a spanyol nép szörnyű szenvedéseiért és megszámlálhatatlan áldozataiért.

Az az elszánt harc, amelyet a spanyol munkásosztály példamutató energiával folytat a fasizmus „ötödik hadoszlopa”, Spanyolország ügyének árulói, valamint a kishitű defetisták és kapitulánsok ellen, az egész világ dolgozóinak lelkes támogatására talál. A POUM trockista kémbandájának maradéktalan kiirtása a fasiszta gyilkosok fölötti győzelem egyik legfontosabb előfeltétele lesz.

Az egész világ tanúja annak, hogyan védelmezi a spanyol nép hazáját, szabadságát és függetlenségét, a demokráciát és a haladást a fasizmussal szemben. Ha erre a fasiszta uszítók féktelen dühükben intervenciók erőik gyarapításával válaszoltak, annál inkább az a kötelességük a világproletariátus pártjainak és szervezeteinek, hogy egységesen, aktív szolidaritást tanúsítsanak a spanyol nép iránt, és biztosítsák mindennemű támogatását. A demokrácia összes erői, amelyeknek a hős spanyol népben saját érdekeik védelmezőjét is látniuk kell, kötelesek szorosabbra zárni soraikat, hogy segíthessék a spanyol népet. Hiszen, mint azt Sztálin elvtárs José Díazhoz intézett táviratában kifejtette,¹²⁵ Spanyolország felszabadítása a fasiszta reakciók igája alól nem a spanyolok magánügye, hanem az egész haladó emberiség közös ügye.

A hősi harc második évfordulóján a Kommunista Internacionálé biztosítja Önöket: mindent elkövet, ami csak erejéből telik, hogy a világ proletariátusa teljesítse kötelességét spanyol testvéreivel szemben, hogy ezzel biztosítsuk és meggyorsítsuk a spanyol nép győzelmét az emberiség rákfenéje, a fasizmus fölött.

A Kommunista Internacionálé
Végrehajtó Bizottsága:
Georgi Dimitrov
főtitkár

Die KI... 512—513. old.

¹²⁵ Utalás arra a táviratra, amelyet Sztálin Madrid ostromának kezdetén küldött José Díazhoz, Spanyolország Kommunista Pártja főtitkárához, és amely 1936. október 17-én látott napvilágot a „Mundo Obrero” (az SKP központi lapja) hasábjain.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK 1939. MÁJUS 1-I FELHÍVÁSA

Munkások és dolgozók!

Ötven évvel ezelőtt lett május elseje a nemzetközi proletár szolidaritás nemzetközi napja. A munkásmozgalom történetében először a proletariátus az egész világon mint szervezett nemzetközi erő az utcára ment a „Kommunista Kiáltvány” halhatatlan jelszavával: „Világ proletárjai, egyesüljetek!”

Ez alatt az ötven év alatt a munkásosztály ereje megnőtt. Nemegyszer vívott kegyetlen csatákat halálos ellenségével, a burzsoáziával, nemegyszer mért vereséget rá vagy bukott el maga, majd újra felemelkedett mint legendás bajnok, hogy még nagyobb erejű csapást mérjen ellenségére. 1917-ben a szovjet munkásosztály, a nemzetközi proletariátus rohamcsapata, a föld egyhatod részének gazdájává lett. Ezzel a nemzetközi proletariátus olyan világtörténelmi győzelmet aratott, amelyet osztályellensége sohasem heverhet ki. Áttörte a tőkés világrendszer, megnyitotta a proletár világforradalom korszakát. A szovjet munkásosztály győzelmével hatalmas támaszpontot hozott létre valamennyi ország dolgozóinak felszabadító mozgalma számára. A Szovjetuniót, a világproletariátus megingathatatlan erődítményét a győzelmes szocializmus anyagi erejével szilárdította meg.

A szocializmus csillaga még sohasem ragyogott olyan fényesen, mint most. A bolsevikok XVIII. kongresszusán Marx, Engels és Lenin ügyének zseniális folytatója, minden ország vezére és tanítója, Sztálin elvtárs feltárta, milyen új lap kezdődött az emberiség történetében. E lap címe: az osztály nélküli szocialista társadalom építésének befejezése a Szovjetunióban, a fokozatos átmenet a szocializmusról a kommunizmusra.

A tőkésországok népei, amelyek a rabság, a fasiszta terror és a háborúk láncában vergődnek, a szocializmus nagyszerű győzelmét a munkásosztályban rejlő legyőzhetetlen erő újabb bizonyítékának tekintik. Elátkozva jelenüket, a kommunizmusban látják jövőjüket. A Szovjetunió népei testvéri barátságban egyetlen családként fogják felépíteni tágas, napfényes, emberi boldogsággal és örömmel teli kommunista házukat. Nagy jelentőségű tapasztalataikkal a világ valamennyi kizsákmányoltját és kisemmizettjét Lenin és Sztálin útjára, a szocialista forradalom útjára hívják, amely a dolgozó emberiség felszabadításának egyetlen útja.

Mérhetetlenek a tőkésországok dolgozó tömegeinek szenvedései. Mai napjuk a válság, a munkanélküliség, a nélkülözés, a fasiszta erőszaktevők hordájának jogtiprása, a börtönök és a koncentrációs táborok. A fasiszta uralkodó körök gonosztettek egész láncolatát követik el a népek szabadsága és függetlensége ellen.

Folyik a véres imperialista mészárlás, amelyet a fasiszta rablók szabadítottak el láncáról.

Csaknem három évig harcolt hőiesen a spanyol nép az országába betört idegen fasiszta ragadozók ellen. A reakciós angol és francia burzsoázia a „be nem avatkozás” hurkával fojtogatta. A II. Internacionálé vezetői közül kikerült kapitulánssok támogatásával a világreakció megszervezte a spanyol nép vereségét. Ennek a népnek a kezéből, amely testével védelmezte nemcsak saját országának függetlenségét, hanem más népeket is, kiütötte a győzelem kardját. Lesújtva a spanyol népet, amely lebéklyózta a fasiszta agresszorok erőit, a reakció fekete hollóhada még inkább felszította a második imperialista világháború lángját. Spanyolországot a német és az olasz fasizmus hódító terveinek előretolt erődtényévé változtatják. A reakció oda akarja dobni Európát a fasiszta előzőnlésnek és rablásnak.

A Távol-Keleten a japán katonai klikk hasztalanul kísérletezik a 400 milliós kínai nép rabságba döntésével. A kínai nép oroszládként küzd a japán megszállók ellen. Veri az ellenséget annak hátában is. Lángoló gyűrűbe zárja a japánok megszállta városokat. Önfeláldozó harca forradalmasítja Japán dolgozó tömegeit, megingatja a japán hadsereget. A japán területtrablók villámháborúja nem sikerült, és erőtlene ahhoz, hogy számukra kedvező „békét” érjenek el. Elkecserevésükben Anglia és Franciaország ellen fordulnak, közelebb furakodva gyarmati birtokaikkhoz.

Mint feldühödött vad, tombol a fasizmus Európában. Elnyelte Ausztriát és Csehszlovákiát, elfoglalta Memelt, bekebelezte Albániát. Most Lengyelország nyakára dob hurkot. Előretör a Balkán felé, Romániát, Jugoszláviát és Törökországot fenyegetve. Szemet vet Svájcra, Hollandiára, Belgiumra is. Követeli a gyarmatok újrafelosztását, körmeit belemélyeszi Latin-Amerika testébe. Túl-feszíti a húrt, mert elszemtelenedett az előnyös „konjunkturától”, amelyet más országok reakciós burzsoáziájának engedékenysége tett lehetővé számára. Nyomást gyakorol a kis népekre, zsarolja őket a nagy tőkésországok reakciós burzsoáziájának árulására spekulálva. Lázás sietséggel rohan bele a kalandba, mivel a népek növekvő ellenállásától tart. Elszabadítja láncukról a trockista kémek és provokátorok megvásárolható bandáját, amely a fasiszta hírszerző szervek utasításait követve megpróbálja belülről felbomlasztani a munkásszervezeteket, lefegyverezni azokat a támadó ellenséggel szemben, és kiszolgáltatni őket a fasizmusnak.

Az angol és francia reakciócsok most fizetnek a Szovjetunió elleni háború ki-robantására irányuló politikájukért. Nem ők nyitották-e ki szolgálatkészen a fasizmus előtt Ausztria, Csehszlovákia ajtaját, hogy keletre tereljék? Nem ők tették-e lehetővé, hogy megkaparints a spanyol ércet, az osztrák és cseh aranykészleteket, a Škoda-üzemeket? Nem ők játszották-e kezére a román olajat, a magyar búzát, hogy megerősítsék a fasiszta agresszorokat a Szovjetunió elleni háborúhoz? Nem ők tették-e szabaddá a fasiszta gonosztevők kezét, közreműködve abban, hogy Spanyolországot megkaparintsák?

Ám olyan szellemeket idéztek fel, amelyek ellenük fordultak. Magukkal szemben erősítették meg a fasiszta rablókat. Politikájukkal saját népeiket tették ki a fasiszta államok csapásainak. A néptömegek mind világosabban tudatára ébredtek annak, hogy München nemcsak nem mentette meg a békét, de meggyorsította és megkönnyítette a fasizmus további agresszív lépéseit. Mindinkább nő a néptömegek felháborodása a müncheni politikával szemben, azokkal szemben, akik a béke megmentésének képmutató zászlaja alatt a háborúba taszították a népeket. A népek mind hangosabban követelik azoknak a politikusoknak az el távolítását a hatalomból, akik felelősek a müncheni összeesküvésért. A népek nem hisznek a fasiszta háborús gyűjtogatók bizonykodásainak, sem pártfogóik nyilatkozatainak. A népeknek nem szavakra, hanem tettekre van szüksége. Azt követelik, hogy verjék vissza határozottan a fasiszta agresszorokat.

MUNKÁSTESTVÉREK!

Mi, kommunisták, mindig megmondtuk nektek az igazat, bármilyen keserű volt is az. A kommunisták megmutatták nektek a fasizmus és a háború elleni harc helyes útját. Nem figyelmeztettek-e benneteket, hogy a II. Internacionálé vezetőinek politikája nem a szocializmushoz, hanem a fasizmushoz, a háborúhoz vezet? Nem mondták-e meg, amikor a fasizmus még csak a hatalom felé törekedett Németországban, hogy a szociáldemokrata politika a burzsoáziának tett véget nem érő engedményeivel, a munkásosztály megosztásával és a kommunisták elleni hajszával a dolgozók vereségét készíti elő? Nem a kommunisták javasolták-e a II. és a Szakszervezeti Internacionálénak, hogy hozzák létre a munkás-egységfrontot még akkor, amikor könnyű lett volna halálos csapásokat mérni a fasizmusra? Nem a kommunisták hangoztatták-e kitartóan, hogy elengedhetetlen a munkásosztály összes erőinek egyesítése a háború megelőzése érdekében? Nem a kommunisták leplezték-e le a müncheni kiegyezést mint a béke és a népek biztonsága elleni összeesküvést?

Kinek volt haszna a munkásosztály megosztottságából? A fasiszta agresszoroknak. A reakciós burzsoázia a tűznél jobban fél a munkásosztály egységtől, mert tudja, hogy a munkások milliós tömegei közös fellépésükkel harapófogóba szoríthatják a fasizmust, megghiúsíthatják rablőháborúját, meggyorsíthatják a fasiszta rendszer összeroppanását.

Ne higgyetek azoknak, proletárok, akik azt mondják, hogy nem lehet megzabolázni a fasiszta háborús gyűjtogatókat. A fasiszta gonosztevők nem azért támadnak rá más népekre, mert erősek. A háborút azért robbantják ki, mert fojtogatják őket belső rendszerük ellentmondásai. Azért van szükségük a háborúra, hogy megmeneküljenek a fasiszta diktatúrát fenyegető politikai és gazdasági csődtől. Saját népük felháborodásának kirobbanását a diplomáciai és katonai „győzelmek” lármájával akarják elfojtani. Ám minél több területet foglalnak el, annál erősebben aláaknázzák maguk alatt a talajt. Erőszakosan szétrobbantják az államok közti régi gazdasági és politikai kapcsolatokat, erősítve a káoszt és az egész

tőkés rendszer bomlását. Minél több idegen népet tesz rabjává a fasizmus, annál félelmetesebb háterszínre hoz létre maga és hadseregei számára. A fasiszta diktatúra kérge alatt soha nem látott erejű rejtett forradalmi folyamatok indulnak meg.

A fasizmus azonban nem dől össze önmagától, ha a dolgozók nem lökik félre. Harci elszántságuktól, bátorságuktól, áldozatkészségüktől függ a fasizmus összeomlásának, a kapitalizmus legyőzésének történelmi időpontja.

A fasiszta hóhérok nem fojthatják meg a csehszlovák népet, amely erejét gyűjti, hogy felkeljen meghódítói ellen. A népek sohasem nyugszanak bele a fegyverek erejével rájuk kényszerített fasiszta elnyomásba. Az első alkalommal, amikor a fasizmus erős katonai ellenféllel ütközik össze, kő kövön nem marad a „szövet-ségek” és „protektorátusok” rothadt fasiszta rendszeréből. A fasiszta megszállók háterszínjében nemzeti forradalmi háborúk magja érlelődik, a rabsorba döntött tömegekben érik a forradalmi roham eszméje.

A gonosztevő Franco nem igazhatja le a büszke, szabadságszerető spanyol népet, amely a külföldi hódítók elleni nemzeti háborújában gazdag tapasztalatokat gyűjtött. Ez a nép kiűzte Napóleont. Lerázta magáról a monarchiát. Szétverte Primo de Rivera fasiszta diktatúráját. El fogja söpörni az olasz satrapák gyűlölt idegen hatalmát. A nép harca a fasizmussal nem ért véget. Spanyolország dolgozó tömegei tudják, hogy küzdelmük az antifasiszta tömegek világszerte erősödő harcának alkotórésze. A háború, amelyet a fasiszta uralkodó körök kirob-bantanak, a spanyol fasizmus sírja is lesz. A vérrel bőségesen megöntözött spanyol föld ismét antifasiszta bástya lesz.

PROLETÁROK!

Hatalmas erő a mienk, mert milliónyian vagyunk. Tőlünk függ, fognak-e füstölni a gyárak és az üzemek, dolgoznak-e majd a bányák és a kohók, járnak-e a vonatok és a hajók, etetik és itatják-e a dolgozók az élősdí ragadozók maroknyi csoportját. A munkásosztály a nép harcos élcsapata, amely kifejezi mai érdekeit és az egész dolgozó emberiség végső érdekeit. De nekünk, munkásoknak, hitre van szükségünk saját erőnkben, hatalmunkat megsokszorozó egyesülésre van szükségünk, egységfrontra nemzeti és nemzetközi méretekben. Oly nagy szükségünk van rá, mint a kenyérre, mint a levegőre, a vízre. Csupán erőnket felismerve és az egységfront segítségével tettekre váltva mozgósíthatjuk a nép összes erőit, az egész dolgozó emberiség erőit. Egységfrontra van szükségünk, mert mindörökké végezni akarunk a fasizmussal, a rablőháborúkkal és a kapitalista rabsággal.

Kitől függ most a nemzetközi munkásosztály cselekvési egysége? A Szocialista és a Szakszervezeti Internacionálétól. Ha ezek vezetői úgy akarják, holnapra az egység megvalósult tényé válik. A nemzetközi munkásosztály ezzel magára talál mint olyan erő, amely döntő befolyást gyakorol az események menetére. Cselekvési egysége minden tőkésországban hatalmas népfrontmozgalmat vált ki. Ez a fasizmus súlyos veresége, bukásának kezdete lesz. Akarjátok-e ezt, szociáldemok-

rata munkások? Ha akarjátok, törjétek meg vezetőitek ellenállását a munkásosztály akcióegységével szemben, erősítsétek meg egységeketek osztálytestvéreitekkel, a kommunistákkal.

A Kommunista Internacionálé, valamennyi ország munkásosztályának óhaját kifejezve, javasolja a Szocialista és a Szakszervezeti Internacionálénak, hogy kezdjünk azonnali tárgyalásokat a háborús üzítók és gyújtogatók elleni harcot szolgáló egységfront megteremtéséről. Az akcióegység alábbi platformját javasolja a Szocialista Internacionálénak: a béke védelme a fasiszta agresszorok határozott visszaverése és a kollektív biztonság megszervezése alapján; harc minden tőkésországban a reakciós burzsoázia áruló politikája ellen, amely saját népe szabadságának és függetlenségének rovására kiegyezésre törekszik a fasiszta agresszorral. A Kommunista Internacionálé javasolja, hogy hívják össze az egész világ munkásszervezeteinek értekezletét, hogy konkrét tervet dolgozzanak ki az akciókra, valamint a harc eszközeire, és alakítsanak egységes szervezetet a közös akciók összehangolására.

Minden ország dolgozói!

Május elsején Németország, Japán és Olaszország dolgozóival együtt fogtok tüntetni a békéért, a háború kitervelői ellen és a fasiszta diktatúrák megdöntéséért, ami a béke megóvásának az eszköze.

Az angol és a francia munkásokkal együtt tüntetni fogtok a háborús gyújtogatók ellen, a fasiszta agresszorok határozott visszaveréséért, gazdasági, politikai és katonai szankciók alkalmazásáért a fasiszta agresszorokkal szemben.

Követelni fogjátok Anglia, Franciaország és az USA polgári kormányaitól, hogy nyújtsanak segítséget a spanyol köztársaságiaknak, a csehszlovák, albán és abesszin hazafiaknak, Ausztria demokratáinak a külföldi iga alóli felszabadulásukhoz.

Követelni fogjátok, hogy Kína kapjon hadianyagot és hiteleket.

Tüntetni fogtok az egész világ dolgozóinak a szocializmus nagy országával alkotott egységfrontjáért.

A Szovjetunió békepolitikája mellett fogtok tüntetni, amely minden nép óhajának megfelel.

A Kommunista Internacionálé szólít benneteket, proletárok és dolgozók, a harcnak és a győzelemnek a munkásosztály legjobb fiai vérével átitatott nagy zászlaja alá, Marx, Engels, Lenin zászlaja alá!

Éljen május elseje, a nemzetközi proletár szolidaritás harci ünnepe!

Le a fasizmussal és a rablőháborúval!

Le a kapitalizmussal!

Éljen a Kommunista Internacionálé!

**A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGA**

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK 1939. NOVEMBER 6-I ÜLÉSE

[52]

FELHÍVÁS

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM 22. ÉVFORDULÓJÁRA

Ma valamennyi ország dolgozói köszöntik a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 22. évfordulóját. Ma a Szovjetunió népei megvonják a szocializmus világtörténelmi jelentőségű győzelmének mérlegét, amelyet a bolsevik pártnak, Lenin és Sztálin dicsőséges pártjának vezetésével arattak. A szovjet nép, az osztály nélküli szocialista társadalom felépítéséhez közeledvén, a kommunizmus felé tart.

Hatalmasak a szovjetország vívmányai. Nem napról napra, hanem óráról órára növekszik a szocialista ipar. Egyre szilárdabbá válnak a kolhozfalu szocialista pillérei. Minden egyes újabb szocialista győzelemmel nő a néptömegek jóléte. A szovjetország népei boldog és örömteli életet élnek. Az ország ifjúsága magabiztosan tekint napugaras jövőjébe. Óriási tehetségeket szül a szovjet föld. A Sztahanov-mozgalom csodákat művel. Megindulnak a szovjet értelmiség új osztagai, amely hittel és igaz odaadással szolgálja a szocializmus ügyét. Erősödik a Szovjetunió népeinek sztálini barátsága. A szovjet nép egységesebb, mint bármikor, elszakíthatatlanul összekovácsolódott pártjával, kormányával. Töretlenül erősödik a szocializmus országának katonai ereje. Mindinkább áttörhetetlenek a szovjet föld határai. Mérhetetlenül megnőtt a Szovjetunió súlya a nemzetközi porondon. A szovjet nép hatalmas vívmányaival új lapot nyit történelmében, ragyogó lapot az egész emberiség életében.

A tőkésországok munkásai egészen más körülmények között köszöntik ezt a nevezetes évfordulót. Olyan körülmények között, amikor kormányaik egy második imperialista háborút készítenek elő. A japán imperialisták már második éve marcangolják a függetlenségéért harcoló Kínát. Háború dúl Európa közepén. Anglia, Franciaország és Németország uralkodó osztályai háborút viselnek a tengeri hatalomért. Ez a háború a kapitalizmus táborában folyó, sokéves imperialista versengés folytatása. A három leggazdagabb állam — Anglia, Franciaország és az Amerikai Egyesült Államok — uralkodik a legfontosabb utakon és felvevő piacokon. Megkaparintották a legfontosabb nyersanyagforrá-

sokat. Hatalmas gazdasági készletek vannak a kezükben. Az emberiségnek több mint a felét tartják alárendelt állapotban. A dolgozók kizsákmányolását, a gyarmatok elnyomott népeinek kizsákmányolását a demokrácia képmutató zászlájával leplezik, hogy így könnyebben becsapják a tömegeket. Világuralmuk ellen, a maguk hatalmáért harcolnak más tőkésállamok, amelyek később léptek a gyarmati hódítások porondjára. Saját érdekükben újra fel akarják osztani a nyersanyag- és élelmiszerforrásokat, az aranykészleteket, a gyarmatok emberanyagát. Ez a valóságos értelme ennek a háborúnak, ennek az igazságtalan, reakciós, imperialista háborúnak. Ebben a háborúban bűnös minden tőkés kormány, és elsősorban a hadviselő államok uralkodó osztályai.

Ilyen háborút a munkásosztály nem támogathat. A kommunisták mindig harcoltak az ilyen háború ellen. Több ízben figyelmeztették a dolgozókat, hogy az uralkodó osztályok az emberek százmillióit érintő véres irtóhadjáratot készítenek elő. A burzsoázia évek óta készült erre a háborúra. Erre készült szerződéseivel, konferenciáival, blokkjaival — pacifista, úgymond békeszerető frázisokkal leplezve vadállati imperialista lényegét. Erre készült a szovjetország elleni intrikáival és provokációival. Erre a háborúra készült, amikor megtámadta Abesszíniát, intervenciót hajtott végre Spanyolországban, behatolt Kínába. Közvetlenül előkészítette ezt a háborút a müncheni egyezményvel. A burzsoázia azért kezdte ezt a háborút, mert belegabalyodott a tőkés rendszer leküzdhetetlen ellentmondásaiba, és új háborúkkal igyekszik megoldani problémáit.

A Szovjetunió több mint két évtizede lankadatlanul harcol a béke megőrzéséért. Óriási kitartást és szilárdságot tanúsított a határait sértő állandó provokációkkal szemben. Javasolta az általános és részleges leszerelést, a kollektív biztonság megszervezését. Mindent megtett, ami erejéből tellett, hogy segítse a szilárd békefront megeremtését. Ám a burzsoá kormányok minden javaslatát elutasították, folytatták az elszigetelésére irányuló esztelen politikájukat. A Szovjetunió azonban mindezek ellenére továbbra is síkraszállt a békéért. És még akkor is, amikor már mindenki számára világos volt, hogy a háború elkerülhetetlen, a Szovjetunió még tett egy utolsó kísérletet a béke megmentésére. Tárgyalásokba kezdett Anglia és Franciaország kormányaival. A háborús provokátorok azonban másra törekedtek. Arra akarták felhasználni a tárgyalásokat, hogy elaltassák a tömegek éberségét, elhárítsák magukról a felelősséget a háborúért, amelyet ők készítettek elő. Lengyelországot a szovjetország ellen bujtogatták. Miközben tárgyaltak a Szovjetunióval, suba alatt megpróbálták ellene uszítani Németországot.

A Szovjetunió megneemtámadási szerződést kötött Németországgal, s ezzel megíúsította a szovjetellenes háború provokátorainak aljas terveit. Ezzel a szerződéssel kivonta népeit a véres ütközetből, és szűkítette az európai háborús tűzvész porondját. És amikor összeomlott a lengyel állam, a népeknek ez a valóságos tömlöce, a Szovjetunió segítő kezet nyújtott Nyugat-Ukrajna és Nyugat-Belorusszia testvéri népeinek. 13 millió embert kiszakított a háború zűrzavarából, kiszabadí-

totta őket a lengyel földesurak és tőkések igája alól. Jogot biztosított számukra, hogy maguk határozzák meg politikai és társadalmi berendezkedésüket, biztosította számukra a nemzeti önrendelkezés szabadságát.

Észtországgal, Lettországgal és Litvániával kötött kölcsönös segélynyújtási szerződéseivel a Szovjetunió megvédte ezeket az országokat az imperialista hatalmak hódító igényeitől. Egész hatalmával biztosította függetlenségüket, megszilárdítva a szovjet határok biztonságát. Azzal, hogy átadta Litvániának Vilnát, amelyet a lengyel tábornokok húsz évvel ezelőtt elfoglaltak, a Szovjetunió sohasem látott példát adott arra, hogy tiszteletben tartja a kis népek nemzeti jogait.

A háború megszüntetéséért tett lépéseivel, a barátságos viszonyról és a határokról Németországgal kötött szerződéssel a Szovjetunió újabb lépést tett a béke érdekében. Akadályozza a háborús provokátorokat abban, hogy bevonják a háborúba a Duna-menti államokat és a balkáni országokat. Meghiúsítja azoknak a terveit, akik az európai háborút világháborúvá próbálják változtatni. A világ dolgozói sohasem felejtik el a Szovjetuniónak ezeket a hatalmas érdemeit.

A háború sötét erői azonban tovább tombolnak. Háborút akarnak „a győztes befejezésig”. Háborút akarnak mindaddig, amíg megvalósítják imperialista céljait. Ezért viszik vágóhídra a népeket.

De mit nyertek ti, proletárok és dolgozók, ettől a háborútól?

A reakció már most mindenütt veszett támadásba megy át. A burzsoá diktatúra már most cinikusan ledobja a „demokratikus” álarcot, elnyomja a dolgozók mozgalmát, bevezeti a katonai terror rendszerét. A burzsoázia már most rontja helyzeteket mind a hadviselő országokban, mind pedig azokban, amelyek nem viselnek hadat. Már most elveszi jogaitok és vívmányaitok maradványait. Szemérmetlenül megrabol benneteket a munkanap meghosszabbításával, a munkabér csökkentésével, a létszükségleti cikkek árának emelésével. Az adókkal még jobban fojtogatja a parasztok millióit. Elnépteleníti a falvakat, műveletlenül hagyja a földeket, amikor háborúba viszi a parasztfiatalokat. A ti véreteken és szenvedéseiteken gazdagszik meg a spekulánsok és a háborús fosztogatók élősdí bandája. Arcátlanul dőzsöl a háterszámban, arra kényszerítve benneteket, hogy elpusztuljatok és elrothadjatok a lövészárkokban a fronton.

Az úgynevezett semleges országok burzsoáziája is a háború tüzénél melengeti kezét: a „semlegesség” farizeusi álarca mögött meggazdagszik a háborús szállításokon. Az amerikai burzsoázia érdekelt a háború további szításában; megszünteti a kiviteli tilalmat (embargó) a hadviselő országokba irányuló fegyverszállítást illetően, mert a katonai szállítások hatalmas hasznot, óriási jövedelmet biztosítanak a hadiipar koronázatlan királyainak, az ágyúkat, repülőgépeket és egyéb hadfelszerelést előállító gyárosoknak. Az olasz burzsoázia csak a megfelelő pillanatot várja, hogy rávesse magát a legyőzöttre és megkaparintsa a zsákmányból a maga részét. Minden „semleges” ország kormánya arra használja fel a háborút, hogy kifossa a néptömegeket, fokozza a reakciót, elfojtsa a munkásmozgalmat.

MUNKÁSOK!

Ne higgyetek azoknak, akik háborúba szólítanak benneteket a nemzeti egyesülés zászlaja alatt. Mi közöttök lehet azokhoz, akik ágyúkkal és emberi vérrrel kereskednek? Miféle egyesülésről lehet szó kizsákmányoltak és kizsákmányolók között? Ne higgyetek azoknak, akik háborúba kergetnek benneteket a demokrácia védelmének hamis ürügyével! Milyen joron beszélnek demokráciáról azok, akik elnyomják Indiát, Indokínát, az arab országokat, akik a gyarmati rabság láncai között tartják a fél világot? London és Párizs bankárjai kölcsöneikkel megmentették és megmentik a legrosszabb reakciós rezsimeket Európában. Az angol lordok támogatják a reakciót a földkerekségnek mind az öt részén. Franciaország dicső demokratái börtönbe vetik a kommunista képviselőket, megsemmisítik a kommunista sajtót, megszüntetik a politikai szabadságjogokat. Nem a népek szabadságáért harcolnak ők, hanem leigázásukért. Nem a demokráciának a fasizmustól való megmentéséért, hanem a reakció diadaláért. Nem a tartós békéért, hanem az új háborúkkal terhes, új imperialista hódításokért.

De a burzsoázia nem kezdhette volna el és nem folytathatná ezt a háborút, ha nem segítenék a szociáldemokrata pártok áruló felső körei. Ezek most a reakció élharcosainak szerepét játsszák. Ők veszik kezükbe a Kommunista Internacionálé ellenségeinek sok kudarcot megért zászlaját. Ők hívják fel most a munkásokat, hogy menjenek a halálba a reakciós Piłsudski-rezsim visszaállításáért. Blum és társai azok, akik a reakció útmutatására megghiúsították Franciaországban a munkás- és népi egységfrontot. Blum és társai követelésére adták át a hadbírósnak a kommunista parlamenti frakciót, oszlatták fel a kommunista községtanácsokat, börtönzik be a kommunisták ezreit. Blum az, aki Jouhaux-val együtt — a fináncióke mágnásainak utasítására — bomlasztja a francia szakszervezeteket. Blum és társai azok, akik az álszent angol labouristákkal együtt megghiúsították a nemzetközi proletariátus akcióegységét.

PROLETÁROK ÉS DOLGOZÓK!

Minden eddiginél nagyobb szükségetek van az erők harci egységére a háború, a reakció, a tőke offenzívája elleni harcra. De ez az egység most csak a szociáldemokrácia vezérei nélkül, e vezérek ellenére lehetséges, akik teljességgel átálltak az imperialisták szolgálatába. Velük, akárcsak más kispolgári pártoknak a háborút támogató vezéreivel, nem lehetséges sem munkás-egységfront, sem népfront. Most a munkásosztály egységét, az egységes népfrontot alulról kell létrehozni, harcolva az imperialista burzsoázia ellen, a szociáldemokrata és egyéb kispolgári pártok csődbe jutott és az imperialisták táborába átállt vezető körei ellen, harcolva a dolgozók millióinak nyomort, éhínséget és halált hozó imperialista háború megszüntetéséért.

A szociáldemokrata munkások százezrei állnak most válaszúton. Hol a helyük?

Az imperialista reakció táborában-e, vagy a reakció ellen harcoló osztálytestvéreik táborában? Az imperialista háború gyújtogatói, vagy a békére vágyó munkások és parasztok milliói oldalán? A szabadság elfojtóival és hóhéraival-e, vagy azokkal, akik önfeláldozóan védik a szabadságot? A békéért, a kenyérért, a szabadságért harcoló nagy munkáshadsereg általános harci frontjában a helyük. A kommunista és a szociáldemokrata munkások a burzsoázia ellen, az áruló szociáldemokrata vezérek ellen vívott kíméletlen harcban kovácsolják ki soraik egységét.

A munkásosztály, leleplezve a jelenlegi háború rabló jellegét és mozgósítva ellene a nagy tömegeket, védelmezi a falu és a város összes dolgozóinak létérdekeit, azokéit, akik az uralkodó osztályok imperialista háborújának összes terheit és áldozatait vállukon viselik. A munkásosztály a háború és a reakció elleni harc népi összefrontjának alapvető erejeként fellépve, síkraszáll valamennyi dolgozó, minden nép érdekeiért, akiknek a háború mérhetetlen nyomorúságot okoz, és a tőkés elnyomás erősödését jelenti.

A munkásosztály, amikor a saját országában harcol az ellenség ellen, kikovácsolja a világ proletárjainak egységét, kikovácsolja győzelmének legbiztosabb fejtörését.

PROLETÁR TESTVÉREK!

A Kommunista Internacionálé harcba szólít benneteket az imperialista háború ellen. Arra buzdít benneteket, hogy „legyetek a végső kig hűségese a proletár internacionalizmus ügyéhez, a világ-proletariátus testvériszövetségének ügyéhez” (Sztálin).

A Kommunista Internacionálé soraiba szólít benneteket, Marx—Engels—Lenin—Sztálin zászlaja alá.

A Kommunista Internacionálé felszólít benneteket, hogy szilárdítsátok meg testvériszövetségeket a falu és a város dolgozóival, a gyarmatok kizsákmányolt népeivel. Felszólít benneteket arra, hogy védjétek meg a kínai népet az imperialista hódítókkal szemben.

PROLETÁROK, DOLGOZÓK!

Együttműködésükkel állítsátok meg a gonosztettet. Szálljatok szembe azokkal, akik a háború folytatását akarják. Leplezzétek le mint az imperialisták cinkosait azokat, akik pusztulásba kergetik az emberek millióit önző érdekeik, bűnös céljaik nevében. Követeljétek a munkásosztály bebörtönzött élharcosainak kiszabadítását! Követeljétek a háborús fosztogatók és spekulánsok letartóztatását! Harcoljatok szervezeteitek, gyűléseitek és becsületes munkássajtótok szabadságáért. Védellezzétek jogaitokat és vívmányaitokat. Ne engedjétek, hogy a burzsoázia rátok hárítsa a háború minden terhét.

Asszonyok, anyák és nővérek, ne töröljétek le csöndben könnyeiteket, hanem követeljétek, hogy mindenki meghallja: hozzák vissza a lövészárkokból férjeiteket, fiaitokat és fivéreiteket!

Dolgozók, tömörüljetek szorosabban a szocializmus hatalmas országa körül, támogassátok odaadóan szocialista békepolitikáját, amely az összes népek javát szolgálja!

Hangozzék fel az egész világon harci jelszavatok:

LE AZ IMPERIALISTA HÁBORÚVAL!

LE A KAPITALISTA REAKCIÓVAL!

LE A HÁBORÚS GYÚJTOGATÓKKAL, A SPEKULÁNSOKKAL ÉS A FOSZTOGATÓKKAL!

SEMMIFÉLE TÁMOGATÁST AZ URALKODÓ OSZTÁLYOK POLITIKÁJÁNAK, AMELYNEK CÉLJA AZ IMPERIALISTA HÁBORÚ FOLYTATÁSA ÉS SZÍTÁSA!

HARCOLJATOK A RABLÓ, IGAZSÁGTALAN IMPERIALISTA HÁBORÚ AZONNALI MEGSZÜNTETÉSÉÉRT!

BÉKÉT A NÉPEKNEK!

KENYERET, JOGOT ÉS SZABADSÁGOT A DOLGOZÓKNAK!

ÉLJEN A VILÁG PROLETÁRJAINAK TESTVÉRI SZÖVETSÉGE!

ÉLJEN A SZOVJETUNIÓ, A BÉKE, A SZABADSÁG ÉS A SZOCIALIZMUS BÁSTYÁJA,
A VILÁG DOLGOZÓINAK HAZÁJA!

*A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGA*

Kommunyisztyicseszkij Internacional,
1939. 8—9. sz. 2—8. old.

[53]

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ 1940. MÁJUS 1-I FELHÍVÁSA

Világ munkásai és dolgozói!

Május elsejét, a nemzetközi proletárszolidaritás napját a dolgozók az új imperialista háború vészterhes körülményei között köszöntik. A világ munkásai számára még sohasem volt olyan létfontosságú a nemzetközi proletár szolidaritás eszméje, mint az Európát és Ázsiát elborító tűzvész e napjaiban.

Már nyolc hónapja folyik a háború Európában, a végét azonban még egyáltalán nem lehet látni. Mind jobban kiszélesedik a háborús hadszíntér. A hatalom imperialista birtokosai erőszakosan bevonják a háborúba az alárendelt gyarmati népeket. Minél tovább folytatódik a háború, annál inkább világossá válik, hogy a kis semleges országok a váltópénz szerepét játsszák az imperialisták kezében. Válaszul arra, hogy Anglia és Franciaország durván megsértette a skandináv országok semlegességét, Németország bevonultatta csapatait Dániába, és stratégiaileg fontos pozíciókat foglalt el Norvégiában. Anglia és Franciaország a maga részéről csapatokat szállított partra. Norvégia hadszíntérré vált. Belgiumot és Hollandiát köz-

vetlen veszély fenyegeti. A Közel-Keleten előkészítik a háború újabb felvonulási területét. Az a harc, amelyet az imperialista országok a Balkánért és a Földközi-tenger fölötti uralmáért folytatnak, azzal fenyeget, hogy újabb tőkésországokat vonnak be a háborúba. Olaszország, amely megerősítette hadállásait Spanyolországban és a Balkánon, a háborúba való beavatkozásra készül.

A Távol-Keleten Japán már közel három éve rablőháborút folytat Kína ellen. Ezt a hatalmas országot, 400 milliós lakosságával együtt, gyarmattá akarja változtatni. A háborúban tönkrement és kimerült Japán szeretné Kínára minél előbb ráerőszakolni saját rabló „békéjét”, hogy szabaddá tegye kezét a részvételhez a világ további újrafelosztásában. Az imperialisták uralmi érdekeiket szolgáló cselekményei a Csendes-óceán medencéjében azzal fenyegetnek, hogy új háborúkba nőnek át. Már megkezdődött a vita Japán, Anglia és az Egyesült Államok között Holland India miatt. Az Egyesült Államok burzsoáziája kezdeti lépésként Izland, Grönland, a karib-tengeri angol és francia birtokok felé nyújtja ki kezét.

A kapitalista gonosztevők új imperialista világmészárlásba taszítják a népeket.

A kapitalista világgal szemben, amelyet elfogott a hadiláz, ott áll a szocializmus hatalmas országa. Az angol és a francia háborús uszítókat és szociáldemokrata kiszolgálókat felbőszíti, hogy a Szovjetunió a semlegesség álláspontjára helyezkedik az imperialista háborúkkal szemben. Düh fogja el őket annak láttán, hogy a Szovjetunió rendületlenül növekszik és erősödik, miközben ők az imperialista ellentmondások és a háború vasgyűrűjében vergődnek. Tombolnak, mert a Szovjetunió biztosította népeinek a béke előnyeit, mivel a Szovjetunió békében él Németországgal, mint ahogy minden más állammal is békében kíván élni, amely nem emel kezét jogaira. Magukon kívül vannak a haragtól, mert a Szovjetunió helyes békepolitikájával ellene dolgozik annak, hogy a háború újabb országokra terjedjen át. Elfogja őket a félelem, mert saját népeik soraiban erősödik a béketörekvés, összhangban a Szovjetunió békepolitikájával.

A háborús gyűjtogatók dühöngenek, hogy Finnországban előkészített provokációjukat meghiúsították, hogy a dicső Vörös Hadsereg megsemmisítette a Szovjetunió ellen régóta előkészített háborús hídfőállásukat. Düh fogja el őket amiatt, hogy a Szovjetunió Finnországgal békét kötve leleplezte az angol—francia háborús provokátorokat, színvallásra kényszerítette őket, és a népek előtt leleplezte valódi céljaikat.

A kapitalisták azt szeretnék, ha a Szovjetunió nekik megfelelő politikát folytatna. A Szovjetunió azonban saját, önálló, a szocializmus érdekei által diktált politikáját folytatja. A Szovjetunió nagy népének érdekeit védi, amely az osztály nélküli szocialista társadalom felépítését fejezi be. Ezáltal az egész világ dolgozóinak, a világ összes népeinek érdekeit védi. A kapitalistáknak imperialista hódításokra és rablásokra van szükségük, a Szovjetuniónak alkotó munkára, szocialista haladásra és a dolgozók boldog, örömteli életére van szüksége.

A világ proletárjai méltán büszkék élenjáró osztagukra, a szocializmus nagy országára.

Kapitalista országok dolgozói!

A háború már mérhetetlen szenvedéseket és nélkülözéseket okozott nektek. Még nem voltak nagy ütközetek, de a földet már az elesettek vére itatja át. A tengereken és az óceánokon ezer és ezer tengerész pusztul el. Csak Európában 20 millió ember áll fegyverben, akiket elszakítottak a termelőmunkától és a családi tűzhelytől. Éhség és szükség kopogtat a családok ajtaján, akiknek kenyérkeresőit a burzsoázia a háborúba hajtotta. A sors kényére-kedvére vannak hagyatva a mozgósítottak feleségei, anyái és gyermekei.

A burzsoázia az áremelésekkel éhezőket és szegényeket foszt meg a létfontosságú szükségleti cikkektől. A népet az élelmiszerjegyek révén éhségporciókra szorítják, míg a gazdagok dőzsölnek és túlzabálják magukat. A burzsoázia a munkásokat mint a gályarabokat odaláncolja a munkahelyükhöz, rabszolgává teszi őket a vállalatoknál. A munkanap hallatlan meghosszabbításával, a bérek borzalmas leszorításával, a kizsákmányolás szörnyű fokozásával az utolsó cseppig kipréseli a munkásokból életnedveiket. A parasztfiúkat a háborúba küldi, a falvak elnéptelenednek. A lovak, a marhák, az ennivaló és a takarmány elrekvirálásával a parasztgazdaságok millióit teszi tönkre. A burzsoázia megfosztja munkája gyümölcseitől azt, aki arca verejtékével műveli a földet. Az ifjú nemzedéket a pénzeszsák érdekeiért romlásra és halálra ítéli. A lövészárkokban a katonákat az a kínzó gondolat gyötri, hogy mit hozhat számukra a holnap, mi lesz családjukkal.

A háttérben azonban folyik a hullarablóknak és a hadinyereségek bezsebelőinek visszasztító orgiája, akik a nép nyomorán gazdagodnak. Számukra a háború valóságos aranyeső. A vért és a könnyeket ők részvényekké, osztalékokká és mesés profitokká alakítják át.

A burzsoázia azonban nemcsak a dolgozók életszínvonala ellen indít dühödt offenzívát, felhasználva a Blumok, Jouhaux-k, Attlee-k és Citrine-ek lakájszolgálatait. Minden tőkésországban a népbutításnak, az önkénynek, a terrornak és a dolgozók jogfosztottságának a rendszerét vezeti be. Felhasználja a háborút, hogy a munkásoktól és a városi dolgozóktól elvegye az utolsó jogokat, amelyek még megmaradtak számukra. A tömegek békeóhajára hadbíróságokkal, fegyházbüntetésekkel és agyonlövésekkel válaszol. A nép szabadságának és boldogságának élharcosait, a kommunistákat „törvényen” kívül helyezi. Száz ezreket — kommunistákat, spanyol menekülteket és politikai emigránsokat — vet fegyházba, zár koncentrációs táborba.

Ez a háború jegyében élő mai nap, ez ma a polgári rendszer arculata.

És milyen sorsot készít elő nektek, dolgozók, holnapra a burzsoázia, ha nem fogtok véget vetni a háborúnak, ha a tőkések uralkodnak továbbra is rajtatok?

Európa és Ázsia, sőt talán más világrészek is olyan véres csaták színterévé fognak változni, amilyeneket az emberiség még nem látott; a háború ontani fogja az elesettek és rokkantak millióit, az özvegyek és árvák millióit, az új annexiók és hadisarcok elviselhetetlen terheit, s az anyagi javak olyan mértékű elfecsérlését, a népek oly mérhetetlen romlásba döntését hozza magával, amelyet még az 1914—1918-as

világháború sem eredményezett. Ez az a sors, amelyet holnap a burzsoázia nektek szán.

A burzsoázia a ti vállaitokra rakja, dolgozók, a hatalmas háborús kiadások terheit. Még szorosabbra húzza nyakatokon a már ma is kibírhatatlan adóhurkot. A trösztvezérek, a bankárok, a tőzsde cápái még jobban elnyomnak, feleségeitekkel, gyermekeitekkel együtt adófizető rabjaikká tesznek benneteket. Vadállati kizsákmányolásotoknak olyan rendszerét vezetik be, amelyet eddig csak a gyarmatokon alkalmaztak.

A „föderatív Európának” és a „világ új berendezésének” zászlaja alatt az imperialisták a nagy államok felosztására, a kis államok bekebelezésére készülnek, továbbá arra, hogy az európai népeket még inkább elnyomják és rabszolgasorba döntsék. A nemzeti elnyomást olyan mértékig fokozzák, amelyet még a leigázott népek vérén és csontján felépült nagy birodalmak sem ismertek.

Proletárok és dolgozók!

Ki segített és segít a burzsoáziának, hogy benneteket és gyermekeiteket megfoszson az utolsó falat kenyértől? Ki készítette elő a burzsoáziával együtt ezt a véres gonosztettet?

A szociáldemokrácia és a reformista szakszervezetek vezetői. A világ ma nem ilyen képet mutatna, ha ezek nem segítették volna a burzsoáziát abban, hogy elnyomja a dolgozóknak az 1914—1918-as világháborút követően kibontakozott kapitalizmusellenes mozgalmát. Mint láncos kuttyák, óvták és óvják a tőkés rendszert. Noskéik leterítik a munkásokat; Bauerjeik port hintenek a dolgozók szemébe a „polgári demokrácia” szemfényvesztésével; MacDonaldjeik elfojtották az általános sztrájkokat; Blumjeik a világreakcióval együtt hívtak és hívnak fel a Szovjetunió elleni keresztes hadjáratra. A burzsoáziával folytatott együttműködés politikája révén előkészítették a burzsoázia mostani önkényuralmát. Letették a fegyvert a burzsoázia előtt, és átengedték neki a munkásosztály meghódította pozíciókat; ezzel elősegítették a reakció mai gátlástalan dühöngését. Hozzájárultak a mostani háború kitöréséhez azzal, hogy kezére játszottak az imperialista annexióknak. A „be nem avatkozás” politikájával megnyitották a zsilipeket, amelyeken át a háború vízözöne Európára zúdult. A köztársasági Spanyolország elárulásával előkészítették a népfront fölrobbantását Franciaországban, és kikövezték a reakció útját az egész tőkés világban. A jelenlegi imperialista háborúhoz nyújtott szégyentelen támogatásukkal hozzásegítik a burzsoáziát, hogy a népeket egy még rosszabb szolgaság láncaira verjék.

Sohasem fog azonban megvalósulni az, amit a burzsoázia és szociáldemokrata ügynökei óhajtanak. Bárhogyan tomboljanak is az uralkodó osztályok, nem háríthatják el magukról a felelősséget a népek előtt a jelenlegi háborúért. Dühöngenek, mert a népek szabadságot, nem pedig rabszolgaságot, békét, és nem háborút, szocializmust, nem pedig kapitalizmust akarnak. A népek tudják, hogy ez a harc áldozatokkal jár. Azok az áldozatok azonban, amelyeket a burzsoázia saját uralmának fenntartása érdekében követel tőlük, százszorta nagyobbak.

Emberek milliói a fronton és a hátszágban még csak suttogva beszélnek arról, amiről a kommunisták messze hangzóan és fennhangon szólnak. A kommunisták nem magányos hőökként szállnak szembe az imperialisták háborújával. Élenjáró proletárok tízezrei ők, akik a világ minden sarkában magasra emelik a proletár internacionalizmus szent zászlaját. Bátran tartották magasra ezt a lobogót a francia kommunista képviselők a hadbíróság tárgyalótermében,¹²⁶ ismeretlen francia munkások százezrei harcolnak e zászló alatt, s szilárdan tartják kezükben e zászlót a köztársasági Spanyolország hősi harcosai. E zászló alatt követelik a békét Anglia leghaladóbb munkásai. Az imperialista háború ellen, a békéért lép fel az Egyesült Államok fiatalságának ötmillió serege, békét akarnak a német munkások és parasztok, a háború végét sóvárogják a japán katonák.

Növekszik és terebélyesedik az imperialista elnyomás elleni mozgalom a gyarmati és függő országokban. India haladó munkásai és parasztjai szilárdan harcolnak országuk függetlenségéért. Bátran küzd a nagy kínai nép a japán területrablók ellen, nemzeti felszabadulásáért.

A dolgozók minden tőkésországban véget akarnak vetni az imperialista háborúnak, az önkénynek és a polgári reakció erőszakcselekményeinek. Politikai és szabadságjogaik visszaállítását és kiterjesztését követelik, emberi létfeltételeket, a munkanap rövidítését, béremelést, a katonák zsoldjának emelését és segélyt családjaiknak. *Béke, kenyér és szabadság — ez a munka milliós hadseregének harci jelszava.*

A tömegek mozgalma azonban még szétforgácsolt, a burzsoázia megkísérli katonai és rendőrterrorral visszaszorítani. Ahhoz, hogy áttörjék a polgári reakció emelte korlátokat, a munkásoknak és a dolgozóknak akcióegységre van szükségük. Szükségük van rá, hogy a ma még széttagolt és szétszórt mozgalmakat egyetlen hatalmas folyamattá egyesíthessék. Minden országban *alulról, a tömegek által alkotott munkás-egységfrontot, a dolgozók népfrontját* kell megvalósítani. Az imperialista háború elleni harchoz pedig a proletariátusnak *nemzetközi akcióegységre* van szüksége.

Harcotok sikerének záloga erőtök egyesítésében van. Kovácsoljátok ki a munka egységfrontját a tőke támadásával szemben, a szabadság frontját a reakció ellen, a béke frontját az imperialista háború ellen, a kizsákmányoltak és elnyomottak frontját kizsákmányolóitok és elnyomóitok ellen.

Csak a szociáldemokrata csalárdság, a II. Internacionálé áruló vezetősége elleni kíméletlen harcban alkothatnak a dolgozók ilyen frontot.

Zárkózzanak föl soraitok a szocializmus nagy országa mellé. Védjétek meg békepolitikáját, amely minden ország népének titkos reményét fejezi ki.

¹²⁶ A Francia KP parlamenti képviselőit, akiket a Nemzetgyűlés 1940. január 16-i ülése megfosztott mandátumuktól, 1940 márciusában letartóztatták. Perüket március 20-tól április 30-ig hadbíróság tárgyalta. Valamennyiüket ötévi börtönre, 5000 frank pénzbírságra és politikai jogaik elvesztésére ítélték.

Tüntessetek május elsején a békéért, a háborús provokátorok és gyújtogatók ellen.

Anyák, feleségek, nővérek! Követeljétek hangosan és határozottan fiaitok, férjeitek és fivéreitek hazatérését, amíg még nem késő!

Dolgozók, harcoljatok azért, hogy a gazdagokra rakják a háború pénzügyi terheit! Követeljétek a hadinyereségek elkobzását!

Követeljétek sajtótok, szervezeteitek és gyűléseitek szabadságát!

Lépjetek közbe Franciaország bátor kommunista képviselőinek és minden, az imperialista háború és a reakció ellen küzdő harcosnak a kiszabadításáért! Fegyverházba a hullarablókkal és a hadigazdagokkal! Szabadságot a tőke foglyainak!

A Kommunista Internacionálé hív benneteket, munkások, a proletár internacionalizmus dicsőséges zászlaja alá, *Marx, Engels, Lenin és Sztálin* magasztos zászlaja alá, mert csak e zászló alatt győzhettek.

LE A KAPITALISTA HÁBORÚVAL!

LE A TŐKÉS REAKCIÓVAL!

BÉKÉT A NÉPEKNEK!

ÉLJEN A SZOVJETUNIÓN, A BÉKE, A SZABADSÁG ÉS A SZOCIALIZMUS BÁSTYÁJA!

ÉLJEN A VILÁG PROLETÁRJAINAK TESTVÉRI SZÖVETSÉGE!

*A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ
VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGA*

*Kommunyiszticzeszkij Internacional,
1940. 5. sz. 10—15. old.*

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGA ELNÖKSÉGÉNEK 1943. MÁJUS 15-I ÜLÉSE

[54]

HATÁROZAT

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ FELOSZLATÁSÁRÓL

A Kommunista Internacionálé 1919-ben a régi háború előtti munkáspártok túlnyomó többségének politikai csődje következtében alakult meg. Történelmi szerepe abban állt, hogy megvédte a marxizmus tanítását attól, hogy a munkásmozgalom opportunistá elemi elposványosítsák és elferdítsék, egy sor országban elősegítette a haladó munkások élcsapatának igazi munkáspártba tömörítését, és a dolgozó tömegeket gazdasági és politikai érdekeik védelmére, a fasizmus és háborús készülődései elleni harcra, a Szovjetunió, a fasizmus elleni küzdelem legfontosabb bástyájának támogatására mozgósította. A Kommunista Internacionálé idejében feltárta, hogy az antikomintern paktum a hitleristák háborús előkészületeinek eszköze. Már jóval a háború előtt fáradhatatlanul leleplezte a hitleristák idegen államokban végzett aljas aknamunkáját, amelyről azzal próbálták elterelni a figyelmet, hogy azt kiabálták: a Kommunista Internacionálé „beavatkozik” ezen államok belügyeibe.

De már jóval a háború előtt mindinkább világossá vált, hogy az egyes országok egyre bonyolultabbá váló belpolitikai és nemzetközi helyzetével párhuzamosan egyre leküzdhetlenebb akadályokba ütközik az, hogy minden egyes ország munkásmozgalmának feladatait egyetlen nemzetközi központ oldja meg.

A világ egyes országainak történelmi fejlődésében mutatkozó óriási különbségek, társadalmi rendszerük jellegének különbözősége, sőt ellentmondásossága, a társadalmi és politikai fejlődésük színvonalában és ütemében levő különbségek, végül a munkások öntudatának és szervezetségének fokában levő különbségek meghatározták azokat a különböző feladatokat is, amelyek az egyes országok munkásszervei előtt álltak.

Az elmúlt negyedszázad eseményeinek egész menete és a Kommunista Internacionálé tapasztalatai meggyőzően bebizonyították, hogy a munkások egyesítésének a Kommunista Internacionálé első kongresszusa által választott szervezeti formája, amely a munkásmozgalom újjászülésétének kezdeti időszakában megfelelt

a követelményeknek, egyre jobban túlélte önmagát, mégpedig olyan mértékben, ahogyan ez a mozgalom növekedett, és feladatai az egyes országokban bonyolód-
tak, sőt, ez a szervezeti forma a nemzeti munkáspártok további erősödésének aka-
dályává vált.

A hitleristák által kirobbantott világháború még jobban kiélezte a különbsége-
ket az egyes országok helyzetében, mivel éles határvonalat húzott a hitleri önkény-
uralom alá vetett országok, és a hatalmas Hitler-ellenes koalícióba tömörült béke-
szerető népek között. Míg a hitleri blokk országaiban a munkások, a dolgozók és
minden becsületes ember feladata az, hogy minden eszközzel elősegítsék ennek
a bloknak a leverését, belülről bomlasszák a hitleri hadigépezetet, hogy hozzá-
járuljanak a háborús bűnös kormányok megdöntéséhez, addig a Hitler-ellenes
koalíció országaiban a legszélesebb népi tömegek és mindenekelőtt az élenjáró mun-
kások szent kötelessége az, hogy minden módon támogassák ezen országok
kormányainak háborús erőfeszítéseit a hitlerista blokk minél gyorsabb szét-
zúzására és a nemzetek egyenjogúságán alapuló együttműködés biztosítására.
Emellett nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy még a Hitler-ellenes koalícióhoz
tartozó egyes országoknak is megvannak a maguk külön feladatai. Így például
a hitleristák által megszállt és állami függetlenségüktől megfosztott országokban
az élenjáró munkások és a széles népi tömegek fő feladata, hogy kibontakoztassák
azt a fegyveres harcot, amely a hitleri Németország elleni nemzeti felszabadító
harccá nőtt át.

Ugyanakkor a szabadságszerető népeknek a hitleri önkényuralom ellen vívott
felszabadító harca, amely a legszélesebb néptömegeket mozgásba hozta, amely
ezeket pártállásra és felekezetre való tekintet nélkül hatalmas, Hitler-ellenes koalí-
ció soraiba tömörítette, még szemmel láthatóbban bebizonyította, hogy az össz-
nemzeti felemelkedést és a tömegeknek az ellenség feletti minél gyorsabb győzelem-
re való mozgósítását úgy lehet a legjobban és a legsikeresebben megvalósítani, ha
ezt minden egyes ország munkásmozgalmának élcsapata saját államának keretei
között hajtja végre.

Már a Kommunista Internacionálé 1935-ben összeült VII. kongresszusa — figye-
lembe véve azokat a változásokat, amelyek a nemzetközi helyzetben és a munkás-
mozgalomban végbementek, és amelyek a Kommunista Internacionálé szekcióitól
az előttük álló feladatok megoldásához nagy rugalmasságot és önállóságot követel-
tek — hangsúlyozta annak szükségszerűségét, hogy a Kommunista Internacionálé
Végrehajtó Bizottsága a munkásmozgalom valamennyi kérdésének megoldásánál
„az egyes országok konkrét viszonyaiból és sajátosságaiból induljon ki, s lehetőleg
kerülje a közvetlen beavatkozást a kommunista pártok belső szervezeti ügyeibe.”

Ugyanezek a megfontolások vezették a Kommunista Internacionálét, amikor
1940 novemberében tudomásul vette és jóváhagyta az Egyesült Államok Kommu-
nista Pártjának azt a határozatát, hogy kilép a Kommunista Internacionáléból.¹²⁷

¹²⁷ Az Egyesült Államok elnöke 1940 októberében aláírta az úgynevezett Voorhis-törvényt,
mely megfosztotta a kommunista pártot a nemzetközi szervezetekhez való csatlakozás jogától.

A kommunisták — a marxizmus—leninizmus alapítóinak tanításaitól vezelve — sohasem ragaszkodtak a túlhaladott szervezeti formákhoz, a munkásmozgalom szervezeti formáit és a szervezet munkamódszereit mindenkor alárendelték az egész munkásmozgalom alapvető politikai érdekeinek, az adott konkrét történelmi helyzet jellegzetességeinek, valamint azoknak a feladatoknak, amelyek ebből a helyzetből közvetlenül adódnak. A kommunisták emlékeznek a nagy Marx példájára, aki a haladó munkásokat a Nemzetközi Munkásszövetség soraiban tömörítette, emlékeznek arra, hogy miután az I. Internacionálé betöltötte történelmi szerepét, amely abban állt, hogy lefektette az európai és amerikai országok munkáspártjainak fejlődéséhez szükséges alapokat, Marx felismerte, hogy most már megérett a helyzet a nemzeti munkás-tömegpártok megalakítására, feloszlatta az I. Internacionálét, mivel ez a szervezeti forma már nem felelt meg a követelményeknek.

Kiindulva a fent kifejtett megfontolásokból, és figyelembe véve az egyes országok kommunista pártjainak és vezető kádereinek politikai érettségét, valamint számolva azzal, hogy a jelenlegi háború folyamán egy sor szekció felvetette a Kommunista Internacionálénak mint a nemzetközi munkásmozgalom vezető központjának feloszlatásáról szóló kérdést, a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának Elnöksége, a világháború viszonyai között nem rendelkezvén azzal a lehetőséggel, hogy összehívja a Kommunista Internacionálé kongresszusát, jóváhagyás végett a következő javaslatot terjeszti a Kommunista Internacionálé szekciói elé:

Fel kell oszlatni a Kommunista Internacionálét, mint a nemzetközi munkásmozgalom vezető központját, ezzel egy időben felmentve a Kommunista Internacionálé szekcióit azok alól a kötelezettségek alól, amelyek a Kommunista Internacionálé szervezeti szabályzatából és kongresszusainak határozataiból erednek.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának Elnöksége felhívja a Kommunista Internacionálé valamennyi hívét, hogy összpontosítsák erejüket a Hitler-ellenes koalíció népeinek és államainak felszabadító háborújában való aktív részvételre és annak minden módon való támogatására, hogy minél gyorsabban szétzúzhassák a dolgozók halálos ellenségét — a német fasizmust, valamint szövetségeseit és csatlósait.

*A Kommunista Internacionálé
Végrehajtó Bizottsága Elnökségének tagjai*

Dokumentumok a magyar forradalmi munkásmozgalom történetéből 1935—1945. 411—414. old.

A kommunista párt, hogy legális működését megőrizhesse, 1940. november 16—17-én rendkívüli kongresszust tartott, melynek határozata értelmében felbontott minden, az Egyesült Államok határán kívül levő szervezethez, elsősorban a Kommunista Internacionáléhoz fűződő kapcsolatot. A határozat ugyanakkor kijelentette, hogy a párt „megingathatatlanul kitart a proletár internacionalizmus elvei mellett”. (Bővebben lásd: *William Z. Foster: Az Egyesült Államok Kommunista Pártjának története. Szikra 1953. 484. old.*)

[55]

A NÉPEK EGYSÉGFRONTJA A HITLERI FASIZMUS ELLEN

Napjaink három dátuma úgy kerül be a történelembe, mint amelyek meghatározták Hitler és a hitleri fasizmus sorsát. Az egyik *1941. június 22-e*, amikor Hitler elkövette legsúlyosabb bűncselekményét, parancsot adva gyilkosokból és rablókból álló hordájának a Szovjetunió elleni támadásra. A második *1941. július 3-a*, amikor Sztálin elvtárs megtartotta történelmi jelentőségű beszédét, és kifejezte a 200 milliós szovjet nép megingathatatlan akaratát, hogy végez az emberiség átkával, a német fasizmussal. A harmadik pedig *1941. július 12-e*, amikor a Szovjetunió és Anglia egyezményt kötött a hitleri Németország elleni háborúban végrehajtandó közös akciókról.

Mire számított Hitler, amikor hitszegő módon rablótámadást intézett a Szovjetunió ellen? Katonai tekintetben a „villámháborúba” vetette reményét. Abban reménykedett, hogy más népek ellen végrehajtott támadásainak példájára sikerül gyorsan megtörnie a szovjet népek ellenállásának erejét is. Az ő oldalán volt az útonálló előnye, aki az éj és a köd leple alatt odalopózik a békés utashoz és rá-támad. Ez az előny bizonyos átmeneti, kezdeti sikereket hozott neki. De mi a helyzet a villámháborúval, amely sarkköve volt az egész hadjárat katonai-stratégiai tervének? Itt Hitler jóvátehetetlenül elszámította magát. A Vörös Hadsereg, amelynek hősiességét és katonai képességeit az egész világ csodálja, megghiúsította Hitler valamennyi katonai tervét. A hitleri hadsereg kezdetben elért ideiglenes előnyomulása is sokba, nagyon sokba került. A Szovjetunió elleni háború első három hete hasonlíthatatlanul többre került Németországnak, mint az egész addigi háború, valamennyi hadjáratával. Legalább egymillió halott, sebesült és hadifogoly, több mint 2300 lelőtt repülőgép, és több mint 3000 megsemmisített tank, a legjobb válogatott német hadosztályok szétverése és megsemmisítése — ezek Hitler veszteségei az első három hétben. Míg a Hitler kitűzte stratégiai célok közül egyet sem értek el, a hős Vörös Hadsereg ellenállásának ereje szakadatlanul növekszik.

Teljesen kétségtelen: Hitler katonai tekintetben kudarcot vallott, amikor villámháborúra számított.

Politikailag Hitler arra az előfeltevésre építette számításait, hogy továbbra is sikerül megosztania ellenfeleit. Ez a gyilkos és útonálló, ez a véres pokolfajzat, ez a szörnyeteg hirtelen abban a pózban kezdett tetszelegni, hogy ő „a civilizáció megmentője a bolsevizmustól”. Ezzel a szálnalmas fogással Hitler arra számított, hogy még egyszer félrevezeti a világot, szakadást idéz elő azon országok és népek soraiban, amelyeket vagy már alávetettek a véres fasiszta uralomnak, vagy ez a veszély fenyegeti őket. Ám mindezek a népek, mind pedig Amerika és más, Hitler-től független országok menten átláttak ezen az ügyetlen és durva megtévesztési kísérleten. A Szovjetunió és Anglia közötti egyezmény pedig, amely a hitleri Németország elleni háborúban végrehajtandó közös akciókra vonatkozik, teljesen szétzilálta terveit. Nem férhet kétség hozzá: ez a terv, amely Hitler politikai számításainak sarkköve volt, úgyszintén nem sikerült.

Mit jelent a Szovjetunió és Anglia közötti egyezmény?

Mindeddig Hitlernek megvolt az az előnye, hogy egyenként verte ellenfeleit, egyiket a másik után. Most ennek vége. Hitler két leghatalmasabb ellenfele egyélti erőit a háborúban, és kölcsönösen kötelezik magukat, hogy a hitleri Németországgal nem folytatnak semmiféle különtárgyalást.

Mindeddig Hitlernek megvolt az az előnye, hogy csak egy fronton folytatott háborút. Most ennek is vége. Mostantól a világ legnagyobb szárazföldi hadereje — a Szovjetunióé — és a világ legnagyobb haditengerészeti ereje — Nagy-Britanniáé — harapófogóba szorítja a hitleri Németországot, és rákényszeríti, hogy két fronton, több fronton harcoljon. Ez az a perspektíva, amelytől mindig rettegett Németország valamennyi messzebbre látó államférfija és hadvezére Bismarcktól és az idősebbik Moltkétól kezdve.

Szembenáll tehát Hitlerrel a Szovjetunió és Anglia — a világ legnagyobb szárazföldi és tengeri hatalmai —, amelyek egyezményt kötöttek egymással. Ezenkívül napról napra jobban támogatja Angliát a legnagyobb gazdasági erővel rendelkező hatalom, az Amerikai Egyesült Államok. Az Egyesült Államok acéltermelése háromszor nagyobb, mint Németország acéltermelése a megszállt és az alárendelt országokéval együttvéve. Az Egyesült Államok, a Szovjetunió és Nagy-Britannia olajtermelése huszonnyolcszor nagyobb a Németország által elfoglalt olajmezők termelésénél. Az Egyesült Államokban a repülőgépgyártás már most majdnem megegyezik Németországéval, néhány hónap múlva pedig az amerikai repülőgépgyártás a kétszeresére emelkedik. Ezzel még inkább fény derül a hitleri Németország gazdasági lemaradására.

A világ leghatalmasabb államainak ez a gigászi koalíciója kiegészül továbbá Európának a hitleri fasizmus igája alatt sýnylódó összes népeivel. Hitler katonai elnyomásban tartja ezeket a népeket, de politikailag egyikükkel sem sikerült leszámolnia. Ezeknek a népeknek leghóbb szenvedélyes vágya, hogy kiúzzák hazájukból a hitlerista banditákat, helyreállítsák szabadságukat és függetlenségüket.

Franciák, lengyelek és csehek, belgák, dánok, hollandok és norvégek, szlovákok, szlovének és horvátok, szerbek és görögök, mind Hitler vereségétől várják felszabadulásukat. Mindezek a népek fontos résztvevői a fasiszta barbárság elleni népi egységfrontnak.

Elmondhatjuk tehát: a Szovjetunió és Anglia egyezménye biztosítja a hitlerista Németország teljes politikai és katonai elszigetelését, szilárd alapot teremtve az államoknak és a népeknek az emberiség halálos ellensége elleni egységfrontja számára.

Hitler és hazugságminisztere, Goebbels, magukon kívül vannak a dühtől az utolsó hónap eseményeinek ilyen — számukra oly baljós — alakulása láttán. Még elkeseredettebben igyekeznek a Szovjetunió elleni rablóhadjáratukat „a civilizáció megmentésére indított keresztes hadjáratnak”, a Szovjetunió népeinek a hitlerista barbárság elleni honvédő harcát pedig Európa „bolsevizálásáért” folytatott küzdelemnek feltüntetni. Milyen szánalmas komédia!

Hogy Hitler ezúttal is hamis lobogó alatt hajózik, ez általában nem szorul különösebb bizonyításra. Azok a gaztettek, amelyeket ez a főbenjáró bandita mostanáig elkövetett, túlságosan világos és meggyőző nyelven beszélnek. Hitler „az emberi civilizáció mellett, a bolsevizmus ellen síkraszálló harcos” szerepében — micsoda vásári komédia az egész világ számára! És az egész világ kérdi: mit műveltek ők, ezek a különös „keresztes lovagok” Ausztriában, Csehszlovákiában, Lengyelországban, Dániában, Norvégiában, Luxemburgban, Hollandiában, Belgiumban, Franciaországban, Jugoszláviában és Görögországban? A „civilizációt” védték? És a gyilkosságok, a gyűjtogatások, a rablás, az útonállás és az erőszak — mindezt tehát csak futólag, melleleg tették? És tulajdonképpen kitől védték a civilizációt ezekben az országokban? Csak nem a bolsevizmustól? Még Goebbels sem állíthatja, hogy ezen országok közül akárcsak egyben is a kommunisták lettek volna hatalmon. Különben is, a „civilizációnak” ezek a cégéres „megmentői” először valamennyi „német” egyesítése nevében indultak hadba, majd meghirdették az „igazságtalanság kijavítását”, azután az „életér” lett a céljuk, ezt követően arénába lépett az „angol plutokrácia” elleni háború, s végül megállapodtak a „civilizáció megmentésénél”. Hát mikor beszéltek igazat? Semmikor! Mindig hazudtak! Nem a németekről, nem az igazságosságról vagy igazságtalanságról volt szó náluk, nem az „angol plutokráciáról” és nem is az „orosz bolsevizmusról”: a feltartóztathatatlan ragadozó természet hajtotta és hajtja őket előre, a vérszomj, a népek kifosztásának szomja, az a törekvés, hogy a maguk átkos, barbár uralma alá rendeljenek minden népet, az egész világot. És ha szennyes, véres ajkuk meggyalázza a „civilizáció” szót, hát az egész világ tudja: ha a civilizációt ők „védelmezik”, az egyenlő a civilizáció pusztulásával.

Ám a népek nagy szerencséjére Hitler csalása a végéhez közeledik. Egy napon elbukik minden gyilkos, lelepleződik minden csaló, elérkezik a leszámolás órája. A gyilkos és csaló Hitler messzire jutott bűnös útján, felmagasztaltatva a Harmadik Birodalom kancellárjává. De csaló trükkjei most már nem válnak be. És ez

az utolsó gázsága „a civilizáció megmentésével” nem téveszt meg egyetlen egészséges gondolkodású embert sem.

A Szovjetunió és Anglia közötti egyezménynek viszont, annak az egyezménynek, amely tengelye az államok és a népek hatalmas koalíciójának a fasiszta ragállyal szemben, világos politikai alapja és világos célja van.

Ez az egyezmény a két nép létfontosságú, életbe végő érdekein alapul. A Szovjetunió népei Nagy Honvédő Háborút vívnak hazájukért, becsületükért és szabadságukért. Az angol nép saját súlyos kétszertendős tapasztalatából megismerte a német vandálok minden barbárságát, egész vérszomjasságát. Az egyezmény fordulópont a Hitler elleni háborúban. Lehetőséget ad mind az angol, mind a szovjet népnek, hogy gyorsabban végezzenek a közös ellenséggel, a német fasizmussal. Ez az ellenség az egész emberiséget fenyegeti, kinyújtja véres mancsát Amerika és az összes többi kontinens felé is. Minden fenyegetett állam és nép közös erőfeszítéseinek összpontosítására van szükség ahhoz, hogy szétzúzzuk az emberiség ellenségét, a hitleri rendszert és a hitlerizmust.

Meg kell menteni a hitleri despotizmus megsemmisítésével a demokráciát és az emberiség szabadságát.

Meg kell menteni az emberi méltóságot, az emberi civilizációt, az emberi kultúrát a barbárság példátlan áradatától.

Meg kell szabadítani az emberiséget ettől az átoktól, amely példátlan a történelemben.

A hitlerizmus kiirtása nélkül nincs és nem is lehet semmiféle társadalmi, semmiféle politikai, semmiféle kulturális haladás, általában nem lehetséges a népek semmiféle haladó mozgalma. Ezért a hitlerizmus kiirtása minden nép *halaszthatatlan, döntő* feladata, és e feladat megoldásának kell alárendelni minden egyebet.

De ahhoz, hogy ezt elérjük, a szabadságszerető államok és népek egységfrontjára van szükség a megdühödött és állig felfegyverzett német fasizmus ellen, hatalmas antihitlerista koalícióra van szükség.

Hitler és véres bandája különösen amiatt őrzöng, hogy a Szovjetunió a fasiszta barbársággal szemben a szabadságszerető államok koalíciójának útjára lépett. De a népek, s ezen belül a német nép valamennyi becsületes és józan gondolkodású eleme éppen látja a legbiztosabb zálogát annak, hogy a hitlerizmus napjai meg vannak számlálva. És a népeknek a vérszomjas német fasizmus feletti győzelme annál hamarabb következik be, minél energikusabban és határozottabban fognak mindenütt harcolni a népek azért, hogy megvédjék jogukat az életre, szabadságukat, nemzeti függetlenségüket, hogy egyszer s mindenkorra végezzenek a barna ragállyal, a hitlerizmussal.

*Kommunyisztjicseszkiy Internacional, 1941.
6—7. sz. 13—16. old.*

Május elseje a munkásosztály harci erői seregszemléjének napja. Az 1942-es évben, a hatalmas történelmi döntések évében május elseje egyszersmind a Hitler ellen élethalálharcot vívó népek összes erői mozgósításának a napja.

Most, 1942-ben, május első napján, a népek első pillantása, első üdvözlete a Vörös Hadseregé, a nagy szovjet népé, amely az élvonalban áll a népek szent felszabadító háborújában a német fasiszta gyilkosok motorizált kannibalizmusával szemben. A Vörös Hadsereg szétzúzta a német fasizmus legyőzhetetlenségének mítoszát. A Vörös Hadsereg minden kizsákmányolt és szabadságáért, függetlenségéért küzdő népnek az elszántság és rettenthetetlenség felülmúlhatatlan példáját nyújtotta. Megszilárdította tudatukban, szívükben a győzelembe vetett hitet. Lelkesítette a bátrakat, megszégyenítette a kételkedőket, buzdította az ingadozókat. Megvalósította a népi háború nagy eszméjét minden körülmények között, semmilyen nehézségtől vissza nem riadva. Most a Vörös Hadsereg hordozza erős kezében a népek tavaszának zászlaját, a szabadság és az igazságosság lobogóját.

A fasiszta fenevad elkecseregett dühvel arra készül, hogy újból támadásba lendüljön. A német fasizmus még egyszer tömöríti és összegyűjti a rombolás összes erőit, meddő kísérletet téve a népek világtörténelmi jelentőségű győzelmének meghiúsítására. Hitler nemcsak az utolsó német tartalékokat, hanem újabb országokat is megpróbál beletaszítani a bűnös mészárlásba. „Szövetségeseitől” határtalan erőfeszítéseket csikar ki. Ostorral kergeti vazallusait a pusztulásba, Quislingjeit öngyilkos kalandokra kényszeríti. A politikai rothadás minden termékét, minden erkölcsi hulladékot, minden intellektuális szemetet összegyűjt az új, elkecseregett támadáshoz. A reakciós pokol egész mocsara fenéig felkavarodott. De éppen ezért buzdulnak fel ellenállásra, kelnek harcra a népek összes egészséges haladó erői, minden, ami életképes, minden, ami a jövőbe tart.

És valóban, a népek egyre világosabban látják, hogy a német fasizmus nemcsak azért visel háborút, hogy idegen nyersanyagot szerezzen, hallatlanul nagy profit forrásaira tegye rá a mancsát, és az emberek százmillióit néma rabszolgákká változtassa. Arra is törekszik, hogy megsemmisítse az emberi méltóság minden fell villanását, gyökerestül kiirtsa a gondolat és a világnézet minden szabadságát, visszavesse az emberiséget özönvíz előtti állapotába. Mintha veszett farkasok farkája kerítette volna hatalmába a modern technikai felfedezéseket, az emberi géniusz alkotásait, hogy visszaállítsa az állatvilág erkölceit, hogy az egész földet visszavezesse az őserdő sűrűjébe, ahol az ököljog uralkodik és a „fajtiszta” vadállat diadalmaskodik! Nem csupán egyik vagy másik nép, egyik vagy másik osztály sorsáról van szó. A tét minden nép szabadsága és függetlensége. Arról van szó, hogy meg kell menteni a népeket halálos ellenségeiktől, akiket veszett haragra gerjeszt már az olyan szavak csengése is, mint az emberi jog, a szabadság, a demokrácia.

Az emberi fejlődés alapjaiért vívott harcban kikovácsolódik az összes népek szolidaritásának új és hatalmas tudata. Amikor a munkások a múltban május elsején a nemzetközi szolidaritás eszméje mellett tüntettek, amikor május elsején az országhatároktól függetlenül magasra emelték a munkássors egységének zászlaját, ez az eszme helyenként értetlenséget, ellenséges érzületet váltott ki a lakosság más rétegeiben. Most a szabadságért és a haladásért vívott harc nemzetközi frontjának eszméje kezd behatolni a földgolyó legeldugottabb sarkaiba is.

A munkás a gép mellett, a tudós könyvtárában, a kutató laboratóriumában, a paraszt és az író, a tanító és a kézműves egyre világosabban látják, hogy Hitler életüket, létezésüket teszi kockára, hogy most arról van szó, hogy meg kell menteni munkájuk gyümölcsét a német fasizmus bestialitásától, meg kell menteni a szellem és a haladás szabadságát minden területen. A Szajna és a Mississippi, a Jangce és a Temze partján a népek egyre inkább tudatára ébrednek annak, hogy csak akkor lesz tiszta a levegő, csak akkor lesz kék az égbolt, és csak akkor örülhet az ember az életnek, ha a német fasizmus teljesen megsemmisül, porrá omlik. A népek életbe vágó, leglényegesebb érdeke, hogy mindent megtegyenek a győzelemért, amit emberi erő csak meglehet.

„Tavaszi offenzívájának” dicsekvő közhírré tételével Hitler arra törekszik, hogy megijessze a népeket, hogy magához ragadja a kezdeményezést. De a Vörös Hadsereg nem engedi ki kezéből a kezdeményezést, ezzel is megmutatva a népeknek, hogy Hitler már nem olyan erős, hogy az ördög már nem olyan félelmetes, amilyennek festik. Már magában Németországban is kezd kicsúszni a talaj Hitler lába alól. Behatol az országba a szörnyű vendég, az éhség, és elmaradhatatlan útítársai, a betegségek és a járványok. A fizikai és szellemi kimerültség, a tömegek háború okozta fáradtsága közvetlenül fenyegeti a hitlerista rezsimet. Egyre inkább érződik a nyersanyaghány, a műszaki és a gazdasági apparátus túlterheltsége. A hitleri Németország fölött már ott lebeg az 1918-as vereség kísértete. A fasiszta főkolompók már nem tudják eltitkolni aggodalmukat.

Ha a népek kihasználják a mostani lehetőségeket, ha nekigyürkőznek, hogy odaüssenek, akkor a hitleri Németország minden tankjával és repülőgépeivel, egész terrorjával és egész közös propagandájával összeroppan. És sokkal hamarabb összeroppan, mint azok képzelik, akik nem tudják megkülönböztetni a látszólagost a lényegestől. Éppen ezért próbálja Hitler és bandája minden erővel és minden eszközzel elhínteni a népek közt a retteget a terror és a háború fasiszta gépezetétől. Éppen ezért kísérlik meg táplálni és erősíteni a határozatlanságot, a kétségeket, a cselekvéstől való félelmet. Éppen ezért szeretnék meghosszabbítani azok befolyását, akik most azt sugallják a népeknek, hogy még várni kell, időt kell nyerni, nem szabad elvesztegetni az erőket.

Éppen ezért most minden ingadozás és kételkedés, az energikus akció minden halogatása a német fasiszta bűnösök legjobb szövetségese. Hitler arra számít, hogy időt nyerhet utolsó, de még mindig jelentős erőinek összeszedésére egy elkecsereedett nekirugaszkodás érdekében. Hitler arra számít, hogy ez a nekirugaszkodás talán

megadja neki az utolsó lehetőséget ahhoz, hogy új nyersanyagforrásokhoz törje át magát, és ily módon kikecmeregjen abból a zsákutcából, amelybe került. Most maguktól a népektől függ, sikerül-e megghiúsítani a pusztulásra ítélt kalandornak ezt a spekulációját, sikerül-e gyorsan véget vetni a gyűlölt hitleri háborúnak.

Valamennyi nép érdeke azt követeli, hogy az 1942-es év a végleges döntés éve legyen. A munkásosztály harci készsége május elsején tudtul adja mindenkinek, aki még késlekedik és ingadozik: az 1942-es év legyen a hitlerizmus szétzúzásának éve! Az 1943-as évet a népek már Hitler nélkül és a hitleri háború nélkül köszöntsék! Elmúlt a várakozás ideje, ütött a cselekvés órája!

Azoknak az óvatos számítóknak, akik mást sem tesznek, csak számígtatják az ember- és anyagtartalékokat, minden módon latolgatják a teret és az időt, hogy végül is erre a következtetésre jussanak: Hitler, úgymond, mindenképpen elpusztul, minek éppen nekünk és éppen most kockára tennünk az életünket! — a passzívítás mindezen nagymestereinek ezt kell mondanunk: igen, az embertartalékoknak, a nyersanyagtartalékoknak óriási jelentőségük van; igen, a tér nagysága, az idő szakaszai fontos tényezők, igen, a háború Hitler számára kilátástalan, de ne felejtsek el: ha sokáig nem vetik be a tartalékokat, ha nem használják fel harcra a teret és az időt, mindezek a tényezők elveszíthetik jelentőségüket. És az, akit ijesztenek az áldozatok, aki minden reményét a háború hosszas halogatásába veti, maga is áldozatául eshet ennek a halogatásnak, az éhínségnek, a növekvő nélkülözéseknek, a kimerítő háború számlálhatatlan kínjainak.

Tanulni kell a Vörös Hadsereg, a nagy Szovjetunió példájából! A nagy kiterjedés, a kimeríthetetlen tartalékok sokban segítettek a szovjet nép harcában és végzetesnek bizonyultak Hitler számára, de csak azért, mert a szovjet emberek minden helyzetben, minden körülmények között küzdöttek, és nem szüntették be a harcot; csak azért, mert minden pillanatban bátran és rendíthetetlenül, ügyesen és hősiessen verték az ellenséget. Nem a tér, nem az idő, nem a természet verte meg Hitlert Oroszországban! A szovjet ember verte meg, veri most is és fogja végül szétzúzni a hitlerista hordákat. A moszkvai csoda a szovjet emberek hősiessége, állhatatossága, halált megvető bátorsága. Az a 28 gárdista, akik a volokalamszki országúton feltartóztatták a német fasiszták tankoszlopát, és az utolsó harcosig, az utolsó lehelletükig védték a moszkvai utat; a hős vöröskatonák, akik saját testükkel zárták el a fasiszta géppuskafészek nyílását; az a fiatal lány, Tánya, aki beállt a partizánok közé, és a német hóhérok akasztófája alatt harcra szólította a parasztokat — ez okozta a nagy fordulatot a szovjet—német fronton. Fontosak a gépek és a motorok, fontos a nyersanyag és a tartalék, de a döntő az ember a maga bátorságával, lelkesedésével, odaadó önfeláldozásával.

Május elsején szokatlan fénnel és erővel, utat mutatva, buzdítva és hőstettre sarkallva ragyog fel a népek előtt a szovjet nép és a Vörös Hadsereg példája. És minden országban, amelyet Hitler gyalázatos rabságba taszított, vagy amelyet kifosztással fenyeget, a mostani helyzet minden hazafinak ugyanazt a kérdést teszi fel: van-e jogod még tovább késlekedni, tovább várni? Te is Hitler pusztulását

akarod, hazád szabadságát és függetlenségét akarod megvédeni! Számodra is ütött az óra, hogy teljesítsd legszentebb kötelességedet, neked is harcolnod kell! Néped gyermeke, hazád hű fia vagy? Akkor harcossá kell lenned, helytállnod és küzdened az egész emberiség esküdt ellensége ellen, aki a te néped halálos ellensége is! Cselekedj, mutass példát, törj utat barátaidhoz, és az egész világ megrendülten látja majd, mily gyorsan omlik össze a korhadt hitlerista hatalom. Aki Hitlernek dolgozik, elárulja a népet. A határozatlanság meghosszabbítja a háború kínjait és szenvedéseit. Bátorság, vakmerőség, cselekvés, harc minden eszközzel és minden erővel — ez az idő parancsa, ez a harci jelszó 1942. május elsején.

És mindenekelőtt a munkásosztály hivatott kimondani ezt a jelszót, megtestesíteni ezt a harci szellemet. Az 1942-es évben, amely a nagy történelmi döntés éve kell hogy legyen, a munkásosztályra különös, sosem tapasztalt felelősség hárul. A munkásoknak évtizedeken át súlyos harcot kellett vívniuk, sok ezer akadályt kellett leküzdeniük, le kellett törniük a makacs ellenállást, hogy elismertessék ősi jogaiknak legalább egy részét. És most a legreakciósabb, legszennyesebb, legvéresebb zsarnokság elleni világháborúban a város és a falu dolgozói, a nagy néptömegek, az összes nemzetek minden országban nagy várakozással a munkásosztályra vetik szemüket.

A munkások rengetegszer — és különösen a fasizmus elleni harc éveiben — megmutatták, hogy népük leghűségesebb fiai, a szabadságért és a hazáért folyó harc legállhatatosabb harcosai, hogy a munkásosztály a nemzet gerince. A munkások, akik sohasem kiabálnak álpatrióták módjára hazafias érzelmeikről, vérükkel és életükkel védik a hazát. Nincs ma a világon olyan nép, amely el ne gondolkodott volna azon, hogy a Szovjetunióban, abban az országban, amelyet a munkások és a parasztok vezetnek, nem akadt egyetlen Quisling sem, hogy abban az országban, amelyben a munkásosztály az egész társadalomra rányomta nemesítő bélyegét, a nép morális és politikai egysége sértetlen maradt.

Ez év május első napján a munkásokat nemcsak erejük és méltóságuk tudata hatja majd át, hanem mint a nemzet élenjáró harcosait, a nagy felelősség tudata is. A munkásosztály harcban növekedett és lett naggyá. A munkásosztály élcsapatát áthatja az a felismerés, hogy mindenekelőtt éppen a munkásosztályra hárul az a feladat, hogy felébressze és aktivizálja a nép minden rétegét, tömörítse őket a hódítók elleni harcban, napról napra szilárdabbá tegye a nemzeti egységfrontot. A munkásosztály élcsapata vezetésével véget tud vetni soraiban az olyan hangulatoknak, mint a kivárás, a visszahúzódás az aktív harctól. A munkásosztály egyre szilárdabban tudatában van annak, hogy ütött a határozott cselekvés órája, hogy elérkezett az ideje minden erővel ellentámadást indítani Hitler ellen.

Az amerikai és angol munkások május elsején bizonyára ünnepélyes fogadalmat tesznek, hogy a fegyvergyártás terén versenyre kelnek szovjet elvtársaikkal, hogy még több tankot, még több repülőgépet, még több fegyvert bocsássonak ki Hitler ellen. Bizonyára a legnagyobb szervezettségre és egységre fognak törekedni soraikban, hogy mozgósítsák a Hitler feletti győzelemre a dolgozók összes erőit, népük

összes erőit. Bizonyára kinyilvánítják elszántságukat, hogy nemcsak el akarják készíteni a fegyvert, hanem be is akarják vetni az ellenség ellen, hogy nemcsak fegyverkovácsok akarnak lenni, hanem népük fegyverviselői is.

A Hitler megszállta országokban a munkások meg fogják erősíteni elhatározásukat, hogy teljesítik proletár és nemzeti kötelességüket. Minden energiájukat, minden képességüket arra összpontosítják, hogy megghiúsítsák a fegyvergyártást, a hadianyag-szállítást esküdt ellenségük számára; minden módon, a gyűjtogatást és a robbantást is beleértve, munkaképtelenné teszik a hódítóknak dolgozó gépeket és szerszámokat. Megértik, hogy eljött az aktív tömegharc megindításának ideje, a fasiszta elnyomók elleni hatalmas sztrájkmozgalom megszervezésének ideje.

Megértik végül annak szükségességét és reális lehetőségét, hogy a néptömegek fegyveresen szegüljenek szembe az ellenséggel. Jugoszláviában a partizánharc, jellegét és méreteit tekintve, valóságos népi háború. Norvégia északi részén a partizánosztagek sok sikeres akciót hajtanak végre. Létrejön a partizánmozgalom Franciaországban is, többek között Saône-et-Loire megyében, ahol a lakosság minden módon támogatja. A valóság tehát szembeszökően cáfolja azt a velejéig hibás állítást, hogy a partizánháború meghatározott természeti feltételeket — erdőket, mocsarakat, megmászhatatlan hegyeket — igényel, hogy szó sem lehet partizánharcról a sűrűn lakott európai helységekbén. Mennyire hasonlít ez az állítás a francia kapituláns tábornokoknak arra az áruó hazugságára, hogy nem lehet megvédeni olyan nyílt várost, mint Párizs! Ugyanakkor a szovjet nép az egész világnak megmutatta, hogy minden nyílt város hatalmas erődtéménnyé válik, ha harcosainak szíve elég szilárd és bátor. Ez a helyzet a partizánháborúval is, amely minden megszállt országban elősegítheti az ellenség erőinek aláásását, a nép fegyveres felkelésének előkészítését. Hogy milyen ütemben, milyen méretekbén fog fejlődni a népek fegyveres ellenállása a hitlerista hóhérokkal szemben, ez nagymértékben függ a megszállt országok munkásosztályától.

Azokban az országokban, amelyeket uralkodó klikkjeik Hitler vazallusaivá változtattak, ahol a nép kénytelen éhezni és vérét ontani az átkozott hitleri háborúban, a munkások azt tartják legfőbb feladatuknak, hogy megmutassák a nemzetnek a kiutat a háború iszonyatából, a halál karmaiból, a gyűlölt német „szövetség” kizsákmányoló láncából. Ezeknek az országoknak a munkásai arra fognak törekedni, hogy a néptömegek ne legyenek hajlandók feláldozni életüket és emberi méltóságukat Hitlerért. Egyetlen darab kenyeret se a hitlerista sáskarajnak, egyetlen csepp vért se Hitlerért, a nemzet esküdt ellenségéért! — ez lesz a hitlerista Németországgal „szövetség” országok munkásainak harci jelszava. Szabotázzsal és dezertálással, sztrájkokkal és a termelés bomlasztásával járulnak hozzá ezen országok munkásai a népek felszabadításának ügyéhez.

Külön kell szólni ebben az évben a német munkásosztályról. Jusson el a német munkásokhoz e napon, május elsején osztálytestvéreik hangja, jusson el a kitartó, figyelmeztető, égető kérdés a világ minden részéből: hol van a német munkásosztály, hol vannak a német munkások? Egykoron az első sorokban haladtatok, hom-

lokotokon ott ragyogott Marx és Engels nagy eszméinek fénye. Vezetőitek közt volt Bebel és Liebknecht. Kemény kézszorításokban a proletár erőt és a proletár szolidaritást éreztük. És most? A ti kezetekkel folytat háborút Hitler a munkások és parasztok szocialista állama ellen! Saját kezetekkel kovácsoltok fegyvert a munkások legvéresebb gyilkosának! Talán ti, német munkások, becsületekkel, öntudatotokkal, életbevágó érdekeitekkel összeegyeztethetőnek tartjátok, hogy továbbra is eltűrjétek a Gestapo, a koncentrációs táborok rendszerét, a munkásosztálynak a néma barom szintjére való degradálását, amely követi a gazember Führrert, a telhetetlen, szennyes kalandorokat?

Hogy a német munkások milliói elutasítják a fasiszta rezsimit, hogy megátkozzák a munkások és a parasztok szocialista állama ellen viselt hitleri háborút — ez vitathatatlan tény. De ma nem hangulatokról van szó, hanem történelmi döntésekről. Hitler a munkások millióit szakította el munkahelyükről és küldte a hadseregbe. Háborúba kergeti őket a Szovjetunió ellen. Vérüket kell ontaniuk Hitler örült kalandjaiban. És nemcsak e munkások előtt, az egész nép előtt megnyílt a szakadék, amelybe Hitler taszítja a német anyák utolsó fiait, csak hogy még egy kis időre meghosszabbítsa a maga megvetésre méltó életét. Hitler utolsó és legaljasabb bűncselekményére tett előkészületei talpra kell hogy állítsák a német munkásosztályt. A német proletariátusnak most le kell küzdenie soraiban a passzivitást, kezébe kell vennie a német nemzet megmentésének az ügyét.

A német munkásoknak, magukkal ragadva a német nép széles rétegeit, rá kell és rá lehet lépniük a hitleri háború és a hitleri rezsim elleni energikus harc útjára. A német munkásoknak vissza kell és vissza lehet utasítaniuk, hogy lelkiüket és testiüket kizsigerelő kényszermunkát végezzenek a háborúért, mindennap lassabban kell és lehet dolgozniuk, szabotálniuk kell és lehet a termelést. A német munkásoknak, kihasználva a nyersanyaghiányt, a berendezés elhasználtságát, száz- és ezerszámra kell és lehet fennakadást és leállást előidézniük a munkában, át kell és át lehet térniük a harci akciókra és a sztrájkokra a vállalatoknál.

A terror nem áthághatatlan akadály. Senki sem merészelheti azt állítani, hogy Norvégiában vagy Franciaországban a német fasiszták terrorja kisebb erővel tombol, mint magában Németországban. És ennek ellenére a norvég és francia munkások elég erőt találnak magukban ahhoz, hogy minden módon és minden eszközzel harcoljanak a fasiszta hóhérok ellen. Ha a német munkások végre tudatára ébrednek annak, hogy Hitler lázas sietséggel milyen pusztulásba hajtja a német nemzetet, magukhoz kell térniük és magukhoz is fognak térni, megmutatják a német népnek az utat a megmeneküléshez, a háború befejezéséhez, az új, szabad Németországhoz.

A német munkásosztály, a német nép bizonyos lehet benne: ha maga a német nép veri le Hitlert, dönti meg a gyalázatos fasiszta zsarnokságot, ez a menekvő Németország számára. Valamennyi ország munkásai, a népek, amelyek telve vannak elszántsággal, hogy végre kivívják a tartós és szilárd békét, csak a német fasiszmus megsemmisítését akarják. Valamennyi ország munkásai azt várják és azt

kívánják, hogy Németország belépjen a népeknek az egész világot átfogó testvériségébe, mert a népek nem a háborúban és a pusztításban, hanem a békében és az alkotó munkában látják menekvésüket és a német nemzet menekvését.

Így 1942. május elseje a német munkásokat elmúlt harcok dicső napjaira emlékezteti, döntő harcra szólítja a hitleri háború és a hitleri rabság ellen.

Vannak a történelemben olyan pillanatok, amelyek kitörülhetetlen nyomot hagynak az emberiség emlékezetében, olyan pillanatok, amelyek nemcsak egy lépést, hanem egész ugrást jelentenek előre, amelyek villámként világítják meg a jövő körvonalait. Ilyen pillanat volt a Valmy melletti csata, amelyről Goethe a csatatéren ezt mondta: „E helytől és e naptól fogva új korszaka kezdődik a világtörténelemnek!” Ilyen pillanat volt a nagy csata Moszkváért. Hallatlan feszültséggel figyelte az egész emberiség, hogyan Sztálin hadvezéri géniusza döntő harcban vezette a Vörös Hadsereget a fasiszta szörnnyel. A Vörös Hadsereg megnyerte a csatát. Visszaverte a „legyőzhetetlen” fasiszta hordákat, a Hitler által kérkedő módon beharangozott győzelmet Hitler súlyos vereségévé változtatta. Május elseje legyen a munkásosztály erői mozgósításának napja minden országban, hogy ugyanilyen fordulat következzen be a népeknek a hitleri rabság ellen folyó szent, felszabadító háborújában.

Május elseje egy egész nemzedék életében az a nap volt, amikor a munkás megnőtt a saját szemében, amikor egynek érezte magát osztálytestvérei millióival, amikor áthatotta az a tudat, hogy egy hatalmas harci közösségbe tartozik. Még ennél is mérhetetlenül nagyobb jelentőségű 1942. május elseje: valamennyi nép tömörülésének napja, valamennyi szabadságszerető, becsületes ember egyesülésének napja a saját, emberhez méltó létezéséért folyó harcra, a fasizmus ellen, az egész emberi nemért vívott szent, felszabadító háborúra. Ezen a napon emberi méltósága tudatának, a bátorságnak és az elszántságnak valamennyi harcosban le kell győznie minden félnék aggályoskodást; a közös feladat nagysága háttérbe kell hogy szorítson minden kicsinyes, önző szándékot; minden szabadságszerető, haladó erő egysége el kell hogy vezessen a cselekvésre való odaadó elszántsághoz.

A munkásosztály egysége, a népek egysége, a népek harci egyesülése a szovjet nép és Vörös Hadserege példa nélkül álló harcával — ez 1942. május elsejének jelszava!

Nem várhatunk tovább, cselekedni kell! Előre, harcra a vérszopó, bestális fasizmus ellen! Előre a szabadságért vívott nagy küzdelemre, a fasiszta zsarnokság meggyengült frontjának megsemmisítésére! Véget kell vetni minden passzivitásnak, minden határozatlanságnak! Még az idén, 1942-ben be lehet fejezni a háborút a szabadságszerető népek győzelmével. Még az idén, 1942-ben meg lehet semmisíteni Hitlert. Ez május elseje legfőbb jelszava. Megvalósítása a népek győzelmének záloga!

1942 ÉS 1943 FORDULÓJÁN

1942 végére gyökeresen megváltozott a katonai-politikai helyzet Európában. Az 1942 nyarán és őszén vívott nehéz védelmi ütközetek után a Vörös Hadsereg hatalmas sikeres támadást hajtott végre Sztálingrádnál, a Központi Fronton és a Don középső folyásának körzetében. E támadás során december 25-re a hódítók közül megsemmisített mintegy 230 000 főt, óriási hadizsákmányra tett szert, s körülbelül 120 000 katonát és tisztet ejtett fogságba. Kivételes gyorsasággal vált tehát valóra Sztálin elvtárs, a nagy hadvezér jóslata, aki 1942. november 7-én a Vörös Hadseregnek szóló parancsában kijelentette, hogy az ellenség „a Vörös Hadsereg megsemmisítő csapásainak erejét is meg fogja ismerni”.¹²⁸

A szovjet—német fronton rájuk mért súlyos csapásokkal egyidejűleg az olasz—német rablókoalíció más frontokon is komoly vereségeket szenvedett. Egyiptomban az angol csapatok szétzúzták Rommel német—olasz hadseregét; az észak-afrikai Marokkóban és Algériában amerikai és angol csapatok szálltak partra, és támadják Tuniszt; egyidejűleg Közép-Afrikában nagy létszámú antihitlerista francia hadsereg szerveződik. További kedvező feltételek alakultak, illetve alakulnak ki, megteremtik a „Németország életbevágóan fontos központjaihoz közelebb eső európai második front megszervezésének feltételeit, aminek döntő jelentősége lesz a hitleri zsarnokság feletti győzelem megszervezésében” (Sztálin).¹²⁹

Dakar, amelyet a német fasiszták akartak bázisukká változtani az Atlanti-óceánért folyó ütközetben, most az amerikai fegyveres erők támaszpontja lett, és az olasz—német koalíció elleni háború sikeres folytatását szolgálja.

A francia hadiflottát, amelynek birtoklásáért a hitleristák két és fél éven át elkeseredetten harcoltak, bevetve a csalás, a szélhámosság, a zsarolás és a durva erőszak legrafináltabb módszereit, nem szerezték meg a hitlerista imperialisták. Franciaország flottája mozdulatlanul pihen a tenger fenekén Toulon partjainál. A francia tengerészek követték azoknak a szovjet embereknek a példáját, akik a Vörös Hadsereg egységeinek visszavonulásakor megsemmisítettek mindent, ami hasznára lehetett volna az ellenségnek. Inkább felrobbantották hajóikat — Franciaország utolsó katonai büszkeségét —, mintsem behódoljanak az átkozott német fasiszta hódítóknak. Franciaország elveszítette flottájának nagy részét, de ennek fejében visszaszerezte a nemzeti méltóságot, amelyet megbecstelenítettek a vichyi árulók és kapitulánsok.

*

¹²⁸ A honvédelmi népbiztos napiparancsa. 345. sz. Moszkva, 1942. november 7. Sztálin: A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 76. old.

¹²⁹ Sztálin elvtárs válasza az Associated Press amerikai sajtóügynökség tudósítójának kérdéseire. 1942. november 13. Ugyanott, 79. old.

A háború egész menetében beállott gyökeres változás korántsem varázsütésre történt. Az antihitlerista erők állhatatos, önfeláldozó, véres harca vívta ki a csatatereken, mindenekelőtt a Vörös Hadsereg harca a szovjet—német fronton. Makacs és kitartó munkával készítették elő hosszú idővel azelőtt, hogy befejezett ténnyé vált volna. Már annak az évnek a nyarán folyt az előkészület, amikor a veszett hitlerista horda új zsákmányt hajszolva keletre tört, amikor a mániákus Hitler még úgy képzelte, hogy a hátszág felől bekerítheti Moszkvát és megszerkezheti a Kaukázus gazdag olajmezőit. Az egész helyzet gyökeres megváltozását mindenekelőtt Sztálingrád kitartás és hősiesség tekintetében példa nélkül álló védelme készítette elő, amely megrázta az egész világot, és meghatározta Hitler 1942-es stratégiai tervének kudarcát a Szovjetunióban.

A helyzet megváltozását a Hitler-ellenes erők javára és az olasz—német rablókoalíció rovására emberek száz- és százmilliói mozdították elő a világ minden országában. Elősegítették a hős jugoszláv partizánok, akik éppen akkor indítottak támadást az olasz—német megszálló csapatok ellen, amikor a hitleri hadsereg őrvongve tört keletre. A helyzet megváltozását elősegítették a francia vasmunkások, a belga és a luxemburgi bányászok, a görög dokkmunkások és dohánygyári munkások, akik az év nyarán és őszén az idegen hóhérok ellen fordították a kipróbált proletár fegyvert, a tömegsztrájkot. Elősegítették ezt a változást azok a nagy tömegek, akik szabotálták a megszállók intézkedéseit, a hősök ezrei, akik életüket áldozták a német fasiszta bűnözők elleni harcban. A helyzet megváltozását hatalmas embertömegek készítették elő a Szovjetunióban, Angliában, az Egyesült Államokban és más országokban; a tömegek fegyvert kovácsolnak, szennet, olajat, nyersanyagot termelnek ki, élelmiszert termelnek, és mindent szállítanak, amire az antihitlerista felszabadító hadseregnek szüksége van. Végül, de nem utolsósorban, a katonai és politikai helyzet gyökeres megváltozását elősegítette az angol—szovjet—amerikai koalíció résztvevőinek fokozatos közeledése, egyesülésük egy hatalmas katonai szövetségben, katonai képességeik, elszántságuk és magas szintű szervezettségük.

*

A Vörös Hadsereg hatalmas támadása Sztálingrád körzetében, a Központi Fronton és a Don középső folyásánál, valamint az amerikai és az angol csapatok észak-afrikai hadműveletei a hitleri Németország és európai szövetségesei számára fenyegető helyzetet teremtettek, amelyenhez hasonlót még nem próbáltak a fasiszták. 1941-ben a német fasiszta hadvezetés a szovjet—német fronton még képes volt egyidejűleg három irányban támadni. A Vörös Hadsereg, amely az elmúlt télen csak egy fő irányban bontakoztatta ki ellentámadását, ebben az évben támadni fog a három legfontosabb fronton.

Ezek a tények eléggé ékesszólóan beszélnek arról, hogy a hitlerista hadsereg már nem ugyanaz, mint tavaly. „Most a románokkal, magyarokkal, olaszokkal

és innekkel felhígtott hitleri hadsereg jóval gyengébb, mint 1941 nyarán és őszén volt” (Sztálin).¹³⁰ Érzékenyebb lett a reá mért csapásokkal szemben, amit többek között az is igazol, hogy a Sztálingrádi Fronton és Egyiptomban a hitlerista katonák és tisztek tömegestül adták meg magukat és kerültek fogságba. És bár a hitlerista hadsereg még erős, erői nagyon megrendültek. A Vörös Hadsereg és a német fasiszta hadsereg közötti erőviszonyok ilyen változása, amely a németek nyári taktikai sikerei után következett be, a Vörös Hadsereg katonai tudásának növekedéséről, a szovjet hátország felülmúlhatatlan szilárdságáról, a szovjet nép magas erkölcsi színvonaláról és a sztálini stratégia zsenialitásáról tanúskodik, amely múlhatatlanul megghiúsítja az ellenfél kalandor-terveit.

A második front Európában még nem szerveződött meg, de a Vörös Hadsereg offenzívája, az amerikai és angol csapatok afrikai hadműveletei és az európai második front megteremtésének komoly fenyegetése megnehezíti a hitleri Németország számára a tartalékaival való manőverezést, embertartalékainak és különösen technikájának egyre nagyobb mérvű szétforgácsolására készíti, nem engedi meg, hogy a korábbiakhoz hasonlóan összes erőit teljes egészében egy frontra összpontosítsa, arra, ahol a legnagyobb veszély fenyeget. Ha majd Európában kialakul a második front, az erőknél ez a kényszerű szétforgácsolása a hitleri Németországra váró háborús vereség egyik legfőbb forrásává válik.

A német hadvezetés kalandor stratégiája, amely a tartalékok éles és egyre fokozódó elégtelensége mellett a frontvonal túlzott megnövelését és a német fasiszta hadsereg közlekedési vonalainak nagymérvű meghosszabbodását eredményezte, már most kezd keserű gyümölcsöket hozni a hitleristáknak. De a stratégiának ez a kalandor jellege, amely a német csapatokat hatalmas területen — Kirkenestől Sztálingrádig, Leningrádtól a Vizcayai-öböl, Koppenhágától a Balkán félszigetig — szórta szét, amely a csapatokat nagyszámú, egymástól és Németországtól sok ezer kilométerrel elválasztott frontokon forgácsolta szét, hallat még magáról. Ha az angol—szovjet—amerikai koalíció tovább fejleszti támadó akcióit, ha a Szovjetunió szövetségei Európában megnyitják a második frontot, és ha kibontakozik a megszállt országok népeinek fegyveres harca a hódítók ellen, Hitler kalandorsága lesz a másik legfontosabb tényező, amely meggyorsítja a hitleri Németország bukását.

A Vörös Hadsereg sikeres támadó hadműveletei a szovjet—német fronton, az angol és az amerikai csapatok sikerei Afrikában, valamint a tömeges németországi és olaszországi légitámadások emelik a Hitler-ellenes hadseregek harci szellemét, és fokozzák a hitleristák által elnyomott népek harci elszántságát. Ugyanakkor a fasiszta Németországra mért vereségek rombolják a hitlerista hadsereg és a német hátország harci szellemét; különösen aláássák a hitlerista vazallusok hadseregeinek morálját, megingatják a hitleri Németország tekintélyét szövetségei táborában.

¹³⁰ Ugyanott, 76. old.

Most a hitlerista szélhámosoknak a korábbiánál sokkal kevesebb lehetőségük van arra, hogy eltitkolják katonáik elől, a német lakosság és a Németországnak alárendelt országok népe elől annak a katasztrófának egész mélységét, amely felé Hitler Németországot és „szövetségeseit” egyaránt vezeti. Tavaly télen, amikor a Vörös Hadsereg csapásai nyomán a német fasiszta horda helyenként 400 kilométernyire visszavonult Moszkvától, Hitler csaló módon bizonygatta, hogy seregei „a front tervszerű rövidítését” hajtják végre, hogy „előre meghatározott terv szerint, előre előkészített hadállásokba” vonulnak vissza. Most aligha hisz valaki az ilyen hazugságban. A Vörös Hadsereg offenzívája előtt mindössze néhány héttel ugyanis Hitler elkövette azt az „elővigyázatlanságot”, hogy kijelentette: „a német hadsereg egyetlen lépésnyit sem vonul vissza azokból a hadállásokból, amelyekben most áll”. Ugyanilyen „elővigyázatlan” és dicsekvő jelentést tett nemrégiben Afrikát illetően Hitler támasza, Rommel tábornok, akit a fasiszták „a jelenlegi háború legjelentősebb hadvezéreként” emeltek pajzsra, ugyanaz a Rommel, aki néhány hét múlva az angolok csapásai nyomán lélekszakadva futott Észak-Afrika átellenes végébe, rövid idő alatt 1200 kilométert téve meg.

Hitler most nem próbálhatja úgy kivágni magát, mint tavaly, hogy „a szokatlanul kemény orosz télre” hivatkozik, „amilyen 140 esztendeje nem volt”. Hiszen ebben az évben a Vörös Hadsereg offenzívája november közepén kezdődött, és sokkal délebbre, mint tavaly; akkor kezdődött, amikor a szovjet délvidéken a tél még messze volt. Egyiptomban pedig Rommel német—olasz hadseregét az angolok olyan hőmérsékleten verték szét, amely cseppet sem hasonlít a kemény orosz télhez. Hitler most nem háríthatja el magáról a felelősséget a német hadsereget sújtó katonai balsikerek miatt, és nem válthatja le a főparancsnokot, ahogy ezt tavaly Brauchitsch tábornaggal tette, akit akkor bűnbaknak tett meg a moszkvai vereségért. Noha Hitler az idén, miután a német csapatok Sztálingrádnál vereséget szenvedtek, leváltotta Halder tábornokot, a vezérkar főnökét, ezzel nem csökkentette saját felelősségét azért, hogy az 1942-es katonai-stratégiai terv a Szovjetunióban kudarcot vallott, hiszen a főparancsnok nem Halder volt. A német csapatok legfelső főparancsnoka már több mint egy esztendeje maga Hitler, és helyettesei, Göring és Goebbels nem egy ízben rendkívül magabiztosan hangsúlyozták, hogy a hadműveletek irányításáért egyedül Hitler felel és senki más.

Mindezek eredményeképpen a hitlerista vezéreknek most sokkal kisebb lehetősége van arra, hogy csaló manőverekkel megőrizték a német katonai erő töretlenségének látszatát.

A hitleristák most már maguk sem tagadják, hogy Németországot stratégiailag a védekező fél helyzetébe vetették vissza. Azzal vigasztalják magukat és a német népet, hogy az idő a fasiszta Németországnak és szövetségeseinek dolgozik. Gyönge vigasz! Az angol—szovjet—amerikai koalíció kiragadta a hadművelleti kezdeményezést a hitlerista hadvezetés kezéből. Energikus lépéseket tesz annak érdekében, hogy a fasiszta német imperialisták ne térhessenek magukhoz a csapások után

hogy ne használhassák fel az időt erőik újabb összegyűjtésére és új ugrás előkészítésére.

És nemcsak az antihitlerista koalíció országaiban, nemcsak a megszállt országokban, nemcsak a semleges államokban, hanem még a tengelyhatalmak táborában is, fönt és lent egyaránt napról napra szembetűnőbb az a tény, hogy közeleg a háború végkifejlete, hogy kérlelhetetlenül közeledik a hitleri szörny összeomlásának napja, közel az óra, amikor a népek bosszút állnak a német fasiszta bűnözők elkövette véres gaztettekért.

*

1942 végére tehát gyökeresen megváltozott a katonai helyzet, de legalább ilyen alapvető változáson ment keresztül az egész politikai helyzet is. Az olasz—német koalíció, amely fölöttébb súlyos helyzetbe került, minden eresztékében recseg-ro-pog, bomlása viszonylag gyorsan halad. Létrejön a reális lehetősége annak, hogy ez a koalíció alkotórészeire bomoljék, Németország elszigetelődjék, és ezáltal meggyorsuljon katonai összeomlása. Az amerikai és az angol csapatok észak-afrikai hadműveletei előrevetítik Olaszország harc képtelenné tételének közeli perspektíváját. Olaszország az egész hitleri rendszer legkevésbé szilárd láncszeme volt már az új katonai-politikai helyzet kialakulása előtt is. A helyzet változása pedig különös erővel mutatkozik meg éppen a hitleri Németország olasz szövetségesének esetében.

Olaszország, amely az ország történetének legnépszerűtlenebb és legnépellenesebb háborújában végképp kimerült és tönkrement, elkeseredett légitámadások színterévé vált. Kirajzolódik előtte az a perspektíva is, hogy a szövetségesek hadműveleteinek és szárazföldi csapatainak hadszínterévé váljék. Hogy Hitler háborúja mennyire népszerűtlen Olaszországban, az többek között Mussolini egy szerföött jellemző megjegyzéséből is látható. Mussolini kijelentette, hogy Olaszország vesztesége ebben a háborúban hatszor annyi hadifogoly, mint ahány halott. Ez az aránytalanság nyilvánvalóan arról tanúskodik, hogy az olasz katonák és az olasz tisztek közül sokan nem akarják vérüket ontani a német imperialisták és olasz cin-kosaik érdekeiért, amelyek távol állnak tőlük.

Olaszországban a válság már elérte a felső rétegeket, ahol bizonyos körök mind határozottabban arra a következtetésre jutnak, hogy az ország számára az egyetlen mentés, ha felbontja a katonai szövetséget a hitleri Németországgal, és kilép a háborúból, mielőtt még bekövetkezik a hitlerista front teljes összeroppanása. Az alsó rétegek Olaszországban rendkívül nyugtalanok. A kegyetlen terror ellenére tömegtüntetések, katonai lázadások, szabotázs formájában egyre határozottabban és nyíltabban fejezik ki azt a követelésüket, hogy legyen vége Olaszország részvételének Hitler bűnös háborújában. Ám az undorító, véres Mussolini—Ciano-klikk a háború folytatására szavaz. Ez a klikk tudja, mekkora felelősség terheli a hitlerista bandával közösen elkövetett gaztettekért: együtt vétkeztek — együtt is fog-

nak számot adni róla! Ezért aztán ez a klikk nyíltan kijelentette a hivatalos olasz Stefani hírgyűlöletén keresztül, hogy ha választania kell a vereség és a hitlerista Németországgal való szakítás között, a vereséget választja. Ezeknek a lelkiismeretlen és szemérmetlen kalandoroknak, akik Olaszországban hatalmon vannak, ez az „álláspontja” ismételten bizonyítja: Olaszországnak a háborúból való kivonásához arra van szükség, hogy energikus és kíméletlen harcot folytassanak Mussolini és kormányzó fasiszta bandája ellen, hogy támadás induljon kívülről, hogy egyesüljön és akcióba lépjen valamennyi nemzeti antihitlerista és antifasiszta erő az országon belül.

Növekszik a nyugtalanság a németek által félig megszállt és teljesen kifosztott Romániában, ahol az uralkodó korrupt, Hitler-barát Antonescu-klikk és a néptömegek közötti éles és mélyen lefojtott belső ellentmondások kezdenek felszínre törni. Különösen észrevehető ez most, miután a Vörös Hadsereg Sztálingrádnál súlyos csapást mért a román hadosztályokra. Az erőszakosan felosztatott, de a valóságban soha el nem tűnt politikai pártok újból felemelik fejüket Romániában. A kormányon levő táborban a szovjet—német fronton elszenvedett hatalmas veszteségek és a román csapatok már megkezdődött fellazulása eredményeképpen lassacskán eloszlanak az illúziók, hogy szovjet területek rovására létrehozzák „Nagy-Romániát”. Románia, amelyet áruló vezetői belekergettek a hitleri rablóháborúba, a szakadék szélén áll. Gyors ütemben közeledik az összeomlás.

Mindinkább csüggedés lesz úrrá Hitler más vazallus országaiban is: Magyarországon, Finnországon, Szlovákiában. Ezekben az országokban erősödik a tömegmozgalom, és ellenzéki áramlatok alakulnak ki, amelyek a holnapért érzett növekvő aggodalmat és a gazdasági csődtől való félelmet tükrözik.

Az olasz—német koalíció gyengülése és fokozódó belső bomlása lehetetlenné tette a hitleristák minden olyan kísérletét, hogy fenyegetések, provokációk, gazdasági nyomás segítségével bevonják rablóháborújukba a semleges államokat. A harcoló táborok erőviszonyaiban beállt lényeges változás sajátos immunitást kölcsönöz a semleges államoknak a hitleri Németország zsarolásával szemben. Aligha akad már olyan semleges ország, amelynek kormánya elszánná magát, hogy háborúba lépjen Hitler oldalán, azaz az ország saját érdekei szempontjából öngyilkosságot kövessen el. Kivételesen minden semleges ország közvéleménye ellenségesen áll szemben a fasiszta Németországgal. Ez a hangulat egyaránt kifejezésre jut ezeknek az országoknak a sajtójában és rádióadásában. Egyes semleges államok, amelyekben korábban többé-kevésbé szabadon tevékenykedett a hitleri ügynökség, most kezdik megfékezni. Európában ez a helyzet például Svédországban és Svájcban, Dél-Amerikában pedig Chilében és Argentínában. A semleges államokban sok politikai és katonai személyiség, aki nemrégiben még a fasiszta Németország győzelmét jósolta, most kijelenti, hogy a jövő semmi jóval nem kecsegteti Hitlert és vazallusait. Az embereknek ehhez a kategóriájához lehet sorolni például Erkilet török tábornokot, akinek Hitler annak idején interjút adott, me-

lyet Sztálin elvtárs idéz 1942. november 6-i előadásában.¹³¹ Erkölet, aki korábban szemmel láthatóan komolyan vette Hitler örült elképzeléseit, most elismeri Hitler terveinek kudarcát. De az Erkilethez hasonló emberek egyáltalán nem kivételek sem Törökországban, sem más semleges országokban.

Még az olyan kormányférfiak is, akik a hitlerizmus hívei, akik suttyomban támogatják a fasiszta Németországot és Olaszországot, mint például Spanyolországban Franco, még ők is félnek a halálugrástól, amit nyílt háborúba lépésük jelentene a hitlerista Németország oldalán. Ezeknek az országoknak az irányítói most inkább arra vigyáznak, nehogy teljesen becsapják maguk mögött a vészkijárat ajtaját, amelyet, azt remélik, még felhasználhatnak, hogy kiszabaduljanak Hitler túlságosan veszélyes öleléséből, ha majd ez a kalandor elmerül.

Jóllehet a népek és az államok igyekeznek elhatárolni magukat a fasiszta Németországtól, ez korántsem jelenti azt, hogy Hitler békén hagyja őket. Ellenkezőleg, könnyű előre látni, hogy minél jobban növekszik Németország elszigeteltsége a nemzeti küzdőtéren, minél súlyosabb lesz katonai helyzete és minél erősebben előrehalad az olasz—német koalíció felbomlásának folyamata, annál veszettebb nyomást fognak gyakorolni a hitlerista imperialisták a semleges országokra, valamint természetesen hivatalos és nem hivatalos szövetségeseikre. Az egész világ ismeri a hitlerista imperialisták szégyentelen kalandorságát. Valószínűleg katonai erő alkalmazásától sem riadnak vissza, hogy behatoljanak egyik vagy másik semleges államba, hogy katonailag megszállják „szövetségeseik” területét, csak hogy megkíséreljék talpra állítani megingott ügyüket. De az ilyen kalandok nem mentik meg Hitlert a bukástól, csak erőinek még nagyobb mérvű szétforgácsolását eredményezik; megsokszorozzák aktív ellenségeinek számát, még jobban felszítják a népek gyűlöletét a német fasisztákkal szemben, és meggyorsítják a hitleri zsarnokság összeomlását.

*

Az Európában 1942 végére kialakult új katonai-politikai helyzet minden megszállt országban megnyitja a német és olasz hódítók elleni fegyveres harc, a valódi népi felszabadító háború perspektíváját. Ez mindenekelőtt Franciaországra vonatkozik, amely a legnagyobb és legfejlettebb ország a fasiszták megszállta összes európai ország közül.

Az amerikai és az angol csapatok afrikai hadművelete, ahogy Sztálin elvtárs mondta, „kiragadja Franciaországot dermedtségéből, mozgósítja Franciaország Hitler-ellenes erőit, és alapjául szolgál egy Hitler-ellenes francia hadsereg, szervezésének”.¹³² Annak, hogy valóban a végéhez közeledik a mostani dermedt állapot,

¹³¹ A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 25. évfordulójára. Az Állami Honvédelmi Bizottság elnökének beszámolója a Moszkvai Szovjet, a párt- és társadalmi szervezetek Moszkvában, 1942. november 6-án tartott közös ünnepi ülésén. Ugyanott, 70—71. old.

¹³² Ugyanott, 79. old.

kétségtelenül első és ragyogó példája a francia tengerészek hősi cselekedete Toulonban. A touloni robbanások megrázták egész Franciaországot, és hírül adták a világnak, hogy a „Marseillaise” szelleme, a szabadság és függetlenség szelleme él még a francia népben. A touloni robbanások porrá rontották azt a mesterséges építményt, amely magát „vichyi kormány” nevezi, és amelyet Franciaország kapitulációja után emeltek a becstelenség és a nemzetárulás korhadt alapzatán.

A touloni robbanások ledöntötték azt az akadályt, amely az utóbbi időkig még mindig feltartóztatta a nemzeti felszabadító harc fejlődését Franciaországban. Összeroppant a hódítókkal folytatott „együttműködés” kárhozatos politikája. Kudarcot vallott az a politika, amely arra számított, hogy visszatartja a Hitler-ellenes harctól a francia nép egy részét: a kispolgárságot, a parasztság egyes rétegeit, a hadsereg és a flotta kádereit, a vagyonos köröket. Vichy emberei azt sugallták ezeknek a rétegeknek, hogy Németország háborús győzelme kikerülhetetlen, és hogy csakis a hódítókkal való együttműködés útján lehet elérni annak a szörnyű helyzetnek bizonyos fokú enyhítését, amelybe Franciaország került a kapituláció és a vereség után. A vichyi árulók arra hivatkoztak, hogy az együttműködés politikájának segítségével maradt Franciaország egyharmada megszállatlan, hogy a flotta Franciaország kezében van, hogy Franciaország a fegyverszünet hadseregének alapján kiépíti fegyveres erejét, hogy hamarosan hazatérnek Németországból a hadifoglyok, hiszen a fegyverszünetet felváltja majd a végleges békeszerződés. De Hitler egyetlen csapással lerombolta ezt az egész aljas hazugságot.

A fegyverszünet és az „együttműködési” politika két és fél esztendeje után Hitler a fegyverszüneti szerződést semmibe veszi. Parancsot adott a német csapatoknak, hogy hatoljanak be Franciaország meg nem szállt övezetébe. Ugyanakkor azonban ünnepélyes ígéretet tett, hogy nem nyúl hozzá a francia flottához és bázisához, Toulonhoz. Ám már két hét múlva ismét durván megszegte szavát, és hitszegő módon behatolt Toulonba, hogy megkaparintsa a francia flottát. Ezzel egyidejűleg lefegyverezte és feloszlatta a francia hadsereget, amelyet a fegyverszüneti egyezmény alapján szerveztek. Hitszegő cselekedeteivel Hitler az egész világ előtt feltárta, hogy az „együttműködés” politikája végképp és visszavonhatatlanul csődöt mondott. Hitlernek ez a lépése is elősegítette, hogy tetőzzön a bomlási folyamat a vichyi táborban, ahol már csak az olyan kis hitlerista spiclik maradtak, mint a megvetett hármás: Laval—Doriot—Déat.

Hitler hitszegő lépése Hitler ellen fordult, mert meggyorsította azt a folyamatot, amelynek során valamennyi francia egyesül az idegen elnyomók elleni harc széles össz nemzeti frontjában. Senki és semmi nem tudja megzavarni ezt az egységet, mert a francia nép, amely a két és fél év folyamán gazdag tapasztalatokra tett szert a hódítók elleni harcban, megtanulta, hogy a szavai helyett mindenkit a tettei alapján ítéljen meg, annak alapján, amit Franciaország felszabadításának közös ügyéért tesz.

Nincs messze az az idő, amikor a vereség legmélyére taszított, kifosztott és megszállt Franciaország, mint a fönixmadár, újjászületik hamvaiból. Annál hamarabb

születik újjá, minél szilárdabban harcol a francia nép, minél határozottabban utasítja el azok befolyását, akik passzivitásra biztatják, akik azt mondják neki, hogy ki kell várni, amíg jön valaki kívülről és felszabadítja a népet. Franciaország a közeljövőben feltámad, ha a francia nép bátran rálép arra az útra, amelyet az antifasiszták mutatnak neki: a gyűlölt német és olasz elnyomók elleni össznépi felkelés előkészítésének útjára. Ezt az össznépi felkelést naponta kell makacsul, állhatatosan előkészíteni, éspedig nemcsak lángoló, az ellenség gyűlöletét szító szavakkal, hanem mindenekelőtt bátor tettekkel, tömegakciók szervezésével. Akkor majd az össznépi felkelés eggyé válik az antihitlerista demokratikus koalíció felszabadító hadseregeinek hadműveleteivel, és visszaadja a francia népnek szabadságát, amelyért vérével és szenvedéseivel fizetett.

Franciaországot azonban nem választja el áthatolhatatlan fal Európa többi országától. Franciaország a legszorosabb kapcsolatban van Belgiummal, Hollandiával, valamennyi nyugat-európai ipari országgal. A francia fellendülés magával sodorja majd az összes népeket, amelyek abban a hatalmas börtönben sínylődnek, melyet a hitlerista banditák cinikusan „új Európának” neveznek.

Az Európában kialakult új katonai-politikai helyzet hatalmas lehetőségeket rejt magában valamennyi, a német és olasz fasiszták által elnyomott nép számára. A Vörös Hadsereg megsemmisítő csapásokat mér a hitlerista banditákra. Az angolok és az amerikaiak Afrikában verik a németeket és az olaszokat. A reménytelen háború és a kegyetlen vereségek súlya alatt megingott a fasiszta Olaszország. A hitlerista fenevad súlyosan megsebesült, sok vért veszített, legyengült. De még vadul ellenáll; mint a veszett kutya, egyik oldalról a másikra dobálja magát, kétségbeesetten keresve a kiutat. Ezért Európa valamennyi fasiszta megszállás alatt nyögő országában éppen most kell pontos és erős csapásokat mérni a német és olasz megszállókra, olyan csapásokat, amilyeneket most a szovjet és jugoszláv partizánok, és nemsokára majd a franciák és más népek mérnek rájuk.

*

Negyven hónapja fosztogatják a hitlerista rablók Európa népeit. Negyven hónapja kínozzák, gyötrik, lövik agyon és akasztják a bűntelen embereket ezek az emberevők. Negyven hónapja „építik” a népek vérén és szenvedésein gyalázatos, átkozott „európai új rendjüket”. De közeleg a leszámolás napja. Mély megrendüléssel hallgatta az egész világ Sztálin elvtárs szavait november 6-án: „Vegyék tudomásul ezek a hóhérok, hogy nem bújhatnak ki az őket gáztetteikért terhelő felelősség alól, és nem kerülhetik el a megkínzott népek büntető kezét.”¹³³ Maguktól a népektől függ, hogy szenvedésük hamarabb véget érjen, hogy áldozataik száma kisebb legyen.

Kommuniztyicseskij Internacional, 1942.
12. sz. 1—8. old.

¹³³ Ugyanott, 72. old.

MÁJUS ELSEJÉRE

Május elseje napját, a dolgozók harci erői seregszemléjének ezt a hagyományos napját, ebben az évben a népek olyan körülmények között köszöntik, amikor a szabadságszerető emberiség élethalálharcot vív a barbár német fasiszta imperialistákkal és megvetésre méltó lakájaikkal. A hitleri fasizmus elleni igazságos harc első soraiban harcol a hős szovjet nép.

Az egyes országok dolgozóinak saját érdekeiért vívott harca még soha ennyire nem folyt össze a saját népük igazi, általános nemzeti érdekeiért és az összes népek érdekeiért folyó antihitlerista háború közös áradatával. Most az összes országok dolgozóinak és népeinek egyetlenegy közös ellensége van — a fasizmus. Most csak egyetlenegy kérdés vár megoldásra — a hitlerizmus megsemmisítése. E kérdés megoldásától függ minden: az összes dolgozó emberek egyéni sorsa, családjuk, gyermekeik, egész nemzedékek sorsa. E kérdés megoldásától függ az emberek száz- és százmillióinak jövője, a haza, a nemzet léte, az emberiség további haladása is. És a dolgozók egyetlen pillanatig sem habozhatnak, ha ilyen élesen vetődik fel előttük a kérdés. Teljes határozottsággal síkra kell szállniuk érdekeik védelmében, a haladás és nemzetük érdekei védelmében. Mert nem lehet szó semmiféle haladásról, amíg tovább tombolnak a legsötétebb reakció és a legrosszabb regresszió sötét erői, amíg nem döntjük meg és nem zúzzuk porrá a hitlerista fenevadat.

Ebben az évben a haladó emberiség ügyéért vívott új gigászi összecsapások küszöbén köszöntik a dolgozók május elsejét. Teljes erővel és elszánt haraggal bontakozik ki és lángol fel a népek igazságos harca a hitleri Németország és cinkosai ellen. A Vörös Hadsereg majdnem két éve hőiesen harcol a fasiszta Németországnak és vazallus szövetségeseinek egész ereje ellen. A szovjet csapatok 1942—1943 telén jelentős győzelmeket arattak. Az egész szovjet nép önfeláldozóan dolgozik. Mindennek eredményeképpen létrejött a szilárd alap ahhoz, hogy kiűzzék a gyűlölt hitlerista rablókat és gyilkosokat a Szovjetunió területéről. Megvan a szilárd alap ahhoz, hogy a népek döntő csapást mérjenek a hitleri Németországra, hogy Európa valamennyi elnyomott népe felszabaduljon a szörnyű fasiszta iga alól, hogy minden állam megmeneküljön a német fasiszta horda betörésének nyomasztó fenyegetésétől.

A Vörös Hadsereg 1942—1943-as téli hadjáratának befejezése után a helyenként 600—700 kilométerrel visszavetett hitlerista csapatok egészében véve nem tartanak a kezükben nagyobb területet, mint amekkorát másfél évvel ezelőtt elfoglaltak. Ez alatt a másfél év alatt azonban sok minden megváltozott. A szovjet—német háború kezdetétől a Vörös Hadsereg hallatlan méretű védekező és támadó csatákban kilencmillió német katonát és tisztet tett harcképtelenné. Közülük négy—millió szovjet földön lelte a sírját. A hitlerista hadseregnek kolosszális mennyiségű haditechnikai eszköze semmisült meg. Tartalékait és anyagi erőforrásait hatalmas

vesztések érték. A németek ebben az időszakban szenvedték el a háborúik története során a legsúlyosabb vereségüket, Sztálingrád falainál. Ez olyan abszolút, olyan vitathatatlan vereség volt, hogy maguk a hitlerista vezérek voltak kénytelenek háromnapos gyász meghirdetésével megrendezni a német fasiszta hadsereg „verhetetlenségéről” szóló mítoszuk temetését.

A Vörös Hadsereg nemcsak sikerrel állta az osztályrészéül jutó súlyos megpróbáltatásokat, hanem arra is képes volt, hogy megsemmisítő csapásokat mérjen az ellenségre, mert a Vörös Hadsereg a Lenin és Sztálin által megteremtett szovjet állam hadserege, a munkások, a parasztok és az értelmiség testvériségének a hadserege, a szovjet nép hadserege, hús a húsból, vér a vérből. A Vörös Hadsereg képes volt arra, hogy több fronton ne csak visszaverje, hanem bekerítse és meg is semmisítse a fasiszta csapatokat, képes volt olyan ragyogó hadműveletek végrehajtására, amelyek mindenkorra a hadművészet kiváló példái maradnak, mert a Szovjetunió fegyveres erőinek vezetője és bölcs irányítója a nagy Sztálin, akinek hadvezéri génusza megteremtette az új hadtudományt.

A német fasiszta csapatokra mért csapásokkal a Vörös Hadsereg fölöttébb súlyos helyzetbe hozta a hitleri Németországot. Hitler vazallusainak a szovjet—német frontra dobott hadseregeit teljesen szétverték. Mindennek a tetejébe Tuniszban vereséget szenvednek a német—olasz csapatok. Németország és Olaszország területe elkeseredett légítámadások célpontja. Közeleg az a nap, amikor Németországnak és szövetségeseinek létfontosságú központjait közvetlen támadás fogja fenyegetni a Hitler-ellenes szárazföldi erők részéről is.

Azoknak a leküzdhetetlen nehézségeknek a láttán, amelyekbe beleütköznek a hitleri Németország bűnös és esztelen viláгурalmi törekvései, erősödik a viszály az olasz—német rablókoalícióban, amely abban a reményben kovácsolódott össze, hogy egy rövid és könnyű háborúban büntetlenül rabolhat és gazdag zsákmányt szerezhet. A hitleri Németország egyre jobban elszigetelődik mind a saját táborában, mind pedig nemzetközi téren. Fokozatosan elfordulnak tőle az összes semleges államok. Ezeknek az államoknak egy része korábban engedte, hogy Hitler megrémítse vagy zsarolja, engedményeket tett neki saját semlegessége rovására, nemzeti érdekei és a szabadságszerető népek érdekei kárára. Most ezek az államok, meggyőződve arról, hogy a hitleri Németország vereséget fog szenvedni, kezdik kiegyenesíteni hátukat, kezdenek erejük és méltóságuk tudatára ébredni.

A Vörös Hadsereg 1942—1943 telén aratott győzelmei hatalmas lökést adtak, és szilárd alapot biztosítottak a fasiszta hódítók megszállta európai országok nemzeti felszabadító mozgalmának fellendüléséhez. Ezen országok többségében — Jugoszláviában, Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában, Görögországban, Norvégiában, Dániában — a nemzeti felszabadító mozgalom már össznépi jellegű. Részt vesznek benne ezen országok összes társadalmi rétegei, összes alapvető politikai csoportosulásai. Nagy tömegek kapcsolódtak be a harcba, amelyek azelőtt távol álltak a politikai élettől.

Jugoszláviában recsegve-ropogva omlott össze a nagy német—olasz offenzíva,

amely a Népi Felszabadító Hadsereg megsemmisítését, a partizánok által felszabadított területeknek és a partizán fegyveres erők főhadiszállásának elfoglalását célozta. Jugoszlávia bátor Népi Felszabadító Hadserege, amelyet fellelkesítettek a Vörös Hadsereg sikerei, buzdított a szovjet partizánok harcának dicső példája, és amelyet az országon belül nagy néptömegek támogattak, komoly vereséget mért a német—olasz hódítókra, áttörte az ellenséges gyűrűt, és maga ment át támadásba.

Franciaországban, Belgiumban, Görögországban és Lengyelországban fokozatosan áttérnek a kis létszámú, szétforgácsolt diverziós csoportok egyes akcióiról a valóságos partizánmozgalomra, a lakosság széles rétegeire támaszkodó tömegharcra.

A hitleristák által megszállt országokban a nemzeti felszabadító mozgalom szervezésében és a partizánmozgalom kibontakoztatásában egyaránt mind aktívabb szerepet játszanak a dolgozó tömegek. A munkásosztály tömegsztrájkokkal, illetve tömeges szabotázzsal és diverzáns akciókkal nyomja rá a bélyegét a mozgalomra; az előbbieket Belgiumban és Görögországban a legelterjedtebbek, az utóbbiak leginkább Franciaországra és Dániára jellemzők. A dolgozó tömegek aktivitásának fokozódása és harci egységük növekedése következtében majdnem mindenütt erősödik a nép összes rétegeinek nemzeti frontja az idegen elnyomók, az átkos fasiszta hódítók ellen.

Angliában, az Egyesült Államokban és más nyugati antihitlerista országokban a munkástömegek harcolni vágnak a hitlerista vandálok ellen. Fegyvert kovácsolnak, készek áldozatot hozni és minden erejükkel harcolni a fasiszta Németország ellen. Azt akarják, hogy a fegyvert, amelyet az ő kezük készített, halogatás nélkül használják fel a fasiszta ellenség elleni támadásra. Követelik, hogy az 1942-es évtől eltérően 1943 ne az elszalasztott lehetőségek éve legyen számukra és országuk számára, hanem az európai hadszíntéren kibontakoztatott energikus hadműveletek éve.

A Vörös Hadsereg hatalmas csapásai nyomán meggyengült, de még mindig erős hitleri Németország dühödt erőfeszítéseket tesz, hogy időt nyerjen és elhárítsa végleges vereségét. „Az ellenség vereséget szenvedett, de még nincs legyőzve” — mondta Sztálin elvtárs a Vörös Hadsereg 25. évfordulója alkalmából kiadott parancsában.¹³⁴ „A német fasiszta hadsereg — hangsúlyozta ugyanott Sztálin elvtárs — a Vörös Hadsereg csapásai következtében válságos helyzetben van, de ez még nem jelenti azt, hogy nem térhet magához.”¹³⁵ És a hitleristák minden eszközt bevetnek, hogy magukhoz térjenek a rájuk mért csapások után, hogy leküzdjék a válságot. Ezért, miután Sztálingrádnál szétverték és likvidálták a német csapatokat, a hitleristák a mindvégig banditák módjára „totálisan” folytatott rablőháborújuk negyedik évében meghirdették a „totális mozgósítást”. Zsarolással és véres terrorral, hazugsággal és korbáccsal, csalással és akasztófákkal folytatják „totális mozgósításukat” mind magában Németországban, mind a vazallus és megszállt országokban.

¹³⁴ A legfelső főparancsnok 95. sz. parancsa. Moszkva, 1943. febr. 23. Ugyanott, 88—89. old.

¹³⁵ Ugyanott, 89. old.

A Hitler-féle „totális mozgósítás” Németországban nem más, mint a németek embertartalékainak és anyagi erőforrásainak „totális” kimerítése egy új, reménytelen katonai kaland kedvéért. Ez a német bankárok és plutokraták hatalmának szörnyű megerősödése a nép felett. Ez a Göringek és Kruppok gazdagságának kolosszális növekedése a kisvállalkozók, iparosok, kézművesek, boltosok tízezreinek rovására, akiknek kereskedelmi vállalatait és műhelyeit felszámolják a német imperialisták bűnös rablőháborúja érdekében. A „totális mozgósítás” nem más, mint a fasiszta boncok korruptségának és megvesztegethetőségének mindaddig példa nélkül álló legfékevesztettebb formája, a paraziták, mindenfajta ellenőrök és meghatalmazottak apparátusának hatalmas növekedése. A „totális mozgósítás” nem más, mint a terror és az erőszak apparátusának, a Gestapo-hóhérok és az SS-banditák apparátusának sosem látott elburjánzása, azé az apparátusé, amely a fasiszta vezérek kezében a hitlerista háborúval szembeni növekvő elégedetlenség elfojtására szolgál.

A „totális mozgósítás” a hitlerista vazallus országokban nem más, mint ezen országok „totális” kisémmizése, az utolsó embertartalékok „totális” kiszípolozása belőlük a német hadiipar, továbbá az ágyútölteléké a hitleri hadigépezet számára. Ez nem más, mint a fasiszta német imperialisták veszett törekvése arra, hogy a szövetséges és vazallus államokban totálisan alárendeljék maguknak a fegyveres erőket, a közigazgatást, az egész gazdasági és politikai életet, beleértve a sajtót, a rádiót és az iskolákat is.

Európa megszállt országaiban a Hitler-féle „totális mozgósítás” nem más, mint az SS bérgyilkos fejedelmének véres hajszája Németországba hurcolható emberek után, akikre ott rabsors vár. Ez a megszállt országok „totális” kirablása, megfosztásuk a fűtőanyagtól és a nyersanyagtól, a kisgazdák százezreinek koldusbotra juttatása, egész gyárok Németországba telepítése. A „totális mozgósítás” a hitleristák megszállta országokban nem más, mint a „totálisan” nyomorúságos fejadag, a bárd és a vesztőhely „totális” uralma, a népek „totális” kiszípolozása a fasiszta német imperialisták rablőháborújának folytatása érdekében.

„Totális mozgósításukkal” a hitleristák az embertartalék rendkívül éles válságát próbálják megoldani, amelyet a német, a román, az olasz és a magyar csapatoknak a szovjet—német fronton elszenvedett kolosszális veszteségei idéztek elő. Hatalmas veszteségüket a haditechnika révén akarják pótolni. De a „totális mozgósítás” végső soron szükségképpen elősegíti majd a német fasizmus hadállásainak még nagyobb mérvű aláadását, Hitler németországi és európai hátszágának aláadását. Szükségképpen nemcsak az embertartalék, hanem az egész hitlerista rendszer még mélyebb válságához vezet majd. A Hitler-féle „totális mozgósítás” mindenekelőtt azért fog szükségképpen ebben az irányban hatni, mert maga a mozgósítás és végrehajtásának bestiális módszere mindenütt ellenállásra talál a mozgósítandók körében. Különösen erős és éles ez az ellenállás a megszállt országokban, ahol, válasszul az új fasiszta erőszakra, már megindul az elnyomók elleni népi mozgalom mind hatalmasabb hulláma, ahol az összes társadalmi rétegekből újabb milliókat

ragad magával a német és az olasz megszállók szent gyűlölete, ahol emberek száz-ezrei lépnek az aktív harc útjára, kapcsolódnak be a hazájuk szabadságáért és függetlenségéért küzdők nagy hadseregébe.

A „totális mozgósítás” szükségképpen előkészíti a talajt a hitlerista uralom új, halálos válságához azért is, mert ez kalandor hazárdjáték, amely Németországnak és vazallusainak utolsó tartalékait és erőforrásait használja fel akkor, amikor az antihitlerista hatalmak még az anyagi készletek és embertartalékok gazdag forrásaival rendelkeznek. A „totális mozgósítás” szükségképpen előkészíti a talajt a hitlerista rezsim új válságához, mert a német fasiszták ennek a mozgósításnak legnagyobb terhét mások vállára próbálják áttenni. A Hitler-féle „totális mozgósítás” megteremti a feltételeket az olasz—német koalíció ellentmondásainak további kiéleződéséhez és bomlási folyamatának gyorsulásához.

Ahhoz, hogy a hitlerista háterszágban kialakuló számtalan repedés mély szakadékká váljék, ahhoz, hogy a „totális mozgósítás” Hitler ellen forduljon, a német fasiszta csapatokra mért még nagyobb csapásokra van szükség a frontokon, még energikusabb hadműveletekre valamennyi Hitler-ellenes hadsereg részéről. Ezzel egyidejűleg aktív, önfeláldozó tömegharcra van szükség a hitleri háterszágban, sokkal aktívabbra és tömegesebbre, mint a már most folyó harc.

Színvonalát és tömegjellegét tekintve a Hitler-ellenes mozgalom Európában rendkívül egyenetlenül fejlődik. Ebben a vonatkozásban lényeges különbség van még az egyes megszállt országok között is. Ezt az egyenetlenséget korántsem lehet az illető országokban fennálló objektív körülményekkel magyarázni. Az a lényeg, hogy a munkásosztály élcsapata mennyire tudta előmozdítani valamennyi nemzeti erő tömörülését a nép külső és belső ellenségei elleni széles körű egységfrontban.

Németországban a lakosság jelentős rétegeiben megrendült a hit Hitler győzelmének lehetőségében. Annak hatására rendült meg, hogy a hitlerista csapatok vereségeket szenvednek a szovjet—német fronton, annak hatására, hogy megsemmisítő vereséget szenvedtek Sztálingrádnál. Annak hatására rendült meg, hogy már majdnem négy esztendeje folyik a hitleri Németország számára perspektívtalan háború, hogy kolosszális méretekben nő a halottak és a nyomorékok száma a német fasiszta hadseregben, fokozódik a nélkülözés Hitler háterszágában. A német területen folyó tömeges légítámadások és az arcátlanul végrehajtott „totális mozgósítás” rendítették meg. A tömegekben erősödik a zúgolódás a „totális mozgósítás” és a romlásba döntő hitleri háború ellen. A sok száz és sok ezer kivégzés ellenére a szabotázsnak és a diverzáns akciók módszerének egyre újabb és újabb hívei támadnak. Ám a német dolgozók túlnyomó többsége még mindig Hitlert szolgálja, az ő háborújához kovácsol fegyvert, az ő fasiszta hadseregében harcolt, s részt vesz az e hadsereg által elkövetett bestialitásokban.

Nyíltan meg kell mondani: a hitleristák ereje a német tömegek és mindenekelőtt a német munkások engedelmességében van.

Most, a háború frontjain várható döntő ütközetek küszöbén Németország minden dolgozója, de különösen az idősebb munkások előtt, akiket nem sikerült

velejükig megmérgezni a fasizmus mérgeivel, kérlelhetetlenül felvetődik a kérdés: kivel tartsanak a továbbiakban. Az ezerszer átkozott Hitlerrel menjenek-e végzetes útján, avagy Hitler ellen forduljanak, hogy megmeneküljenek a biztos haláltól? Harmadik út nincs. Aki pedig gyáván, passzívan várakozó álláspontra helyezkedik, az Hitler malmára hajtja a vizet, az maga is cinkosává válik. Meddő dolog volna a terrorra hivatkozni a Hitler iránti engedelmesség, a gyilkos semmittevés igazolására. A terror a megszállt Európában sem kevésbé kegyetlen, sőt kegyetlenebb, mint Németországban, Olaszországban, Romániában, Magyarországon és Finnországban, mégsem képes visszatartani a megszállt országok többségének munkásait attól, hogy rettenthetetlen tömegharcot folytassanak Hitler ellen.

Hitler, a véres hóhér azért tudta beletaszítani a világot pokoli háborúja mélységeibe, mert a világ antifasiszta erői nem egyesültek idejekorán, mert a munkáosztály nem volt egységes. A fasiszta német imperialisták kitervelte új világháború előestéjén a kommunisták nemegyszer figyelmeztettek, hogy a hitleristák fellobbantják a háború lángját, ha a munkások nem alakítanak egységes antifasiszta frontot az egyes országokban és nemzetközi méretekben is.

„A munkások milliós tömegei közös fellépésükkel harapófogóba szoríthatják a fasizmust, meghiúsíthatják rablóháborúját, meggyorsíthatják a fasiszta rendszer összeroppanását”¹³⁶ — hangoztatta a Kommunista Internacionálé 1939. május elsejére kiadott felhívása. „De nekünk, munkásoknak — mondta ugyanaz a felhívás —, hitre van szükségünk saját erőnkben, hatalmunkat megsokszorozó egyesülésre van szükségünk, egységfrontra nemzeti és nemzetközi méretekben. Oly nagy szükségünk van rá, mint a kenyérre, mint a levegőre, mint a vízre. Csupán erőnket felismerve és az egységfront segítségével tettekre váltva mozgósíthatjuk a nép összes erőit, az egész dolgozó emberiség erőit.”¹³⁷

Vérrel, éhínséggel, mérhetetlen szenvedéssel fizetnek most a dolgozók és a népek azért, mert nem verték ki egységes akciókkal a hitleristák kezéből a lobogó fátylát, amelyet azok az általuk felhalmozott puskaporba készültek beledobni. De azt, amit a háború előtt nem tettek meg, meg kell tenniük most, a fékevesztett hitlerista imperializmusnak a világalalomért folytatott háborúja kegyetlen körülményei között. Most minden országban ki kell kovácsolni a dolgozók harci egységét a fasizmus ellen és az antihitlerista harc árulói ellen. Ki kell kovácsolni az összes országok dolgozóinak egységét a szabadságért, a fasiszta zsarnokság ellen folyó kemény, áldozatokat követelő harcban. Napról napra szilárdabbá kell tenni a nemzeti egységet, amely a hitlerizmus feletti győzelem legfontosabb eszköze.

Ilyen egységre most azért van szükség, hogy meggyorsítsuk a fasiszta Németország összeomlását, hogy rövidítsük a népek gyötrelmeinek időtartamát, hogy elkerüljük azokat a mérhetetlen áldozatokat, amelyeket a hitleri uralom és a hitleri mézszárlás minden napja követel.

¹³⁶ Kommunizisztjicseszkiy Internacional, 1939. 5. sz. 100. old. (Lásd e kötet 462. old.)

¹³⁷ Ugyanott, 100—101. old. (Lásd e kötet 463. old.)

A nemzetek ilyen hatékony antifasiszta egysége nem érhető el ösztönösen. A megteremtéséért folyó harcban döntő jelentősége van az élenjáró antifasiszták céltudatos szervező tevékenységének, bátorságának, önfeláldozásának, személyes példájának, rettenthetetlenségének és állhatatosságának. Sok példa van az antifasiszták igazi hősiességére. Dicső példa az olyan élenjáró harcosoké, mint a francia nép bátor fiai: Pierre Sémard és Gabriel Péri, mint a dicső norvég Christiansen, mint a rettenthetetlen bolgár antifasiszta Anton Ivanov és sokan mások, akik emelt fővel léptek a vérpadra. Életük sorsdöntő óráiban ezek a hős harcosok nem önmagukra gondoltak, hanem a népre; utolsó lehetetükig egységre, élethalálharcra szólították fel a munkásosztályt és a népet a német fasiszta hóhérok és hazájuk bestiális elnyomói ellen.

A hitleri Németország most hatalmas nehézségeket él át, de minden eszközzel megpróbál kilábalni ezekből a nehézségekből. A harc egyre energikusabb, és tömeges formáinak kibontakoztatásával meg kell zavarni Hitlert, hogy magához térjen, nehogy összeszedje erejét; szabotázzsal, sztrájkokkal, tüntetésekkel kell nap mint nap megghiúsítani a „totális mozgósítást”, és ily módon minden európai országban, amely a hitleri Németország és a fasiszta Olaszország csizmái alatt nyög, a gyakorlatban előkészíteni az össznemzeti felkelést a hódítók ellen. Ez a jelenlegi helyzet parancsa, erre szólítja a néptömegeket május elseje ebben az évben.

Az idő nem vár. Minden megszállt országban, magában Németországban, a vazallus országokban, Angliában és az Egyesült Államokban, mindenütt meg kell feszíteni minden erőt, hogy összpontosított halálos csapást mérjünk a hitleri zsarnokságra. És ezt most kell megtenni, amikor a szovjet nép példát mutat arra, hogyan kell harcolni a haza szabadságáért és függetlenségéért, hogyan készül új, megsemmisítő csapásokra az ellenség ellen a Vörös Hadsereg a nagy Sztálin vezetésével, az egész szovjetország támogatásával!

A KÖTETBEN NEM SZEREPLŐ, MAGYAR NYELVEN MÁS KIADÁSBAN HOZZÁFÉRHETŐ DOKUMENTUMOK JEGYZÉKE

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ I. KONGRESSZUSA

Tézisek és előadói beszéd a burzsoá demokráciáról és a proletariátus diktatúrájáról. Elfogadva: 1919. március 4. (Lenin a Kommunista Internacionáléről. Kossuth Könyvkiadó 1969. 126—145. old.; *Lenin Művei*. 28. köt. Szikra 1952. 481—499. old.)

Határozat a burzsoá demokráciáról és a proletariátus diktatúrájáról szóló tézisekhez. Elfogadva: 1919. március 4. (Lenin a Kommunista Internacionáléről. 146. old.; *Lenin Művei*. 28. köt. 500. old.)

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ II. KONGRESSZUSA

Felhívás Magyarország hóhérai ellen! Világ proletárjai! Elfogadva: 1920. július 19. (Dokumentumok a magyar forradalmi munkásmozgalom történetéből 1919—1929. Kossuth Könyvkiadó 1964. 91—93. old.)

Tézisek a nemzeti és gyarmati kérdéstről. Elfogadva: 1920. július 28. (Azonos *Lenin*: „A nemzeti és gyarmati kérdéstről szóló tézisek tervezete” című írásának 1—12. pontjával. *Lenin Művei*. 31. köt. Szikra 1951. 139—145. old.)

Határozat az agrárkérdéstről. Elfogadva: 1920. augusztus 4. (Kisebb eltérésekkel megegyezik *Lenin*: „Az agrárkérdéstről szóló tézisek tervezete” című írásával. Az eltérésekről lásd e kötet 31. és 37. sz. jegyzetét. *Lenin Művei*. 31. köt. 146—159. old.)

A Kommunista Internacionáléba való felvétel feltételei. Elfogadva: 1920. augusztus 6. (Azonos *Lenin* „A Kommunista Internacionáléba való felvétel feltételei” és „A Kommunista Internacionáléba való felvétel feltételei huszadik pontja” című

írásával. A 21 pont szövegét a magyar források jegyzetben közlik. Lenin és a Kommunista Internacionálé. 276—283., illetve 284. old., *Lenin Művei*. 31. köt. 202—208., illetve 209. old.)

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK 1921. DECEMBERI ÜLÉSE

Tézisek a munkások egységfrontjáról és a II., a Két és feles és az Amszterdami Internacionáléhoz tartozó munkásokhoz, valamint az anarcho-szindikalista szervezeteket támogató munkásokhoz való viszonyról. Elfogadva: 1921. december 18. (Azonos „A Komintern Végrehajtó Bizottságának tézisei” című dokumentummal. A Szovjetunió Kommunista Pártja kongresszusainak, konferenciáinak és központi bizottsági plénumainak határozatai. I. rész. Szikra 1954. 675—686. old.)

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ IV. KONGRESSZUSA

Határozat a program kérdéséhez. Elfogadva: 1922. november 28. (Azonos a Komintern IV. kongresszusának „A Kommunista Internacionálé programjának kérdésében hozandó határozattervezet” című dokumentumával. Lenin és a Kommunista Internacionálé. 355—356. old.)

*

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága 1933. március 5-i egységfelhívása. (Dokumentumok a magyar forradalmi munkásmozgalom történetéből 1929—1935. 213—217. old.)

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának határozata a magyarországi helyzetről és a Kommunisták Magyarországi Pártjának feladatairól. 1940. szeptember 5. (Dokumentumok a magyar forradalmi munkásmozgalom történetéből 1935—1945. 233—242. old.)

ELŐSZÓ 5

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚT KÖVETŐ FORRADALMI FELLENDÜLÉS IDŐSZAKA 11

A Kommunista Internacionálé I. kongresszusa
(1919. március 2—6.) 13

1. A Kommunista Internacionálé platformja 13
2. Néhány kommunista párt képviselőinek a Kommunista Internacionálé azonnali megalapítására tett javaslata 20
3. Határozat a Kommunista Internacionálé megalapításáról 21
4. Határozat a „szocialista” áramlatokhoz és a berni konferenciához való viszonyról 21
5. Határozat a nemzetközi helyzetről és az antant politikájáról 26

A Kommunista Internacionálé II. kongresszusa
(1920. július 19—augusztus 7.) 34

6. Határozat a kommunista pártok szerepéről a proletárforradalomban 34
7. Kiegészítő tézisek a nemzeti és gyarmati kérdésről 42
8. A kommunista pártok és a parlamentarizmus 45
9. A Kommunista Internacionálé szervezeti szabályzata 53
10. Mikor és milyen körülmények között lehet létrehozni a munkásküldöttek tanácsait? 57

A Kommunista Internacionálé III. kongresszusa
(1921. június 22—július 12.) 60

- 11. Tézisek a nemzetközi helyzetről
és a Kommunista Internacionálé feladatairól 60
- 12. Tézisek a taktikáról 77
- 13. Tézisek a Kommunista Internacionáléről
és a Vörös Szakszervezeti Internacionáléről 103

A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottságának
I. plénuma (1922. február 21—március 4.) 117

- 14. Határozat a Kommunista Internacionálé részvételéről a világ
összes munkásszervezeteinek tervezett konferenciáján 117
- 15. Határozat az egységfront taktikájáról 119
- 16. Tézisek a háborús veszély és a háború elleni harcról 120

A Kommunista Internacionálé IV. kongresszusa
(1922. november 5—december 5.) 130

- 17. Az agrár-akcióprogram tervezete 130
- 18. Határozat a Kommunista Ifjúsági Internacionáléről 135
- 19. Nyílt levél a II. Internacionáléhoz és a bécsi munkásegyesüléshez,
valamennyi ország szakszervezeteihez, valamint a szakszervezetek
és szövetkezetek hágai nemzetközi konferenciájához 138
- 20. Tézisek a Kommunista Internacionálé taktikájáról 144

A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottságának
III. plénuma (1923. június 12—23.) 157

- 21. Határozat a munkás-paraszt kormányról 157
- 22. A hamburgi kongresszus 163
- 23. Harc a fasiszmus ellen 165

A KAPITALIZMUS IDEIGLENES ÉS RÉSZLEGES STABILIZÁCIÓJÁNAK IDŐSZAKA 171

A Kommunista Internacionálé V. kongresszusa
(1924. június 17—július 8.) 173

- 24. Tézisek a Kommunista Internacionálé taktikájáról 173
- 25. Határozat a fasiszmusról 196
- 26. Határozat a Nemzetközi Vörös Segélyről 198

- A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottságának V. plénuma (1925. március 21—április 6.)* 200
27. Tézisek a Kommunista Internacionálé pártjainak bolsevizálásáról 200
28. Tézisek a parasztkérdésről 226
- A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottságának VI. plénuma (1926. február 17—március 15.)* 239
29. Határozat a kínai kérdésről 239
- A Kommunista Internacionálé kibővített Végrehajtó Bizottságának VII. plénuma (1926. november 22—december 16.)* 245
30. Tézisek a nemzetközi helyzetről és a Kommunista Internacionálé feladatairól 245
31. Határozat az „orosz” kérdésről 265
- A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának VIII. plénuma (1927. május 18—30.)* 268
32. A kínai forradalom kérdései 268
- A Kommunista Internacionálé VI. kongresszusa (1928. július 17—szeptember 1.)* 283
33. A Kommunista Internacionálé programja 283
- A TŐKÉS VILÁGGAZDASÁGI VÁLSÁG,
A FASIZMUS ELLENI HARC
ÉS A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ IDŐSZAKA** 337
- A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának X. plénuma (1929. július 3—19.)* 339
34. A nemzetközi helyzet és a Kommunista Internacionálé legközelebbi feladatai. Tézisek 339
- A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága Elnökségének kibővített ülése (1930. február 18—28.)* 355
35. Az érlelődő gazdasági világválság,
a tömeges munkanélküliség és a sztrájkharc 355
- A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának XI. plénuma (1931. március 25—április 13.)* 368

36. A Kommunista Internacionálé szekcióinak feladatai
a gazdasági válság elmélyülésével és a forradalmi válság
előfeltételeinek több országban észlelhető erősödésével kapcsolatban 368

*A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának
XII. plénuma (1932. augusztus 27—szeptember 15.)* 386

37. A nemzetközi helyzet és a Kommunista Internacionálé
szekcióinak feladatai. Tézisek 386

*A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának
XIII. plénuma (1933. november 28—december 12.)* 398

38. A fasizmus, a háborús veszély
és a kommunista pártok feladatai. Tézisek 398

*A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának
1934. október 10-i ülése* 411

39. A Szocialista Internacionáléhoz, minden ország
munkásaihoz és munkásnőihez! 411

40. Irányelvek Thorez és Cachin elvtársaknak
a II. Internacionáléval a spanyol eseményekről
folytatandó tárgyalásokra 412

*A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának
1935. április 10-i ülése* 413

41. A Szocialista Munkásinternacionálé Irodájának 413

*A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa
(1935. július 25—augusztus 20.)* 414

42. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának tevékenységéről
(Határozat Pieck elvtárs beszámolójával kapcsolatban) 414

43. A fasizmus offenzívája és a Kommunista Internacionálé feladatai
a munkásosztály egységéért a fasizmus ellen vívott harcban
(Határozat Dimitrov elvtárs beszámolójával kapcsolatban) 417

44. A Kommunista Internacionálé feladatairól
az imperialisták új világháborús előkészületeivel kapcsolatban
(Határozat Ercoli elvtárs beszámolójához) 431

*A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának
1935 őszi egységakciói az etiópiai háború ügyében* 438

45. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának
1935. szeptember 25-i levele
a Szocialista Munkásinternacionálé Titkárságához 438
46. Irányelvek a Kommunista Internacionálé küldöttsége számára
a II. Internacionáléval folytatandó tárgyalásokra
az abessziniai háború elleni nemzetközi akcióegység létesítéséről 439
- A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának
1935. október 7-i távirata 443*
47. A Szocialista Munkásinternacionálé Titkárságához 443
- A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága Elnökségének
kibővített ülése (1936. március 25—április 1.) 445*
48. A háborús veszély kérdéséről 445
- A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága Elnökségének
1936. december 28-i ülése 455*
49. Határozat Spanyolország Kommunista Pártjának tevékenységéről 455
50. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának levele
Spanyolország Kommunista Pártja Központi Bizottságához (1938. július) 458
51. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának
1939. május 1-i felhívása 460
- A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának
1939. november 6-i ülése 465*
52. Felhívás a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 22. évfordulójára 465
53. A Kommunista Internacionálé 1940. május 1-i felhívása 470
- A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága Elnökségének
1943. május 15-i ülése 476*
54. Határozat a Kommunista Internacionálé feloszlataásáról 476
- Függelék 479*
55. A népek egységfrontja a hitleri fasizmus ellen 479
56. 1942. május elsejére 483
57. 1942 és 1943 fordulóján 490
58. Május elsejére 499
- Melléklet 506*
- A kötetben nem szereplő, magyar nyelven
más kiadásban hozzáférhető dokumentumok jegyzéke 506

ПРЕДИСЛОВИЕ 5

ПЕРИОД РЕВОЛЮЦИОННОГО ПОДЪЕМА ПОСЛЕ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ 11

I Конгресс Коммунистического Интернационала (2—6 марта 1919 г.) 13

1. Платформа Коммунистического Интернационала 13
2. Предложение представителей некоторых коммунистических партий о немедленной конституировании Коммунистического Интернационала 20
3. Резолюция о конституировании Коммунистического Интернационала 21
4. Резолюция об отношении к социалистическим течениям и к бернской конференции 21
5. Резолюция о международном положении и политике антанты 26

II Конгресс Коммунистического Интернационала

(19 июля—7 августа 1920 г.) 34

6. Резолюция о роли коммунистической партии в пролетарской революции 34
7. Дополнительные тезисы по национальному и колониальному вопросам 42
8. Коммунистические партии и парламентаризм 45
9. Устав Коммунистического Интернационала 53
10. Когда и при каких условиях можно создавать советы рабочих депутатов 57

III Конгресс Коммунистического Интернационала (22 июня—12 июля 1921 г.)

60

11. Тезисы о мировом положении и задачах Коммунистического Интернационала 60
12. Тезисы о тактике 77
13. Тезисы о Коммунистическом Интернационале и Красном Интернационале Профсоюзов 103

I Пленум расширенного Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (21 февраля—4 марта 1922 г.) 117

14. Резолюция по вопросу об участии Коммунистического Интернационала в предполагаемой конференции всех рабочих организаций мира 117
15. Резолюция о тактике единого фронта 119
16. Тезисы по вопросу о борьбе против военной опасности и войн 120

IV Конгресс Коммунистического Интернационала (5 ноября—5 декабря 1922 г.) 130

17. Набросок аграрной программы 130
18. Резолюция о Коммунистическом Интернационале Молодёжи 135
19. Открытое письмо II Интернационалу и Венскому Рабочему Объединению, профессиональным союзам всех стран и гаагской международной конференции профсоюзных и кооперативных организаций 138
20. Тезисы о тактике Коммунистического Интернационала 144

III Пленум расширенного Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (12—23 июня 1923 г.) 157

21. Резолюция о рабоче-крестьянском правительстве 157
22. Гамбургский конгресс 163
23. Борьба против фашизма 165

ПЕРИОД ВРЕМЕННОЙ И ОТНОСИТЕЛЬНОЙ СТАБИЛИЗАЦИИ КАПИТАЛИЗМА 171

V Конгресс Коммунистического Интернационала (17 июня—8 июля 1924 г.) 173

24. Тезисы о тактике Коммунистического Интернационала 173
25. Резолюция о фашизме 196
26. Резолюция о Международной Организации Помощи борцам революции (МОПР) 198

V Пленум расширенного Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (21 марта—6 апреля 1925 г.) 200

27. Тезисы о большевизации партий Коммунистического Интернационала 200

28. Крестьянский вопрос. Тезисы 226

VI Пленум расширенного Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (17 февраля—15 марта 1926 г.) 239

29. Китайский вопрос 239

VII Пленум расширенного Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (22 ноября—16 декабря 1926 г.) 245

30. Международное положение и задачи Коммунистического Интернационала 245

31. «Русский» вопрос 265

VIII Пленум Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (18—30 мая 1927 г.) 268

32. Вопросы китайской революции 268

VI Конгресс Коммунистического Интернационала (17 август—1 сентября 1928 г.) 283

33. Программа Коммунистического Интернационала 283

ПЕРИОД МИРОВОГО КРИЗИСА КАПИТАЛИСТИЧЕСКОГО ХОЗЯЙСТВА, АНТИФАШИСТСКОЙ БОРЬБЫ И ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ 337

X Пленум Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (3—19 июля 1929 г.) 339

34. Международное положение и очередные задачи Коммунистического Интернационала 339

Расширенный Президиум Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (8—28 февраля 1930 г.) 355

35. Назревающий мировой экономический кризис, массовая безработица и стачечная борьба 355

XI Пленум Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (25 марта—13 апреля 1931 г.) 368

36. Задачи секций Коммунистического Интернационала в связи с углублением экономического кризиса и нарастанием в ряде стран предпосылок революционного кризиса 368

XII Пленум Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (27 августа—15 сентября 1932 г.) 386

37. Международное положение и задачи секций Коммунистического Интернационала. Тезисы 386

XIII Пленум Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (28 ноября—12 декабря 1933 г.) 398

38. Фашизм, военная угроза и задачи коммунистических партий 398

Заседание Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (10 октября 1934 г.) 411

39. К Социалистическому Интернационалу, к рабочим и работницам всех стран 411

40. Директивы гг. Торезу и Кашену относительно переговоров с II Интернационалом в связи с испанскими событиями 412

Заседание Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (10 апреля 1935 г.) 413

41. В бюро Социалистического Рабочего Интернационала 413

VII Конгресс Коммунистического Интернационала (25 июля—20 августа 1935 г.) 414

42. О деятельности Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала 414

43. Наступление фашизма и задачи Коммунистического Интернационала в борьбе за единство рабочего класса против фашизма 417

44. Задачи Коммунистического Интернационала в связи с подготовкой империалистической войны 431

Документы ИККИ с осени 1935 в связи с войной в Эфиопии 438

45. Письмо Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала к секретариату Социалистического Рабочего Интернационала от 25 сентября 1935 г. 438

46. Директивы для делегации Коммунистического Интернационала к переговорам с II Интернационалом об установлении международного единства действий против войны в Абиссинии 439

Телеграмма Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала от 7 октября 1935 года 443

47. Секретариату Социалистического Рабочего Интернационала 443
Расширенное заседание Президиума Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (25 марта—1 апреля 1936 года) 445
48. К вопросу военной угрозы 445
Заседание Президиума Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (28 декабря 1936 года) 455
49. Резолюция о деятельности Коммунистической Партии Испании 455
50. Письмо Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала к Центральному Комитету Коммунистической Партии Испании 458
51. Воззвание Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала к 1 мая 1939 года 460
Заседание Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (6 ноября 1939 г.) 465
52. Воззвание к 22 годовщине Великой Октябрьской социалистической революции 465
53. Воззвание Коммунистического Интернационала к 1 мая 1940 года 470
Заседание Президиума Исполнительного Комитета Коммунистического Интернационала (15 мая 1943 года) 476
54. Резолюция о роспуске Коммунистического Интернационала 476
Приложение I (Редакционные статьи журнала «Коммунистический Интернационал») 479
55. Единый фронт народов против гитлеровского фашизма 479
56. К Первому мая 1942 года 483
57. На рубеже 1942 и 1943 годов 490
58. К Первому мая 499
Приложение II 506
- Указатель документов, не входящих в настоящий сборник, но доступных в других изданиях на венгерском языке 506

EINFÜHRUNG 5

PERIODE DES REVOLUTIONÄREN AUFSCHWUNGS NACH DEM ERSTEN WELTKRIEG 11

I. Kongress der Kommunistischen Internationale (2. bis 6. März 1919) 13

1. Richtlinien der Kommunistischen Internationale 13
2. Antrag auf sofortige Gründung der Kommunistischen Internationale, eingebracht von den Vertretern einiger kommunistischer Parteien 20
3. Beschluss über die Konstituierung der Kommunistischen Internationale 21
4. Resolution über die Stellung zu den sozialistischen Strömungen und zur Berner Konferenz 21
5. Thesen über die internationale Lage und die Politik der Entente 26

II. Kongress der Kommunistischen Internationale (19. Juli bis 7. August 1920) 34

6. Resolution über die Rolle der Kommunistischen Partei in der proletarischen Revolution 34
7. Zusätzliche Thesen über die National- und Kolonialfrage 42
8. Leitsätze über die kommunistischen Parteien und die Parlamentarismus 45
9. Statuten der Kommunistischen Internationale 53
10. Leitsätze über die Bedingungen, unter welchen Arbeitersowjets geschaffen werden dürfen 57

III. Kongress der Kommunistischen Internationale (22. Juni bis 12. Juli 1921) 60

11. Thesen über die internationale Lage und die Hauptaufgaben der Kommunistischen Internationale 60

- 12. Thesen über die Taktik 77
- 13. Thesen über die Kommunistische Internationale und die Rote Gewerkschaftsinternationale 103

I. Tagung des erweiterten Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale (21. Februar bis 4. März 1922) 117

- 14. Resolution zur Frage der Beteiligung an der geplanten Konferenz aller Arbeiterorganisationen der Welt 117
- 15. Resolution über die Taktik der Einheitsfront 119
- 16. Thesen über die Kriegsgefahr und den Kampf gegen den Krieg 120

IV. Kongress der Kommunistischen Internationale (5. November bis 5. Dezember 1922) 130

- 17. Entwurf des agrarischen Aktionsprogramm 130
- 18. Resolution über die Kommunistische Jugendinternationale 135
- 19. Offener Brief an die Zweite Internationale und die Wiener Arbeitsgemeinschaft. An die Gewerkschaften aller Länder und die Haager internationale Gewerkschafts- und Genossenschaftskonferenz 138
- 20. Thesen über die Taktik der Kommunistischen Internationale 144

III. Tagung des erweiterten Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale (12—23. Juni 1923) 157

- 21. Resolution über die Arbeiter- und Bauernregierung 157
- 22. Resolution zum Hamburger Kongress 163
- 23. Resolution über den Faschismus 165

**PERIODE DER RELATIVEN STABILISIERUNG
DES KAPITALISMUS 171**

V. Kongress der Kommunistischen Internationale (17. Juni bis 8. Juli 1924) 173

- 24. Thesen zur Taktik der Kommunistischen Internationale 173
- 25. Resolution über den Faschismus 196
- 26. Resolution über die Internationale Rote Hilfe 198

V. Tagung des erweiterten Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale (21. März bis 6. April 1925) 200

- 27. Thesen über die Bolschewisierung der Parteien der Kommunistischen Internationale 200
- 28. Thesen über die Bauernfrage 226

VI. Tagung des erweiterten Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale
(17. Februar bis 15. März 1926) 239

29. Resolution zur Chinesischen Frage 239

VII. Tagung des erweiterten Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale
(22. November bis 16. Dezember 1926) 245

30. Thesen über die Weltlage und die Aufgaben der Kommunistischen Internationale 245

31. Resolution über die „russische“ Frage (15. Dezember) 265

VIII. Tagung des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale (18—30. Mai 1927) 268

32. Resolution über die Lage in China 268

VI. Kongress der Kommunistischen Internationale (17. August bis 1. September 1928) 283

33. Das Programm der Kommunistischen Internationale 283

PERIODE DER KAPITALISTISCHEN WELTWIRTSCHAFTSKRISE, DES ANTIFASCHISTISCHEN KAMPFES UND DES ZWEITEN WELTKRIEGES 337

X. Tagung des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale
(3—19. Juli 1929) 339

34. Thesen über die internationale Lage und die nächsten Aufgaben der Kommunistischen Internationale 339

Tagung des erweiterten Präsidiums des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale (18—28. Februar 1930) 355

35. Die reifende Weltwirtschaftskrise, die massenhafte Arbeitslosigkeit und der Streikkampf 355

XI. Tagung des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale (25. März bis 13. April 1931) 368

36. Über die Aufgaben der Sektionen der Kommunistischen Internationale im Zusammenhang mit der Vertiefung der Wirtschaftskrise und der Steigerung der Voraussetzungen der revolutionären Krise in einer Reihe von Ländern 368

XII. Tagung des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale (27. August bis 15. September 1932) 386

37. Thesen über die internationale Lage und die Aufgaben der Sektionen der Kommunistischen Internationale 386

XIII. Tagung des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale (28. November bis 12. Dezember 1933) 398

38. Der Faschismus, die Kriegsgefahr und die Aufgaben der Kommunistischen Parteien. Thesen 398

Sitzung des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale am 10. Oktober 1934 411

39. An die Sozialistische Internationale, an alle Arbeiter und Arbeiterinnen der Welt! 411

40. Richtlinien für Genossen Thorez und Cachin zu den Verhandlungen mit der II. Internationale über die spanischen Ereignissen 412

Sitzung des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale am 10. April 1935 413

41. An Büro der Sozialistischen Arbeiterinternationale 413

VII. Kongress der Kommunistischen Internationale (25. Juli bis 20. August 1935) 414

42. Resolution zum Rechenschaftsbericht des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale (Beschluss zum Referat des Genossen Pieck) 414

43. Die Offensive des Faschismus und die Aufgaben der Kommunistischen Internationale im Kampfe für die Einheit der Arbeiterklasse gegen den Faschismus. (Resolution zum Referat des Genossen Dimitrov) 417

44. Über die Aufgaben der Kommunistischen Internationale im Zusammenhang mit der Vorbereitung eines neuen Weltkrieges durch die Imperialisten. (Resolution zum Bericht des Genossen Ercoli) 431

Einheitsaktionen des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale in der Sache des Krieges in Äthiopien (Herbst 1935) 438

45. Brief des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale an das Sekretariat der Sozialistischen Arbeiterinternationale vom 25. September 1935 438

46. Richtlinien für die Delegation der Kommunistischen Internationale zu den Verhandlungen mit der II Internationale über internationale Aktionseinheit gegen den Krieg in Abessinien 439

Telegramm des Präsidiums des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale vom 7. Oktober 1935 443

47. An das Sekretariat der Sozialistischen Arbeiterinternationale 443

Sitzung des erweiterten Präsidiums des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale (25. März bis 1. April 1936) 445

48. Über die Frage des Kriegsgefahr 445

Sitzung des erweiterten Präsidiums des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale vom 28. Dezember 1936 455

49. Resolution über die Tätigkeit der Kommunistischen Partei Spaniens 455

50. Brief des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale an das Zentralkomitee der Kommunistischen Partei Spaniens (Juli 1938) 458

51. Maiaufruf des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale (1939) 460

Sitzung des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale vom 6. November 1939 465

52. Aufruf zum 22. Jahrestag der Grossen Sozialistischen Oktoberrevolution 465

53. Maiaufruf der Kommunistischen Internationale (1940) 470

Sitzung des erweiterten Präsidiums des Exekutivkomitees der Kommunistischen Internationale vom 15. Mai 1943 476

54. Resolution über die Auflösung der Kommunistischen Internationale 476

Anhang (Redaktionsartikel der Zeitschrift „Kommunistische Internationale“) 479

55. Die Einheitsfront der Völker gegen den Hitler-Faschismus 479

56. Zum 1. Mai 1942 483

57. An der Wende von 1942 und 1943 490

58. Zum 1. Mai 499

Beilage 506

Liste der Dokumenten, die in diese Sammlung nicht aufgenommen, aber in anderen ungarischen Ausgaben vorhanden sind 506

A KIADÁSÉRT FELEL A KOSSUTH KÖNYVKIADÓ IGAZGATÓJA

SZERKESZTETTE RÉZ MIKLÓSNÉ

A BORÍTÓ, A KÖTÉSTERV ÉS A TIPOGRÁFIA RUDAS LÁSZLÓ MUNKÁJA

MŰSZAKI VEZETŐ SZÉCSI ANDOR

A SZEDÉST 1974. V. 8-ÁN KEZDTÉK MEG

MEGJELENT 1975. II. 28-ÁN 4000 PÉLDÁNYBAN

TERJEDELME 46,2 (A/5) ÍV

74.0546 — KOSSUTH NYOMDA, BUDAPEST

FELELŐS VEZETŐ MONORI ISTVÁN VEZÉRIGAZGATÓ